www.dhammaarchive.com

"နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ"

အဘိဓမ္မပိဋကတ

ပဋ္ဌာနပါဠိ

ကုသလတ္တိက၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ+

ပဉ္စဝါရ ပစ္စယာနုလောမ ဝိဘင်္ဂဝါရ

ပဌာန်း

ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂ +

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ မှတ်စု

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ရန်ကုန်မြို့၊ **အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီးမှ** ကြီးမှူးကျင်းပသော၊
၂၀၀၉ ခုနှစ် အဘိဓမ္မာ(ညဝါ)သင်တန်းများ၊
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ နှင့် ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂသင်တန်း
အခြေခံမှစ၍ လေ့လာ ဆည်းပူးခဲ့သော သင်တန်းသားမှတ်စု ဖြစ်ပါသည်။
(အဘိဓမ္မာစာတော်ပြန်ပွဲ၊ သဘောအဓိပ္ပါယ်ရေးဖြေအတွက်၊)

(မင်္ဂလာဗျူဟာအသင်းချုပ် ဓမ္မစာပေသင်တန်းတွင်သုံးရန်။)

သာသနာ ၂၅၅၄ ကောဇာ ၁၃၇၃ ခရစ် ၂၀၁၁

ယေ ဓမ္မာ ဂါထာတော်

ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ၊
တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော အာဟ။
တေသဉ္စ ယော နိရောဓော၊
စဝံ ဝါဒီ မဟာသမဏော။

(အရှင်အဿဇိ က အရှင်သာရိပုတ္တြာအလောင်းအား ဟောတော်မူသော တရားဂါထာတော်။)

ယေ ဓမ္မာ = အကြင် ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့သည်၊ **ဟေတုပ္ပဘဝါ** = အကြောင်း သမုဒယသစ္စာလျှင် အမွန်ပဘဝ အကြောင်းအရင်း ရှိကြကုန်၏။ **တေသံ** = ထို ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၏၊ **ဟေတုံ စ** = အကြောင်းဖြစ်တဲ့ သမုဒယသစ္စာ တဏှာ လောဘ တရားကိုလည်းကောင်း၊ **တထာဂတော** = ရှေး ဘုရားတို့အတူ လာခြင်းကောင်း တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ **အာဟ** = စိတ်ဖြာခွဲခြားဟောကြားတော်မူ၏။

တေသံ = ထို ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ နှစ်ပါးတို့၏၊ **ယော နိရောဓော** = အကြင်ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်တရားသည်၊ **အတ္ထိ** = ရှိ၏။ **တဉ္စ** = ထို နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်တရားကိုလည်းကောင်း၊ (နိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ= နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို လည်းကောင်း၊)၊ **အာဟ** = စိတ်ဖြာခွဲခြားဟောကြားတော်မူ၏။ **မဟာသမဏော** = ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဗုဒ္ဓဘုရားသည်၊ **စဝံ ဝါဒီ** = ဤသို့ ဒုက္ခ+သမုဒယ+နိရောဓ+မဂ္ဂ အားဖြင့် သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို ဟောကြားတော် မူလေ့ ရှိပါ၏။

ပဌာန်းဒေသနာတော် ရွတ်ဖတ် ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး

★ ဤဘဝ နောင်ဘဝ ဘဝအဆက်ဆက်
ထူးချွန်ထက်မြက်သော ဉာဏ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊

★ ကြုံတွေ့ဆဲ ကြုံတွေ့လတ္တံ့ ဘေးအန္တရယ်
အသွယ်သွယ်တို့ကို လွန်မြောက်နိုင်ခြင်း၊

★ ဆောင်ရွက်သမျှ ကောင်းကျိုးအဝဝတို့ ပြီးစီးအောင်မြင်နိုင်ခြင်း၊

★ မကောင်းကျိုးဖြစ်စေမည့် အပြစ်ကျူးလွန်ခြင်းတို့မှ ရှောင်လွှဲနိုင်ခြင်း၊

★ အဆုံးစွန်သောဘဝ၌ နိဗ္ဗာန်ကို လွယ်ကူလျှင်မြန်စွာ မျက်မှောက်ပြုရခြင်း၊
စသည့် အကျိုးတရားတို့ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

2015

"နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။"

အဘိဓမ္မပိဋကံ၊ ပဋ္ဌာနပါဠိ
ကုသလတ္တိက၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ+
ပဥ္စာဝါရ ပစ္စယာနုလောမ ဝိဘင်္ဂဝါရ

ပဋ္ဌာန်း

ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ +
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ မှတ်စု

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး--သုံးခွ)

ရန်ကုန်မြို့၊ **အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး**မှ ကြိုးမှူးကျင်းပသော၊
၂၀၀၉ ခုနှစ် အဘိဓမ္မာ(ညဝါ)သင်တန်းများ၊
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ နှင့် ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂသင်တန်း
အခြေခံမှစ၍ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သော သင်တန်းသားမှတ်စု ဖြစ်ပါသည်။
(အဘိဓမ္မာစာတော်ပြန်ပွဲ၊ သဘောအဓိပ္ပါယ်ရေးဖြေအတွက်၊)

(မင်္ဂလာဗျူဟာအသင်းချုပ် ဓမ္မစာပေသင်တန်းတွင်သုံးရန်။)

ယောဆရာတော်ကြီးအား ပူဇော်သောအားဖြင့်၊ ယောနယ်အသင်းဓမ္မာရုံ
ဓမ္မစာပေသင်တန်းဖွင့်ပွဲ(၁.၁.၂၀၁၂)နေ့တွင် ဤစာအုပ် အောင်မြင်ပါသည့်။

သာသနာ – ၂၅၅၅ ကောဇာ – ၁၃၇၃ ခရစ် – ၂၀၁၂

ပုဂံကံကန်တော့ပါသည်

*** *** ***

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရားတော်တို့ကို စတင်ဟောကြား တော်မူသော **မူရင်းဆရာ** ဖြစ်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာဆရာ, ဋီကာဆရာ, အရကောက်ဆရာ စသည်တို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ မူရင်းတရားတော်တို့ကိုယူ၍ ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဆရာအစဉ်အဆက်တို့ကလည်း ထိုဖွင့်ဆိုချက်များကိုယူ၍ တပည့်များကိုသင်ကြားပေးပြီး၊ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးအတွက် အဆက်ဆက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ၊ ဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်သည်လည်း ထိုထိုကျမ်းစာများနှင့် ပညာရှင်ဆရာများထံမှ သင်ယူဆည်းပူး မှတ်သားခဲ့သမျှကို ပဋ္ဌာန်း ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ် လေ့လာသော ဓမ္မမိတ်ဆွေများ လေ့လာဖတ်ရှုရာတွင် သိလွယ်, ထင်လွယ်, မြင်လွယ် စေခြင်းအကျိုးငှာ အလျဉ်းသင့်သလို ရေးသားမှတ်စုထုတ် စီစဉ်ပေးနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုအားထုတ်မှု အစုစုတို့ဖြင့် ကျေးဇူးကြီးမားတော်မူသော မူရင်းဆရာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၊ အဆင့်ဆင့်သော ဆရာမြတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာ (ဓမ္မတရားစာပေများ)ကို ကျွန်ုပ်အား စတင်၍ သင်ကြားပေးခဲ့သော ဆရာတော် **ဘဒ္ဒန္တဝါယာမသာရ** (သင်တန်းမှူးဆရာတော်)နှင့် **ဆရာဦးစိုးသန်း** (မဂ်လာဗျူဟာအသင်း၊) တို့အားလည်းကောင်း၊ အနန္တကျေးဇူးရှင်များဖြစ်သော (အဘ)**ဦးလှအောင်**၊ (အမိ)**ဒေါ်တင်လှ**၊ နှင့်မိသားစု၊ ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် **များစွာအကူအညီများပေးခဲ့ကြသော** ဓမ္မမိတ်ဆွေအပေါင်း, ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူ အပေါင်းတို့အား ဦးခိုက်ကော်ရော်ပူဇော်ကန်တော့အပ်ပါသည်။

မဂ်လာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေ၊
ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာ ချမ်းသာ ကြပါစေ၊

+

"နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ

'ပဋ္ဌာန်းရောင်တော်ပွင့်အမွှမ်း'

နီလာ နီလာ နီစွဆရန္တီ၊ ပီတာ ပီတာ စ ရံသီယော။
လောဟိတာ လောဟိတာ စာဘာ၊ သြဒါတော ဒါတရံသီယော။
တမှာ တမှာ စ မဋ္ဌိဒ္ဓာ၊ ပဘာသန္တီ ပဘာသရာ။
ဧဝံ ဆဗ္ဗဏ္ဏာရံသီယော၊ ဌာတု မေ ဘဂဝါ သိရေ။

(ဘဂဝန်ဘုန်းလိုင် နှုန်းပြုံင်တုကင်း အဘက်ကွာ၍ စကြာမင်းအစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ် တော်မူသော တိဘဝပါရဂူ သယမ္ဘူ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ငါးပါးမာရ်နှင် ပလွင်ဘွေထွတ် မြေတမွတ်ဝယ် ရွှေဝတ်လွှာမှုန် ကြာပဒုံသို့ အစုံလေးလီ ခိုင်နှင်းဆီကို လှမ်းမှိုဆွတ်ချွေ၍ ကရွတ်ခွေဝင့်စက်မှ လွတ်ထွက် တော်မူပြီးနောက် သတ္တာသတ္တာ နဝတာလီ ကိန်းယာယီဖြင့် ခိုမှီပြောင်းစံတော်မူဆဲအခါ **ရတနာဃရ** သတ္တာဟဝယ် ဓမ္မနက်ကျယ် သမုတ်နယ်သို့ ဆန်းကြယ်နက်ဝှမ်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို ထောက်လှမ်းမြွေးကွန့်. ရွှေဉာဏ်တော်လွန့်လေသော် ရောင်ညွန့်. ရောင်စွယ် ရွှေဘုန်းတော်ခြယ်သောကြောင့် သပွါယ်လို့ရှုမဆုံး မိုးလုံးတစ်ပြင် ဝေဟင်အပြန့်. မရုပ်တန့်ဘဲ မဆန့်နိုင်တဝေဝေ ညို,ရွှေ,နီ,ဖြူ အဆူဆူထွေးယှက်လျက် နီမောင်းရောင်ထွက် လျှပ်စီးတွေလက်သလို ပြိုးပြိုးပြက် တစ်ဝါးငါး ရောင်ခြောက်စုံ ကစားလျက် လောကဓာတ်တိုက်အများကို ဖြန့်လွှားအုပ်ခြုံတော်မူ ကြလေကုန်သတည်း။

ရောင်ခြည်တော်ဖူးညွန့်. ထွေးယှက်လိမ်လူးလွန့်လျက် မြွေးကွန့်တော်မူစေရန် အကြောင်းရင်းသမုဒ္ဒာန် ဧကန်ဧက **ပဋ္ဌာန**ဟု နယထူးဆန်း မြတ်ပဋ္ဌာန်းကို ရွှင်လန်းသောဉာဏ်ကသိုင်း သမာဓိဖန်တံတိုင်းဖြင့် ဌာန်ကရိုင်းပိသစွာ စေတနာထွတ်အမြတ်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ် တော်မူကြပါကုန်လော့။ ။) (လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီး)

ပဋ္ဌာန်းရွတ်ဆို ပူဇော်ရန် သမ္မာဒေဝ နတ်ဗြဟ္မာများကို ပင့်ဖိတ်ခြင်း၊

(မြတ်ပဋ္ဌာန်းရွတ်ဆို ပူဇော်ခြင်းကို ချမ်းမြေ့နှလုံး ကြည်ရွှင်ပြုံးဖြင့် စုရုံးရောက်မည် စိတ်စေရည်လျက် ကြားသည့်ဖိတ်မန် ပန်လျှောက်သံကို နာခံမျှော်ညောင်း၊ နတ်,ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား **သဂါရဝါ** - သူတော်ချင်းချင်း သတင်းလွှဲ.လွှဲ. ပေါင်းသင်းလေ့ဖြင့် မမေ့အပ်သူ မိတ်စစ်ဟူ၍ ကြည်ဖြူစိတ်ရင်း ရိုသေခြင်းရှိကြပါကုန်လျက်၊ လက်တွဲရွှင်ပြုံး တူနှလုံးဖြင့် ဖိတ်ကြားနိမန်ကြပါကုန်၏။ **ဓမ္မံ**- ဂမ္ဘီရဂမ္ဘီရာ ပဋ္ဌာန်းမြတ်ဒေသနာ နည်းသမုဒ္ဒရာကို၊ သုဏန္တု-သမွဇ္ဈဲသတိကိုယ်စီရှိ၍ သမာဓိဂုဏ် စွဲမြဲထုံလျက် အာရုံတပါး စိတ်မသွားဘဲ ထောင်နား စိုက်တော်မူကြပါစေကုန်သတည်း။)

ခွင့်ပန်လွှာ

ဆရာမြတ် အသီးသီးတို့၏ နည်းစနစ်များကို တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ ပြင်ဆင်၍သော်လည်းကောင်း၊ သနားခြီးမြှောက်သောအားဖြင့် ဤ'ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ်မှတ်စု'ဌ်ဌ သုံးခွင့်ပြု့တော်မူပါရန် ဆရာမြတ်အပေါင်းအား ရိုသေစွာ ရှိခိုးဦးညွှတ်ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

* ရန်ကုန်မြို့၊ အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၏ သင်ရိုး, သင်တန်းသားကိုင်ဖြစ်သော **မူလပဋ္ဌာန်းဆရာတော်** ပို့ချအပ်သော **'ပဋ္ဌာန်း ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ် အသံဖမ်း ပို့ချစဉ်ကျမ်း'**ကို မဏ္ဍိုင်ပြုပါသည်။
* ကျေးဇူးရှင် မူလပဋ္ဌာန်းဆရာတော်၏ **'ပဋ္ဌာန်းပါရဂူကျမ်း'**။
* အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်၏ **'ပဋ္ဌာန်းသင်နည်းအကျဉ်းချုပ်'**။
* ပဋ္ဌာန်းသိပ္ပံဆရာတော် အရှင်ဣန္ဒကမဟာထေရ် ၏ **'ပဋ္ဌာန်းသိပ္ပံနည်းပြ'**။
* ပုသိမ်မြို့၊ ပစ္စိမာရုံကျောင်းတိုက်၊ အရှင်ဓမ္မိန္ဒ ၏ **'ပဋ္ဌာန်းသင်ကြားနည်း'**။
* ဟိတေသီနေလ အရှင်နိပုဏ ၏ **'ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် အရကောက်'**။
* မော်ဘီ၊ သာသနာ့ဝန်ဆောင်ကျောင်းတိုက်၊ အရှင်ကုမာရ၏ **'ပဋ္ဌာနပန်းကုန်း'**။
* ရှင်တစ်ရာကျောင်းတိုက်၊ ဘဒ္ဒန္တဇေဝနမဟာထေရ်၏ **'ပဋ္ဌာန်းမြန်မာပြန်အနှစ်ချုပ်'**။
* အရှင်ဉာဏသာမိ(မြစ်သား) ၏ **'ပဋ္ဌာန်းအောင်ပန်း'**။
* ရန်ကုန်မြို့ ဗဟန်း၊ ပါဠိတက္ကသိုလ် ညောင်တုန်းကျောင်းတိုက်၊ အရှင်တေဇနိယ ၏ **'ပဋ္ဌာန်းအလင်းရောင်'**။
* ဆရာမဒေါ်မြသီ(မဟာအာဘိဓမ္မိက ဝိသိဋ္ဌ ကလျာဏဉာဏဓဇ၊) သင်တန်းမှတ်စု၊
* ဆရာ Dr. ဦးဝင်းရွှေ(မဟာအာဘိဓမ္မိက ဝိသိဋ္ဌ ကလျာဏဉာဏဓဇ၊)၏ 'ပဋ္ဌာန်း ပဥ္စာဝါရ(ပစ္စယနိဒ္ဒေသ) မေးခွန်းဟောင်းနှင့် အဖြေများ'။

စသည့်ပညာရှင်တို့၏ အဆိုအမိန့်များကို ပဋ္ဌာန်း ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ် လေ့လာလိုသော ဓမ္မမိတ်ဆွေများ လေ့လာဖတ်ရှုရာတွင် သိလွယ်, ထင်လွယ်, မြင်လွယ်စေခြင်း အကျိုးငှာ အလျဉ်းသင့်သလို ရေးသားဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဤ'ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ် မှတ်စု'ကို အမှားအယွင်း ကင်းနိုင်သမျှကင်းအောင် စာရေးသူ အတတ်နိုင်ဆုံး အားထုတ်ခဲ့ပါသော်လည်း ချွတ်ယွင်းချက် အမှားများကို ရှုမြင်မိသော် ပြင်တော်မူပါ၊ မသင့်မြင်သော် အသင့်ဆင်ပါဟု ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

မာတိကာ

* * * * * * * *

	စာမျက်နှာ
အကြောင်းအရာ	
ပဋ္ဌာန်းမည်ပုံ	၁
အကြောင်းအကျိုးဟောသောဒေသနာသုံးပါး	၂
မျိုးစဉ်အားဖြင့်လေ့လာခြင်း	၄
(၁) အာရမ္မဏမျိုး (၈)ပစ္စည်း	၉
၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း	၁၀
၂။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ ၃။ အာရမ္မဏူပနိဿယ	၄၈
၅။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ၇။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ	၆၅
၈။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ	
၃။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ(ဝတ္ထာ)	၇၄
၆။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ	
အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ	၇၉
ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ	၈၀
အာရမ္မဏမျိုးပစ္စည်းများ မှတ်ဖွယ်	၈၁
(၂) သဟဇာတမျိုး (၁၅)ပစ္စည်း	၈၅
၁။ ဟေတု	၉၀
၂။ သဟဇာတာဓိပတိ	၁၀၅
၃။ သဟဇာတကမ္မ	၁၁၅
၄။ နာမ်အာဟာရ	၁၂၅
၅။ သဟဇာတိန္ဒြိယ	၁၃၅
၆။ ဈာနပစ္စည်း	၁၅၀
၇။ မဂ္ဂပစ္စည်း	၁၆၀
၈။ သဟဇာတအကြိုး ၄ ပစ္စည်း	၁၇၂
သဟကြိုး(၄)ပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်	၁၈၅
၉။ သဟဇာတအလတ် ၄ ပစ္စည်း၊ အညမညပစ္စည်း..... ...	၁၈၉
ဝိပါကပစ္စည်း	၁၉၄
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း	၁၉၈
သဟဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း	၂၀၂
သဟဇာတမျိုး မှတ်ဖွယ်	၂၀၆

မာတိကာ

* * * * * * * *

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၃) **အနန္တရူပနိဿယမျိုး** (၇)ပစ္စည်း	၂၀၇
၁။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	၂၀၉
၂။ အနန္တရမျိုး အာသေဝနပစ္စည်း	၂၂၄
၃။ အနန္တရမျိုး ကမ္မပစ္စည်း	၂၂၈
(၄) **ပကတူပမျိုး**	၂၂၉
၁။ ပကတူပနိဿယ	၂၂၉
၂။ ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ	၂၅၂
(၅) **ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး**	၂၅၅
၁။ ဝတ္ထုပုရေဇာတ	၂၅၆
ပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ	
၂။ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း	၂၆၃
(၆) **ပစ္ဆာဇာတမျိုး**	၂၆၅
၁။ ပစ္ဆာဇာတ	၂၆၅
ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတ..	၂၇၀
(၇) **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ**	၂၇၁
(၈) **ရုပ်အာဟာရ**	၂၇၇
(၉) **ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း**	၂၈၀
(၁၀) **မိဿက(၃)ပစ္စည်း**	၂၈၄
၁။ သဟာဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း	၂၈၄
၂။ ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကပစ္စည်း	၂၈၈
၃။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိဿက	၂၉၂
(၁၁) **ဓနဝါဒရ**	၂၉၆

မာတိကာ

* * * * * * * *

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
	ပစ္စယနိဒ္ဒေသ	၃၀၁
၁။	ဟေတုပစ္စည်း	၃၀၁
၂။	အာရမ္မဏပစ္စည်း	၃၀၈
၃။	အဓိပတိပစ္စည်း	၃၁၈
၄။	အနန္တရပစ္စည်း၊ ၅။ သမနန္တရပစ္စည်း.....	၃၂၇
၆။	သဟဇာတပစ္စည်း	၃၃၅
၇။	အညမညပစ္စည်း	၃၄၃
၈။	နိဿယပစ္စည်း	၃၄၅
၉။	ဥပနိဿယပစ္စည်း	၃၅၁
၁၀။	ပုရေဇာတပစ္စည်း	၃၆၁
၁၁။	ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း	၃၆၈
၁၂။	အာသေဝနပစ္စည်း	၃၇၂
၁၃။	ကမ္မပစ္စည်း	၃၇၇
၁၄။	ဝိပါကပစ္စည်း	၃၇၉
၁၅။	အာဟာရပစ္စည်း	၃၈၂
၁၆။	ဣန္ဒြိယပစ္စည်း	၃၈၆
၁၇။	ဈာနပစ္စည်း	၃၉၀
၁၈။	မဂ္ဂပစ္စည်း	၃၉၂
၁၉။	သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း	၃၉၄
၂၀။	ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်	၃၉၅
၂၁။	အတ္ထိပစ္စည်း	၄၀၀
၂၂။	နတ္ထိပစ္စည်း	၄၀၈
၂၃။	ဝိဂတပစ္စည်း	၄၀၉
၂၄။	အဝိဂတပစ္စည်း	၄၁၀
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အထွေထွေမှတ်ရန်		၄၁၀
နိဂုဿန်		၄၁၃
မေးခွန်းဟောင်းများ		၄၁၇

ပဋ္ဌာန်းမြတ်ဒေသနာ

ပဋ္ဌာန်းကျမ်းသည် ကြီးမားလှ၏၊ ကျယ်ပြန့်လှ၏။ နက်နဲလှ၏။ ခက်ခဲလှ၏။ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသောနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာ ဝေဝေဆာဆာကြီးဟော ကြားတော်မူထားသောကြောင့် "အနန္တနယ"ဟူသောဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံလှပေသည်။ ဤသို့ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော နည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသဖြင့်လည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းကို အပြီးတိုင်မဟုတ်စေကာမူ မိမိတို့ပါရမီအလျောက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစွာဖြင့် ဉာဏ်သက်ဝင်လာသောအခါတွင် ဘုရားရှင်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို အံ့လို့မပြီးချီးလို့မကုန်ဆိုသလို ကြည်ညိုလို့မဝနိုင်အောင်ဖြစ်၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အမျှားဆုံးကျက်စားရာ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးသည်လည်း "သမန္တပါသာဒိက"ဟူသော ဂုဏ်နှင့်လည်းပြည့်စုံပေ၏။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် ဘုရားသခင်သည် ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကိုဟောတော်မူရာ၌ သတ္တဝါဝေနေယျတို့၏ (ဉာဏ်အနုအရင့်)ဉာဏ်အားလျော်စွာ ဉာဏ်သက်ဝင်နိုင်စေရန် အစီအစဉ်ဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

၁။ **ပစ္စယုဒ္ဒေသ** — သတ္တလောက,သင်္ခါရလောက,သြကာသလောဟူသော ကမ္ဘာလောကကြီး တစ်ခုလုံး၏ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံဟူသမျှသည် အကြောင်းနှင့်မကင်း၊ အကြောင်းကြောင့်သာဖြစ်ပေါ်လာရသော အကျိုးတရားများသာဟု ဟောတော်မူခဲ့သည်။ ယင်း အကြောင်းတရားများကို ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ ဦးစွာပထမ အကျဉ်းနည်းအားဖြင့် "ဟေတု ပစ္စယော။ ပ။ အဝိဂတပစ္စယော"ဟု "ပစ္စယုဒ္ဒေသ"ကို ဟောတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဆရာတို့က "ပစ္စယဝိဘင်္ဂဝါရ"ဟုလည်း ညွှန်ပြတော်မူပါသည်။

၂။ **ပစ္စယနိဒ္ဒေသ**– ပစ္စယုဒ္ဒေသတွင် အကျဉ်းနည်းအားဖြင့်ဟောတော်မူခဲ့သော ဟေတုစသော (၂၄)ပါးသောအကြောင်းပစ္စည်းတရားတို့ကို "ဤကား အကြောင်းပစ္စည်း၊ ဤကားအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်"ဟု အသီးသီးဝေဖန်ကာ မကျဉ်းမကျယ်ဟောတော်မူခဲ့သည်။ ဤဒေသနာကို "ပစ္စယနဒ္ဒေသ"ဟု သိမှတ်ရပါသည်။

၃။ **ပုစ္ဆာဝါရ** – ဤဝါရတွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဒေသနာတော်နည်းအရ ပုစ္ဆကအနေအားဖြင့် ကုသလတိက်ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှာပင် ကုသိုလ်ကြောင့်ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်သလို ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်, အဗျာကတ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လောစသည်ဖြင့် ဟော တော်မူခဲ့ပါသည်။ ဤသည်ကိုပင် "ပုစ္ဆာဝါရ"ဟု သိမှတ်ရပါသည်။

၄။ **ဝိသဒ္ဓနာဝါရ** – ပုစ္ဆာဝါရအားလျော်စွာ ရသင့်ရထိုက်သောအဖြေကို ဝိသဒ္ဓနာဝါရကြီး (၇) မျိုးဖြင့် ဝါရအားလျော်စွာ ဖြေကြားဟောမိတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။ ဤဒေသနာကို "ဝိသဒ္ဓနာဝါရ"ဟု သိမှတ်ရပါသည်။ **(ဝါရ= အလှည့်,အစဉ်)**

ဝိသဒ္ဓနာဝါရကြီး (၇)မျိုး

၁။ ပဋိစ္စဝါရ ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော၊
၂။ သဟဇာတဝါရ နှင့်တကွဖြစ်သော၊
၃။ ပစ္စယဝါရ သဟ-နိ ပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်သော၊
၄။ နိဿယဝါရ မှီ၍ဖြစ်သော၊
၅။ သံသဋ္ဌဝါရ နှီးနှော၍ဖြစ်သော၊
၆။ သမ္ပယုတ္တဝါရ ယှဉ်၍ဖြစ်သော၊

ကံနှင့်ကတ္တား နှစ်ပုဒ်ကြားဝယ် ဝါရခြင်း မှတ်ဖွယ် **ဆဝါရ**။

၇။ ပဉ္ဉာဝါရ တို့ဖြစ်ပါသည်။ (ပဉ္ဉ – အမေး၊ မေးခြင်း)

(ပဉ္ဉာဝါရ- ထိုထို ပဉ္ဉာတို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ အရှုပ်အထွေးမရှိအောင် ဝေဖန်ဟောကြား)

ဝိသဒ္ဓနဝါရ (၇)ဝါ၇		ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိ
၁။	ဆဝါရ	ကံ	ကတ္တား	ဟိတ်ပါဋ္ဌသတ္တိ
၂။	ပဉ္ဉာဝါရ	ကတ္တား	သမ္ပဒါန်	ကရိဏ်းသတ္တိ

? ဆဝါရနှင့်ပဉ္ဉာဝါရတို့ ဟောကြားပုံ မည်သို့ထူးခြားကြပါသနည်း၊ အချက်(၅)ချက်မျှ ဖော်ပြပါ။

	ဆဝါရ	ပဉ္ဉာဝါရ
၁။	ပဋိစ္စဝါရစသဖြင့် (၆)ဝါရဟောသည်။	အာရမ္မဏစသဖြင့် မျိုးစဉ်အလိုက်ဟောသည်။
၂။	ပဉ္ဉာဝါရမှ ဇနကသတ္တိရသော ပစ္စည်းများ၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ဤဝါရ အနုလုံ၌ ဟောသည်။	ဇနကသတ္တိရသည့် ပစ္စည်းများကို အဓိက ထား၍ဟောသည်။
၃။	ကံ၊ ကတ္တား၊ ဟိတ်ပါဋ္ဌဟောသည်။	ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းဟောသည်။
၄။	ဟိတ်ပါဋ္ဌသတ္တိ ကောက်သည်။	ကရိဏ်းသတ္တိ ကောက်သည်
၅။	ဝိဘင်္ဂ အနုလုံနှင့် ပစ္စနိက်ဟောသည်။	ဝိဘင်္ဂ အနုလုံဟောသည်။

ဝိသဇ္ဇနာဝါရတိုင်းမှာပင် နယ, ဂါရ, တိက်ပုဒ်, ကံ ကတ္တား(...ဟတ္တား သမ္ဗဒါန်) တို့ကိုလိုက်၍ နည်းများစွာဖြင့် ဖြေဆိုမိတ်ကြားဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဤသို့ဖြေဆိုရာတွင်လည်း

(၁) ဝိဘင်္ဂဝါရ ဖြေဆိုနည်း၊ (ဝိဘင်္ဂ = အကျယ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားပြဆိုခြင်း၊)

(၂) သန်္ဓိဝါရ ဖြေဆိုနည်းဟု နှစ်မျိုး ခွဲထားပါသည်။

ဝိဘင်္ဂဝါရဖြေဆိုနည်းမှာ ပစ္စည်းအားလျော်စွာ ရသင့်ရထိုက်သော ရုပ်,နာမ် ဓမ္မများကို ပဒ,ပဒါဝသန အားလျော်စွာရသင့်သလို "ဤအကြောင်းပစ္စည်းကြောင့် ဤအကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားမျိုးသာ ဖြစ်နိုင်သည်, ဖြစ်ရမည်"ဟု တိတိပပမှု၍ အနေအားဖြင့် ဖြေဆိုဟောကြားတော်မူသော ဒေသနာတော်ဖြစ်သောကြောင့် ကြည်ညိုဖွယ်ရာလည်းကောင်းလှပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်မှာ ဤရုပ် ဤနာမ် အကောင်းအဆိုးဖြစ်မှုမျိုး မှန်သမျှသည် ဤအကြောင်း ဤပစ္စည်းကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည်။ အကြောင်းမရှိ အကြောင်းမဲ့သက်သက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်တရား,နာမ်တရားး အကောင်း,အဆိုးဟူ၍ တစ်ခုတစ်လေမျှမရှိနိုင် မဖြစ်နိုင်ကြပေ။ ဤ ဝိဘင်္ဂဝါရနှင့်ကင်း၍ သန်္ဓိဝါရကို မရအပ်ပါ။ ဝိဘင်္ဂဝါရကိုမှီ၍သာ နားလည်အပ်ပြုလုပ်အပ်၏။

သန်္ဓိဝါရဖြေဆိုနည်းမှာလည်း အလွန်သိမ်မွေ့ နက်နဲခက်ခဲလှတော့၏။ အဆက် ဆက်သောဆရာမြတ်များ၏ နည်းကောင်းရပါလျှင် စိတ်ရှင်ကိုယ်ပျော်ဆိုသလို ဒေသနာတော်ကိုလည်းကြည်ညို၊ ဒေသကဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးကိုလည်း အားပါးတရ ကြည်ညိုလေးစားကာ ပဋ္ဌာန်းပညာသင်ယူနေရသည်ကိုပင် ကြည်ရွှင်အေးမြကာ ဝမ်းသာမဆုံးဖြစ်ရတော့၏။ ဟောကြားတော်မူပုံမှာ-

(က) ၂၄-ပစ္စည်းလုံးကိုပင် တစ်ပစ္စည်း တစ်ပစ္စည်း၌ ရသင့်ရထိုက်သော ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့ကို ပစ္စည်းအားလျော်စွာ သန်္ဓိဏ်ထုတ်၍ "သုဒ္ဓသန်္ဓိ"ဟုဟော တော်မူပါသည်။

(ခ) တစ်ပစ္စည်းကိုမူတည်၍ ကြွင်းသောပစ္စည်းတို့ကို တစ်ပစ္စည်းစီ အလှည့်ကျ တရားသဘောတူရာပေါင်းပြီး မူလိသွတ်သွင်းကာသန်္ဓိဏ်ထုတ်၍ "သဘာဂသန်္ဓိ" ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

(ဥပမာ- ဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ စတ္တာရိ၊ သဟဇာတေ သတ္တ၊ ...)ဟော၏။

(ဂ) တစ်ပစ္စည်းကိုပင် မူတည်၍ ကြွင်းသော သဘာဂဖြစ်ပြီးသော ပစ္စည်းတို့ကို ၁-ပစ္စည်း, ၂-ပစ္စည်း မှစ၍ ၁၀-ပစ္စည်း တိုင်အောင်ပေါင်း၍ မူလသွတ် သွင်းကာ ရလာသောတရားများကို သင်္ချာထုတ်၍ "ဃဋ္ဋနာသင်္ချာ"ဟုဟော တော်မူပါသည်။

(ဥပမာ- ဟေတု သဟဇာတ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ သတ္တာ။)

ဤမျှဆန်းကြယ် နက်နဲခက်ခဲသော ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို ဗုဒ္ဓပွါဒ ဒုလ္လဘငါးဖြာ ကြုံခိုက်ခါတွင် သူငါမဟူ ရှင်လူရဟန်း အမျိုးသမီး,အမျိုးသား မခွဲခြားဘဲ ဤကားရပ် ဤကားနာမ် ဝေဘန်ခွဲခြားသော(နာမရူပပရိစ္ဆေဒ)ဉာဏ် အရင်းခံတည် ထားကာ သံသရာဝဋ်စက်မှ လွတ်ထွက်ရန် အခြေခံအုတ်မြစ်မှ မဆုတ်နစ်သော သဒ္ဓါတရား+ဉာဏ်+ဝီရိယ စွမ်းအား တို့ဖြင့် ကြိုးစားသင့်လှသည်။

အမြို့မြို့ အရွာရွာရှိ မိမိတို့နှင့်နီးစပ်ရာ ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိများထံ ဆည်းကပ်၍ ပညာပါရမီမြတ်ကို ဖြည့်ဆည်းသင်ယူ အားထုတ်နိုင်ကြရန် တိုက်တွန်း အပ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ လောင်းလျာတုန်းက၊ နောက်ဆုံးအထိ ပါရမီ။
လူနတ်များစွာ ချမ်းသာရေးမို့၊ အသက်ပေး၍ ဖြည့်ခဲ့သည်။
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာအတွက်တော့၊ ငါပါအသက် ဆုံးစေမည်။
နောက်မဆုတ်ပေါင် ခုလိုတွေးလို့၊ ကုသိုလ်ရေးမို့ ကြိုးစားမည်။

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

(ဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)

သင်မှသိ သိမှကျင့် ကျင့်မှရ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဩဝါဒ

ကျေးဇူးရှင်အပေါင်းအား ကျေးဇူးဆပ်သောအားဖြင့်

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပဋ္ဌာန်း ဓမ္မတ္တာပို့

၁။ **ဟေတုပစ္စယော** ။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အကုသိုလ်ဟိတ်တရားတို့ကို ပယ်ရှားနိုင်ကြ၍၊ ကောင်းမြတ်သော အလောဘ၊ အဒေါသ(မေတ္တာ)၊ အမောဟ(ပညာ) ကုသိုလ်ဟိတ်တရားတို့သာ အမြစ်သဖွယ်ကိန်းတည်ကြပြီး၊ ကောင်းမြတ်သော စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားတို့သာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ တိုးတက် ဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြပါစေ။

၂။ **အာရမ္မဏပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံတို့နှင့် မတွေ့ကြုံကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော အာရုံများနှင့်သာ တွေ့ကြုံကြ၍၊ ကောင်းမြတ်သော အကျိုးတရားတို့ကိုသာ ရရှိခံစားနိုင်ကြပါစေ။

၃။ **အဓိပတိပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ သန္တာန်၌ မထက်မြတ်သော ညံ့သော ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ်၊ ပညာ တရားတို့ အကြီးအမှူး ဦးစီးဦးဆောင် မပြုကြဘဲ၊ ထက်မြတ်သော ကောင်းသော ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ်၊ ပညာတရားတို့သာ အကြီးအမှူးဦးစီး ဦးဆောင်ပြုကြလျက် အလွန်အကြူး အထူးကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အကျိုးတရားတို့သာ ရရှိခံစားနိုင်ကြပါစေ။

၄။ **အနန္တရပစ္စယော** ။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော စိတ် + စေတသိက်= (နာမ်) တရားတို့ အကြားအလပ်မရှိ၊ ဆက်ကာ ဆက်ကာ မဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော စိတ်+စေတသိက်=(နာမ်)တရားတို့သာ အကြားအလပ်မရှိ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်နိုင်ကြပါစေ။

၅။ **သမနန္တရပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော စိတ်+ စေတသိက်=(နာမ်)တရားတို့ (ကောင်းစွာ) အကြားအလပ်မရှိ ဆက်ကာဆက်ကာ မဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော စိတ်+ စေတသိက်=(နာမ်)တရားတို့သာ အကြားအလပ်မရှိ၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြပါစေ။

၆။ **သဟဇာတပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရုပ်,နာမ်တရားများ အတူအကွ မဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းသောရုပ်,နာမ်တရားများသာ အတူအကွဖြစ်နိုင် ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြပါစေ။

၇။ **အညမညပစ္စယော** ။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရုပ်,နာမ်တရားများနှင့် အချင်းချင်းယှဉ်တွဲ၍ အပြန်အလှန် ကျေးဇူးမပြုကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ရုပ်,နာမ်တရားများတို့နှင့်သာ အချင်းချင်းယှဉ်တွဲ၍ အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုမှုကို ခံစားနိုင် ကြပါစေ။

၈။ **နိဿယပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရုပ်,နာမ် တရားတို့၌ မှီ၍မဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ရုပ်,နာမ်တရားတို့၌သာ အမှီပြု၍ ကောင်းကျိုးအမျိုးမျိုးတို့ကိုသာ ခံစားရရှိ နိုင်ကြပါစေ။

၉။ **ဥပနိဿယပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ပညာ၊ နာမ၊ ရုပ်တရားတို့နှင့် မကောင်းသော မိဘ၊ မကောင်းသော ဆရာ၊ မိတ်ဆွေ၊ ရာသီဥတု၊ နေရာထိုင်ခင်း၊ အစားအသောက်တို့၌ အားကြီးသောမှီရာအဖြစ် အမှီမပြုကြရာဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ပညာ၊ နာမ်၊ ရုပ်တရားများနှင့် ကောင်းမြတ်သော မိဘ၊ ဆရာ၊ မိတ်ဆွေ၊ ရာသီဥတု၊ နေရာထိုင်ခင်း၊ အစားအသောက်တို့၌သာ အားကြီးသောမှီရာအဖြစ် မှီကြရ၍၊ ကောင်းကျိုး အမျိုးမျိုး တို့ကိုသာ ခံစားရရှိနိုင်ကြပါစေ။

၁၀။ **ပုရေကတပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော အာရုံငါးပါး၊ ရုပ်တရား၊ ဝတ္ထုရုပ်တရားများ ရှေးဦးကြိုတင် မဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော အာရုံငါးပါး၊ ရုပ်တရားများ၊ ဝတ္ထုရုပ်တရားများသာ ရှေးဦးကြိုတင် ဖြစ်နှင့်ကြ၍၊ ကောင်းမြတ်သော ကုသိုလ်တရား၊ အကျိုးဝိပါက်တရားတို့သာ တိုးပွား ဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြပါစေ။

၁၁။ **ပစ္ဆာကတပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ဖြစ်နှင့်ပြီးသော ရှေးရှေးရုပ်တရားအား နောက်နောက်မှဖြစ်သော နာမ်တရားများက ကျေးဇူးပြုရာတွင် မကောင်းသော အကုသိုလ် နာမ်တရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုမှုကို မခံကြရဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ကုသိုလ်အဗျာကတ နာမ်တရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုမှုကိုသာ ခံယူနိုင်ကြရပါစေ။

၁၂။ **အာသေဝနပစ္စယော** ။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော အကုသိုလ်တရားများ အဖန်တလဲလဲ ထုံခြင်းသဘောဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ မဖြစ်ပွားကြရဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ကုသိုလ်တရား ကြိယာအဗျာကတတရားတို့သာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ အဖန်တလဲလဲ ထုံခြင်းဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်ပွား နိုင်ကြပါစေ။

၁၃။ **ကမ္မပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော စေတနာက် တရားတို့ကို မပြုလုပ်ဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော စေတနာက်တရားတို့ကိုသာ ပြုလုပ်ဖြစ်ကြ၍ ယခုဘဝ နောင်ဘဝ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်တို့ကိုသာ ခံစားရရှိနိုင်ကြပါစေ။

၁၄။ **ဝိပါကပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး ကောင်းမြတ်သော အကျိုးတရားတို့ကိုသာ အဆက်မပြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်ကြ၍ ကိုမှတဆင့် ကောင်းမြတ်သော အကျိုးတရားအမျိုးမျိုးတို့ကိုသာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ ထပ်ကာထပ်ကာ ရရှိခံစားနိုင်ကြပါစေ။

၁၅။ **အာဟာရပစ္စယော**။ သတ္တဝါအားလုံး ရရှိထားကြသော ရုပ်,နာမ် ခန္ဓာကြီးအား မကောင်းသော ရုပ်အာဟာရသြဇာဓာတ်များ မကောင်းသော နာမ်အာဟာရဓာတ်များဖြင့် အထောက်အပံ့ မပြုကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ရုပ်,နာမ်အာဟာရဓာတ်တို့ဖြင့်သာ အထောက်အပံ့ပြုဖြစ်ကြ၍ နိဗ္ဗာန်ကို လွယ်ကူစွာ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါစေ။

၁၆။ **ဏ္ဏန္ဒြိုပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရုပ်,နာမ် တရားတို့၏ လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်ချယ်လှယ်မှုကို မခံကြရဘဲ ကောင်းမွန်သော ရုပ်,နာမ်တရားတို့၏ လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်ချယ်လှယ်မှုတို့ကိုသာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ ရရှိခံစားရရှိနိုင်ကြပါစေ။

၁၇။ **ဈာနပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော အကုသိုလ်တရားတို့၌ စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံမပြုဖြစ်ကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော ကုသိုလ်တရားတို့၌သာ စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံပြုနိုင်ကြ၍၊ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ ကောင်းကျိုးတရားတို့ကို ရရှိနိုင်ကြပါစေ။

၁၈။ **မဂ္ဂပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး ဒုဂ္ဂတိဘုံသို့ ရောက်စေတတ် သည့်မကောင်းသော အကုသိုလ် မဂ္ဂင်ခရီး လမ်းကြောင်းကို မလျှောက်ဖြစ်ကြဘဲ၊ သုဂတိဘုံ၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံတို့သို့သာ ရောက်စေနိုင်သော ကောင်းမြတ်သော ကုသိုလ် မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်း ကိုသာ လျှောက်လှမ်းနိုင်ကြပါစေ။

၁၉။ **သမ္မယုတ္တာပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော စိတ်၊ စေတသိက် နာမ်တရား အချင်းချင်း အညီအညွတ်ယှဉ်တွဲ ပေါင်းစပ်ခြင်း မပြုကြဘဲ၊ ကောင်းသော စိတ်၊ စေတသိက် နာမ်တရား အချင်းချင်းတို့သာ အညီအညွတ်ယှဉ်တွဲ ပေါင်းစပ်၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ သွားနိုင်ကြပါစေ။

၂၀။ **ဝိပ္ပယုတ္တာပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး အချင်းချင်းအညီအညွတ် မယှဉ်တွဲသောအားဖြင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့ ကျေးဇူးပြုရာ၌၊ မကောင်းသော ရုပ်,နာမ်တရားတို့ မယှဉ်တွဲသောအားဖြင့် ကျေးဇူးမပြုကြဘဲ၊ ကောင်းမြတ်သော နာမ်တရားတို့က ကောင်းမွန်သော ရုပ်တရားတို့ကို၊ ကောင်းမွန်သော ရုပ်တရားတို့က ကောင်းမြတ်သော နာမ်တရားတို့ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ ကောင်းကျိုး အမျိုးမျိုးတို့ကိုသာ ရရှိခံစားနိုင်ကြပါစေ။

၂၁။ **အတ္ထိပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရုပ်,နာမ် တရားတို့ထင်ရှားစွာ မဖြစ်ပေါ်ကြဘဲ၊ ကောင်းသောရုပ်,နာမ် တရားတို့သာထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်ကြ၍ ကောင်းကျိုး အမျိုးမျိုးတို့သာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြပါစေ။

၂၂။ **နတ္ထိပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး ကောင်းမြတ်, ကောင်းမြတ်သော ရှေးရှေးနာမ်တရားတို့ ချုပ်ပျက်,ချုပ်ပျက်သွားကြပြီး၊ ကောင်းမြတ်, ကောင်းမြတ်သော နောက်နောက် နာမ်တရားတို့သာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ အစားထိုးကာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွား နိုင်ကြပါစေ။

၂၃။ **ဒိဂတာပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး ကောင်းမြတ်, ကောင်းမြတ်သော ရှေးရှေးနာမ်တရားတို့ ကင်း၍,ကင်း၍သွားကြပြီး၊ ကောင်းမြတ်, ကောင်းမြတ်သော နောက်နောက် နာမ်တရားတို့သာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ အစားထိုးကာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွား နိုင်ကြပါစေ။

၂၄။ **အဒိဂတာပန္ဓေယျာ**။ သတ္တဝါအားလုံး မကောင်းသော ရုပ်,နာမ်တရားတို့ မကင်းသော အားဖြင့် မဖြစ်ပေါ်ကြဘဲ၊ ကောင်းသော နာမ်တရားတို့သာ မကင်းကွာသောအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၍ ကောင်းကျိုးအမျိုးမျိုးတို့သာ နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြပါစေ။

"နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ"

ပဉ္စာဝါရဝိဘာဂ်

ပဌာန်းမည်ပုံ-

နာနုပ္ပကာရ ပစ္စယဌေန-

အထူးထူးအပြားပြားများပြားသော ပစ္စည်းရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့် ပဌာန်း မည်၏။ တရားတစ်ခုတည်းကို ဟေတုအစရှိသောပစ္စည်းများနှင့် ဝေဖန်လိုက်လျှင် ပစ္စည်းအရေအတွက်အများကြီး ဖြစ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် "ပဌာန်း"ဟု ခေါ်ပါသည်။

(တစ်နည်း)ပစ္စည်းတစ်ခုမှာ တရားကိုယ်တွေအများကြီးရနိုင်သောကြောင့် ပဌာန်း မည်၏။ ဥပမာ- ဟေတုပစ္စည်းတွင် ဟိတ်(၆)ပါး ရှိပါသည်။ ကမ္မပစ္စည်း တစ်ခုဌိသာလျှင် ပစ္စည်းကလည်းတစ်ခု၊ တရားကလည်း ဧတနာတစ်ခုသာ ရှိပါသည်။ ကြွင်းသောပစ္စည်း (၂၃)ပါးတို့သည် ပစ္စည်းတစ်ခုတွင် တရားပေါင်းများစွာ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌာန်းဟု ခေါ်ပါသည်။

(**အဋ္ဌကထာ** ဖွင့်ဆိုချက်များ။) ဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့် ပဌာန်းဟု ခေါ်သည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီစသောကျမ်းများမှာ နည်းနာနယ မကျယ်ဝန်းလှသောကြောင့် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်မှာ ငြိစွန်းသယောင် ရှိနေပါသည်။ ဟေတု, အာရမ္မဏစသော (၂၄)ပစ္စည်းနှင့် ကုသိုလ်စသောတရားများကို အကျယ်ချဲ့ဖို့ရာ နည်းရသောအခါ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မှာ ငြိစွန်းခြင်းမရှိဘဲဖြစ်၍ ပဌာန်းဟု ခေါ်ပါသည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီစသောကျမ်းများမှာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မကွန့်မြူးနိုင်ပါ။ ပဌာန်းကျမ်းမှာသာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကွန့်မြူးနိုင်ပါသည်။

(**မူလဋီကာ**က) ငြိစွန်းခြင်းရှိသည် မရှိဘူးဆိုသည်ကို ဥဒါဟရဏ် ထုတ်ပြပါသည်။ အားသွန်ခွန်စိုက် ပြင်းထန်သောအရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပြေးသွားသောယောဂီများအတွက် ပြေး ရမည့်ခရီးလမ်းသည် အလွန်မတ်စောက်သော ချောက်ကမ်းပါးပြတ်ကြီးနှင့် နီးနေလျှင် ဆိုးလမ်းသည် ငြိစွန်းခြင်းနှင့်တကွ ပြေးသွားရာဖြစ်၏။ ပြေးသွားရမည့် လမ်းမကြီးသည် ကုယဉ်ဝန်းသော လမ်းမကြီးဖြစ်နေလျှင် တစ်စုံတရာငြိစွန်းခြင်းမရှိ ငြိစွန်းခြင်းကင်းသော ပြေးသွားရာဖြစ်သည်။

ပဌာန်းကျမ်းကြီးသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ ငြိစွန်းခြင်းကင်းရာ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋ္ဌာန်းဟောပုံ

အလုံးစုံသော ပရမတ္ထဝါဒများကို ဟောတော့, အာရမ္မဏစသော (၂၄) ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ခွဲဝေ၍ အကြောင်းအကျိုးဆက်ပုံကို ဟောပါသည်။

အကြောင်းအကျိုးဟောသော ဒေသနာတော်သုံးပါး

(၁) အရိယသစ္စ ဒေသနာ
(၂) ပဋ္ဌာန ဒေသနာ ဟူ၍ (၃)ပါးရှိပါသည်။

(၁) **အရိယသစ္စ**ဒေသနာတော်သည် တရားဟူသမျှကို သစ္စာလေးပါးနှင့် အကြောင်းအကျိုးဆက်ပုံကို ဟောပါသည်။ သစ္စာလေးပါးမှာ-

(လောဘ)တဏှာဟူဆိုသော**သမုဒယသစ္စာ**သည် အကြောင်းတရား ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သတ္တဝါများ သုခဝေဒနာကို တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်စွဲလမ်းနေကြ၏။ ဤစွဲလမ်းမှုသည် တဏှာရှိသောကြောင့် ဖြစ်ရသည်။ တဏှာသည် ဝဋ်ဆင်းရဲအားလုံးကိုထူထောင်နေသောကြောင့် ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုး၏ အကြောင်းတရားဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် **သမုဒယသစ္စာ**သည် အကြောင်းတရား၊ **ဒုက္ခသစ္စာ**သည် အကျိုးတရား ဖြစ်၏။

မဂ်စိတ်လေးခုရှိ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၈)ပါးသည် **မဂ္ဂသစ္စာ** အကြောင်းတရား၊ နိဗ္ဗာန်သည် **နိရောဓသစ္စာ** အကျိုးတရား ဖြစ်ပါသည်။

(၂) **ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ**တော်သည် တေဘူမကတရားများကို ဘဝတစ်ခုအတွက် အပြည့်အစုံ(၁၂)ပါးသောအဝိဇ္ဇာစသည့် သဘောတရားများဖြင့် အကြောင်းအကျိုးဆက်ပုံကို ဟောပါသည်။ အဝိဇ္ဇာစသည်က အကြောင်းတရား၊ သင်္ခါရစသည်က အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပါသည်။

(၃) **ပဋ္ဌာန်း**ဒေသနာတော်သည် ဟောတော့၊ အာရမ္မဏ...စသော (၂၄)ပစ္စည်းတို့ကိုဟောပါသည်။ ဟောတဲ့အခါ အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားစသည်ဖြင့် အကြောင်း၊ အကျိုး ဆက်စပ်ပုံကို ဟောခြင်းဖြစ်၏။

ဤအကြောင်းအကျိုးဟောသော ဒေသနာသုံးမျိုးတွင် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၏ အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ်ပုံသည် အသိမ်မွေ့ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

ဒေသနာတော်သုံးမျိုးမှာ- အကြောင်းအကျိုးဆက်နည်းများသည် သူ့နည်းနှင့်သူ အကြောင်းအကျိုးဆက်ပုံကိုသာ ကြံဆရပါမည်။ တစ်နည်းနှင့်တစ်နည်းရောနှောကြံဆလျှင် ဉာဏ်ရှုပ်ထွေးရုံသာမက ယုံမှားခြင်းသို့ပင်ရောက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ-

* အရိယသစ္စာနည်းအရ- **တဏှာ**သည် သမုဒယသစ္စာ အကြောင်းတရား၊ တဏှာမှကြွင်းသော လောကီစိတ်,စေတသိက်, ရုပ်တို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ အကျိုးတရား ဖြစ်ပါသည်။

* ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအရ - ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာမှာ ဝေဒနာက အကြောင်းတရား၊ **တဏှာ**သည် အကျိုးတရား ဖြစ်ပါသည်။

* ပဋ္ဌာန်းနည်းအရ- အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ- 'စက္ခုံ အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ'ဟောရာတွင် စက္ခုပသာဒက အကြောင်းတရား၊ သာယာနှစ်သက်သော (လောဘ)**တဏှာ**က အကျိုးတရား ဖြစ်သည်။

သစ္စာနည်းဖြင့်ဟောလျှင် (လောဘ)တဏှာကအကြောင်း၊ စက္ခုပသာဒက အကျိုး ဖြစ်၏။ ဉာဏ်မရှုပ်ထွေးရအောင် သူ့နည်းနှင့်သူ ယူရပါမည်။

သုဒ္ဓသင်္ကာ ၂၄ပစ္စည်း

၁။ ဟေတုပစ္စယော	၁၃။ ကမ္မပစ္စယော
၂။ အာရမ္မဏပစ္စယော	၁၄။ ဝိပါကပစ္စယော
၃။ အဓိပတိပစ္စယော	၁၅။ အာဟာရပစ္စယော
၄။ အနန္တရပစ္စယော	၁၆။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော
၅။ သမနန္တရပစ္စယော	၁၇။ ဈာနပစ္စယော
၆။ သဟဇာတပစ္စယော	၁၈။ မဂ္ဂပစ္စယော
၇။ အညမညပစ္စယော	၁၉။ သမ္မယုတ္တပစ္စယော
၈။ နိဿယပစ္စယော	၂၀။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော
၉။ ဥပနိဿယပစ္စယော	၂၁။ အတ္ထိပစ္စယော
၁၀။ ပုရေဇာတပစ္စယော	၂၂။ နတ္ထိပစ္စယော
၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော	၂၃။ ဝိဂတပစ္စယော
၁၂။ အာသေဝနပစ္စယော	၂၄။ အဝိဂတပစ္စယော

* ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများကို "ရှစ်ပစ္စည်း"ဟု ခေါ်ကြပါသည်။
* သုဒ္ဓသခ်ၤာများကို မျိုးပစ္စည်း(အခန်းနံပါတ်အစဉ်)အားဖြင့် လေ့လာကြပါမည်။ မျိုးပစ္စည်းမှာ ကိုးပါးတို့ဖြစ်သောကြောင့်၊

"ရှစ်ပစ္စည်း ကိုးမျိုး"အစဉ်အားဖြင့် သုဒ္ဓသခ်ၤာကို လေ့လာကြပါမည်။

ခေါင်းဆောင် ၈ ပစ္စည်း			မျိုးပစ္စည်း ၉ ပါး		
၁။	အာရမ္မဏာ		၁။	အာရမ္မဏာ	၈
၂။	သဟဇာတ		၂။	သဟဇာတ	၁၅
၃။	ဥပနိဿယ		၃။	အနန္တရ	၇
			၄။	ပကတူပ	၂
၄။	ဝတ္ထုပုရေဇာတ		၅။	ဝတ္ထုပုရေဇာတ	၆
၅။	ပစ္ဆာဇာတ		၆။	ပစ္ဆာဇာတ	၄
၆။	ကမ္မ		၇။	ကမ္မ (ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကမ္မ)	၁
၇။	ရုပ်အာဟာရ		၈။	ရုပ်အာဟာရ	၃
၈။	ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ		၉။	ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ	၃

မိသက(၃)	သဟဇာတာဟာရမိသက ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိသက ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက

ဆယ့်ငါးသဟာ၊ ရှစ်ဝအာနှင့်၊ ခုနစ်ဖြာနန်၊ ခြောက်တန်ဝတ္ထု၊ လေးခုပစ္စာ၊ သုံးဖြာဟာရ္ပေ၊ တယောဏ္ဍန္ဒြေ၊ ဩဇာပကတူ၊ တစ်ခုမူကမ်၊ မျိုးကိုးတန်၊ ဆောင်ရန် နှုတ်တက်အာဂုံတည်း။

"ရှစ်ပစ္စည်း ကိုးမျိုး"နှင့်တကွ မိသကပါ တစ်ဆယ့်နှစ်မျိုးတို့အပြင် (၂၄)ပစ္စည်းတွင် မျိုးကွဲရှိသောပစ္စည်း၊ မျိုးကွဲမရှိသောပစ္စည်းနှင့် သခ်ၤာတို့ကိုခွဲခြားသိရှိထားရပါမည်။

မျိုးစဉ်အားဖြင့်လေ့လာခြင်း

မျိုးစဉ်အားဖြင့် လေ့လာရခြင်းအကျိုးမှာ– အာရမ္မဏ(၈)မျိုးတွင် အာရမ္မဏပစ္စည်းသည် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်းကိုလေ့လာလိုက်လျှင် နောက်ပိုင်းဖြစ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယစသည် များကို တစ်စုံတရာကျက်မှတ်ရမှုမရှိတဲ့နှင့် အလိုအလျောက်ရနိုင်ပါသည်။ အလွန် အကျိုးများပါသည်။

မျိုးစဉ်အားဖြင့်လေ့လာပြီးသောအခါ ဟေတုစသော ပစ္စည်းတစ်ခုချင်းစီကိုပင် ပဉ္စာဝါရအားဖြင့် လေ့လာပါမည်။ **သရပ်ကြွေ့၊ ဆိပ်ရိုးရပ် ကြံဆ၊ မုန့်မုန့်ရွတ်။**

မျိုးကွဲရှိသော ၁၀ ပစ္စည်း

မျိုးကွဲပစ္စည်း	ဝိသေသန	သန့်ရာ	ပေါင်း
အဓိပတိ	အာရမ္မဏာဓိပတိ	၁	၁၀
	သဟဇာတာဓိပတိ	၁	
နိဿယ	သဟဇာတနိဿယ	၉	၁၃
	ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ	၃	
	သဟ.ပုရေ.မိဿက	၂	
ဥပနိဿယ	အာရမ္မဏူပနိဿယ	၁	၉
	အနန္တရူပနိဿယ	၁	
	ပကတူပနိဿယ	၉	
ပုရေဇာတ	အာရမ္မဏပုရေဇာတ်	၃	၃
	ဝတ္ထုပုရေဇာတ်	၃	
ကမ္မ	သဟဇာတာ	၁	၁
	နာနာက္ခဏိကာ	၂	
အာဟာရ	နာမ်အာဟာရ	၁	၁
	ရုပ်အာဟာရ	၁	
ဣန္ဒြိယ	သဟဇာတိန္ဒြိယ	၁	၁
	ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ	၁	
	ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ	၁	
ဈာန	သဟဇာတ်	၃	၅
	ပုရေဇာတ်	၃	
	ပစ္ဆာဇာတ်	၃	
မဂ္ဂင်	သဟဇာတ်	၉	၁၃
	အာပု ဝတ်ပု } ပုရေဇာတ်	၃ ၃	
	ပစ္ဆာဇာတ်	၃	
	အာဟာရ်	၁	
	ဣန္ဒြိယ်	၁	
	သဟဇာတ်-ပုရေဇာတ်	၂	
	ပစ္ဆာဇာတ်-အာဟာရ်	၂	
	ပစ္ဆာဇာတ်-ဣန္ဒြိယ်	၂	
ဖလ	သဟဇာတ်	၉	၁၃
	အာပု ဝတ်ပု } ပုရေဇာတ်	၃ ၃	
	ပစ္ဆာဇာတ်	၃	
	အာဟာရ်	၁	
	ဣန္ဒြိယ်	၁	
	သဟဇာတ်-ပုရေဇာတ်	၂	
	ပစ္ဆာဇာတ်-အာဟာရ်	၂	
	ပစ္ဆာဇာတ်-ဣန္ဒြိယ်	၂	

မျိုးကွဲမရှိသော ၁၄ ပစ္စည်း

စဉ်	ပစ္စည်း	သန့်ရာ
၁။	ဟေတုယာ	သတ္တ
၂။	အာရမ္မဏော	နဝ
၃။	အနန္တရော	သတ္တ
၄။	သမနန္တရော	သတ္တ
၅။	သဟဇာတော	နဝ
၆။	အညမညော	တိဏ်
၇။	ပစ္ဆာဇာတော	တိဏ်
၈။	အာသေဝနော	တိဏ်
၉။	ဝိပါကော	ဧက်
၁၀။	ဈာနော	သတ္တ
၁၁။	မဂ္ဂေ	သတ္တ
၁၂။	သမ္မယုတ္တေ	တိဏ်
၁၃။	နတ္ထိယာ	သတ္တ
၁၄။	ဝိဂတေ	သတ္တ

၄၃၉။(သုဒ္ဓသရ်ာ) ဟေတုယာ သတ္တ၊ အာရမ္မဏော နဝ၊ အဓိပတိယာ ဒသ၊ အနန္တရော သတ္တ၊ သမနန္တရော သတ္တ၊ သဟဇာတော နဝ၊ အညမညော တိဏ်၊ နိဿယေ ဆာရသ၊ ဉာနိဿယေ နဝ၊ ပုရေဇာတော တိဏ်၊ ပစ္ဆာဇာတော တိဏ်၊ အာသေဝနေ တိဏ်၊ ကမ္မေ သတ္တ၊ ဝိပါကေ ဧက်၊ အာဟာရေ သတ္တ၊ ဣန္ဒြေယေ သတ္တ၊ ဈာနေ သတ္တ၊ မဂ္ဂေ သတ္တ၊ သမ္မယုတ္တေ တိဏ်၊ ဝိပ္ပယုတ္တေ ပဉ္စ၊ အတ္ထိယာ တေရသ၊ နတ္ထိယာ သတ္တ၊ ဝိဂတေ သတ္တ၊ အဝိဂတေ တေရသ။

(၉)မျိုး		မျိုးအလိုက်ပါဝင်သောပစ္စည်းများ	
၁။	အာရမ္မဏ	၈	အာရမ္မဏ, အာမိ, ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဓာတနိဿယ, အာရမ္မဏူပနိ, အာ.ပု, ဝတ္ထာရမ္မဏ.ပု.ပိပွယုတ္တ, အာရမ္မဏပုရေဓာတတ္ထိ, အာ.ပု.အဝိဂတ။ (အာရမ္မဏပုရေဓာတာဓိပတိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဓာတာဓိပတိ၊)
၂။	သဟဇာတ	၁၅	(ငယ်.၇) ဟေ,ဓိ,ကံ,ဟာ, ဣ္ဆာ,စျာ,မဂ်။ (လတ်.၄) ဣ, ဝိ, သမ်, ဝိပ်။ (ကြီး.၄) သဟ, နိ, အတ်, အဝိဂတ။
၃။	အနန္တရူပ	၇	အနံ,သမနန္တရ, အနန္တရူပနိဿယ, အာသေနဝ, အနန္တရကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတ။
၄။	ပကတူပ	၂	ပကတူပနိဿယ, နာနာကမ္မ။
၅။	ဝတ္ထုပုရေဓာတ	၆	ဝတ်.ပု.နိ, ဝတ်.ပု, ဝတ်.ပု.တိဋ္ဌိယ, ဝတ်ပုဝိပ်, ဝတ်.ပုရေဓာတတ္ထိ, ဝတ်.ပု.အဝိ။
၆။	ပစ္ဆာဇာတ	၄	ပစ္ဆာ, ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ, ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ, ပစ်.အဝိဂတ။
၇။	ကမ္မ(၎.နာနာက္ခဏိကကမ္မ)	၁	ဇလဝဒုဇ္ဇလနာနာက္ခဏိက ကမ္မ
၈။	ရုပ်အာဟာရ	၃	ရူပအာဟာရ, ရူပအာဟာရတ္ထိ, ရူ.ဟာ.အဝိ။
၉။	ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ	၃	ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ အဝိဂတ။

(အာ.ပု.ဓိ = အာရမ္မဏပုရေဓာတ်နှင့် အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းနှစ်မျိုးတို့၏ ပစ္စည်း, ပစ္စယပွန်တရားများ၊)
(ဝတ္ထာ.ဓိ = ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဓာတ နိဿယနှင့် အာရမ္မဏာဓိပတိ တို့၏ ပစ္စည်း, ပစ္စယပွန်တရားများ၊)

ပဉ္စဝါရ၌ ရုသင့်သောသန်ဿများ

ကုဗဒ (၄)	အကုဗဒ(၄)	ဗျာဗဒ(၃)	ကုဗျာဗဒ(၂)	အကုဗျာဗဒ(၂)
ကု-ကု	အက-အက	ဗျာ-ဗျာ	ကုဗျာ-ကု	အကုဗျာ-အက
ကု-အက	အက-ကု	ဗျာ-ကု	ကုဗျာ-ဗျာ	အကုဗျာ-ဗျာ
ကု-ဗျာ	အက-ဗျာ	ဗျာ-အက		
ကု-ကုဗျာ	အက-အကုဗျာ			

မှတ်ချက်။ ။(အနုလောမ၌) ပစ္စည်းတစ်ခုမှာ သန်ဿ တေရသ(၁၃)ထက်ပို၍ မရနိုင်။

ဦးတင်ဝင်း(ဖိုက်ဦး-သုံးခွ)

သရဏ်ဂုဏ် ပစ္စည်းများ (ဂဏနပရိစ္ဆေဒနည်း)

၁။	သရဏ်ဂုဏ် ဇကံ ထွက်သောပစ္စည်း	ဝိပါက	၁
၂။	သရဏ်ဂုဏ် တီဏိ ထွက်သောပစ္စည်း	အညမညာ၊ ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတ၊ အာသေဝန၊ သမ္ပယုတ္တ	၅
၃။	သရဏ်ဂုဏ် ပဉ္စ ထွက်သောပစ္စည်း	ဝိပ္ပယုတ္တ	၁
၄။	သရဏ်ဂုဏ် သတ္တ ထွက်သောပစ္စည်း	ဟေတု၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	၁၀
၅။	သရဏ်ဂုဏ် နဝ ထွက်သောပစ္စည်း	အာရုံမွေဇာ၊ သဟဇာတ၊ ဥပနိဿယ၊	၃
၆။	သရဏ်ဂုဏ် **ဒသ** ထွက်သောပစ္စည်း	အဓိပတိ	၁
၇။	သရဏ်ဂုဏ် တေရသ ထွက်သောပစ္စည်း	နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ	၃

ကုသလတိက်

ကုသလတိက်ကို ဟောနေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် သုဒ္ဓသရဏ်ဂုဏ်ပါဝင်သောတရားများကို ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတအားဖြင့် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်တရားအလိုက်ခွဲခြားယူရပါသည်။

ပဥ္စဝါရဋ္ဌ ပရမတ္ထအစစ်ကို ဟောခြင်းကြောင့် ပညတ်ကိုဇကန်အာရုံပြုသော ရူပါဝစရစိတ်(၁၅), အာကာ(၃), အာကိဉ္စည(၃)ဟုဆိုအပ်သော ပညတ်ဇကန်(၂၁)တို့ မရပါ။ (အဘိညာဉ်ဒွေ ရပါသည်။) (တစ်နည်းကားအကောက်တွင် ကောက်နိုင်၏) **ဆိုရိုး**ဋ္ဌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့တွင် ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ဦးစွာဖော်၍ ဆိုရပါသည်။ **အရကောက်**ဋ္ဌ ကတ္တားပုဒ်, သမ္ပဒါန်ပုဒ်, ကရိဏ်းပါဠိ၏အရတို့ကို အစဉ်တိုင်းကောက်၏။

အရကောက် စီစစ်ချက်

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိ
ကုသလော ဓမ္မော	**ကုသလဿ ဓမ္မဿ**	**အာရုံမွေဇာ ပစ္စယေန**
ကတ္တားပုဒ်	သမ္ပဒါန်ပုဒ်	ကရိဏ်းပါဠိ
ကတ္တားပါဠိဖြင့် (X)ပစ္စည်း တရားကို ပြတော်မူ၏။ (X) = အကျယ်ဖွင့်ရန်။	သမ္ပဒါန်ပါဠိဖြင့်(X)ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။	ကရိဏ်းပါဠိဖြင့် (XXX) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် .... သတ္တိ ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကိုပြတော်မူ၏။

သုဒ္ဓသန်္ဂါထုတ်ရန်

* သုဒ္ဓသန်္ဂါများ၌ **'အား'**တိုင်အောင်သော ပထမစကားရပ်ဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြ၍ **'တပ်သော'**အစရှိသော ဒုတိယစကားရပ်ဖြင့် ပစ္စည်းတရားကို ပြပါသည်။ (**တပ်သော**=ပစ္စည်း-**ပစ္စယုပ္ပန်**တို့ ယှဉ်တွဲခြင်းကို ပစ္စည်း**တပ်**သည်ဟု ညွှန်း၏။)
* ပစ္စည်းတရားကို ရှေ့မှာထား၍ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို နောက်မှာထားပါသည်။
* ပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယုပ္ပန်ကို ကုသလပဒစသည် ပဒအလိုက် ခွဲ၍ တွဲစပ်ပါသည်။
* ထိုသို့တွဲစပ်၍ အရတရားများကို သန်္ဂါထုတ်ပါသည်။

သဘာဂပစ္စည်း ရှာရန်

* မူ-မူလီပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို တိုက်ဆိုင်ကြည့်ပါသည်။
* မူပစ္စည်း၏ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်တရားက မူလီပစ္စည်း၏ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်တရားထက် အရေအတွက် နည်းလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ လုံးဝ အရတူလျှင်သော်လည်းကောင်း သဘာဂ ထုတ်ပါသည်။

တစ်ပြိုင်နက်, ယထာရဟထုတ်ပုံ

* ဟောဆဲမူပစ္စည်းထက် မူလီပစ္စည်းများက တရားအရသာလွန်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ တူမျှလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ "တစ်ပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော"ဟုဆိုပါသည်။
* ဟောဆဲမူပစ္စည်းအောက် မူလီပစ္စည်းများက တရားအရနည်း၍ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမျှ ရနေလျှင် "ယထာရဟတတ်ကောင်းသော"ဟုဆိုပါသည်။
* အထက်ပါနှစ်မျိုးလုံးရော၍ ပစ္စည်းပြိုင်ပါက "တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော" ဟုဆိုပါသည်။ (**တတ်**သော= (ကရိုဏ်း၌)ကျေးဇူးပြုတတ်သော..။ ဖြစ်စေ,တည့်စေ)

မျိုးအားလျော်စွာ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများကိုလေ့လာမည်ဖြစ်သောကြောင့် စွမ်းအင်သတ္တိ (၂၄)ပါးကို သဘောတူရာအုပ်စုပြု၍ (အခန်းအနေအားဖြင့်) လေ့လာပါမည်။

၁။ အာရမ္မဏမျိုး = အာရုံသတ္တိ = ၈ မျိုး
၂။ သဟဇာတမျိုး = သဟဇာတသတ္တိ = ၁၅ မျိုး
၃။ အညမညမျိုး = အကြားမဲ့သတ္တိ = ၇ မျိုး
၄။ ပကတူပမျိုး = ပင်ကိုယ်မှီရာသတ္တိ = ၂ မျိုး
၅။ ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး = ရှေးက မှီရာသတ္တိ = ၆ မျိုး
၆။ ပစ္ဆာဇာတမျိုး = နောက်ကဖြစ်သောသတ္တိ = ၄ မျိုး
၇။ ဗလဝ,ဒုဗ္ဗလနာနာကမ္မမျိုး = အတိတ်စေတနာကံသတ္တိ = ၁ မျိုး
၈။ ရူပအာဟာရမျိုး = ရုပ်အာဟာရသတ္တိ = ၃ မျိုး
၉။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုး = ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိ = ၃ မျိုး တို့ဖြစ်၏။

အခန်း(၁)

၁။ အာရမ္မဏာမိုး

အာရမ္မဏာသည် အာရုံတရား ဖြစ်ပါသည်။ အာရုံ၏အစွမ်း, အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် အာရမ္မဏိကတရားများကို ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားသည် အာရမ္မဏာပစ္စည်း ဖြစ်၏။ အာရုံ ၆ ပါး(ရူပါရုံ,သဒ္ဒါရုံ,ဂန္ဓာရုံ,ရသာရုံ,ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ,ဓမ္မာရုံ)၊ အကျဉ်း စိတ်,စေတသိက်, ရုပ်,နိဗ္ဗာန် အာရုံသည် စိတ်,စေတသိက်တို့၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်၏။ စိတ်သည် တစ်မိနစ်, တစ်စက္ကန့်မျှပင် အာရုံနှင့်ကင်းလျှက် မဖြစ်နိုင်ပါ။ အိပ်ပျော်နေစဉ် ဘဝင်ကျနေလျှင်လည်း ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

အာရမ္မဏာ = စွဲကိုင်အပ်သော အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

အားနည်းသောယောက်ျားသည် တောင်ဝှေး၊ ကြိုးတန်းတို့ကို ဆွဲကိုင်၍သာ ထနိုင်, ရုပ်နိုင်သကဲ့သို့ အာရမ္မဏိက စိတ်၊ စေတသိက်တို့က ဆွဲကိုင်၍သာဖြစ်ရသော အာရုံတရားတို့သည် အာရမ္မဏာပစ္စည်း မည်၏။

အာရမ္မဏာသတ္တိ= သီးပွင့်ယှက်ရုံ မျိုးပေါင်းစုံသော ဥယျာဉ်သည် လူသားတို့၏ အကြိုက် နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်၏။ မွေ့လျော်ဖွယ်ကို ဆောင်၏။ ထိုနည်းတူစွာ ရူပါရုံစသော အာရုံ(၆)ပါးတရားတို့သည်လည်း စိတ်,စေတသိက်တို့၏ နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်၏။ အာရုံနှင့်ကင်းကွာ၍ဖြစ်နိုင်သော စိတ်,စေတသိက်ဟူ၍ မရှိ။ စိတ်,စေတသိက်သာမှန်ပါက အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကြရပါသည်။

ယင်းသို့ စိတ်,စေတသိက်တို့က မခွဲနိုင်မခွာရက်လောက်အောင် မွေ့လျော်ဖွယ်ကိုဆောင်သော သတ္တိထူးသည် "အာရမ္မဏ သတ္တိ"မည်၏။

(ကောင်းသော အာရုံ၊ မြို့တွေ့ကြုံ၊ အစဉ်ဆုံစည်းရုပါစေသော်။)

အာရမ္မဏာမျိုး ၈ ပစ္စည်း (ပစ္စယုပ္ပန်=သမ္မဒါန်ဦ အာရုံပြုတတ်သော နာမ်သာရှိ။)

၁။ အာရမ္မဏ = အာရမ္မဏ
၂။ အဓိပတိ = အာရမ္မဏာဓိပတိ
၃။ နိဿယ = ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ(ဝတ္ထာ)
၄။ ဥပနိဿယ = အာရမ္မဏူပနိဿယ
၅။ ပုရေဇာတ = အာရမ္မဏပုရေဇာတ
၆။ ဝိပ္ပယုတ္တ = ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ
၇။ အတ္ထိ = အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ
၈။ အဝိဂတ = အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ

ဤ(၈)မျိုးတို့သည် အာရုံသတ္တိနှင့် သဘောတူရာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

အာ-အဓိ-နိသ်၊ ဥ-ပ-ဝိပ်၊ နောကိ်ပိတ် အတ်-အဝိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယ ၍စ်ဝရစေဘိ။

အာရမ္မဏ ၈ မျိုး အနုလုံ သုဒ္ဓသရိုးဇယား

↓ အားတပ်သော ←

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သရုံး	ပစ္စည်းရေ
၁	အာရမ္မဏ	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊	ကာမ ၅၄၊ ဝိညာ ၃၊ နေဝ ၃၊ အဘိ ၂၊ ကုတ် ၈၊	၉	၁
၂	အာဓိ(အဓိပတိ) အာရမ္မဏ္ဏ (ဥပနိဿယ)	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော ကုသ ဖြစ်သော နိဗ္ဗုန္နရုပ် ၁၈၊ ဒေါ ၂၊ မော ၂၊ ဒုက္ခ.ကာဝိညာဉ်ကြဉ် ၈၄၊ ဒေါစတုက်,ဝိစိကြဉ်စေ ၄၇၊ နိဗ္ဗာန်၊	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူ ၈၊ မဟာကု ၈၊ မဟာကြိုသ် ၄၊ ကုတ် ၈၊ **8848**	၇	၃
၃	**အာပု** အတ္ထိ, အဝိ	ပစ္စုပ္ပန် နိဗ္ဗုန္နရုပ် ၁၈၊	ကာမ ၅၄၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတအာဘိညာဉ်၊	၃	၄
၄	**ဝတ္ထာပုနိ** ဝတ္ထာပု,ဝိပ် အတ္ထိ, အဝိ	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသည်ရှိသော် ၁၇ ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊	၃	၆ (ဓိဉ X)
၅	အာပုဓိ	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုသ ဖြစ်သော နိဗ္ဗုန္နရုပ် ၁၈၊	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လော ၈၊	၁	၆ (နိဝိဝ် X)
၆	ဝတ္ထာဓိ	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်ရသော် ၁၇ စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊	၁	၈

၁။ အာရမ္မဏ

သုဒ္ဓသရိုးဆိုရိုး။ ။ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသရိုးဝါရ၌ "ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဝိညာနဉ္စာယတနစိတ် ၃ ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃ ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခု **အားတပ်သော** စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်" ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏ ပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ ကတ္တားသမ္မဒါန် နေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း **အာရမ္မဏော-"နဝ"**ဟု သရုံးတတ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။

နဝဟူသော်ကား-

ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊
အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော ကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊
အဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော ကုသလဿ၊ အဗျာကတော အကုသလဿ၊
ဟူသည်တည်း။ ။ **ပစ္စည်းရေ ၁** ဟူသည်ကား အာရမ္မဏ တည်း။
(ကြွင်းသော ပစ္စည်းများ၏ သုဒ္ဓသင်္ခါများကိုလည်း နည်းတူဆိုရန်၊)

အာရမ္မဏော – "နဝ" (သင်္ခါ အရကောက် စီစစ်ပုံ)

ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်များကို သရုပ်ခွဲယူရပါသည်။ ပဥ္စဝါရ၌ ပရမတ္ထတရား အစစ် (စိတ်,စေ,ရုပ်,နိဗ္ဗာန်)ကို ဟောပါသည်။ ဤတွင် အာရုံပြုတတ်သောတရားသည် စိတ်, စေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။ ရုပ်တရားသည် အာရုံမပြုတတ်။ နိဗ္ဗာန်သည် အသင်္ခတ, အပွစ္စယတရားဖြစ်သောကြောင့် မိမိသည်သာ အာရုံအနေမျိုးဖြစ်ပြီး၊ မည်သည့်တရားကိုမျှ နိဗ္ဗာန်က အာရုံမပြုပါ။ (ပဥ္စဝါရ၌ ပညတ်ကို မဟော။)

ပဥ္စဝါရ၌ ပရမတ္ထအစစ်ကို ဟောခြင်းကြောင့် **ပညတ်ကို ဧကန်အာရုံပြု**သော ရူပါဝစရစိတ်(၁၅), အာကာ(၃), အာကိဉ္စည(၃)ဟုဆိုအပ်သော ပညတ်ဧကန်(၂၁)တို့ မရုပါ။ (အဘိညာဉ်ဒွေ ရပါသည်။) (တစ်နည်းကားအကောက်တွင် ကောက်နိုင်၏)

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ခါ	ပစ္စည်းရေ
၁	အာရမ္မဏ	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊	ကာမ ၅၄၊ ဝိညာ ၃၊ နေဝ ၃၊ အဘိ ၂၊ ကုတ် ၈၊	၉	၁

၁။ (**ကု–ကု**) ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
ပစ္စည်းတရား စိတ် ၈၉ တွင် *အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ် ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ၊ စေတသိက် အင္ဂတိံသ ရပါသည်။ သမ္မဒါန်ဘက်မှ ကာမစိတ် ၅၄ တွင် ကာမကုသိုလ် ၈, ဝိညာတွင် ဝိညာကု, နေဝတွင်နေဝကု, အဘိညာဉ်တွင် ကုဘိံ(၅), ဝိရတီ,အပွ ကြဉ်စေတသိက် တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။
(*အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ် အာရမ္မဏိက-ပစ္စယုပ္ပန်-လောကီကုများက အာရုံ–အရ.မဂ်ကုကို အာရုံမပြုနိုင်၍ ကြဉ်ရပါသည်။ ထို အရ.မဂ်ကို မဟာကြီကသာ အာရုံပြု။ ကု-ဗျာမှာ ✓)
(သမ္မဒါန်၌– ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော–ကုဘိံတို့သည် ဗျာ(ရူပါရုံ,သဒ္ဒါရုံ)ကို၊ ဝိရတီသည် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗကို၊ အပွသည် သတ္တဝါပညတ်ကို၊ မဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ကြဉ်။)
ကု–ကုတွင် မိမိကလည်း ကုဖြစ်ရ၊ ကုကိုအာရုံပြုနိုင်သောတရားလည်းဖြစ်ရ။

၂။ (**ကု–အကု**) ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စည်းတရား၌ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ရပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။

၃။ (**ကု–ဗျာ**) ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စည်းတရား၌ ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ရပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)ဘက်မှ တဒါရုံ ၈ကာဒသ၊ ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် ကာမကြိယာ ၁၀ ခု၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်,ကြိယာ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါက်,ကြိယာ၊ စတော, ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဝိရတီ,အပ္ပ ကြဉ်စေတသိက် တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။

(ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်–အဗျာကတများတွင် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ နှင့် မနောဓာတ် ၃ ခုသည် ရုပ်တွေကိုသာအာရုံပြု၊ *ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် မနောဓာတ်ဖြစ်၍ ရုပ်ကိုသာအာရုံပြု* **အဘိညာဉ်(၇)**မျိုး၌ ဒိဗ္ဗစက္ခု,ဒိဗ္ဗသောတသည် ရုပ်အာရုံ၊ ဣဒ္ဓိဝိဓသည် ကြိဘိံ ဖြစ်သော်လည်း ပစ္စည်းတရားက ကုသိုလ်ဖြစ်၍ မရ။)

ကုသလပဒ ၃ ခု ကရိဏ်း –

အာရုံအကြောင်းက အကျိုးဖြစ်သော အာရမ္မဏိကတရားကို ကျေးဇူးပြုသောအခါ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယဟူ၍ ပစ္စည်းရေ ၃ ခုရပါသည်။ ဤပစ္စည်းရေ ၃ တွင် အာရမ္မဏက တစ်ပြိုင်နက်ရ၍၊ အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် အာရမ္မဏူပနိဿယသည် ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် အပြည့်အစုံမရသဖြင့် ယထာရဟ ဝင်ပါသည်။ အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဟောနေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် **"အာရမ္မဏသတ္တိ"**ရ၏ဟု သတ္တိဝိသေသရုပ်ကို ထုတ်ဖော်၍ ဆိုရပါသည်။ (ပစ္စည်း၌နာမ်ရှိသောကြောင့် ဤသုံးပစ္စည်း ရပါသည်။)

၄။ (**အကု–အကု**) အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စည်းတရားကလည်း အကုသိုလ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကလည်း အကုသိုလ်ဖြစ်သဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် အပြည့်အစုံ ရကြပါသည်။

(**ကရိဏ်း**တွင် **အာရမ္မဏ**၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ဤသုံးပစ္စည်း ရပါသည်။)

၅။ (**အကု–ကု**) အကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စည်းတရားက အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ ရပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်) ဘက်မှ မဟာကုသိုလ် စိတ် ၈ ခု၊ စတော,ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ အပ္ပကြဉ်စေ ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။

(ဝိညာ,နေဝတို့သည်အကုသိုလ်ကို အာရုံမပြုနိုင်=မဟဂ္ဂုတ်ဖကန်။
ဒိဗ္ဗစက္ခု,ဒိဗ္ဗသောတသည် ရုပ်အာရုံ၊ ကွဒ္ဒိဝိဓနှင့်လည်း မဆိုင်။)
ကရိဏ်းတွင် အကုသိုလ်ကို ကုသိုလ်ကအာရုံပြုသောအခါ အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ မရပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယတို့သည် အလေးအမြတ် အာရုံပြုရပါသည်။ မိမိတို့သန္တာန်မှာဖြစ်နေသောမဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခုသည် မိမိပြုခဲ့ပြီးသော အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ် အာရုံမပြုနိုင်၍ မရတော့ပါ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း တစ်ခု**သာ**ရပါသည်။

၆။ (**အကု–ဗျာ**) အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
ပစ္စည်းတရားက အကုသိုလ် ရပါသည်။ သမ္မဒါန်တွင် ပစ္စည်း အကုသိုလ်ဖြစ်နေသောကြောင့် ဝိညာ,နေဝတွေ မရတော့ပါ။ ကာမဆိုင်ရာ တဒါရုံ ၈ကာဒသနှင့် ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် ကာမကြိယာ ၁၀ ပါး ရပါသည်။ စေတော,ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာကြိယာအဘိညာဉ်၊ တီ,အပွကြဉ်စေ တေတို့သ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။
ကရိဏ်းတွင် အကုသိုလ်,တဒါရုံစသည်တို့သည် အာရမ္မဏာဓိပတိ၏ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မရှိ။ အာရမ္မဏာဓိပတိ မရ၍ အာရမ္မဏူလည်း မရ။
ထို့ကြောင့် အာရမ္မဏ**သာ** ရပါသည်။

၇။ (**ဗျာ–ဗျာ**) အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
ပစ္စည်းတရားက အဗျာကတမည်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတို့သ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဌတိသ၊ ရုပ် အဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် အကုန်ရပါသည်။ သမ္မဒါန်ဘက်တွင် ကာမစိတ် ၅၄ မှ ကာမဝိပါက် တေဝိသ၊ ကာမကြိယာ ၈ကာဒသ၊ ဝိညာဏ္စာယတနကြိယာ၊ နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ, ကွဒ္ဒိဝိဓ, စေတော, ပုဗ္ဗေ, အနာ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဖိုလ်စိတ် ၄ ပါး၊ အပွကြဉ်စေတသိက် ဆတို့သ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။
(ဝိညာနှင့် နေဝတို့သည် ဆိုင်ရာ အာကာ, အာကိ သို့ကိုအာရုံပြုနိုင်။ ပစ္စည်းဘက်က ရုပ်ရှိလာသဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု,သောတ ရလာပါသည်။ **ယထာကမ္မူပဂအဘိညာဉ်**သည် အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်,အကုသိုလ်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် **ဗျာ–ဗျာ**တွင် မဟောပါ။ ဖိုလ်စိတ် ၄ ပါးသည် ပစ္စည်းဘက်မှ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါသည်။)
ကရိဏ်းတွင် အာရမ္မဏ(၈)မျိုးနှင့် အကုန်လုံးဆိုင်ပါသည်။ အာရမ္မဏပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်၊ ကြွင်း ၇ ပစ္စည်းသည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ (**ဗျာ–ကု**) အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
ပစ္စည်းတရားတွင် **အရဟတ္တဖိုလ်ကိုကြဉ်**ရပါသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ် ဝိပါက်စိတ် ပဉ္စတိသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဌတိသ၊ ရုပ် အဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ရပါသည်။

သမ္မဒါန်ဘက်တွင် ကာမ ၅၄ မှ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခုရပါသည်။ **ဝိညာ,နေဝ**တွေ့ မရတော့ပါ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု,ဒိဗ္ဗသောတ,ဣဒ္ဓိဝိဓ, စေတော, ပုဗ္ဗေ, အနာ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ မဂ်စိတ် ၄ ပါး၊ အပွဂြိဉ်စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။

အရဟတ္တဖိုလ်ကိုကြဉ်= ပစ္စယုပ္ပန်က ကုသိုလ် ဖြစ်နေ၍၊ သေက္ခ/ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်မှာဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခုသည် အရဟတ္တမဂ်,အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။ (မရဘူး/မရောက်ဘူးသေးသောကြောင့်)

ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှ**ဝိညာ,နေဝ**များတွင် ကုသိုလ်ကိုသာကောက်ရမည်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့က အာရုံကြိယာ(အဗျာကတ)ကို အာရုံမပြုနိုင်။ ပစ္စည်းကုသိုလ်မဟုတ်၍ ယထာ မရပါ။ မဂ်စိတ် ၄ ပါးသည် ပစ္စည်းဘက်မှ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါသည်။

ကရီဏ်းတွင် အာရမ္မဏ(၈)မျိုးနှင့် အကုန်လုံးဆိုင်ပါသည်။ အာရမ္မဏပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်၊ ကြွင်း ၇ ပစ္စည်းသည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

၉။ (**ဗျာ–အကု**) အဗျာကတမ္မသည် အကုသိုလ်မမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စည်းတရားတွင် (ပစ္စယုပ္ပန် အကုဖြစ်၍) လောကီဆိုင်ရာ အဗျာကတများသာ ကောက်ရပါမည်။ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာ ဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ တရားရု၏။ သမ္မဒါန်ဘက်တွင် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။

ကရီဏ်းတွင် အာရမ္မဏ(၈)မျိုးနှင့် အကုန်လုံးဆိုင်ပါသည်။ အာရမ္မဏပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်၊ ကြွင်း ၇ ပစ္စည်းသည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

အာရမ္မဏ သင်္ချာ(၉)ချက်အရကောက် စီစစ်ပြီးလျှင် ဆိုရိုးဆိုရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုရိုးအား (**ကုပဒ–၃**)အတွက်သာ နမူနာဆိုပြ၍ ကြွင်းသင်္ချာများကို နည်းမှီ၍ ဆိုရန်ဖြစ်ပါသည်။

❁ ဆိုရိုးနှင့် အရကောက် မှတ်ရန် ❁

* **ဝိဓိ, အနုဝါဒ** = အကောက်ဆိုရိုးဌ ဝိဓိပါဠိတော်ပါဌ်, အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်ဟု ဆိုရာဌ် က-က စသော ကတ္တား,သမ္မဒါန်ပါဌ်တို့သည် 'ဝိဓိ' မည်၏။ 'ဒါနံ ဒတ္တာ'စသောပါဌ်သည် 'အနုဝါဒ'ပါဠိတည်း။

* **ပဒ, ပဒါဝသာန** = က-က စသည်တို့ဌ် ပထမ 'က'သည် 'ပဒ' မည်၏။ ဒုတိယ 'က'သည် 'ပဒါဝသာန' မည်၏။

* ပစ္စည်း, အကြောင်း, အာရုံ, **ကတ္တား** = ပထမ က အရ။

* ပစ္စယုပ္ပန်, အကျိုး, အာရမ္မဏိက, **သမ္မဒါန်** = ဒုတိယ က အရ။

အာရမ္မဏာ သရုပ်ခွဲ

၁။	ကုသလဝဒ(၃)ချုပ်	ကု	ကု	ကတ္တား:	**အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်** ကု ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **တပ်သော**
				သမ္မဒါန်:	မဟာကု ၈၊ ဝိညာကု၊ နေဝကု၊ ဣ,စေ,ပု, ယထာ,အနာ ကုတိ် ဝိရတိ,အပ္ပဏြဉ် စေ ၃၃၊ (ရှေ. ၂×) **အား:**
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ၃
၂။		ကု	အက	ကတ္တား:	ကိဳကု ၁၇၊ စေ ၃၈၊
				သမ္မဒါန်:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ၃
၃။		ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊
				သမ္မဒါန်:	ရုံ ၁၁၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် ကာမကြိ် ၁၀၊ ဝိညာ.ဝိကြိ်၊ နေဝ.ဝိကြိ်၊ စေတော,ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကြိဘိ်၊ တိ,အပ္ပဏြဉ်စေ ၃၃၊ (ရှေ. ၃×)
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ၃
၄။	အဗျာကတဝဒ(၃)ချုပ်	အက	အက	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				သမ္မဒါန်:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ၃
၅။		အက	ကု	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ (ရှေ. ၃×)
				သမ္မဒါန်:	မဟာကု ၈၊ စေတော,ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကုဘိ်၊ အပ္ပဏြဉ် စေ ၃၆၊
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ ၁
၆။		အက	ဗျာ	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				သမ္မဒါန်:	ရုံ ၁၁၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါကြဉ်ကာမကြိ် ၁၀၊ စေတော,ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကြိဘိ်၊တိ,အပ္ပဏြဉ်စေ ၃၃၊ (ရှေ. ၃×)
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ ၁
၇။	အဗျာကတဝဒ(၃)ချုပ်	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊
				သမ္မဒါန်:	ကာမဝိ ၂၃၊ ကာမကြိ် ၁၁၊ ဝိညာကြိ်၊ နေဝကြိ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော ဣ,စေ,ပုဗ္ဗေ,,အနာ ကြိဘိ်၊ ဖိုလ် ၄၊ အပ္ပဏြဉ်စေ ၃၆၊ ⬇(ယထာ×)
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ ၈
၈။		ဗျာ	က	ကတ္တား:	အရ,ဖိုလ်ကြဉ် ဝိ ၃၅၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊
				သမ္မဒါန်:	မဟာကု ၈၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော,ဣ,စေ,ပုဗ္ဗေ,,အနာ ကုဘိ်၊ မဂ်၄၊ စေ ၃၆၊
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ ၈
၉။		ဗျာ	အက	ကတ္တား:	လောကီဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊ ရုပ် ၂၈၊
				သမ္မဒါန်:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				ကရိယာ:	**အာရမ္မဏ**၊ အဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ ၈

အာရမ္မဏပစ္စည်း ကုသလပဒ(၃)ခု အရကောက်ဆိုရိုး

၁။ **ကုသလော ကုသလသဿ** ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ,စေတော, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ,ယထာကမ္မုပဂ,အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ ဝိရတိ, အပ္ပမညာကြဉ်စေတသိက် တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။
အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံး ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

၂။ **ကုသလော အကုသလသဿ** ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- လောကီကုသိုလ်စိတ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။
အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံး ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

၃။ **ကုသလော အဗျာကတဿ** ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- တဒါရုံ ဇောဒသ၊ ပဋ္ဌာနဂါရဝဓုနိုးကြဉ် ကာမကြိယာ ၁၀ ခု၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်,ကြိယာ၊ နေဝသညာ-နာသညာယတနဝိပါက်,ကြိယာ၊ စေတော, ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဝိရတီ,အပ္ပ ကြဉ်စေတသိက် တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။
အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံး ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကြွင်းသောသင်္ခါရများ၏ အရကောက်ဆိုရိုးများကို ဤနည်းမှီ၍ ဆိုနိုင်ပါသည်။
* အာရမ္မဏ သင်္ခါရ(၉)ချက်အား ရှင်းလင်းတင်ပြပြီးနောက် ပဥ္စာဝါရ-အာရမ္မဏမျိုး အာရမ္မဏပစ္စည်းကို **ပါဠိတော်+အရကောက်+အဓိပ္ပါယ်**တို့ကို စီစဉ်တင်ပြပါမည်။

အာရမ္မဏာပစ္စည်း ၁။ (က္-က္) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၄။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ပဋိပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	က္	က္	ကတ္တား:	**အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်** က္ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **တပ်သော**
			သမ္မဒါန်:	မဟာက္ ၈၊ ဝိညာက္၊ နေဝက္၊ က္က,စေ,ပု, ယထာ,အနာ ကုဘိ ဝိရတိ,အပ္ပကြဉ် စေ ၃၃၊ (ရှေ. ၂ x) **အား**
			ကရိဏ်:	**အာရမ္မဏာ**၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္)	ကတ္တား	အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (က္)
၁။	**ဒါနံ ဒတ္တာ, သီလံ သမာဒိယိတ္တာ, ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ** ဒါန်-လှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုကို ဒတ္တာ-စွန့်၍၊ သီလံ-ပဉ္စင်္ဂ်, ဒသင်္ဂ်သီလစသည်တို့အစွမ်းအားဖြစ်သော နိစ္စသီလကို သမာဒိယိတ္တာ-ဆောက်တည်၍၊ ဥပေါသထကမ္မံ- အဋ္ဌင်္ဂုပသ်ကို ကတ္တာ-ဆောက်ပြီး၍ တံ- ထို ဒါန,သီလ,ဥပုသ် **ကာမာဝစရကုသိုလ်**			**ပစ္စယေက္ခတိ။** ဆင်ခြင်သော (ပရိစ္စာဂစေတနာ ဝိသောဓနစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော) **ကာမာဝစရကုသိုလ်** ကာမကုစော နဒ၊ မ -၈ ၈၈၈၈၈ ၈ ရုံရုံ
၂။	**ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ** ပုဗ္ဗေ-ရှေးဦး သုစိဏ္ဏာနိ-ကောင်းစွာအလေ့အကျက်ပြုအပ်ပြီး ကုန်သော ဒါန,သီလ,ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော **ကာမာဝစရကုသိုလ်**			**ပစ္စယေက္ခတိ။** ဆင်ခြင်သော **ကာမာဝစရကုသိုလ်**
၃။	**စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ** စျာနာ-စျာန်မှ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-ထ၍၊ စျာနံ-စျာန်ကို နဒ၊မ ပ ဥ နု ဂေါ စျာန်အကြိမ်များစွာ..ဘွင် **မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန် ၉ ပါး**			**ပစ္စယေက္ခတိ။** ဆင်ခြင်သော (မြတ်မြတ်ရသောစျာန်ကိုဆင်ခြင်) **ကာမာဝစရကုသိုလ်**
၄။	**သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ** သေက္ခာ-ကျင့်ဆဲသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဂေါတြဘုံ-သောတာပတ္တိ မဂ်၏ ရှေ့, ဂေါတြဘူကို သောတာပတ္တိမဂ်ရှေ့, ဂေါတြဘူကိုစွဲတပ်သော **မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေ, တတိယဒွေ၊** နဒ၊ မ ပ ဥ နု **ဂေါ** မဂ် ဖိုလ် ဖိုလ် ဘွင် သခ်ါရအာရုံ ⇐⇒ နိဗ္ဗာန်အာရုံ (သောမဂ်ဝိထိ)			**ပစ္စယေက္ခန်္တိ။** သောတာပန်သကၠာန်ဦးဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမာဝစရကုသိုလ်**

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိကသမ္ပယုဒါန် (ကု)
၅။	**ဝေါဒါနံ** သေက္ခာ-ကျင့်ဆဲသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝေါဒါနံ-သကဒါဂါမိ/အနာဂါမိမဂ်၏ ရှေ့. ဝေါဒါန်ကို သကဒါဂါမိ/အနာဂါမိမဂ်ရှေ့. ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော **မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေ့, တတိယဒွေ့၊** နဒ၊ မ ပ ဥ နု **ဝေါ** မဂ် ဖိုလ် ဖိုလ် ဘွင် သန်ဒိဋ္ဌအာရုံ ⇐⇒ နိဗ္ဗာန်အာရုံ (သ/နမဂ်ဝိထိ)	**ပစ္စဝေက္ခဏ်္ဍိ။** သ/အနာ-သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမာဝစရကုသိုလ်**
၆။	**သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ်ံ** သေက္ခာ-ကျင့်ဆဲသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မဂ္ဂါ-မိမိဆိုင်ရာ သောတာပတ္တိမဂ်,သကမဂ်,အနာဂါမိမဂ်မှ ဝုဋ္ဌဟိတွာ-ထမြောက်၍၊ မဂ်ံ- မိမိဆိုင်ရာမဂ်ကို **အောက်မဂ် ၃ ပါး**	**ပစ္စဝေက္ခဏ်္ဍိ။** သောတာပန်/သက/အနာဂါမ် သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **မဟာကု ဉာဏ် ၄ ပါး**
၇။	**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ** သေက္ခာ ဝါ-ကျင့်ဆဲသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ-ပုထုဇ္ဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ကို တဘူမက **လောကီကုသိုလ် ၁၇ ပါး**	**အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော၊** **ဝိပဿဏ်္ဍိ။** သေက္ခ/ပုထုဇ္ဇဉ်.တို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသော **ကာမာဝစရကုသိုလ်**
၈။	(၂) **ကုသလစိတ္တာသမ်ဂ်ိဿ စိတ္တံ** (၂)ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏ လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလ သုံးပါး ၌တည်သော သုတစ်ပါးတို့၏ စိတ္တံ- အရဟတ္တမဂ်ကြွင်သော **ကုသိုလ်စိတ် ၂၀၊ ကို**	(၁) **စေတောပရိယဉာဏေန** (၃) **ဇာနန်္ဍိ။** (၁)သေက္ခ/ပုထုဇ္ဇဉ်.တို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောစေတောပရိယ **ကု.အဘိ** ထိုဘိုးနောက်၌ဖြစ် **ကာမ.ကုသိုလ်** (၃) ဇာနန်္ဍိ- သိကြောင်း။
၉။	**အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ** ဤဘဝ/ရွှေဘဝ မိမိအဖွဲ့တွင်သန္တာန် ၌ဖြစ်ဘူးသော **အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်**	**ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလသဟ** ဖြစ်ဆဲသော **ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်**
၁၀။	**အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ** ဤဘဝ/ရွှေဘဝ မိမိအဖွဲ့တွင်သန္တာန် ၌ဖြစ်ဘူးသော **အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်**	**နေဝသညာနာသညာယတနကုသလသဟ** ဖြစ်ဆဲသော **နေဝ.ကုသိုလ်**

အဘိ (ဂ)မ်ိဳး–ဒိဗ္ဗစက္ခု,ဒိဗ္ဗသောတ,ဣဒ္ဓိဝိဓ,စေတောပရိယ,ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ,ယထာကမ္မူပဂ,အနာဂတံသ
အာဘိညာဉ်များမှာ သဒ္ဒသဒ္ဒါတွင် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

စဉ်	ပစ္စည်း(က္ရု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (က္ရု)
၁၁။	**ကုသလာခန္ဓာ** ပါဒကဖြစ်သော **ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမစျာန်**	**ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသဟ၊** ဣဒ္ဓိဝိဓ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်
	ကုသလာခန္ဓာ လွန်လေပြီးသော (ဂ)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (ဂ)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး ဦးတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ အရုပ္ပာတ္တမဂ်ကြဉ်သော **ကုသိုလ်စိတ် ၂၀**	**စေတောပရိယဉာဏသဟ၊** စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်
	ကုသလာခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝုဿ ဖြစ်သော အရုပ္ပာတ္တမဂ်ကြဉ်သော **ကု ၂၀**	**ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏသဟ၊** ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကု.ဘိ
	ကုသလာခန္ဓာ အတိတ်ဖြစ်သော **လောကီ ကုသိုလ်က်**	**ယထာကမ္မူပဂဉာဏသဟ၊** ယထာကမ္မူပဂ ကု.အဘိညာဉ်
	ကုသလာခန္ဓာ အနာဂါတ်ဖြစ်သော အရုပ္ပာတ္တမဂ်ကြဉ်သော **ကု ၂၀**	**အနာဂတံသဉာဏသဟ၊** အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

၁။ အန္ဓ(စားဖွယ်)၊ ပါန(သောက်ဖွယ်)၊ ဃရ(ကျောင်း,အိပ်ရာ,နေရာ)၊ ဝတ္ထ(အဝတ်အစား,သင်္ကန်း)အစရှိသော ဒါနဝတ္ထုကိုလှူပြီးလျှင် ပရိစာဂစေတနာ,ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ပရိစာဂစေတနာ,ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
ပဉ္စင်္သီလ(၎းပါးသီလ) ဒသင်္သီလ(ဆယ်ပါးသီလ)ကို ဆောက်တည်ပြီး၍ ပဉ္စင်္သီလ၊ ဒသင်္သီလ စေတနာပြဋ္ဌန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် ဆင်ခြင်သောကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထသီလ(ရှစ်ပါးသီလ) အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ဆောက်တည်ပြီး၍ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထသီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
၂။ ရှေးဦး အလေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန,သီလ,အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ရှေးဦး အလေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန,သီလ,အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။
၃။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန်မှထ၍ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန်သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေ့ **ဂေါတြဘူ**ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော ကာမကုသိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(**ဂေါတြဘူ**သည် တဘူမက သခ်ါရတရားများကို အာရုံမပြုဘဲ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုသည်။ ထို့နောက် မဂ်ကို အမှတ်သညာပေးပြီး၍ ချုပ်သွား၏။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသလို, မဂ်ကိုလည်းအာရုံပြုဖို့ရာ အတွက် အမှတ်သညာပေး၏။ ပြီးနောက် မဂ် ဖြစ်သည်။ နောက်စိတ်ပေါ်မှ ရှေ့စိတ်ချုပ်သည်။)

၅။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုအပ်သော သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၏ ရှေ့ **ဝေါဒါန်**ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော ကာမကုသိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိဆိုင်ရာမဂ်မှ ထမြောက်၍ မိမိဆိုင်ရာ မဂ် အောက်မဂ် ၃ ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ပါးအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာအရ- မဂ် ပြီးလျှင် ဖိုလ်ဖိုလ် ဘွင် (မဂ္ဂဝီထိဆုံးမှ ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိဖြင့် ဆင်ခြင်၊)

၇။ သေက္ခ,ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တဘူမကကုသိုလ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုအပ်သော အခါ တဘူမကကုသိုလ်သည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(**ဝိပဿနာတင်ရာ၌** တဘူမကကုသိုလ်ကိုသာ ဝိပဿနာ တင်ရသည်။ မဂ်သည် စိတ္တက္ခဏာတစ်ချက် မျှသာရှိသည်။ တစ်ခုသောစိတ္တက္ခဏာ၏ ပရိစ္ဆေဒ(ကာလ)ကို ပိုင်းခြားပြီး၊ ဘုရားမှတစ်ပါး မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှ မပြနိုင်။ မဂ်ကို စိတ္တက္ခဏာတစ်ကြိမ်သာဖြစ်၍ ဝိပဿနာ မတင်ကောင်းသည် မဟုတ်။ ဝိပဿနာ ရှုထိုက်ကောင်းသောတရား မဟုတ်လေသောကြောင့်သာ ဝိပဿနာ မတင်ကောင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

၈။ သေက္ခ,ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စေတောပရိယအာဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိတည်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဝိသ(၂၀)ကို ပိုင်းခြား၍သိသောအခါ၊ သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဝိသ(၂၀)သည် စေတောပရိယအာဘိညာဉ်၊ ထိုအာဘိညာဉ်နောက်၌ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(**စေတောပရိယအာဘိညာဉ်**သည် သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍သိသော အာဘိညာဉ်ဖြစ်၍ အနည်းဆုံး **ဒိဗ္ဗစက္ခုအာဘိညာဉ်**ကို သိနိုင်၏။)

၉။ ဣဉ္ဇာဝ/ရှေ့ဘဝ မိမိအဖျစ်သန္တာန် ၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည်၊ ဖြစ်ဆဲသော ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(**ဣဉ္ဇာဝ** = အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်စျာန်ရပြီး ဆက်လက်အားထုတ်ပါက ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်စျာန် ရ၏။ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်သည် ဣဉ္ဇာဝ၌ မိမိရခဲ့သော (မိမိ အဖျစ်သန္တာန်)၌ ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပါသည်။)
(**ရှေးဘဝ** = ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်စျာန်ရပြီးပုဂ္ဂိုလ်သည် သေပြီး၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံရောက်သွားပြီး၊ ဝိညာစျာန်ဝင်စားသောအခါ ရှေးဘဝ ကာမ/ရူပဘုံတွင် မိမိရခဲ့သော(မိမိအဖျစ်သန္တာန်)၌ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ကို ပြန်၍ အာရုံပြုရသည်။)

၁၀။ ဤဘဝ/ရှေ့ဘဝ မိမိအဖျတ်တသန္တာန် ဦဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်သည်၊ ဖြစ်ဆဲသော နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၁။ ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ပဉ္စမစျာန်သည် ဣဒ္ဓိဝိဓ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

လွန်လေပြီးသော (ဂ)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (ဂ)ရက်တိုင် အောင် ကာလသုံးပါး ဦတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ **အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ်**သောကုသိုလ်စိတ် ၂၀ သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ် ၂၀ သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အတိတ်ဖြစ်သော လောကီ၏ကုသိုလ်ကံသည် ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ်သောကုသိုလ်စိတ် ၂၀ သည် အနာဂတံသကုသိုလ် အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အာရမ္မဏာပစ္စည်း (ကု–ကု) တနည်းကား အကောက်

နမူနာ– မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု **အား‌တပ်သော** လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ။

↓ အား‌တပ်သော ←——→

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ကု)
၁။	လောကီကု ၁၇	မဟာကု ဉာဝိပ် ၄
၂။	အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ် ကု ၂၀	မဟာကု ဉာသံ ၄
၃။	ဤဘဝ/ရှေ့ဘဝ မိမိအဖျတ်တသန္တာန် ဦဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်	ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်
၄။	ဤဘဝ/ရှေ့ဘဝ မိမိအဖျတ်တသန္တာန် ဦဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်	နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်
၅။	ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ပဉ္စမစျာန်	ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ်အဘိညာဉ်
၆။	လွန်လေပြီးသော(ဂ)ရက် လာ(ဂ)ရက်.. သူတစ်ပါးတို့၏ အရ.မဂ်ကြဉ်ကု ၂၀	စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်
၇။	ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အရ.မဂ်ကြဉ်ကု ၂၀	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ်အဘိညာဉ်
၈။	အတိတ်ဖြစ်သော လောကီ၏ကုသိုလ်ကံ	ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ်အဘိညာဉ်
၉။	အနာဂါတ်ဖြစ်သော အရ.မဂ်ကြဉ်ကု ၂၀	အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်

အာရမ္မဏာပစ္စယေနပဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား– တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံး ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် **အာရမ္မဏသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? (က) ဒါနံ ဒတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ ဟူ၍ ဟောတော်မူရာဝယ် ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် လှူဒါန်းပြပါ။

(ခ) ၎င်းဒါနတရားကိုပြုရာတွင် ဝိစာတရားဖြစ်အောင် မည်သို့ပြုမည်နည်း။

(ဂ) ၎င်းဒါနပြုမှုကို ပြုသောသူသည် အဘယ်အခါ၌ အကုသိုလ်ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ (က) ဒါနဟူသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုပြီးနောက် မိမိပြုသည့် ပရိစာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသည့် ကာမကုသိုလ်ကို ပြန်ပြီးဆင်ခြင်ပါသည်။ ဒါနဝတ္ထုလှူသည့်အခါ လှူဆဲခဏ၌လည်း မဟာကုသိုလ်ဇောစောသည့် ဝီထိလေးတစ်ခုချ၍ လှူဒါန်းသဖြင့် လှူဆဲဖြစ်သည့် မုဉ္စစေတနာအားလျော်စွာ ဒါနကုသိုလ်မြောက်သွားပါသည်။ ယင်းကုသိုလ်မြောက်ပြီးနောက် ဆင်ခြင်သည့်အခါ "ငါသည် ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည် ဖြည့်ဆည်းအပ်သော ဒါနပါရမီကို ဖြည့်ဆည်းခဲ့ရလေပြီ"ဟု ဆင်ခြင်သဖြင့် မိမိပြုခဲ့သည့်ဒါနကုသိုလ်က ကာမကုသိုလ်၊ မိမိ ဆင်ခြင်လိုက်သဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ပေါ်လာသည်မှာလည်း ကာမကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ်ဟုားများနိုင်ပါသည်။

(ခ) ၎င်းဒါနပြုရာတွင် ငါပြုအပ်သောဤဒါနဝတ္ထုသည် စင်စစ်အားဖြင့် အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်ရစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်ခဲ့၏။ ငါလှူအပ်သည့် ဒါနကုသိုလ်စေတနာတို့သည် နာမ်တရားသာလျှင် ဖြစ်ခဲ့၏။ ဤသို့ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို သိပြီး လှူခြင်းအားဖြင့် မိမိသန္တာန်တွင် ပညာတရားများ ဖြစ်ပေါ်လာပါမည်။ ဤသည်မှာပင် ဝိစာတရားနှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

(ဂ) ဒါနံ ဒတွာ တံ အသာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ တံ အာရဗ္ဘ၊ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ– ဟူသော ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်အရ ထိုဒါနပြုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကိုအကြောင်းခံ၍ လူ၊နတ်ချမ်းသာတို့အတွက် သာယာနေမည်,နှစ်သက်နေမည်ဆိုပါက တဏှာ ရာဂများ ဖြစ်ပေါ်လာပါမည်။ ငါ့ကိုယ် ငါ့ဥစ္စာဟု အယူများသည့်အခါ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါမည်။ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာ ဖြစ်ပါမည်။ လှူဒါန်းရာ၌ ငွေကူများများရ၊ အမြတ်များများရမည်ဟု ရည်မွှယ်လှူဒါန်းရာမှ အရှုံးပေါ်သဖြင့် ဒေါမနဿများ ဖြစ်ပေါ်လာပါမည်။ ဤသို့အားဖြင့် အကုသိုလ်များဖြစ် ကြပါသည်။

? ကုသလာခန္ဓာ ကဋ္ဌဝိဥညတ္တိသဒ္ဒ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနုဝါဒဆိုရိုး

ဖြေ။ 'ကုသလာခန္ဓာ ကဋ္ဌဝိဥညတ္တိသဒ္ဒ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်၌ ကုသလာခန္ဓာ၏အရကို ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ပဉ္စမစျာန်ယူ၍၊ ကဋ္ဌဝိဥညတ္တိသဒ္ဒ၏အရကို ကဋ္ဌဝိဥကုသိုလ်အဘိညာဉ်ယူ၍၊ ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ပဉ္စမစျာန်သည် ကဋ္ဌဝိဥကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားအာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ (က္–အက္) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၅။ **ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	**က္**	**အက္**	ကတ္တား	ကိုက် ၁၇၊ စေ ၃၈၊	တပ်သော
			သမ္ပဒါန်	အက် ၁၂၊ စေ ၂၇၊	**အား**
			ကရိဏ်း	**အာရမ္ဓဏ**၊ အာရမ္ဓဏာဓိပတိ၊ အာရမ္ဓဏူပနိဿယ၊	၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္ဏကိုက သမ္ပဒါန် (အက္)
၁။	**ဒါနံ ဒတ္တာ,** **သီလံ သမာဒိယိတ္တာ,** **ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ** ဒါနံ–လှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုကို ဒတ္တာ–စွန့်၍၊ သီလံ–ပဉ္စင်္၊ ဒသင်္သီလစသည်တို့အစွမ်းအားဖြစ်သော နိစ္စသီလကို၊ သမာဒိယိတ္တာ–ဆောက်တည်၍၊ ဥပေါသထကမ္မံ–အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ကတ္တာ–ဆောက်ပြီး၍၊ တံ– ထို ဒါန ပရိစ္စာဂစေတနာ ဝိသောဓနစေတနာစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော ဒါန,သီလ,ဥပုသ် **ကာမ–ကို**	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ တွင် တစ်ခုခု **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသောလောဘမူ ၈ တွင် တစ်ခုခု **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိသံ ၄ တွင် တစ်ခုခု **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ယုံမှားသံသယ.. မောမူ.ဝိစိသံ ၁ ခု **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ပျံ့လွင့်,မငြိမသက် မောမူ.ဥဒ္ဓစ္စသံ ၁ ခု **ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ဒေါမနဿဖြစ်.. ဒေါမနဿသဟဂုတ်(ဒေါဒွေ)
	ဒါန,သီလ,ဥပုသ် **ကာမကုသိုလ်သည်** အကုသိုလ် ၁၂ အား အာရမ္ဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။	
၂။	**ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ** ပုဗ္ဗေ–ရှေးဘဝ သုစိဏ္ဏာနိ–ကောင်းစွာအလေ့အကျင့် ပြုအပ်ပြီး ကုန်သော ဒါန,သီလ,ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော **ကာမာဝစရကုသိုလ်ကို**	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**

စဉ်	ပစ္စည်း(က္ခု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိကသမ္ဗန္ဓဒါန် (အက္ခ)
၃။	**စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ** စျာနာ-စျာန်မှ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-ထ၍၊ စျာနံ-စျာန်ကို နဒါမေ ပဉ္စ ဂေါ စျာနံအကြိမ်များစွာ...ဘွင် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန် ၉ ပါး	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** (ဒေါ x)
၄။	**စျာနေ ပရိဟီနေ** စျာနာ-စျာန်သည် ပရိဟီနေ-ယုတ်လျော့သည်ရှိသော် ပရိဟီနဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန် ၉ ပါး	**ဝိပွဋိသာရိဿ ဇေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ငါ့အားမြတ်သောတရားသည် ပျောက် ခဲ့ပြီဟု နှလုံးမသာယာသူအား ဒေါမနဿသဟဂုတ် (ဒေါဒွေ)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ အန္န(စားဖွယ်)၊ ပါန(သောက်ဖွယ်)၊ ဃရ(ကျောင်း,အိပ်ရာ,နေရာ)၊ ဝတ္ထ(အဝတ်အစား,သင်္ကန်း)အစရှိသော ဒါနဝတ္ထုကိုလှူပြီးလျှင် ပရိစာဂစေတနာ,ဝိသောခနေစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို **သာယာ**သောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊ **နှစ်သက်**သောအခါ လောဘမူ ပီတိသဟဂုတ်အား **တပ်သောအခါ** တပ်မက်သောအခါ **ရာဂ**ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခုအား၊ အမြင်မှားသောအခါ **ဒိဋ္ဌိ**ဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊ မဆုံးဖြတ်နိုင် သောအခါ **ဝိစိကိစ္ဆာ**သဟဂုတ်အား၊ ပျံ့လွင့်သောအခါ **ဥဒ္ဓစ္စ**သဟဂုတ်အား၊ နှလုံးမသာယာသောအခါ **ဒေါမနဿ**သဟဂုတ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပဉ္စင်္သီလ(ငါးပါးသီလ) ဒသင်္သီလ(ဆယ်ပါးသီလ)ကို ဆောက်တည်ပြီး၍ ပဉ္စင်္သီလ၊ ဒသင်္သီလ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို **အဿာ. အဘိနန္ဒတိ၊ ရာဂ,ဒိ,ဝိ,ဥ,ဒေါ... အာ..** ကျေးဇူးပြု၏။

အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထသီလ(ရှစ်ပါးသီလ) အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ဆောက်တည်ပြီး၍ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထသီလစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို **အဿာ. အဘိနန္ဒတိ၊ ရာဂ,ဒိ,ဝိ,ဥ,ဒေါ... အာ..** ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရွေးဦး အလှေအကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန,သီလ,အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို **အဿာ. အဘိနန္ဒတိ၊ ရာဂ,ဒိ,ဝိ,ဥ,ဒေါ... အာ..** ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန်မှထ၍ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန်ကို **အဿာ. အဘိနန္ဒတိ၊ ရာဂ,ဒိ,ဝိ,ဥ, ... အာ..** ကျေးဇူးပြု၏။ (ဇာဒါမနဿ x)

၄။ တစ်စုံတစ်ခု မလျော်ကပ်တော်သော အကြောင်းကြောင့် စျာန်လျော်ကျသောအခါ လောကီစျာန်ကို အာရုံပြု၍ "ငါ့အားမြတ်သောတရားသည် ပျောက်ခဲ့ပြီ" ဟုနှလုံးမသာယာသောအခါ ပရိဟီနဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်စျာန်သည် ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏ဟုဆိုရာဝယ်၊

ကုသိုလ်ပြုပြီး မိမိကုသိုလ်ကို သာယာအံ့၊ နှစ်သက်အံ့၊ ထိုသာယာခြင်း,နှစ်သက်ခြင်းကိုအာရုံပြုပြီး၍ တပ်မက်ခြင်းဖြစ်အံ့၊ ငါလှူသောအလှူသည် ကုသိုလ်ဖြစ်မှဖြစ်ပါ့မလားဟု အမြင်မှားအံ့၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်အံ့၊ ပျံ့လွင့်အံ့၊ နှလုံးမသာယာအံ့၊ အကုသိုလ်အကျိုးပေးဘို့ရာ အာရမ္မဏာပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ (က္-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၆။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အာရုမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရုံဓာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	က္	ဗျာ	ကတ္တား:	က္ ၂၁၊ စေ ၃၈၊
			သမ္မဒါန်:	ရုံ ၁၁၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံ်းကြည် ကာမက္ကြီ ၁၀၊ ဝိညာ.ဝိက္ကြီ၊ နေဝ.ဝိက္ကြီ၊ စေတော,ပဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကြိုဘီ၊ တီ,အပွကြည်စေ ၃၃၊ (ရှေ့ ၃x)
			ကရိဏ်:	**အာရုမ္မဏာ**၊ အာရုမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရုမ္မဏူပနိဿယ၊ ၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း:(က္) **ကတ္တား:** အာရုံ	အာရုမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌိတော္တာ မဂ္ဂံ** အရဟာ-ရဟန္တာပဂ္ဂိုလ်သည်၊ မဂ္ဂါ-အရဟတ္တမဂ်မြ ဝုဋ္ဌိတော္တာ-ထ၍၊ မဂ္ဂံ- အရဟတ္တမဂ်	**ပစ္စဝေက္ခတိ။** ဆင်ခြင်သော **ကာမာဝစရကြိုယာ ဉာဏ် ၄**
၂။	**ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ** ပုဗ္ဗေ-ရှေးဦး သုစိဏ္ဏာနိ-ကောင်းစွာ...ဒါန,သီလ,ဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော **ကာမကုသိုလ်ကို**	**ပစ္စဝေက္ခတိ။** ဆင်ခြင်သော **မဟာကြိုယာ**
၃။	**ကုသလံ** တေဘူမက **လောကီကုသိုလ် ၁၇ ပါး**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော** **ဝိပဿတိ**၊ ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ် အနိစ္စ,...ဟု ဝိ.ပြုသော **မဟာကြိုယာ**
၄။	(၂) **ကုသလစိတ္တသမဂ်ိသ စိတ္တံ** (၂)ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောပဂ္ဂိုလ်၏ လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလ သုံးပါး ၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်ကို- **ကုသိုလ်စိတ် ၂၁**၊	**(၁) စေတောပရိယဉာဏေန** **(၃) ဓာနာတိ။** (၁) ရဟန္တာ. ဖြစ် ဆေတော **ကြို.အဘိ** ထိုဉာဏ်နောက်၌ဖြစ် **ကာမ.ကြို** (၃) ဓာနာတိ- သိကုန်၏။
၅။	**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ** သေက္ခာ ဝါ-ကျင့်ဆဲ၊ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ-ပုထုဇဉ်ပဂ္ဂိုလ်ငင်း၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ကို တေဘူမက **ကာမကုသိုလ် ၁၇ ပါး**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော** **ဝိပဿန္တိ။ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ** **ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။** အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တာဟု ဝိပဿနာပြု၍ ဝိပဿနာဓောနောင် **တဒါရုံ ၁၁**

စဉ်	ပစ္စည်း(က္ခု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၆။	**ကုသလံ** တေဘူမက **ကာမကုသိုလ် ၁၇ ပါး**	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သောမနဿသဟဂုတ် **ဇောနောင် တဒါရုံ ၁၁ ***
		တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တပ်၊ ရှာဂပြု လောဘမူသဟဂုတ် နောင် ၁၁
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အမြင်မှား ဒိသံ ၄ နောင် ၁၁
		ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ယုံမှား ဝိစိသံ နောင် ၁၁
		ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပျံ့.လွင့် ဥဒ္ဓစ္စသံ နောင် ၁၁
		အဒါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါဒွေ နောင် **ဥ.ရုံ ၆**
		အကုသလေနိုရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (အကုစော ချုပ်သည်ရှိသော်) အကုသိုလ်ဇောနောင် တဒါရုံ ၁၁
၇။	**အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ** ဤ၊ ရှေးဘဝ အဓ္ဓတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်	**ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကဿ စ ကိရိယဿ စ** ဝိညာ ပဋိ,ဘဝင်,စုတိ ဝိညာ.ဝိပါက် ဖြစ်ဆဲ ဝိညာ.ကြိယာစျာန်
၈။	**အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ** ဤ၊ ရှေးဘဝ အဓ္ဓတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စာညာယတနကုသိုလ်	**နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကဿ စ ကိရိယဿ စ** နေဝ ပဋိ,ဘဝင်,စုတိ ဝိညာ.ဝိပါက် ဖြစ်ဆဲ နေဝ.ကြိယာစျာန်
၉	၁။ **ကုသလာ ခန္ဓာ** လွန် (၇) လာ(၇)ရက်တိုင် သူတစ်ပါးတို့၏ **ကုသိုလ်စိတ် ၂၁**	**စေတောပရိယဉာဏဿ၊** ရပ္ဘာန္တာ. ဖြစ် ဓမ္မော ဟြ.အာဘိ
	၂။ **ကု. ခန္ဓာ** ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌ ဖြစ်သော **ကု ၂၁**	**ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ၊** ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကြိ.ဘိ
	၃။ **ကု. ခန္ဓာ** အတိတ်ဖြစ်သော **ကိ ကု.ကံ**	**ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ၊** ယထာ. ကြိ.ဘိ
	၄။ **ကု. ခန္ဓာ** အနာဂါတ်ဖြစ်သော **ကု ၂၁**	**အနာဂတံသဉာဏဿ၊** အနာဂတံ. ကြိ.ဘိ
	၅။ **ကုသလာ ခန္ဓာ** ကုသိုလ်စိတ် ၂၁	**အာဝဇ္ဇနာယ၊** တစ်ပါးပါးသော မနောဒွါရဝိထိဠ်၌ အကျုံးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တမဂ်မှထ၍ အရဟတ္တမဂ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ– အရဟတ္တမဂ်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရှေးဦး အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ဒါနဒသီလဒအဋ္ဌဂ် ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ၌ အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ဒါနဒသီလဒအဋ္ဌဂ် ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် တေဘူမက–လောကီကုသိုလ် (ကာမကု ၈, ရူပကု ၅, အရူပကု ၄)ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသောအခါ တေဘူမကကုသိုလ်သည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် စေတောပရိယအဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့ သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ(၂၁)ကို ပိုင်းခြား၍သိသောအခါ၊ သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ(၂၁)သည် စေတောပရိယ ကြိယာအဘိညာဉ်, ထိုအဘိညာဉ်နောက်၌ဖြစ်သော ကာမကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ သေက္ခ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကာမကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြု၍ ဝိပဿနာဇောနောင် (အများအားဖြင့်)တဒါရုံဖြစ်သည်ရှိသော် ကာမကုသိုလ်သည် တဒါရုံဇဝန(၁၁)အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။ သေက္ခ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကာမကုသိုလ်ကိုအာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဇောနောင် တဒါရုံဖြစ်သောအခါ ကာမကုသိုလ်သည် တဒါရုံဇဝန(၁၁)အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

၇။ ဝိညာနဉ္စာယတန ပဋိသန္ဓေ,ဘဝင်,စုတိဖြစ်သောအခါ ရှေးဘဝအဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည် ဝိညာနဉ္စာယတနဝိပါက်အား ဝိညာနဉ္စာယတနကြိယာစျာန်ဝင်စားသောအခါ ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည် ဝိညာနဉ္စာယတနကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၈။ နေဝသညာနာသညာယတန ပဋိသန္ဓေ,ဘဝင်,စုတိဖြစ်သောအခါ ရှေးဘဝအဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်သည် နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါက်အား၊ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယာစျာန်ဝင်စားသောအခါ ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်သည် နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၉။ * လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ကုသိုလ်စိတ်(ဧကဝီသ)ကို ပိုင်းခြား၍သိသောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ် ၂၁ သည် စေတောပရိယကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌကုသိုလ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အတိတ်ဖြစ်သောလောကီကုသိုလ်ကံသည် ယထာကမ္မူပဂကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အနာဂါတ်ဖြစ်သောကုသိုလ်ကံသည် အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ(၂၁)သည် တစ်ပါးပါးသောမနောဒွါရ၌ အကျုံးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အာရမ္မဏပစ္စည်း (က–ဏ) တနည်းကား အကောက်

နံမူနာ– တဒါရုံ ဧကဒသ(၁၁)၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်**အားတပ်သော** မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ပါး၊

↓ **အားတပ်သော** ↑

စဉ်	ပစ္စည်း(**က**) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (**ဏ**)
၁။	မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ပါး၊	တဒါရုံ ၁၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊
၂။	လောကီကုသိုလ် ၁၇ ပါး၊	မဟာ**ကြီယာ** ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄ ပါး၊
၃။	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁ ပါး၊	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ**ကြီယာ**ဉာဏ် ၄ ပါး၊
၄။	ရှေးဘဝအဖျတ်တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန**ကုသိုလ်**	ဝိညာနဉ္စာယတန **ဝိပါက်**
၅။	″ ″ ″ ″	ဝိညာနဉ္စာယတန **ကြီယာ**
၆။	ရှေးဘဝအဖျတ်တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်	နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပါက်
၇။	″ ″ ″ ″	နေဝသညာနာသညာယတန ကြီယာ
၈။	လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့ သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်တည်သော သူတစ်ပါး တို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ(၂၁)	စေတောပရိယ**ကြီယာ**အဘိညာဉ်
၉။	ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ**ကြီယာ**အဘိညာဉ်
၁၀။	အတိတ်ဖြစ်သောလောကီကုသိုလ်ကံ	ယထာကမ္မူပဂ**ကြီယာ**အဘိညာဉ်
၁၁။	အနာဂါတ်ဖြစ်သောကုသိုလ်ကံ ကု ၂၁	အနာဂတံသ**ကြီယာ**အဘိညာဉ်

? ကုသလာခန္ဓာ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော အနုဝါဒဆိုရိုး

'ကုသလာခန္ဓာ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော **အနုဝါဒ** ပါဠိတော်ပါ၌ 'ကုသလာခန္ဓာ'၏အရုံကို ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ ယူ၍၊ 'အာဝဇ္ဇနာယ'၏အရုံကို အမှတ်မဲ့ တစ်ပါးပါးသော မနောဒွါရဝီထိ၌ အကျုံးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းယူ၍၊ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသသည် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

? တဒါရုံစိတ်တို့သည် ကုသိုလ်တရားနှင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကိုအာရုံပြုကြသည်ဆိုရာ ထိုသို့ အာရုံပြုကြောင်း ပဋ္ဌာန်းပဉ္စာဝါ၌ မည်သို့ဟောထားကြောင်း ပါဠိတော်ကိုကိုးကား၍ဖြေပါ။

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏ဟုဆိုရာဝယ် အကြောင်း အကျိုးပစ္စယသတ္တိတို့ကား အဘယ်နည်း၊ ဆိုရိုးကျကောက်ပြခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၄။ (အကု--အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသဿ ဓမ္မဿ အာရုံကဿပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ဒုက္ကဋိလိမ္မသည် ဒုက္ကဋိလိမ္မဒုဿ အာရုံကဿတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	**အကု**	**အကု**	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ ဧ၂၇၊	တပ်သော ✓
			သမ္ပဒါန်	အကု ၁၂၊ ဧ၂၇၊	အား ✓
			ကရိဏ်း:	**အာရုံကဿ**၊ အာရုံကဿာဓိပတိ၊ အာရုံကဿူပနိဿယ၊	၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား:	အာရုံကိုက သမ္ပဒါန် (အကု)
၁။	**ရာဂံ** ရာဂံ- ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ် (လော ၈၊ ဧဝ ၂၂) (မိမိ,သူတပါး:ထံ၌ဖြစ်သော ရာဂ ၃စ်ပါး:လုံး:ယူနိုင်သည်။ မိမိသန္တာန် ၌ဖြစ်သော ရာဂအစွမ်း:ဖြင့်ပြုမထင်ရှား:၊)	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာယာ, ၃စ်သက်သောအခါ သဗ္ဗိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်း:သော လောဘမူ.သောမနဿသဟဂုတ် **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်း:သော လောဘမူသဟဂုတ် **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** အမြင်မှား:သောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** မဆုံး:ဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ပျံ့.လွင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် **ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ၃လုံး:မသာယာသောအခါ ဒေါမနဿသဟဂုတ်
၂။	**ဒိဋ္ဌိ** အမြင်မှား:သောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**
၃။	**ဝိစိကိစ္ဆာ အာရဗ္ဘ**(အာရုံပြု၍) ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်	**ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ⬇ (အဿာဒေတိ မဟောတော့ပါ) **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**
	ဥဒ္ဓစ္စံ အာရဗ္ဘ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်	**ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**
	ဒေါမနဿံ အာရဗ္ဘ ဒေါမနဿသဟဂုတ်	**ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**

? **အကုသိလ်ဓမ္မသည် အကုသိလ်ဓမ္မအား အာရုံကဿတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။**

၁။ ရာဂပြဋ္ဌာန်း:သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုအာရုံပြု၍ သာယာသောအခါ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ် (၄)ခုအား၊ ၃စ်သက်သောအခါ၊ လောဘမူပီတိသဟဂုတ်(၄)ခုအား:တပ်သောအခါ၊ ရာဂပြဋ္ဌာန်း:သော လောဘမူစိတ်(၈)ခုအား။ အမြင်မှား:သောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ မဆုံး:ဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊ ပျံ့.လွင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊ ၃လုံး:မသာယာသောအခါ ဒေါသမူဇွေအား အာရုံကဿတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဦး:တင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံး:ခွ)

၂။ ဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုအာရုံပြု၍ သာယာသောအခါ၊ လောဘမူသောမနုဿသဟဂုတ် (၄)ခုအား နှစ်သက်သောအခါ၊ လောဘမူပီတိသဟဂုတ်(၄)ခုအားတပ်သောအခါ၊ ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ်(၈)ခုအား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊ ပျံလွှင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊ နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

*** **ဝိစိကိစ္ဆာ, ဥဒ္ဓစ္စ, ဒေါမနဿ** (၃)မျိုးသည် သာယာဖွယ်မဟုတ်၍ **အဿာဒေတိ** မဟော၀ါ။ ***

၃။* ဝိစိကိစ္ဆာပြဋ္ဌာန်းသော ဝိစိကိစ္ဆာကို အာရုံပြု၍ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်အား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ ပျံ့လွှင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊ နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ဥဒ္ဓစ္စပြဋ္ဌာန်းသော ဥဒ္ဓစ္စကိုအာရုံပြု၍ ပျံ့လွှင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊ နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ဒေါမနဿပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါမနဿကိုအာရုံပြု၍ နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊ ပျံ့လွှင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ (အကု–ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၀၈။ **အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	**အကု**	**ကု**	ကတ္တား	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ **တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်	မဟာကု ၈၊ စေတော၊ပုဗ္ဗေ၊ယ၊အနာ ကုဘိ၊ အပ္ပကြဉ် စေ ၃၆၊ **အား**
			ကရိဏ်း	**အာရမ္မဏ**၊ ၁ ₹(အရွေ့ ၃ x)

အကုသလော ကုသလဿဒွေ အကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခု၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိ၀ါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ(၃၆) ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား အာရမ္မဏသတ္တိ**သာ**ရ၏။ ***
ကရိဏ်းတွင် '**အကု**'ကို '**ကု**'ကအာရုံပြုသောအခါ အာဓိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ မရပါ။
အာဓိ,အာဏူသည် အလေးအမြတ်အာရုံပြုရ၏။ မဟာကုသည် အကုကို အလေးအမြတ် ✕။

မင်္ဂစိတ္တာပ္ပါဒ်များ အကုသိုလ်နှင့်ကိလေသာ ပယ်ပုံ

မင်္ဂ		ပယ်ပုံ	အကုသိုလ်စိတ္တာပ္ပါဒ်	ကိလေသာ
၁	သောဘာပတ္တိမင်္ဂ	အကြွင်းမဲ့	ဒိဋ္ဌသံ ၄, ဝိစိ ၁၊ မာန,ဒေါ ၄ ကြွင်စေ ၂၂။	ဒိဋ္ဌ, ဝိစိကိစ္စာ၊
		တနု	အပါယဂမနီယဖြစ်သော- ဒိဋ္ဌဝိပ် ၄, ဒေါ၂၊ ဒိဋ္ဌ, ဝိစိကြွင်စေ ၂၅	
၂	သကဒါဂါမိမင်္ဂ	အကြွင်းမဲ့	မရှိ၊	အကြွင်းမဲ့ပယ် မရှိ။ ရာန်.ရင်းသော လော,ဒေါ, မောတို့ကို ခေါင်းပါးစေ။
		တနု	ရာန်.ရင်း ဒိဋ္ဌဝိပ် ၄, ဒေါ၂၊ ဒိဋ္ဌ,ဝိစိကြွင်စေ ၂၅၊	
၃	အနာဂါမိမင်္ဂ	အကြွင်းမဲ့	ကာမရာဂနှင့်သမွယုတ်ဖြစ်သော- ဒိဋ္ဌဝိပ် ၄, ဒေါ၂၊ ဒိဋ္ဌ, ဝိစိကြွင်စေ ၂၅၊	ကာမရာဂသံလောဘတစိတ်၊ **ဒေါသ**ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်။ ရာန်.ရင်းသော လော, မော တို့ကို ခေါင်းပါးစေ။
		တနု	မရှိ၊	
၄	အရဟတ္တမင်္ဂ	အကြွင်းမဲ့	ရူပ, အရူပရာဂနှင့်သမွယုတ်ဖြစ်သော- ဒိဋ္ဌဝိပ် ၄, ဥဒ္ဓစ္စ ၁၊ ဒိဋ္ဌ,ဒေါ၄,ဝိစိကြွင်စေ ၂၁၊	ရူပ, အရူပရာဂသံ**လောဘ**တစိတ်၊ **မောဟ,မာန,ထိန, ဥဒ္ဓစ္စ,** **အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ,** တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်။
		တနု	မရှိ၊	

ကိလေသာ(၁၀)ပါး လော၊ ဒေါ၊ မော၊ မာ၊ ဒိ၊ - ဝိ၊ ထိ၊ ဥဒ်၊ ဟိ၊ နော၊
လော,ဒေါ,မော,မာ၊ တစ်ဖြာ ဒိဋ္ဌ၊ ဝိ,ထိ,ဥဒ်,အ၊ အနောတ္တပ္ပ ဆယ်ဝကိလေသာ။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) **ကတ္တား**			အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (ကု)
၁။	**သေက္ခာ ပဟီနေ ကိလေသေ**			**ပစ္စယေကန္တိ၊**
	သောတာပန်,သကဒါဂါမိ,အနာဂါမိတို့		ပယ်သော ကိလေသာ	သောတာပန်,သကဒါဂါမိ,အနာဂါမိ
	သောတာပန်ဖြစ်အံ့	သောမဂ်သည်	**ဒိဋ္ဌ,ဝိစိကိစ္ဆာ**	တို့၏သန္တာန်၌ ဆင်ခြင်သော
	သကဒါဂါမ်ဖြစ်အံ့	သကမဂ်သည်	ရာန်.ရင်း လော,ဒေါ,မော	**ကာမာဝစရကုသိုလ်**
	အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့	အနာမဂ်သည်	ကာမရာဂသံလောဘတစိတ်၊ **ဒေါသ**(ဗျာပါဒ)	ကာမကုစ္ဆော နဒ၊ မ –e eeeee e ရုံရုံ
၂။	**ဝိကွမ္ဘိတော ကိလေသေ**			**ပစ္စယေကန္တိ၊**
	သောတာပန်,သကဒါဂါမိ,အနာဂါမိတို့		မပယ်သော ကိလေသာ	သောတာပန်,သကဒါဂါမိ,အနာဂါမိ
	သောတာပန်ဖြစ်အံ့	သောမဂ်သည်	မပယ်သောကို(၈)ပါး	တို့၏သန္တာန်၌ ဆင်ခြင်သော
	သကဒါဂါမ်ဖြစ်အံ့	သကမဂ်သည်	သိမ်မွေ့.လော,ဒေါ,မော(၈)	ကာမာဝစရကုသိုလ်
	အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့	အနာမဂ်သည်	မပယ်သောကို(၇)ပါး	

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ကု)
၃။	**ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိတ္ထော ကိလေသေ** ပုဗ္ဗေ- ရှေးက၊ သမုဒါစိတ္ထော-အလေ့အကျင့်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ကိလေသေ ကိလေသာ (၁၀) ပါး	**ဓာနန္တိ၊** သိကုန်၏။ သိသော ကာမာဝစရကုသိုလ်
၄။	**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ** သေက္ခာ ဝါ-ကျင့်ဆဲဝင်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ-ပုထုဇဉ်ဝင်း၊ အကုသလံ-အကုသိုလ်ကို တဘူမက **အကုသိုလ် ၁၂ ပါး**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊** သေက္ခ/ပု သန္တာန်၌ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တဟု ဝိ.ပြု ကာမာဝစရကုသိုလ်
၅။	(၂) **အကုသလစိတ္တာသမင်္ဂိသ စိတ္တံ** (၂)အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏ လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလ သုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်- **အကုသိုလ်စိတ် ၁၂**	(၁) **စေတောပရိယညာဏေန** (၃) **ဓာနန္တိ။** (၁) သေက္ခ/ပု ဆဲတော **ကု.အဘိ** ထိုဘိုးနောက်၌ဖြစ် **ကာမ.ကု** (၃) ဓာနန္တိ- သိကုန်၏။
၆။	**အကုသလာခန္ဓာ** လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ **အကုသိုလ်စိတ် ၁၂**	**စေတောပရိယညာဏာသေ၊** စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်
	အကုသလာခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌ ဖြစ်သော **အကု ၁၂**	**ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာသေ၊** ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကု.အဘိ
	အကုသလာခန္ဓာ အတိတ်ဖြစ်သော **အကုသိုလ်**ကံ	**ယထာကမ္မူပဂဉာဏာသေ၊** ယထာကမ္မူပဂ ကု.အဘိညာဉ်
	အကုသလာခန္ဓာ အနာဂါတ်ဖြစ်သော **အကု ၁၂**	**အနာဂတံသဉာဏာသေ၊** အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်

? အကုသိုလ်မမှသည် ကုသိုလ်မမှအား အာရမ္မဏာသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ * သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော **ဒိဋ္ဌိ**နှင့် **ဝိစိကိစ္ဆာ**ဟူသော ကိလေသာနှစ်ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ ပယ်အပ်သော ကိလေသာသည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်- သကဒါဂါမိမဂ်သည် ခေါင်းပါးစေအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟဟူသော ကိလေသာသုံးပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ ..... အာရမ္မဏာသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်- အနာဂါမိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ကာမရာဂဟုဆိုအပ်သော လောဘတစိတ်၊ (ဗျာပါဒ)ဟုဆိုအပ်သော **ဒေါသ**ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ..... အာရမ္မဏာသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။* သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်- သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ ဟူသော ကိလေသာ(၈)ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ ကြွင်းသော ကိလေသာသည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်- သကဒါဂါမိမဂ်သည် မဆောင်းပါးစေအပ်သော သိမ်မွေ့သော ရာဂ၊ **ဒေါသ**၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟူသော ကိလေသာ(၈)ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ ကြွင်း ..... အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်- အနာဂါမိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော ရူပရာဂ,အရူပရာဂဟူဆိုအပ်သော လောဘ တစိတ်၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟူသောကိလေသာ(၇)ပါးကို ဆင်ခြင်သော အခါ ကြွင်း ..... အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ ရှေးဦး အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ကိလေသာ(၁၀)ပါးကိုဆင်ခြင်သောအခါ ရှေးဦးအလေ့အကျက်ပြု အပ်ကုန်သော ကိလေသာ(၁၀)ပါးတို့သည် သိသောကာမကုသိုလ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ သေက္ခ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြု သောအခါ- အကုသိုလ်သည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ သေက္ခ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှ စ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိတည်သော သူတပါးတို့၏ အကုသိုလ်ကို သိသောအခါ သူတပါးတို့၏ အကုသိုလ်သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ ထို အဘိညာဉ် နောက်ဌဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။

၆။* လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိတည်သော သူတစ်ပါး တို့၏ အကုသိုလ်သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

* ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌအကုသိုလ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အတိတ်ဖြစ်သောအကုသိုလ်ကံသည် ယထာကမ္မူပဂကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အနာဂါတ်ဖြစ်သောအကုသိုလ်ကံသည် အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၉။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အာရုံမဏပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရုံမဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ တပ်သော
			သမ္ပဒါန်	ရုံ ၁၁၊ ပဉ္စဒွါကြဉ်ကာမကြိ ၁၀၊ အား စေတော,ပုဗ္ဗေ,ယထာ,အနာ ကြိဘိ၊တီ,အပွကြဉ်စေ ၃၃၊ (ရှေ့ ၃x)
			ကရိဏ်:	**အာရုံမဏာ**၊ ၁

ကရိဏ်း- အကု,ရုံတို့ အာမိ-ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မရှိ။ အာမိ မရှု၍ အာဇာ့ မရ။ **အာသာ** ရ။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ ပဟီနေ ကိလေသေ** အရဟာ-ရဟန္တာပဂ္ဂိုလ်သည်၊ အရ.မဂ်ဖြင့်ပယ်အပ်သော ကိလေသေ- ရူ.အရူ.ရာဂဟုဆိုအပ်သော လောဘတစ်စိတ်၊ မောမာထိဉာဒ္ဓစ္စ၊အဟိရိက၊အနောတပ္ပ-ကိလေသာ(၇)ပါး၊	**ပစ္စဝေက္ခတိ၊** ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမကြိယာ**
၂။	**ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိတ္ထေ ကိလေသေ** ပုဗ္ဗေ- ရှေး.အလေ့ ကိလေသေ ကိလေသာ (၁၀)ပါး	**ဇာနာတိ၊** သိကုန်၏။ သိသော ကာမကြိယာ
၃။	**အကုသလံ** တေဘူမက အကုသိုလ် ၁၂ ပါး	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊** ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ် အနိစ္စ,..ဟု ဝိ.ပြုသော ကာမကြိယာ
၄။	(၂) **အကုသလစိတ္တသမင်္ဂိသ စိတ္တံ** (၂) အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောပဂ္ဂိုလ်၏ လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလ သုံးပါး ၌တည်သော သူတစ်ပါးကို့၏ စိတ္တံ- **အကုသိုလ်စိတ် ၁၂**	(၁) **စေတောပရိယဉာဏေန** (၃) **ဇာနာတိ၊** (၁) ရဟန္တာ. ဖြစ် ဆဲတော **ကို.အဘိ** ထိုဘီံနောက်၌ဖြစ် **ကာမ.ကြိ** (၃) ဇာနာတိ- သိကုန်၏။
၅။	**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ** သေက္ခာ ဝါ-ကျင့်ဆဲ၊ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ-ပုထုဇဉ်ပဂ္ဂိုလ်၎င်း၊ အကုသလံ-အကုသိုလ်ကို တေဘူမက **အကုသိုလ် ၁၂ ပါး**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။** အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြု၍ ဝိပဿနာဓောနောင် **တဒါရုံ ၁၁**
၆။	**အကုသလံ** တေဘူမက **အကုသိုလ် ၁၂ ပါး**	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာ...သပ္ပိတိကပြု လောဘ.သော **ဓောနောင် တဒါရုံ ၁၁ ***
		တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တပ်၊ ရောဂပြု. လော နောင် ရုံ ၁၁
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အမြင်မှား ဒိဿ ၄ နောင် ၁၁
		ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ယုံမှား ဝိစိသံ နောင် ၁၁
		ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပျံ့.လွင့် ဥဒ္ဓစ္စသံ နောင် ၁၁
		ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါဒွေ နောင် **ဥ.ရုံ ၆**
		အကုသလေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (အကုဓော ချုပ်သည်ရှိသော်)အကုသိုလ်ဓောနောင် တဒါရုံ ၁၁

စဉ်	ပစ္စည်း(အကူ) ကတ္တားအာရုံ	အာရုံခံကိရိယာ သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၇။	**အကုသလာခန္ဓာ** လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော (၇)ရက်တိုင် အောင် ကာလသုံးပါး ဖြစ်တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ **အကုသိုလ်စိတ် ၁၂**	**စေတောပရိယဉာဏသည်၊** စေတောပရိယကြိယာအဘိညာဉ်
	အကုသလာခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ဖြစ်သော **အကု ၁၂**	**ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏသည်၊** ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကြိ.အဘိ
	အကုသလာခန္ဓာ အတိတ်ဖြစ်သော **အကုသိုလ်ကံ**	**ယထာကမ္မူပဂဉာဏသည်၊** ယထာကမ္မူပဂ ကြိ.အဘိညာဉ်
	အကုသလာခန္ဓာ အနာဂါတ်ဖြစ်သော **အကု ၁၂**	**အနာဂတံသဉာဏသည်၊** အနာဂတံသ ကြိယာအဘိညာဉ်
	အကုသလာ ခန္ဓာ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂	**အာဝဇ္ဇနာယ၊** တစ်ပါးပါးသော မနောဒွါရဝိထိ၌ အကျုံးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း

? အကုသိုလ်မမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂဟူဆိုအပ်သော လောဘ တစ်စိတ်၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတပ္ပဟူသော ကိလေသာ(၇)ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ ပယ်အပ်သောကိလေသာသည် ဆင်ခြင်သောကာမကုသိုလ်အား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရွေးခ်ယ်အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ကိလေသာ(၁၀)ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ ရွေးခ်ယ်အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာအား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရွေးခ်ယ်အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာအား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးခ်ဳပ်တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏အကုသိုလ်ကိုဆင်ခြင်သောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏အကုသိုလ်သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ ထိုအဘိညာဉ်နောက်ခ်ဳပ်ဖြစ်သော ကာမကြိယာအား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကုသိုလ်ကိုအာရုံပြု၍ အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြု၍ ဝိပဿနာဇောနောင် တဒါရုံဖြစ်သည်ရှိသော် ကာမကြိယာသည် တဒါရုံဇကဒသ(၁၁)အား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကုသိုလ်ကိုအာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဇောနောင် တဒါရုံဖြစ်သောအခါ ကာမကြိယာသည် တဒါရုံဇကဒသ(၁၁)အား အာရုံမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

၇။* လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏အကုသိုလ်သည် စေတောပရိယကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌအကုသိုလ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အတိတ်ဖြစ်သောအကုသိုလ်ကံသည် ယထာကမ္မူပဂကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အနာဂါတ်ဖြစ်သောအကုသိုလ်ကံသည် အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ(၁၂)သည် တစ်ပါးပါးသောမနောဒွါရ၌ အကျိုးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အာရမ္မဏာပစ္စည်း ၇။ (ဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၀။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏာပစ္စယေန ပစ္စယော။** (၀၀)

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၇။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ **တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်	ကာမဝိ ၂၃၊ ကာမကြီ ၁၁၊ ဝိညာကြီ၊ နေဝကြီ၊ ဒိဗ္ဗက္ခု၊သော ကြီဘိ၊ ဖိုလ် ၄၊ အပွကြဉ်စေ ၃၆၊ **အား** ကြ,စေ,ပုဗ္ဗေ,,အနာ **(ယထာ x)**
			ကရိဏ်း:	အာရမ္မဏ၊ အဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ **၀**

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား:** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္ပဒါန်** (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ ဖလံ** အရဟာ–ရဟန္တာပဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဖလံ– **အရဟတ္တဖိုလ်**	**ပစ္စဝေက္ခတိ၊** ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမကြိယာ**
၂။	**နိဗ္ဗာနံ** **နိဗ္ဗာန်**	**ပစ္စဝေက္ခတိ။** ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်. ဆင်ခြင်သော **ကာမကြိယာ**
၃။	**နိဗ္ဗာနံ** **နိဗ္ဗာန်**	**ဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ** ဖိုလ် ၄၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း:
၄။	**အရဟာ စက္ခုံ** အရဟာ–ရဟန္တာသည်၊ စက္ခုံ– **စက္ခုပသာဒ**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။**ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,..ဟု ဝိ.ပြုသော ကာမကြိယာ
၅။	**သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ၊ ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော စ ဓမ္မေ** သောတ...., ..., ဝတ္ထုံ–ဟဒယဝတ္ထု၊ ဝိ.ဗျာ ကိဝိပါက်ဗျာ ကြိ.ဗျာ ကြိဗျာ စ ဓမ္မေ–ခန္ဓာ	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။**ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,..ဟု ဝိပဿနာပြုသော ကာမကြိယာ

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	သမ္ဗန္ဓဒါန် (ဗျာ)
၆။	**ဒီဗ္ဗေန စက္ခုန္ဒြာ ရူပံ** ရဟန္တာတို့ ဒိဗ္ဗေ န-နတ်ဦးဖြစ်သော စက္ခုန္ဒြာ-အဘိဟ္ဒ သောမျက်စိဖြင့် ဒူရ(ဝေးကွာလွန်းသောအရပ်ဒေသရှိသောရူပါရုံ)၊ ပဋိဗ္ဗဆန္နံ(ဖုံးကွယ်နေသော×) သဏ္ဌ(သိမ်မွေ့လွန်းသော×)၊ သုခုမ (နူးညံ့လွန်းသောရူပါရုံ)ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပံ- အဆင်း(ရူပါရုံ)	**ပဿတိ၊** မြင်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကြိယာအဘိ
၇။	**ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ** ရဟန္တာတို့ ဒူရ၊ ပဋိဗ္ဗဆန္နံ၊ သဏ္ဌ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒံ- အသံ(သဒ္ဒါရုံ)	**သုဏာတိ၊** ကြား၏။ ဒိဗ္ဗသောတ ကြိယာအဘိ
၈။	**ဆတောပရိယဉာဏေန ဝိပါကာဗျာကတ ကိရိယာဗျာကတ စိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ** ရဟန္တာတို့ ဆတော.အဘိဖြင့် လွန်(၇).စ၍ လာ(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိ တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်,ကြိယာ	**ဇာနာတိ၊** ရဟန္တာဖြစ် ဆတောကြို.ဘိ ထိုဘိုးနောက်ဖြစ်ကာမ.ကြို
၉။	**အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယံ** ဤဘဝအစွမ်းတန်ခြင်း ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကြိယာ	**ဝိညာဏဉ္စာယတနကိရိယဿ** ဝိညာ.ကြိယာ
၁၀။	**အာကိဉ္စညာယတနကိရိယံ** ဤဘဝအစွမ်းတန်ခြင်း ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကြိယာ	**နေဝသညာနာသညာယတန ကိရိယဿ** နေဝ.ကြိယာ
၁၁။	**ရူပါယတနံ** ရူပါရုံ	**စက္ခုဝိညာဏဿ** စက်.ဒွေ
၁၂။	**သဒ္ဒါယတနံ, ဂန္ဓာယတနံ, ရသာယတနံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ** သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ	**သော.၊ ဃာန.၊ ဇိဝှာ.၊ ကာယဝိညာဏဿ**
၁၃။	၁။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပါဒကဖြစ်သော **ရူပ.ကြို.ပဋမစျာန်** သတ္တသဟဿစသော နိမ္မိတရုပ်	**ကဋ္ဌဝိဝညာဏဿ၊** ရဟန္တာ.ဖြစ် ကဋ္ဌဝိဝ. ကြို.အဘိ
	၂။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** လွန် (၇) လာ(၇)ရက်တိုင် သူတစ်ပါးတို့၏ **ဝိ.၃၆, ကြို.၂၀**	**ဆတောပရိယဉာဏဿ၊** ရဟန္တာ.ဖြစ် ဆတော.ကြို.အဘိ
	၃။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပဌမဈာန်ဝင်စားဖြစ်သော **ဝိ.၃၆,ကြို.၂၀** စေ.၃၈၊ ရုပ်.၂၈ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှအစဉ်လျော်က်၍သိအပ်သော**နိဗ္ဗာန်**	**ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ၊** ရဟန္တာ.ဖြစ် ပုဗ္ဗေ. ကြို.ဘိ
	၄။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** အနာဂါမ်ိဖြစ်သော **ဝိ.၃၆,ကြို.၂၀** စေ.၃၈၊ ရုပ်.၂၈ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှအစဉ်လျော်က်၍သိအပ်သော**နိဗ္ဗာန်**	**အနာဂတံသဉာဏဿ၊** ရဟန္တာ.ဖြစ် အနာဂတံ.ကြို.ဘိ
	၅။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** **ဝိပါက် ၃၆, ကြိယာ ၂၀၊ ရုပ် ၂၈၊**	**အာဝဇ္ဇနာယ၊** တစ်ပါးပါးသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အကျဉ်းဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ အရဟတ္တဖိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကြိုဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။* မဂ္ဂင်ထိ၊ ဖလသမာပတ္တိဝီထိဖြစ်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သည် ဖိုလ် (၄)ခုအား၊

* ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိဖြစ်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သည် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသောအခါ စက္ခုပသာဒသည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကိရိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကြိယာအား အာရမ္မဏာ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(သြဇာရိုက်နှင့် ဟဒယဝတ္ထုကို ဝိပဿနာရှုရာတွင် ထင်ရှား၍ ဟော၊)

၆။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရေ(ဒူရ)ဝေးကွာလှသောအရုပ်ဒြဗ္ဗရှိသော-ရူပါရုံ၊ ပဋိစ္ဆန္နဖုံးကွယ်နေသော-ရူပါရုံ၊ သဏှ သိမ်မွေ့လှသော-ရူပါရုံ၊ သုခုမ နူးညံ့လှသော-ရူပါရုံဟုဆိုအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္န၊ သဏှ၊ သုခုမ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၇။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရေဝေးကွာလှသောအရုပ်ဒြဗ္ဗ-သဒ္ဒါရုံ၊ ပဋိစ္ဆန္နဖုံးကွယ်နေသော-သဒ္ဒါရုံ၊ သဏှ သိမ်မွေ့လှသော-သဒ္ဒါရုံ၊ သုခုမ နူးညံ့လှသော-သဒ္ဒါရုံ ဟုဆိုအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္န၊ သဏှ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံသည် ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၈။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စေတောပရိယကြိယာအဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ်သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဥဒ္ဓတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်(ဗျာ)၊ကြိယာ(ဗျာ)ကိုပိုင်းခြားသိသောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်၊ကြိယာသည် စေတောပရိယကြိယာ အဘိညာဉ်၊ ထိုအဘိညာဉ်နောက်ဥဒ္ဓဖြစ်သော ကာမကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၉။ ဝိညာနဉ္စာယတနကြိယာစျာန်ကိုရသောအခါ၊ ဝင်စားသောအခါ ဤဘဝအဆုံးတွင်သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကြိယာသည် ဝိညာနဉ္စာယတနကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၀။ နေဝသညာနာသညာယတန ကြိယာစျာန်ကိုရသောအခါ၊ ဝင်စားသောအခါ ဤဘဝ အဆုံးတွင်သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကြိယာသည် နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၁။ ရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၂။ သဒ္ဒါရုံသည် သောတဝိညာဉ်ဒွေအား၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဃာနဝိညာဉ်ဒွေအား၊ ရသာရုံသည် ဇိဝှာဝိညာဉ်ဒွေအား၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယဝိညာဉ်ဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၃။* ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာ ပဋ္ဌမစျာန်၊ သတ၊ သဟာသစသော နိမိတ္တရုပ်သည် ကုဋ္ဌိဝိဓကြိယာအဘိညာဉ် အား အာရုံမွေးကာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* လွန်လေပြီးသော(ဂ)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(ဂ)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ဘည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိ(၃၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)သည် စေတောပရိယကြိယာ အဘိညာဉ်အား အာရုံမွေးကာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိ(၃၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရုံမွေးကာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* အနာဂါတ်ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိ(၃၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)သည် အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရုံမွေးကာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အာရုံမွေးကာပစ္စည်း (ဗျာ–ဗျာ) တနည်းကား အကောက်

နမူနာ– စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေအား‌တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေအား‌တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ၊ ဃာနဝိညာဉ် ဒွေအား‌တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဂန္ဓာရုံ၊ ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေအား‌တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ၊ ကာယဝိညာဉ် ဒွေအား‌တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။

↓ အား‌တပ်သော ←

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရုံမွေးကိုက သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ
	ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံ	သောတဝိညာဉ်ဒွေ
	ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရုံ	ဃာနဝိညာဉ်ဒွေ
	ပစ္စုပ္ပန် ရသာရုံ	ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေ
	ပစ္စုပ္ပန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ	ကာယဝိညာဉ်ဒွေ
၂။	ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ	မနောဓာတ် ၃
၃။	ကာမဝိပါက် ၂၃၊ ကာမကြိယာ ၁၁၊ စေတသိက် ၃၅၊ ရုပ် ၂၈ ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး၊	တဒါရုံ ၁၁ ဟသိတုပ္ပါဒ်
၄။	လောကီဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၅၊ ရုပ် ၂၈ ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး၊	မဟာကြိယာညာဏဝိပ္ပယုတ် ၄
၅။	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး၊	မဟာကြိယာညာဏသမ် ၄ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊
၆။	ဤဘဝ အဖျက်တွေ့သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာ.ကြိယာ ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊	ဝိညာ.ကြိယာ၊
၇။	ဤဘဝ အဖျက်တွေ့သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိ.ကြိယာ ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊	နေဝ.ကြိယာ၊

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (ဗျာ)
၈။	ဒုရ,ပဋိစ္ဆန္န,သဏ္ဌ,သုခုမဖြစ်သောပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ၊	ဒိဗ္ဗစက္ခု.ကြိဘိ၊
၉။	ဒုရ,ပဋိစ္ဆန္န,သဏ္ဌ,သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံ၊	ဒိဗ္ဗသောတ.ကြိဘိ
၁၀။	လွန်(၇)ရက်၊ လာ(၇)ရက်ကာလသုံးပါးတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ဟုဆိုအပ်သောမျှော်ရုံ။	စေတော.ကြိဘိ
၁၁။	ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးကိုအစဉ် လျှောက်၍သိသော နိဗ္ဗာန်၊	ပုဗ္ဗေ.ကြိဘိ
၁၂။	အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး ထိုခန္ဓာငါးပါးကို အစဉ် လျှောက်၍သိသော နိဗ္ဗာန်	အနာဂတံသ.ကြိဘိ
၁၃။	နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ ဤအာရုံ- ၆ ပါးပစ္စည်းတရား ရ၏။	ဖိုလ် ၄ ပါး၊

အာရမ္မဏပစ္စည်း ၈။ (ဗျာ-က) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၁။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။** (၀၀)
အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၈။	ဗျာ	က	ကတ္တား	အရ.ဖိုလ်ကြည် ဝိ ၃၅၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊
			သမ္မဒါန်	မဟာက္ဂ ၈၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော,ဃာန,ဇိဝှာ,ကာယ,,အနာ ကဘီ၊ မဂ်၄၊ စေ ၃၆၊
			ကရိယာ	အာရမ္မဏ၊ အဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ ၈

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (က)
၁။	**သက္ခာ ဖလံ** သေက္ခတို့သည်၊ ဖလ်-မြိမိဆိုင်ရာ သောတာပန်ဖြစ်အံ့ ဖလအရ သော.ဖိုလ် သကဒါဂါမ်ဖြစ်အံ့ ဖလအရ သက.ဖိုလ် အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့ ဖလအရ အနာ.ဖိုလ်	**ပစ္စဝေက္ခန္တီ**၊သေက္ခ-သော,သက,အနာဂါန် တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **မဟာကု.ဉာသံ ၄**
၂။	**နိဗ္ဗာနံ** **နိဗ္ဗာနံကို**	**ပစ္စဝေက္ခန္တီ**။ သေက္ခ-သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **မဟာကု.ဉာသံ ၄**

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္ဘကိုက သမ္ဗန္ဓဒါန် (ကု)
၃။	**နိဗ္ဗာနံ** **နိဗ္ဗာန်** နိဗ္ဗာန်သည်	**ဂေါတြဘုသ ဝေါဒါနသ မဂ္ဂသ** မဟာကုသိုလ်↖↗ပ.ဒွေ,တ.ဒွေ၊ မဂ် ၄
၄။	**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံ** သေက္ခတို့သည်၊ စက္ခုံ၌ **စက္ခုပသာဒ**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန်္တိ**။ သေက္ခတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,...ဟု ဝိ.ပြုသော မဟာကုသိုလ်
၅။	**သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ၊ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓေ** သောတ...., ..., ဝတ္ထုံ၌ဟဒယဝတ္ထု၊ ဝိ.ဗျာ ကိဝိပါက်ဗျာ ကြိ.ဗျာ ကြိဗျာ ခန္ဓေ–ခန္ဓာ	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန်္တိ**။သေက္ခတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,...ဟု ဝိပဿနာပြုသော မဟာကုသိုလ်
၆။	**ဒိဗ္ဗေ နံ စက္ခုန်ာ ရူပံ** သေက္ခတို့ ဒိဗ္ဗေ နံ–နတ်၌ဖြစ်သော စက္ခုန်ာ–အဘိဟူသောမျက်စိဖြင့် ဒုရ(ဝေးကွာလှသောအရပ်၌ရှိသောရူပါရုံ)၊ ပဋိဃ္ဃံ(ဖုံးကွယ်နေသော×) သဒ္ဒ(သိမ်မွေ့.လှသော×)၊ သုခုမ (နုးညံ့. လှသောရူပါရုံ)ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပံ– အဆင်း(ရူပါရုံ)	**ပဿန်္တိ**၊ မြင်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ကုသိုလ်အဘိ
၇။	**ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယ သဒ္ဒံ** သေက္ခတို့... ဒုရ၊ ပဋိဃ္ဃံ၊ သဒ္ဒ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒံ– အသံ(သဒ္ဒါရုံ)	**သုဏန်္တိ**၊ ကြား၏။ ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်အဘိ
၈။	**စေတောပရိယဉာဏေန ဝိပါကာဗျာကတ ကိရိယာဗျာကတ စိတ္တာသဓ်ဂိုဿ စိတ္တံ** သေက္ခတို့စေတော.အဘိဖြင့် လွန်(၇).စ၍ လာ(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သော သူတစ်ပါး၏ ဝိပါက်,ကြိယာ	**ဇာနန်္တိ**၊ သေက္ခ.ဖြစ် စေတော **ကု.ဘိ** ထိုဘိ်နောက်ဖြစ် **ကာမ.ကု**
၉	၁။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပါဒကဖြစ်သော **ရူပ.ကြိ.ပဋ္ဌမစျာန်** သတ,သဟဿသော နိမ္မိတရုပ်	**ကဋ္ဌဒ္ဓိဝိဉ်ာဏသ**၊ သေက္ခ. ဖြစ် ကဋ္ဌဒ္ဓိဝိဓ. ကုသိုလ်.အဘိ်
	၂။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** လွန် (၇) လာ(၇)ရက်တိုင် သူတစ်ပါးတို့၏ **ဝိ.၃၆, ကြိ.၂၀**	**စေတောပရိယဉာဏသ**၊ သေက္ခ. ဖြစ် စေတော . ကုသိုလ်.အဘိ်
	၃။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပဥ္စဝေါကာရဖြစ်သော **ဝိ.၃၆,ကြိ.၂၀** စေ.၃၈၊ ရုပ်.၂၈ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှအစဉ်လျော်က်၍သိအပ်သော**နိဗ္ဗာန်**	**ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏသ**၊ သေက္ခ. ဖြစ် ပုဗ္ဗေ. ကုသိုလ်.အဘိ်
	၄။ **အဗျာကတာ ခန္ဓာ** အနာဂတ်ဖြစ်သော **ဝိ.၃၆,ကြိ.၂၀** စေ.၃၈၊ ရုပ်.၂၈ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှအစဉ်လျော်က်၍သိအပ်သော**နိဗ္ဗာန်**	**အနာဂတံသဉာဏသ**၊ သေက္ခ. ဖြစ် အနာဂတ်. ကုသိုလ်.အဘိ်

? အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ အောက်ဖိုလ်(၃)ခုသည် ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်စိတ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ နိဗ္ဗာန်သည် ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်(ပ,တ-ဒွေ)၊ မဂ်(၄)ခုအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသောအခါ စက္ခုပသာဒသည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ လောကီဝိပါက် ကိရိယာခန္ဓာတို့သည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ **(သြဠာရိကနှင့် ဟဒယဝတ္ထုကို ဝိပဿနာဒွါရတွင် ထင်ရှား၍ ဟော၊)**

၆။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် ဒုရ ဝေးကွာလှသောအရပ်ရှိ ရူပါရုံ၊ ပဋိဃာတ ဖုံးကွယ်နေသော ရူပါရုံ၊ သဏှ သိမ်မွေ့လှသော ရူပါရုံ၊ သုခုမ နူးညံ့လှသော ရူပါရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ ဒူရ၊ ပဋိဃာတ၊ သဏှ၊ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၇။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရ ဝေးကွာလှသောအရပ်ရှိ သဒ္ဒါရုံ၊ ပဋိဃာတ ဖုံးကွယ်နေသော သဒ္ဒါရုံ၊ သဏှ သိမ်မွေ့လှသော သဒ္ဒါရုံ၊ သုခုမ နူးညံ့လှသော သဒ္ဒါရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ ဒူရ၊ ပဋိဃာတ၊ သဏှ၊ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံသည် ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၈။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက် တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်,ကြိယာကို ပိုင်းခြားသိသောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်, ကြိယာသည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ ထို အဘိညာဉ်နောက်ဌဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၉။ * ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကိရိယာပဉ္စမစျာန်၊ သတ,သဟဿစသော နိမ္မိတရုပ်သည် ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* လွန်လေပြီးသော(၇)ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)သည် စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၆)၊ ကြိုယာစိတ် ဝီသ(၂၀)သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ် အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၆)၊ ကြိုယာစိတ် ဝီသ(၂၀)သည် အနာဂတံသကုသိုလ် အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အာရမ္မဏာပစ္စည်း (ဗျာ–ကု) တနည်းကားအကောက်

နိဒ္ဒေသ– မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု အား(တပ်သော လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ(၃၂)၊ ကြိုယာ ဝီသ(၂၀)၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ(၃၅)၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ(၂၈)ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ(၆)ပါး၊

↓ အား(တပ်သော ←

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (ကု)
၁။	လောကီဝိပါက် ၃၂၊ ကြိုယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊ ရုပ် ၂၈၊ ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ပါး၊	မဟာကုသိုလ်ဉာဝိပ် ၄
၂။	**အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်** ဝိပါက် ၃၅၊ ကြိုယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ(၆)ပါး၊	မဟာကုသိုလ်ဉာသံ ၄
၃။	ဒုရ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ၊ သဏ္ဌာ၊ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ၊	ဒိဗ္ဗစက္ခု ကု.ဘိံ
၄။	ဒုရ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ၊ သဏ္ဌာ၊ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံ၊	ဒိဗ္ဗသောတ ကု.ဘိံ
၅။	သတ, သဟဿ(တစ်သိန်း)စသော နိမိ္မတရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ(၆)ပါး၊	ဣဒ္ဓိဝိဓ.ကု.ဘိံ
၆။	လွန်(၇)ရက်၊ လာ(၇)ရက်ကာလသုံးပါးတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏(အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်)ဝိပါက်စိတ် ၃၅၊ ကြိုယာ ၂၀၊ စေ ၃၈ ဟုဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။	စေတော ကု.ဘိံ
၇။	ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော(အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်) ဝိ.၃၅၊ ကြိ.၂၀၊ စေ.၃၈၊ ရုပ်.၂၈ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ(၅)ပါး၊ ထိုခန္ဓာ(၅)ပါးကို အစဉ်လျှောက်၍သိသော **နိဗ္ဗာန်**	ပုဗ္ဗေနိ ကု.ဘိံ
၈။	အနာဂတ်ဖြစ်သော(အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်) ဝိ.၃၅၊ ကြိ.၂၀၊ စေ.၃၈၊ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ(၅)ပါး၊ ထိုခန္ဓာ(၅)ပါးကို အစဉ်လျှောက်၍သိသော **နိဗ္ဗာန်**၊	အနာဂတံသ ကု.ဘိံ
၉။	နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊ ဤ အာရုံ(၆)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။	မဂ် ၄ ပါး၊

အရဟတ္တဖိုလ်ကိုကြဉ်= ပစ္စယုပ္ပန်က ကုသိုလ်ဖြစ်နေ၍၊ သေက္ခ/ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်မှာ ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခုသည် အရဟတ္တမဂ်,အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြုနိုင်ပါ။ (မရဘူး/မရောက်ဘူးသေးသောကြောင့်)//**ကရိဏီး**တွင် အာရမ္မဏာ(၈)မျိုးလုံး လုံးဆိုင်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အာရမ္မဏပစ္စည်း ၉။ (ဗျာ–အက္ခ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၁၂။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။** (၀၀၉)
အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၉။	ဗျာ	အက္ခ	ကတ္တား	လောကီဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊ ရုပ် ၂၈၊ တပ်သော ၅
			သမ္မဒါန်	အက္ခ ၁၂၊ စေ ၂၇၊ အား ၄
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ အဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ ၈

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (အက္ခ)
၁။	**စက္ခုံ** စက္ခုံ– **စက္ခုပသာဒ** (ကိုအာရုံပြု၍)	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိဿံ ၄ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ယုံမှားသံသယ မောမူ.ဝိစိသံ **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ပျံ့.လွင့်,မငြိမ်သက် မောမူ.ဥဒ္ဓစ္စသံ **အဟိရိကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** နှလုံးမသာယာ ဒေါ.သဟဂုတ်(ဒေါဒွေ)
၂။	သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ။။ ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော ခန္ဓေ သောတ...၊ .....၊ ဝတ္ထု–ဟဒယဝတ္ထု။ ဝိ.ဗျာ ကိ.ဝိပါက်ဗျာ ကြိ.ဗျာ ကြိဗျာ ခန္ဓေ–ခန္ဓာတို့.ကို	**အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိဿံ ၄ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ယုံမှားသံသယ မောမူ.ဝိစိသံ **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ပျံ့.လွင့်,မငြိမ်သက် မောမူ.ဥဒ္ဓစ္စသံ **အဟိရိကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** နှလုံးမသာယာ ဒေါ.သဟဂုတ်(ဒေါဒွေ)

ကရိဏ်းတွင် အာရမ္မဏ(၈)မျိုးနှင့် အကုန်လုံးဆိုင်ပါသည်။
အာရမ္မဏပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်၊ ကြွင်း ၇ ပစ္စည်းသည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

? အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်မဖွဲ့အား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍-
* သာယာသောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊
* နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား၊
* တပ်မက်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခုအား၊
* အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊
* မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊
* ပျံ့လွင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊
* နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ လောကီဝိပါက် ကိရိယာခန္ဓာတို့ကို အာရုံပြု၍-
* သာယာသောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊
* နှစ်သက်သော အခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား၊
* တပ်မက်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခု အား၊
* အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊
* မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊
* ပျံ့လွင့်သော အခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊
* နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အာရမ္မဏာ မှတ်ဖွယ်

? စာအောင်လက်မှတ်ကိုကြည့်မြင်၍ စာပြန်ပွဲဖြေဆိုခဲ့ပုံကို အောက်မေ့လျက် ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပုံ။

ပါဠိတော်- အာရမ္မဏ(ကု-ကု) = ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာဏိ ပစ္စဝေက္ခတိ၊
ကတ္တား - မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ သမ္ပဒါန် - မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ စေ ၃၃၊
ကရိဏ်း - အာရမ္မဏာ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊

? သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်ရပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောများဖြစ်ပုံ။

အာ-(ကု-ကု) - သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္ဝာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊
(ဗျာ-ကု) - သေက္ခာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ (ဗျာ-ကု)- နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊
(အကု-ကု) - သေက္ခာ ပဟီနေကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊
(အကု-ကု) - ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊

? ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တမဂ်ရပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောများဖြစ်ပုံ။
အာ-(ကု-ဗျာ) - အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊
(ဗျာ-ဗျာ) - အရဟာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ (ဗျာ-ဗျာ) - နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊
(အကု-ဗျာ) - အရဟာ ပဟီနေကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခတိ၊

? စျာန်ရုပ္ဂိုလ်များ စျာန်မှထပြီး အကုသိုလ် ဖြစ်နိုင်သလား။
အာရမ္မဏ (ကု-အကု) စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (အကုဖြစ်.. သို့သော် ဒေါသ မဖြစ်)

? စျာန်ရုပ္ဂိုလ်များ ဒေါသဖြစ်ပါသလား၊ ဘယ်အခါ၌ ဒေါသ ဖြစ်ပါသနည်း။
အာရမ္မဏ (ကု-အကု) စျာနေ ပရိဟီနေ ဝိပ္ပဋိသာရိဿ ဒေါမဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
စျာန်ရုပ္ဂိုလ်များ ဒေါသ မဖြစ်ပါ။ စျာန်ကွယ်သည့်အခါ- ငါ့အားမြတ်သောတရားသည် ပျောက်ခဲ့ပြီဟု နှလုံးမသာယာသူအား ဒေါမနဿသဟဂုတ် (ဒေါဒွေ)။

? လောကီစိတ်များသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကြောင်း ပဉ္စာဝါရ-အာရမ္မဏပစ္စည်း ပါဠိတော်မှဖြေဆိုပါ။
(၁) 'အရဟာ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ'ဟူသော ပါဠိတော်အရ - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။
(၂) 'နိဗ္ဗာနံ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသော ပါဠိတော်အရ-မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။
(၃) 'သေက္ခာ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ'ဟူသော ပါဠိတော်အရ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။
(၄) 'နိဗ္ဗာနံ ဂေါတြဘူဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသော ပါဠိတော်အရ- ဂေါတြဘူကိစ္စတတ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေ, တတိယဒွေသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။
(၅) 'နိဗ္ဗာနံ ဝေါဒါနဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသော ပါဠိတော်အရ- ဝေါဒါန်ကိစ္စတတ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေ, တတိယဒွေသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။
နိဗ္ဗာန်ကို ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ အာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့က အာရုံပြုကြပါသည်။

? မည်သည့်ကုသိုလ်စိတ်တို့သည် အဘယ်အခါနိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုကြသနည်း။
ပဌာန်းဒေသနာအရ ပါဠိတော်နှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။ (အထက် အမေး-ဖြေမှ ဗျာ-ကု ကိုရွေးဖြေ၊)

? သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိတွင် "ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်"ဟုရှိရာ ဂေါတြဘူသည် အဘယ်ကို အာရုံပြု သည်ကို ပါဠိတော်ကိုးကားဖြေဆိုပါ။
အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ 'နိဗ္ဗာနံ ဂေါတြဘုဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟုဟောတော်မူသောကြောင့် သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဝီထိ၌ ဂေါတြဘူစိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ဖလသမာပတ္တိဝီထိတွင် "အနုလုံ၊ နု၊ နု၊ နု၊ ဖိုလ်၊ ဖိုလ်များစွာ" ဟုရှိရာတွင် ဖိုလ်စိတ်ရှေ့၌ ကပ်နေသော အနုလုံသည် ဂေါတြဘူကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုပါသနည်း။

ဖိုလ်စိတ်တို့သည် ဝဋ်မှထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားမဟုတ်သောကြောင့် ဂေါတြဘူ အမည်ရသော ဖိုလ်ရှေ့တွင် ကပ်၍နေသော အနုလုံစိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

? မဂ်ရှေ့ကဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသကဲ့သို့ ဖလသမာပတ်ဝင်စားရာ၌ ဖိုလ်ရှေ့က အနုလုံသည် အဘယ်ကို အာရုံပြုသနည်း၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

မဂ်သည် သံသရာမှထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားဖြစ်၍ မရဖူးသေးသည့်ဧော ဖြစ်သောကြောင့် သူမျက်မှောက် ပြုရုမည့် နိဗ္ဗာန်အာရုံကို ဂေါတြဘူကယူ၍၊ အာဝဇ္ဇန်းကဲ့သို့ ညွှန်ပြသော်လည်း၊ ဖိုလ်သည် နိယျာနိကတရား မဟုတ်၊ ရောက်ဖူးရဖူးပြီးသည့် ဧောဖြစ်သောကြောင့် သူ၏အာရုံကို အလိုအလျောက် ယူနိုင်၏။ အနုလုံက ညွှန်ပြရန် မလို၊ ထို့ကြောင့် အနုလုံသည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံ မပြု၊ သခ်ါရ ရုပ်နာမ်ကိုသာ အာရုံပြုပါသည်။

? မဂ်,ဖိုလ်ရရန် ဝိပဿနာရှုရာဝယ် အဘယ်တရားကိုအာရုံပြု၍ အဘယ်သို့ရှုရပါမည်နည်း။

ပဥ္စဝါရပါဠိတော်ကို ကိုးကား ဖြေဆိုပါ။

ပဋ္ဌာန်းပဥ္စဝါရပါဠိတော်အာရမ္မဏာပစ္စည်း၌-

- သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊
- သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊
- သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊
- သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ၊ ဝိပါကာဗျာကတေ၊ ကြိယာဗျာကတေ၊ ခန္ဓေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ-

ဟူ၍ဟောတော်မူသဖြင့် မဂ်,ဖိုလ်ရရန် ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ စက္ခုစသောရုပ်တရားများနှင့် ဝိပါက်,ကြိယာနာမ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ မမြဲသည့်သဘော၊ ဆင်းရဲမှုသဘော၊ မိမိအလိုအကိုင်း မဖြစ်သည့်သဘောဟူ၍ အာရုံပြုလျက် ရှုဆင်ခြင်ရကြောင်း အာရမ္မဏာပစ္စည်း၌ ဟောတော်မူပါသည်။ (အဖြေသည် သေက္ခ/ပု အတွက်။ ရဟန္တာအတွက် ကြံဆနိုင်ပါသည်။)

? အာရမ္မဏာပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသာ ၌ အဘယ်အဘိညာဉ်များ မရသည်ကို အကြောင်းပြ ဖြေဆိုပြီးလျှင် ဟောသောအဘိညာဉ်များ၏ တနည်းကားကို ပြည့်စုံစွာကောက်ပြပါ။

ယထာကမ္မူပဂအဘိညာဉ်သည် အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်,အကုသိုလ်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် **ဗျာ-ဗျာ**တွင် မဟောပါ။

ဟောသော အဘိညာဉ်များမှာ- ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ, ဣဒ္ဓိဝိဓ, စေတော, ပုဗ္ဗေ, အနာ ကြိယာအဘိညာဉ်၊(တစ်နည်းကားအကောက် စာ-၄၀)

၂။ အာရုံမဏာဓိပတိ၊ ၄။ အာရုံမဏုပနိဿယ

အာရုံမဏာဓိပတိ

အာရုံကို အကြီးအမှူးပြု၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် အာရုံမဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၏။ အကြီးအမှူးပြုသည်ဟူသည်ကား- အာရုံနောက်သို့ အာရုံမဏိက ပစ္စယုပ္ပန်နာမ်တရားများ ညွတ်ယိမ်းကိုင်းရှိုင်းသည်ကို ဆိုလိုသည်။

* အာရုံက အာရုံမဏိက နာမ်တရားများကို ဆွဲဆောင်သွားသောဘောလည်းဖြစ်သည်။
* အာရုံလည်းဖြစ်၊ ဇေဋ္ဌ(အကြီးအမှူး)သတ္တိလည်းရှိမှ အာရုံမဏာဓိပတိ ဖြစ်နိုင်သည်။ (အာရုံမဏ မတ္တာ=အာရုံပြုကာမျှသည် အာရုံမဏာသာ ဖြစ်သည်။)

မိမိလှူဒါန်းသော ဒါန၊ ဆောက်တည်သော သီလကို **လေးလေးနက်နက်** ရှုဆင်ခြင်သောအခါ ကုသိုလ်တွင် **"အာရုံမဏာဓိပတိ"** ဖြစ်နိုင်သည်။

* မရသေးသောအာရုံကိုရအောင်ရှာခြင်း၊ * ရပြီးသောအာရုံကို နှစ်နှစ်သက်သက် စွဲစွဲလန်းလန်း ဖြစ်ကာ မစွန့်ပစ်နိုင်ခြင်း၊ ဤအင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံလျှင် အာရုံမဏာဓိပတိပစ္စည်း တပ်သည်။ မပြည့်စုံလျှင် အာရုံမဏာဓိပတိပစ္စည်း မတပ်နိုင်။

အာရုံမဏာဓိပတိနှင့် အာရုံမဏုပနိဿယတို့သည် သုဒ္ဓသင်္ချာနှင့် အရကောက်များ အလုံးစုံ အရတရားများတူညီသောကြောင့် (တစ်စုတည်း)ပေါင်း၍ လေ့လာမှတ်သားပါမည်။

အာရုံမဏာဓိပတိ၊ အာရုံမဏုပနိဿယအထူး

* **အာရုံမဏာဓိပတိ**သည် မိမိနှင့်စပ်သည့်အာရုံမဏိကပစ္စုပ္ပန်နာမ်တရားတို့ကို အာရုံမပြုဘဲ မနေနိုင်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်သောသတ္တိ အုပ်စိုးလွှမ်းမိုးနိုင်သောသတ္တိ ဖြစ်ပါသည်။
* **အာရုံမဏုပနိဿယ**သည် အာရုံမဏိကနာမ်တရားတို့ဖြစ်စေရန်အတွက် အလွန်တရာ လွန်ကဲသောမှီရာဖြစ်သည့်သတ္တိ ဖြစ်ပါသည်။

အာရုံမဏာဓိပတိ၊ အာရုံမဏုပနိဿယ သုဒ္ဓသင်္ချာ

↓ အားတပ်သော ←

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၂။	အာဓိ(အဓိပတိ) အာရုံမဏ (ဥပနိဿယ)	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ ဒေါ ၂၊ မော ၂၊ ဒုက္ခ.ကာဝိညာဉ်ကြဉ် ၈၄၊ ဒေါစတုက်,ဝိစိကြဉ်စေ ၄၇၊ **နိဗ္ဗာန်**၊	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူ ၈၊ မဟာကု ၈၊ ကြိယ ၄၊ ကုတ် ၈၊	?	?

* သတ္တဝါများသန္တာန်၌ ကုသိုလ်စိတ္တုပါဒ်ဖြစ်ချိန် အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြု။ (အကု-ကု×)
* အဗျာကတဆိုင်ရာတရားများကလည်း အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြု။ (အကု-ဗျာ×)

သုဒ္ဓသန်္ဂါဆိုရိုး။ ။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသန်္ဂါဝါရဉ် အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု**အားတပ်သော** အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေ,မောဟမူဒွေ,ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ် သောစိတ် ၈၄၊ ဒေါစတုက်,ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ၄၇၊ နိဗ္ဗာန်။ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

သန်္ဂါ "သတ္တ"၊ ပစ္စည်းရေ "သုံး"ဟူသည်တည်း။

သန်္ဂါ "သတ္တ" ဟူသော်ကား-

* **ကု**-ကု၊ ကု-အကု၊ ကု-ဗျာ။ * **အကု**-အကု။ * **ဗျာ**-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ- အကု၊

ပစ္စည်းရေ "သုံး"ဟူသည်ကား-

အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဆိုသဖြင့် အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ နှစ်ပစ္စည်းထပ်ထည့်။

အာရမ္မဏာခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာရမ္မဏာပစ္စည်း အမြဲလိုက်ရပါသည်။

အာရမ္မဏာ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿဟူ၍ ပစ္စည်းရေ "သုံး"ခု ရပါသည်။

သန်္ဂါ"သတ္တ" (သန်္ဂါ အရကောက် စီစစ်ပုံ)

အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယ သရုပ်ခွဲပုံ **(အလေးအမြတ်အာရုံပြုခြင်း)**

ဆိုရိုး နမူနာ- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား၊တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော-ဣဋ္ဌဖြစ်သောနိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေ, မောဟမူဒွေ, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော လောကီစိတ် ၇၆၊ ဒေါစတုက်,ဝိစိကြဉ်စေတသိက် ၄၇။

↓ အား၊တပ်သော ←

စဉ်	ပစ္စည်း	ကတ္တား			ပစ္စယုပ္ပန်	သမ္မဒါန်	
၁။	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု	ဣဋ္ဌနိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ ဒေါဒွေ,မောဒွေ,ဒုက္ခကြဉ် လောကီ ၇၆၊ ဒေါ ၄,ဝိစိကြဉ်စေ ၄၇၊	ကု အကု ဗျာ	အကု	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောကုတ္တရာစိတ်	လောဘမူ	၈
၂။		လောကီကုသိုလ် ၁၇၊	ကု	ကု		မဟာကုဝိပ်	၄
၃။		လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ အောက်မဂ် ၃၊ အောက်ဖိုလ် ၃၊ **နိဗ္ဗာန်**	ကု ဗျာ	ကု		မဟာကုညံ	၄
၄။		အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ **နိဗ္ဗာန်**	ကု ဗျာ	ဗျာ		မဟာကြိယာဉာသံ	၄
၅။		**နိဗ္ဗာန်**	ဗျာ	ကု ဗျာ		လောကုတ္တရာစိတ်	၈

အာဓိပ္ပါ လောကုတ်ရစ်သည် အရိယာသန္တာန်၌သာဖြစ်သည့်အတွက် **နိဗ္ဗာန်**ကို အလေးအမြတ်(**ဇကန်**)ပြု၊ ကြွင်းသောတရားများသည် ဇကန်မဟုတ်။ အလေးအမြတ်ပြုသည့်အခါပြု၍, မပြုတဲ့အခါ မပြုပါ။

၁။ ပစ္စည်းဘက်တွင် နိပ္ဖန္နရုပ်သည် **ဗျာ**၊ ကီ ၇၆ တွင် **က, အက, ဗျာ** သုံးမျိုးလုံးရပါသည်။
ပစ္စယုပ္ပန်၌ လောဘမူ ၈ ရှိ၍ **အက** ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် **ဗျာ-အက၊ အက-အက၊ က-အက၊**
၂။ ပစ္စည်းဘက်, ပစ္စယုပ္ပန် ကုသိုလ်များဖြစ်သောကြောင့်- **က-က၊**
၃။ ပစ္စည်းဘက်တွင် **က, ဗျာ** နှစ်မျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၌ **က** ၍ **က-က၊ ဗျာ-က၊**
၄။ ပစ္စည်းဘက်တွင် **က, ဗျာ** နှစ်မျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၌ **ဗျာ** ၍ **က-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ၊**
၅။ နိဗ္ဗာန်သည် **ဗျာ** ဖြစ်ပြီး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၌ လောကုတ် ၈ သည် **က, ဗျာ** ဖြစ်၍ **ဗျာ-က၊ ဗျာ-ဗျာ၊**

ထို့ကြောင့် သန်္ဗာ'သတ္တ' = က. .က .အက အက. .အက ဗျာ. .က .ဗျာ .အက

အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မပါသောတရားများ

* မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်သည် မိမိသည်မြတ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့် တစ်ခုသောတရားကိုမျှ အလေးအမြတ်မပြု။ ဥပမာ– အထွတ်အမြတ်မင်းအဖြစ်ရောက်သောသူသည် တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမျှ အလေးမပြုသကဲ့သို့တည်း။
* မဟာကြီယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုသည် ရဟန္တာသန္တာန်မှာလည်းဖြစ် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ကိစ္စလည်း တပ်နိုင်ပါလျက် ပစ္စယုပ္ပန်မှာ မပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန္တာဖြစ်လျှင် လောကီကုသိုလ်တရားကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြု။ အလွန်မွန်မြတ်လှသော အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာအာရုံပြု၍ မဟာကြီယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခု သာရသည်။
* ပြစ်မှား အမျက်ထွက်သောသူ၊ မိုက်မဲ တွေဝေသောသူ၊ ဆင်းရဲ,ပင်ပန်,ဒုက္ခခံစားနေရသူတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကိုမျှ အလေးအမြတ်မပြုတတ်သောကြောင့် ဒေါဒွေ, မောဒွေ, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်စိတ်တို့သည် အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယုပ္ပန်မှ လွတ်ကြရသည်။

အာရဇ္ဇ နှင့် ဂရုကတွာ

အာရမ္မဏတွင် 'အာရဇ္ဇ'ဟုဆိုခဲ့ပါသည်။ ဤနေရာတွင် အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယ နှစ်မျိုးနှင့်ဆိုင်လာသဖြင့် (အာရဇ္ဇနေရာတွင်) အဓိပတိအသံကလေးဖြင့် 'ဂရုကတွာ'ဟူ၍ **အလေးအမြတ်ပြုတာ**ကို ထည့်ပြီးဆိုရပါသည်။
(မူလပဋ္ဌာန်းဆရာတော်ကြီးစာအုပ်များတွင် 'လက်သဲကွင်း' ပြထားပါသည်။)

အဓိပတိပစ္စည်း

အဓိပတိပစ္စည်း **'အာရမ္မဏာဓိပတိ', 'သဟဇာတာဓိပတိ'**ဟူ၍ မျိုးကွဲရှိသောပစ္စည်းဖြစ်၏။ ယခု **အာရမ္မဏာမျိုး**ကိုသာ လေ့လာနေသောကြောင့် အာရမ္မဏာဓိပတိအတွက်သာဖြစ်ပါသည်။ သဟဇာတာဓိပတိအတွက် သဟဇာတ(၎ယ်)မျိုးရောက်မှ လေ့လာပါမည်။
**** အာရမ္မဏာဓိပတိ ဟုဆိုသဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဿယ ကိစ္စလည်း(အတူတူ) ပြီး၏။ ****

အာရမ္မဏာမိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ သရုပ်ခွဲ

၁။	ကတ္တားလေ့ကျင့်ခန်း(၃)ချက်	ကု	ကု	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရ.မင်္ဂကြွေ့ ကု ၂၀၊ စေ ၃၈၊
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကု ၈ ခု၊ စေ ၃၃၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)
၂။		ကု	အကု	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေ ၃၈၊
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)
၃။		ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော **အရဟာတ္တမဂ်၊** စေ ၃၆၊
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြီယာဉာဏသမ် ၄၊ စေ ၃၃
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)
၄။		အကု	အကု	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂၊
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)
၅။	ကတ္တားလေ့ကျင့်ခန်း(၃)ချက်	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ **(နိဗ္ဗာန်)**
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော မဟာကြီယာဉာဏသမ် ၄၊ စေ ၃၃ **(ဖိုလ် ၄ ပါး၊ စေ ၃၆)**
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)
၆။		ဗျာ	ကု	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော အောက်ဖိုလ် ၃၊ နိဗ္ဗာန်၊ **(နိဗ္ဗာန်)**
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုဉာဏသမ် ၄၊ စေ ၃၃ **(မဂ် ၄ ပါး၊ စေ ၃၆)**
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)
၇။		ဗျာ	အကု	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော ကုဋ္ဌနိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ ဒုက္ခကြွင်း ကိုဝိ ၃၁၊ ကြီယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊
				သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာမိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)

? အာရမ္မဏပစ္စည်းတွင် သခ်္ခါ နဝ၊ အာရမ္မဏာမိပတိတွင် သခ်္ခါ သတ္တ သာရ၏။

* သတ္တဝါများသန္တာန်၌ ကုသိုလ်စိတ္တုပါဒ်ဖြစ်ချိန် အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြု။ (အကု–ကု ×)
* အဗျာကတဆိုင်ရာတရားများကလည်း အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြု။ (အကု–ဗျာ ×)

အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ ၁။ (က္-က္)

၄၁၃။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	က္	က္	ကတ္တား	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော အရှမဂ်ကြဉ် ကု ၂၀၊ စေ ၃၈၊
			သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော မဟာကု ၈ ခု၊ စေ ၃၁၊
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ: **အာရမ္မဏာဓိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်) ၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (က္)
၁။	**ဒါနံ ဒတ္တာ, သီလံ သမာဒိယိတ္တာ, ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ** ဒါနံ-လှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထု၌ကို ဒတ္တာ-စွန့်၍၊ သီလံ-ပဉ္စင်္, ဒသင်္သီလစသည်တို့အစွမ်းအားဖြစ်သော နိစ္စသီလကို သမာဒိယိတ္တာ-ဆောက်တည်၍၊ ဥပေါသထကမ္မံ- အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ကတ္တာ-ဆောက်တည်ပြီး၍ တံ- ထို ဒါန,သီလ,ဥပုသ် **ကာမကု**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယော်ဘဝတိ။** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော (ပရိစ္စာဂစေတနာ ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော) **ကာမာဝစရကုသိုလ်**
၂။	**ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ** ပုဗ္ဗေ-ရှေးဦး သုစိဏ္ဏာနိ-ကောင်းစွာအလေ့အကျင့်ပြုအပ်ပြီး ကုန်သော ဒါန,သီလ,ဥ. စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော **ကာမကု**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယော်ဘဝတိ။** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော **ကာမကု**
၃။	**စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ** စျာနာ-စျာန်မှ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-ထ၍၊ စျာနံ-စျာန်ကို (နဒါမ ပဥ္စနေဂါ စျာန်အကြိမ်များစွာ..ဘွင်) **မဟဂ္ဂုတ်ကုစျာန် ၉ ပါး**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယော်ဘဝတိ။** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင် (မြတ်မြဲသောစျာန်ကို) **ကာမကု**
၄။	**သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ** သေက္ခာတို့သည်၊ ဂေါတြဘုံ-သေးမင်္၏ ရှေ့, ဂေါတြဘုကို သောတာပတ္တိမဂ်ရှေ့, ဂေါ.ကိစ္စတပ်သော **မဟာကုသိုလ် ပထမဇ္ဈေ, တတိယဇ္ဈေ၊** နဒါ မ ပ ဥ နေ **ဂေါ** မဂ် ဖိုလ် ဖိုလ် ဘွင် သခ်ါရအာရုံ ⇐⇒ နိဗ္ဗာန်အာရုံ (သောမဂ်မြဲထိ)	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယော်ဘဝတိ။** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ သောတာပန်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမကု**
၅။	**ဃေါဒါနံ** သေက္ခာ- ဃေါဒါနံ-သက/အနာဂါမိမဂ်၏ရှေ့. ဃေါဒါနံကို သကဒါဂါမိ/အနာဂါမိမဂ်ရှေ့. ဃေါဒါနံကိစ္စတပ်သော **မဟာကုသိုလ် ပထမဇ္ဈေ, တတိယဇ္ဈေ၊**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယော်ဘဝတိ။** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ သ/အနာ-သန္တာန်. ဆင်ခြင်သော **ကာမကု**

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္ဘဏိက **သမ္ပဒါန်** (က္)
၆။	**သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ** သေက္ခာ-ကျင့်ဆဲ မဂ္ဂါ-မိမိဆိုင်ရာ သောမဂ်,သမဂ်,အနာမဂ် မှ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-ထမြောက်၍၊ မဂ္ဂံ- မိမိဆိုင်ရာမဂ်ကို **အောက်မဂ် ၃ ပါး**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏ်္ဍိ။** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ သောတာပန်/သက/အနာဂါမ် သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **မဟာကု ဉာသံ ၄ ပါး**

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

၁။ အန္နံ(စားဖွယ်)၊ ပါနံ(သောက်ဖွယ်)၊ ဃရံ(ကျောင်း,အိပ်ရာ,နေရာ)၊ ဝတ္ထံ(အဝတ်အစား,သင်္ကန်း)အစရှိသော ဒါနဝတ္ထုကိုလှူပြီးလျှင် ပရိစာဂစေတနာ,ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ပရိစာဂစေတနာ,ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* ပဉ္စင်္သီလ(၎င်းပါးသီလ) ဒသင်္သီလ(ဆယ်ပါးသီလ)ကိုဆောက်တည်ပြီး၍ ပဉ္စင်္သီလ၊ ဒသင်္သီလ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထသီလ(ရှစ်ပါးသီလ) အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကိုဆောက်တည်ပြီး၍ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထသီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရှေးဦးအလှေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန,သီလ,အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ရှေးဦးအလှေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန,သီလ,အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန်မှထ၍ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေ့ **ဂေါတြဘူ**ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော ကာမကုသိုလ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုအပ်သော သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၏ ရှေ့ **ဝေါဒါန်**ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော ကာမကုသိုလ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်အား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိဆိုင်ရာမဂ်မှ ထမြောက်၍ မိမိဆိုင်ရာမဂ် အောက်မဂ် ၃ ပါးကို ဆင်ခြင်သောအခါ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ပါးအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ကုသလော ကုသလသဿ်ဒ် ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဝီသ(၂၀)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ စေတသိက် တတ္တိံသ(၃၃) ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာအဓိပတိ**၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

(ကု-ကု) တနည်းကား အကောက်

↓ အားတပ်သော ↑

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (ကု)
၁။	အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄
၂။	အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ အောက်မဂ် ၃၊ ဈာ ၃၈၊	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄

အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် အာရမ္မဏူပနိဿယနှင့် သုဒ္ဓသင်္ခါတူသောကြောင့်

အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် **အာရမ္မဏူပနိဿယ**=အာရုံအားဖြင့် အားကြီးသောမှီရာဟူသော သတ္တိတို့သည် သုဒ္ဓသင်္ခါတူညီကြသောကြောင့် အရကောက်များမှာလည်း တူညီကြ၏။ ထို့ကြောင့် **ဥပနိဿယ** ၄၂၃။ (**ကု-ကု**) ပါဠိတော်ရလျှင် အရကောက်နိုင်ပါမည်။ ကရိဏ်းတွင်သာ **အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော **သတ္တိဝိသေသ သာထူး**၏။ ✓

⇨ ဤနည်းတူ မျိုးကွဲရှိသောပစ္စည်း/သင်္ခါများ၌ သတိပြု၍ မျိုးစဉ်ကို လေ့လာပါမည်။

(ဤစာအုပ် စာ-၁၀) မျိုးကွဲရှိ ၁၀ ၌ရှိသည့် အာဓိ, အာနံ နေရာများ၌ ဟောရန်။

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (ကု)
၁။	ဒါနံ ဒတွာ, သီလံ သမာဒိယိတွာ, ဥဃါသထကမ္ပံ ကတွာ တံ	ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊
၂။	ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ	ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊
၃။	ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံ	ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊
၄။	သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ	ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊
၅။	ဝေါဒါနံ	ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊
၆။	သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံ	ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။

အာရမ္ဍကာမိုပတိ ၂။ (က္–အက္) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၁၄။ **ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဓပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	**က**	**အက**	ကတ္တား	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေ ၃၈၊	၅
			သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂၊	
			ကရိဏ်း	အာရမ္ဍကာ၊ **အာရမ္ဍကာဓိပတိ**၊ အာရမ္ဍကူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)	၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္ဍကိုက **သမ္မဒါန်** (**အက္**)
၁။	**ဒါနံ ဒတ္တာ, သီလံ သမာဒိယိတ္တာ,** **ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ** ဒါန်–လှူ**အပ်**သော ဒါနဝတ္ထု**ကို** ဒတ္တာ–စွန့်.၍၊ သီလ်–ပဉ္စင်္, ဒသင်္သီလစသည်တို့ အစွမ်း အားဖြစ်သော နိစ္စသီလကို သမာဒိယိတ္တာ– ဆောက်တည်၍၊ ဥပေါသထကမ်္မ– အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ကတ္တာ– ဆောက်ပြီး၍ တံ– ထို ဒါန,သီလ,ဥပုသ် **ကာမကု၊**	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ– အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ တွင် တစ်ခုခု
		တံ ဂရုံ ကတ္တာ ဏာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဂရုံ ကတ္တာ– အလေးအမြတ်ပြု၍ တပ်သောအခါ၊တပ်မက်သောကြောင့် ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ တွင် တစ်ခုခု
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိသံ ၄ တွင် တစ်ခုခု
၂။	**ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ** ပုဗ္ဗေ–ရှေးဦး သုစိဏ္ဏာနိ–ကောင်းစွာအလေ့ အကျက် ပြုအပ်ပြီး ကုန်သော ဒါန,သီလ,ဥ. စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော **ကာမကု၊**	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊**
		တံ ဂရုံ ကတ္တာ ဏာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
၃။	**စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ** စျာနာ–စျာန်မှ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ–ထ၍၊ စျာနံ–စျာန်ကို (နဒၢမ ပဥ္စနဂေါ စျာန်အကြိမ်များစွာ..ဘွင်) **မဟဂ္ဂုတ်ကုစျာန် ၉ ပါး၊**	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊**
		တံ ဂရုံ ကတ္တာ ဏာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အဓိပတိပစ္စယေန–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အာရမ္ဍကာ၊ အာရမ္ဍကာဓိပတိ၊ အာရမ္ဍကူပနိဿယ၊ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္ဍကာဓိပတိသတ္တိ ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

၁။ ပရိစာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်၊ ပဋိဃံသိလ၊ ဒသဂံသိလ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်၊ အဋ္ဌဂံသိလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်တို့သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်ပြီးသော သာယာသောအခါ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ်စိတ်အား၊ နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၄ ခုအား တပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ် ၈ ခုအား။ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရှေးက အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော သာယာသောအခါ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ်အား၊ နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား တပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခုအား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန်မှထ၍ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်သော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်သော သာယာသောအခါ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ်အား၊ နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအားတပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခုအား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

◉ **ဥပနိဿယ ၄၂၃။** (**က-အက**) ပါဠိတော်၌လည်း အာရမ္မဏူပနိဿယ ရ၏။ ကရိဏ်းတွင်သာ **အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိဟု သတ်ဝိဿေသ သာထူး**၏။ ✓

စဉ်	ပစ္စည်း(က) ကာတ်ားး အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (အက)
၁။	ဒါနံ ဒတွာ, သီလံ သမာဒိယိတွာ, ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ ဘဲ	ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊
		တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
၂။	ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ	ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊
		တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
၃။	ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံ	ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊
		တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အာရမ္ဘဏာဓိပတိ ၃။ (ကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၁၄။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဓပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော	**အရဟတ္တမဂ်**၊ စေ ၃၆၊
			သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော	မဟာကြီယာဉာသမ် ၄၊ စေ ၃၃
			ကရိဏ်း	အာရမ္ဘဏ၊ **အာရမ္ဘဏာဓိပတိ**၊ အာရမ္ဘဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)	၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌိတွာ မဂ္ဂံ** အရဟာ-ရဟန္တာ မဂ္ဂါ-မိမိဆိုင်ရာ အရဟတ္တမဂ် မှ ဝုဋ္ဌိတွာ-ထမြောက်၍၊ မဂ္ဂံ- အရေမဂ်ကို **အရဟတ္တမဂ်**	**ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။** ဂရုံ ကတွာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **မဟာကြီ ဉာဏ် ၄ ပါး**

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္ဘဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရဟတ္တမဂ်မှ ထမြောက်၍ အရဟတ္တမဂ်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သောအခါ ဆင်ခြင်သော အရဟတ္တမဂ်သည် အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကြီယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ပါးအား အာရမ္ဘဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ကုသလော အဗျာကတာသင်္ခ ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြီယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခု၊ စေ ၃၃၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရပါသည်။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တက်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံးပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဥပနိဿယ ၄၂၃။ (**ကု-ဗျာ**) ပါဠိတော်၌လည်း အာရမ္မဏူပနိဿယ ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌိတွာ မဂ္ဂံ**	**ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။**

အာရမ္မဏာဓိပတိ ၄။ (အကု-အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၅။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	**အကု**	**အကု**	ကတ္တား	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂။
			သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂။
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာဓိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်) ၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(**အကု**) **ကတ္တား**	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (**အကု**)
၁။	**ရာဂံ** ရာဂ်- ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ် (လော ၈၊ စေ ၂၂) (မိမိ,သူတပါး ထဲ၌ဖြစ်သော ရာဂနှစ်ပါးလုံးယူနိုင်သည်။)	**ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** ဂရုံ ကတွာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သဗ္ဗိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ,သောမနဿသဟဂုတ် **တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ဂရုံ ကတွာ-အလေးအမြတ်ပြု၍ တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြ. လောဘမူသဟဂုတ်
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄
၂။	**ဒိဋ္ဌိ** အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄၊	**ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** **တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။**

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

၁။ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာသောအခါ လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား၊ နှစ်သက်သောအခါ လောဘမူပီတိသဟဂုတ်(၄)ခုအား တပ်သောအခါ၊ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ်(၈)ခုအား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာသောအခါ လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား၊ နှစ်သက်သောအခါ လောဘမူပီတိသဟဂုတ်(၄)ခုအား တပ်သောအခါ၊ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ်(၈)ခုအား၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုအား၊ အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

*** **ဝိစိကိစ္ဆာ, ဥဒ္ဓစ္စ, ဒေါမနဿ** (၃)မျိုးသည် သာယာဖွယ်မဟုတ်၍ **အဿာဒေတိ** မဟော၊။

၉ ဥပနိဿယ ၄၂၃။ (**အက္ခ-အက္ခ**)ပါဠိတော်၌လည်း အာရမ္မဏူပနိဿယ ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(**အက္ခ**) ကတ္တား:	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (**အက္ခ**)
၁။	ရာဂံ	ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
၂။	ဒိဋ္ဌိ	ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ ၅။ (ဗျာ-ဗျာ)

၄၁၆။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော အရဟာတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ (**နိဗ္ဗာန်**)
			သမ္မဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော မဟာကြိယာဉာဏသမ် ၄၊ စေ ၃၃ (**ဖိုလ် ၄ ပါး၊ စေ ၃၆**)
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာဓိပတိ**၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်) ၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(**ဗျာ**) ကတ္တား: အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (**ဗျာ**)
၁။	**အရဟာ ဖလံ** အရဟာ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဖလံ- **အရဟတ္တဖိုလ်**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယေ၌တိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမကြိယာ** ဉာသမ် ၄
၂။	**နိဗ္ဗာနံ** **နိဗ္ဗာန်**	**ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စယေ၌တိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော **ကာမကြိယာ** ဉာသမ် ၄
၃။	**နိဗ္ဗာန်**	**ဖလဿ** ဖိုလ် ၄၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သောအခါ အရဟတ္တဖိုလ်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကြိဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ နိဗ္ဗာန်သည် ဖိုလ် (၄)ခုအား၊ အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်။ ဖိုလ်လေးပါးအားတပ်သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဒ္ဒ ဓမ္မသဒ္ဒဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ ဖိုလ် ၄ ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံး ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိ** ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဥပနိဿယ ၄၂၃။ (**ဗျာ-ဗျာ**) ပါဠိတော်၌လည်း **အာရမ္မဏူပနိဿယ** ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(**ဗျာ**) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္ပဒါန်** (**ဗျာ**)
၁။	**အရဟာ ဖလံ**	**ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊**
၂။	**နိဗ္ဗာနံ**	**ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊**
၃။	**နိဗ္ဗာနံ**	**ဖလဿ**

အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ ၆။ (ဗျာ-ကု)

၄၁၆။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	**ဗျာ**	**ကု**	**ကတ္တား**:	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော အောက်ဖိုလ် ၃၊ **နိဗ္ဗာန်**
			သမ္ပဒါန်:	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော မဟာကုသိုလ် ၄၊ စေ ၃၃ (မင် ၄ ပါး၊ စေ ၃၆)
			ကရိဏ်း:	အာရမ္မဏ၊ **အာရမ္မဏာဓိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်) ၃

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(**ဗျာ**) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္ပဒါန်** (**ကု**)
၁။	**သေက္ခာ ဖလံ** သေက္ခတို့သည်၊ ဖလ်-မြိမိဆိုင်ရာ	**ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊**
	သောတာပန်ဖြစ်အံ့ ဖလအရ သော.ဖိုလ်	သေက္ခ-တို့.သန္တာန်၌ဖြစ်သော
	သကဒါဂါမ်ဖြစ်အံ့ ဖလအရ သက.ဖိုလ်	ဂရုံ ကတွာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်သော
	အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့ ဖလအရ အနာ.ဖိုလ်	**မဟာကု.ဉာဏ် ၄**

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	အာရမ္ဘကိုက သမ္ဘဒါန် (ကု)
၂။	နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာန်ကို	ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏ်၊ .(။). မဟာကု.ဉာဏ် ၄
၃။	နိဗ္ဗာနံ	ဂေါတြဘုဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ ဂေါတြဘုဿ- သော.မဂ်ရှေ. ဂေါ.ကိစ္စတပ် မဟာကု-ပ.ဒွေ,တ.ဒွေ၊ ဝေါဒါနဿ - သ,နာ.မဂ်ရှေ. ဝေါ.ကိစ္စတပ် မဟာကု-ပ.ဒွေ,တ.ဒွေ၊ မဂ္ဂဿ - မဂ် ၄

? အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ဆင်ခြင်သောအခါ အောက်ဖိုလ်(၃)ခုသည် ဆင်ခြင်သောကာမကုသိုလ်စိတ်အား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ နိဗ္ဗာန်သည် ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ် ၄ ခု၊ မဂ်(၄)ခုအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အဗျာကတော ကုသလဿ၌ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု အား၊တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အောက်ဖိုလ် ၃ ခု, နိဗ္ဗာန်။ မဂ် ၄ ခုအား၊တပ်သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်း၊တရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ဘဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ မဂ် ၄ ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏာ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤသုံး ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိ** ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ⓐ ဥပနိဿယ ၄၂၃။ (ဗျာ-ကု) ပါဠိတော်၌လည်း အာရမ္မဏူပနိဿယ ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ဘဒါန် (ကု)
၁။	သေက္ခာ ဖလံ	ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏ်၊
၂။	နိဗ္ဗာနံ	ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏ်၊
၃။	နိဗ္ဗာနံ	ဂေါတြဘုဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ

ⓐ ကရိဏ်းတွင်သာ **အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိ**ဟု သတ္တိဝိသေသ သာထူး၏။ ✓

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ ၇။ (ဗျာ-အကု)

၄၁၆။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၇။	ဗျာ	အကု	ကတ္တား	အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော	**ဣဋ္ဌနိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈၊** ဒုက္ခကြဉ် ကိုယ် ၃၁၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊
			သမ္ပဒါန်	အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော	လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ စေ ၂၂။
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏာ၊ **အာရမ္မဏာဓိပတိ၊** အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (တပြိုင်နက်)	

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (အကု)
၁။	**စက္ခုံ** စက္ခုံ၌ အလေး.ဣဋ္ဌဖြစ် **စက္ခုပသာဒ** (ကိုအာရုံပြု၍)	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ-အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာ,နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ **တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။** အမြင်မှားသောအခါ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ.ဒိဋ္ဌိ ၄
၂။	သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ သောတ..., ရူပေ-အလေး.ဣဋ္ဌဖြစ် ..., ဝတ္ထုံ-ဟဒယဝတ္ထု၂ ဝိ.ဗျာ ကိရိဝါက်ဗျာ ကြိ.ဗျာ ကြိဗျာ ခန္ဓေ-ခန္ဓာတို့.ကို	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေး.. သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ **တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ဂရုံ ကတ္တာ- အလေးအမြတ်ပြု၍ တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။** အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိဋ္ဌိ ၄

? အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ အလေးအမြတ်အာရုံပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍-
* အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာသောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊
* နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား၊

* အလေးအမြတ်ပြု၍ တပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခုအား၊
* အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊

၂။ အလေးအမြတ်အာရုံပြုအပ် သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊လောကိဝိပါက်,ကိရိယာခန္ဓာတို့ကို အလေးအမြတ်အာရုံပြု၍-

* သာယာသောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊
* နှစ်သက်သော အခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား၊
* အလေးအမြတ်ပြု၍ တပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခု အား၊
* အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊

❁ **ဥပနိဿယ** ၄၂၃။ (**ဗျာ–အက္ခ**) ပါဠိတော်၌လည်း **အာရမ္မဏူပနိဿယ** ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(**ဗျာ**) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပယုတ် (**အက္ခ**)
၁။	**စက္ခုံ**	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊**
		တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
၂။	သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ဂန္ဓေ၊ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ။ ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ	**ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊**
		တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

❁ ကရိဏ်းတွင်သာ **အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိဟု** သတ်ဝိဿေသ **သာထူး**၏။ ✓

ဣဒ္ဓ, နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈

ဣဒ္ဓ = (အလေးအမြတ်ပြုနိုင်ရန်) အလိုရှိအပ်,တောင့်တအပ်,မြတ်နိုးအပ်၊)
(အာဓိ,အာနိတွင် **အနိဋ္ဌ** ✕)

နိပ္ပန္နရုပ်(ရုပ်အစစ်) ၁၈ = ဘူတ(၄)+ပသာ(၅)+ဂေါ(၄)+ဘာ(၂)+ဟဒယ+ဇီဝိတ+အာဟာရရုပ်
(အနိပ္ပန္နရုပ်များသည် ပရမတ်အစစ်မဟုတ်၊ ပညတ်တရားသာဖြစ်။)
အာရမ္မဏာတွင် အဋ္ဌကထာ အာဘောဂ ✓)

အာရုံမဏာဓိပတိ, အာရုံမဏူပနိဿယ မှတ်ဖွယ်

အာရုံမဏာဓိပတိ, အာရုံမဏူပနိဿယသည် အာရုံမဏပစ္စည်း၏ အစိတ်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့၏ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်တရားများသည် အာရုံမဏပစ္စည်းမှ အလေးအမြတ် အာရုံများကို ယူထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စည်းရေသည် အာရုံမဏမျိုးဖြစ်သောကြောင့် ခေါင်းဆောင်အာရုံမဏ အမြဲ ရ၏။ (မျိုးကွဲရှိပစ္စည်း) အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ တို့၌လည်းဟောသောကြောင့် ပစ္စည်းရေ (၃)။

? ရုပ်ပွားတော်၏အဆင်းကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသောသူသည် မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်နိုင်, မဖြစ်နိုင် အကြောင်းပြဖြေဆို၍ မည်သည့်စိတ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မည်သည့်ပစ္စည်း တတ်ကြောင်း ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ရှင်းလင်းပြပါ။ *** *** ***

မဟာကုသိုလ်စိတ် မဖြစ်နိုင်ပါ။ အကြောင်းမှာ– မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့သည် အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သောကုသိုလ် ဝိသ၊ အောက်ဖိုလ်(၃)ခုနှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ **အလေးအမြတ်**အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။ မဟာကုသိုလ်စိတ်သည် ရူပါရုံကို အလေးအမြတ် အာရုံမပြုနိုင်ပါ။

ရုပ်တရားဖြစ်သော ရူပါရုံကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုနိုင်သောစိတ်ကား လောဘမူစိတ် (၈)ခုသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ပွားတော်၏အဆင်းကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသူသည် မဟာကုသိုလ်ဈော မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ လောဘမူဈောသာ ဖြစ်ရပေမည်။

ပဋ္ဌာန်း**ပါဠိတော်**၌လည်း "ရူပေ **ဂရုံ ကတ္ဝာ** အသဒ္ဓေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတ္ဝာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။" ဟူ၍သာ ဟောပါသည်။ "ရူပေ ဂရုံ ကတ္ဝာ ပစ္စဝေက္ခတိ။" စသည် မဟောပါ။

? 'မောင်တော်ဘုရား မြန်မြန်ပြန်လာခဲ့ပါ'ဟု အော်ပြောလိုက်သော ဇနပဒကလျာဏီ၏စကား သံဒ္ဒ စွဲယောင်တမ်းတလျက် လှည့်ပြန်ချင်စိတ်ဖြစ်နေသော နန္ဒမင်းသား၏သန္တာန်၌ဖြစ်သင့်သော စိတ်အား အဓိပတိတပ်ပုံကို ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်ကို ကိုးကားဖြေဆို၍ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပြပါ။

ပါဠိ – သဒ္ဒေ ဂရုံ ကတ္ဝာ အသဒ္ဓေတိ အဘိနန္ဒတိ၊
တံ ဂရုံကတ္ဝာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ကတ္တား – အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော သဒ္ဒါရုံ။

သမ္မဒါန် – အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်(၈)ခု၊ စေတသိက် ဟဝိသ။

ကရိဏ်း – အာရုံမဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် 'အာရုံမဏာဓိပတိသတ္တိ'ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။ (တစ်ပြိုင်နက်/ယထာရဟ တတ်)

(ဤတွင် တစ်ပြိုင်နက် = အာရုံမဏ၊ အာရုံမဏာဓိပတိ၊ အာရုံမဏူပနိဿယ။) +

၅။ အာရုံတရားတော
၇။ အာရုံတရားတော်ထို ၈။ အာရုံတရားအဝိဂတ

အာရုံတရားတော

အာရုံတရားလည်း ဖြစ်ရမည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားထက် ရှေးဦးစွာဥပါဒ်ပြီး မချုပ်သေးဘဲ ပစ္စုပ္ပန်အနေဖြင့် ဌီအခိုက်မှာတည်နေပြီး မိမိ၏နောက်မှဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်လာသည့် စိတ်,စေတသိက်တရားများကိုကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းတရားသာ ဖြစ်၏။ ဤအင်္ဂါရုပ်များနှင့်ပြည့်စုံသောတရားသည် (ပစ္စုပ္ပန်)နိပ္ပန္နရုပ်အဌာရုံသ ပစ္စည်းတရားသာ ဖြစ်၏။ (ပုရေ-ရှေးဦး၊ **ဇာတ**-ဖြစ်)

* ပုရေဇာတတွင် **အာ.ပုနှင့် ဝတ္ထု.ပု** နှစ်မျိုးရှိရာ ယခုအာရုံမဏမျိုးကို လေ့လာနေသောကြောင့် အာရုံတရားတကိုသာ လေ့လာပါမည်။ (....ဝတ္ထု.ပုသည် နိဿယပစ္စည်းတွင် ဝင်၏။)
* **အာရုံတရားတော်ထို-အတ္ထိ**ပစ္စည်းတွင်လည်း ပသာဒဂါ:ပါ:၊ ပဋိသန္ဓေအစရှိ. ရှေးရှေးစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ မရဏာသန္နအခါ စုတိ..ဘု..ဥပါဒ်.ဟဒယဝတ္ထု တို့သည် ရှေးဦဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိခြင်း အာရုံတရားတော်ထိသတ်ရှိသောကြောင့် အာရုံတရားတနှင့် အရတရားတူညီကြ၍ (တစ်စုတည်း)လေ့လာမှတ်သားပါမည်။ အတ္ထိပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-က္၊ ဗျာ-အကု တို့ရှိ အာ.ပု များကို ဟောပါမည်။
* **အာရုံတရားတော်အဝိဂတ- အဝိဂတ**ပစ္စည်းတွင်လည်း ထင်ရှားရှိခြင်းအတ်ထိနှင့် မကင်းပျောက်ခြင်း အဝိဂတတို့သည် အဓိပ္ပါယ်, တရားကိုယ် မကွဲပြား။ ထို့ကြောင့် အဝိဂတပစ္စည်းရှိ အာ.ပု များကိုဟောပါမည်။ (ယထာ အတ္ထိပစ္စယံ ဇဝံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။)

အာရုံတရားတော သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ

↓ အားတပ်သော ←——→

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ခ်ာ	ပစ္စည်းရေ
၁	**အာပု** အတ္ထိ, အဝိ	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊	ကာမ ၅၄၊ ဒီဗ္ဗစက္ခု၊ ဒီဗ္ဗသောတအာဘိညာဉ်၊	၂	၄

အာရုံတရားတော်ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌ "ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဒီဗ္ဗစက္ခု၊ ဒီဗ္ဗသောတအာဘိညာဉ်**အားတပ်သော** ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် အဌာရုံသ၊ ဤတရားတို့သည် အာရုံတရားတော်ပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။
သင်္ခ်ာ 'တီကိ' ပစ္စည်းရေ (၄)ဟူသည်တည်။ 'တီကိ'ဟူသော်ကား-
အဗျာကတော အဗျာကတသ၊ **အဗျာကတော** ကုသလသ၊ **အဗျာကတော** အကုသလသ၊ ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ (၄) ဟူသည်ကား အာရုံတရား၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ တည်း။

* ပစ္စည်းဘက်၌ နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသရသဖြင့် ပစ္စည်းတွင် **အဗျာကတ ကိန်းသေပါ၏**။
* ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ကာမ စတုပညာသ၌ **ဗျာ, ကု, အကု**များ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်များ၌ **ကုဘီ, ကြိဘီ**များရှိ၍ ဗျာ, ကု ရှိနေပါသည်။
ထို့ကြောင့် **သန်္ဓာ (၃) = ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု၊**
* ပစ္စည်းရေတွင် အာရမ္မဏမျိုးတွင် အာရမ္မဏက ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်း၊ အာရမ္မဏပုရေ၁တ ပစ္စည်းတွင် ပုရေ၁တ ရ၏။ (ရုပ်က နာမ်ကို ပုရေ၁တ သာကျေးဇူးပြု-သဂြိဟ်၊) အာရမ္မဏပုရေ၁ကို အတ္ထိ၌ အာရမ္မဏပုရေ၁တတ္ထိ။ အဝိဂတ၌ အာရမ္မဏပုရေ၁-အဝိဂတဟု ဟောသောကြောင့် အတ္ထိ၊ အဝိဂတ လည်းရ၏။

အာရမ္မဏပုရေ၁တကို အာရမ္မဏမျိုးပစ္စည်းတွင် ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု တို့တွင် ပစ္စည်းဘက်၌ နိပ္ပန္နရုပ်ရသောတရားများဟောပါမည်။ ပုရေ၁တပစ္စည်း အာပု, ဝတ်ပု နှစ်မျိုးတွင် အာပုကိုသာ၊ အတ္ထိ, အဝိဂတပစ္စည်းများ၌လည်း အာရမ္မဏပုရေ၁တရားကိုသာ တင်ပြပါမည်။

အာရမ္မဏပုရေ၁တ သရုပ်ခွဲ

၁။	သန်္ဓာ(၃)ဒေသယင်္ဂါ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊
				သမ္မဒါန်	ဒွေပဉ္စ ၁၀၊ **မနောဓာတ်** ၃၊ တဒါရုံ ၁၁၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမကြိဇော ၉၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော ကြိဘီ၊ စေ ၃၃၊ (ကာမ-ဝိပါက် ၂၃၊ ကြိ ၁၁၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော-ကြိဘီ၊ စေ ၃၃၊)
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ **ပုရေ၁တ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ တစ်ပြိုင်နက်/ယထာရဟ (ဓိ, ဥ ×)
၂။		ဗျာ	ကု	ကတ္တား	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊
				သမ္မဒါန်	မဟာကု ၈၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော ကုဘီ၊ စေ ၃၆၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ **ပုရေ၁တ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ တစ်ပြိုင်နက်/ယထာရဟ (ဓိ, ဥ ×)
၃။		ဗျာ	အကု	ကတ္တား	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ **ပုရေ၁တ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ တစ်ပြိုင်နက်/ယထာရဟ

မနောဓာတ် ၃

ပဥ္စာဝါရသည် ဝိညာဏကာယဒေသနာဖြစ်၍ မနောဓာတ်(၃)ကို မဟောသော်လည်း ရသင့်သောကြောင့်(အရကောက်ဆရာတော်က) ကောက်ပါသည်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ = ဓာတုဒေသနာ၌ မနောဓာတ်(၃)ကို ဟောပါသည်။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၁။ (ဗျာ-ဗျာ)

၄၂၄။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ္မ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

			ကတ္တား:	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈၊ **တပ်သော**
၁။	ဗျာ	ဗျာ	သမ္ပဒါန်:	ဒွေပဉ္စ ၁၀၊ **မနောဓာတ် ၃**၊ တဒါရုံ ၁၁၊ မနောဝိဓိရဝဇ္ဇန်း၊ ကာမကြိုဇော ၉၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊သော ကြိုဘိ၊ စေ ၃၃၊ **အား:** (ကာမ-ဝိပါက် ၂၃၊ ကြို ၁၁၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊သော-ကြိုဘိ၊ စေ ၃၃၊)
			ကရိဏ်း:	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ **ပုရေဇာတ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ တစ်ပြိုင်နက်/ရထာယဟ (ဓိ, ဥ x)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ စက္ခုံ** အရဟာ-ရဟန္တာသည်၊ စက္ခုံ-၌ **စက္ခုပသာဒကို**	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။** ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,..ဟု ဝိ.ပြုသော ကာမကြိယာ
၂။	**သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ** သောတ...., ..., ဝတ္ထုံ-၌ (ကမ္မဇရုပ်).ဟဒယဝတ္ထု တို့.ကို	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။** ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,..ဟု ဝိ.ပြုသော ကာမကြိယာ
၃။	**ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ** ရဟန္တာတို့ ဒိဗ္ဗေ နှ-နတ်၌ဖြစ်သော ကမ္မဇာ- အာဘိဟု သာမျက်စိဖြင့် ဒုရုဓေးကွာ-ရူပါရုံ)၊ ပဋိဆ္ဆန္နေ(ဖုံးကွယ်နေ..) သဏ္ဌ(သိမ်မွေ့..)၊ သုခုမ.ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပံ- အဆင်း(ရူပါရုံ)ကို	**ပဿတိ၊** မြင်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကြိယာအာဘိ
၄။	**ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယ သဒ္ဒံ** ရဟန္တာတို့ ဒုရုပ ပဋိဆ္ဆန္နေ၊ သဏ္ဌေ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒံ- အသံ(သဒ္ဒါရုံ)ကို	**သုဏာတိ၊** ကြား၏။ ဒိဗ္ဗသောတ ကြိယာအာဘိ
၅။	**ရူပါယတနံ** ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ	**စက္ခုဝိညာဏသ** စက္ခုဝိညာဉ်ဖွေ
	သဒ္ဒါယတနံ ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံ	**သောတဝိညာဏသ** သော.ဝိညာဉ်ဖွေ
	ဂန္ဓာယတနံ ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရုံ	**ဃာနဝိညာဏသ** ဃာ.ဝိညာဉ်ဖွေ
	ရသာယတနံ ပစ္စုပ္ပန် ရသာရုံ	**ဇိဝှါဝိညာဏသ** ဇိဝှါဝိညာဉ်ဖွေ
	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ပစ္စုပ္ပန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ	**ကာယဝိညာဏသ** ကာ.ဝိညာဉ်ဖွေ

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသောအခါ စက္ခုပသာဒသည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကိရိယာအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကြိယာအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(သြဇာရိုက်နှင့် ဟဒယဝတ္ထုကို ဝိပဿနာရှုရာတွင် ထင်ရှား၍ ဟော၊)

၃။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရေ(ဒူရ)ဝေးကွာလှသောအရပ်၌ရှိသော-ရူပါရုံ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ ဖုံးကွယ်နေသော-ရူပါရုံ၊ သဏှ သိမ်မွေ့လှသော-ရူပါရုံ၊ သုခုမ နူးညံ့လှသော-ရူပါရုံဟုဆို အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ ဒူရေ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ၊ သဏှ၊ သုခုမ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံသည် ဒိဗ္ဗစက္ခု-ကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရေဝေးကွာလှသောအရပ်ရှိ-သဒ္ဒါရုံ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ ဖုံးကွယ်နေသော-သဒ္ဒါရုံ၊ သဏှ သိမ်မွေ့လှသော-သဒ္ဒါရုံ၊ သုခုမ နူးညံ့လှသော-သဒ္ဒါရုံ ဟုဆို အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ ဒူရေ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ၊ သဏှ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံသည် ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။ * ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံသည် သောတဝိညာဏ်ဒွေအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရုံသည် ဃာနဝိညာဏ်ဒွေအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* ရသာရုံသည် ဇိဝှာ ဝိညာဏ်ဒွေအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
* ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံသည် ကာယဝိညာဏ်ဒွေအား အာရမ္မဏပုရေစာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အတ္ထိ ၄၃၅။ (ဗျာ-ဗျာ) ပါဠိတော်၌လည်း **အာရမ္မဏပုရေစာတ** ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	အရဟာ စက္ခုံ	အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။
၂။	သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ	အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။
၃။	ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ	ပဿတိ၊
၄။	ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယ သဒ္ဒံ	သုဏာတိ၊
၅။	ရူပါယတနံ (ပ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ	စက္ခုဝိညာဏဿ (ပ) ကာယဝိညာဏဿ

အဝိဂတ ၄၃၇။ (ဗျာ-ဗျာ) အာ.ပု များကိုဟောပါမည်။
(ယထာ အတ္ထိပစ္စယံ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဿဉ် အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ၊ (ပ)။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ မနောဓာတ်သုံးခုအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ကာမကြိယာ ဓော(၉)ခု, တဒါရုံ(၁၁)အားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈)ခု, ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ် အာတပ်သော ဒူရ,ပဋိဆ္ဆန္န,သဏ္ဌာ,သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ် အာတပ်သော ဒူရ,ပဋိဆ္ဆန္န,သဏ္ဌာ,သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံ၊ ပစ္စည်းတရား ရဏ်။

အဗျာကတသမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- ကာမဝိပါက် ၂၃၊ ကာမကြိယာ ၁၁၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ် ဝိရတီ,အပ္ပမညာကြဉ်စေတသိက် ၃၃၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရဏ်။

ပုရေဇာတပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠ်**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော ပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **'ပုရေဇာတသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရဏ်။
(ဓိ, ဥ ✕ ပစ္စည်း ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈)ခုအား **ပစ္စယုပ္ပန် ဗျာနှင့် ကုသည်** အလေးအမြတ်မပြု၍။)

အာရမ္မဏာပုရေဇာတ ၂။ (ဗျာ--ကု)

၄၂၄။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ မွေဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသလဿမွေအား ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ဗျာ	ကု	ကတ္တား	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ **တပ်သော**
			သမ္မဒါန်	မဟာကု ၈၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု,သော ကုဘိ၊ စေ ၃ဖြာ၊ **အား**
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ **ပုရေဇာတ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ တစ်ပြိုင်နက်/ရထာယဟ (ဓိ, ဥ ✕)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (ကု)
၁။	**သေက္ခာ ၈၂ ပုထုဇ္ဇနာ ၀၂ စက္ခုံ** သေက္ခတို့သည်၊ စက္ခုံ၌ **စက္ခုပသာဒကို**		**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿိဿန္တိ။** သေက္ခတို့သဒ္ဓါန် ဖြစ်. အနိစ္စ,...ဟု ဝိ.ပြုသော မဟာကုသိုလ်
၂။	**သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ၀တ္ထုံ** သောတ..., ..., ဝတ္ထုံ၌(ကမ္မဇရုပ်)ဟဒယဝတ္ထု ကို့ကို		**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿိဿန္တိ။** သေက္ခတို့သဒ္ဓါန် ဖြစ်. အနိစ္စ,...ဟု ဝိ.ပြု မဟာကုသိုလ်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	**ကတ္တား**	အာရုံ	**သမ္ပဒါန် (ကု)**
၃။	**ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ** သေက္ခတို့ ဒိဗ္ဗေ နေ-နတ်၌.မျက်စိဖြင့် ဒူရ(ဝေး)၊ပဋိဆ္ဆန္နေ(ဖုံး)သဏ္ဌာ(သိမ်)၊ သခုမ(နီး)ပစ္စုပ္ပန် ရူပံ-ရူပါရုံကို			**ပဿန္တိ၊** မြင်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုကုအာဘိ
၄။	**ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ** သေက္ခတို့... ဒူရ၊ပဋိဆ္ဆန္နေ၊သဏ္ဌာ၊ သခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒံ- အသံ(သဒ္ဒါရုံ)ကို			**သုဏန္တိ၊** ကြား၏။ ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်အာဘိ

? အဗျာကတမမ္မသည် ကုသိုလ်မမ္မအား ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသောအခါ စက္ခုပသာဒသည် ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ဝိပဿနာပြုသောကာမကုသိုလ်အား အာရမ္မဏပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(ဩဇဋ္ဌမကရူပ်နှင့် ဟဒယဝတ္ထုကို ဝိပဿနာရှုရာတွင် ထင်ရှား၍ ဟော၊)

၃။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရေ ဝေးကွာလှသောအရုပ်ရှိ ရူပါရုံ၊ ပဋိဆ္ဆန္နေ ဖုံးကွယ်နေသော ရူပါရုံ၊ သဏ္ဌာ သိမ်မွေ့လှသော ရူပါရုံ၊ သခုမ နီးညှဉ်းလှသော ရူပါရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ ဒူရေ၊ ပဋိဆ္ဆန္နေ၊ သဏ္ဌာ၊ သခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။ သေက္ခဟုဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် ဒူရေ ဝေးကွာလှသောအရုပ်ရှိ သဒ္ဒါရုံ၊ ပဋိဆ္ဆန္နေ ဖုံးကွယ်နေသော သဒ္ဒါရုံ၊ သဏ္ဌာ သိမ်မွေ့လှသော သဒ္ဒါရုံ၊ သခုမ နီးညှဉ်းလှသော သဒ္ဒါရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ ဒူရေ၊ ပဋိဆ္ဆန္နေ၊ သဏ္ဌာ၊ သခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံသည် ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏပုရေဇာတသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

အတ္ထိ ၄၃၅။ (ဗျာ-ကု) ပါဠိတော်၌လည်း **အာရမ္မဏပုရေဇာတ** ရ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	အာရုံ	အာရမ္မဏိက	သမ္ပဒါန် (ကု)
၁။	သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံ			အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။	
၂။	သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ			အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။	
၃။	ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ			ပဿန္တိ၊	
၄။	ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ			သုဏန္တိ၊	

အဝိဂတ ၄၃၇။(ဗျာ-ကု) အာ.ပု များကိုဟော။(ယထာ အတ္ထိပစ္စယံ ဇဝံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။)

အာရုံမဏ္ဍပုရေဓာတ ၃။ (ဗျာ-အက္ခ)

၄၂၄။ အဗျာကတော ဓမ္မော အက္ခသလဿ ဓမ္မဿ ပုရေဓာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
အဗျာကတဓမ္မသည် အက္ခသလဿဓမ္မအား ပုရေဓာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ဗျာ	အက္ခ	ကတ္တား:	ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ **တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်	အက္ခသိလ်စိတ် ၁၂၊ စေ ၂၇၊ **အား:**
			ကရိဏ်:	အာရုံမဏ္ဍ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ **ပုရေဓာတ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ တစ်ပြိုင်နက်/ယထာရဟ

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရုံမဏ္ဍိက **သမ္ပဒါန်** (အက္ခ)
၁။	**စက္ခုံ** စက္ခုံ၌ **စက္ခုပသာဒကို** အာရုံပြု၍	**အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ**၊ သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိဿမ် ၄ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ ယုံမှားသံသယ မောမူ.ဝိစိသမ် **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ ပျံ့.လွင့်,မငြိမ်သက် မောမူ.ဥဒ္ဓစ္စသမ် **အဒါမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ နှလုံးမသာယာ ဒေါ.သဟဂုတ်(ဒေါဒွေ)
၂။	**သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ။။** သောတ...., ..., ဝတ္ထုံ၌-(ကမ္မဇ)ဟဒယဝတ္ထု။ တို့ကို	**အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ**၊ သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သဝိတိကတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ.သော ၄ **တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ **ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ အမြင်မှားသောအခါ လောဘမူ.ဒိဿမ် ၄ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ ယုံမှားသံသယ မောမူ.ဝိစိသမ် **ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ ပျံ့.လွင့်,မငြိမ်သက် မောမူ.ဥဒ္ဓစ္စသမ် **အဒါမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**၊ နှလုံးမသာယာ ဒေါ.သဟဂုတ်(ဒေါဒွေ)

ကရိဏ်းတွင် အာရမ္မဏ(၈)မျိုးနှင့် အကုန်လုံးဆိုင်ပါသည်။
..... တို့တွင် '**ပုရေဓာတသတ္တိ**'ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှိ၏။

? အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု။

၁။ စက္ခုပသာဒကို အာရုံပြု၍-
* သာယာသောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊
* နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား၊
* တပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခုအား၊
* အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊
* မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊
* ပျံလွင်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊
* နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။ သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ (ကမ္မဇရုပ်)ဟဒယဝတ္ထု၊ တို့ကို အာရုံပြု၍-
* သာယာသောအခါ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်အား၊
* နှစ်သက်သော အခါ သပ္ပိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် ၄ ခုအား၊
* တပ်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ၈ ခု အား၊
* အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုအား၊
* မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်အား၊
* ပျံလွင်သော အခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အား၊
* နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါသမူဒွေအား အာရမ္မဏာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အတ္ထိ ၄၃၅။ (**ဗျာ–အကု**) ပါဠိတော်၌လည်း **အာရမ္မဏာပုရေဇာတ** ရှိ၏။

စဉ်	ပစ္စည်း(**ဗျာ**) **ကတ္တား** အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္မဒါန် (**အကု**)
၁။	**စက္ခုံ**	**အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**
၂။	**သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ၊**	**အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**

အဝိဂတ ၄၃၇။ (**ဗျာ–အကု**) အာ.ပု များကိုဟော။
(ယထာ အတ္ထိပစ္စယံ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အဗျာကတော အကုသလသဿဉ် အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တုး**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်ဒွါဒသအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ဖန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အကုသလသဿဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ပုရေဇာတပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠ်**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ် ကောင်းသော ပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိသယ၊ ဥပနိသယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့.တွင် **'ပုရေဇာတသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? **အာပေါ**အစရှိသည်တို့.လည်း ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြစ်လျက် မဟောမူ၍ အဘယ်ကြောင့် စကွံ့ အနိစ္စတော.. ဟူ၍သာ ဟောတော်မူပါသနည်း။

ပဥ္စဝါရတွင် ပရမတ္ထအစစ်ဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရုပ်(၁၈)ပါးကို ဟောတော်မူပါသည်။ သို့ရာတွင် သနိဒဿနတိက်မှလွဲ၍အပြည့်မဟောဘဲ သြဇာရိကရုပ်(၁၂)ပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ပေါင်း(၁၃)ပါးကိုသာ ဟောပါသည်။

အဋ္ဌကထာဆရာကြီးမှ ဤသြဇာရိကရုပ်များသည် ဝိပဿနာဉာဏ်မှတ်ရာတွင် ထင်ရှားသောကြောင့် စကွံ့ အနိစ္စတော..ဟူ၍သာ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်ပြီး သုခုမရုပ်များဖြစ်သည့် အာပေါ စသည့် ရုပ်များမှာ မထင်ရှားသောကြောင့် မဟောခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆိုပါသည်။

? ပဥ္စဝါရ-အာရမ္မဏပုရေဇာတ၌ ပစ္စည်းတရားသည် နိပ္ဖန္နရုပ်များဖြစ်၏။ ၎င်းနိပ္ဖန္နရုပ်သည် ပုရေဇာတဖြစ်သောနိပ္ဖန္နရုပ်များသာမဟုတ်ဘဲ သဟဇာတနိပ္ဖန္နရုပ်လည်း ဖြစ်နိုင်သဖြင့် အာရမ္မဏပုရေဇာတသာမဟုတ်၊ အာရမ္မဏသဟဇာတလည်းဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ဆရာကြီးများမိန့်ဆိုပုံကို မှတ်သားဖွယ်ရာဖြေဆိုပါ။ (အနုဋ္ဌီကာ)

အရာထောင်စသည့်နိမိတ္တရုပ်များကို ဖန်ဆင်းသောနေရာဌာနမှာ ကွဒ္ဒိဝိဓအဘိညာဉ်စိတ်က မိမိဖြစ်စေအပ်သော မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သည့် သဟဇာတနိမိတ္တရုပ်ကိုသာ အာရုံပြုနိုင်ပါသည်။ ထိုအခါ သဟဇာတရုပ်က အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် နာမကွန်ဒါများကို ကျေးဇူးပြုပါသည်။ သို့.ရာတွင် **အာရမ္မဏသဟဇာတ**သည် အလွန်အဖြစ်နည်းသည့်အပြင် မထင်ရှားသောကြောင့် ပဋ္ဌာန်းမှာမဟောရခြင်းဖြစ်ကြောင်း အနုဋ္ဌီကာဆရာက မိန့်ဆိုပါသည်။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ မှတ်ဖွယ်

အာရမ္မဏပုရေဇာတသည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အစိတ်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများမှာ ရုပ်ကိုအာရုံမပြုသော မဟဂ္ဂုတ်နှင့် လောကုတ္တရာတွေ့ မပါ။ အဘိညာဉ်တွင်လည်း ရုပ်ကိုအာရုံပြုသောအဘိညာဉ်များမှ ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတသာ ရ၏။ ။
အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ, အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတ၌လည်း ဤနည်းတူ ဖြစ်၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၃။ ဝတ္ထာရမ္မဏာပုရေဇာတနိဿယ(ဝတ္ထာ)
၆။ ဝတ္ထာရမ္မဏာပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ

ဝတ္ထာရမ္မဏာပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတရားသည် မှီရာဝတ္ထုရုပ်လည်းဖြစ်ရမည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏ အာရုံလည်းဖြစ်ရမည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေမဖြစ်ခင် ရှေးကဖြစ်နှင့် နေပြီး ဌီအခိုက်မှာလည်းတည်နေပြီး အမှီလည်းခံရမည် ဖြစ်သောကြောင့် 'ဟဒယဝတ္ထု' သာ ဖြစ်နိုင်၏။ ဤဟဒယဝတ္ထုသည်လည်း သုဒ္ဓသန်္ဓာတွင်ရေးထား သည့်အတိုင်း မရဏာသန္နအခါမှာဖြစ်သည့် 'ဟဒယဝတ္ထု' ဖြစ်ပါသည်။
(**ဝတ္ထု** = စိတ်,စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ရာ, အခြေခံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝတ္ထုဟုခေါ်၏။)
(သဘာဂ, ဃဋ္ဋနာ သန်္ဓာများတွင်ပါလာသောကြောင့် သုဒ္ဓသန်္ဓာကို လေ့လာပါမည်။)

၄	**ဝတ္ထာပုနိ** ဝတ္ထာပု,ဝိပ် အတ္ထိ, အဝိ	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ၁၇ ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊	၃	၆ (မိဉ X)

ဝတ္ထာရမ္မဏာပစ္စည်း၏သုဒ္ဓသန်္ဓာဝါရ၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်၊ တဒါရုံအားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **'ဟဒယဝတ္ထု'** ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထာရမ္မဏာပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သန်္ဓာ'တိဏ်' ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသည်တည်း။
သန်္ဓာ'တိဏ်'ဟူသော်ကား- **ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု** ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသော်ကား- အာရမ္မဏာ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊

* ပစ္စည်းဘက်၌ ဟဒယဝတ္ထုသာရသဖြင့် ပစ္စည်းတွင် **အဗျာကတ ကိန်းသေ**ပါ၏။
* ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္န ကြိယာဇော(၅)ချက်, ဘဒါရုံယူလိုက်လျှင် **ဗျာ-ဗျာ**။ ကုသိုလ်မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်ဖြစ်လျှင် **ဗျာ-ကု**။ အကုသိုလ် မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်ဖြစ်လျှင် **ဗျာ-အကု** ဖြစ်၍ သန်္ဓာ'တိဏ်' ရ၏။
(မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်တွက် ကြိယာဇော, ကုဇော, အကုဇောများ ရနိုင်၏။)

* ပစ္စည်းရေတွင် အာရမ္မဏာမျိုးတွင် အာရမ္မဏာက ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်း၊ အာရမ္မဏာပုရေဇာတ ပစ္စည်းတွင် ပုရေဇာတ ရ၏။ (ရုပ်က နာမ်ကို ပုရေဇာတ သာကျေးဇူးပြု-သင်္ကြိဟ်၊) ဝတ္ထာရမ္မဏာပုရေဇာတကို အတ္ထိ၌ အာရမ္မဏာပုရေဇာတတ္ထိ။ အဝိဂတ၌ အာရမ္မဏာ-ပုရေဇာတအဝိဂတဟု ဟောသောကြောင့် အတ္ထိ၊ အဝိဂတ လည်းရ၏။
✪ **'ဝတ္ထာ'**ဟုဆိုသော ဝတ္ထုသံလေးပါလာလျှင် နိဿယ, ဝိပွယုတ္တလည်း ရ၏။ နိဿယ၌ ဝတ်-ပု-နိ ရ၏။ **ဝိပွယုတ္တတွင်လည်း ဝတ်-ပု-ဝိပ် ရ၏။**

? ဝတ္ထာရမ္ဘကပုရေစာတနိသယ ပစ္စည်းတရားသည် အဘယ်ပစ္စည်း၏ အစိပ်တရားနည်း၊ ၎င်းပစ္စည်းသည် ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ရနိုင်၏ဟူသော ဝါဒကိုရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

ဝတ္ထာရမ္ဘကပုရေစာတနိသယ ပစ္စည်းတရားသည် အာရမ္ဘကပစ္စည်းတရား၏ အစိပ်တရားဖြစ်ပါသည်။ ပကတိ-ပဝတ္တိအခါမှာလည်း ရနိုင်သည်ဟူသောဝါဒယူလိုသည့် ဆရာများက ပကတိ-ပဝတ္တိအခါစေတို့သည် အာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်သည့်ဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံမပြုဘဲ၊ မိမိမှီရာဝတ္ထုအသီးသီးသာအာရုံပြုမည်ဆိုလျှင် အာဝဇ္ဇန်းကင်းမည်ဆိုခြင်းမှာ မသင့်ကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာဝဇ္ဇန်းမှဟဒယဝတ္ထုကိုဆင်ခြင်ပေးသည်ကိုပင် စေတ်တေကဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံပြုကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဤစေတ်တေသည် အာဝဇ္ဇန်းမကင်းကြောင်း၊ အာဝဇ္ဇန်းမကင်းလျှင် အာရုံလည်း မကွဲကြောင်း၊ ခဏတိုင်းခဏတိုင်း ဒလစပ်ဖြစ်နေကြသည့် ဟဒယဝတ္ထုများကို တစ်ခုစီသီးသန့်ကွက်ခြားပြီး အာဝဇ္ဇန်းမဆင်ခြင်နိုင်သလို စေတ်တေကလည်း မစောနိုင်ကြပါ။ ထို့ကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းနှင့်စေတ်များသည် ဓမ္မအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာလအားဖြင့်လည်းကောင်းမကွဲပြားကြပါ။ ဤသို့မကွဲပြားသောကြောင့် ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဤဝတ္ထာရမ္ဘကပစ္စည်းကို ရနိုင်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

ဝတ္ထာရမ္ဘကကို အာရမ္ဘကမျိုးပစ္စည်းတွင် **ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု** တို့တွင် ပစ္စည်းဘက်၌ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော 'ဟဒယဝတ္ထု' ကိုဟောပါမည်။

ဝတ္ထာရမ္ဘကပုရေစာတနိသယ သရုပ်ခွဲ

၁။	အာရမ္ဘကပဒေသ(၃)ချင်း	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **'ဟဒယဝတ္ထု'**
				သမ္ပဒါန်:	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဝီထိ-စေ(၅)ချက်၊ တဒါရုံ ၁၁၊
				ကရိဏ်း:	အာရမ္ဘက၊ နိသယ၊ ပုရေစာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ၆
၂။		ဗျာ	ကု	ကတ္တား:	။ (၁၇) ။ **'ဟဒယဝတ္ထု'**
				သမ္ပဒါန်:	မရဏာသန္နဝီထိ ကု-စေ(၅)ချက်,
				ကရိဏ်း:	အာရမ္ဘက၊ နိသယ၊ ပုရေစာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ၆
၃။		ဗျာ	အကု	ကတ္တား:	။ (၁၇) ။ **'ဟဒယဝတ္ထု'**
				သမ္ပဒါန်:	မရဏာသန္နဝီထိ အကု-စေ(၅)ချက်,
				ကရိဏ်း:	အာရမ္ဘက၊ အဓိပတိ၊ နိသယ၊ ဥပနိသယ၊ ပုရေစာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ၈

ဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းသည် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂဝါရတွင် သီးခြားအနေဖြင့် မဟောပါ။ သဘာဂ, ဃဋ္ဋနာများ၌သာ ဟောပါသည်။

(အာရမ္မဏ, ပုရေဇာတပစ္စည်းများမှထွက်လာခြင်းမဟုတ်၊) **နိဿယပစ္စည်း, ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း**များမှထွက်လာ၍ ပစ္စည်းရေ၌လည်း ၎င်းတို့ ရလာပါသည်။ ပစ္စည်းက ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်၍ '**ဝတ္ထုံ**' ဟူ၍ ဟောပါမည်။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ ၁။ (ဗျာ–ဗျာ)

× × × ။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရောသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **'ဟဒယဝတ္ထု'**
			သမ္မဒါန်:	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္န ကြိယာဇော(၅)ချက်, တဒါရုံ ၁၁၊
			ကရိဏ်း:	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ၆

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား အာရုံ	အာရမ္မဏိက **သမ္မဒါန်** (ဗျာ)
၁။	**အရဟာ ဝတ္ထုံ** အရဟာ–ရဟန္တာသည်၊ ဝတ္ထုံ– စုတိ.(၁၇)ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု	**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။** ရဟန္တာတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,..ဟု ဝိ.ပြုသော ကာမကြိယာ

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, တဒါရုံ ၁၁ တို့အတွက် သီးခြား မဟောပါ။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ၌ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္နကြိယာဇော(၅)ချက်, တဒါရုံ ၁၁၊ အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရောသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော 'ဟဒယဝတ္ထု' ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္မဒါန်ပုဒ်၏ အရကား– မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္နကြိယာဇော(၅)ချက်, တဒါရုံ ၁၁၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

နိဿယပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား– တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **'နိဿယသတ္တိ'** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဝတ္ထာရမ္ဘကထာပုရေစာတနိဿယ ၂။ (ဗျာ–က)

× × × ။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ဗျာ	က	ကတ္တား	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **'ဟဒယဝတ္ထု'**
			သမ္ပဒါန်	မရဏာသန္န ကုသိုလ်ဇော(၅)ချက်
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေစာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ၆

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	အာရုံ	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (က)
၁။	**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝါ ဝတ္ထုံ့** သေက္ခတို့သည်၊ ဝတ္ထုံ့ စုတိ.(၁၇)ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု			**အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿိန်၏။** သေက္ခတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်. အနိစ္စ,..ဟု ဝိ.ပြုသော မဟာကုသိုလ်

အဗျာကတော ကုသလဿ၌ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- မရဏာသန္နကုသိုလ်ဇော(၅)ချက် အားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော 'ဟဒယဝတ္ထု'ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏အရကား- မရဏာသန္နကုသိုလ်ဇော(၅)ချက် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

နိဿယပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေစာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့.တွင် **'နိဿယသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဝတ္ထာရမ္ဘကထာပုရေစာတနိဿယ ၃။ (ဗျာ–အက)

× × × ။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ဗျာ	အက	ကတ္တား	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **'ဟဒယဝတ္ထု'**
			သမ္ပဒါန်	မရဏာသန္န အကုသိုလ်ဇော(၅)ချက်
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေစာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ၈

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	အာရမ္မဏိက သမ္ပဒါန် (အကု)
၁။	**ဝတ္ထုံ** ဝတ္ထုံ၌ စုတိ.(၁၇)ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု	**အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊** သာယာ, နှစ်သက်သောအခါ သပ္ပိတိကတဏှာ ပြဠာန်းသော လောဘမူ.သောမနဿသဟဂုတ်
		တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တပ်သောအခါ၊ တပ်မက်သော ဇော ပြဠာန်းသော လောဘမူသဟဂုတ်
		ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အမြင်မှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄
		ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်
		ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပျံ့လွင့်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်
		ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နှလုံးမသာယာသောအခါ ဒေါမနဿသဟဂုတ်

အကုသိုလ်မရဏာသန္နဇော ဆိုသဖြင့် လောဘ, ဒေါသ, မောဟတွေ အကုန်ရပါသည်။

အဗျာကတော အကုသလဿဒ္ဓါ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- မရဏာသန္နအကုသိုလ်ဇော(၅)ချက်အားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရသည်ရှိသော်(၁၇)ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော 'ဟဒယဝတ္ထု'ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏အရကား- မရဏာသန္နအကုသိုလ်ဇော(၅)ချက် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ နိဿယပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠ်**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **'နိဿယသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။
(ဗျာ-အကုတွင် **ဝတ္ထာမိ** ဝင်လာသောကြောင့် (၈)ပစ္စည်းရလာပါသည်။)

ပတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ မှတ်ဖွယ်

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အဓိက်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ပစ္စည်းတရားသည် စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **'ဟဒယဝတ္ထု'**သာဖြစ်သည်။
ပါဠိတော်တွင် ဝိဘင်းသီးခြား မရှိ။ ပဋ္ဌာန်းနည်းအရ အနုဝါဒထုတ်ရပါသည်။

စဉ်	သရုပ်	ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါန်)
၁။	ဗျာ-ဗျာ	စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေ(၁၇)စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ် သော 'ဟဒယဝတ္ထု'	ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ (ဝတ္ထာ)
၂။	ဗျာ-ကု	။	ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ (ဝတ္ထာ)
၃။	ဗျာ-အကု	။	အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ (ဝတ္ထာ)

အာရမ္မဏာပုရေဓာတာဓိပတိ

အာရမ္မဏာပုရေဓာတနှင့် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတို့၏ သဘာဂကိုရှာသည့်အခါ ထွက်လာသော(နှစ်ဘက်ရ)တရားဖြစ်ပါသည်။ အာပုနှင့် အာဓိ နှစ်ပစ္စည်းကိုကြည့်၍ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်များအရတူ သဘာဂ ရှာရပါသည်။ သခ်ၤါသဘာဂများတွင် ဟောပါသည်။
(သီးခြားပစ္စည်းအနေဖြင့် မရှိပါ။ ဃဋနာ မှဖြစ်ပေါ်လာသည်။)

ပစ္စည်းဘက်၌- အာပုနှင့်အာဓိတွင် နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈)ရှိကြပါသည်။ သို့သော် အာဓိတွင် ရှိသော နိပ္ပန္နရုပ်သည် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကျေဇူဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈)ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ဘက်ရဖြစ်သော အာဓိရုပ်ကိုသာ ယူပါသည်။

အာဓိသည် ကာလသုံးပါးနှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း အာပုသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလနှင့်သာ ဆက်ဆံသောကြောင့် အာဓိရုပ်တွင်လည်း ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈) ရပါသည်။

ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်၌ အာပုတွင် ကာမ(၅၄)ရှိသော်ကြောင့် အာဓိတွင်ရှိသော လော(၈), မဟာကု(၈), ကြိုသမ်(၄) ရနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ပစ္စည်းရုပ်တရားကို ကု,ကြိုယာများက အလေးအမြတ်အာရုံမပြုကြသောကြောင့် ရုပ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုတတ်သော လော(၈) သာရရှိပါသည်။

၅	အာပုဓိ	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကျေဇူ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈၊	၁	၆ (နိဝိပ် X)

အာမ္မဏာပုရေဓာတာဓိပတိ- သုဒ္ဓသခ်ၤာဝါရ၌- အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် (၈)ခု**အား**တပ်**သော** အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကျေဇူဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသ၊ ဤတရားတို့သည် အာမ္မဏာပုရေဓာတာဓိပတိပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။
သခ်ၤာ 'ဓကံ'။ ပစ္စည်းရေ(ဖ)ဟူသည်တည်း။
သခ်ၤာ ဓကံဟူသော်ကား - အဗျာကတော အကုသလသာ ဟူသည်တည်း။ (**ဗျာ-အကု**)
ပစ္စည်းရေ(ဖ)ဟူသော်ကား - အာရမ္မဏာ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဓာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(ဖ)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် '**အဓိပတသတ္တိ**'ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ

ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိသည်လည်း နိဿယနှင့် ဥပနိဿယတို့၏ သဘာဂ ဃဋ္ဋနာများ ဖြစ်ပါသည်။ (သီးခြားပစ္စည်း မရှိပါ။) မရဏာသန္နအခါ, ပကတိပဝတ္တိအခါ နှစ်မျိုးလုံး၌ ဟဒယဝတ္ထုကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသောအခါ၊ မှီတဲ့အခါမှာ ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဂတရားဖြစ်လာပုံ– **ပစ္စည်း**အတွက် ဟဒယဝတ္ထု။

ပစ္စယုပ္ပန်အတွက် ဝတ္ထာရမ္မဏာပစ္စည်းမှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်, တဒါရုံ ရှိပါသည်။ ဤတွင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, တဒါရုံသည် အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စယုပ္ပန် ၌မရှိသောကြောင့် ကြဉ်၏။ မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်တွင် ကု,အကု,ကြိယာ ရှိနိုင်၏။

အာရမ္မဏာပုရေဇာတာဓိပတိပြောခဲ့သည့်အတိုင်း အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ပစ္စည်းတရားက ဟဒယဝတ္ထု(ရုပ်တရား)ဖြစ်နေသောကြောင့် ကု,ကြိယာဇောများ မသက်ဆိုင်ပါ။ ရုပ်တရားကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုတတ်သော လောဘမူ(အကု) မရဏာသန္နဇော(၅)ချက် သာရပါသည်။

၆	ဝတ္ထာဓိ	အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်ရသော် ၁၇ စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊	၁	၈

ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ– သုဒ္ဓသင်္ခါဝါ၌– အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာ-သန္နဇော(၅)ချက်အား**တပ်သော** အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်ရသော် (၁၇) ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

သင်္ခါ 'ဧကံ'။ ပစ္စည်းရေ(၈)ဟူသည်တည်း။

သင်္ခါ ဧကံဟူသော်ကား – အဗျာကတော အကုသလဿ ဟူသည်တည်း။ (**ဗျာ–အကု**)

ပစ္စည်းရေ(၈)ဟူသော်ကား – အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

အဗျာကတော အကုသလဿ၌ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူမရဏာသန္နဇော(၅)ချက်**အား**တပ်**သော** အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်ရသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မသဟူသော **သမ္ဗဒါန်** ပုဒ်၏အရကား– အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူမရဏာသန္နဇော(၅)ချက် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိအရကား အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အဓိပတသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

+

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အာရုံမွေးမျိုးပစ္စည်းများ မှတ်ဖွယ်

ပဉ္စဝေါရဝိဘင်္ဂအား မျိုးစဉ်အားဖြင့်လေ့လာခြင်းသည် အကျိုးများလှကြောင်းတင်ပြခဲ့၍ ယခု **သင်တန်းသားမှတ်စု**(တင်ပြရေးသားသူမှ) အာရုံမွေမျိုးမှတ်စုကို တင်ပြပါမည်။

* အာရုံမွေ(၈)မျိုးတွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်သော **အာရုံမွေပစ္စည်း**သည် တရားအရ အလွန်များ၏။ **ပစ္စည်း**၌ (၈၉၊ ၅၂၊ ၂၈၊ နိဗ္ဗာန် = ပရမတ္ထတရားအားလုံး = အာရုံ ၆ ပါး) ရ၍ ၎င်းအာရုံတရားများကိုအာရုံပြုသော အာရုံမွေဇာတိက (အာရုံပြုနိုင်=စိတ်+စေ)**ပစ္စယုပ္ပန်**သည် ပညတ်ကိုဧကန်အာရုံပြုသော(၂၁)ကြဉ်သည့် ဆိုင်ရာစိတ်+စေများ ရပါသည်။

သန်္ဓာ ၉ (ကုပဒ ၃ + အကုပဒ ၃ + ဗျာပဒ ၃) ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဆိုင်ရာကု,အကု,ဗျာတို့ တပ်(ယှဉ်တွဲ)၍ ရပါသည်။

ပစ္စည်းရေတွင်– အာရုံမွေ(၈)မျိုး၏ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်ကိုလိုက်ကြည့်လျှင် အာရုံမွေနှင့်တရားအရတူသောပစ္စည်း တစ်ခုမှမရှိသောကြောင့် အာရုံမွေ တစ်ပစ္စည်းသာ ရ၏။

* အာရုံမွေပစ္စည်းပြီးလျှင် အာရုံပြုတတ်သော အာရုံမွေ၏ အာရုံမွေဇာတိကတရားများထဲမှ အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သောတရားများကို **အာရုံမွေဓာဓိပတိ, အာရုံမွေဥပနိဿယပစ္စည်း**၏ အာရုံမွေဇာတိက **ပစ္စယုပ္ပန်**ထား၍ဟောသောကြောင့် အာရုံ **ပစ္စည်း**တရားသည်လည်း အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သောတရားများ၌ ဣဋ္ဌဖြစ်သောနိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ ဒေါ ၂၊ မော ၂၊ ဒုက္ခ,ကာဝိညာဉ်ကြဉ် ၈၄၊ ဒေါ ၄,ဝိစိကြဉ်စေ ၄၇၊ နိဗ္ဗာန်သာ ရတော့၏။ (ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် အာရုံမွေထက် **နည်းသွား**၏။)

သန်္ဓာ ၇ တွင် (ကု ၃ + **အကုပဒ ၁** + ဗျာ ၃)၊ ကု နှင့် ဗျာတရားများက အကုကို အလေးအမြတ်မပြုကြသောကြောင့် အကုပဒတွင် အကု–အကုသာ ရ၏။

ပစ္စည်းရေ ၃ ၌ ခေါင်းဆောင်ကြီး အာရုံမွေအပြင် အဓိပတိနှင့် ဥပနိဿယ ထပ်ရ၏။

* အာဓိ, အာရုံမွေကပြီးနောက် ၎င်းတို့ထက် ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်တရားနည်းသော **အာပု**။ **ပစ္စည်း**သည် အာရုံတရားလည်း ဖြစ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားထက် ရှေးဦးစွာဥပါဒ်ပြီး မချုပ်သေးဘဲ ပစ္စုပ္ပန်အနေဖြင့် ဦးဆိုက်မှာတည်နေပြီး မိမိ၏နောက်မှဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်လာသည့် စိတ်,စေတသိက်တရားများကိုကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းတရားသည် ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ သာရသောကြောင့် ၎င်းကိုအာရုံပြုနိုင်သော အာရုံမွေဇာတိက **ပစ္စယုပ္ပန်**သည် ကာမ ၅၄ နှင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု,ဒိဗ္ဗသောတအာဘိဇ္ဈာရသော **အာရုံမွေပုရေဇာတ** (အာရုံမွေပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရုံမွေပုရေဇာတ အဝိဂတ)ပစ္စည်း။

သန်္ဓာ ၃ သည် ပစ္စည်းတွင် နိပ္ပန္နရုပ် – အဗျာကတသာရှိ၍ ဗျာပဒ ၃ ချက်သာ ရ၏။

ပစ္စည်းရေ ၄ သည် ခေါင်းဆောင်ကြီး ပါမြဲ၊ ရုပ်က နာမ်ကိုကျေးဇူးပြုသော ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိနှင့် အဝိဂတတို့တွင်လည်း အာပု ဟောသောကြောင့် ရပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

* **အာ.မျိုး**ပစ္စည်းတရား– အာရမ္မဏတွင် အာရုံ(ဖ)ပါး၊ အာဓိ,အာရမ္မဏူတွင် အလေးအမြတ် ပြုအပ်သမော်ပစ္စည်းသာ၊ အာပုတွင် ၎င်းတို့ထက်နည်းသော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် ဟောပြီးနောက်၊ **ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း**တရားသည် မိုရာဝတ္ထုရုပ်၊ အာရုံ၊ ရှေးကဖြစ်နှင့်နေပြီး ဌီအခိုက်မှာ အမှီလည်းခံရမည့် **'ဟဒယဝတ္ထု'** သာဖြစ်နိုင်၏။ ဤဟဒယဝတ္ထုသည်လည်း သုဒ္ဓသန်္ဓာတွင်ရေးထားသည့်အတိုင်း မရဏာသန္နအခါမှာဖြစ်သည့် 'ဟဒယဝတ္ထု' ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏိက **ပစ္စယုပ္ပန်**သည် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော(၅)ချက်၊ တဒါရုံ။
သန်္ဓာ ၃ သည် ပစ္စည်းတွင် 'ဟဒယဝတ္ထု' သာရှိ၍ ဗျာပဒ ၃ ချက်သာ ရ၏။
ပစ္စည်းရေ ၆ သည် ခေါင်းဆောင်ကြီး ပါမြှ၊ အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဝတ္ထုသံလေးပါလာလျှင် နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ရလာ၏။)

* **အာ.ပု.ဓိ** သည် အာပုနှင့် အာဓိ နှစ်ပစ္စည်းကိုကြည့်၍ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် များအရတူ သဘာဂရှာရပါသည်။ သန်္ဓာသဘာဂများတွင် ဟောပါသည်။ (သီးခြားပစ္စည်းအနေဖြင့် မရှိပါ။)
ပစ္စည်းဘက်၌– အာပုနှင့်အာဓိတွင် အာဓိရုပ်တွင်လည်း ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈) ရုပါသည်။
ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်၌ ပစ္စည်းရုပ်တရားကို ကု,ကြိယာများက အလေးအမြတ်အာရုံမပြုကြသော ကြောင့် ရုပ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုတတ်သော လောဘမူ(၈) သာရရှိပါသည်။
သန်္ဓာ ၁ သည် ပစ္စည်းအာဓိရုပ်ကို လောဘမူကသာအာရုံပြု၍ **ဗျာ–အကု** ၁ ချက်သာ။
ပစ္စည်းရေ ၆ သည် ခေါင်းဆောင်ကြီး ပါမြှ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ တို့မရ။)

* **ဝတ္ထာဓိ** သည် နိဿယနှင့် ဥပနိဿယတို့၏ သဘာဂ ဃဋနာများ ဖြစ်ပါသည်။ (သီးခြားပစ္စည်း မရှိပါ။) မရဏာသန္နအခါ, ပကတိပဝတ္တိအခါ နှစ်မျိုးလုံး၌ ဟဒယဝတ္ထုကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသောအခါ၊ မှီတဲ့အခါမှာ ဖြစ်ပါသည်။
ပစ္စည်းအတွက် ဟဒယဝတ္ထု။ **ပစ္စယုပ္ပန်**အတွက် ကု,ကြိယာဇောများ မသက်ဆိုင်ပါ။
ရုပ်တရားကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုတတ်သော လောဘမူမရဏာသန္နဇော(၅)ချက် သာရ၏။
သန်္ဓာ ၁ သည် ရုပ်ကို လောဘမူကသာအလေးအမြတ်အာရုံပြု၍ **ဗျာ–အကု** ၁။
ပစ္စည်းရေ (၈)မျိုးလုံး ရ၏။
အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊

အာ–အဓိ–နိသ်၊ ဥ–ပ–ဝိပ်၊ နောက်ပိတ် အတ်–အဝိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယ ရှစ်ဝရစေဘိ။
မှတ်ချက်။ ။ အရမ္မဏမျိုး(၈)တွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးသည် အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်ပြီး၊ ကြွင်း(၇)ပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏ၏ အစိပ်တရား(တစိပ်တဒေသ)သာတည်း။
? အာရမ္မဏ(၈)မျိုးလုံး တစ်ပြိုင်နက်ရအောင် ကတ္တားကောက်ပြပါ။ (သို့) (၈)ပစ္စည်းလုံး ရထိုက်သော သုဒ္ဓသန်္ဓာကို ကောက်ပြပါ။ (ဝတ္ထာဓိ)

? မင်္ဂဖိုလ်ရရန် ဝိပဿနာရှုရာဝယ် အဘယ်တရားကိုအာရုံပြု၍ အဘယ်သို့ရှုရပါမည်နည်း။
ပဥ္စဝါရပါဠိတော်ကို ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

ပဌာန်းပဥ္စဝါရပါဠိတော် အာရမ္မဏပစ္စည်း၌

*◉ **သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊**

* အကုသလံ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊

* စက္ခုံ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊

* သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝှံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဒေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထုံ၊
ဝိပါကာဗျာကတေ ကြိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊

ဟူ၍ဟောတော်မူသဖြင့် မင်္ဂ,ဖိုလ်ရရန် ပုထုဇဉ်နှင့်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်ကို လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ စက္ခုစသောရုပ်တရားများနှင့် ဝိပါက်, ကြိယာနာမ်တရားတို့ကို လည်းကောင်း၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ မမြဲသည့်သဘော၊ ဆင်းရဲမှုသဘော၊ မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်သည့်သဘောဟူ၍ အာရုံပြုလျက် ရှုဆင်ခြင်ရကြောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ဟောတော်မူ၏။

(◉ ကုသိုလ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူ၍ ဝိပဿနာရှုသောအခါ လောကီကုသိုလ်ကိုသာ ယူရပါသည်။ ဝိပဿနာစီးဖြန်းသောအခါ လောကုတ္တရာတရားများကိုအာရုံပြု၍ မစီးဖြန်းရပါ။ တောဂူမကဝင်္ဂဒုက္ခတရားများကိုသာ အာရုံပြုပြီးစီးဖြန်းပါမှ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ထင်နိုင်ပါသည်။ ဝိပဿနာ၏အာရုံသည်လည်း တောဂူမကတရားများသာ ဖြစ်ပါသည်။
မင်္ဂသည် ကိလေသာကိုပယ်သတ်ပြီး ဝင်္ဂဒုက္ခမှထွက်မြောက်ကြောင်း၊ ဖိုလ်သည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်ခံစားဘို့ရာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မင်္ဂ,ဖိုလ်တရားများကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူ၍ ဝိပဿနာရှုသော်လည်း နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် ငြီးငွေ့ဘို့ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထိုကြောင့် လောကီတရားများကိုသာ ကောက်ယူရပါသည်။)

? အာပေါအစရှိသည်တို့လည်း ပုရေတာပစ္စည်းဖြစ်လျက်မဟောမူ၍အဘယ်ကြောင့် စက္ခုံ အနိစ္စတော.. ဟူ၍သာ ဟောတော်မူပါသနည်း။

ပဌာဝါရတွင် ပရမတ္ထအစစ်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈)ပါးကို ဟောတော်မူပါသည်။
သို့ရာတွင် သနိဒဿနတိက်ကလွဲ၍ အပြည့်မဟောတဲ့ သြဠာရိကရုပ်(၁၂)ပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ပေါင်း (၁၃)ပါးကို သာဟောပါသည်။
အဋ္ဌကထာဆရာကြီးမှ ဤသြဠာရိကရုပ်များသည် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင် ထင်ရှားသောကြောင့် စက္ခုံ အနိစ္စတော..ဟူ၍သာ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်ပြီး သုခုမရုပ်များဖြစ်သည့် အာပေါစသည့်ရုပ်များမှာ မထင်ရှားသောကြောင့် မဟောခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆိုပါသည်။

? ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတရားသည် အဘယ်ပစ္စည်း၏ အစိပ်တရားနည်း၊ ၎င်းပစ္စည်းသည် ပဝတ္တိအခါ၌လည်းရနိုင်၏ဟူသော ဝါဒကိုရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေစာတနိသယပစ္စည်းတရားသည် အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား၏ အစိတ် တရားဖြစ်ပါသည်။

ပကတိ-ပဝတ္တိအခါမှာလည်း ရနိုင်သည်ဟူသော ဝါဒယူလိုသည့် ဆရာများက ပကတိ-ပဝတ္တိအခါစောတို့သည် အာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်သည့် ဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံမပြုဘဲ၊ မိမိမှိရာဝတ္ထုအသီးသီးသာ အာရုံပြုမည်ဆိုလျှင် အာဝဇ္ဇန်းကင်းမည်ဆိုခြင်းမှာ မသင့်ကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာဝဇ္ဇန်းမှ ဟဒယဝတ္ထုကိုဆင်ခြင်ပေးသည်ကိုပင် စောတွေက ဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံပြုကြောင်း။ ထို့ကြောင့်ဤစောတွေသည် အာဝဇ္ဇန်းမကင်းကြောင်း၊ အာဝဇ္ဇန်းမကင်းလျှင် အာရုံလည်းမကွဲကြောင်း။ ခဏတိုင်းခဏတိုင်းဒလစပ်ဖြစ်နေကြသည့် ဟဒယဝတ္ထုများကို တစ်ခုစီသီးသန့်ကွက်ခြားပြီး အာဝဇ္ဇန်းမဆင်ခြင်နိုင်သလို စောတွေကလည်း မစောနိုင်ကြပါ။

ထို့ကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းနှင့်စောများသည် ဓမ္မအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာလအားဖြင့်လည်းကောင်း မကွဲပြားကြပါ။ ဤသို့ မကွဲပြားသောကြောင့် ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဤဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းကို ရနိုင်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

? ဗုဒ္ဓဘုရား၏ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ရုပ်ရည်ရုပကာယတော်ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ဖူးမြင်နေသူ၌ ဖြစ်သောစိတ်၏ အာရမ္မဏပုရေစာတာဓိပတိပစ္စည်း တပ်ပုံ။

ပါဠိ - ရူပေ ဂရုံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊
တံ ဂရုံကတွာ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ကတ္တား - အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော ရူပါရုံ၊
သမ္မဒါန် - အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူစိတ်(၈)ပါး၊
ကရိဏ်း - ပြုင်- အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေစာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊

? အဓိပတိပစ္စည်း၌ **အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် သဟဇာတာဓိပတိ** အထူး၊

အဓိပတိပစ္စည်း၌ အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။
အာရမ္မဏာဓိပတိ - အာရုံတရားတို့က အာရမ္မဏိက စိတ်+စေတသိက်နာမ်တရားတို့အား အရှင်သခင်အဖြစ်အစိုးရခြင်းသည် အာရမ္မဏာဓိပတိ မည်၏။
သဟဇာတာဓိပတိ - မိမိနှင့်တကွဖြစ်ဖက် ယှဉ်ဖက်တရားတို့အပေါ် အစိုးရမှုသဘော။

ဥပမာအားဖြင့် ဝါဒမတူသောပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက် တစ်အိမ်ထဲမှာ နေနိုင်ပါသည်။ အတူတကွစားနိုင်, အတူအလုပ် လုပ်နိုင်၏။ သို့သော် ဝါဒရေးရာနှင့်ဆိုင်လာခဲ့သော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်၏ဝါဒကို အခြားတစ်ယောက်က လက်မခံနိုင်။ သဘာဂ မဖြစ်။

(ကောင်းသော အာရုံ၊ မြိတွေ့ကြုံ၊ အစဉ်ဆုံစည်းရပါစေသော်။)+

ဦးတင်ဝင်း (ဖိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၂)

၂။ သဟဇာတမျိုး

သဟဇာတ = အတူတကွဖြစ်ခြင်းသဘောတရားသည် 'သဟဇာတ' မည်၏။
(သဟ–အတူတကွ၊ ဇာတ–ဖြစ်ခြင်း၊)

သဟဇာတသတ္တိ = ဆီမီးသည် တောက်လောင်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အလင်း,အရောင်,အရှိန်, အပူဓာတ်တို့ကို အတူတကွပြိုင်တူဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ မိမိတည်းဟူသော ပစ္စည်းဖြစ်ပေါ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိအောင် ကျေးဇူးပြုခြင်းသဘောတရားသည် 'သဟဇာတသတ္တိ' မည်၏။ မိမိဖြစ်ပေါ်ဆဲပင်လျှင် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို မိမိနှင့်တကွ တစ်ပေါင်းတည်းပြိုင်တူ ဖြစ်ပေါ်စေသည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား ဖြစ်၏။

သဟဇာတမျိုး ၁၅ ပစ္စည်း

ဤ(၁၅)မျိုးတို့သည် သဟဇာတသတ္တိနှင့် သဘောတူရာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

၂။	သဟဇာတမျိုး	၁၅	(ဂယ်.၇) ဟေ,ဓိ,ကံ,ဟာ, ဣန္ဒြ,ဈာ,မဂ်။ (လတ်.၄) ဃ, ဝိ, သမ်, ဝိပ်။ (ကြီး.၄) သဟ, နိ, အတ်, အဝိဂတ။

* **သဟဂယ်(၇)ပစ္စည်း** = ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ။ ဟေတုစသောသဟဂယ်(၇)ပစ္စည်းတို့သည် တရားကိုယ်သာရကြ၍ တရားအရနည်းခြင်း၊ ကျဉ်းခြင်းကြောင့် သဟဇာတအဂယ်–**ဥဒ္ဓကသဟဇာတ** မည်၏။ (ဟေဓိကမ်ဟာ, ဣန်စ္ဈာမဂ်၊)
* **သဟလတ်(၄)ပစ္စည်း** = အညမည၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ (ဃ ဝိ သမ် ဝိပ်၊) အညမညစသောသဟလတ်(၄)ပစ္စည်းတို့မှာ အချို့နာမ်ကုန်ရသော်လည်း၊ ရုပ်ကုန် မရကြ။ အဂယ်ကိုထောက်လျှင် တရားအရများသော်လည်း၊ အကြီးကိုထောက်လျှင် တရားအရနည်းခြင်းတို့ကြောင့် သဟဇာတအလတ်–**မဇ္ဈိမသဟဇာတ** မည်၏။
* **သဟကြီး(၄)ပစ္စည်း** = သဟဇာတ၊ နိသယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (သဟ နိ အတ် အဝိ၊) သဟဇာတစသော(၄)ပစ္စည်းတို့သည် သဟဇာတမျိုးတွင် တရားအရအများဆုံး၊ အကျယ်ဆုံးဖြစ်ကာ ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများဖြစ်သောကြောင့် သဟဇာတအကြီး–**မဟာသဟဇာတ** မည်၏။

သဟဇာတပစ္စည်း – အတူတကွဖြစ်သော်လည်း အပြန်အလှန် မဖြစ်။
(ဟေဓိသဟ်၊ အဉ်နိုကမ်၊ ဝိဟာဣန်စ္ဈာန်၊ မဂ်သမ်ပိုပ်အက်၊ အဝိမ္ပတ်၊ သဟတ်ဆယ့်ငါးတန်။)

သဟဇာတမျိုး၊ သဟဇာတ အငယ် ၇ မျိုးအနုလုံ သဒ္ဒသရုပ်ဖေယား

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သရုပ်	ပစ္စည်းရေ
၁။	ဟေတု	ဟိတ် ၆ ပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	?	၁၂ (က်,ဟာ,စ္စာ)
၂။	သဟာဓိ	အဓိပတိတရား၊ကိုယ် ၃ ပါး၊ ၄ ပါး တို့တွင် တစ်ပါးပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ (မြ×ပဋို) သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊	?	၁၃ (က်,--စ္စာ)
၃။	သဟဇာတိန္ဒြေယ	ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ,သဒ္ဓါ,ဝီရိယ, သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေကိုယ် ၈ ပါး၊	။။	?	၁၄ (က်)
၄။	ဈာန	ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေဒနာ,ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော ဈာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊	။။	?	၁၁ (ဟ,ဓိ,က်,ဟ)
၅။	မဂ္ဂ	ပညာ,ဝိတက်,ဝိရတီ–၃,ဝီရိယ,သတိ, ဧကဂ္ဂတာ,ဒိဋ္ဌိ ဟု..မဂ္ဂင်.. ၉ ပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	?	၁၃ (က်,ဟ, --)

သဒ္ဒသရုပ်ာဆိုရိုး။။ ။ ဟေတုပစ္စည်း၏ သဒ္ဒသရုပ်ာဝါရ၌ "သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဟိတ်(၆)ပါး၊ ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။။ သရုပ် သတ္တာ၊ ပစ္စည်းရေ(၁၂)ဟူသည်တည်း။။

သရုပ်သတ္တာဟူသော်ကား–

ကုသလော ကုသလသဿ၊ ကုသလော အဗျာကတသဿ၊ ကုသလော ကုသလာအဗျာကတသဿ၊

အကုသလော အကုသလသဿ၊ အကုသလော အဗျာကတသဿ၊ အကုသလော အကုသလာအဗျာကတသဿ၊

အဗျာကတော အဗျာကတသဿ၊ ဟူသည်တည်း။။

သရုပ်'သတ္တာ'= ကု → ကု, ဗျာ, ကုဗျာ ; အကု → အကု, ဗျာ, အကုဗျာ ; ဗျာ — ဗျာ

ပစ္စည်းရေ ၁၂ ဟူသည်ကား– ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကွန်ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည် တည်း။။

(ကြွင်းသော ပစ္စည်းများ၏ သဒ္ဒသရုပ်များကိုလည်း နည်းတူဆိုရန်၊)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတမျိုး၊ သဟဇာတကြီး ၄ အလတ် ၄ အနုလုံ သဒ္ဒသင်္ချာဇယား

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။ ၂။ ၃။ ၄။	သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၊	အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားငင်း	၉	၄
		မဟာဘုတ် ၄ ပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ ဥပါဒါရုပ်အားငင်း		
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	အချင်းချင်း		
၅။	အညမည	အလုံးစုံသော ဟဒတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ **ဟဒယဝတ္ထု**အားငင်း	၃	၂
		စိတ္တဇမဟာဘုတ်, ပဋိ.ကံ.ဘုတ်, ဇာဟိရဘုတ်, အာဟာရဇ.ဘုတ်, ဥတုဇ.ဘုတ်, အသည်.ကံ.ဘုတ်, ပဝတ္ထိကံ.ဘုတ် အားဖြင့်ဘုတ် ၄	အချင်းချင်း		
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	အချင်းချင်း		
၆။	ဝိပါက	အလုံးစုံသော **ဝိပါက်** ပဝတ္ထိ,ပဋိ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားငင်း	၁	၁
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊	ဟဒယဝတ္ထု။		
၇။	သမ္မယုတ္တ	အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ,ပဋိ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊	အချင်းချင်း၊	၃	၈
၈။	ဝိပ္ပယုတ္တ	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄ ခု, ဒွေပဋ္ဌ ၁၀, ရဟန္တာတို့, စုတိကြဉ်သော ပဝတ္ထိ,ပဋိ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊	စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	၃	၅
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	အချင်းချင်း၊		

သဟဇာတ သတ္တိအထူး

အတူတကွဖြစ်ရုံမျှဖြင့် သဟဇာတသတ္တိရှိနိုင်သည်ကား မဟုတ်ပါ။ ပစ္စည်းတရားနှင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဘက်အားဖြင့်ဖြစ်စေ တည်ရာမှီရာ, တည်တမ်းမှီတတ်သော သဘောအားဖြင့်ဖြစ်စေ တကွဖြစ်ကြမှသာ "သဟဇာတသတ္တိ" မည်၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတ(၁၅)မျိုး ပစ္စည်းပြုံ

* နာမ်-နာမ် ၆ ပါး၊ နာမ်-ရုပ် ၅၊ နာမ်ကား-နာမ်ရုပ် ၄။
* သဟဇယ်တွင် လတ်ကြိုးဝင် ရစဉ်မှတ်ဖို့တွေး၊ သဟဇယ်မှာ အတူရှာ တူရာထည့်ပြုံပေး။

ပစ္စည်း		ကြိုး(၄)	လတ်ရ	လတ်မရ	သရုပ်
၁။	နာမ် ⇨ နာမ် ၆	✓	ည,သမ်	ဝိ,ဝိပ်	က-က, အက-အက
၂။	နာမ် ⇨ ရုပ် ၅	✓	ဝိပ်	ည,ဝ,သမ်	က-ဗျာ, အက-ဗျာ
၃။	နာမ် ⇨ နာမ်ရုပ် ၄	✓	×	ည,ဝ,သမ်,ဝိပ်	က-ကဗျာ, အက-အကဗျာ, ဗျာ-ဗျာ
၄။		သဟဇယ်မှာ လတ်,ကြိုး ၈ နှင့် **အရုတရားတူရာထည့်၍** ပြုံ။			

သဟဇာတမျိုး ပစ္စည်း သရုပ်ပေးယား

သဟဇာတမျိုး(၁၅)	ပစ္စည်း	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀
	ပစ္စည်း	ဝ	ဝ	ဝ	ဝ	ဝ	ဝ	ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ပစ္စည်
သဟဇယ်(၇)ပစ္စည်း		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			၇
လင်္ဂ(၄)	အညမည, သမွယုတ္တ	✓			✓			✓			၃
	ဝိပါက							✓			၁
	ဝိပွယုတ္တ		✓			✓		✓			၃
သဟကြိုး(၄)ပစ္စည်း		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	၉
သရုပ်အလိုက် လတ်,ကြိုး ပြုံနှိုင်သောပစ္စည်း		၆	၅	၄	၆	၅	၄	၈	၄	၄	

သဟယ်ပစ္စည်းများ သရုပ် သတ်မှတ်ပုံ –

သဟဇယ်များ၏ ပစ္စည်းတရားသည် တရားကိုယ်နာမ်တရားများသာရှိကြသောကြောင့် ပစ္စည်းနာမ်ဖြစ်ရမည့် ကုပဒ(၃)ချက်၊ အကုပဒ(၃)ချက်၊ ဗျာပဒတွင် ပစ္စည်းမှာ နာမ်သာရှိသော ဗျာ-ဗျာ (၁)ချက် ဖြစ်၍ သဟဇယ်တွင် သရုပ်(၇)သာ ရ၏။ ဥပမာ-

* ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ကုသည် ကုသမ်ခန္ဓာအား ကျေးဇူးပြုစဉ် **က-က**၊ ကုသိုလ်ပြု..စိတ္တရုပ်အား...**က-ဗျာ**၊ ကုသမ်ခန္ဓာနှင့်ကုသိုလ်ပြု..စိတ္တရုပ်အား... **က-ကဗျာ**၊ (၃)ချက်
* ကုပဒ(၃)ချက်ကဲ့သို့ အကုပဒလည်း (၃)ချက် ရ၏။
* ဗျာပဒ၌လည်း ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် နှစ်မျိုးလုံး အဗျာကတချည်းရ၍ **ဗျာ-ဗျာ** (၁)ချက်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတငယ် ပါဠိတော်ဖေယား

ဝိဓိပါဠိ			အနုဝါဒပါဠိတော်		
ပဒ	ပဒါဝသာန	ပစ္စည်း = ကတ္တား	ပစ္စယုပ္ပန် = သမ္မဒါန်		
			သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ	ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ
က	က	ကုသလာ(ဟေတူ)	〃		
	ဗျာ	〃		〃	
	ကဗျာ	〃	〃	စိတ္တ..နဉ္စ ရူပါနံ	
အက	အက	အကုသလာ(ဟေတူ)	〃		
	ဗျာ	〃		〃	
	အကဗျာ	〃	〃	စိတ္တ..နဉ္စ ရူပါနံ	
ဗျာ	ဗျာ ပဝတ္တိ	ဝိဗျာတာ.ကိဿာ(ဟေတူ)	〃	〃	
	ဗျာ ပဋိ.	ပဋိဃော.ဝိဗျာတာ(ဟေတူ) (အဓိပတိဒ္ဒိ x)	〃		〃
		(က်) စေတနာ	ဝတ္ထုသြ		

* ကမ္မာဒိ -- ကုသလာ စေတနာ, ကုသလာ အာဟာရာ, ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၊

** ဗျာ, မဂ္ဂ- ကုသလာနိ ဗျာနဂ်ါနိ, ကုသလာနိ မဂ်ါနိ ..ဝိ/ဗျာနိ...နိ၊

✪ **ကမ္မ** - စေတနာသည် မိမိမှီရာဟဒယဝတ္ထုအားလည်း သဟဇာတကမ္မတတ်သောအဖြစ်ကို သိစေလိုသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါ-အဆုံးတွင် "စေတနာ ဝတ္ထုသြ"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

? ဟေတုပစ္စည်း၏ **သမ္မယုတ္တခန္ဓာ** ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ဟေတုပစ္စည်း၏ သမ္မယုတ္တခန္ဓာဆိုသည်မှာ ဟိတ်(၆)ပါးပစ္စည်းတရားနှင့် ယှဉ်သော သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမူဒ္ဓေဠ္ဟ မောဟကြဉ်သောစေတသိက် ဒွေပညာသတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ (သမ္မယုတ္တခန္ဓာဆိုသည်မှာ ယှဉ်ဘက် စိတ်+စေတသိက်=စိတ္တပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာ။)

သဟဇာတမျိုး သဘာဝစည်းမျဉ်း

သဟဇယ်ပစ္စည်းတိုင်းတွင် သဟကြိုးများ တစ်ပြိုင်နက်အဖြစ် ပါဝင်၍၊ သဟလတ်ပစ္စည်းများ ယထာရဟအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် လတ်နှင့်ကြိုး(၈)မျိုးသည် အမြဲသဘာဝအဖြစ် ပါဝင်ကြ၏။ ဇယ်ပစ္စည်းများကား ပစ္စည်းတရားကိုယ်တူညီသော ပစ္စည်းများသာ သဘာဝအဖြစ် ပါဝင်ကြ၏။ (ဇယ်ပစ္စည်းများ အရကို ယှဉ်ပြပါမည်။)

၁။ ဟေတုပစ္စည်း

ဟေတုသတ္တိ = ရေသောက်မြစ်သည် သစ်ပင်အား ခိုင်မာကြီးပွားစည်ပင်ရန် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့- ဟိတ်(၆)ပါးသည် ဆိုင်ရာအာရုံ၌ ယှဉ်ဘက်တရားတို့ကို စွဲမြဲခိုင်ခံ့တည်အောင် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် 'ဟေတုသဘောသတ္တိ' ဖြစ်၏။

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ဟေတု	ဟိတ် ၆ ပါး။	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	?	၁၂ (က်၊ဟာ၊စ္ဆာ)

(ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာကို စာ-၈၆ ၌ဖေါ်ပြပြီး။)

ဟေတုပစ္စည်း ➤➤➤ တစ်ပြိုင်နက်, ယထာရဟ ဖြစ်ပုံ

* **သဟကြီး ၄** (သဟ,နိ,အတ်,အဝိ)နှင့် (ဟောနေဆဲ ပစ္စည်းဖြစ်သည့်) ဟေတု၊ ပေါင်း(၅)ပစ္စည်းတို့သည် တစ်ပြိုင်နက်။
* **သဟလတ် ၄** (ည,ဝိ,သမ်,ဝိပ်)တွင်-
  အညမညနှင့် သမ္မယုတ္တတို့သည် ဟေတုရှိ ရုပ် ၂ ပါးလုံးကို မလိုက်(မရ)နိုင်၍၊ **ဝိပါက**သည် ဝိပါက်မဟုတ်သော က,အက,ကြိသမ္မယုတ္တတရားများကို မလိုက်နိုင်၍၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**သည် သမ္မယုတ္တချင်း မလိုက်နိုင်၍ **ယထာရဟ**ပစ္စည်းများ ဖြစ်ရပါသည်။
* **သဟဇေယ် ၇** ပစ္စည်းတို့တွင်- ဟေတုပစ္စည်းကြဉ်သော ကြွင်းသဟဇေယ်(၆)သည် ဟေတုပစ္စည်း၌ပါသော ဟိတ် ၆ ပါးလုံး မရနိုင်။ အဓိပတိ, ဣန္ဒြေယ, မဂ္ဂပစ္စည်းတို့၌ ဟိတ်တစ်ပါးပါးရှိလျှင် ဟေတု၏ **ယထာရဟ**ပစ္စည်းများ ဖြစ်ရပါသည်။

သဟဇေယ် ၇ ပါး (ပစ္စည်းတရားကိုယ်များ) (ပညာ*=ဝိမံသ=အမောဟ)

ဟေတု	အဓိပတိ	ကမ္မ	အာဟာရ	ဣန္ဒြေယ	ဈာန	မဂ္ဂ
အလောဘ အဒေါသ **အမောဟ*** လောဘ ဒေါသ မောဟ	ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ **ပညာ***	စေတနာ	ဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်	ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ **ပညာ***	ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ	**ပညာ*** ဝိတက် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိ

ဟေတု သရုပ်ခွဲ

(ပညာရှိတွေ့ = ဟေ, မိ, ကဲ့, မဂ်)

၁။	ကုသလဟေ(၃)ချက်	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ဒ္ဓါရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဉာဏ်ဟိတ် ၂/၃ ပါး။ **တပ်သော**
				သမ္မဒါန်	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ **အား**
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိသယ၊ ဥပနိဿယ၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀)
၂။		ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ဒ္ဓါရှိသော ဒွိ..တိ.. ၂/၃ ပါး။
				သမ္မဒါန်	(ကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ဥပနိဿယ၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၉)
၃။		ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ဒ္ဓါရှိသော ဒွိ..တိ.. ၂/၃ ပါး။
				သမ္မဒါန်	(ကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ဥပနိဿယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ် x) (၈)
၄။	အကုသလဟေ(၃)ချက်	အကု	အကု	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ဒ္ဓါရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ,မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ,မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဉာဏ်ဟိတ် ၁/၂ ပါး။
				သမ္မဒါန်	အကု ၁၂၊ မောဒွေမောကြဥ်စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိသယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (ပညာမရှိ၍ ဓိ,ကဲ့,မဂ် x) (၇)
၅။		အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ဒ္ဓါရှိသော လောမူ..,ဒေါမူ..,မောမူ.. ၁/၂ ပါး
				သမ္မဒါန်	(အကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၆။		အကု	အကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ဒ္ဓါရှိသော လောမူ..,ဒေါမူ..,မောမူ.. ၁/၂ ပါး
				သမ္မဒါန်	(အကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ် x) (၅)

ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ(၄)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး
				သမ္ပဒါန်	သဝိပါက် ၂၁၊ သကြို ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ ဤဇန်ယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၂)

ဗျာ-ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

(၁၉ - ဥသဒ္ဓိ ၂)

၇/၂	ဗျာ(၄)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး
				သမ္ပဒါန်	သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ ဤဇန်ယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃၄) (၁၁)

သဟဇယ်အချင်းချင်း ပစ္စည်းရေယူပုံ - တရားကိုယ်တူရနိုင်သောပစ္စည်းကို ရွေးချယ်စီစစ်၍ တစ်ပါး,နှစ်ပါးစသည်တရားကိုယ်တူသောပစ္စည်းသာ သဘာဂ ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်းသဘာဂ ဖြစ်သော ပစ္စည်းကိုသာယူ၍ ကြီး,လတ်နှင့်ပေါင်း၍ ပစ္စည်းရေ တွက်ရပါသည်။

* **သတိပြုရန်** - ပစ္စယုပ္ပန် ရုပ်(အဗျာကတ)ဖြစ်နေလျှင် အမြဲ **ဘုံသတ်ရန်**။ (အရှုပ ×)
✪ **သဟလတ်**- ည,ဝိ,သမ်,ဝိပ်သည် ကု-ကုဗျာ, အကု-အကုဗျာ သခ်ျာတို့၌ မရ။

ဟေတုပစ္စည်း ၁။ (ကု-ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၀၁။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး **တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ **အား**
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ဤဇန်ယ၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကို)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ကို)
၁။	**ကုသလာ ဟေတူ** ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ,အမော ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ

ကု-ကုဠ် **ဒွိဟိတ်** = မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်နှင့်ယှဉ်သော အလောဘ, အဒေါသ
တိဟိတ် = မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္မယုတ်နှင့်ယှဉ်သော အလော,အဒေါ,အမောဟ

? သင်၏သန္ဓာန်ဠ်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်အား ဟေတုပစ္စည်းတပ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့်တကွ ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

ကျွန်ုပ်၏သန္ဓာန်ဠ်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်ဠ်ယှဉ်သော အလောဘ, အဒေါသ,အမောဟတည်းဟူသော ကုသိုလ်ဟိတ်(၃)ပါးတို့သည် တကွဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
ထိုသို့ကျေးဇူးပြုကြောင်းကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ဠ် "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ **ဟေတူ** သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။' ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

? ကုသိုလ်မဖွဲသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿဠ် ကုသလော ဓမ္မော**ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား တပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဠ်တီသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂ ပါး၊ ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဠ်တီသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်,ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ဤန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကရိဏ်း(၁၀)သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ သဘာဂ(၁၂)မှ မူတည်၍ တွက်ယူပါမည်။
- သဟဇာတ်(၄)နှင့် **ဟေတု**သည် တပြိုင်နက် ရ၏။ ၅
- သဟလတ်(၄)ဠ် နာမ်ရသော ည,သမ်တို့သည် နာမ်ဟောသော ကု-ကုဠ် တပြိုင်နက်၊ ၂
  ဝိပါက, ဝိပ္ပယုတ္တ(ရုပ်)သည် ကု-ကု တွင် မဆိုင်။
- ကြင်းသဟဇာယ်(၆)တွင် အဓိပတိ,ဤန္ဒြေယ,မဂ္ဂတို့ဠ် ဝိမံသ ရကြ၍ ယထာရဟ ရ၏။ ၃

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟောတုပစ္စည်း **ကုသလော ကုသလသဿ်ဒ်ခန္ဓာဝါရအာဘယ်မျှရပါသနည်း။** ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ပြပါ။

ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟောတုပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဿ်ဒ် ခန္ဓာဝါရ(၁၀)ဝါရ ရ၏။
ခန္ဓာဝါရ (၁၀)ဝါရဟူသော်ကား- ဒွိဟိတ် (၃)ဝါရ၊ တိဟိတ် (၇)ဝါရ ဖြစ်ပါသည်။

ဒွိဟိတ် (၃)ဝါရ ဟူသော်ကား -
ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ - ကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ'ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠ်၌-

ကုသလာ ဟေတူအရကို	သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို	ခန္ဓာဝါရ
အလောဘ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဧကက ၁ ဝါရ
အဒေါသ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
အလောဘ၊ အဒေါသ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဒုက ၁ ဝါရ

တိဟိတ် (၇) ဝါရ ဟူသော်ကား -
တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ - ကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ'ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠ်၌-

ကုသလာ ဟေတူအရကို	သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို	ခန္ဓာဝါရ
အလောဘ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဧကက ၃ ဝါရ
အဒေါသ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
အမောဟ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
အလောဘ၊ အဒေါသ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဒုက ၃ ဝါရ
အလောဘ၊ အမောဟ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
အဒေါသ၊ အမောဟ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	တိက ၁ ဝါရ

ဤသို့ ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ (၃) ဝါရ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ (၇) ဝါရ လျှင်ယူ၍ သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတုသတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်ကို ဟောတုပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောတော်မူပါသည်။

ကုသိုလ်စိတ် (၂၁)	(လောဘ)	(ဒေါသ)	(မောဟ)	အလောဘ	အဒေါသ	အမောဟ
ကာသောဘူဝိပ် ၄				✓	✓	
ဉာသမ်,မဟဂ်,မဂ် ၁၇				✓	✓	✓

ဟေတုပစ္စည်း ၂။ (က-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၀၁။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဓပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	က	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိ..တိ.. ၂/၃ ပါး **တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်:	(၂၁-၃၈) (ကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ **အား:**
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ကမ္မဿ်ယ၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ ဓောတု** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ,အမော ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** (ကု ၂၁၊ ဆ ၃၈)ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတသ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝိသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဤဟိတ် ၂ ပါး၊ ၃ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယပန် တရား၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟာတတ်ကာင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ကမ္မဿ်ယ၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

* ကရိဏ်း(၉)တွင် ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်လာသောအခါ ၎င်းနှင့်အတူတကွဖြစ်သည့် **စိတ္တဇရုပ်**များဖြစ်လာသောကြောင့် ကရိဏ်းတွင် ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်နေသဖြင့် **အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တ**တို့ မဆိုင်တော့ပါ။ **ဝိပါက**လည်း မဆိုင်သေး။ စိတ္တဇရုပ်ရလာခြင်းကြောင့် ဝိပွယုတ္တ ရလာပါသည်။
ဟေ+ကြီး(၄)+ လတ်မှာ ဝိပ်= တပြိုင်နက်။ ငယ်၌ ဓိ,ကံ့,မဂ် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

ဟေတုပစ္စည်း ၃။ (က္-က္ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၁။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	က္	က္ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- က္ ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိ..တိ.. ၂/၃ ပါး
			သမ္ပဒါန်	(၂၁-၃၈)(ကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တရုပ်၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ်×) (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (က္ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ ဓောတူ** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- က္ ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ,အမော ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** က္ ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၌ ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဇကဝီသ၊ စေတသိက်အင္ဂတိံသစိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဤဟိတ် ၂ ပါး၊ ၃ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ်ဇကဝီသ၊ စေတသိက် အင္ဂတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကရိဏ်း(၈)တွင် သဟ**လ**တ်တရားများသည် ကုသိုလ်စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သောတရားမရှိသောကြောင့် အလတ်နှင့် လုံးဝမဆိုင်တော့ပါ။
ဟေ+ကြီး(၄) = တပြိုင်နက်။ ငယ်၌ ဓိ,ကံ့,မဂ် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

ဟေတုပစ္စည်း ၄။ (အကု-အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၂။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဇာနပါဠိ)
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	အကု	အကု	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ,မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ,မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁/၂ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	အကု ၁၂၊ မောဒ္ဓေမောကြဉ်စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၉,ဏ္ဏံ,မဂ် မရှတော့) (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကု)
၁။	**အကုသလာ ဟေတူ** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော လော.အံ့ လော,မော၊ ဒေါ..အံ့ ဒေါ,မော၊ မော.အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁/၂ ပါး၊		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** အကု ၁၂၊ မောဒ္ဓေမောကြဉ်စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလဿဠ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကား-သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ, မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ,မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁ ပါး, ၂ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား-အကု ၁၂၊ မောဒ္ဓေမောကြဉ်စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* အကုသိုလ်မှာ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟမပါ၍ သူနဲ့သဘာဂဖြစ်တဲ့ ဓိ၊ ဣံ၊ မဂ် မရှပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဓိပတိ ရမ္မဿည် ဝိမံသ အတွက်၊ ဣန္ဒြေယ,မဂ္ဂ ရမ္မဿည် အမောဟ အတွက်ဖြစ်သောကြောင့် အကု-အကုတွင် ဤ'ပညာ'တွေ မရှိပါ။
* ကုပဒကဲ့သို့ အလတ်တွင် နာမ်-နာမ်ချင်း ကျေးဇူးပြုသော အညမည, သမ္မယုတ္တ တပြိုင်နက်ဝင်၊ ဝိပါက, ဝိပ္ပယုတ္တတို့နှင့် မဆိုင်။
* ဟေ + ကြီး(၄) + ည + သမ် = တပြိုင်နက်(၇)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အကုသိုလ်စိတ် (၁၂)	လောဘ	ဒေါသ	မောဟ	(အလောဘ)	(အဒေါသ)	(အမောဟ)
လောဘမူ ၈ ခု	✓		✓			
ဒေါ ၂		✓	✓			
မော ၂			✓			

? ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟောတုပစ္စည်း **အကုသလော အကုသလသမ္ပယုတ်** ခန္ဓာဝါရအဘယ်မျှ ရပါသနည်း။ ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ပြပါ။

ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟောတုပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသမ္ပယုတ် ခန္ဓာဝါရ (၇)ဝါရ ရ၏။ ခန္ဓာဝါရ (၇)ဝါရဟူသော်ကား- လောဘမူဖြစ်အံ့ (၃)ဝါရ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ (၃)ဝါရ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ (၁)ဝါရဖြစ်ပါသည်။

လောဘမူဖြစ်အံ့ - အကုသလာ ဟေတူ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဝင်၌-

အကုသလာ ဟေတူအရကို	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို**	**ခန္ဓာဝါရ**	
လောဘ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဧကက ၁ ဝါရ	ဒွိဟိတ် ၃ ဝါရ
မောဟ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ		
လောဘ၊ မောဟ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဒုက ၁ ဝါရ	

ဒေါသမူဖြစ်အံ့ - အကုသလာ ဟေတူ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဝင်၌-

အကုသလာ ဟေတူအရကို	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို**	**ခန္ဓာဝါရ**	
ဒေါသ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဧကက ၁ ဝါရ	ဒွိဟိတ် ၃ ဝါရ
မောဟ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ		
ဒေါသ၊ မောဟ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဒုက ၁ ဝါရ	

မောဟမူဖြစ်အံ့ - အကုသလာ ဟေတူ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဝင်၌ -

အကုသလာ ဟေတူအရကို	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို**	**ခန္ဓာဝါရ**
မောဟ ယူ၍	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဧကက ၁ ဝါရ

ဤသို့လျှင် လောဘမူဖြစ်အံ့- (၃)ဝါရ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့- (၃)ဝါရ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့- (၁)ဝါရ အားဖြင့် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတုသတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်ကို ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောတော်မူပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဟေတုပစ္စည်း ၅။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၀၂။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတာသ ဓမ္မသ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော လောဘမူ..,ဒေါမူ..,မောမူ.. ၁/၂ ပါး
			သမ္မဒါန်:	(အကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သဟိတ်စိတ်တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာ ဟေတူ**		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ**
	ပဋိဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊		(အကု ၁၂၊ဆေ ၂၇)
	စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော		အကုသိုလ်ပြုအပ်သော
	လောဘမူဖြစ်အံ့ လော,မော၊		သဟိတ်စိတ်တဇရုပ်
	ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါ,မော၊		
	မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁/၂ ပါး၊		

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အဗျာကတာသ၌ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ်တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋိဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ,မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ,မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁ ပါး၊ ၂ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတာသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သောသဟိတ်စိတ်တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကရိဏ်း(၆)တွင် ပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ်ရှိနေသဖြင့် **အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တတို့** မဆိုင်။
ဝိပါကလည်း မဆိုင်သေး။ စိတ္တဇရုပ်ရလာခြင်းကြောင့် ဝိပ္ပယုတ္တ ရလာပါသည်။
ဟေ+ကြီး(၄)+ လတ်မှာ ဝိပ်= တပြိုင်နက်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဟေတုပစ္စည်း ၆။ (အကု-အကုဗျာ) (ပါဠိဋီတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၂။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား ဟေတုသတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	အကု	အကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော လောမှ..,ဒေါမှ..,မောမှ.. ၁/၂ ပါး
			သမ္မဒါန်:	(အကုသိုလ်ပြုအပ်သော) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ်×) (၅)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (အကုဗျာ)
၁။	**အကုသလာ ဟေတူ** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လော,မော၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါ,မော၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁/၂ ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ အကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လော,မော၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါ,မော၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁ ပါး, ၂ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မော သဟိတ်ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ အကုသိုလ်ပြုအပ်သောသဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠို၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တည်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ်တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကရိဏ်း(၅)တွင် သဟလတ်တရားများသည် အကုသိုလ်စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သောတရား မရှိသောကြောင့် အလတ်နှင့် လုံးဝမဆိုင်တော့ပါ။ ငယ်၌ ဓိ,ကံ့,မက် လည်း မရ။
ဟေ+ကြီး(၄) = တပြိုင်နက်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဟေတုပစ္စည်းတွင် ကုပဒ, အကုပဒတို့တွင် နာမ်-နာမ်ချင်း၊ နာမ်က ရုပ်ကို၊ နာမ်က နာမ်ရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုကြသောကြောင့် သခ်ၤာ(၃)ချက်စီ ထွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ဤ **ဗျာ-ဗျာ**တွင် စီပါက်,ကြိယာ အဗျာကကနာမ်များက နာမ်အားကျေးဇူးပြုသောအခါ ပစ္စယုပ္ပန်ကရှားသည့် အဗျာကတပင်ဖြစ်ပြီး၊ **ပဝတ္တိအခါ** စိတ္တဇရုပ်ကိုကျေးဇူးပြုလည်း အဗျာကတ၊ နှစ်ပါးစုံ(နာမ်ရုပ်)ကိုကျေးဇူးပြုလည်း အဗျာကတသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဗျာပဒတွင် သခ်ၤာ ၁(ဗျာ-ဗျာ)သာရ၏။ ပဋိသန္ဓေအခါ- ပဋိသန္ဓေဆိုင်ရာဖြစ်သည့် (ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်)ကဋတ္တာရုပ်သည်လည်း နည်းတူ။

ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေအခါ ကဋတ္တာရုပ်အား ကျေးဇူးပြု၍ ဗျာ-ဗျာကို နှစ်မျိုးခွဲ၍ လေ့လာပါမည်။

* ဤတွင် ဟေတုပစ္စည်းသည် အဟိတ်နှင့် မသက်ဆိုင်ကြောင်း သတိပြုပါ။
* ပဋ္ဌဝေါကာရ(၂၆)ဘုံ, အရူပ(၄)ဘုံ အားဖြင့် ဘုံ(၃၀)နှင့် ဆက်ဆံပါသည်။

ဟေတုပစ္စည်း ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၀၃။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး
			သမ္မဒါန်	သဝိပါက် ၂၁၊ သကြိ ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမညု၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဤနှစ်ယ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၂)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ဟေတူ** သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** သဟိတ်ဝိ ၂၁၊ ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊

စီပါက်,ကြိယာ အဗျာကတများဠ်လည်း ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်လျှင် ဒွိဟိတ်(အလောဘ,အဒေါသ) ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်မှသာ တိဟိတ်(အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ) ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ စိတ်ကွဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂ ပါး, ၃ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

? ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟေတုပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ ပဝတ္တိအခါ၌ ကရိဏ်းပါဠိ ကိုကောက်ပြပြီး အဘယ်ပစ္စည်းတို့သည် တပြိုင်နက်ဖြစ်၍ အဘယ်ပစ္စည်းတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်သည်ကိုအကြောင်းပြချက်နှင့်တကွရေးပြပါ။

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် ပဝတ္တိအခါ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိဏ်းပါဠိ၏ အရကား– တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသော သဟဇာတအကြီးလေးပစ္စည်းနှင့် ဟေတုပစ္စည်းသည် တပြိုင်နက် ဖြစ်၍ ကျန်(၇)ပစ္စည်းမှာ ယထာရဟဖြစ်ပါသည်။
* သဟဇာတအကြီးလေးပစ္စည်းသည် သဟဇာတမျိုးတွင် တရားအများဆုံးရ၍ ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် တပြိုင်နက် ရပါသည်။ ဟေတုပစ္စည်းကိုဟောခြင်းဖြစ်၍ ဟေတုပစ္စည်းသည် တပြိုင်နက် ရပါသည်။
* အညမညနှင့်သမ္မယုတ္တမှာ နာမ်ဆိုင်ရာ သမ္မယုတ္တခန္ဓာကိုသာရပါသည်။ စိတ္တဇရုပ်မရပါ။
* ဝိပါကသည် ဝိပါက်သာရ၍ ကြိယာ မရပါ။
* ဝိပ္ပယုတ္တသည် စိတ္တဇရုပ်သာရ၍ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ မရပါ။
* အဓိပတိ သည် ဝီမံသာ ရပါသည်။
* ဣန္ဒြေယမှာ ပညာသာရ၍ မဂ္ဂမှာလည်း ပညာသာ ရပါသည်။

ထို့ကြောင့်(၇)ပစ္စည်းမှာ **ယထာရဟ**ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒုက်ဦး-သုံးခွ)

(ပဋိသန္ဓေ)

			ကတ္တား:	သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ိရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး
၇/၂	၇၂	၇၂	သမ္မဒါန်	သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋ္ဌတ္တာ**ရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉x) (၁၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

ဘဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ဟေတူ** သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ိရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလော,အဒေါ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂/၃ ပါး	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပါနံ၊** သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋ္ဌတ္တာ**ရုပ်၊

ဟေတုပစ္စည်းဌ ပဋိသန္ဓေ(၁၉)မှ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို မကောက်၍ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ(၁၇)ရ၏။

? အဗျာကတမမ္မသည် အဗျာကတမမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတဿဿ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား‌လည်းကောင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အား‌လည်းကောင်း **အား‌တပ်သော** သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရုသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ိရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဤဟိတ် ၂ ပါး, ၃ ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿမမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရုသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား‌ရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်‌ကောင်း‌သော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ‌ရ၏။ (၉x)

* ကရိဏ်း(၁၁) တွင် ဟေတု+သဟကြီး(၄) = တပြိုင်နက်။
* လတ်(၄)တွင် နာမ်ဆိုင်ရာ(သမ္မယုတ္တခန္ဓာ)၌ အညမည,သမ္မယုတ္တ၊
  * ပဋိသန္ဓေဖြစ်ခြင်း‌ကြောင့် ဝိပါက်ဆိုင်ရာ၌ ဝိပါက ရပါသည်။
  ပစ္စယုပ္ပန်၌ စိတ္တဇရုပ်ရှိနေ၍ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ (ဤလတ်(၄)သည် ဆိုင်ရာသာ‌ရ၍ ယထာရဟ။)
* ကြွင်း‌သဟဇယ်(၆)တွင် ဣန္ဒြေယ,မဂ္ဂတို့၌ ဝီမံသ ရကြ၍ ယထာရဟ ရ၏။

*** အဓိပတိသည် သာဓိပတိဇော(၅၂)ရှိ အဓိပတိတရား‌ကိုယ်သာဖြစ်၍ **ပဋိသန္ဓေအခါ**တွင် ဇော မဖြစ်သော‌ကြောင့် အဓိပတိကို ကြဉ်ရပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ဟေတုပစ္စည်းသည် (၁) ပဋိသန္ဓေအခါ (၂) ပဝတ္တိအခါတို့၌ မည်သည့်ရုပ်များကို ကျေးဇူးပြုသနည်း၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

(၁) ပဋိသန္ဓေအခါ စိတ္တဇရုပ် မဖြစ်သေး၊ ဟေတုပစ္စည်းသည် ပဋိသန္ဓေအခါ အတိတ်ကံကြောင့် ဖြစ်သောပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုသာ မိမိကြောင့်ဖြစ်သည်မဟုတ်သော်လည်း ရပ်ဝေး၌တွေ့ရသော မိတ်ဆွေကဲ့သို့ ကျေးဇူးပြုပါသည်။
(၂) ပဝတ္တိအခါ မိမိကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ဟေတုပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကို မိမိရုပ်ရှာ၌ရှိသောမိတ်ဆွေကဲ့သို့ မိမိကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်၍ မငဲ့တော့။

ဟေတုပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

(ဟိတ်(၆)ပါးနှင့်ပတ်သက်၍ သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို အသံဖမ်းပို့ချစဉ်အရ မကျဉ်းမကျယ်)

* **အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး**သည် ဝဋ်ဆင်းရဲကိုဖြစ်စေသော ကံဖြစ်ပေါ်ရန်အကြောင်းတရားများဖြစ်ပြီး အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းရဲသောအကျိုးလည်း ရှိပါသည်။ ဤ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးကြီးထွားသလောက် အပါယ်လောက ကြီးထွားပါသည်။ ဤဟိတ်သုံးပါး အနိပ်စက်ခံရသောသူသည် မိမိ, သူတပါးနှစ်ဦးသား၏အကျိုးကိုဟုတ်မှန်သည့် အတိုင်းမသိသည့်အပြင် နှစ်ဦးသားကို ဆင်းရဲရန် လှုံ့ဆော်ပါသည်။ ၎င်းသုံးပါးတွင် **မောဟ**သည် ကန်းအောင်ပြုလုပ်တတ်၍ ပညာမျက်စိကိုလည်း ချုပ်ကွယ်စေပြီး၊ ပင်ပန်းခြင်းအဖို့သာ ဖြစ်စေကာ ငြိမ်းအေးမှုကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။

ဤမှပြန်သောအားဖြင့် **ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး**ကို သိနိုင်ပါသည်။

ထို့အပြင် **အလောဘ**သည် ဒါန၏အကြောင်းဖြစ်ပြီး၊ ဝန်တိုမှု,အညစ်အကြေးနှင့် တဏှာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပါသည်။ ဂုဏ်မရှိသည်ကို ဂုဏ်ဟူ၍ မယူဆ။ ထင်ရှားသော အပြစ်ကို အပြစ်ဟုမှတ်၏။ 'ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂ'ကြောင့် စိတ်ဆင်းရဲခြင်း မဖြစ်ပါ။
အဒေါသသည် သီလ၏အကြောင်းဖြစ်၍၊ သီလမရှိမှုအညစ်အကြေး၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်ကို ဂုဏ်ဟုမှတ်ယူ၏။ 'အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂ'ကြောင့် စိတ်ဆင်းရဲခြင်း မဖြစ်ပါ။
အမောဟသည် ဘာဝနာ၏အကြောင်းဖြစ်ပြီး၊ ကုသိုလ်တရားကို မပွားကြောင်း အကုသိုလ်တရား၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ 'ဝိပ္ပလ္လာသ'လေးပါးကြောင့် ဖေါက်ပြန်မှားယွင်းစွာ မယူ။ ဟုတ်မှန်သောသဘောကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း မှတ်ယူ၏။ လိုချင်တောင်းတသည်ကို မရသဖြင့် စိတ်ဆင်းရဲခြင်း မဖြစ်ပါ။

ကောင်းသော အကြောင်းတရား၊ ကုသိုလ်များ၊ တိုးပွားကြရပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ သဟဇာတာဓိပတိ

(ပညာရှိတွေ = ဟေ, မိ, ကွဲ, မဂ်) + ဟာ

သဟဇာတာဓိပတိသည် တကွဖြစ်ဘက်တရားများအပေါ်တွင် အပြင်းအထန်လွှမ်းမိုးပြီး တစ်ဦးတည်းအနေနှင့် ပြိုင်ဘက်မရှိ အစိုးရသောပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ စကြာဝတေးမင်းသည် တစ်ဦးတည်းသောအရှင်သခင်ဖြစ်ပြီး မင်းငယ်များက ဩဇာခံ၍လိုက်နာရသကဲ့သို့ ဆန္ဒစသော အဓိပတိတရားကိုယ် (၄)ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးက လွန်ကဲလျက် အကြောင်းပစ္စည်းတရား ဖြစ်နေလျှင် ဝီရိယစသော(၃)ပါးနှင့်တကွ သမ္မယုတ်ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ, ရုပ်ခန္ဓာတို့သည် ဆန္ဒ၏နောက်လိုက်ဖြစ်၍ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ရသော သဘောသတ္တိ ရှိ၏။

* ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်နှင့် အကုစိတ်များတွင် ဝီမံသာ မရ၍ အဓိပတိတရားကိုယ် (၃)ပါးသာ ရပါသည်။ ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်နှင့် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်,လောကုတ္တရာစိတ်များတွင် ဝီမံသာ ရ၍ အဓိပတိတရားကိုယ် (၄)ပါးလုံး ရ၏။
* တစ်ပါးတည်းအရှင်သခင်အဖြစ် ကျေးဇူးပြုသဖြင့် တစ်ပါးပါးသာ ကောက်ရပါသည်။
* ပစ္စည်းတရားသည် ဆန္ဒစသည့်တစ်ပါးပါးသာရှိသဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်၌ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြွင်ရပါမည်။ (ပစ္စည်း တစ်ပါးတည်းကသာ သမ္မယုတ်ဖြစ်သောတရားများကို ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုပစ္စည်းအဓိပတိသည်လည်း မိမိကိုယ်ကိုပြန်ပြီး ဒိ.ကိစ္စဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်၍ ပန်.၌ကြွင်၏။) (အဓိပတိနှင့်တကွဖြစ်သောဧကို 'သာဓိပတိဧော'ဟု ခေါ်၏။) (၅၅-မောဒွေ,ဟသိ) (အဓိပတိရသောစိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော စိတ္တဧရုပ်ကို 'သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်'ဟု ခေါ်၏။)

၂။	သဟာဓိ	အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါး တို့တွင် တစ်ပါးပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်၊	(ဝိ×ပဋိ)	?	၁၃ (ကံ,---စ္စာ)

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၏ **သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌** "သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ် အားတပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတစ်ဝ် သောတရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ခ်ာ သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ(၁၃)ဟူသည်တည်း။ (+ ဟာ) သင်္ခ်ာသတ္တဟူသော်ကား- (ဟေတုအတိုင်း တူ၏။)

ကုသလော ကုသလသဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာအဗျာကတဿ၊ **အ**ကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလာအဗျာကတဿ၊ **အ**ဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ ၁၃ ဟူသည်ကား- ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* ပစ္စည်းရေတွင် ဟေတုထက် အာဟာရပစ္စည်း တိုးလာပါသည်။ အဓိပတိတရားကိုယ်၌ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ **စိတ္တ**၊ ဝီမံသ ရ၏။ ⇆ အာဟာရတွင် ဖဿ၊ စေတနာ၊ **ဝိညာဉ်** ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတာဓိပတိ သရုပ်ခွဲ ၅၅ – (မောဇ္ဇေ,ဟသိ) = သာဓိဓော ၅၂

၁။	ကသိလဝဏ(၃)ချယ်	က	က	ကတ္တား	အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ ဈေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်	အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈၊ ကေန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉၊ မဂ် ၄၊ ဈေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။
၂။		က	ဏ္ဍာ	ကတ္တား	ပဠဝေါဘုံ၌ မိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ ဈေ ၃၈၊ စိတ္တ.. မိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်	သာဓိပတိ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။
၃။		က	ကဏ္ဍာ	ကတ္တား	ပဠဝေါဘုံ၌ မိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ ဈေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. မိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်	မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ ဈေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. မိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။
၄။	အဿာသလဝဏ(၃)ချယ်	အက	အက	ကတ္တား	လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်စေ ၂၆ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်	မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂၆ သမ်ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။
၅။		အက	ဏ္ဍာ	ကတ္တား	ပဠဝေါဘုံ၌ မိ.ရသောအခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂၆ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်	အဓိပတိ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။
၆။		အက	အကဏ္ဍာ	ကတ္တား	ပဠဝေါဘုံ၌ မိ.ရသောအခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂၆ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်	မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂၆ သမ်ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။

?။	စာ(၁)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	မိ.ရသောအခါ မဟာကြီယာ ၈၊ ဇကနံရ မဟာဂူတိ်ကြီ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. မိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
				သမ္မဒါန်:	မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ မဟာကြီယာ ၈၊ ဇကနံရ မဟာဂူတိ်ကြီ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာမိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်:	✪ သဟဇာတာမိပတိသတ္တိ **သာ**ရဇ္ဈ။

(ပဋိ x)

? ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ် သဟဇာတာမိပတိပစ္စည်း ကရိဏ်းကောက်များ၌ သာမညအားဖြင့် "သဟဇာတာမိပတိသတ္တိ**သာ**ရဇ္ဈ"ဟု အရကောက်ဆရာတော်ကြီး ကောက်ပြတော်မူခြင်း သည် သင့် မသင့် ဝေဖန်ပြပါ။

ကုသိုလ်စသော သုံးပဒလုံးမှာပင် တိက်သဟောအတိုင်း အမိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး၊ ၄ ပါး ရှိနေရာ မည်သည့်အမိပတိတရားကိုယ်မျှ အမိပတိအနေအထားအားဖြင့် မခွဲခြားနိုင်၍ ကရိဏ်းကောက်ရာဝယ် '**သဟဇာတာမိပတိသတ္တိသာရဇ္ဈ**။'ဟု သာမညအားဖြင့် ကောက်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အရကောက် ဆရာတော်ကြီး 'ကောက်ပြပုံသင့်ပါသည်။

? အမိပတိပစ္စည်း **ကုသလော ကုသလသဿ၌ ခန္ဓာဝါရ**ဖွဲ့ပြပါ။ ထိုခန္ဓာဝါရအရ ကရိဏ်း ကောက်ပုံကိုအရကောက် ဆရာတော်ကြီး၏အာဘောဂကိုလည်း ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

အမိပတိပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဿ၌ **ခန္ဓာဝါရတစ်ဝါရသာ** ဖြစ်သတည်း။
တစ်ဝါရဟူသော်ကား –ကုသလာ မိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါ၌၌ –

* ကုသလာ မိပတိ၏အရကို အမိပတိတရားကိုယ် သုံးပါးလေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးယူ၍ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကို သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ တစ်ဝါရ ယူ၍ သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား သဟဇာတာမိပတိသတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်ကို အမိပတိပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောတော်မူပါသည်။
* ဝိဘင်္ဂဝါရကရိဏ်းသတ္တိကောက်ရာ၌ '**သဟဇာတာမိပတိသတ္တိသာရဇ္ဈ**။'ဟု ကောက်ယူခဲ့သည့်အတိုင်း ဤ၌လည်း ခန္ဓာဝါရတစ်ဝါရသာ ဖွဲ့ရသည်။ ဤကား ထန်းတပင် အရကောက်၊ ဦးဇမ္ဗူအရကောက်စသော ရှေးရှေးအရကောက် ဆရာတော်ကြီးများ၏ သမာနဝါဒတည်း။ ထိုဆရာတော်ကြီးများ၏ အာဘောဂမှာ မည်သည့်အမိပတိဟု ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ကဲ့သို့ အတိအကျညွှန်ပြဘွယ်မရှိ၍ သဟဇာတာမိပတိသတ္တိသာရဇ္ဈ၏ဟု ကောက်ယူတော်မူကြ၏။ ထိုသို့မဟုတ် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတုအမိပတိစသည်ကို ကောက်ယူလျှင် ဆန္ဒာမိပတိဖြစ်အံ့၊ ဝီရိယာ မိပတိဖြစ်အံ့စသည်ဖြင့် ခန္ဓာဝါရပေါင်းများစွာကို ဖွဲ့ရပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့လည်း မဖွဲ့ထိုက်ပါ။
ဤကားအရကောက် ဆရာတော်ကြီးများ၏ အာဘောဂတည်း။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အဓိပတိ ဧကန်, အနေကန်

စဉ်	အဓိပတိဧကန်	အနေကန်
၁။	ကုသိုလ်ဧကန် မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈။	အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောခါ မဟာကုသိုလ် ၈။ စေ ၃၈
၂။	အကုသိုလ်ဧကန် မိစ္ဆာတွန်ယာမတရား အမိကိုသတ်ခြင်း၊ အဖကိုသတ်ခြင်း၊ ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်း၊ ဘုရားကိုသွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုခြင်း၊ သံဃာကိုသင်းခွဲခြင်း၊	လောဘမူ ၈၊ ဒေါသမူ ၂။ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ် ၈ ၂၆၊
၃။	မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊	မဟာကြိယာ ၈၊ စေ ၃၅။

? ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၌ အဓိပတိဧကန်၊ အနေကန်တရားများကို ဖော်ပြ၍၊ အကုသိုလ်အတွက်အဓိပတိဧကန်ရှိပါသလော၊ အဋ္ဌကထာ၊ မူလဋီကာတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက် အရရှိလျှင် ဖော်ပြပေးပါ။

ကုသိုလ်၌ အဓိပတိဧကန် – မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉၊ မဂ် ၄၊ စေတသိက် ၃၈၊
အနေကန် – အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈၊ စေ ၃၈၊
အကုသိုလ်၌ အဓိပတိအနေကန် – အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူ၌၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သောစေ ဆဋ္ဌိသ(၂၆)၊

အဋ္ဌကထာ၊ မူလဋီကာဆရာတို့၏ဖွင့်ဆိုချက်အရ–
အကုသိုလ်အတွက် မိစ္ဆာတွန်ယတ တရားများသည် အဓိပတိဧကန် ဖြစ်ပါသည်။ အမိသတ်၊ အဖသတ်၊ ရဟန္တာသတ်၊ ဘုရားရှင်ကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြု၊ သံဃာကို သင်းခွဲခြင်းတို့နှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

သဟဇာတာဓိပတိ ၁။ (က္–က္) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၃။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။** (တိ၊ ပါ၊ ဒု)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	က္	က္	ကတ္တား	အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတန်းတခုခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး
			သမ္ပဒါန်	အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္ပယုတ္တဓန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ သာရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကု)
၁။	**ကုသလာဓိပတီ** အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄။ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ဒ္ဒရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော ဓိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား တပ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ပါး၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ပါး၊ မဂ် ၄ ပါး၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ဒ္ဒရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါး တို့တွင် တစ်ပါးပါး ပစ္စည်း တရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ပါး၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ပါး၊ မဂ် ၄ ပါး၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိယား**ပါဠ်၏အရကား **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ ၂။ (ကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၄။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌာဝေါဘုံ၌ ဓိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဧကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တ.. ဓိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး
			သမ္မဒါန်	သာဓိပတိ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိယား	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ သာရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာဓိပတိ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ ဓိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ဒ္ဒရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၊		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** သာဓိပတိ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတာသဒ္ဒါ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကု၈၊ ဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိ တရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတာသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား သာဓိပတိကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ ၃။ (က-ကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၄။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	က	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ ဓိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. ဓိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၊
			သမ္မဒါန်:	ဓိ..ကြဉ်သော ဓိ..ရခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. ဓိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ သာရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကုဗျာ)
၁။	**ကုသလာဓိပတိ** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော ဓိ.ရသောအခါ မဟာကု ၈၊ ဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်

(ကုပဒသုံးချက် အနုဝါဒပါဠိတော်သည် ဟေတုဆိုသကဲ့သို့ အဓိပတိဟု ဆိုရုံသာ ထူး၏။)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာဗျာကတာသင်္ခ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသော အခါ မဟာကုသိုလ် ၈၊ ဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အဓိပတိတရား ကိုယ်ကြွင်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈၊ ဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိ ကုသိုလ်ဖြစ်အပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ ၄။ (အကု–အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်) (မောဒွေ ✗)

၄၁၅။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်ပါဠိ)

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	အကု	အကု	ကတ္တား	လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူ၌၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြွင်စေ ၂၆ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါး၊တွင် တစ်ပါးပါး၊
			သမ္မဒါန်	မိ..ကြွင်သော မိ..ရခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြွင်စေ ၂၆ သမ်ခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ သာရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကု)
၁။	**အကုသလာဓိပတိ** လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူ၌၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြွင်စေ ၂၆ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါး၊တွင် တစ်ပါးပါး	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** မိ..ကြွင်သော မိ..ရခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြွင်စေ ၂၆ သမ်ခန္ဓာ၊

အဓိပတိ– သာဓိပတိဇော်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်နှင့် မောဒွေ ကြွင်ခြင်း (∵ မောဒွေ ✗)

* အဟိတ်ဇောနှင့် အဟိတ်စိတ်များသည် အမြစ်သဖွယ်ဖြစ်သည့် ဟိတ်တရားကင်းသောကြောင့် အလွန်အားနည်း၍ သာဓိပတိ မရနိုင်ပါ။
* မောဒွေသည် ဇကဟိတ်ဇောဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သောဟိတ်တရားတစ်ခု၏ ကျေးဇူးပြုမှု မခံရ၍ အားနည်းပြီး၊ မောဟမူကိုယ်တိုင်ကလည်း အလွန်တွေဝေ၍ မသန်စွမ်းပါ။

မစွမ်းမသန် အားနည်းသောစိတ်များအပေါ်မှာ အဓိပတိကိစ္စဖြစ်ရိုး မရှိပါ။

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလသဿဠ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား‌တပ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်စေ ၂၆ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော အဓိပတိတရား‌ကိုယ် ၃ ပါး‌တွင်တစ်ပါး‌ပါး ပစ္စည်း တရား‌ရ၏။

အကုသလသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အဓိပတိတရား‌ကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိ ပစ္စည်း‌ကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ ၅။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၅။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ ဓိ.ရသောအခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂၆ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဓိ.ကိုယ် ၃ ပါး‌တွင် တစ်ပါး‌ပါး၊
			သမ္မဒါန်	သာဓိပတိ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာဓိပတိ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ ဓိ.ရသောအခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂၆ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော ဓိ.ကိုယ် ၃ ပါး‌တွင် တစ်ပါး‌ပါး၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** သာဓိပတိ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အဗျာကတသဠ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် အား‌တပ်သော ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်း‌ကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်စေတသိက် ၂၆ စိတ္တကွဏတခုတခုဠ်ရှိသော အဓိပတိတရား‌ကိုယ် ၃ ပါး‌တွင် တစ်ပါး‌ပါး ပစ္စည်း‌တရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- သာဓိပတိ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

သဟဇာတာအဓိပတိပစ္စည်း ၆။ (အက္-အကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၅။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	**အက္**	**အကုဗျာ**	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ မိ.ရသောအခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂ဖြ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါး၀ွင် တစ်ပါးပါး၊
			သမ္မဒါန်:	မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂ဖြ သမ်ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိယာ:	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ **သာ**ရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အက္)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကုဗျာ)
၁။	**အကုသလာဓိပတိ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ မိ.ရသောအခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂ဖြ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော မိ.ကိုယ် ၃ ပါး၀ွင် တစ်ပါးပါး၊		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ လော ၈၊ ဒေါ ၂၊ ဝိစိကြဉ်စေ ၂ဖြ သမ်ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလာဗျာကတသဒ္ဒါ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်စေ ၂ဖြ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး၀ွင်တစ်ပါးပါး ပစ္စည်း တရား၏။ အကုသလသဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်စေ ၂ဖြ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိယာ**ပါဠိ၏အရကား **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၆။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

➦ ပါဠိတော်၌ **ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ**ဟု ဟောသော်လည်း **ဝိပါကာဗျာကတာအရ**-ဖို့လ် ၄ ပါး နှင့်သာ ဆိုင်ပါသည်။ ကိရိယာဗျာကတာ၌လည်း ဟသိတုပ္ပါဒ် ကြဉ်ရပါသည်။

၇။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	မိ.ရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈၊ ဓကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကြီ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. မိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါ:တွင် တစ်ပါ:ပါ:၊
			သမ္မဒါန်:	မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ မဟာကြိယာ ၈၊ ဓကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကြီ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်:	✪ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ သာရ၏။

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာဓိပတိ** မိ.ရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈၊ ဓကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကြီ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ.. မိ..ကိုယ် ၃/၄ ပါ:တွင် တစ်ပါ:ပါ:	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** မိ..ကြဉ်သော မိ..ရခါ မဟာကြိယာ ၈၊ ဓကန်ရ မဟဂ္ဂုတ်ကြီ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား:**ပုဒ်၏အရကား:- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား:ဌင်:၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား:ဌင်:**တပ်သော** အဓိပတိပစ္စည်း: ကိုရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈၊ ဓကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုဌ်ရှိသော အဓိပတိတရား:ကိုယ် ၃ ပါ: ၄ ပါ:တို့.တွင် တစ်ပါ:ပါ:ပစ္စည်း:တရား: ရ၏။

အဗျာကတသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား: အဓိပတိတရား:ကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိပစ္စည်း:ကိုရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈၊ ဓကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား:ရ၏။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း:**ပါဠ်၏အရကား: **သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာ** ရ၏။

အဓိပတိပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

ဟေတုပစ္စည်း:ဌ် ဟိတ် ၁ ပါ:သည်ဌင်:, ၂ ပါ:, ၃ ပါ:သည်ဌင်: တစ်ပြိုင်နက် ပစ္စည်း:ပြိုင်၍ ပစ္စည်း:အဖြစ်ဖြင့် နေနိုင်ကြသကဲ့သို့.(ခန္ဓာဝါရဖွဲ့.ပုံဌ်) နာမ်အာဟာရ, သဟဇာတိန္ဒြေယ, ဈာန, မဂ္ဂတို့.ဌ်လည်: ၁ ပါ: ၂ ပါ:စသော အစိပ်အစိပ်သော ပစ္စည်:တရား:တို့.သည်ဌင်:၊ ၃ ပါ:, ၅ ပါ:, ၈ ပါ:သော အပေါင်:ပစ္စည်:တရား:တို့.သည်ဌင်: တစ်ပြိုက်နက် ပစ္စည်:အဖြစ်ဖြင့် နေနိုင်ကြ၏။ **စကြာမင်:**သဖွယ်ဖြစ်သော သဟဇာတာဓိပတိဌ်ကား 'အဓိပတိဓကောဝလဗ္ဘတိ'အရ ဟေတု စသည်တို့.ကဲ့သို့ ၂ ပါ:, ၃ ပါ:, ၄ ပါ: ပစ္စည်:အဖြစ်ဖြင့် နေနိုင်ခွင့် မရှိ။ (ပဋ္ဌာန်:ပါရဂူကျမ်:)

ဆန္ဒနှင့်ဇွဲ၊ စိတ်ဥဿာဟတွဲ၊ ကြိုးကဲ ဖြစ်ရပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်:(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၃။ သဟဇာတကမ္မ

ကမ္မ အဓိပ္ပါယ်

* မိမိကိစ္စ သူတစ်ပါးကိစ္စကို ပြီးစီးထမြောက်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်ခါ နှိုးဆော်ခြင်းကိစ္စဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော**စေတနာ**၏ ထူးခြားသောအမူအယာသည် ကမ္မပစ္စည်း မည်၏။
* ကိုယ်နှုတ်တို့၏ထူးခြားသောအမူအယာတို့သည် ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်ဖြစ်သကဲ့သို့၊ စိတ်၏ ထူးခြားသောအမူအယာတို့သည် စေတနာဖြစ်သည်ဟု မူလဋ္ဌကာက ဆိုပါသည်။ ထိုစိတ်အမူအယာကို နေ့စဉ်မိမိ,သူတစ်ပါးသန္တာန်တို့၌ စေတနာနှင့်အတူဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်များကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။
* **ဥပမာ**– တပည့်ကြီး၊ လက်သမားကြီးတို့သည် မိမိတို့ပြုရမည့် ကိစ္စကိုလည်း ကြောင့်ကြစိုက်၍လုပ်၏။ တပည့်ငယ်၊ လက်သမားငယ်တို့ကိစ္စကိုလည်း ပြီးစီးအောင်ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်းနှင့်တူသည်ဟု ဥပမာပြကြသည်။

သဟဇာတကမ္မမှာရှိသော ကမ္မစေတနာသည် စိတ်(၈၉)နှင့်ယှဉ်သဖြင့် သတ္တဝါများ နေ့စဉ်၊ နာရီစဉ်၊ မိနစ်စဉ်၊ စက္ကန့်နှင့်တကွ ပြု/ပြော/ကြံသမျှသည် သဟဇာတကမ္မနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ပါ။ စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်း ထားကြပါ။ စေတနာသန့်ရှင်းပါဟူသောစကားသည် သဟဇာတကမ္မကို ပြောခြင်းဖြစ်ပါသည်။ **(စိတ်ကောင်းရှိဖို့က ပထမ)**

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းဆိုသည်မှာ ဟေတုပစ္စည်းကဲ့သို့ သဟဇာတပစ္စည်းမှ စေတနာတစ်ခုကိုခွဲထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အတူတကွဖြစ်သည့်တရားများကို ကျေးဇူးပြုသည့် စေတနာသည် သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ စေတနာဟူ၍ပေါ်လာသည့်အခါ ယင်းစေတနာသည် ကိစ္စနှစ်မျိုးကို ဆောင်ရွက်၍သာ ဖြစ်လာပါသည်။ ကိစ္စနှစ်မျိုးမှာ မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သည့် သဟဇာတ်တရားများကို စီရင်နှိုးဆော်ခြင်း **သဟဇာတကမ္မ**ကိစ္စ၊ နောင်အနာဂတ်ကာလတွင် အကျိုးဝိပါက်နှင့် ကမ္မဇရုပ်များကိုဖြစ်ပေါ်စေရန်မှုံးထားခြင်း **နာနာက္ခဏိကကမ္မ** ကိစ္စတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

(၁) မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သော သဟဇာတ်တရားတို့ကို စီရင်နှိုးဆော်ခြင်း။
သဟဇာတကမ္မကိစ္စ = စိတ်(၈၉)၌ရှိသော စေတနာ၊
(၂) နောင်အနာဂတ်ကိစ္စ၌ အကျိုးဝိပါက်နှင့် ကမ္မဇရုပ်များဖြစ်ပေါ်စေရန် မှုံးထားခြင်း။
နာနာက္ခဏိကကမ္မကိစ္စ = ကု ၂၁၊ အကု ၁၂ ၌ရှိသော စေတနာ၊

* ကုသိုလ်,အကုသိုလ်၌ယှဉ်သောစေတနာသည် ကမ္မကိစ္စ(၂)မျိုး ဆောင်ရွက်ပါသည်။
* ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀ ၌ယှဉ်သော စေတနာသည် သဟဇာတ်တရားတို့ကိုစီရင် နှိုးဆော်ခြင်း သဟဇာတကမ္မကိစ္စ တစ်မျိုးကိုသာ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

ကမ္မပစ္စည်း(၄)မျိုးမှာ-

သဟဇာတကမ္မ၊ အနန္တရကမ္မ၊ ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

* သဟဇာတကမ္မတွင် ကြွင်းသုံးမျိုးတို့၏ သန်ဉာဝင်၍ သတ္တ ရကြ၏။
* အနန္တရကမ္မဟူ၍ သီးသန့်ပစ္စည်းမရှိပါ။ သဘာဂ-ဃဋ္ဋနာ များမှာ အသုံးချရန်ဖြစ်ပါသည်။
* အနန္တရကမ္မ, ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မ, ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ သုံးမျိုးကိုပေါင်းပြီး ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်များမှာ နာနာက္ခဏိကကမ္မ ဟူ၍ခေါ်ပါသည်။

(ခဏအထူး) ခဏတူ၊ ခဏကွဲ

ကမ္မပစ္စည်း၌ ခဏတူ၊ ခဏကွဲ (၂)မျိုးရှိပါသည်။ ကျေးဇူးပြုပုံတို့မှာ-

ခဏတူ = သဟဇာတကမ္မ ပစ္စုပ္ပန်စေတနာသည် အတူတကွဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ကိုကျေးဇူး ပြုပါသည်။ စိတ် ၈၉ (စေတနာကြွင်)စေ ၅၁၊ စိတ္တဇရုပ်၊ (**ဧကက္ခဏိကာ**)

ခဏကွဲ = နာနာက္ခဏိကကမ္မ အတိတ်ကုသိုလ်,အကုသိုလ်စေတနာသည် မိမိကြောင့်ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုကျေးဇူးပြုပါသည်။ (**နာနာက္ခဏိကာ**)

ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံအရ-

* ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်သည် ခဏတူ/ခဏကွဲ နှစ်မျိုးနှင့်သက်ဆိုင်သည်။
* ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်သည် ခဏကွဲနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။

တနည်း * ခဏတူရသောရုပ် – ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်

* ခဏကွဲရသောရုပ် – ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်။

ပစ္စည်းတရား၌**စေတနာ**ရှိနေ၍ တရားတစ်ပါးတည်းဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်တွင်စေတနာကို ကြဉ်ရ၏။ ဟေတု, အဓိပတိစသည်တို့ကဲ့သို့ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်လှည့်၍ ယူနိုင်ခွင့် မရှိပြီ။

၃။	သဟကမ္မ	စိတ် ၈၉ ၌ရှိသော စေတနာ၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	?	၁၀ (ဟေ,ဓိ ဣ,စ္ဆာ,မဂ်)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း၏ **သုဒ္ဓသန်ဉာဝါရ၌** "သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အားတပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ရှိသောစေတနာ၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတကမ္မ ပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သန်ဉာ သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ(၁၀)ဟူသည်တည်း။ သန်ဉာသတ္တဟူသော်ကား- (ဟေတုအတိုင်း တူ၏။)

ကု–ကု, ကု–ဗျာ, ကု–ကုဗျာ, အကု–အကု, အကု–ဗျာ, အကု–အကုဗျာ, ဗျာ–ဗျာ

ပစ္စည်းရေ ၁၀– သဟဇာတ၊ အညမည်၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။ (ကြီး,လတ် က်+ဟာ)=၁၀

သဟဇာတကမ္ဘ သရုပ်ခွဲ

(ကြီး,လတ် က်+ဟာ)=၁၀

၁။	ဃ(ခ)ဃောင်	က	က	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦးရှိသော **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတနာကြဉ် စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)
၂။		က	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဦးဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦး, **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၇)
၃။		က	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဦးဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦး, **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	က ၂၁၊ စေတနာကြဉ် စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၆)
၄။	ဃ(ခ)ဃောင်	အက	အက	ကတ္တား:	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦးရှိသော **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတနာကြဉ် စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)
၅။		အက	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဦး အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦး, **စေတနာ**
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၇)
၆။		အက	အကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဦးဖြစ် အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦး, **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	အက ၁၂၊ စေတနာကြဉ်စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၆)

(၁၀တိုး)

၇/၁	ဗျာ(ဂ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိ ၃၆၊ ကြီ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဦးရှိသော **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	ဝိ ၃၆၊ ကြီ ၂၀၊ စေတနာကြဉ် ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက**၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျာ(ဂ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ တိကြဉ်စေ **၃၅** စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဦးရှိသော **စေတနာ၊**
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေတနာကြဉ် **၃၄** သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက**၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၁။ (က္-က္) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ပဋ္ဌာန်)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**က**	**က**	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော **စေတနာ၊**
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတနာကြဉ် စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (က္)
၁။	**ကုသလာ စေတနာ၊** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော **စေတနာ**		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** က္ ၂၁၊ စေတနာကြဉ် စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿဠ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား:- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအား တပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဓကဝီသ၊ စေတသိက် အဠ္ဌတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော **စေတနာ** ပစ္စည်း တရား၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဓကဝီသ၊ စေတနာကြဉ် စေတသိက် သတ္တတိံသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
ကမ္မပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား:- တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ**ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကရိဏ်း(၈) = ကမ္မပစ္စည်း (၁၀)မှ မူတည်၍ တွက်ယူပါမည်။
- သဟဇာတ်း(၄)နှင့် **ကမ္မ**သည် ကပြိုင်နက် ရ၏။
အာဟာရကလည်း ဖဿ, **စေတနာ**, ဝိညာဉ်ဟု ဆိုသဖြင့် တပြိုင်နက် ရ၏။ ၆
- သဟလတ်(၄)ခု နာမ်ရသော ဉ,သမ်တို့သည် နာမ်ဟောသော က္-က္ခု တပြိုင်နက်၊ ၂
ဝိပါက, ဝိပ္ပယုတ္တ(ရုပ်)သည် က္-က္ တွင် မဆိုင်။

စေတနာ - စေတနာသည် သင်္ကြိုဟ်ကလာသည့်အတိုင်း သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ဖြစ်၍ စိတ်(၈၉)လုံးဠ် ယှဉ်ပါသည်။ စေတနာနှင့်အတူတကွဖြစ်နိုင်သော နာမ်တရားများသည် စေတနာ၏ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ဖြစ်၏။ စေတနာကို ပစ္စည်းဘက်ဠ်ယူထားခြင်းကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်တွင် စေတနာကို ကြဉ်ပေးရသည်။ စေတနာနှင့်အတူတကွဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်,ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၂။ (က-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။** (တိဓပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	က	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌. **စေတနာ၊**
			သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ စေတနာ၊** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ်. က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု. **စေတနာ**		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

** ကမ္မပစ္စည်း **က-ဗျာ**နှင့် **အက-ဗျာ**တို့တွင် 'သဟဇာတာ'နှင့် 'နာနာက္ခဏိကာ'ဟူ၍ ဟောပါသည်။ ယခု သဟဇာတမျိုးဖြစ်၍ သဟဇာတကမ္မကိုသာ ဟောပါမည်။
(နာနာက္ခဏိကကမ္မသည် ပကတူပနိဿယမျိုး ဖြစ်ပါသည်။)

* ကမ္မပစ္စည်းတွင် သဟဇာတမျိုးဖြစ်သောကြောင့် 'သဟဇာတာ'ဟု ဆိုရပါမည်။
အရကောက်တွင် ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ဟု **သာမည** ရပါသည်။

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတသ်ဒ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား - စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဓကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု ၌ရှိသော **စေတနာ** ပစ္စည်း တရားရု၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရု၏။
ကမ္မပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရု၏။

* (ပစ္စယုပ္ပန်၌ စိတ္တဇရုပ်ရှိသဖြင့် **အညမညနှင့် သမ္မယုတ္တ**တို့. မဆိုင်။ **ဝိပါက**လည်း မဆိုင်သေး။
စိတ္တဇရုပ်ရလာခြင်းကြောင့် **ဝိပ္ပယုတ္တ** ရလာပါသည်။)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၃။ (က-ကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်. **စေတနာ၊**
			သမ္မဒါန်:	ကု ၂၁၊ စေတနာကြည် စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ကုဗျာ)
၁။	**ကုသလာ စေတနာ** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ– ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ဖြစ်သော **စေတနာ**	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ကု ၂၁၊ စေတနာကြည် စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာဗျာကတာသဒ္ဒါ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု ဌ်ရှိသော **စေတနာ** ပစ္စည်း တရားရှ်၏။
ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတနာကြည် စေတသိက် သတ္တတိံသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရှ်၏။
ကမ္မပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား– တပြိုင်နက်တက်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ** ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှ်၏။

* သဟလတ်တရားများသည် ကုသိုလ်စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သောတရား မရှိသောကြောင့် အလတ်နှင့် လုံးဝမဆိုင်တော့ပါ။
ကမ္မ + ကြီး(၄) + အာဟာရ = တပြိုင်နက်၊

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၄။ (အကု–အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	အကု	အကု	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော **စေတနာ၊**
			သမ္မဒါန်:	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတနာကြည် စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမညံ**၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား:	သမ္ပဒါန် (အကု)
၁။	**အကုသလာ စေတနာ၊** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိရှိသော **စေတနာ**	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတနာကြဉ် စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလဿဒ္ဓ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တ ခန္ဓာအား‌တပ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိရှိသော **စေတနာ** ပစ္စည်း တရား‌ရ၏။ အကုသလဿဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ။ စေတနာကြဉ် စေတသိက် ဆဗ္ဗီသ(၂၆) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
ကမ္မပစ္စယေနဟူသော-**ကရိယာ**ပါဠိ၏အရကား- တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ**ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသ ရ၏။ (* ကရိယာ ကုပဒ နည်းတူ)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၅။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတာသ ဓမ္မသ္သ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု.. **စေတနာ**
			သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိယာ:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား:	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာ စေတနာ** ပဋိသန္ဓေဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု. **စေတနာ**	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အဗျာကတဿဒ္ဓ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စိတ်ဇရုပ်အား‌တပ်သော ပဋိသန္ဓေကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ၊ စိတ်ဇက္ခဏတခုတခု ဌိရှိသော **စေတနာ**ပစ္စည်း တရား‌ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကမ္မပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား– တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* (ပစ္စယုပ္ပန်ဒ္ဒီစိတ္တဇရုပ်ရှိသဖြင့် **အညမညနှင့် သမ္မယုတ္တ**တို့. မဆိုင်။ **ဝိပါက**လည်း မဆိုင်သေး။ စိတ္တဇရုပ်ရလာခြင်းကြောင့် **ဝိပ္ပယုတ္တ** ရလာပါသည်။)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၆။ (အကု–အကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသော စ အဗျာကတသော စ ဓမ္မသော ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	အကု	အကုဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံဒ္ဒီဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒီ.. **စေတနာ**
			သမ္မဒါန်	အကု ၁၂၊ စေတနာကြဉ်စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ၊ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကုဗျာ)
၁။	**အကုသလာ စေတနာ** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဒ္ဒီဖြစ်သောအခါ– အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒီ.. **စေတနာ**		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** အကု ၁၂၊ စေတနာကြဉ်စေ ၂၆ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊

? **အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အကုသလော အကုသလာဗျာကတသဒ္ဒီ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဒ္ဒီဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇)၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒီရှိသော **စေတနာ**ပစ္စည်း တရား၏။ အကုသလသ စ အဗျာကတသ စ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတနာကြဉ် စေတသိက် ဆဗ္ဗီသ(၂၆) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား– တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့.တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကမ္မ + ကြီး(၄) + အာဟာရ = တပြိုင်နက်၊

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော **စေတနာ**
			သမ္မဒါန်	ဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀၊ စေတနာကြည် ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက**၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ စေတနာ** ဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော **စေတနာ**		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀၊ စေတနာကြည်စေ ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)**

အဗျာကတော အဗျာကတဿဠ် ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားလုံး၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားလုံးတပ်သော ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဠ်ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတနာကြည် စေတသိက် ၃၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ကမ္မပစ္စယေနဟူသော- **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* **သဟဇာတ(၄)**ပစ္စည်းသည် ခေါင်းဆောင် ပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့်၊ **ကမ္မ**ပစ္စည်းကိုဟောခြင်းဖြစ်၍၊ **အာဟာရ**သည် စေတနာ ရ၍ **တပြိုင်နက်** ရပါသည်။
* အညမညနှင့်သမ္မယုတ္တမှာ နာမ်ဆိုင်ရာ သမ္မယုတ္တခန္ဓာကိုသာရပါသည်။ စိတ္တဇရုပ် မရပါ။
ဝိပါကသည် ဝိပါက်သာရ၍ ကြိယာ မရပါ။
ဝိပ္ပယုတ္တသည် စိတ္တဇရုပ်သာရ၍ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ မရပါ။
ထို့ကြောင့် (၄)ပစ္စည်းမှာ **ယထာရဟ**ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုခ်ိဳ့ရှိသော **စေတနာ၊**
			သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတနာကြည် ၃၄ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက**၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း:(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ စေတနာ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုခ်ိဳ့ရှိသော **စေတနာ**	သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ၊ ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတနာကြည် ၃၄ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊
၂။	**စေတနာ** စေတနာ	ဝတ္ထုဿ ဟဒယဝတ္ထု၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတဿ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တာခန္ဓာအား‌လည်းကောင်း၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား‌လည်းကောင်း **အား‌တပ်သော** ပဋိသန္ဓေစိတ် ဓကူနဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုခ်ိဳ့ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်း‌တရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေ ဓကူနဝီသ၊ တိ+စေတနာကြည်စေ–စတုတိံသ(**၃၄**)၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား‌ရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်‌ကောင်း‌သော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတကမ္မသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေယ်သ ရ၏။

? ပဋိသန္ဓေအခါ ကဋတ္တာစရူပံဟုဟောတော်မူရာ ဟဒယဝတ္ထုဿည်လည်း ကဋတ္တာရုပ်ဖြစ်၍ ပြီး‌ကောင်း‌ပါလျက် "စေတနာ ဝတ္ထုဿ"ဟု အဘယ်ကြောင့်ဟောတော်မူပါသနည်း။

* ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေနာမ်ခန္ဓာ၌ပါသော စေတနာသည် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ကျေးဇူး ပြုကြောင်း။ **"ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ** ဝိပါကာဗျာကတာ စေတနာ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟော‌ပြီး‌ဖြစ်သော်လည်း **သီး‌သန့်ဖြစ်သော စေတနာက ဟဒယဝတ္ထုလေး‌ကို သီး‌ခြား‌ကျေးဇူး‌ပြုကြောင်း‌ပြလိုသောကြောင့်** ဤသို့အထူး‌ပြု၍– "စေတနာ ဝတ္ထုဿ"ဟု ဟော‌ခြင်း‌ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့က ပြပါသည်။

ကောင်းကျိုး ပွား‌ရန်၊ ကောင်း‌သော ကံ၊ မြဲမြံ ပြုရှုပါစေသော်။

ဦး‌တင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၄။ နာမ်အာဟာရ

အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို အဓွန့်ရှည်စွာ ဆက်လက်ပြီး တည်တံ့၊ကြီးပွားစည်ပင်၊ပြန့်ပြောဘို့ရန်အတွက် ဆောင်မှု၊ထောက်ပံ့မှုဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောပစ္စည်းတရားသည် **အာဟာရပစ္စည်း**တရား ဖြစ်သည်။ ဥပမာ– အလွန်ဟောင်းနွမ်းနေသော **အိမ်အိုကြီး**ကို မယိမ်းယိုင်၊ မပျက်စီးစေရန် ထောက်တိုင်ဖြင့်ထောက်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

* အာဟာရပစ္စည်းသည် **ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အာဟာရ** ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

✪ သဟာတအင်္ဂဇင်္ဂတွင် **နာမ်အာဟာရ**ကို လေ့လာပါမည်။

⅄ နာမ်အာဟာရတွင် **ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ်**ဟူ၍ တရားကိုယ်(၃)ပါး ရှိပါသည်။

နာမ်အာဟာရသုံးပါး ဆောင်ပုံ၊ ထောက်ပံ့ပုံ၊

* ဖဿ ပစ္စယာ ဝေဒနာအရ – **ဖဿာဟာရ**သည် ဝေဒနာ(၃)မျိုးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဝေဒနာကြောင့်(တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ)တွေဖြစ်ပြီး သံသရာရှည်အောင် ဖဿက ဆောင်ထား, ထောက်ပံ့ ထားပါသည်။ ဖဿာဟာရ မဖြစ်ခဲ့လျှင် ဝေဒနာဖြစ်တော့မည်မဟုတ်။ (အာရုံမှာပါရှိသည့် ကျွဉ်၊အနိဋ္ဌရသကို အရအမိယူပါသည်။)

* စေတနာသည် ကုသိုလ်, အကုသိုလ် **စေတနာအာဟာရ = သင်္ခါရ** ဖြစ်၏။ သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏ်အရ – **စေတနာဟာရ**သည် နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေဝိပါတ်၊ ဝိညာဉ် ဖြစ်စေရန် စီမံ၍ ဘဝ(၃)ပါးကို ဆောင်ထား, ထောက်ပံ့ ထားပါသည်။ (ကျွဉ်၊အနိဋ္ဌရသအတွက် သမ္ပယုတ်တရားများကို မနေမနား စေ့ဆော်၏။)

* ဝိညာဏ ပစ္စယာ နာမရူပံအရ – **ဝိညာဏာဟာရ**(ဝိညာဉ်)သည် နာမ်–ရုပ်စသည်တို့ကို တိုးပွားစေကာ ခန္ဓာအစဉ်မပျက်အောင် ဆောင်ထား,ထောက်ပံ့ ထားပါသည်။ (အာရုံကို သိတတ်သော သဘာဝ ရှိ၏။)

ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရတရားကိုယ်(၃)ပါးတို့သည် တကွဖြစ်ဘက်တရားများကို ထောက်ပံ့သမျှ ကျေးဇူးပြုကြ၏။

သတ္တဝါများ၏သန္တာန်မှာ–

* **ဖဿ**မရှိဘဲ ဝိညာဉ်သက်သက်သာရှိနေလျှင် အဝီစိငရဲမှာကျရောက်ပြီး ငရဲမီးတွေလောင်နေသော်လည်း ပူတာကိုသိရုံသာသိမည် မခံသာတဲ့ဒုက္ခ, ဆင်းရဲသောဒုက္ခ ရှိမည်မဟုတ်။ ဖဿရှိနေမှကြောင့်သာ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်ရပါသည်။

* ဖဿရှိပြီး စိတ်မရှိခဲ့လျှင် အဝီစိငရဲ၏ပူခြင်းကိုပင် သိမည်မဟုတ်။ သစ်တုံးနှင့် တူ၏။ သိတာက **ဝိညာဏာဟာရ**။

* ဖဿ, ဝိညာဉ်ရှိပြီး စေတနာဟာရ မရှိခဲ့လျှင် ကိုယ်မှာမခံသာသော ဆင်းရဲခြင်းအပြင်းအထန်ဖြစ်နေသော်လည်း ပူလိုက်လေခြင်းဟု ကာယကံ,ဝစီကံ,မနောကံ လှုပ်ရှားမှု ရှိမည်မဟုတ်။ စေတနာဟာရက မနေမနားစေ့ဆော်သောကြောင့် လှုပ်ရှားမှုသုံးပါး ဖြစ်ရ၏။

* လူ,နတ်များ၏ ချမ်းသာမှုကိုလည်း အပြန်သဘောအားဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။ လောကတွင် ချမ်းသာမှု,ဆင်းရဲမှုဟူသမျှ **ဖဿမှ** ဖြစ်ပါသည်။ ဖဿမရှိလျှင် ချမ်းသာမှု,ဆင်းရဲမှု မရှိတော့ ချမ်းသာသုခမရှိလျှင် လောဘတရားလည်း မရှိပါ။ ဒေါသတရားလည်း မရှိပါ။ လောဘ,ဒေါသ မရှိလျှင် မောဟစသည့် ကိလေသာ(၁၅၀၀)လည်း မရှိတော့ပါ။

* စိတ်နှင့်တကွ သမ္မယုတ်တရားများကို ရပ်တည်ရာမရဘဲ ထိုထိုအာရုံများကိုပြေးသွားနေအောင် **စေတနာမှ** ဆော်သြနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လောဘဆိုင်ရာအာရုံနှင့်တွေ့လျှင် လောဘကို အတွင်စေ့ဆော်ပေး၏။ လောဘအာရုံရှိရာသို့ရောက်အောင် အတွင်နှင်၏။ အာရုံကိုခံစားမှုဌ္ဌ အတွင်တိုက်တွန်း၏။ ဒေါသ, မောဟများဌ္ဌလည်း ဤနည်းအတိုင်း ဖြစ်၏။ စေတနာ၏ စေ့ဆော်မှုကြောင့်သာ ဘဝအဆက်ဆက်မှာ ပဋိသန္ဓေနေမှုတွေ ဖြစ်ရတော့၏။ ကိလေသာကုန်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှ ရပ်တံ့တော့၏။

* သဒ္ဓါ,သီလ,သုတ,စာဂ,ပညာ၊ လောဘ,ဒေါသစသော ကောင်း,မကောင်းအာရုံများနှင့် ဆုံမိသောအခါ ဟဒယဝတ္ထုမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဝိညာဉ်သည် မနောဝိညာဉ် ဖြစ်ပါသည်။ စက္ခုဝိညာဉ်စသည် ဝိညာဏာဟာရ (၆)ပါးရှိပါသည်။ အာရုံကို လိုက်စား မြူးတူးပျော်ပါးခံစားဘို့ရန် လောဘနှိုင်ငံလိုက်ပြီး အပိုအမိုပစ္စည်းဥစ္စာ ရာကြံ ဆည်းပူးမှုစသည်များသည် **ဝိညာဏာဟာရမှ** ပေါ်ထွက်လာသောတရားများ ဖြစ်၏။ ၎င်းသည် မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သင့်လို့ တနေ့တနေ့ လုံခြုံပေါင်းများစွာ အထိုးခံရ၍ ဆင်းရဲဒုက္ခခံစားနေရသောယောကျ်ားနှင့် တူ၏ဟု အဋ္ဌကထာများက ပြဆိုထားပါသည်။

နာမ်အာဟာရပစ္စည်း သုဒ္ဓသန်္ဂဟ

၄။	နာမ်ဟာ	ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ် ဟုဆို အပ်သော နာမ်အာဟာရ ကိုယ် ၃ ပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	?	၁၂ (ဧကန္တကုသိုလ်)

နာမ်အာဟာရပစ္စည်း **သုဒ္ဓသန်္ဂဟဝါရ၌** "သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အားတပ်သော ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ်(၃)ပါး ဤတရားတို့သည် နာမ်အာဟာရပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

သန်္ဂဟ သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ(၁၂)ဟူသည်တည်း။

သန်္ဂဟသတ္တဟူသော်ကား- (ဟေတုအတိုင်း တူ၏။)

ကု-ကု, ကု-ဗျာ, ကု-ကုဗျာ, အကု-အကု, အကု-ဗျာ, အကု-အကုဗျာ, ဗျာ-ဗျာ

ပစ္စည်းရေ ၁၂- အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ **ဣန္ဒြိယ**၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။ (ကြိုး,လတ် + မိ,ကံ,ဟာ,ဣ)=၁၂

နာမ်အာဟာရ သရုပ်ခွဲ

(ကြိုး,လတ် + မိ,ကံ,ဟာ,ကွဲ)=၁၂

၁။	ကုလလဝဒ(၃)ခု၌	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)
၂။		ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)
၃။		ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်:	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)
၄။	အဝေလဝဒ(၃)ခု၌	အကု	အကု	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်:	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)
၅။		အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်:	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)
၆။		အကု	အကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ်ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဧကဋ္ဌ(၄)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဒ္ဌိရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်	ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	**အဓိပတိ၊** သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက၊** **အာဟာရ၊** ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၂)

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဧကဋ္ဌ(၁)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် **၃၅** စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဒ္ဌိရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် **၃၅** သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊**
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက၊ အာဟာရ၊** ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁) (ဓိ ✕)

ကရိဏ်း – (သဟဇေယ်) သဘာဂ ရမ္မ

အဓိပတိ ရမ္မ- စိတ္တာဓိပတိ = နာမ်အာဟာရတွင် ဝိညာဉ်

ကမ္မ ရမ္မ - စေတနာအချင်းချင်း သဘာဂ

ဣန္ဒြိယ ရမ္မ - မနိန္ဒြေ = ဝိညာဏာဟာရ

(နာမ်အာဟာရပစ္စည်းဟောနေသောကြောင့် အာဟာရ(ပြိုင်) ရ၏။)

(သဟလတ်) သဘာဂ ရမ္မ

* နာမ်-နာမ် ဆိုလျှင် ည,သမ် ရ၏။ ဝိပါက,ဝိပ် လျှော့။ နာမ်က-ရုပ်ကိုဆိုလျှင် အပြန်သဘော။ (ဝိပါကကို က,အကုတ္တေမှာ အမြဲလျှော့။) * **နာမ်က-နာမ်ရုပ်ဆိုလျှင် လတ်နှင့် မဆိုင်တော့ပါ။**
* သမ္မယုတ္တာခန္ဓာတွင် သဟဇာတကမ္မကဲ့သို့ ပစ္စည်းဌိရခဲ့သောတရားကို ကြဉ်စရာ မလိုပါ။ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ဟေတုပစ္စည်းကဲ့သို့ ပစ္စယုပ္ပန်တွင်လည်း ကောက်နိုင်ပါသည်။

(နာမ်)အာဟာရ ၁။ (က-က) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၉။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလသဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**က**	**က**	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဒ္ဌိရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည၊** နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ၊** ဣန္ဒြိယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကု)
၁။	**ကုသလာ အာဟာရာ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ဌရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလသဿ်ဌ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝိသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဌ္ဌတိံသ(၃၈)၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ဌရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် (၃)ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလသဿ ဓမ္မသဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝိသ၊ စေတသိက် အဌ္ဌတိံသ၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ပစ္ဆယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အာဟာရပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိယား**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **နာမ်အာဟာရသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? အာဟာရပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဿ်ဌ် **ခန္ဓာဝါရ** အဘယ်မျှရသနည်း။ ဖွဲ့ပြပါ။

(နာမ်အာဟာရပစ္စည်းဌ် သခ်ိုဟ်(၇)ချက်လုံး ခန္ဓာဝါရ **(၇)စီ** ရပါသည်။
အာဟာရပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဿ်ဌ် ခန္ဓာဝါရ (၇) ဝါရ ရပါသည်။

ခန္ဓာဝါရ ခုနှစ်ဝါရဟူသော်ကား ဇကက(၃)ဝါရ၊ ဒုက(၃)ဝါရ၊ တိက(၁)ဝါရ အားဖြင့် ခန္ဓာဝါရ (၇)ဝါရ ဖြစ်သတည်း။

* ဇကက(၃)ဝါရ ဟူသော်ကား - ကုသလာ အာဟာရာ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်ဌ် -

ကုသလာ အာဟာရာဇ်၏အရကို	သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဇ်၏အရကို	ခန္ဓာဝါရ
ဖဿ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဇကက(၃)ဝါရ
စေတနာ ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
ဝိညာဉ် ယူ၍	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	

* ဒုက (၃) ဝါရ ဟူသော်ကား - ကုသလာ အာဟာရာ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်ဌ် -

ကုသလာ အာဟာရာဇ်၏အရကို	သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဇ်၏အရကို	ခန္ဓာဝါရ

ဖဿ၊ စေတနာ ယူ၍	သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	ဒုက(၃)ဝါရ
ဖဿ၊ ဝီညာဉ် ယူ၍	သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	
စေတနာ၊ ဝီညာဉ် ယူ၍	သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ယူ၍ ၁ ဝါရ	

* တိက (၁) ဝါရ ဟူသော်ကား- ကုသလာ အာဟာရာ သမ္မယုတ္တာကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠိ -

- ကုသလာ အာဟာရာ၏အရကို ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝီညာဉ် ယူ၍ သမ္မယုတ္တာကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကို သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ယူ၍ တစ်ဝါရ။

ဤသို့လျှင် တိက(၁)ဝါရ ဖြစ်သတည်း။

ဤသို့လျှင် ဧကက(၃)ဝါရ၊ ဒုက(၃)ဝါရ၊ တိက(၁)ဝါရအားဖြင့် (၇)ဝါရဖြင့် သမ္မယုတ္တာခန္ဓာအား အာဟာရသတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်ကို အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယောဟု ဟောတော်မူပါသည်။

(နာမ်)အာဟာရ ၂။ (ကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၉။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ္မ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ပဋ္ဌာန်းပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝီညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိယာ	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ **ဈာန**၊ **မဂ္ဂင်**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ အာဟာရာ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝီညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတသ္မ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်သော ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈) စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝီညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်

အာဟာရတရားကိုယ်(၃)ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတသမ္မေသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား ကပြိုင်နက် ယထာရဟာတက်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **နာမ်အာဟာရသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? အာဟာရပစ္စည်း ကုသလော အဗျာကတသဒ္ဒါ ခန္ဓာဝါရအဘယ်မျှရသနည်း၊ (၇)ဝါရ ဒုကဝါရအတွက် ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါ။ (၃)ဝါရ

(နာမ်)အာဟာရ ၃။ (က-ကဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၉။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	က	ကဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံဒွဒ်ဖြစ် က ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒွဒ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **အာဟာရ**၊ ဣန္ဒြေယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (လတ် x) (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကဗျာ)
၁။	**ကုသလာ အာဟာရာ** ပဋ္ဌဝေါဘုံဒွဒ်ဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒွဒ်. **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** က ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ် ၊

(ကုပဒသုံးချက် အနုဝါဒပါဠိတော်သည် ဟေတူဆိုသကဲ့သို့ အာဟာရဟု ဆိုရုံသာ ထူး၏။)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာဗျာကတသဒ္ဒါ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်**အားတပ်သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဒွဒ်ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဓကဝိသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒွဒ်ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်ဟုဆို အပ်သော နာမ် အာဟာရတရားကိုယ်(၃)ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။

ကုသလသဿ စ အဗျာကတသဿ စ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ်သ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဧရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။
အာဟာရပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈) ပစ္စယသတ္တိတို့.တွင် **နာမ်အာဟာရသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သေ သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? အာဟာရပစ္စည်း ကုသလော ကုသလာအဗျာကတသဒ္ဒါ ခန္ဓာဝါရအဘယ်မျှရသနည်း၊
(၇)ဝါရ

(နာမ်)အာဟာရ အကုပဒ(၃)ချက်၊

အကုပဒ(၃)ချက်သည် ကုသိုလ်(၂၁-၃၈)အစား အကုသိုလ်(၁၂-၂၇) ဟုဆိုရုံသာထူး၏။
ကရိဏ်းများတွင်လည်း ကုပဒ(၃)ချက် နည်းတူ ဖြစ်ပါသည်။
(အကု-အကု တွင် ၁၀။ အကု-ဗျာ တွင် ၉။ အကု-အကုဗျာ တွင် ၈။)

(နာမ်)အာဟာရ ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၉။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား (နာမ်)အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ဝိ ၃ဖ၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တကမ္မဇတခုတခုဒ္ဒ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)
			သမ္မဒါန်	ဝိ ၃ဖ၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဧရုပ်၊
			ကရိဏ်း	**အဓိပတိ၊** သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက၊ အာဟာရ၊** ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၂)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ အာဟာရာ** ဝိပါက် ၃ဖ၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တကမ္မဇတခုတခုဒ္ဒ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ဝိပါက် ၃ဖ၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားဎင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဧရုပ်ဎင်း

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဥတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဿ္မိ ပဝတ္တိအဓိ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္မယုတ္တာခန္ဓာအားဇင်း သမ္မယုတ္တာခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်**အား၎င်းတပ်သော** ဝိပါက် ဆတ်ံသ (၃၆)၊ ကြိယာ ဝီသ(၂၀)၊ စေ ၃၈ စိတ်ကွဏတခုတခုဒ်ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက် ဆတ်ံသ၊ ကြိယာ ဝီသ၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဒ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့.တွင် **(နာမ်)အာဟာရသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

? တပြိုင်နက် ယထာရဟရုပ်ကိုလည်းရှင်းပြပါ။

* အာဟာရနှင့် အကြီး(၄)ပစ္စည်းပေါင်း ၅ ပစ္စည်းသည် တပြိုင်နက် ဖြစ်၏။ ၅
* အဓိပတိမှာ စိတ္တာဓိပတိသာရခြင်း၊ အညမည, သမ္မယုတ္တတို့.မှာ နာမ်သာရကြခြင်း၊ ကမ္မမှာ စေဘနာသာရခြင်း၊ ဝိပါကမှာ ဝိပါက်စိတ်သာရခြင်း၊ ဣန္ဒြေယမှာ စိတ်သာရခြင်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တမှာ ရုပ်သာရခြင်းတို့.ကြောင့် ဤ(၇)ပစ္စည်းသည် ယထာရဟဖြစ်ပါသည်။ ?

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	၈၂	၈၂	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် **၃၅** စိတ်ကွဏတခုတခုဒ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာ(၃)
			သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် **၃၅** သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊**
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ကမ္မ၊ **ဝိပါက၊ အာဟာရ၊** ဣန္ဒြေယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁) (၆×)

အနုဝါဒပါဠိတော်

ဝဋ်	ပစ္စည်း(၈၂)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (၈၂)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ အာဟာရော** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ်ရှိသော **ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်** ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ(၃)		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ၊** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ပဋတိံသ(၃၅) သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊**

(ကဗဋီကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿသည် ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း-အခန်း(၈) စာ-၂၇၇ သို့.)

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား နာမ်အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋ္ဌိသန္ဓေ)

ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားလုံး သမ္မယုတ္တခန္ဓာ **ကဋတ္တာရုပ်**အားလည်းကောင်းတပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဇကူနဝိသ(၁၉)၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ(၃၅) စိတ္တက္ခဏတစ်ခုခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ်(၃)ပါး ပစ္စည်းတရား၏။ အဗျာကတသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်** ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ဇကူနဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **နာမ်အာဟာရသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

? အာဟာရပစ္စည်း **အဗျာကတော အဗျာကတသအရ** ကတ္တားသမ္မဒါန်ကရိဏ်းတို့ကို **ပြည့်စုံစွာ** ကောက်ပြပါ။

* **နာမ်အာဟာရဖြစ်အံ့ (ပဝတ္တိ+ပဋိသန္ဓေ)ကို ကောက်ပြ၍၊**
* **ရုပ်အာဟာရဖြစ်အံ့-**

အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား ကလာပ်တူသြဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အားတပ်သော **စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာ** ပစ္စည်းတရား၏။ အဗျာကတသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား **ကလာပ်တူသြဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ရုပ်အာဟာရသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

? အာဟာရပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ ၂၌ ခန္ဓာဝါရ အဘယ်မျှရှာသနည်း၊ **ပဝတ္တိတွင် (၇)ဝါရ၊ ပဋိသန္ဓေတွင်လည်း (၇)ဝါရ**

အာဟာရပစ္စည်း ဗုဒ်ဖွယ်

မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ် - ပုတ္တမံသူပမသုတ်- အာဟာရ(၄)ပါး- **ဥပမာ**၊

* ဖဿာဟာရ - အရေဆုတ်ထားသောနွားမကြီးကို သတ္တဝါအမျိုးမျိုး အကိုက်ခံရ၊
* မနောသဉ္စေတနာဟာရ - မီးကျီးတွင်းထဲသို့ ဆွဲချခံရသောဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်လိုသူ၊
* ဝိညာဏာဟာရ - မင်းဒဏ်သင့်သဖြင့် လုံခြုံမှုးစွာအထိုးခံနေရ၍ ဒုက္ခဆင်းရဲခံနေရသူ။
* ကဗဠီကာရာဟာရ- မိမိတို့၏ ချစ်လှစွာသောသားငယ်ကို သတ်စားရခြင်းနှင့် တူ၏။

ကိုယ်စိတ် အာဟာရ လွန်ပြည့်ဝ၊ သုခ ပွားရန်ဖြစ်စေသော်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၅။ သဟဇာတိန္ဒြေယ (ဇီဝိတ, စိတ်, ဓေ +သဒိသဓိပဉ္စ) (ကမ္မကြဉ်–၁၄)

မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သော ရုပ်,နာမ်တရားတို့.ကို မိမိတို့.ဆိုင်ရာကိစ္စ၌(အစိုးရခြင်း) အုပ်စိုးခြင်း ပြုသည့်သဘောသည် 'သဟဇာတိန္ဒြေယပစ္စည်း' ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရခြင်း သဘောဆိုသည်မှာ ပစ္စည်းတရားတွေကသာထင်ပေါ်ပြီး ယှဉ်တက်ဖြစ်ကြသည့်တရားများမှာ မှေးမှိန်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ– ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်နေသောနေရာဌာနမှာ နာမ္မဒုက္ခသာ ထင်ရှား၏။ နာမ္မ–ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်တက်ဖြစ်သော စိတ်၊ ဖဿစသည့် စေတသိက်တရားများက မှေးမှိန်၍သာနေသည်နှင့် တူပါသည်။

ဤန္ဒြေယပစ္စည်းတွင် ၁။ သဟဇာတိန္ဒြေယ၊ ၂။ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြေယ၊ ၃။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယ ဟူ၍ (၃)မျိုးရှိပါသည်။ သဟဇာတမျိုးတွင် သဟဇာတိန္ဒြေယကို လေ့လာပါမည်။

ဤန္ဒြေများသည် မိမိဆိုင်ရာဆိုင်ရာတွေ့မှာ အစိုးရကြပါသည်။

၁။ **နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေ** = နာမကွန္ဓာလေးပါး‌တို့.၏ အသက်ရှင်နေမှုကို အစိုးရပါသည်။

၂။ **မနိန္ဒြေ** = အာရုံအမျိုးမျိုးတို့.ကို သိမှုမှာ ယှဉ်တက်စေတသိက်များကို အစိုးရပါသည်။

၃။ **ဝေဒနာ** (၅)မျိုး

(က) သုခိန္ဒြေ – ကိုယ်၏ချမ်းသာကို ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါသည်။

(ခ) ဒုက္ခိန္ဒြေ – ကိုယ်၏ဆင်းရဲကို ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါသည်။

(ဂ) သောမနဿိန္ဒြေ – စိတ်၏ချမ်းသာကို ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါသည်။

(ဃ) ဒေါမဿိန္ဒြေ – စိတ်၏ဆင်းရဲကို ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါသည်။

(င) ဥပေက္ခိန္ဒြေ – လျစ်လျူရှုသော ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါသည်။

၄။ **သဒ္ဓိန္ဒြေ** – ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်စသည်ကို ယုံကြည်မှုမှာ အစိုးရပါသည်။

၅။ **ဝီရိယိန္ဒြေ** – အားထုတ်လုပ်ကိုင်ရေး သမ္မပ္ပဓာန်ကိစ္စမှာ အစိုးရပါသည်။

၆။ **သတိန္ဒြေ** – မမေ့မလျော့ခြင်း သတိပဋ္ဌာန်ကိစ္စမှာ အစိုးရပါသည်။

၇။ **သမာဓိန္ဒြေ** – တည်ကြည်ရေးဌာန,(ဈာန်,သမာပတ်)ကိစ္စမှာ အစိုးရပါသည်။

၈။ **ပညိန္ဒြေ** – တတ်သိလိမ္မာရေး, သစ္စာကိုထိုးထွင်း၍သိရေးမှာ အစိုးရပါသည်။

(က) အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ – သောတာပတ္တိအခိုက်မှာ ဉာဏ်ကို အစိုးရပါသည်။

(ခ) အညိန္ဒြေ – အလယ်လောကုတ္တရာ(၆)ပါးအခိုက်မှာ ဉာဏ်ကို အစိုးရပါသည်။

(ဂ) အညာတာဝိတိန္ဒြေ – အရဟတ္တဖိုလ်အခိုက်မှာ ဉာဏ်စင်ကြယ်ရေးကို အစိုးရပါသည်။

* ကာယက်, ဝစီက်, မနောက်မှုတို့.ကို အစိုးရသော ဤန္ဒြေ(၅)ပါး ရှိပါသည်။

– သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ သတိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေတို့.သည် ကောင်းသည့်အမှုကိစ္စ၌သာ အစိုးရကြပါသည်။

– ဝီရိယိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေတို့.သည် ကောင်း/မကောင်း နှစ်ဌာနတို့.၌ အစိုးရပါသည်။

ဥပမာ– သူဌေးသား(၄)ယောက်နှင့် မင်း ခရီးလမ်းအတူသွား။

သူဌေးသား(၄)ယောက်အိမ်ကိုရောက်သည့်အခါ ဆိုင်ရာသဌေးသားကသာ စီမံပါသည်။

မင်း၏အိမ်ရောက်သည့်အခါ၌လည်း မင်းက သူဌေးသားများနည်းတူ စီမံပါသည်။

* **သဒ္ဒိဇြှေ** – သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကြောင်းတရား၊ ရဟန္တာကြောင်း ဦးစီးရှေ့ဆောင်၊
? ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူများ တရားအားထုတ်၍ သောတာပန်ဖြစ်နိုင်ပါသလား၊
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်လျှင် သဒ္ဓါတရား လုံးဝမရှိ။ ဘာသာရေးကို စုံစမ်း
သောသဘောနှင့်သာ အားထုတ်မည်ဆိုလျှင် မဂ်,ဖိုလ်ကို မရနိုင်ပါ။
* **ဝီရိယဇြှေ** – အားထုတ်လုပ်ကိုင်ရေး သမ္မပ္ပဓာန်တရား(၄)ပါး၏ ဦးစီးရှေ့ဆောင်၊
* **သတိဇြှေ** – မမေ့မလျော့ခြင်း သတိပဋ္ဌာန်(၄)ပါး၏ ဦးစီးရှေ့ဆောင်၊
* **သမာဓိဇြှေ** – တည်ကြည်ရေး ဈာန်,ဝိမောက္ခတရားတို့၏ ဦးစီးရှေ့ဆောင်၊
* **ပညိဇြှေ** – အရိယ သစ္စာတရားတို့၏ ဦးစီးရှေ့ဆောင်၊

သုဒ္ဓသခ်ိုဂ၏ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်များသည် (နာမ်)အာဟာရကဲ့သို့ သမ္မယုတ္တခန္ဓာအရ စိတ်(၈၉), စေတသိက်(၅၁) ရှိပါသည်။ ဇီဝိတ, စိတ်, ဝေဒနာစသည်တရားကိုယ်များလည်း (၁)ပါး, (၂)ပါး, (၃)ပါးစသည် အချင်းချင်း၊ အပြန်အလှန် ဖြစ်နိုင်ကြ၍ စေတသိက် လျော့မသွားပါ။ (နာမ်အာဟာရ၏ သဘောသွားအတိုင်း ပါဠို, အရှေ့တူပါလိမ့်မည်။)

၅။	သဟဇာတိဇြှိယ	ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ,သဒ္ဓါ,ဝီရိယ, သတိ,ကေဋ္ဌတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ် သော နာမ်ကွန်ရှေကိုယ် ၈ ပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်၊	?	၁၄ (ကံ×)

သဟဇာတိဇြှိယပစ္စည်း၏ **သုဒ္ဓသခ်ိုဂဝါရ၌** "သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်၊ အားတပ်သော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,ဇကေဋ္ဌတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ရှေတရားကိုယ်(၈)ပါး ဤတရားတို့သည် သဟဇာတိဇြှိယပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့မည်ကုန်၏။ သခ်ိုဂ သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ(၁၄)ဟူသည်တည်း။
သခ်ိုဂသတ္တဟူသော်ကား- (ဟေတုအကြိုင်း တူ၏။)

က-က, က-ဗျာ, က-ကဗျာ, အက-အက, အက-ဗျာ, အက-အကဗျာ, ဗျာ-ဗျာ

ပစ္စည်းရေ (၁၄)ဟူသော်ကား- ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဟူသည်တည်း။

(ကရိဏ်း- သဟဇေယ်မှ ကမ္မပစ္စည်းသည် သဟဇာတိဇြှိယတရားကိုယ် တပါးမှမရှိ၍ မရပါ။)

သဟဇာတိဇြှိယမှာ * ဣန္ဒြိယနှင့် ကြီး+လတ် = (၉)သည် တပြိုင်နက်ရ၍၊
* ကြွင်းအဇယ်(၅)သည် သဘာဂ၊ (ဟေ,ဓိ,ဟာ၊ ဈာ,မဂ်၊)
ဟေတု(**အမောဟ**)၊ အဓိပတိ(**စိတ်+ဝီ+ဝီ**)၊ အာဟာရ(ဝိညာဉ်)၊ ဈာန(ဝေဒနာ၊ ဇကေဋ္ဌတာ)၊
မဂ္ဂ(**ဝီရိယ၊ ပညာ၊ သတိ**၊ ဇကေဋ္ဌတာ) *(**အကုတွင်** မရှိသည့် တရားများသတိပြု၊)

ဦးတင်ဝင်း(ဒုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတိဖြန့်ယ သရုပ်ခွဲ

(ဇီဝိတ, စိတ်, ဓေ +သဒိသမိပဉ္ဇ်) (ကမ္မကြဉ်-၁၄)

၁။	ကာလလေး(၃)ချက်	က	က	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဒါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ရှေ့တရားကိုယ်(၈)ပါး
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ရှိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၂)
၂။		က	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ်ဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော နာမ် ကွန်ရှေ့တရားကိုယ်(၈)ပါး
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ရှိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁)
၃။		က	ကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ်ဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော နာမ် ကွန်ရှေ့တရားကိုယ်(၈)ပါး
				သမ္မဒါန်	က ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ရှိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)
၄။	အကာလလေး(၃)ချက်	အက	အက	ကတ္တား:	အက ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ကွန်ရှေ့ (၅)ပါး
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ရှိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁) (ဟေ×)
၅။		အက	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ် အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ကွန်ရှေ့ (၅)ပါး
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ရှိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၀)
၆။		အက	အကုဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဥ်ဖြစ် အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ကွန်ရှေ့ (၅)ပါး
				သမ္မဒါန်	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ရှိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)

(ပဝတ္ထိုဝိ)

၇/၁	ဗျည်း(၁)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိ ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိုင်သော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဒါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး
				သမ္မဒါန်:	ဝိ ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၄)

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျည်း(၁)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ပဋ္ဌမ်ိသ (၃၅) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိုင်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး
				သမ္မဒါန်:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ပဋ္ဌမ်ိသ(၃၅) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၃)(ဓိ×)

သဟဇာတိန္ဒြေယ ၁။ (ကု-ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၀။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မူပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိုင်သော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဒါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး
			သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၂)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကု)
၁။	**ကုသလာ ကမ္မူပနိဿယာ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ(အဋ္ဌတိ်သ) ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိုင်သော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဒါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး၊		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ အဋ္ဌတိ်သ(၃၈) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ၎ကဝီသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတီသ(၃၈)၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုခဏ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,၎ကဂ္ဂတာ,ပညာဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ၎ကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတီသ၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကွန်ဒြိယပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား - တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ** ဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

သဟဇာတိန္ဒြိယ ၂။ (က-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၀။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကွန်ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဘင်ပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	က	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေဘုံဌာနဖြစ် က ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုခဏ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,၎ကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလော ကွန်ဒြိယော** ပဋိသန္ဓေဘုံဌာနဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုခဏ်၊ ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,၎ကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ဒိဋ္ဌဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဋိသန္ဓေဘုံကာရဘုံဌာနဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ ဒိဋ္ဌက္ခဏ တခုတခုခဏ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,၎ကဂ္ဂတာ,ပညာဟူဆို

အပ်သော နာမ်ကွန္ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတသမ္မဿမှသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ကွန္ဒြေယ-ပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

သဟဇာတိန္ဒြေယ ၃။ (ကု-ကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၀။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ကွန္ဒြေယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေဝိဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ်တကွဇာတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန္ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး၊
			သမ္မဒါန်	ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (လက်ခံ) (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကုဗျာ)
၁။	**ကုသလာ ကွန္ဒြေယာ** ပဋိသန္ဓေဝိဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ်တကွဇာတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန္ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာအဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်တဇရုပ်**အားတပ်သော** ပဋိသန္ဓေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ်တကွဇာတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ, ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန္ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။

ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ကွန်ဒိုယ-ပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ဒိုယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှိ၏။

ခန္ဓာဝါရ

၁။ **ကု-ကု** ⇨ ဧကက(၈)+ဒုက(၂၈)+တိက(၅၆)+စတုက္က(၃၅)+ပဉ္စက(၂၀)+
ဆက္က(၁၀)+သတ္တက(၄)+အဋ္ဌက(၁) = **၁၆၂**

ကု-ဗျာ = ၁၆၂၊ ကု-ကုဗျာ = ၁၆၂ (ခန္ဓာဝါရဧယားဌ် လေ့လာနိုင်ပါသည်။)

*** အကုပဒတွင် နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၅)ပါး

သဒ္ဓါ,သတိ တို့သည် သောဘဏစိတ်များဌ်သာ ယှဉ်၏။ အကုပဒနှင့် မဆိုင်ပါ။
ပညာ သည် တိဟိတ်စိတ်(၄၇)ဌ်သာယှဉ်၏။ အကုပဒတွင် ဉာဏသမ္ပယုတ် မရှိ။
ထို့ကြောင့် အကုပဒတွင် ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ **နာမ်ကွန်ဒြေ(၅)ပါး**သာ။

သဟဇာတိန္ဒြိယ ၄။ (အကု-အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၀။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသဿ ဓမ္မဿ ကွန်ဒိုယပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်ပါဠိ)

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	**အကု**	**အကု**	ကတ္တား:	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ကွန်ဒြေ (၅)ပါး
			သမ္မဒါန်:	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကွန်ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁) (ဟေ×)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကု)
၁။	**အကုသလာ ကွန်ဒြေယာ** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ကွန်ဒြေ (၅)ပါး		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလသဿ ဌ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ(၁၂)၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေ

တရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလသဿ ဓမ္မသဟှသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကားး- အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော- **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။ (ကြီး ၄+ လတ် ညှ,သမ် + ဣ် = တစ်ပြိုင်နက်၊) (မိ၊ဟာ၊ဈာန၊မဂ္ဂ ယထာရဟ ၄) (ဣန္ဒြိယ၌ ဟေတုရမ္မဏည် ပညိန္ဒြေ အတွက်ရခြင်းဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ဆိုင်၌ ပညာ မရှိပါ။)

? ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဿ်၌ ခန္ဓာဝါရ အဘယ်မျှ ရသနည်း။

ဧကက, ဒုကစသည်ရပုံ အရေအတွက်မျှသာ ဖော်ပြ၍၊ စတုက္ကမျှသာ ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ခဲ့ပါ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဿ်၌ ခန္ဓာဝါရ (**၃၀**)ဝါရ ရပါသည်။ ခန္ဓာဝါရ(၃၀)ဝါရဟူသော်ကား ဧကက(**၅**)ဝါရ၊ ဒုက(**၁၀**)ဝါရ၊ တိက(**၁၀**)ဝါရ၊ စတုက္က(**၄**)ဝါရ၊ ပဉ္စက(**၁**)ဝါရ ဖြစ်ပါသည်။

စတုက္က(၄)ဝါရဟူသော်ကား- အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူ အပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်၌ -

အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၏အရကို					သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို	ခန္ဓာဝါရ
ဇီ	စိတ်	ဝေ	ဝီ	ဇ		
✓	✓	✓	✓		သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	(၄)ဝါရ
✓	✓	✓		✓	သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	
✓	✓		✓	✓	သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	
	✓	✓	✓	✓	သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	

- အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၏အရကို ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ **ဝီရိယ**ယူ၍ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကို သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၏အရကို ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ **ဇ**ကေဂ္ဂတာယူ၍ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကို သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၏အရကို ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ **ဝီရိယ၊ ဇ**ကေဂ္ဂတာယူ၍ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကို သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၏အရကို စိတ်၊ **ဝေဒနာ၊ ဝီရိယ၊ ဇ**ကေဂ္ဂတာယူ၍ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကို သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊

ဤသို့လျှင် စတုက္က (၄)ဝါရ ဖြစ်သတည်း။

သဟဇာတိန္ဒြေယ ၅။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနှက်)

၄၃၀။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဣန္ဒြေပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိ**ဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋိသေါဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ်တကွဏာတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝိရိယ,ဇောဋ္ဌဗ္ဗာ နာမ်ဣန္ဒြေ (၅)ပါး
			သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဟေ x) (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာ ဣန္ဒြေယာ** ပဋိသေါဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ်တကွဏာတခုတခု၌ရှိ. ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝိရိယ,ဇောဋ္ဌဗ္ဗာ နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် (၅)ပါး၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** (အကု ၁၂၊ စေ ၂၇) အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်

? **အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အကုသလော အဗျာကတာသဒ္ဒါ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋိသေါဘုံဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ(၁၂)၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇)၊ စိတ်တကွဏာတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝိရိယ,ဇောဋ္ဌဗ္ဗာ နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် (၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဣန္ဒြေယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြေယသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကရိဏ်း(၁၀)တွင် ပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ်ရှိသဖြင့် **အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တ**တို့ မဆိုင်။
ဝိပါကလည်း မဆိုင်သေး။ စိတ္တဇရုပ်ရလာခြင်းကြောင့် ဝိပ္ပယုတ္တ ရလာပါသည်။
ဟေ+ကြီး(၄)+ လတ်မှာ ဝိပ်= တပြိုင်နက်၊

ခန္ဓာဝါရ = အကု-ဗျာ ⇨ ဧကက(၅)+ဒုက(၁၀)+တိက(၁၀)+စတုက္က(၄)+ပဉ္စက(၁) = ၃၀

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတိန္ဒြိယ ၆။ (အကု-အကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၀။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	**အကု**	**အကုဗျာ**	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံ၌ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ဣန္ဒြေ (၅)ပါး
			သမ္ပဒါန်:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဟေ×) (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (အကုဗျာ)
၁။	**အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ**		**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ**
	ပဉ္စဝေါဘုံ၌ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ,ဧကဂ္ဂတာ နာမ်ဣန္ဒြေ(၅)ပါး		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလာဗျာကတသဒ္ဒါ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်**အား တပ်သော** ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, ဝီရိယ, ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆို အပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဣန္ဒြိယ-ပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဒ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၉) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ**ဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

(ဣန္ဒြိယနှင့် အကြီး(၄)ပစ္စည်း ပေါင်း ၅ ပစ္စည်းသည် တပြိုင်နက်ဖြစ်၏။)
*(**အကု**တွင် မရှိသည့် တရားများသတိပြုပါရန်၊)

ခန္ဓာဝါရ = အကု-အကုဗျာ ➪ ဧကက(၅)+ဒုက(၁၀)+တိက(၁၀)+စတုက္က(၄)+ပဉ္စက(၁)= ၃၀

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတိန္ဒြိယ ၇။ (ဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၃၀။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ (ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ဝိ ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဇဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟုဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး
			သမ္မဒါန်	ဝိ ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၄)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ဣန္ဒြိယာ** ဝိပါက် ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဇဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟုဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ဝိပါက် ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားဌင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ဌင်း

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားဌင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်**အားဌင်းတပ်သော** ဝိပါက် ဆတ္တိံသ (၃ဖ)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဇဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ, ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟုဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရု၏။ အဗျာကတသမ္မေသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာ ဝီသ၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရု၏။

ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်ကောင်းသော– ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရု၏။

? တပြိုင်နက် ယထာရဟရပုံကိုလည်းရှင်းပြပါ။

ကွန်ဒြိယနှင့် အကြီး(၄)ပစ္စည်းပေါင်း ၅ ပစ္စည်းသည် တပြိုင်နက်ဖြစ်၏။

ဟေတုမှာ အမောဟာသာရခြင်း၊ **အဓိပတိ**မှာ ဆန္ဒကြဉ်သော တရားကိုယ်သုံးပါးသာရခြင်း၊ **အညမည, သမ္မယုတ္တ**တို့မှာ နာမ်သာရခြင်း၊ **ဝိပါက**မှာ ဝိပါက်စိတ်သာရခြင်း၊ **အာဟာရ**မှာ ဝိညာဉ်သာရခြင်း၊ **စျာန**မှာ ဝေဒနာနှင့် ဧကဂ္ဂတာသာရခြင်း၊ **မဂ္ဂ**မှာ ပညာ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာသာရခြင်း၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**မှာ ရုပ်သာရခြင်းတို့ကြောင့် ဤ(၉)ပစ္စည်းသည် ယထာရဟဖြစ်ပါသည်။

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	၇၂	၇၂	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ ပဗ္ဗတိ်သ (**၃၅**) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ီရှိသော နာမ်ကွန်ဒြိတရားကိုယ်(၈)ပါး
			သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ ပဗ္ဗတိ်သ(**၃၅**) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ကွန်ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၃)(၀ x)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(၇၂) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (၇၂)
၁။	**ဝိပါကာ၇၂ကတာ ကွန်ဒြိယာ** ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ **၃၅** စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ီရှိသော ဇိဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ,ဧကဂ္ဂတာ,ပညာ ဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြိတရားကိုယ်(၈)ပါး	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ** ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ ပဗ္ဗတိ်သ(**၃၅**) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဿ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မော ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားငင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်** အားငင်းတပ်သော ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဥ်ီရှိသော ဇိဝိတ,စိတ်,ဝေဒနာ,သဒ္ဓါ,ဝီရိယ,သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ပညာဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြိတရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် ၃၅ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ **ကဋတ္တာရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ကွန်ဒြိယပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ် ကောင်းသော-ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ကွန်ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ** ဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

သဟာဇာတိကြိုယ ခန္ဓာဝါရ

နှုယ	ဇ	ဝေဒ	ဒ	ဃာန	ဇိဝှါ	ကာယ	စ	ဥဩဇ	ခန္ဓာဝါရ		မှတ်ချက်
ဧကက	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	၈	၈	ဇီ..... သမ္မယုတ္တခန္ဓာ
ဒုက	✓	။	။	။	။	။	။	။	၇	၂၈	ကုသလာ ကုန်ယာ၏အရ **ဇီဝိတ+စိတ် သမ်=သမ်ခန္ဓာ** (✓ ပြထား၊သော **ဇီဝိတ**ကို မူတည်၍ ကြွင်းစုကို မူလီ လှည့်ခါ သွတ်၍ယူရမည်။) **ဇီ+ဝေ၊ ဇီ+သဒ္ဒါ** .....
		✓	။	။	။	။	။	။	၆		
			✓	။	။	။	။	။	၅		
				✓	။	။	။	။	၄		
					✓	။	။	။	၃		
						✓	။	။	၂		
							✓	။	၁		
တိက	✓	✓	။	။	။	။	။	။	၆	၅၆	ကုသလာ ကုန်ယာ၏အရ **ဇီဝိတ+စိတ်**+ဝေ သမ်=သမ်ခံ **ဇီ**+စိတ်ကို မူတည်ပြီး ဝေစသည်ကို မူလီသွတ်ခါ လှည့်သဖြင့် (၆)ဝါရ။ ထို့အတူ **ဇီ+ဝေ**ကိုမူတည်၍ သဒ္ဒါစသည် မူလီသွတ်ခါ လှည့်သဖြင့် (၅)ဝါရ။ **ဇီ+သဒ္ဒါ**ကိုမူတည်၍ (၄)... * တဖန်... (ဇီဝိတသည် တိကဌ် အားလုံးနှင့်တွဲပြီး၍) **စိတ်+ဝေ**ကို မူတည် ကြွင်း သဒ္ဒါစသည် မူလီသွတ်ခါ လှည့်သဖြင့် (၅)ဝါရ။.... * (**ဇီ,စိတ် ..**တွဲပြီး၍) **ဝေ+သဒ္ဒါ**ကို မူတည် ကြွင်း ဝိရိယစသည် မူလီသွတ်ခါ. * တိကသည် နောက်ဆုံး **သတိ+ဇ**ကိုမူတည်၍ ပညာ ကိုမူလီသွတ် === **၁၆**
		✓	✓	။	။	။	။	။	၅		
		✓		✓	။	။	။	။	၄		
		✓			✓	။	။	။	၃		
		✓				✓	။	။	၂		
		✓					✓	။	၁		
			✓	✓	။	။	။	။	၅		
			✓		✓	။	။	။	၄		
			✓			✓	။	။	၃		
			✓				✓	။	၂		
				✓	✓	။	။	။	၄		
				✓		✓	။	။	၃		
					✓	✓	။	။	၃		

နယ	စ	ဝ	ဂ	ဃ	ငဒို	စ	ဆ	ခန္ဓာဝါရ	မှတ်ချက်
စတုက္က	✓	✓	✓	။	။	။	။	၅	၂၅	* စတုက္ကဒ္ဒိလည်း (✓ပြထားသော **ဇီ+စိတ်+ဝေ** ကိုမူတည်၍ သဒ္ဒါစသည် မူလိသွတ်ခါလှည့်သဖြင့်(၅) * ထို့နောက် **ဇီ+စိတ်+သဒ္ဒါ** ကိုမူတည်၍ ဝိရိယစသည် မူလိသွတ်ခါလှည့်သဖြင့်(၄) ....**ဇီ+စိတ်+ဇ** ကိုမူတည်၍ ပညာကို မူလိသွတ် (၁) * တဖန်... (ဇီဝိတသည် စတုက္ကဒ္ဒအား‌လုံး‌နှင့်တွဲပြီး‌၍) **စိတ်+ဆ+သဒ္ဒါ**ကို မူတည်.
	✓	✓	✓	။	။	။	။	၄		
	✓	✓		✓	။	။	။	၄		
	✓	✓			✓	။	။	၃		
	✓	✓				✓	။	၂		
	✓	✓					✓	၁		
		✓	✓	✓	။	။	။	၄		
		✓	✓		✓	။	။	၃		
		✓	✓			✓	။	၂		
		✓	✓				✓	၁		
			✓	✓	✓		။	၃		
			✓	✓		✓	။	၂		
			✓	✓			✓	၁		
				✓	✓	✓	။	၂		
				✓	✓		✓	၁		
					✓	✓	✓	၁		
ပဉ္စက	✓	✓	✓	✓	။	။	။	၄	၂၀	* စတုက္ကဒ္ဒိလည်း (✓ပြထားသော **ဇီ+စိတ်+ဝေ** သဒ္ဒါကိုမူတည်၍ ဝိရိယစသည် မူလိသွတ်ခါလှည့်သဖြင့်(၄) **စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝိရိယ**ကို မူတည်၍ သတိ...သွတ် **ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝိရိယ+သတိ**ကို မူတည်၍ ဇ...သွတ်
	✓	✓	✓	✓	။	။	။	၄		
	✓	✓	✓		✓	။	။	၃		
	✓	✓	✓			✓	။	၂		
		✓	✓	✓	✓	။	။	၄		
		✓	✓	✓		✓	။	၃		
			✓	✓	✓	✓	။	၂		
ဆက္က	✓	✓	✓	✓	✓	။	။	၃	၁၀	(✓ပြထားသော **ဇီ+စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝိရိယ** ကိုမူတည်၍ သတိစသည်ကို သွတ်. **စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝိရိယ+သတိ** ကိုမူတည်၍ ဇစသည်ကို သွတ်.
	✓	✓	✓	✓	✓	။	။	၃		
	✓	✓	✓	✓	✓		✓	၂		
		✓	✓	✓	✓	✓	။	၃		
		✓	✓	✓	✓		✓	၂		
			✓	✓	✓	✓	✓	၂		
သတ္တက	✓	✓	✓	✓	✓	✓	။	၃	၆	ရော့.(၅)နှင့်သတိကိုမူတည်.. ၂ ရော့.(၅)နှင့်ဇ.ကိုမူတည်.. ၁
	✓	✓	✓	✓	✓		✓	၂		
		✓	✓	✓	✓	✓	✓	၂		
အဋ္ဌက	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	၁	နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ်(၈)ပါး

ခန္ဓာဝါရ

၁။ ကု-ကု ⇨ ဧကက(၈)+ဒုက(၂၈)+တိက(၅၆)+စတုက္က(၃၅)+ပဉ္စက(၂၀)+ဆက္က(၁၀)+သတ္တက(၄)+အဋ္ဌက(၁) = **၁၆၂**

ကု-ဗျာ = ၁၆၂။ ကု-ကုဗျာ = **၁၆၂** (ခန္ဓာဝါရဓေယျဒွေ့ လေ့လာနိုင်ပါသည်။)

၂။ အကု-အကု ⇨ ဧကက(၅)+ဒုက(၁၀)+တိက(၁၀)+စတုက္က(၄)+ပဉ္စက(၁) = **၃၀**

အကု-ဗျာ = ၃၀။ အကု-အကုဗျာ = ၃၀

၃။ ဗျာ-ဗျာ ⇨ ပဝတ္တိ = ၁၆၂ ပဋိသန္ဓေ = ၁၆၂

ကုန်ဆုံးယပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

ကုန်ဆုံး (၂၂)ပါး -

* နာမ်ကုန်ဆုံး ၈ ပါးကို သဟဇာတိကုန်ဆုံးယ (ဝေဒနာ =သုခ,ဒုက္ခ,သော,ဒေါ,ဥပေက္ခာ)
(ပညာ +အနညာတည,အညိ,အညတာဝိ)
* ပသာဒိဆုံး ၅ ပါးကို ဝတ္ထုပုရေဇာတိကုန်ဆုံးယ
* ရုပ်ဓံဝိတိဆုံးကို ရူပဓံဝိတိကုန်ဆုံးယ

××(ကုတ္ထိဆုံး၊ ပုရိသိဆုံးတို့.ကို ပဋ္ဌာန်းမှာ ပစ္စည်းအားဖြင့် မဟောပါ။)

? ကုတ္ထိဆုံး၊ ပုရိသိဆုံးတို့.သည် ကုဆုံးငယ်များဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ကုန်ဆုံးယပစ္စည်း မတပ်ပါသနည်း။

ကုန်ဆုံးယပစ္စည်းဖြစ်လျှင် အတ္ထိပစ္စည်းဧကန်ဖြစ်ရမည်ဖြစ်၍၊ ပဋိသန္ဓေအခိုက်တွင် ဘာဝရုပ် ထင်ရှားရှိသော်လည်း မိန်းမအသွင် ယောကျ်ားအသွင် ထင်ရှားမရှိသေး၍၊ ဘာဝရုပ်မှ မိန်းမ အသွင်ယောကျ်ားအသွင်အား ကုန်ဆုံးယပစ္စည်းနှင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်သောကြောင့် ကုန်ဆုံးယပစ္စည်း မတပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အဓိပတိနှင့် ကုန်ဆုံးယအထူး

* အဓိပတိသည် ပြိုင်ဘက်မရှိ အလွန်ကြီးမားလှ၍ စကြာမင်းနှင့် တူ၏။
ကုန်ဆုံးယမှာ ပဒေသရာဇ်မင်းနှင့် တူပါသည်။ (တစ်နည်း)
အဓိပတိသည် ရှင်ဘုရင်နှင့်တူ၍၊ ကုန်ဆုံးယသည် မှူးမတ်အရာရှိများနှင့် တူပါသည်။
* အဓိပတိပစ္စည်းတွင် တရားကိုယ်နှစ်ပါးတွဲ၍ မရဘဲ၊
ကုန်ဆုံးယပစ္စည်းတွင် နာမ်ကုန်ဆုံး အများယှဉ်တွဲ၍ ရပါသည်။
* ကုန်ဆုံးတစ်ခု၏ကိစ္စကို တစ်ပါးသောကုန်ဆုံးများက အကူအညီ ပေးကြပါသည်။
ဤသို့.ထူးကြပါသည်။

စိတ်ကို စိုးပိုင်၊ အမြဲနိုင်၊ ကြံ.ခိုင် သန်စွမ်းပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၆။ **ဗျာနပစ္စည်း** (ဒွေပဋ္ဌ-၁၀ ×) (ကြီး,လတ် + ဗျာ, ကဲ့, မင်) = ၁၁

ကောင်းသည့်အာရုံဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည့်အာရုံဖြစ်စေ ဝိတက်စသောတရားတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လည်း စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံကိုယူတတ်၏။ တကွဖြစ်ဘက်တရားတို့ကိုလည်း စူးစူးစိုက်စိုက်အာရုံယူစေသောပစ္စည်းသည် ဗျာနပစ္စည်းဖြစ်ပါသည်။

မုဆိုးသည် လေး,မြားဖြင့် သားငှက်တို့ကိုပစ်ကြသည့်အခါ တည့်မတ်စွာချိန်ရွယ်မှု၊ မြားဦးတည့်ငြိမ်စေရန် ထိမ်းချုပ်မှုပြုသကဲ့သို့၊ အာရုံမှာလည်း တည့်မတ်စွာချိန်ရွယ်မှု၊ ထိမ်းချုပ်မှုများသည် ဗျာနပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်ပေါ်,တောင်ထိပ်ပေါ်တက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အောက်မြေပြင်မှာ ရှိသော ကောင်း/မကောင်းအာရုံများကို မိမိကိုယ်တိုင်လည်းမြင်ရ၊ အောက်မှာနေသောပုဂ္ဂိုလ် များကိုလည်း ပြောပြနိုင်သည်နှင့် ဥပမာပြကြပါသည်။

ဗျာန်။ ။ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားများကို သတ်ဖြတ်လောင်မြိုက်စေတတ်၍ ဗျာန်ဟုခေါ်၏။

* ဝိတက်သည် ထိနမိဒ္ဓကို သတ်ဖြတ်၍လောင်မြိုက်စေ၏။
* ဝိစာရသည် ဝိစိကိစ္ဆာကို သတ်ဖြတ်၍လောင်မြိုက်စေ၏။
* ပီတိသည် ဗျာပါဒကို သတ်ဖြတ်၍လောင်မြိုက်စေ၏။
* သုခသည် ဥဒ္ဓစ္စ, ကုက္ကုစ္စကို သတ်ဖြတ်၍လောင်မြိုက်စေ၏။
* ဧကဂ္ဂတာသည် ကာမစ္ဆန္ဒကို သတ်ဖြတ်၍လောင်မြိုက်စေ၏။

(ဗျာနင်တရားတို့ လောင်မြိုက်စေအပ်သော နိဝရဏတရားတို့တွင် **အဝိဇ္ဇာနိဝရဏာ** မပါ။)

၆။	ဗျာန	ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေဒနာ,ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	?	၁၁ (ဟ,ဓိ,က်,ဟ)

ဗျာနပစ္စည်း၏ **သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ၌** သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် အားတပ်သော ဝိတက်,ဝိစာရ,ပီတိ,ဝေဒနာ,ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂတရားကိုယ် ၅ ပါး၊ ဤတရားတို့သည် ဗျာနပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ခါ သုတ္တာ၊ ပစ္စည်းရေ(၁၁) ဟူသည်တည်း။ သင်္ခါသုတ္တာဟူသော်ကား- (ဟေတုအတိုင်း တူ၏။)

ကု-ကု, ကု-ဗျာ, ကု-ကုဗျာ, အကု-အကု, အကု-ဗျာ, အကု-အကုဗျာ, ဗျာ-ဗျာ

ပစ္စည်းရေ (၁၁)ဟူသော်ကား- သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဟူသည်တည်း။

* ဗျာနပစ္စည်းမှာ **သမ္မယုတ္တခန္ဓာ**တွင် ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်(၁၀) မရသောကြောင့် စိတ်(၇၉) ရ၏။ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်များ ဆိုင်ရာ ရ၏။
  ကြီး+လတ်+ဗျာန=(၉) **ဣန္ဒြိယ** ရမှု= ၀၀,၉ **မဂ္ဂ** ရမှု= ဝိတက်,၉

ဗျာနပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ (ဒွေပဋ္ဌ-၁၀ ×) (ကြိုး,လတ် + စ္ပာ, ဣ, မဂ်) = ၁၁

၁။	ကယ်လေ(၃)ခြင်္ဂယ်	က	က	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)
၂။		က	ကဗျာ	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဒ္ဓြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
				သမ္မဒါန်	က ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊နိဿယ၊ဣန္ဒြေယ၊ဗျာန၊မဂ္ဂ၊အတ္ထိ၊အဝိဂတ၊ (လတ်×)(၇)
၄။	အကုသလ(၃)ခြင်္ဂယ်	အက	အက	ကတ္တား:	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)
				ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဒ္ဓ အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
၅။		အက	ဗျာ	သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)
၆။		အက	အကဗျာ	ကတ္တား:	ပဉ္စဝေါဘုံဒ္ဓြစ် အက ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
				သမ္မဒါန်	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊နိဿယ၊ဣန္ဒြေယ၊ဗျာန၊မဂ္ဂ၊အတ္ထိ၊အဝိဂတ၊ (လတ်×)(၇)

(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျည်း(၎)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဒွေ(၁၀)ကြဉ်.ဝိပါက်စိတ် ဆဗ္ဗီသ(၂၆)၊ ကြို ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
				သမ္မဒါန်:	ဒွေ(၁၀)ကြဉ် ဝိ ၂၆၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁)

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျည်း(၁)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
				သမ္မဒါန်:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေတသိက် ၃၅ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁)

ဗျာနပစ္စည်း ၁။ (က္ု–က္ု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ပဋ္ဌာန်း)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ဗျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**ကု**	**ကု**	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္ု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (က္ု)
၁။	**ကုသလာနံ ဗျာနဂ်ါနံ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ(အဌကထာ)၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဌိရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊

'ဗျာနဂ်ါနိ'ဟူ၍ နပုလ္လိင် အသံဖြင့် ဆိုရပါသည်။ ကုသလာနိ ဗျာနဂ်ါနိ၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလသဿ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တာခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဌတီသ(၃၈)၊ စိတ္တကွဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ၊ စေတသိက် အဌတီသ၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ စျာနပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား - တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ် ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တာ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **စျာနသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

စျာနပစ္စည်း ၂။ (ကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ စျာနပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ပဋ္ဌာန်း)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	ပဉ္စဝေါဘုံဌ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တကွဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာနိ စျာနဂ်ါနိ** ပဉ္စဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ် ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ(အဌတီသ) ၃၈၊ စိတ္တကွဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတဿ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တကွဏတခုတခုဌ်ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဗျာနပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား – တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ် ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဗျာနသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှိ၏။

ဗျာနပစ္စည်း ၃။ (ကု–ကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေန ပစ္စယော။**

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား ဗျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာဟူဆိုအပ်သော ဈာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (လတ်×)(၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကုဗျာ)
၁။	**ကုသလာနိ ဈာနင်္ဂါနိ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော ဈာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား ဈာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ **အားတပ်သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော ဈာနင် တရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရှိ၏။

ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား– ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရှိ၏။

ဗျာနပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား – တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ် ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဗျာနသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှိ၏။

ဗျာနပစ္စည်း ၄။ (အကု-အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ဗျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	**အကု**	**အကု**	ကတ္တား	အကု ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဖြစ်ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကု)
၁။	**အကုသလာနိ ဗျာနဂ်ါနိ** အကု ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဖြစ်ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊		**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ဗျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလသဿ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ(၁၂)၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဖြစ်ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဇကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဗျာနပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား - တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဗျာနသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဗျာနပစ္စည်း ၅။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ဗျာနသတ္တိ**ဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	**အကု**	**ဗျာ**	ကတ္တား	ပဉ္စဝေါဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကျ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာနိ ဗျာနဂ်ါနိ** ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာဟူဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂိယ် ၅ ပါး၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊

? **အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဗျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အကုသလော အဗျာကတာသ၌ အကုသလော ဓမ္မော ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆို အပ်သော ဗျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတာသမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဗျာနပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား - တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈) ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **ဗျာနသတ္တိ** ဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဗျာနပစ္စည်း ၆။ (အကု-အကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား ဗျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	**အကု**	**အကုဗျာ**	ကတ္တား	ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာဟူဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂိယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကုဗျာ)
၁။	**အကုသလာနိ ဗျာနဂ်ါနိ** ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာဟူဆိုအပ်သော ဗျာနင်္ဂိယ် ၅ ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလာဗျာကတသဒ္ဒ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရုကား-သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်**အားတပ်သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝီတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အကုသလသဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား-
အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။
စျာနပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိယား**ပါဠိ၏အရကား - တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **စျာနသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

စျာနပစ္စည်း ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ စျာနပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ဒွေ(၁၀)ကြဉ်.ဝိပါက်စိတ် ဆဋ္ဌိသ(၂၆)၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်	ဒွေ(၁၀)ကြဉ် ဝိ ၂၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ စျာနင်္ဂါနံ** ဒွေ(၁၀)ကြဉ်,ဝိပါက် ဆဋ္ဌိသ(၂၆)၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊

* ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်(၁၀)သည် သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်(၇)လုံးသာယှဉ်၏။
စျာနင်္ဂတရားကိုယ်များ မယှဉ်ကြသောကြောင့် ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်(၁၀)ကို ကြဉ်ရပါသည်။

? အဗျာကတမ္မသည် အဗျာကတမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် ပဝတ္တိအဓါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တာခန္ဓာအားငင်း၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်**အားငင်းတပ်သော** ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)ကြဉ်သော ဝိပါက် ဆဗ္ဘီသ ၂၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒ် ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)ကြဉ်သော ဝိပါက် ဆဗ္ဘီသ(၂၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ စျာနပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတတ်ကောင်းသော– သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **စျာနသတ္တိ** ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

(ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ပဉ္စတိံသ (၃၅) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒ်ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဝေ,ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊
			သမ္မဒါန်:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ပဉ္စတိံသ(၃၅) သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာနံ စျာနင်္ဂါနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒ်ရှိသော ဝိတက်,စာ,ပီ,ဇေ,ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော စျာနင်္ဂကိုယ် ၅ ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ပဉ္စတိံသ(၃၅) သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊

? အဗျာကတမ္မသည် အဗျာကတမ္မအား စျာနသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် ပဋိသန္ဓေအဓါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တာခန္ဓာအားငင်း၊ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ **ကဋတ္တာရုပ်** အားငင်းတပ်သော ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဒ်ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော

ဗျာနင်္ဂတရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ ဓေ ၃၅ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ဗျာနပစ္စယေနဟူသော **ကရိယာ**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော– သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဋ္ဌိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဗျာနသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ခန္ဓာဝါရ

၁။ **သခ်္ခါ(၇)ချက်လုံး** ⇨ ခန္ဓာဝါရ (၃၀)စီ ရပါသည်။

ဗျာနပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

သမ္မယုတ်တရားများကို အာရုံသို့ ရှေ့ရှုတင်တတ်သော **'ဝိတက်'**သည် အလိုရှိရာ အာရုံသို့ စိတ်ကိုဖြောင့်မတ်စွာ သွားနိုင်ရန် ချိန်ရွယ်မှု မည်ပါသည်။ အာရုံမှာ တရစ်ဝဲဝဲနေသော **'ဝိစာရ'**၊ အာရုံကို နှစ်သက်တတ်သော **'ပီတိ'**၊ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားတတ်သော **'ဝေဒနာ'**၊ တိုက်ဆိုင်ရာကိစ္စကိုဆောင်ရွက်ဘို့ အာရုံမှာစိတ်ကို တည်ငြိမ်စွာချုပ်ထားတတ်သော **'ဧကဂ္ဂတာ'**တို့သည် အာရုံမှာစိတ်ကိုချုပ်ထိမ်းမှုများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ကိစ္စဟူသမျှ ဗျာနမပါလျှင်မပြီး – ဗျာနပစ္စည်းရှိလို့သာ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်တွေမှာ တစ်ခု တစ်ခုသော ကာယကံ,ဝစီကံ,မနောကံမှုများကို အစ,အလယ်,အဆုံးတိုင်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။ ဗျာန်မရှိလျှင် ခြေတစ်လှမ်းကိုသော်မှ တည့်မတ်အောင် လှမ်းနိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။ အာရုံ တစ်ပါးကိုစိတ်ဖြောင်းပြီး မေ့နေနိုင်ပါသည်။ စိတ်သည် အလွန်ရိုင်းသော နွားသားငယ်နှင့် တူပြီး၊ ဗျာနပစ္စည်းသည် ကြိုးလွန်ချည်တိုင်,မြက်,ရေနှင့် တူပါသည်။

ဗျာနနှင့် မဂ္ဂ အထူး

* ဗျာန်သည် အာရုံ၌စိတ်ကို မြဲအောင်,ဖြောင့်အောင်ပြုလုပ်သည့်အပြင် အပွနာသို့ ရောက်အောင်လည်း ပြုလုပ်ပါသည်။
* မဂ်သည် သံသရာခရီးလမ်းမှာ စေတနာကံကိုဂုဏ်း၊ သံသရာမှလွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ခရီးမှာ ဘာဝနာကံကိုဂုဏ်း၊ ဖြောင့်အောင် ခိုင်မြဲအောင် ပြုလုပ်ပါသည်။ ကမ္မပထ မြောက်အောင် ကြိုးပမ်းစည်ပင်အောင် ဘုံအထူးသို့ရောက်အောင်လည်း ပြုလုပ်ပါသည်။

(**ဘုံအထူးရောက်အောင်** – ဘာဝနာအစဉ်အားဖြင့် ကာမဘုံမှစပြီး မဟဂ္ဂတ်,လောကုတ္တရာဘုံတိုင် ဘုံအဆင့်ဆင့်သို့ရောက်အောင် ပြုစုမွေးနိုင်သော **ဘာဝနာကံ**သည် ဘုံအထူးရောက်အောင် ပြု၏။)

ဘေးကင်းဘို့ရန်၊ မေတ္တာဗျာန်၊ ရှင်သန် အေးချမ်းပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၇။ မဂ္ဂပစ္စည်း (အဟိတ်-၁၈ ✕) (ကြိုး,လတ် + ဟေ,မိ စ္ဆာ, ကံ့, မဂ်) = ၁၃

ပကတိသော လူသွားလမ်းခရီး၊ လှည်း, လှေ, သင်္ဘော, လေယာဉ်ပျံစသည်တို့သည် ထိုထိုလမ်းဖြောင့် လမ်းကောက်သို့ ရောက်စေနိုင်သကဲ့သို့ သုဂတိ, ဒုဂ္ဂတိ, ဝိဝဋ္ဋ နိဗ္ဗာန်စခန်းသို့ ရောက်အောင် ခရီးလမ်းကိစ္စဖြင့်ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်သည်။

မဂ္ဂဆိုသည်မှာ လမ်းခရီး၏အမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနေရာဌာနမှ အနီးအဝေးဖြစ်သော အရပ်မျက်နှာများသို့သွားကြရာတွင် လမ်းမကြီး,ငယ်များ၏ ကျေးဇူးမှာ ထင်ရှားပါသည်။ လိုရာသို့ပို့ဆောင်ကြသော လှည်း,လှေသင်္ဘော စသည့်ယာဉ်များသည် လမ်းခရီး၏ အင်္ဂါများဖြစ်ကြပါသည်။

ဒုဂ္ဂတိ, သုဂတိသို့ပို့ပုံ – မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် ဒုဂ္ဂတိလမ်းမကြီး ဖြစ်ပါသည်။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ, မိစ္ဆာဝါယမ, မိစ္ဆာသမာဓိတို့က ဒုဂ္ဂတိလမ်းမကြီးမှာ အတွင်သွားလာပို့ဆောင်နေကြသော လှည်း,လှေသင်္ဘော စသည့်ယာဉ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်(၄)ပါးဆိုသော လမ်းကောက်ဖြင့် ပါဏာတိပါတစသော အကုသိုလ်အမှုကို ပြုကျင့်ကြ၍ ဒုဂ္ဂတိသို့ ပို့ကြပါသည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သုဂတိနှင့် နိဗ္ဗာန်လမ်းမကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကြွင်းသမ္မာမဂ္ဂင်(၇)ပါးတို့သည် သုဂတိလမ်းမကြီးမှာ အတွင်သွားလာပို့ဆောင်နေကြသော လှည်း,လှေသင်္ဘော စသည့်ယာဉ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ သမ္မာမဂ္ဂင်(၈)ပါးဆိုသော လမ်းဖြောင့်ဖြင့် ဒါန,သီလ,ဘာဝနာကုသိုလ်အမှုများကို ပြုကျင့်ကြ၍ သုဂတိနှင့်တကွ နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ကြပါသည်။

? မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ, မိစ္ဆာဝါယမ, မိစ္ဆာသမာဓိဟူသော မိစ္ဆာမဂ္ဂင်(၄)ပါးကဲ့သို့ သုတ္တန်၌ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်(၈)ပါးတရား မိစ္ဆာဝါစာ, မိစ္ဆာကမ္မန္တ, မိစ္ဆာအာဇီဝ, မိစ္ဆာသတိတို့ကို အဘယ်ကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်း၌ မယူသနည်း။ **မူလဋီကာဆရာကြီး**၏ ရှင်းလင်းချက်ဆိုလိုရင်းမျှ။

သုတ္တန်မှာဟောသော မဂ္ဂင်(၈)ပါးအနက် မိစ္ဆာဝါစာ, မိစ္ဆာကမ္မန္တ, မိစ္ဆာအာဇီဝ, မိစ္ဆာသတိတို့သည် အကုသိုလ်စေတနာနှင့် အကုသိုလ်နာမကွန်ဟာတို့သာဖြစ်၍ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်သီးခြားမဟုတ်သောကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်း၌ မဟောပါ။

အဗျာကတမဂ္ဂင်များ

သုဂတိ,ဒုဂ္ဂတိသို့ ပို့ဆောင်တတ်သောကြောင့် မဂ္ဂင်ဆိုလျှင် ကုသိုလ်,အကုသိုလ်အတွက် လျောက်ပတ်သော်လည်း အဗျာကတမဂ္ဂင်များမှာ မပို့ဆောင်နိုင်ကြ၍ မဂ္ဂသတ္တိမရှိသင့်ဆိုလျှင်၊

* သဟိတ်ဝိပါက်မဂ္ဂင်များသည် အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်က မဂ္ဂင်ကိစ္စတတ်သောနည်းအတိုင်း မဂ္ဂပစ္စည်းကို ရထိုက်ပါသည်။
* သဟိတ်ကြိယာမှာရှိသော မဂ္ဂင်များသည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က သုဂတိသို့ပို့နိုင်စွမ်းရှိသော်လည်း ဝဋ်မြစ်ပြတ်ပြီးဖြစ်သော ရဟန္တာသန္တာန်မှာဖြစ်ရ၍ သုဂတိသို့ပို့စရာ မရှိပါ။

မဂ္ဂပစ္ဆည်း မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး

မဂ္ဂင်တရား		အဓိပ္ပါယ် (လမ်းကြောင်း)	တရားကိုယ်
၁	သမ္မာဒိဋ္ဌိ	မှန်သော လမ်းစဉ်အကျင့်ကို သိမြင်သော လမ်းကြောင်း၊	ပညာ
၂	သမ္မာသင်္ကပ္ပ	မှန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ဖြစ်သာ ကြံစည်သော လမ်းကြောင်း၊	ဝိတက်(ကု)
၃	သမ္မာဝါစာ	မှန်သော စကားတို့ကိုသာပြောဆိုသော လမ်းကြောင်း၊	သမ္မာဝါစာ
၄	သမ္မာကမ္မန္တ	မှန်သော အမှုတို့ကိုသာ ပြုမူ,လုပ်ကိုင်သော လမ်းကြောင်း၊	သမ္မာကမ္မန္တ
၅	သမ္မာအာဇီဝ	မှန်ကန်စွာ တရားနှင့်အညီ အသက်မွေးသော လမ်းကြောင်း၊	သမ္မာအာဇီဝ
၆	သမ္မာဝါယာမ	ကုသိုလ်တရားတို့သာဖြစ်စေရန် မှန်ကန်စွာအားထုတ်မှု၊	ဝီရိယ
၇	သမ္မာသတိ	သတိပဋ္ဌာန် ၄ပါးရှုပွားမှုဌာနကောင်းစွာအောက်မေ့မှုလမ်းကြောင်း၊	သတိ
၈	သမ္မာသမာဓိ	ကုသိုလ်တရားတို့ဌာနကောင်းစွာတည်ကြည်သော လမ်းကြောင်း၊	ဧကဂ္ဂတာ
၉	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	မှားသော လမ်းစဉ်အကျင့်ကို သိမြင်သော လမ်းကြောင်း၊	ဒိဋ္ဌိ

ဆို ထို ဂတိ, ရွေက်မည့် လမ်းကြောင်း၊ တရားပေါင်းကို မဂ္ဂ ဆိုဘိ၊ ထို၏ အင်္ဂါ မဂ္ဂင်ပါ။

၇။	မဂ္ဂ	ပညာ,ဝိတက်,ဝိရတိ-၃,ဝီရိယ,သတိ, ဧကဂ္ဂတာ,ဒိဋ္ဌိ ဟု..မဂ္ဂင်.. ၉ ပါး၊	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	၇	၁၃ (ကံ,ဟာ, –)

မဂ္ဂပစ္ဆည်း၏ **သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ၌** သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် အားတပ်သော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတိ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး၊ ဤတရားတို့သည် မဂ္ဂပစ္ဆည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။
သင်္ခါ သတ္တ၊ ပစ္ဆည်းရေ(၁၃)ဟူသည်တည်း။ သင်္ခါသတ္တဟူသော်ကား– (ဟေတုအတိုင်း တူ၏။)
က–က, က–ဗျာ, က–ကဗျာ, အက–အက, အက–ဗျာ, အက–အကဗျာ, ဗျာ–ဗျာ
ပစ္ဆည်းရေ (၁၃)ဟူသော်ကား– ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿကတ္တ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဟူသည်တည်း။

* မဂ္ဂပစ္ဆည်းဟူသည် ဟေတုပစ္ဆည်း၏ နောက်လိုက် ဖြစ်၏။
* **သမ္မယုတ္တခန္ဓာ**တွင်လည်း သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ(၇၁)၊ စေ ၅၂၊
* ကုပဒနှင့် ဗျာပဒတို့တွင် ဒိဋ္ဌိကြဉ် တရားကိုယ်(၈)။ **အကု**ဆိုင်ရာတွင် **(၄)ပါးသာ**။
✓ ဟေတု (အမောဟ)၊ အဓိပတိ(ဝီမံသ)၊ ကမ္မဿကတ(ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ)၊ ဈာန(ဝိတက်၊ ဧကဂ္ဂတာ) **(အကုဆိုင်ရာတွင် ဟေတု မရတော့ပါ။)**
✕ ကမ္မ(စေတနာ)၊ အာဟာရ(နာမ်အာဟာရ ၃) တို့သည် မဂ္ဂပစ္ဆည်းတွင် မရှိပါ။

မဂ္ဂ သရုပ်ခွဲ (အဟိတ်-၁၈ x) (ကြိုး,လတ် + ဟေ,မိ စ္ဆာ, ကံ့, မင်္ဂ) = ၁၃

၁။	ကုသလဝေဒနာ(၃)ခု၌	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဌီရှိသော ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊
				သမ္မဒါန်	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၁)
၂။		ကု	ကုဗ္ဗာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဌီရှိသော ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော **စိတ္တဇရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀)
၃။		ကု	ကုဗ္ဗာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဌီရှိသော ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊
				သမ္မဒါန်	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ် x) (၉)
၄။	အကုသလဝေဒနာ(၃)ခု၌	အကု	အကု	ကတ္တား:	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဌီရှိသော ဝီတက်၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊
				သမ္မဒါန်	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀) (ဟေ x)
၅။		အကု	အကုဗ္ဗာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဌီရှိသော ဝီတက်၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော **စိတ္တဇရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၉)
၆။		အကု	အကုဗ္ဗာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုဌီရှိသော ဝီတက်၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊
				သမ္မဒါန်	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိသယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ် x) (၈)

ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္ထိ)

၇/၁	စဉ်(၄)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတာခုဟခုဒ္ဓရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ **၈**-ပါး၊
				သမ္ပဒါန်	သဝိပါက် ၂၁၊ သကြို ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမညံ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿကတ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၃)

ဗျာ-ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	စဉ်(၄)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေတသိက် **၃၅** စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓ **ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၅**-ပါး၊ (ဝိရတီ ၃ **x**)
				သမ္ပဒါန်	သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
				ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမညံ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿကတ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (မိ **x**) (၁၂)

မဂ္ဂပစ္စည်း ၁။ (ကု-ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၂။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**ကု**	**ကု**	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ **၈**-ပါး၊
			သမ္ပဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ ၊
			ကရိဏ်း:	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမညံ**၊ နိဿယ၊ ကမ္မဿကတ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ကု)
၁။	**ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဒ္ဓရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ **၈**-ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊

'**မဂ္ဂင်္ဂါနိ**'ဟူ၍ နပုလ္လိင် အသံဖြင့် ဆိုရပါသည်။ ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဖြစ်ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိယ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း ၂။ (ကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၂။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်ပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော **စိတ္တဇရုပ်၊**
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာနံ မဂ္ဂင်္ဂါနံ** ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ်	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော– **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း ၃။ (က္–ကဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၂။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	က	ကဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈–ပါး၊
			သမ္မဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (လတ်×) (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကဗျာ)
၁။	**ကုသလာနံ မဂ္ဂဂ်ါနံ** ပဋ္ဌဝေါဘုံဌဖြစ် ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၈–ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** က ၂၁၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာအဗျာကတဿဉ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်**အားတပ်သော** ပဋ္ဌဝေါကဘုံဌဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဟူဆိုအပ် သော မဂ္ဂင်တရား(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား– ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော– **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္ဆည်း ၄။ (အက္ခ-အက္ခ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၂။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသ္မာ ဓမ္မသ္မာ မဂ္ဂပစ္ဆယေန ပစ္ဆယော။** (ပဋ္ဌာန်း)

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	**အက္ခ**	**အက္ခ**	ကတ္တား	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ဝိတက်၊ ဝိစိုယ၊ ဇောဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊
			သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊
			ကရိဏ်း	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ **သမ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀) (ဟေ×)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္ဆည်း(**အက္ခ**) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (**အက္ခ**)
၁။	**အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ** အက္ခ ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ဝိတက်၊ ဝိစိုယ၊ ဇောဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလသ္မာ ဓမ္မော ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ(၁၂)၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ(၂၇) စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ဝိတက်၊ ဝိစိုယ၊ ဇောဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၄)ပါး ပစ္ဆည်းတရား ရ၏။ အကုသလသ္မာ ဓမ္မသ္မာ ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဌ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္ဆည်း ၅။ (အက္ခ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၂။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ္မာ ဓမ္မသ္မာ မဂ္ဂပစ္ဆယေန ပစ္ဆယော။**

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **မဂ္ဂသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	**အက္ခ**	**ဗျာ**	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် အက္ခ ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိုသော ဝိတက်၊ ဝိစိုယ၊ ဇောဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊
			သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၉)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္ဗန်ဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာနိ မဂ္ဂဂ်ါနိ** ပဉ္စဝေါဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ်တကွဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဇကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊

? အကုသိုလ်မမှသည် အဗျာကတမမှအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အဗျာကတာသ၌ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ- အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ စိတ်တကွဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဇကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၄)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိယ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း ၆။ (အကု-အကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၂။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	အကု	အကုဗျာ	ကတ္တား	ပဉ္စဝေါဘုံ၌ဖြစ် အကု ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ စိတ်တကွဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဇကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊
			သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ်ဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။(၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ကုဗျာ)
၁။	**အကုသလာနိ မဂ္ဂဂ်ါနိ** ပဉ္စဝေါဘုံ၌ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ စိတ်တကွဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဇကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ၄-ပါး၊	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ** **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ်ဇရုပ်၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလာဗျာကတာသဒ္ဒါ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဥကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၄)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အကုသလသဿ စ အဗျာကတသဿ စ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိကား**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

** (က္၊အကုပဒတွင် စိတ္တဇရုပ်ဟုသာဆို၏။ က္၊အကုပဒတို့တွင် အဟိတ်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်။
ဗျာပဒတွင်မူ အဟိတ်,သဟိတ်ရှိနေသောကြောင့် အဟိတ်ကြဉ်၍ သဟိတ်သာရကြောင်း....)

မဂ္ဂပစ္စည်း ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၁။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌... ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဒိဋ္ဌိယ၊ သတိ၊ ဥကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊
			သမ္မဒါန်	သဝိပါက် ၂၁၊ သကြို ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **သဟိတ်**စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိကား	ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၁၃)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ မဂ္ဂင်္ဂါနံ** သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဒိဋ္ဌိယ၊ သတိ၊ ဥကဂ္ဂတာ၊ ၈-ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** သဟိတ်ဝိပါက် ၃၆၊ သကြို ၂၀၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **သဟိတ်**စိတ္တဇရုပ်၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)**

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားငင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ **သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အားငင်း တပ်သော** သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈၊ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၈)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ် ၏အရကား သဟိတ်ဝိပါက် ၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ ၁၇၊ စေ ၃၈ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **သဟိတ်** စိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ မဂ္ဂပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိယ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၃) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ**ဟူဆို အပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ဗျာ–ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ) (၁၉ - ဥသန္ဓိ ၂ = ၁၇)

၇/၂	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေတသိက် **၃၅** စိတ္တက္ခဏဘခုတခုဌိ **ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၅**–ပါး၊ (ဝိရတီ ၃ x)
			သမ္မဒါန်	သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
			ကရိဏ်း	ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၉ x) (၁၂)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာနံ မဂ္ဂင်္ဂါနံ** သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏဘခုတခုဌိ ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ၅–ပါး၊	**သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ** သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊	

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– သမ္မယုတ္တခန္ဓာအားငင်း၊ သမ္မယုတ္တခန္ဓာ **ကဋတ္တာရုပ်** အားငင်းတပ်သော **သဟိတ်** ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ စိတ္တက္ခဏတခုတခုဌိရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၅)ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော

သမ္မဒါန်ပုဒ်၏အရကား **သဟိတ်**ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊ စေ ၃၅ သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ **ကဋ္ဌတ္တာရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ မဂ္ဂပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **မဂ္ဂသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

* သဟ၊ နိ၊ ဝိပါက၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စည်းတို့သည် တစ်ပြိုင်နက်၊
* ကျန် ဟေတု၊ အညမည၊ ကမ္မဿိယ၊ စျာန၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ဤ (၆)ယထာရဟ၊

ခန္ဓာဝါရ (၈ ⇆ ၁၆၂၊ ၅ ⇆ ၃၀၊ ၄ ⇆ ၁၅)

* **ကုပဒ(၃)ချက်လုံး** ⇨ ခန္ဓာဝါရ(၁၆၂)စီ ရပါသည်။
* **အကုပဒ(၃)ချက်လုံး** ⇨ ခန္ဓာဝါရ(၁၅)စီ ရပါသည်။
* **ဗျာ–ဗျာ** ⇨ ပဝတ္တိ (၁၆၂)၊ ပဋိသန္ဓေ (၃၀)ဝါရစီ ရပါသည်။

? မဂ္ဂပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဿဒ္ဓါ ခန္ဓာဝါရ အဘယ်မျှရသနည်း။
ဧကက၊ ဒုကစသည်ရပုံ အရေအတွက်မျှဖော်ပြ၍ ဒုကမျှသာ ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ခဲ့ပါ။

မဂ္ဂပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဿဒ္ဓါ ခန္ဓာဝါရ (၁၅)ဝါရ ရပါသည်။
ဧကက(၄)ဝါရ၊ ဒုက(၆)ဝါရ၊ တိက(၄)ဝါရ၊ စတုက္က(၁)ဝါရဖြစ်ပါသည်။

ဒုကဖြစ်အံ့ – အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဒ်၌

အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၏အရကို				သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အရကို	ခန္ဓာဝါရ
ဝိတက်	ဝိရိယ	ဧကဂ္ဂတာ	ဒိဋ္ဌိ		
✓	✓			သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	(၆)ဝါရ
✓		✓		သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ ဟစ်ဝါရ၊	
✓			✓	သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	
	✓	✓		သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	
	✓		✓	သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	
		✓	✓	သမ္မယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊	

ဤသို့လျှင် ဒုက (၆)ဝါရ ဖြစ်၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

မဂ္ဂပစ္စည်း သခ်ၤာအလိုက် တရားကိုယ်များ

မဂ္ဂပစ္စည်း၏ တရားကိုယ်တရားများမှာ ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော **မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၉)ပါး**တို့ ဖြစ်ပါသည်။

သခ်ၤာအလုိကတွင္မူ-

* ကုပဒ(၃) = ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ (၈)
* အကုပဒ(၃) = ဝီတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ (၄)
* ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ) = ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတီ(၃)၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ (၈)
(ပဋ္ဌိ) = ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ (ဝိရတီ ၃ x) (၇)

? မဂ်သည် နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းလော၊ မဂ်သည် နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းဟုတ်-မဟုတ် စိစစ်ပြပါ။

နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရားတို့ မပြုပြင် မစီရင်အပ်သော 'အသင်္ခတတရား' ဖြစ်၏။ မိမိက ပြီးစေတတ်သော တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်း မရှိသော 'အပဋိစ္စယတရား' ဖြစ်၏။

မဂ်တရားတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုပြီးစေတတ်သော အကြောင်းမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း၊ မဂ္ဂင်လမ်း၊ လျှောက်လှမ်းနိုင်ရပါစေသော်။

သဟဇာယ်(၇)စည်း မှတ်ဖွယ်

သဟဇာတအဓိပ္ပာယ် အကျဉ်းချုပ်

သုဒ္ဓသခ်ၤာ၏ အသံအတိုင်း ပါဠိထုတ်ရမူ၊ သုဒ္ဓသခ်ၤာ၏ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ကို ကု၊ အကု၊ ဗျာဟု သရုပ်ခွဲကာ ကောက်ရမူ၊ သုဒ္ဓသခ်ၤာ၏ပစ္စည်းရေအားလျော်စွာ ကရိဏ်းကောက်ရမူများသာဖြစ်၍ သုဒ္ဓသခ်ၤာကို ကြေညက်စွာရပါလျှင် အသွားအလာသရုပ်ကို အနည်းငယ် မှတ်သားရုံမှတပါး ပါဠိအကောက်များကို တစ်စုံတရာကျက်စရာ မလိုပေ။ ကျက်သင့်သည်ကို ကြေပါစေ။ မကျက်ဘဲ ကိစ္စပြီးသင့်သည်ကို ပြီးပါစေ။

ပဋ္ဌာန်းပါရဂူကျမ်း။

သဟဇာတအကြိုး ၄ ပစ္စည်း

သဟဇာတမျိုးတွင် **သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ** (၄)ပစ္စည်းတို့သည် ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများဖြစ်ခြင်းကြောင့် သဘာဂပစ္စည်းရေသည် (၄)ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

****** သဟဇာတပစ္စည်းအား ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်းသည် ကြွင်းသောသဟကြိုးများနှင့် တူ၏။**

သဟဇာတ ပစ္စည်းသုံးပါး

သဟဇာတပစ္စည်းသည် (၁) နာမက္ခန္ဓာပစ္စည်း၊ (၂) မဟာဘုတ်ပစ္စည်း၊ (၃) ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်း ဟူ၍ သုံးပါးရှိပါသည်။

↓ အားတပ်သော ↰

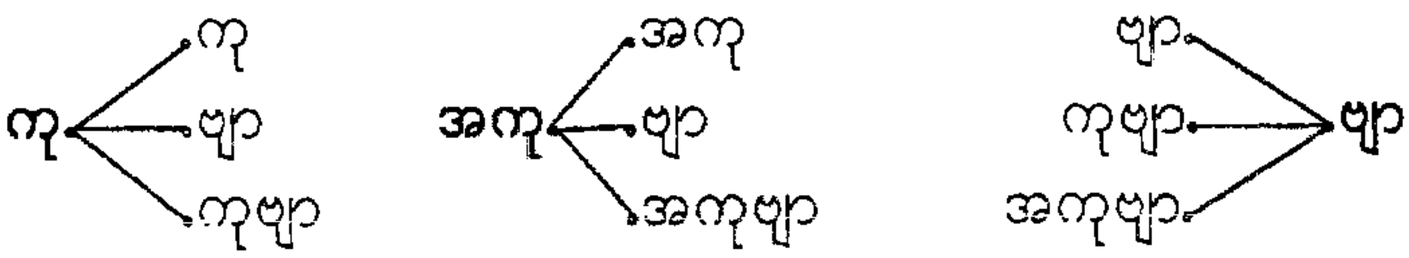
ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)		ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	သဟဇာတ,	၁။	အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားငင်း	၉	၄
၂။	နိဿယ,	၂။	မဟာဘုတ် ၄ ပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ ဥပါဒါရုပ်အားငင်း		
၃။	အတ္ထိ,					
၄။	အဝိဂတ၊	၃။	ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။	အချင်းချင်း		

သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရိုး။ ။ **သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ**ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရဥ်ဖြင့် အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားငင်းတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊ အချင်းချင်းအားငင်း၊ ဥပါဒါရုပ်အားငင်း တပ်သော မဟာဘုတ်(၄)ပါး။ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။ ဤတရားတို့သည် **သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ**ပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ နဝ။ ပစ္စည်းရေ(၄)ဟူသည်ဘည်း။

သင်္ချာ နဝ ဟူသော်ကား-

ကသလော ကသလသည်၊ ကသလော အဗျာကတသည်၊ ကသလော ကသလာဗျာကတသည်၊ **အက**သလော အကသလသည်၊ အကသလော **အဗျာ**ကတသည်၊ အကသလော အကသလာဗျာကတသည်၊ **အဗျာ**ကတော အဗျာကတသည်၊ ကသလာဗျာကတော အဗျာကတသည်၊ အကသလာဗျာကတော အဗျာကတသည်၊ ဟူသည်တည်း။

သင်္ချာ'နဝ'=

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စည်းရေ ၄ ဟူသည်ကား- သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည် တည်း။

(၁) **အချင်းချင်းအား၎င်း**ဆိုသည်မှာ နာမ်အချင်းချင်းကို ဖြစ်ပါသည်။
ပစ္စည်းဘက်က အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးဖြစ်သောကြောင့် စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂ ဖြစ်ပါသည်။ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား၎င်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား၎င်းတပ်သော ဟုဆိုရမည့်အစား စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဆိုသည့်အသံကို အလယ်ကမြုပ်ထားခဲ့ပါသည်။
ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာစသည်တွေအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းတရားသည်- စိတ် ၈၉, စေ ၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် စိတ် ၈၉, စေ ၅၂, ရုပ် ၂၈ ရုပါသည်။
* နာမက္ခန္ဓာပစ္စည်း၌ "အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး"ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် **အရူပနာမက္ခန္ဓာ**နှင့် **စက္ခုဝိညာဉ်**စသော နာမက္ခန္ဓာတို့ကို ပြပါသည်။
* "အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်,ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး" ဟူသောစကားရပ်ဖြင့် **ပဋ္ဌဝေါကာရ** ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သော ပဝတ္ထိနာမက္ခန္ဓာတို့ကို ပြပါသည်။

(၂) မဟာဘုတ်(၄)ပါးဆိုသည်မှာ ပဌာန်းနည်းအားဖြင့် (၇)ပါးရှိပါသည်။
အချင်းချင်းအား၎င်း၊ ဥပါဒါရုပ်အား၎င်းအတွက် ရုပ်ပေါင်း(၂၈)ခု ရှိပါသည်။ မဟာဘုတ်(၄)ပါးက အချင်းချင်း(ပစ္စည်း)အတွက်၊ ဥပါဒါရုပ် ၂၄ ပါးသည် ပစ္စယုပ္ပန်အတွက် ဖြစ်၏။

(၃) အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုဆိုသည်မှာ-
* ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ (ခန္ဓာ ဝတ္ထုသဿ)
* ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော ဟဒယဝတ္ထု (ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ) ဖြစ်ပါသည်။

သဟဇာတပစ္စည်း- ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် သဒ္ဒသင်္ချာသရုပ်ခွဲမှာ

(၁) **နာမ်အချင်းချင်း** - စိတ်,စေတသိက်များကို ခန္ဓာဖွဲ့၍ နာမက္ခန္ဓာများဖြင့် ဟောဏ်။
(ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ)

(၂) **နာမ်ကရုပ်** - ပစ္စည်းနာမ်ဆိုသော်လည်း စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော(၁၄)ကြဉ်၊
(ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ)
(အရူပဘုံ၌ စိတ္တဇရုပ်မရှိ၍ အရူပဝိပါက်(၄)။ အားနည်း၍ စျာန်ကိစ္စမတတ်, စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော ဒွေပဉ္စ(၁၀)။ ဝင်္ကမြစ်ပြတ်ပြီး၍ အလွန်သိမ်မွေ့သော ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်။ အတူတကွဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုသာမှီရသော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ။)

(၃) **နာမ်ကနာမ်ရုပ်** - ပဝတ္တိအခါ- (စိတ်ဖေါက်ပြန်တိုင်း ရုပ်ပြောင်းလဲမှုဖြင့် မြင်နိုင်၏။)
(ကု-ကုဗျာ၊ အကု-အကုဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ)

(၄) **ရုပ်ကနာမ်** - ပဋိသန္ဓေအခါ - "ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ"ဟု ဟောပါသည်။ (ဗျာ-ဗျာ)

(၅) **ရပ်အချင်းချင်း–** (**ရပ်သက်သက်**) ဘုတ်အချင်းချင်း၊ ဘုတ်က ဥပါဒါရုပ်၊ (ဗျာ–ဗျာ)

? ပဌာန်းဒေသနာတော်၌ဟောကြားသော မဟာဘုတ်နှင့် ဥပါဒါရုပ်များ၊

၁။ စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်၊

၂။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်၊

၃။ ဗာဟိရ မဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရ ဥပါဒါရုပ်၊

၄။ အာဟာရဇ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇ ဥပါဒါရုပ်၊

၅။ ဥတုဇ မဟာဘုတ်၊ ဥတုဇ ဥပါဒါရုပ်၊

၆။ အသညသတ် ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်၊

၇။ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်၊ (ပဌဝေါကာရဂ္ဂဲ့)

(စိတ်ပဋိသန်၊ ဗာဟာဥ နှင့် အသညသတ်၊ ပဝတ်ကံ ဤခုနစ်တန် ရုပ်ကိုဟော။)

(၆) **နာမ်ရုပ်ကရုပ်** – ကု/အကုခန္ဓာနှင့် မဟာဘုတ်က ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်ကိုကျေးဇူးပြု၊

(ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာ၊)

ဟူ၍ကျေးဇူးပြုမှုသည် ပဌာဝါရတွင် (၆)မျိုးရှိပါသည်။

*** **မှတ်ရန်**

(က) ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က နာမ်တရားနေလျှင် အချင်းချင်းအားတပ်သောဟု ဆိုပါသည်။
ကတ္တားပါဌ်အရကိုလည်း အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဓာ ဟုဆိုပါသည်။

(ခ) ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က ရုပ်ရှိလျှင် စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုပါ။
ကတ္တားပါဌ်အရကိုလည်း အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ ဟုဆိုပါသည်။

(ဂ) နှစ်ချက်လုံးပါနေပါက နှစ်ချက်လုံးပင် အကုန်ဆိုပါသည်။

သဟဇာတပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ (နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ တို့သည်လည်း အတူတူ။)

၁။	ဥပ္ပန္နဝေဒနီယ(၃၆လေး)	ကု	ကု	ကတ္တား	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊
				သမ္ပဒါန်	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၂။		ကု	ဗျာ	ကတ္တား	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊
				သမ္ပဒါန်	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၅)
၃။		ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊
				သမ္ပဒါန်	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၄)

၄။	အက္ခရာသဒ္ဒ(၃)ချင်း	အက္ခရာ	အက္ခရာ	ကတ္တား:	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ **အစိတ်အစိတ်**နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္ဗန်:	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၅။		အက္ခရာ	ဗျာ	ကတ္တား:	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ **အစိတ်အပေါင်း**နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္ဗန်:	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၅)
၆။		အက္ခရာ	အက္ခရာဗျာ	ကတ္တား:	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ **အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း**နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္ဗန်:	အက ၁၂၊ စေ ၂၇ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၄)

ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ-ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္ဗန်:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

ဗျာ-ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျာ-ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ **အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း**နာမက္ခန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု**၊
				သမ္ဗန်:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ **အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း**နာမက္ခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

ဗျာ-ဗျာ (ရုပ်သက်သက်)

၇/၃	ဗျာ-ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ ဟာ၊ ဥ၊ အသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အလုံးစုံသောမဟာဘုတ် ၄)
				သမ္ဗန်:	**ဘုတ်နှင့်တကွသော** စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ဟာ၊ဥ၊ အသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်၊ (ဘုတ်+ဥပါဒါရုပ်)
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၅)

၈။	ငါး–ငါးငယ်	ကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ **အစိတ်အပေါင်း**နာမကွန္ဒာ **အစိတ်အပေါင်း** မဟာဘုတ်၊
				သမ္မဒါန်:	**စိတ္တဇရုပ်၊**
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ကြီး(၄)
၉။	ငါး–ငါးငယ်များ	အကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	**ပဋ္ဌဝေါဘုံဌ်ဖြစ်** အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ **အစိတ်အပေါင်း**နာမကွန္ဒာ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်၊
				သမ္မဒါန်:	**စိတ္တဇရုပ်၊**
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ကြီး(၄)

သဟကြီးသဏ်ဌာ(၉)ချက်

အစသဏ်ဌာ(၇)ချက်မှာ သဟဇယ်သဏ်ဌာများနှင့် သဘောသွားတူ၏။ **ဗျာ–ဗျာ**တွင်သာ ရုပ်သက်သက် အနေအားဖြင့် ထူးလာပါသည်။ နောက်ဆုံးသဏ်ဌာ(၂)ကို တင်ပြပါမည်။

ကုဗျာ–ဗျာ * ကုသိုလ်နာမကွန္ဒာ(ကု)ကလည်း စိတ္တဇရုပ်(ဗျာ)အား ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။
* မဟာဘုတ်(ဗျာ)ကလည်း စိတ္တဇရုပ်(ဗျာ)အား ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

ယင်းနှစ်ချက်ကို ပေါင်းစပ်ဟောကြားသဖြင့် **ကုဗျာ–ဗျာ** ဟူသောသဏ်ဌာ ဖြစ်လာ၏။

အကုဗျာ–ဗျာ အကုသိုလ်နှင့် မဟာဘုတ်(ဗျာ)ကလည်း စိတ္တဇရုပ်(ဗျာ)အား ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ဤသဏ်ဌာ(၂)ချက်တိုးလာသောကြောင့် **သဏ်ဌာ နဝ** ဖြစ်လာရပါသည်။

သဟဇာတပစ္စည်း ၁။ (ကု–ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၉။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**ကု**	**ကု**	ကတ္တား:	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ **အစိတ်အစိတ်**နာမကွန္ဒာ၊
			သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ **အစိတ်အစိတ်**နာမကွန္ဒာ၊
			ကရိဏ်း:	**သဟဇာတ**၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော် (နာမ်ခန္ဓာ–၄)

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကု)
၁။	**ကုသလော (ဓမ္မော၊ တယော၊ ဒွေ) ခန္ဓော** [၁ ၃ ၂] ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဒာ၊	(တိဏ္ဏန္နံ၊ စတုန္နံ၊ ဒွိန္နံ)[၃ ၁ ၂] **ခန္ဓာနံ၊ အချင်းချင်း၊** (၂၁–၃၈) အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဒာ၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အချင်းချင်းအားတပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဠတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဠတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ သဟာဇာတပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား **တပြိုင်နက်**တတ်ကောင်းသော သဟာဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟာဇာတသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ကရိဏ်း * **သဟဇေယ်များသည် တရားကိုယ်သာရကြ၍ သဟကြီးတွင် ပစ္စည်းမပြိုင်နိုင်ပါ။**
* သဟလတ်တွင် ည,သမ္မယုတ္တတို့သည် နာမ်ကုန်ရ၍ တပြိုင်နက်ဝင်နိုင်၏။
* ဝိပွယုတ္တသည် ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်ရလျှင် ဝင်ပါမည်။ (သမ္မယုတ္တ ပြန်၍ထုတ်ပါ။)
* ဝိပါကသည် ကု,အကုသိုလ်အရာတွင် မဆိုင်ပါ။

အရတရား - ပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန် အရတရားတူသယောင်ဖြစ်နေသော်လည်း မတူနိုင်ပါ။

ပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ ကို ခန္ဓာဖွဲ့လိုက်လျှင် နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး ရပါသည်။ ၎င်းနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးကို ပစ္စည်းတွင် တစ်စိတ်(၁/၃/၂), ပစ္စယုပ္ပန်တွင်တစ်စိတ်(၃/၁/၂) ယူရမည်ဖြစ်၍၊ တစ်ဘက်တည်းတွင် (၄)ပါးလုံးမရနိုင်သောကြောင့် **"အစိတ်အစိတ်"**ဟု ခေါ်၏။ ၎င်းအသီးသီးတို့သည်လည်း ကုသိုလ်များသာဖြစ်ကြသောကြောင့် **"အချင်းချင်း"** လည်း မည်၏။

၁။ **ကု-ကု** ကုသလော [၁ ၃ ၂] [၃ ၁ ၂] ၄။ **အကု-အကု**

* ပစ္စည်းက ခန္ဓာ(၁)ပါးယူလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ခန္ဓာ(၃)ပါး ဖြစ်ပါသည်။
* ပစ္စည်းက ခန္ဓာ(၃)ပါးယူလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ခန္ဓာ(၁)ပါး ဖြစ်ပါသည်။
* ပစ္စည်းက ခန္ဓာ(၂)ပါးယူလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ခန္ဓာ(၂)ပါး ဖြစ်ပါသည်။
× နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးလုံး ပစ္စည်းယူလိုက်လျှင် ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်တွင် မကျန်နိုင်တော့ပါ။

ဤကဲ့သို့ [၁ ၃ ၂] [၃ ၁ ၂] ပါခဲ့လျှင် အစိတ်အစိတ် ဆိုပါ။

ကု-ကု နာမက္ခန္ဓာ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ)

နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးတို့တွင် * ၁ ပါး ၁ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ၃ ပါး ၃ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား၊
* ၃ ပါး ၃ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ၁ ပါး ၁ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား၊
* ၂ ပါး ၂ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ၂ ပါး ၂ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား၊

သဟာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။ (ဖြစ်စေ,တည်စေ ဤနှစ်ထွေ ခေါ်လေကျေးဇူးပြုပုံ။)

သဟဇာတပစ္စည်း ၂။ (က-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနှက်)

၄၁၉။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။** (၀၀ပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	က	ဗျာ	ကတ္တား:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ **အစိတ်အပေါင်း**နာမက္ခန္ဓာ၊
			သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၅)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ ခန္ဓာ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် က ၂၁၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠို၏အရကား **တပြိုင်နက်**တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပ္ပယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးတို့တွင် ၁ ပါး ၁ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား၊ ၂ ပါး ၂ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား၊ ၃ ပါး ၃ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

အစိတ်-အပေါင်း

၂။ **က-ဗျာ** ((**ကုသလာ ခန္ဓာ**[၁ ၃ ၂] [၃ ၁ ၂] **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ**)) ၅။ **အက-ဗျာ**

ပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန်တို့တွင် စေတသိက်, ရုပ်တို့ရှိနေလျှင် "အစိတ်အပေါင်း" မည်၏။ ခန္ဓာအရ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးရပြီး၊ တစ်ပါးပါး(၁/၃/၂)က စိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုမည်ဆိုလျှင် "**အစိတ်**"၊ (၄)ပါးလုံးက ကျေးဇူးပြုသည့်အခါတွင် "**အပေါင်း**" မည်၏။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ကရိဏ်းတွင် 'ဝိပ္ပယုတ္တ'ဝင်လာပြီး၊ အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တ တို့ပြုတ်သွားပါမည်။

သဟဇာတပစ္စည်း ၃။ (က္–ကုဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၁၉။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မလည်းဖြစ်, အဗျာကတဓမ္မလည်းဖြစ်သော တရားအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။		ကု	ကုဗျာ	ကတ္တား	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ်၊ **အစိတ်အပေါင်း**နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ **အစိတ်အစိတ်**နာမက္ခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်**၊
				ကရိဏ်း	**သဟဇာတ**၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၄)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကုဗျာ)
၁။	**ကုသလော (ဧကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] ခန္ဓော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊	(တိဏ္ဏန္နံ၊ ဧကဿ၊ ဒွိန္နံ) [၃ ၁ ၂] **ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်**၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်**အား၊တပ်သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။
ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿဟူသော သမ္မဒါန်ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။
သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား **တပြိုင်နက်တတ်ကောင်း**သော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

သဟဇာတပစ္စည်း အကုပဒ(၃)ချက်
(၄) အက္–အက္၊ (၅) အက္–ဗျာ၊ (၆) အက္–အကုဗျာ၊

* အကုပဒ(၃)ချက်သည် ကုပဒ(၃)ချက်နှင့် သဘောသွား အတူတူဖြစ်ပါသည်။
* ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်(၂၁-၃၈)နေရာတွင် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်(၁၂-၂၇) အစားသွင်း၍ ဆိုရုံသာဖြစ်ပါသည်။ ကရိဏ်းသဘောမှာလည်း ကုပဒ(၃)ချက် နည်းတူ ဖြစ်ပါသည်။

သဟဇာတပစ္စည်း ၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၉။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၇/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ဝိပါက် ၃၄၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊
			သမ္မဒါန်	ဝိ ၃၄၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်**၊
			ကရိယာ	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော (နော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] ခန္ဓော** ဝိပါက် ၃၄၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊	(တိဏ္ဏန်း၊ ကေဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] **ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ** ဝိ ၃၄၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ **အစိတ်အစိတ်** နာမက္ခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်**၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)**

အဗျာကတော အဗျာကတဿဒွေ ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အချင်းချင်းအားထောင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်**အားထောင်းတပ်သော** ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၄)၊ ကြိယာစိတ် ဗီသ(၂၀)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ် ၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဗီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော- **ကရိယာ**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

(ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော အရ ပဝတ္တိအခါမှာ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။)

သဟလတ် ယထာရဟ ရမူ-

* အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တတို့သည် နာမ်ကုန်ရပါသော်လည်း၊ ရုပ် မရသောကြောင့်၊
* ဝိပါကသည် ကြိယာတို့တွင် မရသောကြောင့်၊
* ဝိပ္ပယုတ္တမှာ နာမ် မရသောကြောင့် ယထာရဟ ဝင်ရုပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဗျာ–ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၇/၂	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု**။
			သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဋိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	ဝိပါကာဗျာကတော (ဇကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] **ခန္ဓော** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဓာ	(တိဏ္ဏန်း၊ ကေသ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] ခန္ဓာနံ **ကဋတ္တာ** စ **ရူပါနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊
၂။	**ခန္ဓာ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း	**ဝတ္ထုဿ** ဟဒယဝတ္ထု
၃။	**ဝတ္ထု** ဟဒယဝတ္ထု	**ခန္ဓာနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)**

အဗျာကတော အဗျာကတဿ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– အချင်းချင်းအားထောက်၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ **ကဋတ္တာရုပ် အားထောက်**သော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ(၁၉)၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ(၃၅)၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆို အပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။

✪ ဤတွင် **ဝိပါကပစ္စည်း ယထာရဟ ရမှု** – "ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ"ကို မရပါ။ ကြွင်းများ ရ၏။
ဝိပါကပစ္စည်းတွင် "ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ" မရှိပါ။ "ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ"ဟူ၍ ရှိပါသည်။
* ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ၊ (ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ)
* ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာအားတပ်သော ဟဒယဝတ္ထု (ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ) ဖြစ်ပါသည်။

ဗျာ-ဗျာ (ရုပ်သက်သက်)

၇/၃	ဗျာ-ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ ဟာ၊ ဉ၊ အာသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အလုံးစုံသောမဟာဘုတ် ၄)
				သမ္မဒါန်:	**ဘုတ်နှင့်တကွသော** စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ဟာ၊ဉ၊ အာသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်၊ (ဘုတ်+ဥပါဒါရုပ်)
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၅)

အနုဝါဒပါဠိတော် (ရုပ်ဆိုင်ရာဖြစ်၍ သမ္မယုတ်သဘောမရှိပါ။)

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။		(ဧကံ၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] **မဟာဘူတံ၊** စိတ္တဇ, ပဋိ-ကမ္မဇမဟာဘုတ် (၁/၃/၂)	(တိဏ္ဏန်း၊ စတဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] **မဟာဘူတာနံ** စိတ္တဇ,ပဋိ-ကမ္မဇမဟာဘုတ်(၃/၁/၂)
		မဟာဘူတာ အလုံးစုံသော စိတ္တဇ, ပဋိ-ကမ္မဇမဟာဘုတ်	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကဋတ္တာရူပါနံ၊ ဥပါဒါရူပါနံ** စိတ္တဇရုပ်၊ ကဋတ္တာရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်၊
၂။	ဗာ,ဟာ,ဉ	**ဗာဟိရံ (ဧကံ၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] မဟာဘူတံ၊** ဗာဟိရမဟာဘုတ် (၁/၃/၂) (အာဟာရ,ဥတုဇ နည်းတူယူ)	(တိဏ္ဏန်း၊ စတဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] **မဟာဘူတာနံ** ဗာဟိရမဟာဘုတ် (၃/၁/၂)
		မဟာဘူတာ အလုံးစုံသော ဗာဟိရမဟာဘုတ်	**ဥပါဒါရူပါနံ** ဥပါဒါရုပ်
	အာသည	**အသည္ဆသတ္တာနံ (ဧကံ၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] မဟာဘူတံ၊** အသည-,**ပဝတ္တိကမ္မဇ**မဟာဘုတ် (၁/၃/၂)	(တိဏ္ဏန်း၊ စတဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] **မဟာဘူတာနံ** အသည-,**ပ.ကမ္မဇ.**ဘုတ် (၃/၁/၂)
		မဟာဘူတာ အလုံးစုံသော အသည္ဆသတ်ကမ္မဇ,**ပဝတ္တိကမ္မဇ**မဟာဘုတ်၊	**ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ** ကဋတ္တာရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်၊

? **အဗျာကတမွေသည် အဗျာကတမွေအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ရုပ်သက်သက်)**

** **ရုပ်သက်သက်၌** အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အချင်းချင်းအားထောက်(မဟာဘုတ်ကိုဆိုပါသည်)၊ ဥပါဒါရုပ်အားထောက်၊ စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသည-သတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိ-ကမ္မဇမဟာဘုတ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အဗျာကတသမဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇေပါဒါရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇေပါဒါ၊ ဗာဟိရေပါဒါ၊ အာဟာရဇေပါဒါ၊ ဥတုဇေပါဒါ၊ အသညသတ် ကမ္မဇေပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇေပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

(ကရိဏ်းတွင် **အညမညပစ္စည်း** ယထာရဟဖြစ်ပုံ - အချင်းချင်းအားငင်းအရ မဟာဘုတ် ရနိုင်သော်လည်း၊ ဥပါဒါရုပ် မရသဖြင့် ယထာရဟ ဖြစ်ရပါသည်။)

ရုပ်သက်သက် အရတရား -

ပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန် အရတရားတူသယောင်ဖြစ်နေသော်လည်း မတူနိုင်ပါ။

စိတ္တဇမဟာဘုတ်စသည်(ပဋ္ဌာဝါရရုပ် ၇ မျိုးလုံး)တို့၌ ဆိုင်ရာမဟာဘုတ် ၄ ပါးရှိကြရာတွင်-

* ပစ္စည်းက ဘုတ်(၁)ပါးယူလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကြွင်းဘုတ်(၃)ပါး ဖြစ်ပါသည်။
* ပစ္စည်းက ဘုတ်(၃)ပါးယူလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကြွင်းဘုတ်(၁)ပါး ဖြစ်ပါသည်။
* ပစ္စည်းက ဘုတ်(၂)ပါးယူလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကြွင်းဘုတ်(၂)ပါး ဖြစ်ပါသည်။
* မဟာဘုတ်(၄)ပါးလုံး ပစ္စည်းယူလိုက်လျှင် ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်တွင် မကျန်နိုင်တော့ပါ။

သဟဇာတပစ္စည်း ၈။ (ကုဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၉။ **ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ အဗျာကတသဓမ္မသဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။**

ကုသိုလ်,အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၈။	ကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်၊
			သမ္မဒါန်	**စိတ္တဇရုပ်၊**
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ကိုး(၄)

အနုဝါဒပါဠိတော်

ဘဉ်	ပစ္စည်း(ကုဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ** ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ဖြစ် ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ စိတ္တဇရုပ်၊**

ပစ္စယုပ္ပန် ရုပ်ရှိသဖြင့် ဘုံသတ်ရပါသည်။ (ရုပ်မရှိသော ဘုံကို ကြဉ်၍ကောက်ရ၏။)

? ကုသိုလ်,အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတာသဒ္ဒါ ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မော ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဒွါဒြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်းမဟာဘုတ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **တပြိုင်နက်**တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။
(ကုဗျာ–ဗျာသင်္ချာ အလတ်(၄)ပစ္စည်းဒွါ မရနိုင်သောကြောင့်၊ ကြီး(၄)သာ တပြိုင်နက်ရ၏။)

သဟဇာတပစ္စည်း ၉။ (အကုဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၉။ **အကုသလော စ အဗျာကာ စ ဓမ္မာ အဗျာကတာသ ဓမ္မသ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်,အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၉။	အကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋ္ဌဝေါဘုံဒွါဖြစ် အက ၁၂၊ စေ ၂၇ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်၊
			သမ္ပဒါန်	**စိတ္တဇရုပ်၊**
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ကြီး(၄)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကုဗျာ)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ** ပဋ္ဌဝေါဘုံဒွါဖြစ် အက ၁၂၊ စေ ၂၇၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်၊		**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ စိတ္တဇရုပ်၊**

? အကုသိုလ်,အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလာ အဗျာကတော အဗျာကတာသဒ္ဒါ အကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မော ဟူသော**ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဒွါဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်းမဟာဘုတ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ သဟဇာတပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **တပြိုင်နက်**တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

သဟကြီး(၄)ပစ္စည်း မှတ်ပုံ

? သဟဇာတပစ္စည်းသည် မည်သည့်ခဏ၌ ကျေးဇူးပြုသည်ကို အဋ္ဌကထာ၊ မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာတို့၏ ယူဆပုံများကို ဖော်ပြဖြေဆိုပါ။

အတူတကွ တပြိုင်နက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားများသည် ပစ္စည်းတရားမဖြစ်မီ ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီးနေတာ မဟုတ်ပါ။ ဆီမီးကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အလင်းရောင်သည် ဆီမီးမတောက်မီက မရှိပါ။ ဆီမီးငြိမ်းပြီးနောက်လည်း မရှိပါ။ သဟဇာတပစ္စည်းကို-

* **အဋ္ဌကထာ**ဆရာက ဥပါဒ်ခဏမှာ ကျေးဇူးပြုသည်ဟု ဆိုပါသည်။
* **မူလဋီကာ**ဆရာက ဥပါဒ်ခဏသာမက ဌီခဏမှာလည်းကျေးဇူးပြုသည်ဟု ဆို၏။
* **အနုဋီကာ**ဆရာက ဆီမီးသည်အလင်းရောင်အား တည်နေဘို့ရန်အတွက် ကျေးဇူးပြုနိုင်သဖြင့် ဌီခဏမှာ ကျေးဇူးပြုသည်ဟု ယူဆခြင်းသည် အလွန်လျောက်ပတ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

? မဟာဘူတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ နှင့် အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတာ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ ဟူသောပုဒ်တို့တွင် မည်သည့်တရားက မည်သည့်တရားကို မည်သို့သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသနည်း။

* မဟာဘူတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ၊ ကဋတ္တာ ရူပါနံ၊ ဥပါဒါရူပါနံ အရ - မဟာဘုတ်လေးပါးက စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရုပ်တို့ကို
* အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတာ ကဋတ္တာရူပါနံ၊ ဥပါဒါရူပါနံ အရ - မဟာဘုတ်လေးပါးက အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇဥပါဒါရုပ်တို့ကို

သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ဇာစ်ပြိုင်နက်(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

နိဿယပစ္စည်း

မြေကြီး အစရှိသည်သည် သစ်ပင်,သတ္တဝါတို့၏ မှီရာဖြစ်သကဲ့သို့ စက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသော ၇ ပါးသောဝိညာဏ်ဓာတ်တို့အား ရှေးဦးမှီ၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ ဖြူသောအဝတ်သည် ပန်းချီ,ဆေးရေးအစရှိသည်တို့၏ တကွမှီရာဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊ မဟာဘုတ်(၄)ပါးတို့၏ မိမိမှကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာ၊ မဟာဘုတ် စိတ္တဇရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့အား **တကွမှီရာ**ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းသဘောသည် နိဿယပစ္စည်းမည်၏။

(**နိဿယပစ္စည်း(၄၂၁)**တွင် ဤသဟဇာတမိုးဦး၌ **သဟနိဆိုင်ရာ**သည် သဟဇာတနှင့် နည်းတူ၏။)

ဦးဘင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

နိဿယနှင့် ဥပနိဿယ အထူး-

စပါးမျိုးစေ့၊ လယ်၊ မိုးရေစသည်တို့သည် ထမင်းဖြစ်လာရန်အတွက် အရင်းပမာန မှိုရာဖြစ်သည်။ ထမင်းအိုး၊ ထင်း၊ မီးစသည်တို့မှာ ထမင်းဖြစ်ချိန်ကျမှ မကင်းရာမကင်းကြောင်း အနေဖြင့် သာမညမှိုရာများ ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် ကံသည် အားကြီးသော အရင်းပမာန ဥပနိဿယအကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ စက္ခုဝတ္ထုမှာ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်ချိန်ရောက်မှ မကင်းရာမကင်းကြောင်း သာမညမှိုရာ ဖြစ်ပါသည်။

နိဿယမှာ သာမညမှိုရာဖြစ်၍၊ ဥပနိဿယမှာ အားကြီးသောမှိုရာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးကြပါသည်။

အတ္ထိပစ္စည်း

မြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်တောင်စသည်တို့သည် စိမ်းရှင်သော မြက်,သစ်ပင်တို့အား မိမိထင်ရှားရှိသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာစသည်တို့သည် မိမိဆိုင်ရာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ထင်ရှားရှိခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောသဘောသည် အတ္ထိပစ္စည်း မည်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် အတ္ထိပစ္စည်း မထိုက်ပုံ

ထင်ရှားရှိခိုက် ကျေးဇူးပြုသည့်အတွက် အတ္ထိပစ္စည်းဟုဆိုပါလျှင် နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသည့်အတွက် အတ္ထိပစ္စည်းတွင်ပါသင့်သည်ဟု စဉ်းစားနိုင်သော်လည်း အတ္ထိ၏ သုဒ္ဓသခ်ၢါများကို ကြည့်လျှင် နိဗ္ဗာန် မပါပါ။

နိဗ္ဗာန်သည် မဂ်ဖိုလ်စသည်တို့၏ အာရုံအားဖြင့် အသခ်ၤတတရား၊ အမြဲနိစ္စ ထင်ရှားရှိနေသောတရား ဖြစ်၏။ ဥပါဒ် ဋ္ဌီ ဘင်မှ ကင်းသဖြင့် ကာလဝိမုတ်တရား ဖြစ်၏။

အတ္ထိပစ္စည်းသည် ထင်ရှားရှိဆဲ ကျေးဇူးပြုသည်ဆိုရာ၌ **ပစ္စုပ္ပန်**အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိဆဲသာဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်မှုချုပ်မှုနှင့်ဆက်စပ်နေသော အနိစ္စတရား၊ သခ်ၤတတရား၊ သပ္ပစ္စယတရားသာ ဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်မှုချုပ်မှုမရှိဘဲ အမြဲထာဝရရှိနေသော တရားဖြစ်၍ အတ္ထိပစ္စည်း မထိုက်ပါ။

? အတ္ထိပစ္စည်း၌ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ဖွယ်ရာများကို မကျဉ်းမကျယ် ဖြေဆိုပါ။

အတ္ထိပစ္စည်း၌ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ရာတွင် **အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ**သတ္တိကြောင့် မြင်ခြင်း စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်၏။ အကြောင်းကိုစွဲ၍ အကျိုးတရားဖြစ်မှုသာ ဖြစ်၏။ ငါမြင်တာမဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။ **သဟဇာတတ္ထိ**သတ္တိကြောင့် ရုပ်နာမ်အစဉ်ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်၏။ ငါဖြစ်နေတာ မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။ **ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ**နာမ်တရားတို့ကြောင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တရားတို့ တည်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ငါတည်နေတာ မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။ **ရုပ်အာဟာရတ္ထိ** သဇာကြောင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တရားတို့ အင်အားပြည့်ဝ ရွင်လန်းလတ်ဆတ် နေကြ၏။ ငါအင်အားပြည့်ဝလတ်ဆတ်နေတာမဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။ **ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ**သတ္တိကြောင့်

ကမ္မဇရုပ်တို့မပျက်ပြားဘဲ ရှည်ကြာစွာအသက်ရှိသည့်အသွင်ဖြင့် တည်ရှိနေနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ငါတည်ရှိနေနိုင်တာမဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။

ဤသို့ အတ္တသတ္တိဖြင့် ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို ဆင်ခြင်၍ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ အတ္တဇီဝ ရှိသည်ဟု ယုံမှားမှုများ ကင်းပျောက်နိုင်ပါသည်။

? **နိဗ္ဗာန်သည်**မပျက်မစီးအမြဲတည်ရှိသောတရားဖြစ်၍ **အတ္ထိပစ္စည်းဖြစ်ပါသလော၊**
(သို့မဟုတ်) ရုပ်နာမ်တို့မရှိသည်ဖြစ်၍ **နတ္ထိပစ္စည်းဖြစ်ပါသလော၊** ရှင်းပြပါ။

နိဗ္ဗာန်သည် မဂ်ဖိုလ်စသည်တို့၏အာရုံအားဖြင့် အသစ်တတရား၊ အမြဲနိစ္စထင်ရှားရှိနေသောတရားဖြစ်၏။ အတ္ထိပစ္စည်းက ထင်ရှားရှိဆဲ ကျေးဇူးပြုသည်ဆိုရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိဆဲသာဖြစ်ပြီး ဖြစ်မှုချုပ်မှုနှင့်ဆက်စပ်နေသော အနိစ္စတရား၊ သစ်တတရား၊ သပ္ပစ္စယတရားတို့ကိုသာ ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်မှုချုပ်မှုနှင့် မစပ်၊ အမြဲထာဝရ ရှိနေသော တရားဖြစ်၍ အတ္ထိပစ္စည်း မထိုက်ပါ။

နတ္ထိပစ္စည်းသည်လည်း ဖြစ်မှုချုပ်မှုနှင့်စပ်၍ ချုပ်သည့်အခါမရှိသည်ဖြစ်၍ ပစ္စယုပ္ပန်နာမ်တရားတို့ကို ကျေးဇူးပြုသည်ဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် အမြဲနိစ္စရှိ၍၊ ချုပ်မှုမရှိသောတရားဖြစ်သဖြင့် နတ္ထိပစ္စည်းလည်း မထိုက်ပါ။

အဝိဂတပစ္စည်း

မဟာသမုဒ္ဒရာသည် ငါးကြီးတို့အား မိမိနှင့်မကင်းကောင်းသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာအစရှိသည်တို့သည် မိမိဆိုင်ရာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ထင်ရှားရှိခြင်း၊ မကင်းခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောသဘောသည် အဝိဂတပစ္စည်း မည်၏။

? **သဟဇာတနှင့် အညမည တူပုံ၊ ထူးပုံ**

* သဟဇာတသဘောသည် အတူတကွဖြစ်ခြင်းဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုပါသည်၊

* အညမညကား အတူတကွဖြစ်ခြင်းသာမက မိမိ၏သတ္တိက အကျိုးတရားကိုလည်းပေး၊ မိမိကလည်း အကျိုးတရား၏သတ္တိကို ယူ၏။

**(၁) နာမ်ခန္ဓာ အချင်းချင်း၊ (၂) ကလာပ်တူ မဟာဘုတ်အချင်းချင်း၊ (၃) ပဋိသန္ဓေဝါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုအချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုရာ၌ သဟဇာတလည်းဖြစ်၊ အညမညလည်းဖြစ်၏။

✓× (၁) နာမ်က နာမ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
(၂) မဟာဘုတ်က ဥပါဒါရုပ်ကိုလည်းကောင်း ကျေးဇူးပြုရာ၌ သဟဇာတသာဖြစ်၍ အညမည မဖြစ်။

အတူတကွ၊ မြတ်ပုည၊ သုခ ပွားရပါစေသော်။
သုံးပါးရတနာ၊ မြို့ရိုးကာ၊ ကြည်သာ ရွှင်ပြု ရစေသော်။
ကောင်းရာသုဂတိ၊ လားရာရှိ ပျော်သည်စိတ်ဓာတ် ရှိစေသော်။
ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ ဝေးကွာ၍ အမြဲ ချမ်းသာရစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဓာတု အကြီး, အလတ် ပါဠိတော်ဧယား

ပဒ	ပဒါဝသာန်	ပစ္စည်း = ကတ္တား				ပစ္စယုပ္ပန် = သမ္ပဒါန်				
ကု	ကု	ကုသလော	၁	၃	၂	၃	၁	၂		
	ဗျာ	ကုသလာခန္ဓာ							စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ	
	ကုဗျာ	ကုသလော	၁	၃	၂	၃	၁	၂	=	နဉ္ဆရူပါနံ
အကု	အကု	အကုသလော	၁	၃	၂	၃	၁	၂		
	ဗျာ	အကုသလာခန္ဓာ							စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ	
	အကုဗျာ	အကုသလော	၁	၃	၂	၃	၁	၂	=	နဉ္ဆရူပါနံ
ဗျာ	ဗျာ	(ပဝတ္တိ) ဝိ..ဗျာကတော ကြိ..ဗျာကတော	၁	၃	၂	၃	၁	၂	=	နဉ္ဆရူပါနံ
		(ပဋိ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိ..ဗျာကတော	၁	၃	၂	၃	၁	၂		ကဋတ္တာစရူပါနံ
		ခန္ဓာ								ဝတ္ထုံသ
		ဝတ္ထု								ခန္ဓာနံ
		(ရုပ်သက်သက်)	၁	၃	၂	(မဟာဘူတာ)	၃	၁	၂	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ / ကဋတ္တာရူပါနံ / ဥပါဒါရူပါနံ
		ဟဟိရံ	=			(=)	=			(=)
		အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ	=			(=)	=			(=)
		ဥတုသမုဋ္ဌာနံ	=			(=)	=			(=)
		အသညသတ္တာနံ	=			(=)	=		(=	=)
ကုဗျာ	ဗျာ	ကုသလာခန္ဓာစ မဟာဘူတာစ							စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ	
အကုဗျာ	ဗျာ	အကုသလာခန္ဓာစ မဟာဘူတာစ							စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ	

အညမညဗျာ–ဗျာ(ပဝတ္တိ)တွင် စိတ္တဇရုပ်မရ။ ('စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္ဆရူပါနံ' ကို မဆိုရပါ။)
(ပဋိသန္ဓေ)တွင် ဟဒယဝတ္ထုကို ကောန်ရ၍ '**ဝတ္ထုံသစ**' ထည့်ဆိုပါ။
(ရုပ်သက်သက်)တွင် ဥပါဒါရုပ်များမရှိ၍ 'မဟာဘူတာ'ကို မဆိုရ။

ဝိပါက – ဗျာ–ဗျာ (ပဝတ္တိ)တွင် ဝိပါက်များသာရှိ၍ ကြိယာကို ဖြုတ်၏။
(ပဋိသန္ဓေ)တွင် 'ခန္ဓာ ဝတ္ထုံသ'သာရ၏။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ မရ။
(ရုပ်သက်သက်) မရ။

သမ္မယုတ္တ– ဗျာ–ဗျာ အားလုံး နာမ်သက်သက်မျှသာ ရ၏။

ဝိပ္ပယုတ္တ– ဗျာ–ဗျာ တွင် (၁/၃/၂)အစား 'ခန္ဓာ'ဟု ထည့်ဆိုပါ။

သဟဇာတအလတ် ၄ ပစ္စည်း

သဟဇာတအလတ်တွင် အညမည၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ဟူ၍(၄)ပစ္စည်းရှိ၏။

အညမညပစ္စည်း

သုံးချောင်းထောက်ခွေးချေသည် မလဲအောင် အချင်းချင်း အပြန်အလှန်အားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ အညမညပစ္စည်းသည် (၁) နာမ်အချင်းချင်း၊ (၂) ကလာပ်တူမဟာဘုတ်အချင်းချင်း၊ (၃) ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာဟဒယဝတ္ထုတို့ အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။

အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုရာတွင်လည်း သာတူညီမျှဖြစ်မှု၊ အဆင့်အတန်း၊ ဘဝတူမှုဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောသဘော ဖြစ်ပါသည်။

အညမညသည် သဟဇာတမျိုးတွင်ပါဝင်ပြီး၊ သဟဇာတ၏ အစိပ်တရားဖြစ်ပါသည်။

* အညမညဖြစ်လျှင် သဟဇာတ ဧကန်ဖြစ်ပါသည်။ "အညမညပစ္စယာ သဟဇာတေ တိဏ္ဏံ"
* သဟဇာတဖြစ်တိုင်း အညမည မဖြစ်ကြောင်းကို "သဟဇာတပစ္စယာ နု အညမညေ ပဉ္စ"

၅။	အညမည	အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ လေးပါး၊	အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ **ဟဒယဝတ္ထု**အားငင်း	၃	၂
		စိတ္တဇမဟာဘုတ်, ပဋိ.ကံ.ဘုတ်, ဗာဟိရဘုတ်, အာဟာရဇ.ဘုတ်, ဥတုဇ.ဘုတ်, အသည်.ကံ.ဘုတ်, ပဝတ္တိကံ.ဘုတ် အားဖြင့်ဘုတ် ၄	အချင်းချင်း		
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	အချင်းချင်း		

အညမညပစ္စည်း၏ **သဒ္ဒသရီဂါဝါရဋ္ဌ** အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု အားငင်းတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်အားဖြင့် မဟာဘုတ် လေးပါး၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် အညမညပစ္စည်းတတ် သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သရီရာ တိဏိ၊ ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။

သရီရာ တိဏိ ဟူသော်ကား- ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ၅ ဟူသည်ကား- သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

အညမညပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ကဉ္ဇ	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၂။	အကုဝဒ	အက	အက	ကတ္တား:	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၃/၁	(ပဝတ္တိ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ (ဇိဝ်×) အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၇)
၃/၂	(ပဋိသန္ဓေ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ **၃၅**၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု**။
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ **၃၅**၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု**။
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)
၃/၃	(ရုပ်သက်သက်)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ ဟာ၊ ဥ၊ အသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အလုံးစုံသောမဟာဘုတ် ၄)
				သမ္မဒါန်	စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ ဟာ၊ ဥ၊ အသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အလုံးစုံသောမဟာဘုတ် ၄)
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၅)

* အညမညသည် သဟဇာတ၏အစိပ်တရားဟု ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း **ကု-ကု**၊ နှင့် **အကု-အကု** တို့တွင် သဟဇာတအတိုင်းဖြစ်ပြီး ကရိဏ်းတွင်သာ **'အညမညသတ္တိ'** သတ္တိဝိသေသ ရှိ။
* **ဗျာ-ဗျာ** (ပဝတ္တိ)တွင် နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု၍ ဝိပ္ပယုတ္တ မရပါ။ ဝိပါကသည် ကြိယာ မရသောကြောင့် ယထာရဟ ဖြစ်ပြီး၊ ကြွင်း(၆)ပစ္စည်း တပြိုင်နက်။
–(ပဋိသန္ဓေ)တွင် "ကဋတ္တာစရူပါနံ"နေရာတွင် ဟဒယဝတ္ထုအား‌လို့ဆိုသဖြင့် "ဝတ္ထုသဓ" လို့ ထည့်ပေးရပါသည်။ ရုပ်ပါလာ၍ ဝိပ္ပယုတ္တ ရှိ။ သမ္မယုတ္တသည် ရုပ်နှင့်မဆိုင်၍၊ ဝိပါကသည် ကြိယာ မရ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တသည် နာမ်နှင့်မဆိုင်၍ ယထာရဟ တတ်ကြ၏။
–(ရုပ်သက်သက်) ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တတို့ မရတော့၍ ဥ+ကြီး တပြိုင်နက်။

အညမညပစ္စည်း ၃/၁။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၀။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသဿ ဓမ္မဿ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော**။

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အညမညသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၃/၁	ဝိဂြိုဟ်	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ဝိပါက် ၃ဖြာ၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃ဖြာ၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ရုပ်မရှိ၍ ဝိဂတ မပါ) (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော (ကော၊ တယော၊ ဒွေ) ၁ ၃ ၂ ခန္ဓော** ဝိပါက် ၃ဖြာ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊	**(တိဏ္ဏန္နံ၊ စတုန္နံ၊ ဒွိန္နံ) ၃ ၁ ၂ ခန္ဓာနံ** ဝိ ၃ဖြာ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အညမညသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဿ ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အချင်းချင်း**အား**တပ်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၆)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ် ၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

အညမညပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အညမညသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။

ဗျာ-ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၃/၂	ပဋိသန္ဓေ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ။ **ဟဒယဝတ္ထု**။
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု**။
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္ဗန်ဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော** (စကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] **ခန္ဓော** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ **ဟဒယဝတ္ထု**၊	(တိဏ္ဏန်း၊ စကဿ၊ ဒွိန်း)[၃ ၁ ၂] **ခန္ဓာနံ ဝတ္ထုဿစ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု**၊
၂။	**ခန္ဓာ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း	**ဝတ္ထုဿ** ဟဒယဝတ္ထု
၃။	**ဝတ္ထု** **ဟဒယဝတ္ထု**	**ခန္ဓာနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ စိတ်ပေါင်း

? **အဗျာကတမ္မသည် အဗျာကတမ္မအား အညမညသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)**

အဗျာကတော အဗျာကတဿ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အချင်းချင်းအားထင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ **ဟဒယဝတ္ထု အားထင်းတပ်သော** ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ(၁၉)၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ(၃၅)၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿမ္မဿ ဟူသော **သမ္ဗန်ဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အညမညပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အညမညသတ္တိ**ဟုဆို အပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။

✪ ဤတွင် * **ဝိပါကပစ္စည်း ယထာရဟ ရမူ**- "ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ"ကို မရပါ။ ကြွင်းများ ရ၏။
* သမ္ပယုတ္တသည် ရုပ်တွေပါလာသဖြင့်၊
* ဝိပ္ပယုတ္တသည် အားလုံးနှင့် မဆိုင်သဖြင့် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

ဗျာ-ဗျာ (ရုပ်သက်သက်)

၃/၃	(ဤသို့လည်း)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ ဟာ၊ ဥ၊ အာသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အလုံးစုံသောမဟာဘုတ် ၄)
				သမ္ဗန်ဒါန်	စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ-ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ ဟာ၊ ဥ၊ အာသည-ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အလုံးစုံသောမဟာဘုတ် ၄)
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၅)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	(ဇကဲ၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] မဟာဘူတံ၊ စိတ္တဇ, ပဋိ-ကမ္မဇမဟာဘူတ် (၁/၃/၂)	(တိဏ္ဏန်း၊ ဇကဿ၊ ဒွိန်း)[၃ ၁ ၂] မဟာဘူတာနံ စိတ္တဇ,ပဋိ-ကမ္မဇမဟာဘူတ်(၃/၁/၂)
၂။	ဗာဟိရံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်၊ အသညသတ္တာန် (ဇကဲ၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] မဟာဘူတံ၊ ဗာဟိရမဟာဘူတ် (၁/၃/၂) (စသည် နည်းတူယူ၊)	(တိဏ္ဏန်း၊ ဇကဿ၊ ဒွိန်း)[၃ ၁ ၂] မဟာဘူတာနံ မဟာဘူတ် (၃/၁/၂)

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အညမညသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ရပ်သက်သက်)

** **ရူပ်သက်သက်၌** အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- အချင်းချင်းအား(မဟာဘုတ်အချင်းချင်းကိုဆိုပါသည်)တပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ အညမညပစ္စယေန ဟူသော- **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အညမညသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အညမညပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

သဟဇာတဖြစ်၍ အညမညမဖြစ်သောတရာများ

စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ အရူပဝိပါက်(၄)ခု, ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်(၁၀), ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး ဥပါဒါရုပ်အားတပ်သော မဟာဘုတ်(၄)ပါး၊

လူအချင်းချင်း၊ မေတ္တာနှင်း၊ ချစ်ခြင်း ပွားရပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဝိပါကပစ္စည်း

မိမိကိုယ်တိုင်က ကံ၏အကျိုးဖြစ်၍ ကြောင့်ကြစိုက်ရခြင်း ဗျာပါဒ လုံးဝမရှိ။ ငြိမ်သက်အေးချမ်းပြီး မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဘက်တရားများကို ဗျာပါဒငြိမ်းအေးစေရန် ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းသည် ဝိပါကပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ- မှည့်ရင့်သော သစ်သီး,သစ်ပွင့်တို့သည် အရိုန်အစွမ်းကုန်ခမ်း၍ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သဘောသို့ ရောက်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။

တစ်ညလုံးအိပ်ပျော်နေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုအာရုံပြု၍ ဘဝင်, ဝိပါက်စိတ်များ တသွင်သွင်ဖြစ်နေသော်လည်း ကိုယ်, နှုတ်, စိတ် ပယောဂမရှိဘဲ စိတ်ဖြစ်နေခြင်းကို မသိအောင် ငြိမ်သက်နေပါသည်။

(မူလဋီကာဆရာက- ကိလေသာတွေငြိမ်းနေလို့ ငြိမ်သက်တာမဟုတ်ပါဟု ဆိုပါသည်။)

ဝိပါက်နှင့် အခြားစိတ်များ အထူး

* **ကုသိုလ်,အကုသိုလ်စိတ်များသည်** (၁) ဝိပါက်ကိုဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်မှု၊
  (၂) ကိုယ်အမှုအရာ, နှုတ်အမှုအရာဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်မှုတို့ ရှိကြသည်။
* **ကြိယာစိတ်သည်-** (၁) ဝိပါက်ကိုဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်မှု မရှိသော်လည်း၊
  (၂) ကိုယ်အမှုအရာ, နှုတ်အမှုအရာဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်မှုတို့ ရှိကြသည်။
* ဝိပါက်စိတ်များသည်- ထိုနှစ်မျိုးလုံးမရ၍ သမ္ပယုတ်တရားများကို ငြိမ်သက်အောင် ကျေးဇူးပြုထားခြင်းကြောင့် တစ်နေ့လုံး စိတ္တဗျာပါဒအတွက် အန္တရာယ်ကြီးကို ပူလောင်မှုများသည် ဝိပါကပစ္စည်းဖြင့် ငြိမ်းမှုကို ရကြသည်။

၆။	ဝိပါက	အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ,ပဋိ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး	အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားငင်း	၁	၅
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊	ဟဒယဝတ္ထု၊		

သုဒ္ဓသခ်္ဂ်ာဆိုရိုး။ ။ **ဝိပါက**ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသခ်္ဂ်ာဝါရ၌ အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားငင်းတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဤတရားတို့သည် **ဝိပါက**ပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သခ်္ဂ်ာ ၉ကံ။

ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။

သခ်္ဂ်ာ ၉ကံ ဟူသော်ကား- **အဗျာကတော** အဗျာကတသာ၊ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ ၅ ဟူသည်ကား- သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၅)သည် ဟောဆဲဝိပါက+ကြိုး(၄)ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တပြိုင်နက်ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဝိပါကပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

ဗျာ–ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၁/၁	ဗျာ–ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃ဖြ၊ စေ ၃ရ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃ဖြ၊ စေ ၃ရ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်၊**
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

ဗျာ–ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၁/၂	ဗျာ–ဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ **၃၅**၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ **၁၉**၊ စေ **၃၅**၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊**
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

** ပစ္စည်းကလည်း ဝိပါက၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကလည်း ဝိပါက်+ရုပ်သာရှိ၍ **ဗျာ–ဗျာ** သာရ၏။

ဝိပါကပစ္စည်း ၁။ (ဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၈။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝိပါကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဗျာ–ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၁/၁	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃ဖြ၊ စေ ၃ရ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
			သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃ဖြ၊ စေ ၃ရ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ **စိတ္တဇရုပ်၊**
			ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော** **(ဧကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] ခန္ဓော** ဝိပါက် ၃ဖြ၊ စေ ၃ရ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊	**(တီဏ္ဍန်း၊ ကေဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂]** **ခန္ဓာနံ် စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ်** ဝိ ၃ဖြ၊ စေ ၃ရ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝိပါကသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသင်္ခါ ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်**အားငင်းတပ်သော** ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၆)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ် ၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဝိပါကပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝိပါကသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။

သဟလတ် ယထာရဟ ရမူ–

* အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တတို့သည် နာမ်ကုန်ရပါသော်လည်း၊ ရုပ် မရသောကြောင့်၊
* ဝိပ္ပယုတ္တမှာ နာမ် မရသောကြောင့် ယထာရဟ ဝင်ရပါသည်။

ဗျာ–ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၁/၂	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ
			သမ္ပဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊**
			ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက၊** သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော် (ဝတ် မခံရ)

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော (ဧကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] ခန္ဓာ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ	(တိဏ္ဏန်း၊ ဧကဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] ခန္ဓာနှံ့ **ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊**
၂။	**ခန္ဓာ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်ပေါင်း	**ဝတ္ထုဿ** ဟဒယဝတ္ထု

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝိပါကသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတသင်္ခါ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– အချင်းချင်းအားငင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ **ကဋတ္တာရုပ် အားငင်းတပ်သော** ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ(၁၉)၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ(၃၅)၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ် ၏အရကား

ပဋိသန္ဓေစိတ် ကျေနပ်သဲ့ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမကွန်ရာ၊ **ကဋ္ဌတ္တာရုပ်** ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရှင်။ ဝိပါကပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိကား**ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရုဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝိပါကသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရှင်။

? **ဝိပါကပစ္စည်း ပါဠိတော်၌ "ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ" မရခြင်း၊** (∵ ဝတ် မခံရ)

ဝိပါကပစ္စည်းတရားများမှာ "ဝိပါက်နာမကွန်ရာ"များသာ ပဋိသန္ဓေနှင့် ပဝတ္တိအခါရ သောကြောင့် "ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ"သာ ဟောပါသည်။ "ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ"ဟု မဟောပါ။

* ဝိပါကပစ္စည်းတရား၌ ဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာများသာရှိပြီး ပစ္စည်း ရုပ်မရှိပါ။
ထို့ကြောင့် ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ မရပါ၊ (ဟဒယဝတ္ထုက နာမ်ခန္ဓာကို ဝိပါကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။)

? ဝိပါက်သည် ဝိပါက်အား အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်းမတပ်သနည်း။

ဝိပါကပစ္စည်းဆိုသည်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်က ကံများ၏အကျိုးဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဗျာပါရ ပယောဂလုံးဝမရှိဘဲ ငြိမ်သက်အေးချမ်းလှသည့်အပြင် မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဘက် တရားတွေကိုလည်း မိမိနည်းတူဗျာပါဒငြိမ်းအေးစေရန် ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းတရား ဖြစ်သောကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်းကဲ့သို့ ဇာတ်တူဖြစ်သည့် သဘောတူဖြစ်အောင် ရှေးရှေးဇောစိတ် က နောက်နောက်ဇောစိတ်အား ဇာတ်တူသဘောတူဖြစ်အောင် အားရှိအောင် အဖန်ဖန်ဖြစ်ပွားစေခြင်း ထုံခြင်းကိစ္စနှင့်ကျေးဇူးပြုနိုင်သည့်သဘော ဝိပါက်တွင်မရှိသဖြင့် ဝိပါက်သည် ဝိပါက်အား အာသေဝနပစ္စည်းမတပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

? ဝိပါကပစ္စည်းကျေးဇူးပြုရာတွင် မည်သည့်အခါ၌ မည်သည့်ပစ္စည်းတရားက မည်သည့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို အစိတ်အစိတ်(သို့မဟုတ်)အစိတ်အပေါင်း ကျေးဇူးပြုသည့် ပါဠိတော်စာပိုဒ်ချင်း ရှင်းပြပါ။

ပဝတ္တိ- ဝိပါကာဗျာကတော ၁/၃/၂ ၃/၁/၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ= အစိတ်အစိတ်
ပဋိသန္ဓေ- ဝိပါကာဗျာကတော ၁/၃/၂ ၃/၁/၂ ကဋ္ဌတ္တာစရူပါနံ = အစိတ်အစိတ်
ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ = အစိတ်အပေါင်း

ဝိပါကပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

ပဋ္ဌဝိညာဉ်စသော ဝိပါက်စိတ်များသည် ပဋ္ဌဝိညာဏဝီထိမှာ ဝတ္ထုနှင့်အာရုံ ထိခိုက်မှုကြောင့်သာဖြစ်ရသော်လည်း ၎င်းတို့မှာ(လုံး၀)အားထုတ်မှု မရှိကြပါ။ ၎င်းတို့သက်သက်သာ ဖြစ်နေမည်ဆိုလျှင် ဖြစ်မှန်းတောင်သိမည် မဟုတ်ပါ။ ဇောစောလို့သာ သိရပါသည်။

ကောင်းမှု ပွားတိုး၊ ချမ်းသာမျိုး၊ အကျိုး ကိုယ်မှာ မြဲစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သမ္မယုတ္တပစ္စည်း

သမ္မယုတ္တပစ္စည်းများမှာ နာမ်အချင်းချင်းသာလျှင် ကျေးဇူးပြုသည့်တရားဖြစ်ပါသည်။ ဤသဘောသည် ဖဿ၊ ဤသဘောသည် ဝေဒနာဟူ၍ မခွဲခြားနိုင်လောက်အောင် ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူ၊ အာရုံတူ၊ မှီရာတူသည့် သမ္မယောဂလက္ခဏာလေးပါးနှင့်အညီ ပြည့်စုံညီညွတ်စွာ တစ်ပါး၏သဘောကိုတစ်ပါးကလိုက်လျောပြီး တစ်ခုတည်းတစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်ခြင်းသမ္မယောဂကိစ္စနှင့်ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ (ဖြစ်, ပျက်, မှီ, အာ တူလေးဖြာ)

ဥပမာ– * ချက်ပြီး စတုမဓု ၌ ဤအရသာသည် ထောပတ်, ဤအရသာသည် ပျားရည်ဟု မခွဲခြားနိုင်လောက်အောင် ရောနှောသမနေသကဲ့သို့တည်း။

* မြစ်ကြီးငါးသွယ်, မြစ်ငယ်ငါးရာမှ စီးဝင်လာသောရေများ သမုဒ္ဒရာသို့ရောက်သော် မည်သည့်မြစ်ကရေဟု မခွဲခြားနိုင်လောက်အောင် ရောနှောသမနေသကဲ့သို့တည်း။
* စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ကလေးဖြစ်လာသောအခါ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်, သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ စေတသိက်(၇)ခု၊ ဤ(၈)ခုသည် ခွဲခြားလို့မရ၊ တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်နေသော နာမ်ကလာပ်တစ်ခုကို တစ်ပါးစီခွဲခြမ်းပြီး သိခြင်းငှာမစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့တည်း။

◉ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းသည် နာမ်တရားများသာ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရုပ်တရားနှင့် (လုံး၀)မသက်ဆိုင်ပါ။
ရုပ်တရားများသည် သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်၊ နဝကကလာပ်စသည်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်ပြီး ဖြစ်တူ, ပျက်တူ ဖြစ်ကြသော်လည်း ဤရုပ်တရားများသည် နာမ်မဟုတ်၊ နာမ်ကဲ့သို့ သမ္မယောဂလက္ခဏာလေးပါးနှင့်လည်း မပြည့်စုံသောကြောင့် သမ္မယုတ္တပစ္စည်း မထိုက်ပါ။

၇။	သမ္မယုတ္တ	အလုံးစုံသော ပ၀တ္တိ,ပဋိ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး။	အချင်းချင်း၊	၃	၆

သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဆိုရိုး။ ။ **သမ္မယုတ္တပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၀ါရ၌ အချင်းအချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပ၀တ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး။ ဤတရားတို့သည် **သမ္မယုတ္တပစ္စည်း** တတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ခ်ာ တိဏိ။ ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသည်တည်း။
သင်္ခ်ာ တိဏိ ဟူသော်ကား– **ကု–ကု၊ အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ** ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ ၆ ဟူသည်ကား– သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

သမ္မယုတ္တပစ္စည်းသည် နာမ်ကုန်ရသောကြောင့် ကု–ကု၊ အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာဟု (၃)ချက်ရ၏။
* ကရိဏ်းတွင် ဝိပွယုတ္တ (လုံး၀)မရပါ။ သမ္မယုတ္တသည် ဝိပွယုတ္တ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်။

သမ္မယုတ္တာပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ဂုဏ်	ကု	ကု	ကတ္တား:	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၂။	ဥပဓာ	အက	အက	ကတ္တား:	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ **အညမည**၊ နိဿယ၊ **သမ္မယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၆)
၃/၁	ဥပဓာ (ပဝတ္တိ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဝတ္ထု ×) (၇)
၃/၂	ဥပဓာ (ပဋိသန္ဓေ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဝတ္ထု ×) ၇)

ကု-ကု၊ နှင့် **အက-အက** တို့တွင် သဟဇာတအတိုင်းဖြစ်ပြီး ကရိဏ်းတွင်သာ **'သမ္မယုတ္တသတ္တိ'** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှိ၏။

* **ဗျာ-ဗျာ** (ပဝတ္တိ)တွင် နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု၍ ဝိပွယုတ္တ မရပါ။
ဝိပါကသည် ကြိယာ မရသောကြောင့် ယထာရဟ ဖြစ်ပြီး၊ ကြွင်း(၆)ပစ္စည်း တပြိုင်နက်။
-(ပဋိသန္ဓေ)တွင် (ဝိပါက်သာရှိတော့၍)ဝိပါက တပြိုင်နက်ရလာ၏။ (အားလုံးတပြိုင်နက်)

သမ္မယုတ္တာပစ္စည်း ၃/၁။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၃။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သမ္မယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၃/၁	ဥပဓာ (ဝတ္ထု)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဝတ္ထု ×) (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော် (ရှင် x)

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော (ဧကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] ခန္ဓော** ဝိပါက် ၃ဖ၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊	**(တိဏ္ဏန်း၊ ဧကဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] ခန္ဓာနံ** ဝိ ၃ဖ၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သမ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)**

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– အချင်းချင်း**အားတပ်သော** ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃ဖ)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ(၂၀)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။
အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ် ၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **သမ္ပယုတ္တသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။

ဗျာ–ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၃/၂	(ပဋိသန္ဓေ)	ဗျာ	ဗျာ		
				ကတ္တား	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္ပဒါန်	ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (ဖိုင် x) (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော် (ရှင် x)

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတော (ဧကော၊ တယော၊ ဒွေ) [၁ ၃ ၂] ခန္ဓော** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ	**(တိဏ္ဏန်း၊ ဧကဿ၊ ဒွိန်း) [၃ ၁ ၂] ခန္ဓာနံ** ပဋိသန္ဓေ ၁၉၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား သမ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)**

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ် ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– အချင်းချင်း**အားတပ်သော** ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊

အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရှိ၏။ အဗျာကတသမဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်ပုံသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရှိ၏။ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိုဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား **တပြိုင်နက်**တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သမ္မယုတ္တသတ္တိ**ဟုဆို အပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရှိ၏။

? သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ပါဠိတော်၌ "ခန္ဓာ ဝတ္ထုသ" မရခြင်း

သမ္မယုတ္တပစ္စည်း၌ "အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါး"ဟု ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် နာမ်တရားများသာ ရခြင်းကြောင့် "ခန္ဓာ ဝတ္ထုသ" မဟောပါ။ (∵ ရုပ်မဟောသောကြောင့် ခံ–ဝတ် ×၊ ဝတ်–ခံလည်း မဟောပါ။)

သမ္မယုတ္တပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

သမ္မယုတ္တနှင့် ဝိပ္ပယုတ္တ အထူး

* သမ္မယုတ္တပစ္စည်းများမှာ နာမ်အချင်းချင်းသာလျှင် ကျေးဇူးပြုသည့်တရားဖြစ်ပါသည်။
ဤသဘောသည် ဖဿ၊ ဤသဘောသည် ဝေဒနာ ဟူ၍ မခွဲခြားနိုင်လောက်အောင် ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူ၊ အာရုံတူ၊ မှီရာတူသည့် သမ္မယောဂ လက္ခဏာလေးပါးနှင့်အညီ တစ်ခုတည်း တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။
ဥပမာ– ချက်ပြီး စတုမဟာဘူတ ဤအရသာသည် ထောပတ်, ဤအရသာသည် ဟူးရည်ဟု မခွဲခြားနိုင်လောက်အောင် ရောနှောသမနေသကဲ့သို့တည်း။

* ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမှာ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် နာမ်တရား, ရုပ်တရားများသည် သဟဇာတသဘောအားဖြင့် အတူတကွဖြစ်ကြသော်လည်း သမ္မယုတ္တသဘောကင်းပြီးသကာလ မယှဉ်ကြဘဲ ကျေးဇူးပြုသည့်သဘောသည် ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။
– ချိုး, ချဉ်, ငံ, စပ်, ဖန်, ခါး ဟူသော ရသခြောက်ပါးကို ရောစပ်၍ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နှိုးနှောမိသော်လည်း အချိုအရသာက အချဉ်အရသာနောက်မလိုက်သကဲ့သို့၊ အချဉ်အရသာကလည်း အချိုအရသာနောက်မလိုက်ဘဲ အချင်းချင်းမလိုက်လျောနိုင်ကြပါ။
– ပြဒါးကို ရေထဲထည့်လိုက်သည့်အခါ ပြဒါးနှင့်ရေ အတူတကွဖြစ်သော်လည်း အချင်းချင်းမရောမိကြသည်နှင့် တူသည်။ ထို့အတူပင် ဝတ္ထုအာရုံတည်းဟူသော ရုပ်ကို မှီ၍ နာမ်ဖြစ်သော်လည်း ရုပ်ကတခြား နာမ်ကတခြား၊ နာမ်နှင့်ရုပ်သည် အချင်းချင်း မရောကြပါ။ အမှန်မှာ ရုပ်ကိုစွဲ၍ နာမ်ဖြစ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သူတော်ကောင်းဓာတ်၊ ပေါင်းယှဉ်စပ်၊ သူမြတ်နှင့်သာတွေ့စေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဟဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း

ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းသည် **သဟဇာတ၊ ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတ** ဟူ၍ အကျဉ်းအားဖြင့်(၃)မျိုး ရှိပါသည်။ သဟဇာတမျိုးအား လေ့လာနေသောကြောင့် **သဟဇာတဝိပွယုတ္တ**အား လေ့လာပါမည်။ (ဝတ္ထာရမ္မဏ ထည့်လိုက်လျှင် ဝိပွယုတ္တ(၄)မျိုး ရှိ၏။)

ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းမှာ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် နာမ်တရား, ရုပ်တရားများသည် သဟဇာတသဘော အားဖြင့် အတူတကွဖြစ်ကြသော်လည်း သမွယုတ္တသဘောကင်းပြီးသကာလ မယှဉ်ကြဘဲကျေးဇူး ပြုသည့်သဘောသည် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပဝတ္တိအခါ စိတ်နှင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့သည် အတူတကွဖြစ်ကြသော်လည်း သမွယုတ် မဟုတ်၊ ဝိပွယုတ်သာ ဖြစ်ကြသည်။ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့သည်လည်း ဤသဘောဖြစ်ပါသည်။

ချို့, ချဉ်, ငံ, စပ်, ဖန်, ခါး ဟူသော ရသာခြောက်ပါးကို ရောစပ်၍ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နှိုးနောမိသော်လည်း အချို့အရသာက အချဉ်အရသာနောက်မလိုက်သကဲ့သို့၊ အချဉ်အရသာ ကလည်း အချို့အရသာနောက်မလိုက်ဘဲ အချင်းချင်းမလိုက်လျောနိုင်ကြပါ။ ပြဒါးကို ရေထဲ ထည့်လိုက်သည့်အခါ ပြဒါးနှင့်ရေ အတူတကွဖြစ်သော်လည်း အချင်းချင်း မရောမိကြသည်နှင့် တူသည်။ ထို့အတူပင် ဝတ္ထုအာရုံတည်းဟူသော ရုပ်ကိုမှီ၍ နာမ်ဖြစ်သော်လည်း ရုပ်ကတခြား နာမ်ကတခြား၊ နာမ်နှင့်ရုပ်သည် အချင်းချင်းမရောကြပါ။

အမှန်မှာ ရုပ်ကိုစွဲ၍ နာမ်ဖြစ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၈။	ဝိပွယုတ္တ	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်၄ခု, ဒွေပဋ္ဌ၁၀, ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး	စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	၂	၅
		ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊	အချင်းချင်း၊		

သုဒ္ဓသင်္ခါဆိုရိုး။ ။ **သဟဇာတဝိပွယုတ္တ**ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ၌ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်(၄)ခု၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် (၁၀)၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း တတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ခါ တီကာ။ ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။

သင်္ခါ တီကာ ဟူသော်ကား- **ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ** ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ၅ ဟူသည်ကား- သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်တွင် ရုပ်ရှိနေသဖြင့် **ဗျာ** ကိန်းသေရပါသည်။
* ပစ္စည်းဘက်တွင် ကု,အကု,ဗျာ ရှိသဖြင့် ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ (၃)ချက်ရ၏။
* **ပစ္စယုပ္ပန်၌ ရုပ်ရှိနေလျှင် အမြဲ အစိတ်အပေါင်း ဖြစ်ရပါသည်။**

သဟဿတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ဣပဒ	ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်,
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၅)
၂။	အကုဒ	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်:	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်,
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ **ဝိပွယုတ္တ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၅)
၃ /၁	(ပဝတ္တိ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်. အရူပဝိ(၄) ဒွေပဋ္ဌ(၁၀) ရဟန္တာတို့.စုတိကြဉ် ဝိပါက် ၂၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်:	ဝိပါက်,ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၆)
၃ /၂	(ပဋိသန္ဓေ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ ၁၅၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်:	ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ ၁၅၊ စေ ၃၅၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊ (ဟဒယဝတ္ထုကို ကဋတ္တာထဲ၌ ထည့်၍ကောက်ထား)
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၇)

ကု–ဗျာ၊ နှင့် **အကု–ဗျာ** တို့သည် သဟဇာတပစ္စည်းအတိုင်းဖြစ်ပြီး ကရိဏ်းတွင်သာ 'သဟဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိ' ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရှိ။

သဟဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း ၃/၁။ (ဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၄။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပွယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော**။

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝိပွယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဗျာ–ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၃ /၁	(ဝိဋ္ဌိ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်. အရူပဝိ(၄) ဒွေပဋ္ဌ(၁၀) ရဟန္တာတို့.စုတိကြဉ် ဝိပါက် ၂၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်:	ဝိပါက်,ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊
				ကရိဏ်း:	သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား**	**သမ္မဒါန်** (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပဋ္ဌဝေါ.ဖြစ်. အရူပဝိ(၄) ဒွေပဉ္စ(၁၀) ရဟန္တာတို့.စုတိကြဉ် ဝိ ၂၂၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈၊ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ** ဝိပါက်,ကြိယာပြုအပ်သော **စိတ္တဇရုပ်၊**

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝိပွယုတ္တသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- စိတ္တဇရုပ်**အား**တပ်**သော** ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ(၄) ဒွေပဉ္စ(၁၀) ရဟန္တာတို့.စုတိကြဉ်သော ဝိပါက် ဗာဝိသ(၂၂)၊ ကြိယာ ဗိသ(၂၀)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက်,ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဝိပွယုတ္တပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **သဟဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။

ဗျာ-ဗျာ (ပဋိသန္ဓေ)

၃/၂	(ပဋိသန္ဓေ)	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	**ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ ၁၅၊ စေ ၃၅၊** အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊
				သမ္မဒါန်	ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ **၁၅၊ စေ ၃၅၊** အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်၊** (ဟဒယဝတ္ထုကို ကဋတ္တာထဲ၌ ထည့်၍ကောက်ထား)
				ကရိဏ်း	သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) **ကတ္တား**	**သမ္မဒါန်** (ဗျာ)
၁။	**ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပဋ္ဌဝေါ.ပဋိသန္ဓေ **၁၅၊ စေ ၃၅၊** အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊	**ကဋတ္တာရူပါနံ** **ကဋတ္တာရုပ်၊**
၂။	**ခန္ဓာ** ပဋ္ဌဝေါ.ပဋိ **၁၅၊ စေ ၃၅၊** အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ	**ဝတ္ထုဿ** ဟဒယဝတ္ထု
၃။	**ဝတ္ထု** **ဟဒယဝတ္ထု**	**ခန္ဓာနံ** ပဋ္ဌဝေါ.ပဋိ **၁၅၊ စေ ၃၅၊** အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝိပွယုတ္တသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဋိသန္ဓေ)

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား- ကဋတ္တာရုပ်အား**တပ်**သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေစိတ် ပန္နရသ(၁၅)၊ စေတသိက်

ပဋ္ဌတိ်သ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေစိတ် ပန္နရသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိ်သ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်ပုဒ်**၏အရကား ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေစိတ် ပန္နရသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိ်သ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
(ပစ္စယုပ္ပန် ဟဒယဝတ္ထုကို ကဋတ္တာရုပ်ထဲထည့်၍ ကောက်ထား၏။)
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား **တပြိုင်နက်** တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိ**ဟုဆို အပ်သော သတ္တိ ဝိသေသ ရ၏။ (သမ်း)

? သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းတွင် 'ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ'၊ 'ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ'ဟူ၍ ဟောတော်မူရာတွင် မည်သည့်တရားကမည်သည့်တရားကို၊ မည်သည့်အခါ၌ မည်သို့ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ သရုပ်ထုတ်ပြဖြေဆို၍ ရရှိသောပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

* **'ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ'**အရ– ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာက အတူတကွဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုဂင်း၊ **'ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ'**အရ – ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထုက ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာကိုဂင်း၊ ကျေးဇူးပြုပုံကို ဟောပါသည်။
* ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေစိတ် (၁၅)၊ စေတသိက် (၃၅)နှင့် အတူတကွ ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါအတွက် ကမ္မဇကလာပ်(၃)စည်း၊ သံသေဒဇ နှင့် ဥပပါတ်အတွက်(၃)စည်း၊ ရူပအတွက်(၄)စည်းဖြစ်ရာ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၌ပါသော ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာကို အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။
* ထိုသို့ကျေးဇူးပြုပုံကို သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၌ဟောပါသည်။ (ဝိပါက၌ 'ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ'သာရ၍ 'ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ' မရပါ။)

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

** သဟဇာတပြောသည့်အတိုင်း "အတူတကွဖြစ်ကြလျှင် သမ္ပယုတ်များ ဖြစ်လေ့မလား"ဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိသောနေရာတွင် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ဟောပါသည်။
(လက်ခတ်ဖြင့် စည်ကိုရိုက်လိုက်သောအခါ စည်သံဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ သို့သော် စည်က တခြား အသံကတခြား၊ မရောပါ။ စည်သည် အသံမှဆိတ်၏။ အသံသည် စည်မှဆိတ်၏။)
ထို့အတူ ဝတ္ထုဒွါရ အာရုံဆိုသည့်ရုပ်ကို မှီရသော နာမ်ဖြစ်သော်လည်း ရုပ်ကတခြား၊ နာမ်ကတခြား ဖြစ်၏။ နာမ်နှင့် ရုပ်သည် အချင်းချင်းမရောနှောကြပါ။

မကောင်းမှုများ၊ ပယ်ကာရှား၊ သူတော်ကောင်းတရား ပွားစေသော်။

+

သဟဇာတမျိုး ဗုဒ်ဖွယ်

သဟဇယ် – ဟေတုစသော သဟဇာတအဇယ်(၇)ပစ္စည်းများမှာ ဆိုင်ရာ တရားကိုယ်မျှသာ ရကြ၏။

သဟလတ် – အညမညစသော သဟဇာတအလတ်(၄) ပစ္စည်းများမှာမူ အချို့ပစ္စည်း၌ နာမ်ကုန်ရသော်လည်း အချို့ပစ္စည်းများ၌မူ နာမ်ကုန်, ရုပ်ကုန်နှစ်မျိုးလုံးပင် မရနိုင်ကြ၊ သို့သော် အဇယ်ပစ္စည်းများထက် တရားအရများပြီး၊ အကြီးပစ္စည်းတို့လောက် တရားအရမများကြပါ။

သဟကြီး – သဟဇာတစသော သဟဇာတအကြီး(၄)မျိုးထဲ၌ တရားအရအများဆုံး၊ သဟဇာတမျိုး၏ ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြ၏။

သဟဇာတအဇယ် အကျဉ်းချုပ်

သုဒ္ဓသန်္ဓာ၏ အသံအတိုင်း ပါဠိထုတ်ရမှု၊ သုဒ္ဓသန်္ဓာ၏ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ကို ကု၊ အကု၊ ဗျာဟု သရုပ်ခွဲကာ ကောက်ရမှု၊ သုဒ္ဓသန်္ဓာ၏ ပစ္စည်းရေအားလျော်စွာ ကရိဏ်း ကောက်ရမှုများသာဖြစ်၍ သုဒ္ဓသန်္ဓာကို ကြည်ကြည်စွာရပါလျှင် အသွားအလာ သရုပ်ကို အနည်းငယ်မှတ်သားရုံမှတပါး ပါဠိအကောက်များကို တစုံတရာ ကျက်စရာ မလိုပေ။ ကျက်သင့်သည်ကို ကြေပါစေ။ မကျက်ဘဲ ကိစ္စပြီးသင့်သည်ကို ပြီးပါစေ။

ပဋ္ဌာန်းပါရဂူကျမ်း။

သဟဇကြီး,လတ် အကျဉ်းချုပ်

ဆိုင်ရာသုဒ္ဓသန်္ဓာအားလျော်စွာ ပဒ, ပဒါဝသန ထုတ်။ ပဒ, ပဒါဝသနအားလျော်စွာ ပါဠိကိုဆို။ ပါဠိအတိုင်း အကောက်ကောက်။ ရုပ်သက်သက်သည် ကတ္တား,သမ္ဗဒါန် တခုခု၌ရှိနေလျှင် အစိတ်အပေါင်းဟုဆို။ အကြွင်းကို အစိတ်အစိတ်ဟုဆို။ ကရိဏ်းအရ သတ္တိတို့ကို သုဒ္ဓသန်္ဓာအားလျော်စွာဝင်း၊ ဗျာ–ဗျာ၌ တရားအားလျော်စွာဝင်း အလတ်မျှကိုသာစဉ်းစား၍ကောက်။

ပဋ္ဌာန်းပါရဂူကျမ်း။

+

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၃)

၃။ အနန္တရမိုဠ်း

မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့အား ဘဝတွေ့ပြောင်းသော်လည်း နာမ်တရားက တည်မြဲသည်ဟုယူသည့် သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်စေသော သန္တတိပညတ်ကိုပယ်ရှား၍ အယူမှန် ရစေရန်အတွက် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်းများဖြင့် ဟောတော် မူပါသည်။

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (အထူး)

အနန္တရ * ရှေးစိတ်နောက်စိတ် အခြားမရှိ ကျေးဇူးပြု၏။ ရှေးစိတ်နောက်စိတ် နှစ်ခု ကြားတွင် နာမ်တရားအစု အခြားမရှိစေရဘဲ ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းဖြစ်၏။
(ဥပမာ– စက္ခာဝတေးမင်းနတ်ရွာစံ..သားကြီးနန်းရ၊)

သမနန္တရ * နာမ်ပရမတ်တရားတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကြားအပေါက်မရှိ ကောင်းစွာအခြားမရှိ ကျေးဇူးပြု၏။ ရှေးစိတ်နှင့်နောက်စိတ် တစ်ခုတည်းထင်ရလောက်အောင်ဖြစ်၏။
(ဥပမာ– စက္ခာဝတေးမင်းတောထွက် ... သားကြီးနန်းရ၊)

အနန္တရူပနိဿယ * နောက်စိတ်ဖြစ်ဘို့ရာအတွက် လွန်ကဲကြီးမားသော အကြောင်းအဖြစ် ကျေးဇူးပြု၏။ (ဥပမာ– အနန္တရနှင့် သဘောတူ၏။)

နတ္ထိ * နောက်စိတ်ဖြစ်ခွင့်ရ၍ ရှေ့စိတ်၏ချုပ်ခြင်း၊ မရှိခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
(ဥပမာ– ညကုန်သောအခါ **နေ့**ဖြစ်လာခြင်း၊ **ဆီမီးငြိမ်း**သည့်အခါ **အမှောင်**ရောက်လာခြင်း၊)

ဝိဂတ * ရှေးစိတ်များ၏ ဝိဇ္ဇာနန(သိမှတ်ခြင်း)၊ သဘောမကင်းသေးလျှင် မဖြစ်ဝံ့၊ မဖြစ်နိုင်တဲ့ နောက်စိတ်များအား ဝိဇ္ဇာနန ကင်းခြင်း/ချုပ်ခြင်း သို့ရောက်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။(ဥပမာ– နေဝင်သောအခါလထွက်ခြင်း၊)

အနန္တရူပနိဿယ ၇ မျိုး အနုလုံ သုဒ္ဓသခ်ၤဂဟဿား

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သခ်ၤာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	အနန္တရ သန်း၊အနန္တရူပ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ပဝတ္တိ,ပဋိ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး	ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာ	၇	၅
၂။	အာသေဝန	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော ၄၇	ပဌမဇော, ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇော ၅၁	၃	၆
၃။	အနန္တရူပကမ္မ	မဂ် လေးခု စေတနာ၊	မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် လေးခု၊	၁	၆

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သုဒ္ဓသန်္ဓာဆိုရိုး။ ။ **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသန်္ဓာဝါရဉ် ရဟန္တာတို့စုတိစိတ်နှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသောစိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်(၈၉)၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပဝတ္တို့, ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး ဤတရားတို့သည် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သန်္ဓာ သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။

သန်္ဓာသတ္တဟူသော်ကား-

ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ။ အကု–အကု၊ အကု–ဗျာ။ ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသော်ကား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* အနန္တရပစ္စည်း၏ ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်မှုသည် ရုပ်တရား, ရုပ်လောကနှင့် လုံးဝမပတ်သက်။ နာမ်တရား,နာမ်လောကနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပတ်သက်ပါသည်။ (နာမ်တရားနှင့်သာ သက်ဆိုင်သောပစ္စည်း(၆)မျိုးမှာ- အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အာသေဝန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ။)
(သမ္ပ,အာသေ၊ ဝိဂတနှင့် နတ္ထိအနန်၊ သမနန် နာမ်သည်နာမ်အား ခြောက်၊)

* **အသညသတ်ဘုံ**မှစုတေ၍ ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေသူ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်အား အနန္တရပစ္စည်း တတ်ပုံ- ပစ္စည်း= အသညသတ်ဘုံသို့ မရောက်မီ နောက်ဆုံးကာမစုတိစိတ်၊
ပစ္စယုပ္ပန်=အသညသတ်ဘုံမှစုတေ၍ ကာမဘုံသို့ရောက်လာသော ကာမပဋိသန္ဓေစိတ်၊
* အနန္တရပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်သာဖြစ်၍ ပစ္စည်းမဖြစ်သောတရားမှာ **ရဟန္တာတို့စုတိ** ဖြစ်ပါသည်။

* **ရဟန္တာ၏ မရဏာသန္နဇောအာရုံ**သည် နောက်ဘဝမရှိတော့၍ နောက်ဘဝပဋိသန္ဓေဖြစ်မည့် အာရုံများ မထင်နိုင်ပါ။ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်များ မထင်ပါ။
* ရိုးရိုးတေဘူမက(ရုပ်နာမ်)များနှင့် (ပညတ်)အာရုံများသာ တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၏။ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်သည် မူလပဋိသန္ဓေနေစဉ်ကယူခဲ့သောအာရုံဖြစ်သည့် ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

◉ **သန္တတိ(ခန္ဓာအစဉ်)**၌ သညာဖုံး၍ အနိစ္စကို မမြင်၊ ဘဝအစဉ်၌ **သဿတဒိဋ္ဌိ**အယူဖြင့် ဝိညာဉ်သည် မြဲ၏ဟု **ယူမှုကိုပယ်ရန်** အနန္တရပစ္စည်းကို ဟောရပါသည်။

? မင်္ဂလာကဲ့ကြတဲ့ဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသကဲ့သို့ ဖလသမာပတ်ဝင်စားရာ၌ ဖိုလ်ရှေ့က အနုလုံသည် အဘယ်ကိုအာရုံပြုသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
မင်္ဂသည် သံသရာမှလွတ်မြောက်ကြောင်း 'နိယျာနိက'တရားဖြစ်၍ မရဘူးသေးသည့်ဓောဖြစ်သောကြောင့် သူ၏နိဗ္ဗာန်အာရုံကို ကဲ့ကြတဲ့/ဝေါဒါန်တို့ကယူ၍ အာဝဇ္ဇန်းကဲ့သို့

ညွှန်ပြရသော်လည်း၊ ဖိုလ်သည် နိယျာနိကတရားမဟုတ်၊ ရောက်ဖူး ရဘူးသောဓောဖြစ်သောကြောင့်သူတို့၏တာဝန်ကို အလိုအလျောက်ယူနိုင်၏။ အနုလုံက ညွှန်ပြရန် မလို။ အနုလုံ၏အာရုံသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြု၊ သင်္ခါရနာမ်ရုပ်ကိုသာ အာရုံပြုပါသည်။

? ဖလသမာပတ်ချမ်းသာနှင့် နိရောဓသမာပတ်ချမ်းသာများ ခံစားပုံခြားနားချက်-

* ဖလသမာပတ်၌- နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို အာရုံပြုပြီး၊ အထွဋ်အထိပ်အတုမရှိသော (ဝေဒဟိက-သုခ) ကိုခံစားသည်။

* နိရောဓသမာပတ်သုခ၌- သင်္ခါရသုံးပါး(ဝစီသင်္ခါရ၊ ကာယသင်္ခါရ၊ မနောသင်္ခါရ)များ ချုပ်နေခြင်းကြောင့် စိတ်၊ စေတသိက်နှင့် စိတ္တဇရုပ်များ (အပြီးတိုင်)ချုပ်ခြင်းမရှိသဖြင့် (အဝေဒဟိက-သုခ)ကို ခံစားနိုင်၏။ ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်များကြွင်းကျန်သဖြင့် သန္တိသုခ မဟုတ်ပါ။ (ကိလေသာငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်မဟုတ်သေးပါ။)

အနုန္တရုပစ္စည်း၏ကျေးဇူးပြုပုံ (၉)မျိုး

၁။		စိတ်	၄။		စေတသိက်	၇။		စေတသိက်၊ စိတ်
၂။	စိတ်	စေတသိက်	၅။	စေတသိက်	စိတ်	၈။	စိတ်	စေတသိက်၊ စေတသိက်၊
၃။		စိတ်၊ စေတသိက်	၆။		စိတ်၊ စေတသိက်	၉။		စေတသိက် စိတ်၊ စေတသိက်

၁။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း

ဤပစ္စည်း(၅)မျိုးသည် ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် အားလုံးအရာတွေကုန်၍ တပေါင်းတည်းတင်ပြပါမည်။

* ပစ္စည်းတရားသည် ရဟန္တာတို့**စုတိကြွင်**သော စိတ်,စေတသိက် အကုန်ရ၏။

* ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ရဟန္တာတို့**စုတိနှင့်တကွ** စိတ်,စေတသိက် အကုန်ရ၏။

* ရှေ့ကုသိုလ်က နောက်ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် **ကု-ကု**၊

p ကုသိုလ်ဓောနှင့်အကုသိုလ်ဓောတို့ တပြိုင်နက်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် (**ကု-အကု**^{x})(**အကု-ကု**^{x})

* ကုသိုလ်ဓောနောင် တဒါရုံ, ဘဝင်၊ မဂ်ဓောနောင် ဖိုလ်၊ (ဖလသမာပတ်)အနုလုံနောင် ဖိုလ်၊ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတွင် နေဝသညာ နာသညာကုသိုလ်ဓောနောင် ဖိုလ်ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် **ကု-ဗျာ** ရပါသည်။

* ရှေ့အကုသိုလ်က နောက်အကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် **အကု-အကု**၊

* အကုသိုလ်ဓောနောင် တဒါရုံ, ဘဝင်၊ **အကု-ဗျာ**၊

* **ဗျာ-ဗျာ** ဆိုင်ရာတွင် ဝိပါက်,ကြို အဗျာကတအချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။

* ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု တို့တွင် အာဝဇ္ဇန်းက ကု/အကု ပထမဓောတို့ကိုကျေးဇူးပြု၏။

အနန္တရသတ္တိ

နာမ်တရားတစ်ပါးကြားဝင်မှုမရှိဘဲ စိတ္တနိယာမသဘောအားလျော်စွာ ရှေးရှေးစိတ်က နောက်နောက်စိတ်အား [ရုပ်တရားမပါ၊(ဖြစ်ခွင့်ပေးသောအားဖြင့် ချုပ်သွားခြင်း၊)] ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် အနန္တရသတ္တိ (အနန္တရမျိုး၏ သဘောလက္ခဏာ) မည်၏။

အနန္တရမျိုးသည် ကျယ်ပြန့်၏။ ဝီထိသဘောကိုကျည့်မှ သဘောဉာဏ် သက်ဝင်၏။

* အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုသာ **'ဝုဋ္ဌော'**ဟုဆိုသော်လည်း၊ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းဌကား တဒါရုံ၊ ဘဝင်၊ ပဉ္စဝိညာဉ်၊ စုတိ တို့ကို ဝုဋ္ဌောဟု ခေါ်ပါသည်။ ဝုဋ္ဌောနှင့် အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို 'အာဝဇ္ဇနာ' ဟု ကွက်ထိုလိင်ဖြင့် ဟောပါသည်။

p ဝုဋ္ဌာနသမ = ပဉ္စဝိညာ၊ ဘဝင်္ဂနှင့်၊ တဒါစုတိ၊ လေးပါးရှိ၊ မည်ကိဝုဋ္ဌာနာ၊

အနန္တရူပနိဿယမျိုး ပါဠိတော်ဧယား

ဝိဓိပါဠိ		အနုဝါဒပါဠိတော်	
ပဒ	ပဒါ..	ပစ္ဆည်း = ကတ္တား	ပစ္ဆယုပ္ပန် = သမ္ပဒါန်
ကု	ကု	ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ
		အနုလောမံ	ဂေါတြဘူသ / ဝေါဒါနသ
		ဂေါတြဘူ / ဝေါဒါနံ	မဂ္ဂသ
	ဗျာ	ကုသလံ	ဝုဋ္ဌာနသ
		မဂ္ဂေါ	ဖလသ
		အနုလောမံ	သေက္ခာယ ဖလသမာပတ္တိယာ
		နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ နေဝ...ကုသလံ	ဖလသမာပတ္တိယာ
အကု	အကု	ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ
	ဗျာ	အကုသလံ	ဝုဋ္ဌာနသ
ဗျာ		ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိ.ဗျာ **ကိရိ.ဗျာ**(သေ) ခန္ဓာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိ.ဗျာနံ ကြိ.ဗျာနံ ခန္ဓာနံ
		ဘဝင်္ဂံ	အာဝဇ္ဇနာယ
	ဗျာ	ကိရိယံ	ဝုဋ္ဌာနသ
		အနုလောမံ	(* အရဟတော) ဖလသမာပတ္တိယာ
		နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ နေဝ...ကိရိယံ	ဖလသမာပတ္တိယာ
	ကု	**အာဝဇ္ဇနာ**	ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ
	အကု	။။	အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ

* အာသေဝနတွင် ကု-ကု၊ အကု-အကု အနန္တရအတိုင်း၊ ဗျာ-ဗျာတွင် ကြိယာမျှသာဆို။

* အနန္တရကမ္မ၌ 'မဂ္ဂေါ ဖလသ' သာရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ဥပဒေ(၂)ချက်	က	က	ကတ္တား	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊
				သမ္ပဒါန်	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော က ၂၁၊ စေ ၃၈၊
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၂။		က	ဗျာ	ကတ္တား	လောကီကုသိုလ် ၁၇(အဆုံးဇော)၊ **မဂ် ၄**၊
				သမ္ပဒါန်	တဒါရုံ ၁၁၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉၊ **ဖိုလ် ၄**၊
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၃။	ဥပဒေ(၂)ချက်	အက	အက	ကတ္တား	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ၁၂၊
				သမ္ပဒါန်	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ၁၂၊
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၄။		အက	ဗျာ	ကတ္တား	အကုသိုလ် ၁၂(အဆုံးဇော)၊
				သမ္ပဒါန်	တဒါရုံ ၁၁၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉၊ (ရုံ+ဘွင်)
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅)
၅။	ဥပဒေ(၃)ချက်	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	ရဟန္တာစုတိကြဉ် ရှေးရှေးသောဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀၊
				သမ္ပဒါန်	ရဟန္တာစုတိနှင့်တကွသော နောက်နောက်သော ဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀၊
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၆။		ဗျာ	က	ကတ္တား	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊
				သမ္ပဒါန်	မဟာကုသိုလ် ပထမဇော
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅)
၇။		ဗျာ	အက	ကတ္တား	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊
				သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂ ပထမဇော
				ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅)

* (က–က)(အက–အက)ပစ္စည်းဖက်၌ အဆုံးဇောနောင်တွင် တဒါရုံ(ဗျာ)သာရှိ၍ ကြဉ်ရ၏။
ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်တွင်လည်း ပထမဇောရှေ့၌ အာဝဇ္ဇန်း(ဗျာ)သာ ရှိသောကြောင့်ကြဉ်ရ၏။
(က–က)အချင်းချင်း (အက–အက)အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုမှုသာ ကောက်ရပါမည်။

* ဗျာ–ဗျာ ကတ္တားအရတွင် ရဟန္တာတို့စုတိသည် (သမ္ပဒါန်၌)နောက်ဘဝပဋိသန္ဓေ မရှိ၍ ကြဉ်ရပါသည်။

* အာသေဝနဥ်လည်း ဇာတ်တူသဘောချင်းသာ အာသေဝနပစ္စည်းတတ်၍ ဟောရကား အဆုံးဇော၊ ဖိုလ်ဇော၊ ပထမဇော ကြဉ်ရပါသည်။
ကရိဏ်းကောက်များတွင်လည်း ဇာတ်တူ(က–ကုစသည်)တို့၌ အာသေဝနပစ္စည်း တတ်၏။

? အနန္တရူပမျိုးဌ် ကရိဏ်းကောက်ပုံကို နည်းပေးခဲ့ပါ။

* အနန္တရူပ(၇)ပစ္စည်းတွင် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စည်း မှာတစ်ပြိုင်နက်အမြဲ ရ၏။ (ခေါင်းဆောင်)
* (က-က)(အက-အက)ဌ် **အာသေဝန**ပစ္စည်းရသောကြောင့် (၆)ပစ္စည်းမှာတစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်၏။
* (က-ဗျာ)ဌ် **ကမ္မ**ဝင်၍ ယထာရဟ(၆)ပစ္စည်းရ၏။
* (အက-ဗျာ)(ဗျာ-က)(ဗျာ-အက)တို့ဌ် အနန္တရ(၅)ပစ္စည်းသာ တပြိုင်နက် ရ၏။
* (ဗျာ-ဗျာ)ဌ်ဖောတွင် **အာသေဝန**ရ၍ ယထာရဟ(၆)ပစ္စည်းဖြစ်၏။
* အနန္တရကမ္မဌ် ကမ္မဇကန်ရ၍ တစ်ပြိုင်နက်(၆)ပစ္စည်းဖြစ်၏။

ဟူ၍ အနန္တရူပမျိုးဌ် ကရိဏ်းကောက်ရပါမည်။

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း

၁။ (က-က) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၇။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ပဋ္ဌာန်းပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	က	က	ကတ္တား	အဆုံးဖောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ **တပ်သော**
			သမ္မဒါန်	ပထမဖောကြဉ်သော နောက်နောက်သော က ၂၁၊ စေ ၃၈၊ **အား**
			ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (က)
၁။	**ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ** ရှေးရှေးဌ်ဖြစ်ကုန်သော အဆုံးဖောကြဉ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇ နာမ်ခန္ဓာ၊	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ** နောက်နောက်ဌ်ဖြစ်ကုန်သော (ပ)ဖောကြဉ်သော ကုသိုလ် ၂၁ နာမ်ခန္ဓာ၊
၂။	**အနုလောမံ** သခါရတရားလျှင်အာရုံ အနုလုံကိစ္စတတ်သော မဟာကုသိုလ် (ပ)ဒွေ၊ (တ)ဒွေ၊	**ဂေါတြဘူသ / ဆေဒါနသ** နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံသော **ဂေါ.**ကိစ္စ. က.(ပ)(တ)ဒွေ နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံသော **ဝေါ.**ကိစ္စ. က.(ပ)(တ)ဒွေ
၃။	**ဂေါတြဘူ / ဆေဒါနံ** နိဗ္ဗာန်.အာရုံသော **ဂေါ.**ကိစ္စ. က.(ပ)(တ)ဒွေ နိဗ္ဗာန်.အာရုံသော **ဝေါ.**ကိစ္စ. က.(ပ)(တ)ဒွေ	**မဂ္ဂဿ** (**ဂေါ.**ကိစ္စ.) သောတာပတ္တိမဂ်အား၊ (**ဝေါ.**ကိစ္စ.) အထက်မဂ် သုံးပါးအား၊

? ကုသိုလ်မွေသည် ကုသိုလ်မွေအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိုဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿ ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား ပထမဈေကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ(၂၁)အား တပ်သော အဆုံးဈေကြဉ်သော ရေးရေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ(၁၇) ပစ္စည်း တရား၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား-ပထမဈေကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် ၃၈ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အနန္တရသတ္တိ'** ဟုဆို အပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

သမနန္တရ(၄၁၈)၊ အနန္တရူပနိဿယ(၄၂၃)၊ နတ္ထိ(၄၃၆)၊ ဝိဂတ(၄၃၇) တို့၌ နည်းတူ၏။

* ကရိဏ်းတွင် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ တို့ တပြိုင်နက်ရကြ၏။
* အာသေဝနသည်လည်း ကု-ကု ဇာတ်တူချင်းကျေးဇူးပြု၍ တပြိုင်နက် ပါဝင်၍ ရ၏။

? အနန္တရပစ္စည်း ကုသလော ကုသလဿ၌ 'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ၊ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော' ဟုဟောလျှင် ပြည့်စုံ၊ မပြည့်စုံ အကြောင်းပြ၍ အဘယ်ကြောင့်ထပ်မံ၍ 'အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ၊ အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ၊ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ၊ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ'ဟု ဟောပြပါသနည်း။

* 'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ၊ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟုဟောလျှင် ပြည့်စုံပါသည်။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း ဤနည်းတူ ဟောခဲ့ပါသည်။ အရကောက်၌ ပစ္စည်းဖက်၌ အဆုံးဈေကြဉ်သော ရေးရေးသော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်တွင် ပထမဈေကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ ရ၏။
* **'အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ၊ အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ၊'** ထပ်မံဟောရခြင်း-
အနုလောမံ နှင့် ဂေါတြဘူသည် ကာမတုံချင်း တူပါသည်။ သို့သော် အနုလောမံသည် တေဘူမက သခ်ါရကို အာရုံပြု၏။ ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၏။ **ဘုံတူပြီး အာရုံကွဲ**သောနေရာ၌လည်း အနန္တရပစ္စည်း၊ အာသေဝနပစ္စည်း တတ်ကြောင်းဟော၏။
* **'ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ၊ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ'** ၌လည်း ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်နှင့် မဂ်သည် ဘုံအားဖြင့် မတူကြပါ။ ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်က ကာမဖြစ်ပြီး၊ မဂ်သည် လောကုတ္တရာ ဖြစ်၏။ သို့သော် ဂေါတြဘူနှင့် ဝေါဒါန်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသကဲ့သို့ မဂ်သည်လည်း နိဗ္ဗာန်အာရုံပြုသောကြောင့် အာရုံတူ၏။ **ဘုံကွဲ အာရုံတူ**သောနေရာ၌လည်း အနန္တရပစ္စည်း၊ **အာသေဝန**ပစ္စည်း တတ်ကြောင်းဟော၏။

? အနန္တရပစ္စည်း ကု-ကု ၌ ဘုံတူ ဘုံပြား ဟောတော်မူပုံကို ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဖိုက်ဦး-သုံးခွ)

? အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယောဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်၌-

* အနုလောမံ၏အရကို **သခ်ါရတရား‌လျှင် အာရုံ**ရှိသော အနုလုံကိစ္စတတ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဇွော၊ တတိယဇွေယူ၍၊
* ဂေါတြဘုဿ၏အရကို **နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံ**ရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတတ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဇွော၊ တတိယဇွေယူ၍၊

သခ်ါရတရား‌လျှင်အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဇွော၊ တတိယဇွေသည် နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဇွော၊ တတိယဇွေအား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

အနန္တရမျိုးအတွက် ဝိထိများ

ဝါရ	ဝိထိများ	ရှေးရှေးသောစိတ်သည် ပစ္စည်း၊ နောက်နောက်သောစိတ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်
ကာမ	ပဉ္စဒွါရ	တန၁၊ ပ စ သံ ဏ ဝု၊ ၉ ၉ ၉ ၉ ၉ ၉ ၉၊ ရုံ ရုံ၊ ဘ ဘ
	မနောဒွါရ	န၁၊ မ၊ ၉ ၉ ၉ ၉ ၉ ၉ ၉၊ ရုံ ရုံ၊ ဘ ဘ
အပ္ပနာဇောဝါရ	စျာနသမာပတ်	န၁၊ မ၊ ပ ဥ နု ဂေါ၊ စျာန်(များစွာ)၊ ဘ ဘ
	မဂ္ဂဝီထိ	န၁၊ မ၊ ပ ဥ နု **ဂေါ**၊ မဂ် ဖိုလ် ဖိုလ်၊ ဘ ဘ န၁၊ မ၊ ပ ဥ နု **ဝေါ**၊ မဂ် ဖိုလ် ဖိုလ်၊ ဘ ဘ
	ဖလသမာပတ်	န၁၊ မ၊ **နု နု နု နု** ဖိုလ်(များစွာ)၊ ဘ ဘ
	နိရောဓသမာပတ်	န၁၊ မ၊ ပ ဥ နု ဂေါ နေဝစျာန်ဇော ၂ ကြိမ် (**နိရောဓ**) ဖိုလ်၊ ဘ ဘ
မရဏ	မရဏာသန္န	အကု၊မဟာကု၊ကြို ပဉ္စ/ဇော/ရုံ/ဘ စုတိ-ပဋိ ဘ (ဇောနောင်စုတိနှောင်းပုံ)

* ပဉ္စဒွါရဝီထိ – (၁၊ ပ စ သံ ဏ ဝု၊)ကို ဘဝင်္ဂံအာဝဇ္ဇနာယ။ (ပ.ဇ္ဇန်း)ကို ကြိယံ ဝုဋ္ဌာနသဿ၊ (ပု+ဇ)ကို အာဝဇ္ဇနာ ကု/အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ။ (ဇ–ရုံ)ကို ကု/အကု/ကြို ဝုဋ္ဌာနသဿ၊
* စျာနသမာပတ္တိ – (ဂုတ်.ကြို၉+ဘ) ကြိယံ ဝုဋ္ဌာနသဿ။
* မဂ္ဂဝီထိ – (နု၊ ဂေါ/ဝေါ) အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ/ဝေါဒါနသဿ။
  (ဂေါ/ဝေါ–မဂ်) ဂေါတြဘူ/ဝေါဒါနံ မဂ္ဂသဿ။ (မဂ်–ဖိုလ်) မဂ္ဂေါ ဖလသဿ။
* ဖလသမာပတ္တိ – (နု–ဖ) (အရဟတော)အနုလောမံ (သေက္ခာယ) ဖလသမာပတ္တိယာ။
* နိရောဓသမာပတ္တိ– နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ နေဝ.ကု/ကြို ဖလသမာပတ္တိယာ။
* မရဏာသန္နဿ – (ရုံ–စု၊ ၉–စု၊ ဘ–စု) ကု/အကု/ကြို ဝုဋ္ဌာနသဿ။

p (ပ–ဇော၊ အဆုံးဇော ဆိုသည်မှာ ကာမဆိုင်ရာမှာသာရှိပါသည်။)

အနန္တရပစ္စည်း ကု-ကု တနည်းကား အကောက်

နမူနာ- မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဈော **အား တပ်သော** မဟာကုသိုလ် ပထမဈော၊

[အားတပ်သော ↩

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္ပယုတ်ဓမ္မ (ကု)
၁။	မဟာကုသိုလ် ပထမဈော မဟာကုသိုလ် **ဒု/တ/စ/မ/ဆဋ္ဌဈော**	မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဈော မဟာကုသိုလ် **တ/စ/မ/ဆ/သတ္တမ**ဈော
၂။	ဂေါ/ဝေါ.ကိစ္စတတ်သော မဟာကု ပ.ဒွေ	ဂျတ်ကု.သောမနဿ ၄၊ မဂ်.သောမနဿ ၁၆၊
၃။	ဂေါ/ဝေါ.ကိစ္စတတ်သော မဟာကု တ.ဒွေ	ဂျတ်ကု.ဉပေက္ခာ ၅၊ မဂ်.ဉပေက္ခာ ၄၊
၄။	သမာပစ္စနဝိထိ၌	
	ရေးရေးသော**ဈော**တူ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်	နောက်နောက်သော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်

ကုသလဿ မမ္မဿဟူသော သမ္ပယုတ်ပုဒ်၏အရကား-မဟာကုသိုလ် ဒုတိယာဒိဈော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ခု၊ မဂ် ၄ ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်းပါဠိ**၏ အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၅) ပစ္စယသတ္တိတို့.တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

၂။ (ကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၇။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	လောကီကုသိုလ် ၁၇(အဆုံးဈော)၊ **မဂ် ၄၊**	**တပ်သော**
			သမ္ပယုတ်	တဒါရုံ ၁၁၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉၊ **ဖိုလ် ၄၊**	**အား**
			ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)	

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္ပယုတ်ဓမ္မ (ဗျာ)
၁။	**ကုသလံ** လောကီကုသိုလ် ၁၇(အဆုံးဈော)၊	**ဝုဋ္ဌာနဿ** သန္တီ ၃၊ မဟာဝိ ၈၊ ဂျတ်ဝိ ၉၊
၂။	**မဂ္ဂေါ** မဂ် ၄၊	**ဖလဿ** ဖိုလ် ၄၊
၃။	**အနုလောမံ သေက္ခာယ** သခ်ါရ. အာရုံ အနုကိစ္စ မဟာကုသိုလ် (ပ)ဒွေ၊ (တ)ဒွေ၊	**ဖလသမာပတ္တိယာ** အောက်ဖိုလ် ၃ ပါး။
၄။	**နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ နေဝ...ကုသလံ** နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ နေဝ.ကု	**ဖလသမာပတ္တိယာ** အနာဂါမိဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဖလသမာပတ်

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

ကုသလော အဗျာကတသဒ္ဒါ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် ၉ ခု၊ ဖိုလ် ၄ ခုအားတပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ(၁၇) အဆုံးဧော၊ မဂ် ၄ ခု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် ၉ ခု၊ ဖိုလ် ၄ ခု ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော–**ကရိယား**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် '**အနန္တရသတ္တိ**'ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* **ဝုဋ္ဌာနဿ၏ အဓိပ္ပါယ်** = ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာဧော အစဉ်မှ ထတက်၍ 'ဝုဋ္ဌော'ဟု ခေါ်ရပါသည်၊

ရသင့်သောစိတ်တို့ကို အဋ္ဌကထာ၊ မူလဋီကာတို့၏အလိုအရ လိုရင်းမျှ –
ကာမကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဧော နောင်(တဒါရုံ မကျနိုင်၍) စုတိ၊ ကြိယာဧော နောင်၊ ပဋိသန္ဓေကိုလည်း "ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ"ဟု ဟောပါသည်။

? 'မဂ္ဂေါ ဖလဿ'ဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် ထပ်ဟောပါသနည်း။ (**အနန္တရကမ္မ ရခြင်း**၊)
ဖိုလ်သည် ဧောဖြစ်သောကြောင့်, မဂ်၏နောက်က ဖိုလ်သည် 'ဝုဋ္ဌော' မမည်သဖြင့်– 'မဂ္ဂေါ ဖလဿ'ဟူ၍ သီးခြားဟောခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
(**အာသေဝနန္တရ်မဆိုင်ပါ၊ အနန္တရကမ္မပစ္စည်း** ရပါသည်။) (စာနှာ–၂၂၈ တွင် လေ့လာနိုင်မည်။)

? အနန္တရပစ္စည်း၌ 'ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ၊' 'အကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ၊' 'ကြိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ'

? 'ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ' အနန္တရ ပစ္စယေနပစ္စယော ဟူသောပါဠိတော်၌ ဝုဋ္ဌာနဿအရ အဘယ်တရားများကိုယူ၍၊ မရဏာသန္နအခါ၌လည်း ရသင့်မရသင့် ကို သင်သိသမျှ ရှင်းလင်းရေးပြခဲ့ပါ။

* အနန္တရပစ္စည်း၌ 'ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ'မှာ ကုသိုလ်အရ တေဘူမကကုသိုလ် ယူ၍၊ ဝုဋ္ဌောအရ တေဘူမကဝိပါက် ယူပါလို့ **အဋ္ဌကထာ**က ပြဆိုပါသည်။
ကာမာဝစရကုသိုလ်ဧောနောင် ဝုဋ္ဌောသည် တဒါရုံ၊ ဘဝင် ဟူ၍ နှစ်မျိုးစလုံး ဆိုင်ပါသည်။
မဟဂ္ဂုတ်ဧောနောင် **ဘဝင်သာ**လျှင် ကျပါသည်။
* မရဏာသန္နအခါ မဟာကုသိုလ်ဧောနောင် စုတိကျသည်ဖြစ်အံ့ စုတိစိတ် ဧကူနဝီသ အားတပ်သော မဟာကုသိုလ်**ပဋိသန္ဓေ**ဧော ရသောကြောင့် ရသင့်ပါသည်။
ပစ္စယနိဒ္ဒေသတွင် 'ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ'မှာ ဝုဋ္ဌောအရ တဒါရုံ၊ ဘဝင်၊ စုတိ ဖြစ်ပါသည်။

အနန္တရပစ္စည်း ကု-ဗျာ တနည်းကားအကောက်

နမူနာ- မဟာကုသိုလ်ဧောနောင် တဒါရုံကျသည်ဖြစ်အံ့ တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မကျသည်ဖြစ်အံ့ ဘဝင် ဧကူနဝီသ **အားတပ်သော** မဟာကုသိုလ် အဆုံးဧော၊

↓ အားတပ်သော ↑

စဉ်	ပစ္စည်း(**ကု**) **ကတ္တား**	**သမ္မဒါန်** (**ဗျာ**)
၁။	မဟာကုသိုလ် အဆုံးဧော	မဟာကုဧောနောင် တဒါရုံကျအံ့ တဒါရုံ ၁၁၊ မကျသည်.အံ့ ဘဝင် ၁၉၊
၂။	အနုလုံကိစ္စတတ်သော မဟာကု.(ပ)ဒွေ	အောက်ဖိုလ် သောမနဿသဟဂုတ် ၁၂၊
၃။	အနုလုံကိစ္စတတ်သော မဟာကု.(တ)ဒွေ	အောက်ဖိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၃၊
၄။	ရူပါဝစရကုသိုလ် အဆုံးဧော	ပဋ္ဌဝေါကာရ တိဟိတ်ဘဝင် ၉၊
၅။	အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ် အဆုံးဧော	ပဋ္ဌဝေါကာရ တိဟိတ်ဘဝင် ၉၊ အာကာ.ဘဝင်
၆။	ဝိညာနဉ္စာယတနကုသိုလ် အဆုံးဧော	ပဋ္ဌဝေါကာရ တိ.ဘ ၉၊ အာကာ.ဘ ဝိညာ.ဘ
၇။	အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ် အဆုံးဧော	ပဋ္ဌဝေါ.တိ.ဘ ၉၊ အာ.ဘ ဝိညာ.ဘ အာကိ.ဘ
၈။	နေဝသညာ နာသညာယတနကုသိုလ်အဆုံးဧော	တိဟိတ်.ဘ ၁၃၊ နိရောဓသမာပတ်မုထ.နာ.ဖိုလ်
၉။	သော.မဂ်/ သက.မဂ်/ အနာ.မဂ်/ အရ.မဂ်	သော.ဖိုလ်/ သက.ဖိုလ်/ အနာ.ဖိုလ်/ အရ.ဖိုလ်
၁၀။	မဟာကုသိုလ် ပဋ္ဌမဧော	မရဏာသန္နအခါ-မဟာကုဧောနောင် စုတိကျအံ့- စုတိ ၁၉၊

အဗျာကတသ ဓမ္မသဟူသော သမ္မဒါန်ပုဒ်၏အရကား- တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် ၉ ခု၊ ဖိုလ် ၄ ခု ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အနန္တရသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ('မဂ္ဂေါ ဖလဿ'အတွက် အနန္တရကမ္မ ဝင်လာပါသည်။ အာသေဝနနှင့် မဆိုင်တော့ပါ။)

၃။ (အကု-အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	**အကု**	**အကု**	ကတ္တား	အဆုံးဧောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ၁၂၊ **တပ်သော**
			သမ္မဒါန်	ပထမဧောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ၁၂၊ **အား**
			ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ **သမနန္တရ**၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကျ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (အကျ)
၁။	**ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ** ရှေးရှေးဦဖြစ်ကုန်သော အဆုံးဖော်ကြဉ်သော အကုသိုလ် ၁၂ နာမ်ခန္ဓာ၊	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ** နောက်နောက်ဦဖြစ်ကုန်သော (ပ)ဖော်ကြဉ်သော အကုသိုလ် ၁၂ နာမ်ခန္ဓာ၊

? **အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊** နတ္ထိ၊ ဝိဂတ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အကုသလဿ ဦ ကုသလောဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား ပထမဖော်ကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ(၁၂) အား‌တပ်သော အဆုံးဖော်ကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ(၁၂) ပစ္စည်း တရား‌ရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ပထမဖော်ကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

အနန္တရပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အနန္တရသတ္တိ'** ဟုဆို အပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အနန္တရပစ္စည်း အကျ-အကျ တနည်းကား‌အကောက်

နမူနာ- အကုသိုလ် ဒုတိယဖော **အား‌တပ်သော** အကုသိုလ် ပထမဖော၊

↓ အား‌တပ်သော ↑

စဉ်	ပစ္စည်း(အကျ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (အကျ)
၁။	အကုသိုလ် ၁၂ ပထမဖော အကုသိုလ် **ဒု/တ/စ/မ/ဆဋ္ဌဖော**	အကုသိုလ် ၁၂ ဒုတိယဖော အကုသိုလ် **တ/စ/မ/ဆ/သတ္တမဖော**

အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏အရကား-အကုသိုလ် ၁၂ ဒုတိယဒိဖော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း‌ပါဠိ**၏ အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

❁ သမနန္တရ(၄၁၈)၊ အနန္တရူပနိဿယ(၄၂၃)၊ နတ္ထိ(၄၃၆)၊ ဝိဂတ(၄၃၇) တို့၌ နည်းတူ၏။

* ကရိဏ်းတွင် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ တို့ တပြိုင်နက်ရကြ၏။

* အာသေဝနသည်လည်း ကု-ကု ဇောတ်တူချင်းကျေးဇူးပြု၍ တပြိုင်နက် ပါဝင်၍ ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၄။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဓိပါဠိ)
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

			ကတ္တား	အကုသိုလ် ၁၂(အဆုံးဇော)၊	တပ်သော
၄။	အကု	ဗျာ	သမ္မဒါန်	တဒါရုံ ၁၁၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉၊	အား
			ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	(၅)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလံ** အကုသိုလ် ၁၂(အဆုံးဇော)၊		**ဝုဋ္ဌာနဿ** သန္တီ ၃၊ မဟာဝိ ၈၊ ဂ္ဂုတ်ဝိ ၉၊

? **အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

အကုသလော အဗျာကတသဒ္ဒ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခု အားတပ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ(၁၂)အဆုံးဇော ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် ၉ ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏ အရကား တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ်တို့တွင် '**အနန္တရသတ္တိ**'ဟုဆိုအပ်သော သတ်တိဝိသေသ ရ၏။

အနန္တရပစ္စည်း အကု-ဗျာ တနည်းကားအကောက်

နမူနာ- လောဘမူ/မောဟမူဇောနှောင် တဒါရုံကျသည်ဖြစ်အံ့ တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မကျသည် ဖြစ်အံ့ ဘဝင် ဧကူနဝီသ **အားတပ်သော** လောဘမူ/မောဟမူ အဆုံးဇော၊

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	လောမူ,မောမူ အဆုံးဇော	လောမူ/မောမူဇောနှောင် တဒါရုံကျအံ့ ရုံ ၁၁၊ မကျသည့်.အံ့ ဘဝင် ၁၉၊
၂။	ဒေါသမူ အဆုံးဇော	ဒေါသမူဇောနှောင် ရုံ.ကျအံ့ ဥပေက္ခာ ရုံ ၆၊ မကျ.အံ့ ကာ.ဥ.ဘဝင် ၆၊
၃။	အကုသိုလ် ပဉ္စမဇော	မရဏာသန္နအခါ-အကုဇောနှောင် စုတိကျအံ့- ကာမစုတိ ၁၀၊ ၂,၈/၉

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း

၅။ (ဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၇။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ရဟန္တာစုတိကြဉ် ရှေးရှေးသောဝိ ၃ဖြာ၊ ကြို ၂၀၊
			သမ္မဒါန်	ရဟန္တာစုတိနှင့်တကွသော နောက်နောက်သော ဝိ ၃ဖြာ၊ ကြို ၂၀၊
			ကရိဏ်း:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကာတာ ခန္ဓာ** ရဟန္တာစုတိ. ဘဝင်္ဂုပဋ္ဌေဒကြဉ် ရှေးရှေး ဝိ ၃ဖြာ နံခံ၊	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ** ရဟန္တာစုတိ.တကွ နောက်နောက် ဝိ ၃ဖြာ နာမက္ခန္ဓာ၊
	ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ အဆုံးဇော၊ ဒု.ဝု၊ **ပဋ္ဌာန**ကြဉ် **ကြို. ၁၉**	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ** ပ.ဇော၊ ပ.ဝု၊ ပဋ္ဌာန**ကြဉ် ကြို. ၁၉**
၂။	**ဘဝင်္ဂ်** ဘဝင်္ဂုပဋ္ဌေဒ ၁၉၊	**အာဝဇ္ဇနာယ** အာဝဇ္ဇန်း၌၊
၃။	**ကိရိယ်** **ကြို**အဆုံးဇော၊ ဒု.ဝု၊ ပဋ္ဌာန်	**ဝုဋ္ဌာနဿ** ရုံ ၁၁၊ ဂုတ်ဝိ ၉၊ ဒွေပဋ္ဌ
၄။	**အနုလောမံ** သခ်ါရ,အာရုံ အနု.ကိစ္စတတ်သော မဟာ**ကြိယာ** (ပ)ဒွေ၊ (တ)ဒွေ၊	**(*အရဟတော) ဖလသမာပတ္တိယာ** အရဟတ္တဖိုလ်
၅။	**နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တိဿ နေဝ...ကိရိယ်** နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ နေဝ.**ကြို**	**ဖလသမာပတ္တိယာ** အရဟတ္တဖိုလ်

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အဗျာကတဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား– ရဟန္တာစုတိနှင့်တကွသော နောက်နောက်သော ဝိ ၃ဖြာ၊ **ကြို** ၂၀ **အား**တပ်**သော** ရဟန္တာစုတိ**ကြဉ်**သော ရှေးရှေးသော ဝိ ၃ဖြာ၊ **ကြို** ၂၀ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ရဟန္တာစုတိနှင့်တကွသော နောက်နောက်သော ဝိ ၃ဖြာ၊ **ကြို** ၂၀ ပစ္စယုပ္ပန် တရား**ရ**၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အနန္တရပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ တနည်းကားအကောက်

နမ္မုနာ- ပထမဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ **အားတပ်သော** ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊

↓ အားတပ်သော ←

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊	ပထမဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ
၂။	ပထမအစရှိသော ရွေးရွေးသော ဘွင် နံ့ခံ၊	ဒုတိယအစရှိသော နောက်နောက်သော ဘွင် နံ့ခံ၊
၃။	ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ ၁၅ ခု၊	အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊
၄။	အရူပ ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ ၄ ခု၊	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊
၅။	ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ပဉ္စဝိညာဉ်၊
၆။	ပဉ္စဝိညာဉ်၊	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊
၇။	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊	သန္တီရဏ၊
၈။	သန္တီရဏ၊	ဝုဋ္ဌော၊
၉။	ပထမဝုဋ္ဌော	ပရိတ္တာရုံဝိထိဖြစ်အုံ့- ဒုတိယဝုဋ္ဌော
၁၀။	ဒုတိယဝုဋ္ဌော	ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝင် ၁၅ ခု၊
၁၁။	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊	အတိမဟန္တာရုံ၊ မဟန္တာရုံ၊ ဝိဘူတာရုံ၊ အတိဝိဘူတာရုံ ဝိထိဖြစ်အုံ့- ဟသိ၊ မဟာကြို ပထမဇော
၁၂။	**ပထမဇော**/ဒု.ဇော/တ/စ/မ/**ဆဋ္ဌဇော**	**ဒုတိယဇော**/တ/စ/မ/ဆဋ္ဌဇော/**သတ္တမဇော**
၁၃။	ဟသိတုပ္ပါဒ်အဆုံးဇော၊	ဟသိနောင် တဒါရုံ,ကျသည်ဖြစ်အုံ့- သော.ရုံ ၅၊ မကျသည်ဖြစ်အုံ့- ပဉ္စဝေါကာရ တိ.ဘ ၉၊
၁၄။	မဟာကြို.သောမနဿသဟဂုတ်.အဆုံးဇော	မဟာကြို.သော.ဇောနောင် ရုံကျအုံ့-သော.ရုံ ၅၊ မကျသည်ဖြစ်အုံ့- တိဟိတ်ဘဝင် တေရသ(၁၃)၊
၁၅။	မဟာကြို.ဥပေက္ခာသဟဂုတ်.အဆုံးဇော	မဟာကြို.ဥ.ဇောနောင် ရုံကျအုံ့-ဥ.ရုံ ၆၊ မကျသည်ဖြစ်အုံ့- တိဟိတ်ဘဝင် တေရသ(၁၃)၊
၁၆။	ပထမတဒါရုံ၊	ဒုတိယတဒါရုံ၊
၁၇။	ဒုတိယတဒါရုံ၊	ကာမဘဝင် ၁၀၊
၁၈။	ဂေါ၊ အနုလုံကိစ္စတပ်. မဟာကြို.ပဒွေ၊	ဂျုတ်ကြို.သော.သဟဂုတ် ၄၊ အရဟတ္တဖိုလ်.သော. ၄၊
၁၉။	ဂေါ၊ အနုလုံကိစ္စတပ်. မဟာကြို.တဒွေ၊	ဂျုတ်ကြို.ဥ.သဟဂုတ် ၅၊ အရဟတ္တဖိုလ်.. ဥ. ၁၊
၂၀။	ရွေးရွေးသော ဇောတူမဟာဂျုတ်ကြိယာ၊	သမာပဇ္ဇနာဝီထိဒ္ဒ- နောက်နောက်သော.ဂျုတ်ကြိယာ
၂၁။	ရူပါဝစရကြိယာအဆုံးဇော၊	ပဉ္စဝေါကာရ တိဟိတ်ဘဝင် ၉၊
၂၂။	အာကာကြိယာ အဆုံးဇော၊	ပဉ္စဝေါကာရ တိ.ဘ ၉၊ အာကာ.ဘ
၂၃။	ဝိညာနဉ္စာယတနကြိယာအဆုံးဇော၊	ပဉ္စဝေါကာရ တိ.ဘ ၉၊ အာကာ.ဘ ဝိညာ.ဘ
	အာကိဉ္စညာယတနကြိယာ အဆုံးဇော၊	ပဉ္စဝေါ.တိ.ဘ ၉၊ အာ.ဘ ဝိညာ.ဘ အာကိ.ဘ

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ဗဒါန် (ဗျာ)
၂၄။	နေဝသညာ နာသညာယတနကြို.အဆုံးဓော	တိဟိတ်.ဘ ၁၃၊ နိရောဓသမာပတ်မုထ.အရ.ဖိုလ်
၂၅။	ရေးရေးသော ဖိုလ် ၄ ခု၊	နောက်နောက်သော ဖိုလ် ၄ ခု၊
၂၆။	ဖိုလ် ၄ ခု အဆုံးဓော၊	တိဟိတ်.ဘ ၁၃၊ နိရောဓသမာပတ်မုထ.နာ.ဖိုလ်
၂၇။	ဒုတိယတဒါရုံ၊	မရဏာသန္နအခါ-ရုံနောင် စုတိကျအံ့-**ကာမစုတိ ၁၀၊**
၂၈။	**မဟာကြိယာပဋ္ဌမဓော**	မဟာကြို.ဓောနောင် စုတိကျအံ့-**တိဟိတ်စုတိ** ၁၃၊
၂၉။	ဘဝင် ၁၉၊	ဘဝင်နောင် စုတိကျအံ့- စုတိ ၁၉၊
၃၀။	ဒွိဟိတ်၊ တိဟိတ် စုတိ ၆ ခု၊	ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀၊
၃၁။	ကာမတိဟိတ်စုတိ ၄ ခု၊	ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉၊
၃၂။	ရူပါဝစရစုတိ ၅ ခု၊	သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇၊
၃၃။	အာကာသာနဉ္စာယတနစုတိ၊	ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄၊ အရူပပဋိသန္ဓေ ၄၊
၃၄။	ဝိညာဏဉ္စာယတနစုတိ၊	ကာမတိ.ပဋိသန္ဓေ ၄၊ ဝိညာ.ပဋိ၊ အာကိ.ပဋိ၊ နေ.ပဋိ၊
၃၅။	အာကိဉ္စညာယတနစုတိ၊	ကာမတိ.ပဋိသန္ဓေ ၄၊ အာကိ.ပဋိ၊ နေ.ပဋိ၊
၃၆။	နေဝသညာ နာသညာယတနစုတိ၊	ကာမတိ.ပဋိသန္ဓေ ၄၊ နေ.ပဋိ၊

အဗျာကတသဃ မမ္မသဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ရဟန္တာစုတိနှင့်တကွသော နောက်နောက် သော ဝိ ၃၆၊ ကြို ၂၀ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော **ကရိုက်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေ သရ၏။ (အာသေဝနသည် ဓောနှင့်သာဆိုင်ပါသည်။ ကြွင်းသောတရားများနှင့် မဆိုင်၍ ယထာရဟ။)

? ဘဝင်် အာဝဇ္ဇနာယ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

'ဘဝင်် အာဝဇ္ဇနာယ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠ်၌ 'ဘဝင််'၏အရကို ဘဝင်္ဂုပဿေဒ(၁၉)ခုယူ၍၊ 'အာဝဇ္ဇနာ်ယ'၏အရကို အာဝဇ္ဇန်းဒွေ ယူ၍၊ ဘဝင်္ဂုပဿေဒ(၁၉)ခုသည် အာဝဇ္ဇန်းဒွေအား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပေ၏။

? ကိရိယံဝုဋ္ဌာနဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော၊

'ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠ်၌ ကိရိယံ၏အရကို ကိရိယာအဆုံးဓော၊ ဒုတိယဝုဋ္ဌော၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ယူ၍၊ ဝုဋ္ဌာနဿ၏အရကို တဒါရုံ ဧကာဒဿ၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉ ခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ ယူ၍၊ ကိရိယာအဆုံးဓော၊ ဒုတိယဝုဋ္ဌော၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် တဒါရုံ ဧကာဒဿ၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉ ခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၆။ (ဗျာ–ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၁၇။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ပဋ္ဌာန်းပါဠိ)

အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	ဗျာ	ကု	ကတ္တား	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊	တပ်သော
			သမ္ပဒါန်	မဟာကုသိုလ် ပထမဇော	အား
			ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	(၅)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ)	ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ကု)	
၁။	**အာဝဇ္ဇနော**	ဝု/မနောဒွါ	**ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ**	မဟာကုသိုလ် ပထမဇော နာမ်ခန္ဓာ၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

အဗျာကတော ကုသလဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– မဟာကုသိုလ် ပထမဇောအားတပ်သော ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား မဟာကုသိုလ်ပထမဇော ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အနန္တရပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **'အနန္တရသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။ (* အာသေဝနနှင့် မဆိုင်နိုင်တော့ပါ။ * ကမ္မနှင့်လည်း မဆိုင်ပါ။)

** **ဗျာ–အကု** သည် 'ဗျာ–ကု'နည်းတူပြီး၊ အကုသိုလ် ဒွါဒသ(၁၂)ဟု ဆိုရံသာ ထူး၏။

အနန္တရမျိုး ပုတ်ပွယ်

အနန္တရမျိုးဌ ရေးရေးစိတ်သည် အကြောင်းပစ္စည်း၊ နောက်နောက်စိတ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုသို့ နာမ်တရားတို့ ရှေ့နောက်စဉ်ဆက် အခြားမရှိ ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် အနန္တရသတ္တိ ဖြစ်၏။

? ရုပ်ခြားသော်လည်း အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သလော.....

ရေးရေးဇောသည် နောက်နောက်ဇောအားကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နိဗ္ဗောဓသမာပတ်ဝင်စား ခါနီးဌဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာဇောဝင်စားစဉ် (စိတ္တဇရုပ်ကြဉ်သော)တိဇရုပ်များခြားသော်လည်း သမာပတ်မှ ထသောအခါ ဖိုလ်ဇောအား အနန္တရသတ္တိဖြင့်ပင် ကျေးဇူးပြု၏။

ကာမဘုံမှစုတေ၍ အသညသတ်ဘုံဌဖြစ်ပြီး၊ ကာမသို့ပင်ပြန်လာ၍ ကာမစုတိနောင် ကာမပဋိသန္ဓေနေကြရာဌ အနန္တရသတ္တိဖြင့်ပင် ကျေးဇူးပြု၏။ အကြောင်းကား ရုပ်အစဉ်နှင့် နာမ်အစဉ်သည် ပင်ကိုယ်ကပင် ခြား၏။ နာမ်အစဉ်ဌ ဝင်ရောက်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။

ကောင်းမွန်ဘေးမှာ၊ ကောင်းမွန်သာ၊ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ရပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဇိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ အနန္တရမျိုး အာသေဝနပစ္စည်း

အာသေဝနပစ္စည်းသည် ကုသိုလ်စသော တရားမျိုးတို့ကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုသောပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် မိမိနှင့်အခြားမဲ့၌ဖြစ်သောတရားများကို မိမိနှင့်သဘောတူသော အဖြစ်သို့ရောက်အောင် **ထုံစေသော**သဘောမျိုးဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

* ဥပမာ- နံ့သာကြုတ် နံ့သာသေတ္တာများ၌ အဝတ်များကို မွှေးကြိုင်အောင် ထုံသောအခါ ရှေးရှေးထုံမှုက နောက်နောက်ထုံမှုအား အားရှိစေသကဲ့သို့. ရှေးရှေးသင်ကြားမှု ဘာသာရပ်သည် နောက်နောက် သင်ကြားမှုအား လွယ်ကူအောင် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့. ရှေးရှေးသောစိတ်က နောက်နောက်သောစိတ်အား **ဇာတ်တူသဘောတူဖြစ်အောင်** အဖန်ဖန်ဖြစ်ပွားစေခြင်းကိစ္စဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

အာသေဝနပစ္စည်းဆိုသည်မှာ ကုသိုလ်စသည့်တရားမျိုးကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုသည့်တရားဖြစ်၍ ပယောဂစိုက်ပြီး တမင်ပြုပြင်ရသည့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကိုယာဇောတရားများသာဖြစ်ကြောင်း သုဒ္ဓသန်းခြာအရ ထင်ရှားပါသည်။

၂။	အာသေဝန	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော ၄၇	ပဌမဇော, **ဖိုလ်ဇော**ကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇော ၅၁	၃	၆

သုဒ္ဓသန်းခြာဆိုရိုး။ ။ **အာသေဝနပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသန်းခြာဝါရ၌ ပထမဇော, ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သောဇော ဇကပညာသ(၅၁)အား‌တပ်သော အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော သတ္တစတ္တာလီသ ဤတရားတို့သည် အာသေဝနပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့မည်ကုန်၏။ သန်းခြာ တီဏိ။ ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသည်တည်း။

သန်းခြာတီဏိဟူသော်ကား- **ကု-ကု၊ အကု- အကု၊ ဗျာ-ဗျာ** ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသော်ကား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် နှစ်ဖက်စလုံး၌ ကု,အကု,ဗျာ တို့ရကြ၍ သန်းခြာအားဖြင့် ပစ္စည်းဖက်တွင် ကု,အကု,ဗျာ (၃)မျိုး၊ ၎င်း၏အာသေဝနပစ္စယုပ္ပန်သည်လည်း ကု,အကု,ဗျာ ဖြစ်သောကြောင့် သန်းခြာ 'တီဏိ' ရပါသည်။
* ပစ္စည်းရေ(၆)သည်- အနန္တရခေါင်းဆောင်(၅)ပစ္စည်းနှင့် အာသေဝနတို့ တပြိုင်နက်ရ၏။
* ကု-ကု၊ အကု-အကု တို့သည် အနန္တရပစ္စည်းနှင့် တူပါသည်။ (ဗျာ-ဗျာတွင် ထူး၏။)
* အာသေဝန၏ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်တရားများသည် **(ဇာတ်တူ)ဇောတရားများ** ဖြစ်ကြပါသည်။

ဇော ❸❸ = အကု(၁၂)၊ ကု(၂၁)၊ **ဖိုလ်(၄)**၊ ကြိယာ(အာဝဇ္ဇန်းဒွေကြဉ် ၁၈)
လောကီဇော (၄၇) + လောကုတ္တရာဇော (၈)၊

? ဇောစိတ်(၅၅)ခုတွင် အဘယ်ဇောစိတ်များသည် အာသေဝနပစ္စည်းမရကြောင်း ပဋ္ဌာဝါရ ပါဠိတော်ဖြင့် ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

ဖိုလ်ဇောစိတ်တို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း မရပါ။ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော် အာသေဝနပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ "ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိယာဗျာကတာခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကြိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟုသာ ဟောပါသည်။

"ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတာခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု မဟောပါ။

အနန္တရ အာသေဝနပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ကုပဒ	ကု	ကု	ကတ္တား:	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊
				သမ္မဒါန်:	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊
				ကရိဏ်း:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၂။	အကုပဒ	အကု	အကု	ကတ္တား:	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ၁၂၊
				သမ္မဒါန်:	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ၁၂၊
				ကရိဏ်း:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၃။	ဗျာပဒ	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ကြိယာဇော ၁၈၊
				သမ္မဒါန်:	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကြိယာဇော ၁၈၊
				ကရိဏ်း:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)

အာသေဝနပစ္စည်း ၁။ (ကု-ကု)၊ ၂။ (အကု-အကု)

အာသေဝနပစ္စည်း၏ (ကု-ကု)၊ (အကု-အကု) သည် အနန္တရပစ္စည်းနှင့် နည်းတူ၏။ '**အာသေဝနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ** ရ၏။'သာ ထူးပါသည်။ (စာ.နှာ-၂၁၂/ ၂၁၇)

အာသေဝနပစ္စည်း ၃။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၆။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **အာသေဝန**သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ကြိယာဇော ၁၈၊
			သမ္မဒါန်:	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကြိယာဇော ၁၈၊
			ကရိဏ်း:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ အဆုံးဧော၊ ရှေးရှေးသော ကြို.ဧော ၁၈	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ ပ.ဧော၊ နောက်နောက်သော ကြို.ဧော ၁၈

? အဗျာကတမေ့သည် အဗျာကတဓမ္မအား အာသေဝနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– ပထမဧောကြည့်သော နောက်နောက်သော ကြိယာဧော အဋ္ဌာရသ(၁၈) **အား‌တပ်သော** အဆုံးဧောကြည့်သော ရှေးရှေးသောကြိယာဧော အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသ ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား– ပထမဧောကြည့်သော နောက်နောက်သော ကြိယာဧော အဋ္ဌာရသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အာသေဝနပစ္စယေနဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တစ်ပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာသေဝနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အာသေဝနပစ္စည်း ဗျာ–ဗျာ တနည်းကားအကောက်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	ဟသိတုပ္ပါဒ်,မဟာကြိယာ ပထမဧော ဟသိ,မဟာကြိယာ ဒု/တ/စ/မ/**ဆဋ္ဌ**ဧော	ဟသိတုပ္ပါဒ်,မဟာကြိယာ ဒုတိယဧော ဟသိ,မဟာကြိယာ **တ**/စ/မ/ဆ/**သတ္တမ**ဧော
၂။	ဂေါတြဘူကိစ္စတတ်သော မဟာကြို ပ.ဒွေ	မဟဂ္ဂုတ်ကြို.သောမနဿ ၄၊
၃။	ဂေါတြဘူကိစ္စတတ်သော မဟာကြို တ.ဒွေ	မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာဥပေက္ခာ ၅၊
၄။	ရှေးရှေးသော**ဧော**တူ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ	သမာပစ္စနဝိထိဋ္ဌ နောက်နောက်သော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ

? လောကုတ္တရာ မဂ်ဧော,ဖိုလ်ဧောတို့သည် အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း**မရ**သနည်း။

အာသေဝနပစ္စည်းဆိုသည်မှာ ကုသိုလ်စသည့်တရားမျိုးကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုသည့်တရားဖြစ်၍ ပယောဂစိုက်ပြီး တမင်ပြုပြင်ရသည့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာဧောတရားများသာဖြစ်ကြောင်း သုဒ္ဓသင်္ခါအရ ထင်ရှားပါသည်။

* လောကုတ္တရာကုသိုလ်မဂ်ဧောသည် တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့် ကိလေသာသတ်မှုကို ဆောင်ရွက်လိုက်သဖြင့် နောက်ထပ်မဂ်ဧောတစ်ခုထပ်ဖြစ်ဖို့ရန် အားထုတ်စရာ မလိုတော့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

* ဖိုလ်ဧာသည် ဧာကိစ္စလည်း တတ်၏။ အားထုတ်မှုပယောဂလည်း ရှိ၏။ သို့ရာတွင် ဖိုလ်စိတ်များသည် မဂ်စေတနာ၏အာနုဘော်ကြောင့်သာ ဖြစ်ရ၏။ မဂ်စေတနာနှင့်ကင်းပြီး တစ်စုံတစ်ခုသောပယောဂကြောင့် မိမိအလိုလိုထူထောင်နိုင်သည့်တရားမျိုး မဟုတ်ပါ။
* ထို့ပြင် မဂ်သည် ကုသိုလ်၊ ဖိုလ်သည် ဝိပါက်ဖြစ်၍ **ဧာတ်** မတူသောကြောင့် မဂ်ဧာကဖိုလ်ဧာအား အာသေဝနပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါ။

ထို့ကြောင့် လောကုတ္တရာမဂ်ဧာ၊ ဖိုလ်ဧာတို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း မထိုက်ပါ။

? ဘုံချင်းမတူသော်လည်း အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ဘုံချင်းမတူသော်လည်း အာသေဝနပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့မှာ မဂ်သောမနသ(၁၆)ခုနှင့် မဂ်ဥပေက္ခာ(၄)ခု တို့အားတပ်သော ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သည့် မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေနှင့် တတိယဒွေတို့ ဖြစ်ပါသည်။

**** ဝိပါက် နှင့် အာဝဇ္ဇန်းတို့တွင် အာသေဝနပစ္စည်း မရပါ။**

အာသေဝန၏သဘောသည် ပယောဂစိုက်ပြီး တမင်ပြုပြင်ရသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ ဧာတရားများသာ ဖြစ်ပါသည်။

* လောကီဝိပါက်တို့သည် ကံစွမ်းသက်သက်ကြောင့်သာဖြစ်သောတရား၊ ပယောဂစိုက်၍ အားထုတ်စရာ မလို၊ အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်ပါ။
* (လောကုတ္တရာဝိပါက်)ဖိုလ်ဧာသည် မဂ်၏အာနုဘော်ကြောင့်သာဖြစ်၏။ မဂ်စေတနာနှင့် ကင်း၍သီးခြားတစ်စုံတစ်ခုသောပယောဂကြောင့် မိမိအလိုလို ထူထောင်နိုင်သောတရား မဟုတ်၊ ထို့ပြင်(မဂ်-ကု) (ဖိုလ်-ဝိပါက်)ဖြစ်၍ **ဧာတ်မတူ**သောမဂ်ဧာက ဖိုလ်ဧာကို အာသေဝနပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါ။
* **ပဋ္ဌဒ္ဓါဏာဝဇ္ဇန်း**သည်(ကြိယာ)ဖြစ်သော်လည်း ဆင်ခြင်ရုံမှတစ်ပါး၊ တစ်စုံတစ်ရာသတ္တိထူး မရှိ၍ ဧာကိစ္စမတပ်ပါ။ **မနောဒ္ဓါဏာဝဇ္ဇန်း**သည် ၂ ကြိမ်/ ၃ ကြိမ် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အလွန်အားနည်း၍ တစ်စုံတစ်ခုပယောဂ ဖြင့်ပွားများလာအောင်/ ယုတ်လျော့သွားအောင် ပြုပြင်၍ မရပါ။ ဧာကိစ္စ မတပ်ပါ။

အာသေဝနပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

အာသေဝနနှင့် ပကတူပနိဿယအထူး

ဘဝတစ်ပါး ကာလတစ်ပါးက ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စသည်တို့၏ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကြီးစွာရ၍ အကျိုးဖြစ်မှုသည် 'ပကတူပနိဿယပစ္စည်း' ဖြစ်ပါသည်။ ထို ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏အားကြီးမှုသည် အဖန်တလဲလဲမှီဝဲထုံသည့် 'အာသေဝနပစ္စည်း' ဖြစ်၏။

ထူးဆန်းကြီးကျယ်သည့် လောကီအတတ်ပညာ၊ ဈာန်၊ အဘိညာဉ်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်ရမှု၊ ဘုရားဖြစ်အောင် ပါရမီဖြည့်ဆည်းမှု၊ ဘုရားဖြစ်မှုသည် အာသေဝနပစ္စည်းနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ပါ။

ပါရမီအစုံစုံ၊ ပွားကြည့်ယုံ၊ အထုံမြဲရပါစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၃။ အနန္တရမျိုး ကမ္မပစ္စည်း

အနန္တရကမ္မသည် အနန္တရနှင့် ကမ္မတို့၏သဘာဂ, နှစ်ဖက်ရတရား ဖြစ်ပါသည်။
နာနာက္ခဏိကကမ္မ သာ ဖြစ်ပါသည်။ နာနာက္ခဏိကကမ္မသည် ပဝတ္တိအခါ၌ဉင်း၊ နောက်နောက်ဘဝများတွင်ဉင်း၊ ပဋိသန္ဓေအခါကာလမှာဉင်း အကျိုးပေးပါသည်။ **အနန္တရကမ္မ** သည် ပဝတ္တိအခါ အခါမလင့်အကျိုးပေးပါသည်။ မင် က ဖိုလ်ကို စိတ္တုပ္ပါဒ်အခြားမရှိ ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် **အနန္တရကမ္မသတ္တိ** ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဂုဏ်တော်(၆)ပါး၌ အကာလိကဂုဏ်တော်သည် အနန္တရကမ္မပစ္စည်း ပါဝင်ပါသည်။ (သဟဇာတကမ္မနှင့် မဆိုင်ပါ။)

၃။	အနန္တရူပကမ္မ	မင် လေးခု စေတနာ၊	မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် လေးခု၊	၁	၆

သုဒ္ဓသခ်ိုဆိုရိုး။ ။ **အနန္တရကမ္မပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသခ်ိုဝါ၌ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄ ခုအားတပ်သော မင် ၄ ခု စေတနာ ဤတရားတို့သည် အနန္တရကမ္မပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သခ်ိုာ ဧကံ။ ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသည်တည်း။
သခ်ိုာ ဧကံ ဟူသော်ကား— ကုသလော အဗျာကတသ ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသော်ကား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

၁။ (က္–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

***။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အနန္တရစ္စယေန ပစ္စယော**။ (ဝိဘင်္ဂပါဠိ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **အနန္တရကမ္မ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**က**	**ဗျာ**	ကတ္တား:	မင် လေးခု စေတနာ၊	**တပ်သော**
			သမ္ပယုတ်:	မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် လေးခု၊	**အား**
			ကရိယာ:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	(၆)

အနုဝါဒပါဠိတော် (နာနာက္ခဏိကကမ္မ)

စဉ်	ပစ္စည်း(က္)	ကတ္တား	သမ္ပယုတ် (ဗျာ)
၁။	**မဂ္ဂါ** မင် ၄၊		**ဖလဿ** ဖိုလ် ၄၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **အနန္တရကမ္မ** သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ။

ကုသလော အဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄ ခုအားတပ်သော မင် ၄ ခု စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဟူသော **သမ္ပယုတ်**ပုဒ်၏အရကား မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄ ခု ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အနန္တရပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိယာ**ပါဠိ၏အရကား တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **'အနန္တရကမ္မသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

++

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၄)

၄။ ပကတူပမျိုး

ပကတူပနိဿယ

ပကတ = အကျိုးတရား မဖြစ်ဖြစ်အောင် ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီးသောတရား၊

* (၁) ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီးသော အားကြိုးသောမှိရာအကြောင်းသည် ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ ကောင်းစွာပြုအပ်သည်ဆိုရာမှာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့်အခါ ဇကန်မုချ အကျိုးပေးလာအောင် မိမိအဖြတ္တာသန္တာန်၌ ရာဂ၊ သဒ္ဓါ.... စသောတရားတို့ကိုဖြစ်စေမှု၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း စားသောက်ထိတွေ့ခြင်း မှီဝဲအပ်သော ဘောဇနသေနာသနစသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ (ပစ္စယနိဒ္ဒေသတွင်- 'ပဂ္ဂလ' ပါသည်။)

* (၂) ပကတိပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် အားကြိုးသောမှိရာအကြောင်းသည် ပကတူပနိဿယ ဖြစ်ပါသည်။ **ပကတိ**ဆိုသည်မှာ တစ်ပါးသော အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယတို့နှင့် မရောဘဲ မူလပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်း၊ အားကြိုးသော အကြောင်းတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

* ဥပမာ- မိုးသည် သစ်ပင်၊ သတ္တဝါစသည်တို့အတွက် အားကြိုးသောမှိရာဖြစ်သကဲ့သို့ အကျိုးစိတ်, စေတသိက်များဖြစ်စေရန် လွန်ကဲအားကြိုးသောအကြောင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုမှုသည် ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏သတ္တိ ဖြစ်သည်။

ပကတူပနိဿယ(၃)မျိုး

(၁) 'သဒ္ဒံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ'...စသည်ဟောရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် ရှေးဦးစွာ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ပြီး၊ ထိုသဒ္ဓါတရားကိုစွဲ၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် နောက်နောက်ကုသိုလ်တရားများ နောက်ထပ်တိုးပွားလာသောအခါ ရှေးသဒ္ဓါတရားမှာ နောက်နောက်တရားများကို ပွားလာစေရန်ဟု အာရမ္မဏ၊ အနန္တရသတ္တိများက ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘဲ၊ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်း လွန်စွာအားကြိုးသော ပကတူပနိဿယသတ္တိကသာ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

(၂) မဂ္ဂါရမ္မဏတိုက်မှ အာရုံမျိုးနဲ့ ရောနေသော ပကတူပနိဿယ ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ကုသလတိုက်မှာပင်- "မဂ္ဂေါ ဖလဿ"ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယသည် ရောနှောလိုက်သောအခါ သာလွန်၍ အားကြိုးသွားပါသည်။

ဗလဝ

'ဗလဝ'အားကောင်းလှသည်ဆိုသည်မှာ ဥပနိဿယမှ 'ဥပ'အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းတရားကိုစွဲ၍ အကျိုးစိတ်,စေတသိက်များဖြစ်ရာမှာ သာမညအားကောင်းရုံ မဟုတ်ဘဲ လွန်လွန်ကဲကဲအားကောင်းသောကြောင့် 'ဗလဝ'ဟုဆိုပါသည်။ ဥပမာ- ကံတစ်ခုကိုပြုလုပ်သောအခါ ထိုကံကို အခြားကံတစ်ပါးက မနှောက်ယှက်နိုင်လောက်အောင်အားကောင်းသောကံ၊ ကံတစ်ပါးက နှောက်ယှက်လျှင် ပျက်ပြယ်မည့်ကံ၊ ဟူ၍(၂)မျိုးရှိသည့်အနက် ကံတစ်ပါးမနှောက်ယှက်နိုင်မှသာ 'ဗလဝ'မည်ပါသည်။ ဥပနိဿယတွင် ဗလဝသာ ယူ၏။ (နှောက်ယှက်နိုင်လျှင် 'ဒုဗ္ဗလကံ')

နိဗ္ဗာန်သည် ပကတူပနိဿယပစ္စည်း မတပ်

နိဗ္ဗာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သော (နိပ္ပါဒိတ)အကြောင်းသဘောလည်း မရှိ။ မှီဝဲအမ်သော (ဥပသေဝိတ)အကြောင်းလည်း မရှိ။ ထို့ကြောင့်နိဗ္ဗာန်သည်ပကတူပနိဿယပစ္စည်း မတပ်ပါ။

ပကတူပ ပစ္စယုပ္ပန်မှာ ရပ်မပါ။

ပကတူပနိဿယမှာ ပစ္စည်းဖက်တွင် စိတ်,စေတသိက်,**ရုပ်**တရားတို့ရှိပြီး၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်တွင် စိတ်,စေတသိက်သာ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းတွင် ကု,အကု,ဗျာ တို့ရပြီး၊ ပစ္စယုပ္ပန်တွင်လည်း ကု,အကု,ဗျာ တို့ရနေသောကြောင့် သန်္ဘာ(၉)ချက် ရပါသည်။

ပစ္စည်းရေသည် ပကတူပနိဿယ (၁)မျိုးသာ ရ၏။

* ပစ္စည်းတွင် ရုပ်တရားရှိနေသော်လည်း ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ရုပ်တရား မပါ။
အစဉ်ဆိုသည့်သန္တာန်သည် ရုပ်သန္တာန်, နာမ်သန္တာန် ဟူ၍(၂)မျိုးရှိပါသည်။

ရုပ်အစဉ်တွင် စေတနာမရှိသောကြောင့် တစ်ခုခုကိုမျှ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သောသဘော မရှိပါ။ ရှေးအခါက ကောင်းစွာပြုမူ ကောင်းစွာမှီဝဲမှုဆိုသော 'ပကတ'သဘောလည်း မရှိပါ။ ရုပ်တွင် ဤသဘောများ မရှိသောကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် မဟောပါ။

နာမ်အစဉ်သည် တစ်ခုခုကိုပြုလုပ်နိုင် စေ့ဆော်နိုင်သော စေတနာသဘောရှိနေသောကြောင့် ရှေးအခါက ကောင်းစွာပြုမူ ကောင်းစွာမှီဝဲမှုဆိုသော 'ပကတ'သဘောရသည့်အတွက် ပကတူပ၏ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၁။	ပကတူပနိဿယ	**ဗလဝ**ဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၁၊	၉	၁ ဥပနိဿယ

သုဒ္ဓသန်္ဘာဆိုရိုး။ ။**ပကတူပနိဿယပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသန်္ဘာ ဝါရဒ္ဒ စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သောစိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ ဤတရားတို့သည် ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သန်္ဘာ နဝ။ ပစ္စည်းရေ(၁)ဟူသည်တည်း။ နဝဟူသော်ကား-

ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊
အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော ကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊
အဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော ကုသလဿ၊ အဗျာကတော အကုသလဿ၊
ဟူသည်တည်း။ ။ **ပစ္စည်းရေ ၁ ဟူသည်ကား ဥပနိဿယ တည်း**။

ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ပါဠိတော်များ အလွန်များလှပါသည်။ ကျယ်လည်းအင်မတန် ကျယ်ဝန်းသောကြောင့် '**ပစ္စည်းပဒေသာ**'ဟူ၍ လေးစားစွာဖြင့် တင်စားကြပါသည်။
(**သန္ဓိ ၂၃** ချက်ရှိသော ဥပနိဿယတွင် သန္ဓိဘပဒေသာဖြစ်၍ အားစိုက်ပြီး လေ့လာပါရန်။)

ဦးတင်ဝင်း(ဖိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပကတူပနိဿယ သရုပ်ခွဲ

၁။	၈ လုံးလေးဝဲ(၃)ချက်	ကု	ကု	ကတ္တား:	ဗလဝဖြစ်သော **အရ.မဂ်ကြဉ်**သော ကု ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **တပ်သော**
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ **အား:**
				ကရိဏ်း:	ပကတူပနိဿယ၊ (၁)
၂။		ကု	အကု	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော လောကီကု ၁၇၊ စေ ၃၈၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊
				ကရိဏ်း:	ပကတူပနိဿယ၊ (၁)
၃။		ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
				ကရိဏ်း:	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၄။	၈ လုံးလေးဝဲ(၃)ချက်	အကု	အကု	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊
				ကရိဏ်း:	ပကတူပနိဿယ၊ (၁)
၅။		အကု	ကု	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊
				ကရိဏ်း:	ပကတူပနိဿယ၊ (၁)
၆။		အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
				ကရိဏ်း:	ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ (၂)
၇။	အဗျာကတ ၈ လုံးလေးဝဲ(၃)ချက်	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **ရုပ် ၂၈၊**
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
				ကရိဏ်း:	**ပကတူပနိဿယ၊** (၁)
၈။		ဗျာ	ကု	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော **အရ.ဖိုလ်ကြဉ်** ဝိ ၃၅၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊
				ကရိဏ်း:	**ပကတူပနိဿယ၊** (၁)
၉။		ဗျာ	အကု	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော လောကီဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊ ရုပ် ၂၈၊
				သမ္ဗန္ဓဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊
				ကရိဏ်း:	**ပကတူပနိဿယ၊** (၁)

* ပစ္စယုပ္ပန် **ကု**-နေလျှင် ပစ္စည်း(ကု)၌ အရ.မဂ်ကြဉ်၊ ပစ္စည်း(ဗျာ)၌ အရ.ဖိုလ်ကြဉ်။
* ပစ္စယုပ္ပန် **အကု**-နေလျှင် ကတ္တားအရ ဆိုင်ရာတွင် လောကီတရားများသာကောက်ပါ။
* ပစ္စယုပ္ပန် **ဗျာ**-နေလျှင် ကတ္တားအရ ဆိုင်ရာတွင် အကုန်ကောက်ပါ။
* ပစ္စယုပ္ပန်၌ **ရုပ်မပါ**- ရုပ်သည် အစေတနာ၊ အဗျာပါရ မျှဖြစ်၍ 'ပကတ'သဘောမရှိ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဥပနိဿယ အနက်ပေးအခဏ္ဍ.

ဒါနံ-လှူအပ်သောဒါနဝတ္ထုကို၊ **ဒတ္ဝာ**-စွန့်၍-စင်ကြယ်ခြင်းကိုပြု၍၊ **ပစ္စဝေက္ခိတိ**-ဆင်ခြင်၏။ **သီလံ**-ပဉ္စင်္ဂ,ဒသင်္ဂသီလစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော နိစ္စသီလကို၊ **သမာဒိယိတ္ဝာ**-ဆောက်တည်၊ **ဥပေါသထကမ္မံ**- ဥပုသ်နေ့၌ကျင့်သုံးအပ်သော အင်္ဂဂ် ဥပုသ်ကို၊ **ကတ္ဝာ**-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ **ပုဗ္ဗေ**-ရှေး၌၊ **သုစိဏ္ဏာနိ**-ကောင်းစွာအလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော၊ **စျာနာ**-စျာန်မှ၊ **ဝုဋ္ဌဟိတ္ဝာ**-ထ၍၊ **ကုသလစိတ္တာသမင်္ဂိဿ**-ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၊ **ကုသလာခန္ဓာ**-ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့သည်၊ **အဿာဒေတိ**-သာယာ၏၊ **အဘိနန္ဒတိ**-နှစ်သက်၏၊ **ဥပပဇ္ဇတိ**-ဖြစ်၏၊ **ပရိဟီနေ**-ယုတ်သည်ရှိသော်၊ **ဝိပဋိသာရိဿ**-ငါ့အားမြတ်သောတရားသည်ပျောက်ခဲ့ပြီဟု နှလုံးမသာရှိသောသူအား၊ **နိရုဒ္ဓေ**-ချုပ်သည်၊ **ဝိက္ခမ္ဘိတေ**-မိမိမင်္ဂဖြင့်မပယ်ခွာအပ်ကုန်သော၊ **သမုဒါစိဏ္ဏေ**-အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော၊ **အဓိပတိ, ဂရုံကတ္ဝာ**-အလေးအမြတ်ပြု၍၊ **ဝုဋ္ဌာနဿ**-တဒါရုံ,ဘဝင်,စုတိ၊ **ဝုဋ္ဌဟန္တဿ**-ထ၍၊ **သဒ္ဓံ**- ကံ,ကံ၏အကျိုး ဤပစ္စုပ္ပန်လောက တမလွန်လောကစသည်တို့၌ယုံကြည်ခြင်း၊ **သုတံ**-အကြားအမြင်၊ **စာဂံ**-စွန့်ကြဲခြင်းကို၊ **ပရိကမ္မံ**-ပုဗ္ဗဘာဂ ပရိကံ၊ **အနုပဗ္ဗံ**-ခဏတ္တယသို့မရောက်သေးသော၊ **ဥပါဒေန္တိ**-ခဏတ္တယသို့ရောက်စေကုန်၏၊ **ဥပဗ္ဗံ**-ဖြစ်ပြီးသောသမာပတ်ကို၊ **သမာပဇ္ဇန္တိ**-ဝင်စားကုန်၏၊ **မာနံ**-မာနကို၊ **ဇပေတိ**-ဖြစ်စေ၏၊ **ဒိဋ္ဌိ**-မှားသောအယူကို၊ **ဂဏှာတိ**-ယူ၏၊ **ပတ္ထနာယ**-ဘဝသမ္ပတ္တိ,ဘောဂသမ္ပတ္တိကိုတောင့်တသောလောဘအား၊ **အတ္တာနံ**-မိမိကိုယ်ကို၊ **အာတာပေတိ**-ပူပန်စေ၏၊ **ပရိတာပေတိ**-ထက်ဝန်းကျင်မှပူပန်စေ၏၊ **ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ**-ရှာမှီးခြင်းလျှင်အရင်းရှိသော၊ **ဒုက္ခံ**-ဆင်းရဲကို၊ **ပစ္စနုဘောတိ**-ခံစား၏၊ **ပါဏံ**-သူ၏အသက်ကို၊ **ဟနတိ**-သတ်၏၊ **အဒိန္နံ**-အရှင်သည်ကိုယ်,နှုတ်ဖြင့်မပေးသော သူတပါး၏ဥစ္စာကို၊ **အာဒိယတိ**-ယူ၏၊ **မုသာ**-ချွတ်လွဲသောစကားကို၊ **ပိသုဏံ**-ချောကြစ်သော စကားကို၊ **ဖရုသံ**-ကြမ်းကြုတ်သောစကားကို၊ **ဘဏတိ**-ဆို၏။ **သမ္ဖံ**-အကျိုးမရှိ,ပြိန်ဖြင်းသောစကားကို၊ **ပလပတိ**-ဟောပြော၏၊ **သန္ဓိံ**-အိမ်ခြံကိုစပ်၍၊ **ဆိန္ဒတိ**-ဖြတ်၏၊ **နိလ္လောပံ**-ပုန်း၍၊ **ဟရတိ**-ဆောင်၏၊ **ဧကာဂါရိကံ**-တစ်အိမ်တည်းကို ခြံရံသည်ကို၊ **ကရောတိ**-ပြု၏၊ **ပရိပန္ထေ**-ခရီးလမ်းဆုံ၌၊ **တိဋ္ဌတိ**-ရပ်၏၊ **ပရဒါရံ**-သူ့မယားကို၊ **ဂစ္ဆတိ**-သွား၏၊ **ဂါမဃာတံ**-ရွာဖျက်ခြင်းကို၊ **နိဂမဃာတံ**-နိုဂုံးဖျက်ခြင်းကို၊ **မာတရံ**-အမိကို၊ **ဇီဝိတာ**-အသက်မှ၊ **ဝေါရောပေတိ**-ချ၏၊ **ပိတရံ**-အဘကို၊ **အရဟန္တံ**-ရဟန္တာကို၊ **ဒုဋ္ဌေန**-ပြစ်မှားလိုသော၊ **စိတ္တေန**-စိတ်ဖြင့်၊ **တထာဂတဿ**-မြတ်စွာဘုရားကို၊ **လောဟိတံ**-သွေးကို၊ **ဥပ္ပါဒေတိ**-ဖြစ်စေ၏၊ **ရုဟိရုပ္ပါဒကမ္မဿ**-ဘုရားရှင်၏သွေးခြဉ်ခြင်းကိုဖြစ်စေသောကံ၊ **သံဃံ**-သံဃာကို၊ **ဘိန္ဒတိ**-သင်းခွဲ၏၊ **ပါဏံ**-သူ၏အသက်ကို၊ **ဟန္တွာ**-သတ်မိသောကြောင့်၊ **ဗလဿ**-အစွမ်းကို၊ **ဝိပါကဿ**-အကျိုးကို၊ **ပဋိဃာတတ္ထာယ**-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပကတ္တုပနိဿယပစ္စည်း ၁။ (က္-က္) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနှက်)

၄၂၃။ **ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။** (ဝိဘင်္ဂ)
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	က္	က္	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အရ.မဂ်ကြဉ်သော က္ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **တပ်သော**
			သမ္မဒါန်:	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊ **အား**
			ကရိဏ်း:	ပကတ္တုပနိဿယ၊ (၁)

အနုဝါဒပါဠိတော် သဒ္ဒါပဋ္ဌ၊ စ္ဆာန် ဘိညာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ဖိလေး၊ အလယ်သုံးတန် ပရိက် တဖန်အခွင်းခွင်းရေး။

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (က္)
၁။	**သဒ္ဒံ**	**ဥပနိဿာယ** – အမှီပြု၍
	က်၊ က်၏အကျိုး၊	**ဒါနံဒေတိ၊** အန္နဒါန၊ ပါန၊ ဃရ္ဝတ္ထုစသောဒါနဝတ္ထု၂
	ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊	ဒါနစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်
	အစရှိသည်တို့၌	**သီလံ သမာဒိယတိ၊** ပဉ္စင်္သီလ၊ ဒသင်္သီလ စေတနာပြ.မဟာ.က္
	ယုံကြည်သောသဒ္ဓါ	**ဥဃေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊** အဌင်္ဂဥပုသ်သီလ စေတနာပြ.မဟာ.က္
	ပြဋ္ဌာန်းသော	**ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊** မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန် ၉၊
	မဟာက္ ၈ စိတ်တုပ္ပါဒ်	**ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊** ဝိပဿနာပြုသော မဟာက္၊
		မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ် ၄ ခု စိတ်တုပ္ပါဒ်၊
		အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ က္.ဘိ ၅ ပါး၊
		သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ၊ က္.သမာပတ် ၈ ပါး၊
၂။	**သီလံ** သီလ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော – မဟာ.က္	1/8 5/8 5/5
	သုတံ သုတမယဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော – မဟာက္.ဉာသံ ၄၊	॥
	စာဂံ အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော – မဟာက္ ၈၊	
	ပညံ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော – မဟာက္ဉာ.သံ ၄ စိတ်တုပ္ပါဒ်	
၃။	သဒ္ဓါ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂေါ၊ ပညာ၊	သဒ္ဓါယ၊ သီလဿ၊ သုတဿ၊ စာဂဿ၊ ပညာယ
၄။	**ပဌမဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ** ပဌမစ္ဈာန်ရစိမ့်သောဌ္ဍါ ပထဝီ	**ပဌမဿ ဈာနဿ**
	စသည်ဖြင့် စီးဖြန်းသော ပရိက်ကိစ္စတတ်သော ကာမ.ကုသိုလ်	ပထမစ္ဈာန်အား
	ဒုတိယဿ../တတိယဿ../စတုတ္ထဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ	**ဒုတိယဿ. /တဿ. /စဿ.**
	အာကာ.သ./ဝိညာ../အာကိဉ္စညာ../နေဝ..သ ပရိကမ္မံ	**အာကာ../ဝိ../အာ../နေဝ..သ**
	ပဌမံ ဈာနံ/ဒု/တ/စ/အာကာ/ဝိ/အာကိဉ္စ.နံ	**ဒုတိယဿ ဈာနဿ/တ/စ/အာကာ/ဝိ/အာ/နေဝ**

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္ဗဒါန် (ကု)
၅။	ဒီဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ပရိုကမ္ဗံ	ဒီဗ္ဗဿ စက္ခုဿ
	ဒီဗ္ဗာယ သော/ကြဒ္ဒိ/စေ/ပု/ယထာ/အနှာ.သ	ဒီဗ္ဗာယ သော/ကြဒ္ဒိ/စေ/ပု/ယထာ/အနှာ.သ
	ဒီဗ္ဗစက္ခု	ဒီဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ
	ဒီဗ္ဗသောတဓာတု/ကြဒ္ဒိ.ဏံ/စေ/ပု/ယထာ.ဏံ	ကြဒ္ဒိ/စေ/ပု/ယထာ/အနှာ.သဉ္ဇာဏဿ
၆။	ပဌမဿ မဂ္ဂဿ ပရိုကမ္ဗံ သဗ္ဗေ သခ်ိရာ အနိစ္စာ၊ ..ဒုက္ခာ၊ ..အနတ္တာ စသည်ဖြင့် စိးဖြန်းခြင်း(မဂ်ရရန် ပရိုကံ)	ပဌမဿ မဂ္ဂဿ သောတာပတ္တိမဂ်
	ဒုတိယဿ/တ.ဿ/စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ ပရိုကမ္ဗံ	ဒုတိယဿ/တ.ဿ/စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ
	ပဌမော မဂ္ဂေါ/ဒု/တတိယော မဂ္ဂေါ	ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ/တ/စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ
၇။	သေက္ခာ မဂ္ဂံ အောက်မဂ် ၃ ခု၊	ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ သမာပတ္တိ ဥပါဒေန္တိ မဖြစ်သေးသော သမာပတ် ဖြစ်စေ၏။ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ပြီးသော သမာပတ်ကို ဝင်စားကုန်၏။
	သခ်ိရေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော သခ်ိရတရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု	ဝိပဿနာ ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်
	မဂ္ဂေါ အောက်မဂ် ၃ ခု၊	သေက္ခာနံ အတ္ထပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ * ပါဠိတော်အနက်ကိုသိသောဉာဏ်
		မမ္မပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ * မာဂဖောသာပါဠိတော်သဒ္ဒါကိုသိသောဉာဏ်
		နိရုတ္တိပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ * အရပ်သုတို့၏ဘာသာ သဒ္ဒါကိုသိသောဉာဏ်
		ပဋိဘာနပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ * အနက်၊ ပါဠို၊ ဘာသာ ၃ ပါး၊ကိုသိသောဉာဏ်
		ဌာနာဌာနကောသလ္လဿ – အရာဟုတ်သည် မဟုတ်သည်၌ လိမ္မာသောဉာဏ်။ (ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် အရ– မဂ်ဉာဏ်၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ဉာဏ်။)

(ပစ္စယုပ္ပန်က ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း၊ ပစ္စည်းဖက်ကလည်း ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရဟတ္တမဂ် ကြဉ်ရပါသည်။ အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်ရသောကြောင့် ပစ္စည်းဖက်၌ 'တတိယော မဂ္ဂေါ'သာရှိ။)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော ကုသလဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ အား၊တပ်သော ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော **ကုသိုလ်စိတ် ဝီသ(၂၀)**၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်း၊တရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော–**ကရိတ်း**ပါဠ်၏ အရကား **ပကတူပနိဿယသတ္တိသာ** ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပါဠိတော်များသော်လည်း **မခက်ပါ**။ မှတ်သားရန်မှာ-

* **သဒ္ဒါ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂေါ၊ ပညာ** သူတော်ကောင်းတရား (၅)ပါး အစိတ်အစိတ်၊
* **သဒ္ဒါ** စသည်က ကျေးဇူးပြုသည့် အပေါင်း၊
* **ဈာန်**လာပါသည်။ ဈာန်မှာလည်း **ပရိကံ**က ဈာန်ကို၊ ဈာန်**အချင်းချင်း**၊
* **အဘိညာဉ်**။ **ပရိကံ**က အဘိညာဉ်ကို ကျေးဇူးပြု၊ အဘိညာဉ်**အချင်းချင်း**၊
* **မဂ်**၏ **ပရိကံ**၊ မဂ်**အချင်းချင်း**၊
* နောက်ဆုံး **ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်**များ လာပါသည်။
* **သဒ္ဒါပဋ္ဌာန်၊ ဈာန်ဘိညာ၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ်လေး၊ အလယ်သုံးတန် ပရိကံ တဖန်အချင်းချင်းရေး**။

p ဒုတိယဈာန်စသည်ကို ရဘို့ရန် ပဌမဈာန်စသည်က အကြောင်း ဖြစ်ရပါသည်။ ပဌမတန်းမအောင်ဘဲနဲ့ ဒုတိယတန်း မရောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ ပထမဈာန်မရဘဲ ဒုတိယဈာန်စသည် မရနိုင်။ သောတာပန်မဖြစ်ဘဲ (ခုန်ကျော်၍) သကဒါဂါမ် မဖြစ်နိုင်ပါ။

(အရကောက်, အဓိပ္ပါယ်များသည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သဘောသွားအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။)

အဓိပ္ပါယ်

သဒ္ဒါတရားသည် ကံ,ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်လောက,တမလွန်လောက စသည်တို့ကို ယုံကြည်မှုဖြစ်ပါသည်။ ရေကိုအလိုရှိသောသူသည် မြေကြီးအောက်မှာ ရေသည်စင်စစ်ရှိ၏ ဟုယုံကြည်ပြီး မြေကိုတူးသကဲ့သို့ ဒါနပြုသူသည် ဒါန၏အကျိုးဆက်ရမည်ဟုယုံကြည်ပြီး ဒါနပြုပါသည်။ မိမိတို့ပင်ပန်းစွာ ရှာဖွေထားသောပစ္စည်းများကို သဒ္ဒါတရား ယုံကြည်မှု မရှိလျှင် မလှူနိုင်ပါ။ ယုံကြည်မှုကြောင့်သာ လှူကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သဒ္ဒါ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂေါ၊ ပညာ၊	သဒ္ဒါယ၊ သီလဿ၊ သုတဿ၊ စာဂဿ၊ ပညာယ

သဒ္ဒါအစရှိသော သူတော်ကောင်းတရား ၅ ပါးသည် သက်သက်ဒါန စသည်တို့ဖြစ်ရန် အားကြီးသော အကြောင်းဖြစ်သည်သာမက မိမိ၏နောက်အဖို့မှဖြစ်သော သဒ္ဒါစသည်တို့သည်လည်း အားကြီးသောဖြစ်ခြင်းကို ပြုပါသည်။

သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်သည် သီလ၊ အဋ္ဌင်္၊ ဥပေါသထ၊ ဈာန၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ အဘိညာဉ်၊ သမာပတ်အား ပကတ္တူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

၂။ (ကု-အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၃။ **ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော**။

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတ္တူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ကု	အကု	ကတ္တား	ဗလဝဖြစ်သော လောကီကု ၁၇၊ စေ ၃၈၊	တပ်သော
			သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊	အား
			ကရိဏ်း	ပကတ္တူပနိဿယ၊	(၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

5/6

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု) ကတ္တား	သမ္ဗန်ဒါန် (အကု)
၁။	**သဒ္ဒံ** ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သောသဒ္ဓါ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု ၈ စိတ်တို့ပါဒ်	**ဥပနိဿာယ** - အမှီပြု၍ **မာန် ဇယ္ဈတိ** ငါသာလျှင် သဒ္ဓါတရားနှင့်ပြည့်စုံသောသူတည်း ဟု မိမိ ကိုယ်ကို ထောင်လွှားသောအခါ (မာနကိုဖြစ်စေ၏။) **ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ** ထိုထိုသောစကားတို့၌ ယုံကြည်တတ်သောအားဖြင့် အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို မစူးစမ်း မဆင်ခြင်မှု၌ မှားသော အယူရှိသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခု စိတ်တို့ပါဒ်
၂။	**သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂံ၊ ပညံ**	**ဥပနိဿာယ မာနံ ဇယ္ဈတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ၊**
၃။	**သဒ္ဓါ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂေါ၊ ပညာ** သဒ္ဓါ, သီလ, သုတ, စာဂ, ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော လောကီကုသိုလ် ၁၇	**ဂာဂဿ** - သဒ္ဓါစသည်တရား-၅ပါးနှင့် ပြည့်စုံပြီဟု၍ မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်သောအခါ ဂာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ်တို့ပါဒ်၊ **ဒေါသဿ** - သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်သောအခါ ဒေါသစိတ်တို့ပါဒ်၊ **မောဟဿ** - အတ္ထုက္ကာသန(မိမိကိုယ်ကိုချီးမြှောက်ခြင်း) ပရဝဘန(သူတစ်ပါးကိုရုံ့ချခြင်း) ၂ ပါးဖြစ် သောအခါ မောဟပြ. အကု ၁၂ စိတ်တို့ပါဒ်၊ **မာနဿ** - ထောင်လွှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် ၄၊ **ဒိဋ္ဌိယာ** - မှားသောအယူရှိသောအခါ ဒိဋ္ဌိ..သမ္ပယုတ် ၄၊ **ပတ္ထနာယ** - ဘဝသမ္ပတ္တိပြည့်စုံခြင်း၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အကုသလဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ါဒသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်စိတ် သတ္တရှာ၊ စေတသိက် အင္ဂတိံသ ပစ္စည်းတရား ရှု၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ဗန်ဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရှု၏။ ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **ပကတူပနိဿယသတ္တိသာ** ရှု၏။

(**ကီကု**ကသာ အကုကိုကျေးဇူးပြုနိုင်၊ အရဟတ္တမဂ်က ကြိယာသာဖြစ်စေ၍ အရဟတ္တမဂ်ကိုကြဉ်သည်။)

သဒ္ဓါစသည်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းကို အမှီပြု၍ ဘဝသမ္ပတ္တိ,ဘောဂသမ္ပတ္တိကို တောင့်တသောအခါ ဆုတောင်းခြင်း'ပတ္ထနာ'အားကျေးဇူးပြုသော လောကီကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၃။ (က္-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၃။ ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ္မ ဓမ္မသ္မ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	က္	ဗျာ	ကတ္တား	ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁၊ စေ ၃၈၊
			သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
			ကရိဏ်း	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

5/3

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**သဒ္ဓံ** ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သောသဒ္ဓါ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်	**ဥပနိဿာယ** – အမှီပြု၍ **အတ္တာနံ အာတာပေတိ** – သဒ္ဓါတရားကြောင့် ပြဿုယကိစ္စများ ဥစ္စာရာဖွေရသဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုပူပန်စေ၏၊ **ပရိတာပေတိ** – ပတ်ဝန်းကျင်ကိုပါပူပန်စေ၏၊ **ပရိယိဋ္ဌံမူလကံ** – ရာဂမြိုးခြင်းလျှင်အရင်းရှိသော **ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတိ** – ဆင်းရဲကို ခံစားရ၏၊ } ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်
၂။	**သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂံ၊ ပညံ**	။
၃။	**သဒ္ဓါ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂေါ၊ ပညာ** သဒ္ဓါ, သီလ, သုတ, စာဂ, ပညာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်	**ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဖလသမာပတ္တိယာ** သဒ္ဓါစသည်ကို အမှီပြု၍ ချမ်းသာခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော သုံးဆောင်ခံစားဖွယ်တို့ကိုခံစားသောအခါ သဒ္ဓါ စသည်တရား တို့၏ စွမ်းရည်ကြောင့် နှလုံးသာယာမှု/မသာယာမှု ဖြစ်၏။ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်၊ ဒုက္ခ.ကာယဝိညာဉ်၊ ဖိုလ် ၄၊
၄။	**ကုသလံ ကမ္မံ** ဗလဝဖြစ်သောကုသိုလ်စေတနာ	**ဝိပါကဿ** ကုသလဝိပါက် (ဧကူနတိံသ) ၂၉ ခု၊
၅။	**အရဟတော မဂ္ဂံ** (ရဟန္တာ) အရဟတ္တမဂ်၊	**ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယ သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သခ်ီရေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊** သခ်ီရ.ကို အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တဟု ဝိပဿနာရှုသော (မဟာကြိယာ)
၆။	**မဂ္ဂေါ** အရဟတ္တမဂ်၊	**အရဟတော အတ္ထပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ ဓမ္မပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ နိရုတ္တိပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ ပဋိဘာနပ္ပဋိသမ္ဘိဒါယ ဌာနာဌာနကောသလ္လာယ၊**
၇။	**မဂ္ဂေါ** – မဂ် ၄ ခု၊	**ဖလသမာပတ္တိယာ** – ဖိုလ် ၄ ခု၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတာသဒ္ဒါ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အားတပ်သော ဗလဝ ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော- **ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်း သော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ပကတူပနိဿယသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အဓိပ္ပါယ်-

* **သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကိုအမှီပြု၍** အလွန်ချမ်းသည် အလွန်ပူသည်ဟု မဆုတ်မူဘဲ အထူးထူး အပြားပြားသော အမူကြိုး,ငယ်တို့ကို ပြုသည်ရှိသော် မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေ၏။ ဥစ္စာစည်းစိမ်တို့ကို ဖြစ်စေ၍ အလှူကောင်းမှုတို့ကိုပြုအံ့ဟု ဥစ္စာစည်းစိမ်တို့ကိုရှာမှီးခြင်းအရင်းရှိသော ဆင်းရဲကို ခံစား၏။

* **သီလနှင့်ပြည့်စုံသောသူသည်လည်း** သီလကိုစောင့်ရှောက်အံ့သောငှာ လွင်တီးခေါင်၌နေခြင်း အစရှိသောအစွမ်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေ၏။

* **အကြားအမြင်နှင့်ပြည့်စုံသောသူသည်လည်း** အကြားအမြင်များသည်နှင့် လျော်စွာကျင့်အံ့ဟူ၍ အလွန်ချမ်းသည်,အလွန်ပူသည်ဟု မဆုတ်မူဘဲ အထူးထူးအပြားပြားသောအမူသစ် အမှုကြိုး,ငယ် တို့ကို ပြုသည်ရှိသော် မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေ၏။ ပိဏ္ဍပတ်မုတင်ဆောက်တည်ခြင်းအစ ရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဆွမ်းကိုရှာမှီးခြင်းအရင်းရှိသော ဆင်းရဲကို ခံစား၏။

* **စွန့်ကြဲခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသောသူသည်လည်း** လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မိမိမျှတလောက်ရုံသော ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို မချွင်းမူ၍ စွန့်ကြဲ၍သော်ငင်း၊ ခြေ,လက်စသော အင်္ဂါကြိုး,ငယ်ကိုစွန့်ကြဲ၍သော်ငင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေ၏။ စွန့်ကြဲအပ်သောဝတ္ထုကိုဖြစ်စိမ့် သောငှာ ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုရှာမှီးခြင်းလျှင်အရင်းရှိသော ဆင်းရဲကို ခံစား၏။

* **ပညာနှင့်ပြည့်စုံသောသူသည်လည်း** အဆင့်ဆင့်ပညာကိုပွားစေအံ့ဟု ပညာရှိသောအဖြစ်ကို အမှီပြု၍ အချမ်း,အပူစသည်တို့ကိုမရေတွက်မူ၍ သရဏာယ်ခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းတို့၌ လုံ့လ ပြုသည်ရှိသော် မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေ၏။ မိစ္ဆာဇီဝ၌ အပြစ်၊ သမ္မာဇီဝ၌ အကျိုးကိုမြင်၏။ မိစ္ဆာဇီဝကိုပယ်၍ စင်ကြယ်သောသမ္မာဇီဝဖြင့် အသက်မွေးခြင်းကိုရှာမှီးသည်ရှိသော် ရှာမှီးခြင်း လျှင်အရင်းရှိသော ဆင်းရဲကို ခံစား၏။

❁ **သဒ္ဓါအစရှိသောတရားနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကို အမှီပြု၍** နှလုံးမသာယာခြင်းလျှင်အရင်းရှိသော ပီတိ, ပါမောဇ္ဇကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ဖြင့်တွေ့သောကိုယ်ရှိသောသူအား **ကာယိကသုခအား....**

❁ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဆင်းရဲသောအခါ-**ကာယိကဒုက္ခအား**၊ ဖိုလ်ဝင်စားသောအခါ၌ **သမာပတ်အား**၊ ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ်(၂၁)-စေတနာသည် ကုသလဝိပါက်(၂၉)အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

* သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်အား (ပကတ္ထုပနိဿယ) သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ . . .

၄။ **ကုသလံ ကမ္မံ** (ဗလဝဖြစ်သောကုသိုလ်စေတနာ) **ဝိပါကဿ** (ကုသလဝိပါက် (ဓကုနတိ်သ) ၂၉၊

ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မ အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ဘုံလေးပါးမှာဖြစ်သော ဗလဝကုသိုလ် စေတနာကို ယူပါသည်။ **ဒုဗ္ဗလစေတနာကို မယူပါ**။ ဗလဝစေတနာသည် အန္တရာယ်ကို တားမြစ်ပြီး မိမိ၏ဝိပါက်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

? ပညာကိုအကြောင်းခံ၍ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဖြစ်ပုံကို ပကတ္ထုပနိဿယပစ္စည်းတွင် အဘယ်ကဲ့သို့ဟောသနည်း။ မည်သည့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့ ဖြစ်ကြသနည်း။ အဗျာကတဖြစ်ပုံကို ဥပမာတစ်ခုဆောင်၍ ရေးပြပါ။

* ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ = ပည် ဥပနိဿယ ဒါနံဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထ ကမ္မံ ကရောတိ၊ စျာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။
  - ကုသိုလ်မှာ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ပါး၊ မဂ်ကုသိုလ် ၄ ပါး သမာပတ်ကုသိုလ်များ ဖြစ်၏။
* အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ = ပည် ဥပနိဿယ မာနံဇပ္ပေတိ ၊ ဒိဋ္ဌိဂဏှာတိ။
  - အကုသိုလ်မှာ လောဘမူစိတ် ၈ ခု ဖြစ်၏။
* အဗျာကတဖြစ်ပုံ = ပည် ဥပနိဿယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ၊ ပရိတာပေတိ၊ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတိ။
  - အဗျာကတာမှာ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်၏။

အဗျာကတာဖြစ်ပုံ **ဥပမာကား**- ပညာနှင့်ပြည့်စုံသောသူသည် အဆင့်ဆင့်ပညာကို တိုးပွားရန် မိမိပညာရှိအဖြစ်ကို အမှီပြု၍ အချမ်း အပူစသည်ကို မငဲ့ကွက်နိုင်ဘဲ ထပ်မံအားထုတ်မှု အတွက် မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေ၍ ကာယိကဒုက္ခ ဖြစ်၏။

? ကုသလော အဗျာကတသ၏ ကရိဏ်းပစ္စည်းရေကို အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းပြပါ။

ကုသလော အဗျာကတသဒ္ဒါ "ကုသလံကမ္မံ ဝိပါကဿ"အရ မဂ်ကအခြားမဲ့ဖိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုသော အနန္တရကမ္မပစ္စည်းလည်း ပါဝင်လာသဖြင့် အနန္တရမျိုးများ ယထာရဟ ဝင်လာပြီး၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတဟူ၍ ကရိဏ်း ပစ္စည်းရေ (၆) ရပါသည်။

? (၁) ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၌ အဓိပတိဇကန်၊ အနေကန်တရားများကို ဖော်ပြ၍၊
(၂) အကုသိုလ်အတွက် အဓိပတိဇကန်ရှိပါသလော၊ အဋ္ဌကထာ၊ မူလဋီကာတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရရှိလျှင် ဖော်ပြပေးပါ။

(၃)ထိုတရားတို့ကို ပဋ္ဌာန်းပဋ္ဌာဝါရ၌ မည်သည့်ပစ္စည်းတွင် ဟောပါသနည်း၊ အမည်မျှ ဖော်ပြပါ။

(၁) ကုသိုလ်၌ အဓိပတိကေန် - မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်(၉)ခု၊ မဂ်(၄)ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ။
အနေကန် - အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်(၈)ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ။
အကုသိုလ်၌ အဓိပတိအနေကန် - အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ်(၈)ခု၊
ဒေါသမူ၌၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြွသောစေတသိက် ဆဗ္ဗီသ။

(၂) အဋ္ဌကထာ၊ မူလဋ္ဌကာဆရာတို့၏ဖွင့်ဆိုချက်အရ အကုသိုလ်အတွက် မိစ္ဆတ္တနိယတ တရားများသည် အဓိပတိကေန် ဖြစ်ပါသည်။ အမိသတ်၊ အဖသတ်၊ ရဟန္တာသတ်၊ ဘုရားရှင်ကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြု၊ သံဃာကို သင်းခွဲခြင်းတို့နှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

(၃) ဥပနိဿယပစ္စည်း(ပကတူပနိဿယ)၌ ဟောပါသည်။

အကု-အကုတွင် ပါဠိတော်သည် ရာဂစသည် ဒုစရိုက်(၁၀)ပါး၊ ပဋ္ဌာန္ဆရိယကံနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တို့ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်များ အကုသိုလ်များသာဖြစ်၍ အရကောက်လွယ်ပါသည်။ ရှေးရှေး ရာဂစသည်ကို အကြောင်းပြုလိုက်လျှင် နောက်နောက် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိအစရှိသည် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ မဖြစ်နိုင်တာရယ်လို့ မရှိပါ။ ထိုနည်းတူစွာ ဒုစရိုက်(၁၀)ပါးမှာလည်းဘဲ ရှေးရှေး ပါဏာတိပါတစသည်တွေက နောက်နောက် ပါဏာတိပါတ,အဒိန္နာဒါနာကံစသည်,စသည်တွေကို ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အထူး

နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ- နောက်နောက်သောဘဝ၌ အကျိုးမရှိဟု အကျိုးဝိပါက်ကို တားမြစ်သောအယူ။ အကျိုးကိုပယ်က အကြောင်းကံကိုလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်တော့သည်။

အဟေတုကဒိဋ္ဌိ - အကြောင်းလည်းမရှိ၊ အကျိုးလည်းမရှိဟု အကြောင်းအကျိုးနှစ်ပါးကိုပယ်သောအယူ။ 'အဟေတုက' အကြောင်းမရှိဆိုသဖြင့် အကျိုးလည်းမရှိဟု ဆိုရာရောက်၏။

အကိရိယဒိဋ္ဌိ - ကောင်းမှု,မကောင်းမှုကိုပြုသော်လည်း ပြုသည်မမည်။ ပြုရာမရောက်ဟု အကြောင်းကံကို တားမြစ်သောအယူ။ အကြောင်းကံကိုတားမြစ်လျှင် ထိုကံ၏အကျိုးကိုလည်း တားမြစ်ရာရောက်၏။

ဤသို့ မိစ္ဆာအယူသုံးမျိုးပင် ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို တားမြစ်ကြသည်။

ပဋ္ဌာန္ဆရိယကံ

* မာတုဃာတိကမ္မံ-အမိကိုသတ်၊ - **မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊**
* ပိတုဃာတိကမ္မံ-အဖကိုသတ်၊ - **ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊**
* အရဟန္တဃာတိကမ္မံ-ရဟန္တာကိုသတ်၊ - **အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊**
* ရုဟိရုပ္ပါဒကမ္မံ(လောဟိတုပ္ပါဒက) - **တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊**
  မြတ်စွာဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုခြင်း၊
* သံဃဘေဒကမ္မံ-သံဃာကို သင်းခွဲခြင်း - **သံဃံ ဘိန္ဒတိ၊**

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၄။ (အကု–အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၂၃။ အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၄။	**အကု**	**အကု**	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊	**တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊	**အား**
			ကရိဏ်း:	ပကတူပနိဿယ၊	(၁)

အနုဝါဒပါဠိတော် 6/18

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (အကု)		
၁။	**ရာဂံ**	**ဥပနိဿာယ**	အမှီပြု၍	
	ရာဂ- ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော	**ပါဏာတိပါတာ**	ပါဏာတိပါတဖြစ်သော	ဒေါမူ,မောမူစိတ္တုပ္ပါဒ်
	လောဘမူစိတ္တုပါဒ်	**အဒိန္နာ အာဒိယတိ**	အဒိန္နာ ဖြစ်သော(ခိုး)	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	(လော ၈၊ စေ ၂၂) ↓	**မုသာ ဘဏတိ**	မုသာဝါဒဖြစ်သော(လိမ်)	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	(မိုမိ,သူတပါး ထံ၌	**ပိသုဏံ ဘဏတိ**	ချေဖြစ်သော(ကုံးချော)စကား)	။
	ဖြစ်သော ရာဂ နှစ်ပါး လုံး	**ဖရုသံ ဘဏတိ**	ဖရုသဝါစာ(ကြမ်းကြုတ်)	ဒေါမူ/မောမူစိတ္တုပ္ပါဒ်
	ယူနိုင်သည်။	**သမ္ဖံ ပလပတိ**	သမ္ဖပလာ(အကျိုးမရှိ)	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	မိမိသန္တာန် ၌ဖြစ်သော ↓	**သန္ဓိ ဆိန္ဒတိ**	အိမ်ခြံစပ်ကို ဖျက်ချိုခိုး	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	ရာဂအစွမ်းဖြင့်	**နိလ္လောပံ ဟရတိ**	ပုန်းကွယ်ပြီးခိုး	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	ပြုမူ ထင်ရှား၊)	**ကောဓိရိက် ကရောတိ**	တစ်အိမ်ထဲကိုခြံရံ(ဝိုင်း)	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
		ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတိ	လမ်းဆုံ/မမျှလုပ်ပြီး လု/ခိုး	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	↓	**ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ**	ကာမေသု..ဖြစ်သော	လောမူ/မောမူစိတ္တုပ္ပါဒ်
		ဂါမဃာတံ် ကရောတိ	ရွာဖျက်ခြင်းဖြစ်သော	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	၁၃။	**နိဂမဃာတံ် ကရောတိ**	နိုဂုံးဖျက်ခြင်းဖြစ်သော	အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်
	❹	**မာတရံ ဇီဝိတာ ဆါရောပေတိ**	အမိကိုသတ်	(မာတု ဂါတက)
				၄ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်
		ပိတရံ ဇီဝိတာ ဆါရောပေတိ	အဖကိုသတ်	(ပိတုဂါတက) ။
		အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဆါရောပေတိ	ရဟန္တာကိုသတ်	(အရဟန္တဂါတက) ။
		ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ		
		ပြစ်မှားလိုသောစိတ်ဖြင့်မြတ်စွာဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုခြင်း၊		
				(လောဟိတုပ္ပါဒက) ။
	၁၈။	**သံဃံ ဘိန္ဒတိ**	သံဃာကိုသင်းခွဲ	(သံဃဘေဒက) ။

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)ကတ္တား		သမ္ဗဒါန် (အကု)
၂။	**ဒေါသံ** ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော	ဒေါမူ စိတ်တုပ္ပါဒ်	ဥပနိဿယ အဓိပ္ပါ။ ။ ပါဏံဟနတိ ။ပ။ သံယံ ဘိန္ဒတိ၊
	မောဟံ မောဟပြဋ္ဌာန်းသော	အကု.၁၂ စိတ်တုပ္ပါဒ်	
	မာနံ မာနပြဋ္ဌာန်းသော	ဒိဝိပ် စိတ်တုပ္ပါဒ်	
	ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော	ဒိသမ် စိတ်တုပ္ပါဒ်	
	ပတ္ထနံ ဘဝ,ဘောဂသမ္ပတ္တိ...	လောမူ စိတ်တုပ္ပါဒ်	
၃။	**ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ**		**ရာဂဿ၊ ဒေါသဿ၊ မောဟဿ၊ မာနဿ၊ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပတ္ထနာယ၊**
၄။	**ပါဏာတိပါတော သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်း**	**ပါဏာတိပါတဿ** သူ့အသက်သတ်ခြင်း	ဒေါမူ,မောမူစိတ်တုပ္ပါဒ်
		အဒိန္နာဒါနဿ သူ့ဥစ္စာကိုခိုးယူခြင်း	အကု ၁၂ စိတ်တုပ္ပါဒ်
3		**ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ** ကာမဂုဏ်..မှားခြင်း	လောမူ,မောမူစိတ်တုပ္ပါဒ်
		မုသာဝါဒဿ မုသာဝါဒဖြစ်သော(လိမ်)	အကု ၁၂ စိတ်တုပ္ပါဒ်
		ပိသုဏာရ ဝါစာရ ချော်ဖြစ်သော(ကုံးချော)စကား) ။	
4		**ဖရုသာယ ဝါစာရ** ဖရုသဝါစာ(ကြမ်းကြုတ်)	ဒေါမူ,မောမူစိတ်တုပ္ပါဒ်
3		**သမ္ဖပ္ပလာပဿ** သမ္ဖပ္ပလာ(အကျိုးမရှိ)	အကု ၁၂ စိတ်တုပ္ပါဒ်
		အဘိဇ္ဈာယ သူတပါး:ပစ္စည်းမိမိပစ္စည်းဖြစ်လို၍	လောမူ စိတ်တုပ္ပါဒ်
		ဗျာပါဒဿ သူတပါး၏အကျိုးစီးပွားပျက်စေလို၍	ဒေါမူ စိတ်တုပ္ပါဒ်
		မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဟောက်ပြန်သောအားဖြင့်အယူမှားခြင်း	ဒိသမ် စိတ်တုပ္ပါဒ်
၅။	**အဒိန္နာဒါနံ**	**အဒိန္နာဒါနဿ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ၊ မုသာဝါဒဿ၊ (သံခိတ္တံ၊)**	
	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ	**ပါဏာတိပါတဿ၊ (စက္ကံ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ၊)**	
၆။	**ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော**	**မုသာဝါဒေါ၊ ပိသုဏာဝါစာ၊ ဖရုသဝါစာ၊ သမ္ဖပ္ပလာပေါ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒေါ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၊**	
	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	**ပါဏာတိပါတဿ၊ အဒိန္နာဒါနဿ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ၊ မုသာဝါဒဿ၊ ပိသုဏာရ ဝါစာရ၊ ဖရုသာယ ဝါစာရ၊ သမ္ဖပ္ပလာပဿ၊ အဘိဇ္ဈာယ၊ ဗျာပါဒဿ၊**	
၇။	**မာတုဃာတိကမ္မံ**	**မာတုဃာတိကမ္မဿ၊**	
		ပိတုဃာတိကမ္မဿ၊ ဉ..၊ပ။ အရဟန္တဃာတိကမ္မဿ၊ ရုဟိရုပ္ပါဒကမ္မဿ၊ သံဃဘေဒကမ္မဿ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၊	
၈။	**ပိတုဃာတိကမ္မံ**	**ပိတုဃာတိကမ္မဿ၊ အရဟန္တဃာတိကမ္မဿ၊ ရုဟိရုပ္ပါဒကကမ္မဿ၊ သံဃဘေဒကမ္မဿ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၊ မာတုဃာတိကမ္မဿ၊***	

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု)ကတ္တား	သမ္ဗဒါန် (အကု)
၉။	အရဟန္တယာတိကမ်ံ	အရဟန္တယာတိကမ္မဿ၊ ရဟိရပ္ပါဒကမ္မဿ၊ ပ။
၁၀။	ရဟိရပ္ပါဒကမ်ံ	ရဟိရပ္ပါဒကမ္မဿ၊ ပ။
၁၁။	သံဃဘေဒကမ်ံ	သံဃဘေဒကမ္မဿ၊ ပ။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၊
၁၂။	နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	မာတုယာတိကမ္မဿ၊ ဥ..၊ ပ။ အရဟန္တယာတိကမ္မဿ၊ ရဟိရပ္ပါဒကမ္မဿ၊ သံဃဘေဒကမ္မဿ၊ (စက္ကံ ကာတဗ္ဗံ၊)

? **အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အကုသလော အကုသလဿ၌ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော--**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏ အရကား **ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိသာ** ရ၏။

၃။	ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ	ရာဂဿ၊ ဒေါသဿ၊ မောဟဿ၊ မာနဿ၊ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပတ္ထနာယ၊

* ရေးရေးဖြစ်သော(ရာဂ)သည် နောက်နောက်ဖြစ်သော(ရာဂ)ကို ကျေးဇူးပြု၏။ ကြွင်းသော ဒေါသစသည်တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးပြု၏။ ရေးရေး(ရာဂ)ကိုအကြောင်းပြု၍ နောက်နောက် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန...အစရှိသော အကု ၁၂ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မဖြစ်နိုင်တာမရှိပါ။
* မိမိပစ္စည်းဥစ္စာကိုအကြောင်းပြုပြီး သူတစ်ပါးပစ္စည်းဥစ္စာကို လိုချင်တပ်မက်သည်။
* မိမိသိမ်းဆည်းထားသော ရွှေငွေပစ္စည်းအကြောင်းပြုပြီး သူတစ်ပါးသိမ်းဆည်းထားသော ဝတ္ထုများ ...စသည်ကိုလိုချင်သည်။

၇။	**မာတုယာတိကမ်ံ**	**မာတုယာတိကမ္မဿ၊**
		ပိတုယာတိကမ္မဿ၊ ဥ..၊ပ။ အရဟန္တယာတိကမ္မဿ၊ ရဟိရပ္ပါဒကမ္မဿ၊ သံဃဘေဒကမ္မဿ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၊

(၁)ဒြပ်ပြားသင်္ကာန်ပြားသော မာတုယာတိကံ၊ (၂)ရေးဘဝသတ်ခဲ့ဘူးသော မာတုယာတိကံ၊ (၃)ဤဘဝတွင် အဖန်တလဲလဲစေ့ဆော်သတ်စေသော မာတုယာတိကံ၊ (၄)နှစ်ကြိမ်စေ့ဆော်သတ်သော မာတုယာတိကံ၊ ဤကဲ့သို့အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော မာတုယာတိကံက နောက်နောက်ဖြစ်သော မာတုယာတိကံအား ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ပိတုယာတိကံကလည်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ပ။ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်း။ ပ။ မြတ်စွာဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုခြင်း။ ပ။ သံဃာကို သင်းခွဲခြင်း။ ပ။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ (စသည်)

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၅။ (အကု-ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၃။ **အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၅။	**အကု**	**ကု**	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊	တပ်သော
			သမ္ပဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊	အား
			ကရိယာ:	ပကတူပနိဿယ၊	(၁)

အနုဝါဒပါဠိတော် 6/8

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ကု)
၁။	ရာဂံ (ရာဂကိုအကြောင်းပြုပြီး၁ါန.. စသည့် ကုသိုလ်တွေလုပ်) ရာဂ-ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ် (လော ၈၊ စေ ၂၂)	ဥပနိဿယ ဒါန် ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥဃေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊
၂။	ဒေါသံ၊ပ။ မောဟံ၊ပ။ မာနံ၊ပ။ ဒိဋ္ဌိံ၊ပ။ ပတ္ထနံ၊ပ။	။
၃။	ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ	သဒ္ဓါယ၊ သီလဿ၊ သုတဿ၊ စာဂဿ၊ ပညာယ၊
၄။	ပါဏာတိပါတော တဿ သူ၏အသက်ကိုသတ်၍၊ ထိုစေတနာဝိပါက်အကျိုးကို ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ် (ဒေါ ၂၊ စေ ၂၂)	ပဋိဃာတဋ္ဌာယ ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥဃေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊
၅။	အဒိန္နံ အာဒိယိတွာ၊ပ။ မုသာ ဘဏိတွာ၊ပ။ ပိသုဏံ ဘဏိတွာ၊ပ။ ဖရုသံ ဘဏိတွာ၊ပ။ သမ္ဖံ ပလပိတွာ၊ပ။ သန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ၊ပ။ နိလ္လောပံ ဟရိတွာ၊ ပ။ ဧကာဂါရိကံ ကရိတွာ၊ပ။ ပရိပန္ထေ ဋ္ဌတွာ၊ပ။ ပရဒါရံ ဂန္တွာ၊ပ။ ဂါမဃာတံ ကရိတွာ၊ပ။ နိဂမဃာတံ ကရိတွာ တဿ	။
၆။	မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တဿ	ပဋိဃာတဋ္ဌာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥဃေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊
	ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ၊ပ။ အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ၊ပ။ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ပ။ သံဃံ ဘိန္ဒိတွာ တဿ	။

ပစ္စည်း ရာဂ,ဒေါသစသည်။ **ပစ္စယုပ္ပန်** ဒါနံ ဒေတိ, သီလံ.. ။ ပေယျာလ တွေထိုးထား။

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတ္တူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော ကုသလဿ၌ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တားပုဒ်**၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဒီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ် ၁၂ဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်ပုဒ်**၏ အရကား အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်းပါဠ်**၏အရကား ပကတ္တူပနိဿယသတ္တိသာ ရ၏။

ရေးဦးစွာ မိမိသန္တာန်မှာ ရာဂဆိုတဲ့ လောဘအကြောင်းပေါ်လာ.. နောက်တော့ ရာဂကို အကြောင်းပြုပြီး ကြည်ညိုမှုဖြစ်.. ဒါနပြု..။

၃။	ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ	သဒ္ဓါယ၊ သီလဿ၊ သုတဿ၊ စာဂဿ၊ ပညာယ၊

? ပဋ္ဌာနန္တရိယကံ် တစ်ပါးပါးကိုကျူးလွန်မိသောသူသည် ယခုဘဝ၌ စျာန်တရား၊ မဂ်တရား ရနိုင်မည်၊ မရနိုင်မည်ကို ပဌာန်းပါဠိတော်ကိုကိုးကား၍ ဖြေဆိုပါ။

မရနိုင်ပါ။ မရနိုင်ကြောင်းကို ပဌာန်းပါဠိတော် ပကတ္တူပနိဿယပစ္စည်း၌ ဟောထား ပါသည်။ ပါဠိတော် "မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တဿ ပဋိဃာ တတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထ ကမ္မံကရောတိ"ဟုသာ ဟောပါသည်။ "စျာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ" ဟူ၍ မဟောပါ။ ထို့ကြောင့် အမိသတ်သူ၊ အဖသတ်သူကဲ့သို့သော ပဋ္ဌာနန္တရိယကံ် တစ်ပါးပါးကို ကျူးလွန်မိသောသူသည် မိမိပြုခဲ့သော အကုသိုလ် ပယောက်စေရန် ကုစား သောအားဖြင့် ကုသိုလ်တရားကို ပွားများအားထုတ်သော်လည်း မဟာကုသိုလ်မျှသာ ဖြစ်နိုင်ပြီး စျာန်တရား၊ မဂ်တရားမရနိုင်ကြောင်း ပကတ္တူပနိဿယပစ္စည်း **အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ** ဓမ္မသ၌ ဟောပါသည်။

အနန္တရိယကံ

* အနန္တရိယကံ်ပြုခဲ့ရင် ဓကန်ဂရဲကျ၏။ အဝီစိတိုင်အောင်ကျနိုင်တဲ့ သတ္တိအစွမ်းရှိပါသည်။ ဒီလိုဖြစ်လျက်သားနဲ့ ဒါတွေကိုဘယ်လို အကျိုးပေးခွင့်မရအောင်လုပ်ရပါမလဲ။ လုပ်လို့မရခဲ့ရင် ဘာကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဒီလိုဟောထားသလဲဆိုတော့ သတ္တဝါတွေရဲ့ အဇ္ဈာသယ အားဖြင့် ဟောထားပါတယ်။ ဥပမာ- အဇာတသတ် အဖေသတ်အနန္တရိယကံ်ပြု။ ဘုရားထံ ချဉ်းကပ်... ဘုရားကသာမညဖလသုတ်... ကိုဟော... အပူငြိမ်း... ဘုရားကြည်ညိုတဲ့ နေရာမှာ ဓတဒဂ်ရ... အပယ်ကျသော်လည်း အဝီစိတိုင်အောင် မကျ၊ မဂ်တော့ မရပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၆။ (အကု-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၃။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတာသ ဓမ္မသ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၆။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ဗလဝဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊	တပ်သော အား (၂)
			သမ္မဒါန်	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊	
			ကရိဏ်း:	ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊	

အနုဝါဒပါဠိတော် 6/3

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ရာဂံ** လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ် (လော ၈၊ စေ ၂၂)	**ဥပနိဿာယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ ပရိယိဋ္ဌမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတိ။** ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်
၂။	ဒေါသံ၊ပေ။ မောဟံ၊ပေ။ မာနံ၊ပေ။ ဒိဋ္ဌိ၊ပေ။ ပတ္ထနံ၊ပေ။	။။
၃။	ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ	**ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလဿမာပတ္တိယာ** သုခ.ကာယဝိညာဉ်၊ ဒုက္ခ.ကာယဝိညာဉ်၊ ဖိုလ် ၄၊
၄	**အကုသလံ ကမ္မံ** ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်စေတနာ	**ဝိပါကဿ** အကုသလဝိပါက် ၇ ခု၊

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အဗျာကတဿဉ္စ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အားတဲ့ပ်သော ဗလဝ ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။
အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း** ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဤ(၂) ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **ပကတူပနိဿယသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? အကု-ဗျာ ကရိဏ်းပစ္စည်းရေ (အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းပြပါ။)

အကုသလော အဗျာကတဿဉ္စ "အကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ"အရ အနန္တရကမ္မ မပါဝင်နိုင်သဖြင့် ပကတူပနိဿယနှင့် ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မ (တစ်နည်းအားဖြင့်) ဥပနိဿယနှင့် ကမ္မ (၂)ပစ္စည်းသာ ရပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၃။	ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ	ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ

ရာဂစသည်ကိုလွန်မြောက်ပြီး ကုသိုလ်ပြု၍ ရအပ်သောချမ်းသာအား ရာဂ၏အစွမ်းနှင့် အပြစ်မရှိမြင်ကာ ကာမဂုဏ်ကိုသုံးဆောင်ခြင်း၏အစွမ်းနှင့်ဖြစ်သော သုခအား ကျေးဇူးပြု၏။ ရာဂ၏အကြောင်းကြောင့် သတ်မှု၊ ညှင်းဆဲမှု၊ နှောင်ဖွဲ့မှုအစွမ်းနှင့်ဖြစ်သောဒုက္ခအား ကျေးဇူးပြု၏။

ရာဂစသည်တို့နှိပ်စက်၍ ရာဂစသည်ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ်ပြီး ဖလသမာပတ်ဝင်စားသောအခါ ဖလသမာပတ်ကို ကျေးဇူးပြု၏။

? အကုသလံကမ္မံ ဝိပါကဿ

ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ စေတနာ အကုဝိပါက်စိတ် ၇ ခု၊

* ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ စေတနာသည် အကုသလဝိပါက် ၇ ခု အား ပကတ္တူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပေသည်။

၇။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၃။ အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပကတ္တူပနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၇။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ဗလဝဖြစ်သော ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ **ရုပ် ၂၈၊**
			သမ္ပဒါန်:	ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
			ကရိဏ်း:	ပကတ္တူပနိဿယ၊ (၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	ကာယိက် သုခံ ကုယ၌ဖြစ်သောချမ်းသာ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်.စိတ္တုပ္ပါဒ်	ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ သုခ.ဝိညာဉ်.စိတ္တုပ္ပါဒ် ဒုက္ခ.ဝိညာဉ်.စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖိုလ် ၄၊
၂။	ကာယိက် ဒုက္ခံ ဒုက္ခ.ဝိညာဉ်.စိတ္တုပ္ပါဒ်	〃
၃။	ဥတု/ဘောဇနံ/သေနာသနံ	〃
	ကာယိက် သုခံ၊ ကာယိက် ဒုက္ခံ၊ ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ	〃
၄	ဖလသမာပတ္တိယာ	ကာယိကဿ သုခဿ

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ဗဒါန် (ဗျာ)
၅။	**အရဟာ ကာယိက် သုခံ** ရဟန္တာသန္တာန်၌ ကိုယ်၌မြဲသောချမ်းသာ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်.စိတ္တုပ္ပါဒ်	**ဥပနိဿယ အနုပ္ပန်္နံ ကိရိယ သမာပတ္တိ် ဥပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန်္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သခ်ါရေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊** သခ်ါရ.ကို အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တဟု ဝိပဿနာရှုသော (မဟာကြိယာ)
၆။	**ကာယိက် ဒုက္ခံ ဥတု၊ ဟောဇနံ၊ သေနာသနံ**	။။

? **အဗျာကတမမ္မသည် အဗျာကတမမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဒီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အားတပ်သော ဗလဝ ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဒီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ **ရုပ် အဋ္ဌဝီသ** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဒီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **ပကတူပနိဿယသတ္တိသာ** ရ၏။

* ချမ်းသာမှုဖြစ်လျှင် မိမိရအပ်သောချမ်းသာကိုသာယာပြီး အဖန်တလဲလဲထိုသုခကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်သော သဘောရှိ၏။ ရှေးဖြစ်သောသုခက နောက်ဖြစ်သောသုခကို ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ချမ်းချိမီးလှံတာ၊ လိုတာထက်ပိုကြာလျှင် ပိုချဒုက္ခဖြစ်၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ကာယိကသုခက ငရဲမှာဖြစ်သော ကာယိက**ဒုက္ခ**အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ အနာရောဂါကင်းချမ်းချမ်းသာသာဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာယိကသုခသည် ဖလသမာပတ်အား ကျေးဇူးပြု၏။ အနာကိုခေါင်းပါးစေပြီး ဖလသမာပတ်ဝင်စားသည့် မြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့ အနာတားမြစ်ပြီး ဖလသမာပတ်ဝင်စားခဲ့လျှင် ကာယိကဒုက္ခက ကာယိကသုခဖလသမာပတ်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဥတု(ကောင်းသောဥတု/ မကောင်းသောဥတု)၊ **ဟောဇနံ**(သင့်လျောအစာအစာ/ မသင့်သောအစာအစာ)
သေနာသနံ(ကောင်းသောနေရာထိုင်ခင်း/ မကောင်းသောနေရာထိုင်ခင်း)

'အရဟာ ကာယိက် သုခံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန်္နံ ကိရိယ သမာပတ္တိ် ဥပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန်္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သခ်ါရေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်၌မြဲသော ချမ်းသာခြင်းကို အမှီပြု၍ မဖြစ်သေးသော ကြိယာသမာပတ်ကိုဖြစ်စေ၏။ ဖြစ်ပြီးသောကြိယာသမာပတ်ကို ဝင်စား၏။ သခ်ါရတရားတို့ကိုမမြဲခြင်းဟူ၍၎င်း၊ ဆင်းရဲခြင်းဟူ၍၎င်း၊ အစိုးမရခြင်းဟူ၍၎င်း၊ ဝိပဿနာရှု၏။

၈။ (ဗျာ–ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၂၃။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၈။	ဗျာ	ကု	ကတ္တား:	ဗလဝဖြစ်သော **အရုဖိုလ်ကြဉ်** ဝိ ၃၅၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရပ် ၂၈၊
			သမ္ပဒါန်	ကုသိုလ် ၂၁၊ စေတသိက် ၃၈၊
			ကရိဏ်:	ပကတူပနိဿယ၊

အနုဝါဒပါဠိတော် 3/8

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ကု)
၁။	**ကာယိက် သုခံ** ကိုယ်၌မြဲသောချမ်းသာ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်.စိတ္တုပ္ပါဒ်	ဥပနိဿာယ ဒါန် ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာန် ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိ် ဥပ္ပါဒေတိ၊
၂။	**ကာယိက် ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ.ကာဝိညာဉ်.ပ္ပါဒ်** **ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ၊**	။။
၃။	**ကာယိက် သုခံ၊ ကာယိက် ဒုက္ခံ၊** **ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ၊**	သဒ္ဓါယ၊ သီလဿ၊ သုတဿ၊ စာဂဿ၊ ပညာယ၊

? **အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အဗျာကတော ကုသလဿဉ် အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝိဿ၊ စေတသိက် အဌတ်ံသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တ–ဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ် ပဉ္စတ်ံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိဿ၊ စေတသိက် အဌတ်ံသ၊ **ရုပ်အဋ္ဌဝိသ** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝိဿ၊ စေတသိက် အဌတ်ံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **ပကတူပနိဿယသတ္တိသာ** ရ၏။

ကာယိကသုခကို အမှီပြု၊အကြောင်းပြုပြီး ဒါနစသည်ကိုပြုပါသည်။ ငါရနေသောသုခမဆုတ်ယုတ်လျှင် ကောင်းလေစွဟု သုခကို မဆုတ်ယုတ်လို၍ ဒါနစသည်ကို ပြုသည်။ နောင်အခါမှာလည်း ဤကဲ့သို့ သုခရလျှင် ကောင်းမှာဘဲဟု၍ နောင် မရသေးသောသုခကို ဖြစ်စေလို၍ ဒါနစသည်ကိုပြုပါသည်။

ဒုက္ခမှာလည်း ငါ့အားဖြစ်နေသည့်ဒုက္ခ ဆုတ်ယုတ်အောင်၊ နောင်အခါ ဤကဲ့သို့ဒုက္ခမဖြစ်အောင် ဒါနစသည်ကိုပြုပါသည်။ ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း,အိပ်ရာနေရာ၌လည်းနည်းတူ။

၉။ (ဗျာ–အက္ခ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၃။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၉။	ဗျာ	အက္ခ	ကတ္တား	ဗလဝဖြစ်သော လောကီဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေ ၃၅၊ ရုပ် ၂၈၊
			သမ္မဒါန်	အကုသိုလ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊
			ကရိဏ်း	ပကတူပနိဿယ၊ (၁)

အနုဝါဒပါဠိတော် 3/18

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အက္ခ)
၁။	**ကာယိက် သုခံ** ကိုယ်၌မြဲသောချမ်းသာ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်,စိတ္တုပ္ပါဒ်	ဥပနိဿာယ၊ ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ပိသုဏံ ဘဏတိ၊ ဖရုသံ ဘဏတိ၊ သမ္ဖံ ပလပတိ၊ သန္ဓိံ ဆိန္ဒတိ၊ နိလ္လောပံ ဟရတိ၊ ဧကာဂါရိကံ ကရောတိ၊ ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတိ၊ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမဃာတံ ကရောတိ၊ နိဂမဃာတံ ကရောတိ၊ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ သံဃံ ဘိန္ဒတိ၊
၂။	ကာယိက် ဒုက္ခံ၊ ဥတုံ၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ၊	။
၃။	ကာယိက် သုခံ၊ ကာယိက် ဒုက္ခံ၊ ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ၊	ရာဂဿ၊ ဒေါသဿ၊ မောဟဿ၊ မာနဿ၊ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပတ္ထနာယ၊

* ပစ္စယုပ္ပန်က အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပစ္စည်းတွင် လောကီဆိုင်ရာသာ ကောက်၏။

? အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အကုသလဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သောလောကီဝိပါက်စိတ် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ **ရုပ် အဋ္ဌဝီသ** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဥပနိဿယပစ္စယေနဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား **ပကတူပနိဿယသတ္တိသာ** ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သတ္တဝါတွေမှာ ကာယိကသုခရှိသောအခါမှာ တောလိုက်ပြီး(မုဆိုးကဲ့သို့) သမင်စသည်တို့ကို သတ်၏။ ကာယိကသုခကိုမှီပြီး (အပျော်တမ်းသော်၎င်း)ခိုးတာတွေ၊ ကာယိကဒုက္ခကိုမှီပြီး (ဆင်းရဲသောကြောင့်သော်၎င်း) သူတပါးဥစ္စာကို ခိုး၏။ (သတ္တဝါများသည် များသောအားဖြင့် ကာယိကဒုက္ခကို မခံနိုင်(မခံလို)ကြပါ။

* ပကတူပနိဿယသည် အတိတ်,အနာဂတ်,ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါးလုံး၌ ဖြစ်၏။
* အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် နှစ်ပါးလုံး၌ ဖြစ်၏။

ဥပါဒိတ၊ ဥပသေဝိတ၊

* ဥပါဒိတ- ရာဂ, ဒေါသ...စသည့် သဒ္ဓါစသည် မိမိတို့၏အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဥပါဒိတ ပစ္စည်းမျိုး ဖြစ်၏။
* ဥပသေဝိတ - ဥတု,ဘောဇန,သေနာသန စသည်တို့သည် မိမိ၏အပြင်ဗဟိဒ္ဓမှာဖြစ်၍ စားသောက်မှီဝဲခြင်း၊ တွေ့ထိခြင်းတို့ဖြင့် မှီဝဲဆည်းကပ်သော ဥပသေဝိတ ပစ္စည်းမျိုးဖြစ်၏။

နိဿယနှင့် ဥပနိဿယ အထူး

နိဿယလည်းမှီရာ၊ ဥပနိဿယလည်းမှီရာ ဆိုသော်လည်း နိဿယ=သာမညမှီရာ၊ ဥပနိဿယ=အားကြီးသောအရင်းခံပဓာနဖြစ်သောမှီရာ ဖြစ်ပါသည်။

* ဥပမာ- ထမင်းဖြစ်ဖို့ရာ ပဓာနမှီရာမှာ- စပါးမျိုးစေ့၊ လယ်၊ မိုးရေတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤ(၃)ခုတို့သည် ထမင်းဖြစ်ဖို့ရာအတွက် အရင်းခံပဓာနဖြစ်သောမှီရာ(ဥပနိဿယ)များဖြစ်ကြပါသည်။ ထမင်းအိုး၊ မီး၊ ထင်း၊ ထမင်းချက်သူတို့သည် ထမင်းချက်ချိန်ရောက်မှ မကင်းရာမကင်းကြောင်းအနေနှင့် သာမညမှီရာ(နိဿယ)များဖြစ်ကြပါသည်။
* ဥပမာ- စက္ခုဝိညာဉ်ဝိပါက်စိတ်ဖြစ်ဖို့ရာ ကံသည်အားကြီးသောအရင်းခံပဓာန(ဥပနိဿယ)အကြောင်း၊ စက္ခုဝတ္ထုသည် စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ပေါ်ချိန်မှ မကင်းရာမကင်းကြောင်း သာမညမှီရာ(နိဿယ)များဖြစ်ကြပါသည်။

ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဗုဒ္ဓတ်ဖွယ်

အကြင်သူသည် "သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ"ဟူသော သူတော်ကောင်းတရား(၅)ပါး ရှိ၏။ သို့သော် ဆုတောင်းမရှိ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂတိသည် မမြဲပါ။ အကြင်သူသည် သူတော်ကောင်းတရား(၅)ပါးနှင့်တကွ ဆုတောင်းရော ရှိခဲ့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂတိသည် မြဲ၏။ ဥပမာအားဖြင့် ကောင်းကင်ကို တုတ်နှင့် ပစ်တင်လိုက်သည့်အခါ ထိုတုတ်သည် အဖျားပိုင်းက ကျမည်လား၊ အရင်းပိုင်းကကျမည်လား၊ မမြဲသလို ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ နောက်ဘဝပဋိသန္ဓေနေမှုသည် မမြဲပါ။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာက- ကုသိုလ်ကံပြုပြီးသည့်နောက် မိမိတို့ဖြစ်လိုသောဘုံဘဝတစ်နေရာရာ ဆုတောင်းသင့်ပါသည်ဟု ဩဝါဒ ပေးပါသည်။

လောကတ္တရာကိုးလီ၊ တရားမြို၊ ကုသိုလ်ဆိုသို့ သွားစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မ

ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မသည် ပကတူပမျိုးဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပကတူပနိဿယထဲတွင် ရှာရပါသည်။ **ပကတူပကမ္မ**ကို 'ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မ'ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။

ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မအတွက် ပါဠိတော်သည် 'ကုသလံကမ္မံ ဝိပါကဿ'၊ 'အကုသလံကမ္မံ ဝိပါကဿ'ဟောရာ ဗလဝ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ကိကကမ္မကျမှ ရောပြီးဟောပါသည်။ ပစ္စည်းတွင် 'ကုသလ/အကုသလ-ကမ္မံ'ဟု ဆိုသဖြင့် ကုသိုလ်/အကုသိုလ်၌ ရှိသော စေတနာ ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် အဗျာကတသာဖြစ်သောကြောင့် ကု.အတွက် ကုသလဝိပါက် ၂၉၊ ရပြီး၊ အကု.အတွက် အကုသလဝိပါက် ၇ ခုရပါသည်။
သန်္ဓာအားဖြင့် **ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ** ရပါသည်။

၂။	ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မ	ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ်, အကု စေတနာ	ဝိပါက်ဆတ္တိံသနာမက္ခန္ဓာ၊ ၂	၂ ဥ, ကံ

သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဆိုရိုး။ ။ **ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ်,အကုသိုလ် စေတနာ ဤတရား တို့သည် ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ခ်ာ ဒွေ။ ပစ္စည်း:ရေ(၂)ဟူသည်တည်း။ သင်္ခ်ာ ဒွေ ဟူသော်ကား-
ကုသလော အဗျာကတသ၊ အကုသလော အဗျာကတသ ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ ၂ ဟူသည်ကား ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ ဟူသည်တည်း။

ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မ သရုပ်ခွဲ

၁။	၂(၂)ချုပ်	ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁ ရှိ **စေတနာ** တပ်သော
				သမ္ပဒါန်:	ကုသလဝိပါက် ၂၉၊ အား
				ကရိဏ်း:	အနုန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
၂။	၁ချုပ်	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ် ၁၂ ရှိ **စေတနာ**
				သမ္ပဒါန်:	အကုသလဝိပါက် ၇၊
				ကရိဏ်း:	ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ (၂)

ကရိဏ်းတွင် ပကတူပနည်းတူ
ကု-ဗျာအတွက် - အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) (စာနှာ-၂၃၉)
အကု-ဗျာအတွက်- ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ** (၂) (စာနှာ-၂၄၆)

နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်း ၁။ (က္-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။** (တိဓပါဠိ)

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	**က**	**ဗျာ**	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁ ရှိ **စေတနာ**	**တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်:	ကုသလဝိပါက် ၂၉၊	**အား**
			ကရိဏ်း:	အနုန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	(၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က္) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**(နာနာကွဏိက) ကုသလံ ကမ္မံ ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁ ရှိ စေတနာ**	**ဝိပါကဿ** ကုသလဝိပါက် ၂၉၊

(ပါဠိတော် ၄၂၇-မှ ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မကို ဟောဏ်။)

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား ကုသလဝိပါက် ဇကူနတိံသ(၂၉) အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ကုသလဝိပါက် ဇကူနတိံသ(၂၉) ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

(ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မ ပါဠိတော်သည် 'ကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ'ဟုဟော ရာတွင်- အနန္တရကမ္မဆိုင်ရာ 'မဂ္ဂေါ ဖလသမာပတ္တိယာ'ဟုဟောရာ၌ **အဋ္ဌကထာ**က- 'မဂ္ဂေါ'အရသည် စေတနာသက်သက်မဟုတ်ဘဲ စိတ္တုပ္ပါဒ်အစုမ်းအားဖြင့်ဟောပါသည်။ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောဝိပါက်ကိုဖြစ်စေတတ်သော တရားသည် မိမိ၏ဝိပါက်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အနန္တရကမ္မများကဲ့သို့ မဂ်စေတနာက ဖိုလ်ကိုကျေးဇူးပြုသလို စေတနာသက်သက် မယူရပါ၊ မဂ်စိတ်က ဖိုလ်စိတ်ကို ကျေးဇူးပြုသည့်အခါ မှာလည်း ယူပါဟုဆို၏။) **(မှာထားချက်)**

၂။ (အက္-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။** (တိဓပါဠိ)

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	**အက**	**ဗျာ**	ကတ္တား:	**ဗလဝ**ဖြစ်သော အကုသိုလ် ၁၂ ရှိ **စေတနာ**	**တပ်သော**
			သမ္ပဒါန်:	အကုသလဝိပါက် ၇၊	**အား**
			ကရိဏ်း:	ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊	(၂)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္ဗဒါန် (ဗျာ)
၁။	(နာနာကွဏိကာ) အကုသလံ ကမ္မံ ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ် ၁၂ ရှိ စေတနာ	ဒိပါကဿ အကုသလဝိပါက် ၇၊

? အကုသိုလ်မမှသည် အဗျာကတမမှအား ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အကုသလော အဗျာကတာသဒ္ဒါ အကုသလော မမြောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား အကုသလဝိပါက် (၇)ခု အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသဒ္ဒါရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတာသ မမှသဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပုဒ်၏အရကား အကုသလဝိပါက် (၇) ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကမ္မပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟာတတ် ကောင်းသော ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ ဤ(၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ကမ္မပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်

ကမ္မသည် (၁) သဟဇာတကမ္မ၊ (၂) အနန္တရကမ္မ၊ (၃) **ပကတူပကမ္မ**၊ (၄) **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ**၊ (၅) နာနာကွဏိကကမ္မ ဟူ၍ (၅)မျိုးရှိ၏။

** ဤတွင် ပကတူပကမ္မကို ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မဟုခေါ်သောကြောင့် **ကမ္မ(၄)မျိုး** ဖြစ်၏။

* သဟဇာတကမ္မကို သဟဇာတမျိုးတွင် လေ့လာနိုင်၏။
* အနန္တရကမ္မ၊ ပကတူပကမ္မ၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ၊ (၃)မျိုးတို့ကို ပါဠိတော်၌ သီးခြားမဟောပါ။ ၎င်း(၃)မျိုးကိုပေါင်း၍ "နာနာကွဏိကကမ္မ" အမည်ဖြင့် ဟောပါသည်။

ကမ္မ အထူး (ပြိုင်-ဆက်-ခွဲပို)

(၁) သဟဇာတကမ္မ – အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်အတူတကွ အကျိုးပေး၏။

(၂) အနန္တရကမ္မ – 'မကွေါ ဖလဿ'အရ အကြောင်း,အကျိုး တစ်ဆက်တည်း အကျိုးပေး၏။

(၃) နာနာကွဏိကကမ္မ – မိမိဖြစ်ဆဲကာလ၌ အကျိုးမပေးဘဲ ချုပ်ပြီးနောက်၌သာ အကျိုးပေး၏။

(သတ္တဝါများ အယုတ်၊ အမြတ်ကို 'နာနာကွဏိကကမ္မ'က ခွဲခြား၏။)

ကောင်းကျိုး ပွားရန်၊ ကောင်းသော ကံ၊ မြဲမြံ ပြုလုပ်စေသော်။

++ စာနှာ ၂၇၁ သို့

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၅)

၅။ ဝတ္ထုပုရေဖာတမျိုး

ပစ္စည်း	အဆောင်း	အကျိုး
ပုရေ	**ရပ်**	နာမ်
ပစ္စာ	နာမ်	**ရပ်**

ဝတ္ထုပုရေဖာတဆိုသည်မှာ **'ဆဝတ္ထု'** ဖြစ်ပါသည်။

အဓိပ္ပါယ်- ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့မဖြစ်မီ ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီး ချုပ်မသွားဘဲ ဌီအခိုက်မှာတည်ရှိနေသော ဝတ္ထုပစ္စည်းသည် **'ဝတ္ထုပုရေဖာတ'** ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ

* ကမ္ဘာဦးကပေါ်ပေါက်ခဲ့သော နေ,လနှစ်ပါးတို့သည် နောက်မှပေါ်လာသော သတ္တဝါတို့အား အလင်းရောင်နှင့် အပူ,အအေးတို့ကိုပေးကာ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ သတ္တဝိညာဏမတ်ဟုဆိုအပ်သော ပစ္စယုပ္ပန်(**နာမ်**)တရားတို့မဖြစ်မီ ရှေးကဖြစ်နှင့်၍ ချုပ်မသွားဘဲ ဌီအခိုက်၌ ထင်ရှားတည်နေပြီး၊ နောက်မှဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့၏ မှီရာ(**ရပ်**)အဖြစ် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ရပ်ဝတ္ထုတို့၏ ကျေးဇူးပြုမှုသည် **ဝတ္ထုပုရေဖာတသတ္တိ** ဖြစ်၏။

ပစ္စည်းက ဆဝတ္ထုဟုဆိုသောကြောင့် အဗျာကတ သေချာပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ကုသိုလ်,အကုသိုလ်,အဗျာကတတို့ရှိနေသောကြောင့် သန်္ဌာ ဗျာပဒ(၃)ချက် 'တိကဲ့' ရပါသည်။ ဗျာ-ဗျာ အတွက် အရှုပဝိပါက် ၄ ခုသာကြဉ်ရပါသည်။ ပစ္စည်းရေ(၅)သည်- **နိဿယ**တွင် ဝတ္ထုပုရေဖာတနိဿယ ရှိနေပါသည်။ **ဝိပွယုတ္တ**တွင် ဝတ္ထုပုရေဖာတဝိပွယုတ္တ။ **အတ္ထိ, အဝိဂတ** တို့တွင် ဝတ္ထုပုရေဖာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပုရေဖာတ အဝိဂတ တို့ရှိကြ၏။ ပုရေဖာတပစ္စည်းဖြင့် ပေါင်းလျှင် (၅)ပစ္စည်း ရပါသည်။

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သန်္ဌာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ဝတ္ထုပုရေဖာတ	ဆဝတ္ထု	ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော.. အရှုပဝိ ၄ ကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏမတ်	၃ ဗျာ၃	၅ နိ၊ ပု ဝိပ်.အ.အ

သဒ္ဒသန်္ဌာဆိုရိုး။ ။**ဝတ္ထုပုရေဖာတပစ္စည်း**၏ သဒ္ဒသန်္ဌာဝါရ၌ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ အရှုပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏမတ် အားတပ်သော ဆဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် **ဝတ္ထုပုရေဖာတပစ္စည်း**တတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ (၅, ၁, ၁)

သန်္ဌာ တိကဲ့။ ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။ တိကဲ့ ဟူသော်ကား-

အဗျာကတော အဗျာကတသ၊ အဗျာကတော ကုသလသ၊ အဗျာကတော အကုသလသ၊ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်ကား- နိဿယ၊ ပုရေဖာတ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

၁။ **ဝတ္ထုပုရေဏာတ**

ဟဒယဝတ္ထုစ္ဆေါ်ကျေးဇူးပြုပုံ(၃)ချက်

(၁) **ပဋိသန္ဓေအစရှိသော** ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။
(၂) **နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ** ရှေ့စိတ္တက္ခဏ(၁)ချက်ကာလ၌ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။
(၃) **မရဏာသန္နအခါ** စုတိစိတ်မှပြန်၍ရှေသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။

မှတ်ချက်။

(၁) ပဋိသန္ဓေအခါ- နာမ်နှင့်ရုပ် ပုရေဏာတ မဖြစ်။ သဟဇာတသာ ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော်-

* ပဋိသန္ဓေနောင် ဘဝင်(၁၆)ချက်တွင် ပထမဘဝင်စိတ်သည် မိမိရှေ့ကဖြစ်နှင့်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီပါသည်။
* ဒုတိယဘဝင်စသည်တို့က ပထမဘဝင်စသည်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။
* သေခါနီးဝီထိမတိုင်မီ ရှေးရှေးစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို နောက်နောက်စိတ်က မှီရပါသည်။

(၂) **နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားခိုက်**- ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် မှီရာစိတ်၊ စေတသိက်မရှိသဖြင့် ဝတ္ထုပုရေဏာတပစ္စည်း မထိုက်ပါ။ **နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ** အနာဂါမိဖိုလ်/ အရဟတ္တဖိုလ် စိတ်တို့၏ ရှေ့စိတက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီပါသည်။

(၃) * **မရဏာသန္နအခါ**- စုတိစိတ်မှပြန်၍ရှေသည်ရှိသော် ရှေးစိတ္တက္ခဏ-(၁၇)ချက်ကာလကဥပါဒ်သော ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါးသည် နောက်ဆုံးဖြစ်၍ နောက်စိတ်အားလုံးက မှီရသည်။
* နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မနောဓာတ်/ မနောဝိညာဏဓာတ်အားလုံးက မှီကြရပြီး၊ ထိုဟဒယဝတ္ထုသည် မိမိကိုမှီသောစုတိစိတ်နှင့်အတူ ပြိုင်၍ ချုပ်ပါသည်။ (ထိုရုပ်နှင့်စိတ် တစ်ပြိုင်နက်ချုပ်မှုကို သေသည်ဟု ဆိုရပါသည်။)

? နာမ်တရားတို့သည်အတူဖြစ်သောရုပ်ကိုမမှီဘဲ အဘယ်ကြောင့် ရှေးရှေးဖြစ်သောရုပ်ကို မှီကြပါသနည်း။

နာမ်တရားတို့သည် အတူဖြစ်သောရုပ်ကိုမမှီဘဲ ရှေးရှေးဖြစ်သော ရုပ်ကိုမှီကြပါသည်။ ရုပ်တရားတို့သည် ဖြစ်ပေါ်စ ဥပါဒ်ခဏမှာ အလွန်အားနည်း၍၊ ဦးရောက်မှသာ အားရှိသဖြင့် နာမ်တရားတို့၏ မှီရာအဖြစ်သို့ရောက်ပါသည်။

? ပဋိသန္ဓေနာမ်သည် အဘယ်ကြောင့် အတူဖြစ်သောရုပ်ကို မှီပါသနည်း။ **

ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် မိမိနှင့်အတူဥပါဒ်သော သဟဇာတ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်မှတစ်ပါး ဘဝသစ်မှာ မှီရာရုပ်မရှိ၍ ရှိရာကိုသာ မှီရပါသည်။ ပဋိသန္ဓေအခိုက် **သဟဇာတသတ္တိသာ** ရ၏။ (**ပုရေဇာတသတ္တိသည် ပဝတ္တိ၌သာ** ရပါသည်။)

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပုရေဖောတပစ္စည်း ပဝတ္တိအခါဠ်သာဖြစ်ပုံ

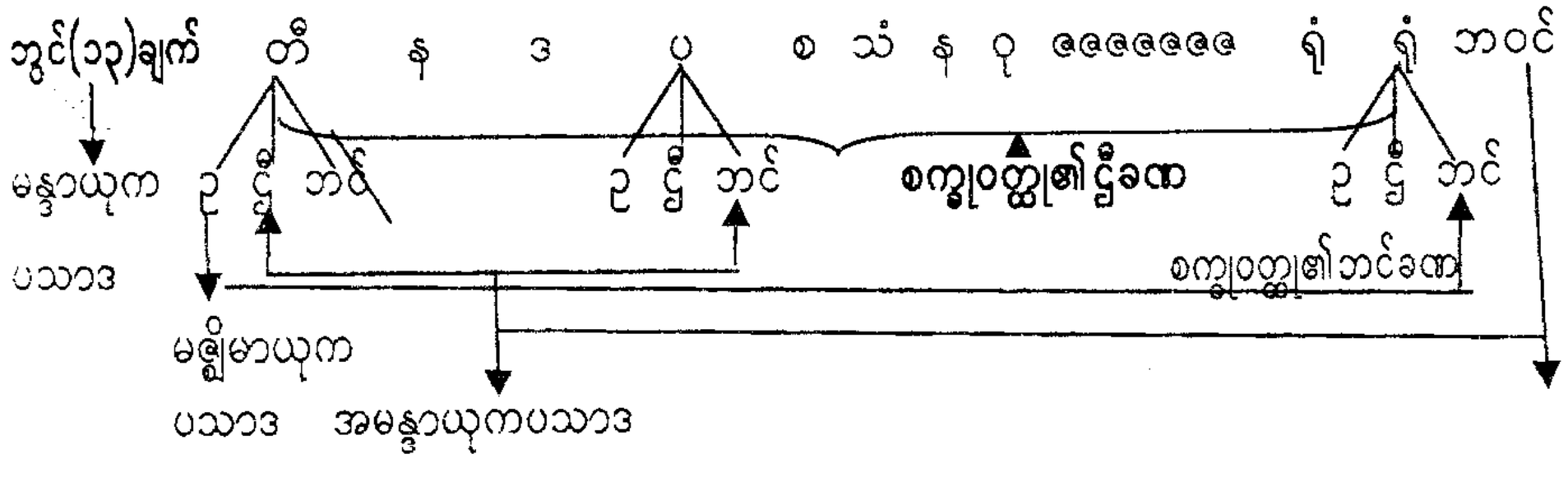
ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်သောအခါ ဂဗ္ဘသေယျကစသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စက္ခုစသောဝတ္ထုရုပ်များ မဖြစ်ကြသေးပါ။ ပဋိသန္ဓေနေ့ပြီးနောက် (၇၇)ရက်ကြာမှ ဖြစ်ကြရပါသည်။ သံသေဒဇ၊ ဩပပါတိကပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စက္ခုစသောရုပ်များဖြစ်ကြသော်လည်း ထိုဝတ္ထုရုပ်များသည် စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့၏ အကြောင်းမဟုတ်ကြသေးပါ။ ပဋိသန္ဓေအခိုက် ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်သော်လည်း ပုရေဖောတသတ္တိ မရှိ။ သဟဖောတသတ္တိသာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ပဝတ္တိအခါသာ ရပါသည်။

? နာမ်ကရုပ်ကို မှီသည်ဆိုရာ၌ ဝတ္ထုရုပ်ထဲက ဝိညာဉ်ဖြစ်သလား၊ မည်သို့မှီပါသနည်း။
အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၏အလိုအတိုင်း ရှင်းပြပါ။ (**နာမ်နှင့်ရုပ် ဝိပွဿနာ**)

p ဝတ္ထုရုပ်ထဲက ဝိညာဉ်ဖြစ်လာသည် မဟုတ်ပါ။ ဝတ္ထုရုပ်နှင့် ဝိညာဉ်သည် သမွယုတ်မဟုတ် ဝိပွယုတ်သာဖြစ်ပါသည်။ မရောနော သီးခြားသာ ဖြစ်ပါသည်။

* စက္ခုဝိညာဉ်က စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီသည်ဆိုရာ၌ ငြိကပ်မှီသောအမှီမျိုး မဟုတ်ပါ။ ဆရာကို တပည့်ကမှီသကဲ့သို့၊ မင်းကို မင်းခယောက်ျားက မှီသကဲ့သို့မှီခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ဆရာမရှိလျှင် တပည့်မရှိနိုင်သကဲ့သို့ စက္ခုဝတ္ထုမရှိလျှင် စက္ခုဝိညာဉ်မဖြစ်၍ စက္ခုဝတ္ထုကို စက္ခုဝိညာဉ်ကမှီသည်ဟု ဋီကာ၊ အဋ္ဌကထာများက ဆိုပါသည်။

အတိမဟန္တာရုံစက္ခုဒွါရဝီထိ

ရုပ်များသည် တစ်ခုဖြစ်ပြီးမှ တစ်ခုဖြစ်နေတာမဟုတ်-

(၁) အတိတဘဝင်၏ဥပါဒ်ခဏဒ္ဒီဖြစ်သော ပသာဒရုပ်တစ်ခုသည် စိတ်သက်(၁၇)ချက် အသက်ပြည့်၍ ဒုတိယတဒါရုံ၏ဘင်နှင့် အပြိုင်ချုပ်သဖြင့် ရူပါရုံနှင့်အသက်တူမျှသောကြောင့် "**မဇ္ဈိမယုကပသာဒ**" မည်၏။

(၂) အတိတဘဝင်၏ရှေ့ စိတ္တက္ခဏတို့ဒ္ဒီဖြစ်ကုန်သော ဘဝင်(၁၃)ချက်၊ ခဏငယ်(၃၇)ခုတို့ဒ္ဒီရှိသော ပသာဒ(၃၇)တို့သည် ဒုတိယတဒါရုံမချုပ်မီ ချုပ်နှင့်၍ ရူပါရုံအောက်အသက်တိုသောကြောင့် "**မန္ဒာယုကပသာဒ**" မည်၏။

(၃) အတိတဘဝင်၏ဒ္ဒီမှစ၍ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ ဘင်တိုင်အောင် ခဏငယ်(၁၁)ချက်တို့ဒ္ဒီရှိသော ပသာဒရုပ်(၁၁)မျိုးတို့သည် ဒုတိယတဒါရုံချုပ်ပြီးသည်၏နောက်မှချုပ်၍ ရူပါရုံထက် ရှည်သောအသက်ရှိသောကြောင့် "**အမန္ဒာယုကပသာဒ**" မည်၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဖိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဝတ္ထုပုရေဏတ သရုပ်ခွဲ

၁။	အဗျဉ်ယဇ္ဈတ္တ(၃)ခု	၅၂	၅၂	ကတ္တား	၁။ မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ တီ.ဘွင်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု/./././.
					၂။ စုတိစိတ်မှပြန်ရေ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် စက္ခုဝတ္ထု/./././.
					၃။ ပဋိသန္ဓေအစရှိ.ရှေးရှေး.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။
					၄။ ရှေ.စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု။
					၅။ စုတိစိတ်မှပြန်ရေ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။
				သမ္ဗဒါန်	၁။ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ/သော.ဒွေ/ဃာ.ဒွေ/ဇိ.ဒွေ/ကာ.ဒွေ
					၂။ မရဏာသန္နအခါ.စက်.ဒွေ/သော.ဒွေ/ဃာ.ဒွေ/ဇိ.ဒွေ/ကာ.ဒွေ
					၃။ ပဋ္ဌဝေါ. အရှိဝိ.၄၊ ဒွေပဋ္ဌ.၁၀ ကြဉ် ပ.ဘွင်.အစရှိ.နောက်နောက် ဝိပါက် ၂၂၊ ကြိ ၂၀။
					၄။ နိရောဓသမာပတ်မှထ. အနာ..ဖိုလ်၊ အရ..ဖိုလ်
					၅။ မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါ.ဘွင်(၁၅)၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သန်.ဒွေ၊ သန္တီရဏ.၃၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏကြိဇော.၅၊ တဒါရုံ၊ စုတိ၊
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပု၊ **ဣန္ဒြေယ**၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၇)
				ကတ္တား	၁။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါ.အစ. ရှေးရှေး.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု
					၂။ စုတိစိတ်မှပြန်ရေ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။
၂။		၅၂	၃	သမ္ဗဒါန်	၁။ ပဋ္ဌဝေါ. နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ၂၁၊
					၂။ မရဏာသန္န ကု.ဇော(၅)ချက်
				ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၆)
				ကတ္တား	၁။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါ.အစ. ရှေးရှေး.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု
					၂။ စုတိစိတ်မှပြန်ရေ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။
၃။		၅၂	အက	သမ္ဗဒါန်	၁။ ပဋ္ဌဝေါ. နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ၁၂။
					၂။ မရဏာသန္န အက.ဇော(၅)ချက်
				ကတ္တား	အာရမ္မဏ၊ ဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပုရေ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၈)

နိဿယပစ္စည်း (ပါဠိတော် ၄၂၁၊ တွင် **ဝတ္ထုပုရေဏတ** ဖြင့်ဟောထားပါသည်။

ကရိဏ်းများ ဗျာ- ဗျာ ၌ ဝတ္ထု(၆)မျိုးတွင် "အာရမ္မဏ"ဝင်၍ (၇)ခု ဖြစ်၏။
ဗျာ- က ၌ ဣန္ဒြေယပြုတ်၍ (၆)ခု ဖြစ်၏။
ဗျာ- အက ၌ (လောဘပါလာ၍)ဝတ္ထုဓိဝင်ပြီး အာရမ္မဏ- (၈)မျိုးလုံး ရ၏။

ဝတ္ထုပုရေဏာတပစ္စည်း ၁။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၂၄။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ပုရေဏာတပစ္စယေန ပစ္စယော**။ ၄၂၁။ အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ဝတ္ထုပုရေဏာတသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	**ဆဝတ္ထု**
			သမ္မဒါန်	ပဋ္ဌဝေါ. အရှုပဝိ.၄ ကြည်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်နောက်သော ဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
			ကရိဏ်း	အာရုမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပု၊ ဂ္ဂန္ဒြေယ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၇)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**စက္ခာယတန်** မနှစ်မြှိုက်ဖွယ်ကြီးမားပြီး အတိတဘဝင်နှင့် ညပါဒ်ပြုနိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု	**စက္ခုဝိညာဏဿ** စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ
	သောတာယတန်/ဃာ/ဓိ/ကာ.နံ.သ	**သောတဝိညာဏဿ/ဃာ/ဓိ/ကာ.ဝိညာဏဿ**
၂။	**ဝတ္ထု** ဟဒယဝတ္ထု (၃ မျိုး) (ပဋ္ဌ,ဒွေ.,စုတိ)	**ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ** ဝိပါက် ၂၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝတ္ထုပုရေဏာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား-

(၁) စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေအားတပ်သော မနှစ်မြှိုက်ဖွယ်ကြီးမားပြီး အတိတဘဝင်နှင့် ညပါဒ်ပြုနိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု၊ (သော/ဃာ/ဓိ/ကာယဝိညာဉ်ဒွေ) (သောတဝတ္ထု/ဃာ/ဓိ/ကာယဝတ္ထု၊)

(၂) **မရဏာသန္နအခါ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ**အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇) ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု၊ (သော/ဃာ/ဓိ/ကာယဝိညာဉ်ဒွေ) (သောတဝတ္ထု/ဃာ/ဓိ/ကာယဝတ္ထု၊)

(၃) ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရှုပဝိပါက် ၄ ခု၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀ ကြည်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်နောက်သောဝိပါက်စိတ် ဗာဒီသ(၂၂)၊ ကြိယာစိတ် ဗီသ(၂၀) အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**၊

(၄) **နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ** အနာဂါမိဖိုလ်/အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**၊

(၅) **မရဏာသန္နအခါ** ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌေ၊ မရဏာသန္နကြိယာစော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**၊

ပစ္စည်းတရား ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အဗျာကတသဿ ဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်နောက်သောဝိပါက်စိတ် ဗာဝီသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ပုရေဇာတပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏အရကား- တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ **ဣန္ဒြိယ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝတ္ထုပုရေဇာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသဿ၏ (ကတ္တားပုဒ်မပါ) သမ္မဒါန်နှင့် ကရိဏ်းကိုသာကောက်ပြ၍၊ ကရိဏ်းသတ္တိ၌ တပြိုင်နက်ရသောပစ္စည်း၊ ယထာရဟရသော ပစ္စည်းနှင့် ယထာရဟရပုံကို ရှင်းလင်းရေးပြပါ။

(သမ္မဒါန်နှင့် ကရိဏ်း ဖေါ်ပြပြီး။)

* နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စည်းသည် **တစ်ပြိုင်နက်**၊

* ဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းရသောအခါ အာရမ္မဏပစ္စည်း၊
ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်အားတပ်သောအခါ **ဣန္ဒြိယ**ပစ္စည်း **ယထာရဟ** ရပါသည်။

ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း ၂။ (ဗျာ–ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၄။ **အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော**။ ၄၂၁။
အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား **ဝတ္ထုပုရေဇာတ**သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	ဗျာ	ကု	ကတ္တား	၁။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါ.အစ. ရှေးရှေး.စိတ်.အတ္ထု.ဉပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု၊
				၂။ စုတိစိတ်မှပြန်ရှေ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတ္ထု.ဉပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု၊
			သမ္မဒါန်	၁။ ပဋ္ဌဝေါ. နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ၂၁၊
				၂။ မရဏာသန္နကု.ဇော(၅)ချက်
			ကရိဏ်း	အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပု၊ ဝိပ၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ကု)
၁။	**ဝတ္ထု** ၁။ ဝု၊ မ.အစ. ရှေးရှေး.စိတ်.အတ္ထု.ဉပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု၊ ၂။ စုတိမှ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတ္ထု.ဉပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု၊	**ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ** ၁။ ပဋ္ဌဝေါ.နောက်နောက်သော ကု ၂၁၊ ၂။ မရဏာသန္နကု.ဇော(၅)

(ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် မပါသောကြောင့် ဣန္ဒြိယ ပြုတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထာရမ္မဏအတိုင်း တပြိုင်နက် ယထာရဟ (၆)ပစ္စည်း ရပါသည်။) (အာရမ္မဏ – ယထာရဟ)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? အဗျာကတမမှသည် ကုသိုလ်မမှအား ဝတ္ထုပုရေဏာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော ကုသလဿဒ္ဓ အဗျာကတော မမှောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ အား၀တ်သော ဝုဒ္ဓော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ မရဏာသန္နကုသိုလ်ဇော(၅)ချက်အား၀တ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်း၀တရား ရ၏။ ကုသလဿ မမှဿ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ်သ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ပုရေဏာတပစ္စယေန ဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား- တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဏာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝတ္ထုပုရေဏာတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? 'အဗျာကတော မမှော ကုသလဿ မမှဿ ပုရေဏာတပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ပဉ္စာဝါရပါဠိတော်ကို ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

* **အာရမ္မဏပုရေဏာတဖြစ်အံ့** – 'အဗျာကတော မမှော'ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား မဟာကုသိုလ်(၈)ခုအား၀တ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား၀တ်သော ဒုရ,ပဋိဃ္ဃန္ဒ,သဏ္ဌ,သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ။ ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား၀တ်သော ဒုရ,ပဋိဃ္ဃန္ဒ,သဏ္ဌ,သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံ ပစ္စည်း၀တရား ရ၏။ 'ကုသလဿ မမှဿ'ဟူသော **သမ္မဒါန်ပုဒ်**၏အရကား မဟာကုသိုလ်(၈)ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ အပွမညာကြဉ်သော စေတသိက် ဆတ္တိ်သ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ 'ပုရေဏာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်းပါဠ်**၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဏာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏပုရေဏာတသတ္တိ ရ၏။

* **ဝတ္ထုပုရေဏာတဖြစ်အံ့** – 'အဗျာကတော မမှော'ဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ . . . . .(ဤစာမျက်နှာ အပေါ်ပိုင်းတွင်. . .)

+++++

ပုရေဏာတဝိပ္ပယုတ္တ- ပုရေဏာတနိဿယနှင့် တူပါသည်။ စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီပြီး စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ရသောကြောင့်၊ ဝတ္ထုရုပ်နှင့် ဝိညာဉ်သည် **သမ္မယုတ်ဟု ယုံမှားနိုင်**ပါသည်။ ထိုယုံမှားမှုမှကင်းရန် ဝတ္ထုပုရေဏာတဝိပ္ပယုတ္တကို ဟောပါသည်။

ဝတ္ထုပုရေဏာတတ္ထိ- ဤပစ္စည်းသည် အတ္ထိသဘော **ပစ္စယုပ္ပန်အနေအား**ဖြင့် **ထင်ရှားရှိ**ကြောင်း၊

ဝတ္ထုပုရေဏာတအဝိဂတ- အဝိဂတသဘောအား**ဖြင့် မကင်းသေး, မချုပ်သေးကြောင်း** ထင်ရှား ပြလိုသောကြောင့် ဟောပါသည်။ ++++++

ဝတ္ထုပုရေဏတပစ္စည်း ၃။ (ဗျာ–အကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၄။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလသဿ ဓမ္မဿ ပုရေဏတပစ္စယေန ပစ္စယော**။ ၄၂၁။ အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား **ဝတ္ထုပုရေဏတသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

			ကတ္တား:	၁။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါ.အစ. ရှေးရှေး.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု
				၂။ စုတိစိတ်မှပြန်ရှေ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။
၃။	ဗျာ	အကု	သမ္မဒါန်	၁။ ပဋ္ဌဝေါ. နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ၁၂။
				၂။ မရဏာသန္န အကု.ဇော(၅)ချက်
			ကရိဏ်း:	အာရမ္မဏာ၊ ဓိ၊ နိဿယ၊ ဥပ၊ ပုရေ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၈)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (အကု)
၁။	**ဝတ္ထု**	**အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ**
	၁။ ဝု၊ မ.အစ. ရှေးရှေး.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။	၁။ ပဋ္ဌဝေါ.နောက်နောက်သော အကု ၁၂။
	၂။ စုတိမှ.(၁၇)ချက်.စိတ်.အတူ.ဥပါဒ် ဟဒယဝတ္ထု။	၂။ မရဏာသန္န အကု.ဇော(၅)

(အကုသိုလ်ထဲတွင် 'လောဘ'ပါလာသောကြောင့် **ဝတ္ထာဓိ** ဝင်လာပါသည်။ ဝတ္ထာဓိ၏ ပစ္စည်းရေအတိုင်း (၈)ပစ္စည်း ရပါသည်။

? အဗျာကတဓမ္မသည် အကုသိုလ်ဓမ္မအား ဝတ္ထုပုရေဏတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အကုသလဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား– ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ အားတပ်သော ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ မရဏာသန္နအကုသိုလ်ဇော(၅)ချက်အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ပုရေဏတပစ္စယေန ဟူသော–**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား– တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏာ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝတ္ထုပုရေဏတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ရွှေက ကုသိုလ်၊ နောက်နောက်ကို၊ မြို့ကြီး ပေးစေသော်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယပစ္စည်း

ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယသည် မိုရာဝတ္ထုလည်း ဖြစ်ရမည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားမဖြစ်မို ရှေးကလည်း ပစ္စယုပ္ပန်အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်နေရပါမည်။ ဆိုင်ရာအသီးသီးသောကိစ္စဖြင့်လည်း အစိုးရသောပစ္စည်းသည် ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယပစ္စည်း မည်ပါသည်။ ဥပမာ-

ဓထရဋ္ဌ အစရှိသောနတ်မင်းကြီးလေးပါးတို့သည် အချင်းချင်း၏ဂုဏ်ကို မဟန့်တားကြဘဲ ဆိုင်ရာ(ဂုမ္ဘာန်,ယက္ခ)စသည်တို့ကို အုပ်စိုးကြသကဲ့သို့ စက္ခုပသာဒက ဒဿနကိစ္စဖြင့် မိမိကိုမိုသော စက္ခုဝိညာဉ်ကို အစိုးရ၏။ စက္ခုပသာဒအားနည်းလျှင် စက္ခုပသာဒကိုမိုသော စက္ခုဝိညာဉ်အားနည်း၍ မျက်စိမှုန်ခြင်းဖြစ်၏။ ထို့အတူ **သောတပသာဒ** စသည်ကလည်း သဝနကိစ္စစသည်ဖြင့် မိမိကိုမိုသော **သောတဝိညာဉ်**စသည်ကို အစိုးရ၏။

? အဘယ်ကြောင့် **ဟဒယဝတ္ထု**သည် ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယ မဖြစ်ပါသနည်း။

* ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဋ္ဌဝတ္ထုကဲ့သို့ ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီး မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏မိုရာဖြစ်သော်လည်း မိုရာဝိညာဉ်ကို ထက်အောင်၊ နှံ့အောင်ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပေ။
* ပဋ္ဌဝတ္ထုနှင့် ရူပါရုံတို့သည် အခံဓာတ်၊ အတိုက်ဓာတ် ဖြစ်ကြသည်။ စက္ခုဒွါရနှင့် ရူပါရုံတို့တိုက်၍ စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်၏။ စက္ခုဝိညာဉ်သည် စက္ခုဝတ္ထုကိုမိုု၍ ဖြစ်၏။ စက္ခုဝတ္ထုသည် စက္ခုဝိညာဉ်ကို အစိုးရ၏။
* မမွာရုံနှင့် စက္ခုဝိညာဉ်သည် အခံဓာတ်၊ အတိုက်ဓာတ် မဟုတ်။ မမွာရုံသည် မနောဒွါရဌာသာခိုက်၍ မနောအကြည်မှာသာ ပေါ်ရ၏။ **ဟဒယဝတ္ထုသည် ဒွါရမထိုက်သောကြောင့် မိုရာသာဖြစ်၍ အစိုးမရ။ ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယ မဖြစ်ပါ။**

(ပစ္စည်းသည် ပဋ္ဌာန်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်သည် ဒွေပဋ္ဌ(၁၀)ဖြစ်သောကြောင့် သခ်္ခ်ာ ဗျာ-ဗျာ သာရ၏။)

၂။	ဝတ္ထု ပုဒ်ရေးတိုန်ိုယ	မန္ဒာယုက, အမန္ဒာယုက, မဇ္ဈိမာယုကအားဖြင့် ၃ ပါးတို့တွင် မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘွင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဋ္ဌဝတ္ထု၊	ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်	၁ ဗျာဗျာ	၆ +ဣ

သုဒ္ဓသခ်္ခ်ာဆိုရိုး။ ။ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသခ်္ခ်ာဝါရ၌ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်အားတပ်သော မန္ဒာယုက,အမန္ဒာယုက,မဇ္ဈိမာယုကအားဖြင့်(၃)ပါးတို့တွင် မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘွင်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဋ္ဌာန်း၊ ဤတရားတို့သည် **ဝတ္ထုပုဒ်ရေးတိုန်ိုယပစ္စည်း** တတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သခ်္ခ်ာ ဇကံ။ ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသည်တည်း။

ဇကံ ဟူသော်ကား- **အဗျာကတော** အဗျာကတဿ၊ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသည်ကား- နိဿယ၊ပုရေဇာတ၊ **ဣန္ဒြိယ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဝတ္ထုပုရေဏတိန္ဒြိယပစ္စည်း ၁။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနုက်)

၄၃၀။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော**။

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ဝတ္ထုပုရေဏတိန္ဒြိယ**သတ်ဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	**ပဋ္ဌဝတ္ထု**
			သမ္ပဒါန်	ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇၊
			ကရိဏ်း:	နိဿယ၊ ပုရေဏတ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိဂတ၊ (၆)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**စက္ခုန္ဒြိယ်** မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတ်ဘင်္ဂနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု	**စက္ခုဝိညာဏဿ** စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ
	သောတိန္ဒြိယ်/ဃာ/ဓိ/ကာယိန္ဒြိယ်	**သောတဝိညာဏဿ/ဃာ/ဓိ/ကာ.ဝိညာဏဿ**

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဝတ္ထုပုရေဏတသတ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အဗျာကတော အဗျာကတဿ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ အားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘင်္ဂနှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုန္ဒြေ၊ **မရဏာသန္နအခါ** စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေအားတပ်သော စုတိစိတ်မပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။
(သော/ဃာ/ဓိ/ကာယဝိညာဉ်ဒွေ) (သောတဝတ္ထု/ဃာ/ဓိ/ကာယဝတ္ထု၊)
အဗျာကတဿ ဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား- တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော နိဿယ၊ ပုရေဏတ၊ **ဣန္ဒြိယ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ်တို့တွင် **ဝတ္ထုပုရေဏတိန္ဒြိယသတ်** ဟုဆိုအပ်သော သတ်ဝိသေသ ရ၏။

ပုရေဏတထိုက်/မထိုက်သော ဟဒယဝတ္ထု

* နိရောဓသမာပတ် ထခါနီး ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍ နိရောဓသမာပတ်ထသောအခါ စိတ်,စေတသိက်များ ပြန်ဖြစ်ပေါ်ကြသည်။
ထိုဟဒယဝတ္ထု သည် ဝတ္ထုပုရေဏတပစ္စည်း ထိုက်ပါသည်။

* နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားစဉ် ဟဒယဝတ္ထုသည် ထိုဟဒယဝတ္ထုကိုမှီသည့် စိတ်,စေတသိက်များ ချုပ်နေခြင်းကြောင့် ဝတ္ထုပုရေဏတပစ္စည်း မထိုက်။

ဟဒယဝတ္ထု (၃)မျိုး အထူး

(၁) သဟဇာတ ဟဒယဝတ္ထု - ပဋိသန္ဓေကာလ၌သာ ဖြစ်သည်။
(၂) ပုရေဏတ ဟဒယဝတ္ထု - ပဝတ္တိကာလ၌သာ ဖြစ်သည်။ (ပုရေ= ပဝတ်, ပဋ္ဌ၀ေါ)
(၃) ဝတ္ထာရမ္မဏ ဟဒယဝတ္ထု - သေခါနီးကာလ၌သာ ဖြစ်သည်။ ++

အခန်း(၆)

၆။ ပစ္စာဇာတမိုဠ်း

ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်နှင့်ပြီးသည့်နောက်မှ ပစ္စည်းတရားကဖြစ်ပြီး၊ ရှေးကဖြစ်နှင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့ကူညီသောပစ္စည်းသည် "ပစ္စာဇာတပစ္စည်း" ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းနာမ်တရားက နောက်မှဖြစ်၍ အကျိုးရပ်တရားက အရင်ဖြစ်သော ထူးဆန်းသော ပစ္စည်းဖြစ် ပါသည်။ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာများ၌ လင်းတဉ်ငယ်ဖြင့် ဥပမာ ပြသည်။

* မိဘများက ချီသယ်၍ ကျွေးရိုးထုံးစံမရှိသော လင်းတငယ်များသည် အစာရှာထွက်သော မိဘများထံမှ တစ်နေ့နေ့အစာရနိုးဖြင့် မျှော်ကိုးစောင့်ငြားသော်လည်း မစားရရှာပေ။ မစားရသော်လည်း စားရလိမ့်မည်ဟူသော အာသာ(စေတနာ)က ထိုလင်းတငယ်များအား မသေအောင် ထောက်ပံ့ထား၍ မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် အသက်ရှင်ကြရသည်။ အသက်ရှင်ခြင်းအကျိုးက ဦးစွာဖြစ်၍ ကိုယ်တိုင်ပျံသန်းနိုင်မှ အစာစားရခြင်းအကြောင်းက နောက်မှဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

အစာအာဟာရ၌ တောင်းတတပ်မက်နှစ်သက်သည့် ရသတဏှာနှင့်ယှဉ်သော စေတနာ(နာမ်တရား)က လင်းတငယ်၏ကိုယ်ခန္ဓာ(ရုပ်)ကို မသေရအောင် ထောက်ပံ့သကဲ့သို့၊ နောက်နောက်မှဖြစ်ကြသည့်ပစ္စည်း(နာမ်တရား)တွေက ရှေးကဖြစ်နှင့်နေကြသည့် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်)တို့အား စည်ပင်ကြီးပွားအောင်၊ နောင်မိမိနှင့်တူသောရုပ်အစဉ်ထပ်မံ၍ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားအောင် ထောက်ပံ့သမှု ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။

* ရှေးကပေါက်နှင့်ပြီးသော အင်ကြင်းပင်ငယ်တို့ကို နောက်မှရွာသောမိုးရေက စည်ပင်ကြီးပွားအောင် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီးသော၊ 'ဦ' အနေနှင့်ထင်ရှားသော ပစ္စယုပ္ပန် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်များကို နောက်မှဖြစ်သောပစ္စည်း(စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်)တရားတို့က အဆင့်ဆင့် စည်ပင်ကြီးပွားစေပြီး သေသည့်တိုင်**ထောက်ပံ့ကူညီ**သောသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

* မျိုးစေ့ကြောင့် ပေါက်လာသော အပင်ကို ရေလောင်းသကဲ့သို့၊

* * မွေးစကလေးကို နို့တိုက်ရသကဲ့သို့- နောက်မှဖြစ်သောနာမ်တရားတို့က ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီးသော ရုပ်တရားတို့ကို မသေမချင်း မပုပ်မသိုး,လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ရှင်သန်အောင် ထောက်ပံ့ထား၏။

၁။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်း (တပိုဒ်)

✗ ပဋိသန္ဓေအခိုက် ပစ္စာဇာတပစ္စည်း မရပါ။
အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီး ရုပ်မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

✓ ပထမဘင်သည် ကမ္မဇ၊ ဥတုဇရုပ် (၂)ပါးကို ကျေးဇူးပြုပါသည်။
ဒုတိယဘင်စသည်သည် ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ စိတ္တဇရုပ် (၃)ပါးကို ကျေးဇူးပြုပါသည်။

* အာဟာရဇရုပ်များဖြစ်ပြီးနောက် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်(၁၀)မှတစ်ပါး နောက်နောက် စိတ်၊ စေတသိက်တို့သည် ရှေးရှေးဖြစ်နှင့်၍ ဦဒအနေဖြင့်ရှိသော ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ စိတ္တဇ၊ အာဟာရဇ ရုပ်(၄)ပါးကို ကျေးဇူးပြု၏။

ပစ္ဆာဇာတမျိုး (၄)ပစ္စည်းရှိပါသည်-

၁။ **ပစ္ဆာဇာတ** ၂။ **ဝိပွယုတ္တတွင် ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ**

၃။ **အတ္ထိတွင် ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ,** ၄။ **အဝိဂတတွင် ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတ**

ပစ္ဆာဇာတမျိုး အနုလုံ သုဒ္ဓသင်္ချာယောဇနာ

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ပစ္ဆာဇာတ ပစ်.ဝိပွယုတ္တ ပစ်.အတ္ထိ ပစ်.အဝိဂတ	ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄ ခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစ ရှိသော **နောက်ဖြစ်သော** နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊	ပဋိသန္ဓေအစ၊ **ရှေးရှေးသော** စိတ်နှင့်အတူဥ.ရုပ်၏ဦသို့.ရောက် ဧကဇကာယ, ဒွိဇကာယ, တိဇကာယ, စတုဇကာယ	၂	၄ ပစ်၊ ဝိပ် အတ်၊ အဝိ

သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရိုး။ ။**ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ရုပ်၏ဦသို့ရောက်သော ဧကဇကာယ,ဒွိဇကာယ,တိဇကာယ,စတုဇကာယ အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄ ခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစ ရှိသော နောက်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ဤတရားတို့သည် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ တီဏိ။ ပစ္စည်းရေ(၄)ဟူသည်တည်း။

တီဏိဟူသော်ကား-

ကုသလော **အဗျာ**ကတာသု၊ အကုသလော **အဗျာ**ကတာသု၊ **အဗျာ**ကတော **အဗျာ**ကတာသု၊ ဟူသည်တည်း။ ။

ပစ္စည်းရေ ၄ ဟူသည်ကား ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

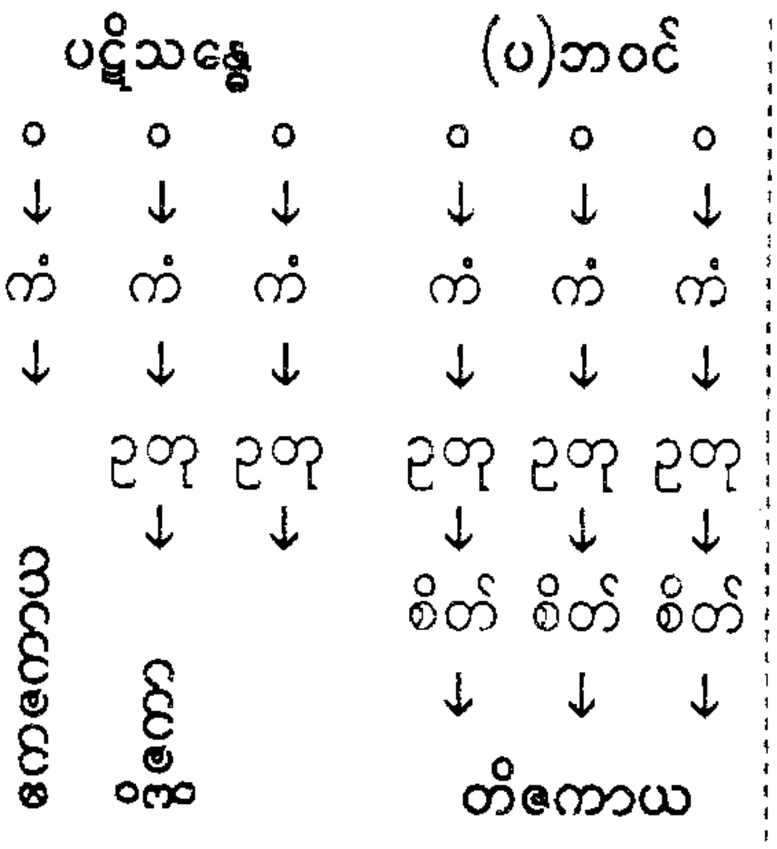
ပစ္ဆာဇာတမျိုး ပါဠိတော်ဇယော:

ဝိဓိပါဠိ		အနုဝါဒပါဠိတော်	
ပဒ	ပဒါ	ပစ္စည်း = ကတ္တား:	ပစ္စယုပ္ပန် = သမ္မဒါန်
ကု	ဗျာ	ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ	ပုရေဇာတသဟဇာတ ကာယသဟ
အကု	ဗျာ	″ အကုသလာ ခန္ဓာ	″ ″ ″
ဗျာ	ဗျာ	″ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာ ဗျာကတာ ခန္ဓာ	″ ″ ″

ဤပစ္စည်းသည် ပစ္စည်းက နာမ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်က ရုပ် ဖြစ်၏။ (ဝတ္ထု.ပု နှင့်ပြောင်းပြန်၊)

ပစ္ဆာဇာတ၏ ပစ္စည်းတရားတွင် အရူပဝိပါက် ၄ ခုကြဉ်သော ကုသိုလ်,အကုသိုလ်, အဗျာကတတရားများ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းတွင် ကု,အကု,ဗျာ ဟူ၍ (၃)ချက်ရ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွင် ရုပ်တရားသာဖြစ်ခြင်းကြောင့် **အဗျာကတကိန်းသေ** ရနေပါသည်။

ရူပသမုဋ္ဌာန(၄)မျိုး

ဧကဧကာယ– ကံတစ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ (ပဋိသန္ဓေ၏ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်သောကမ္မဇရုပ်)

ဒွိဧကာယ– ကံ၊ ဥတု အကြောင်းနှစ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဌိတိခဏ၌ရှိသော ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်များ၊

တိဧကာယ– ကံ၊ ဥတု၊ စိတ် အကြောင်း(၃)ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ ပထမဘင်္ဂ၏ ဥပါဒ်၌ ရှိသော ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်များ၊

စတုဧကာယ ကံ၊ ဥတု၊ စိတ်၊ အာဟာရ– အကြောင်း –၄ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ (ဂဗ္ဘသေယျက)အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် (၂)သတ္တဟာ၊ (၃)သတ္တဟာအဖြစ်၊ အမိစားအပ်သောရသဓာတ်ရည်စိမ့်ဝင်သောအခါ၊ သံသေဒဇ၊ ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် မိမိတံတွေးကိုမျိုသောအခါ၊ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်၏။ အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ပေါ်ချိန်၌ ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ စိတ္တဇ၊ အာဟာရဇဟု ရုပ်(၄)ခုဖြစ်၍ စတုဧကာယ ရ၏။

ပဝတ္တိအခါ– ကာမဘုံ၌ စတုဧကာယရုပ်(၄)မျိုးရ၏။

ရူပဘုံ၌ အာဟာရဇရုပ်မရ၍၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်(၁၀)၏ ဥပါဒ်ခဏ၌စိတ္တရုပ် မဖြစ်၍၊ ဒွိဧကာယ၊ တိဧကာယသာ ရ၏။ **ရုပ်မှာ**–

* ရူပဘုံအတွက် စက္ခု၊ သောတဝိညာဉ်များ၌ ဒွိဧကာယ(ကမ္မဇနှင့် ဥတုဇ)၊
* ကာမဘုံအတွက် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်(၁၀)၌ တိဧကာယ(ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇ)
* ဒွေ–၁၀၊ အရူပဝိပါက်(၄)ခုကြဉ်သော စိတ်(၇၅)ခုသည် ဥပါဒ်အခိုက်၌ စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်သဖြင့် တိဧကာယ၊ စတုဧကာယ ရ၏။

ရူပဘုံအတွက် – အာဟာရဇရုပ်မရှိ၍ တိဧကာယ(ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ စိတ္တဇ)

ကာမဘုံအတွက် – အာဟာရဇရုပ်ရ၍ စတုဧကာယရ၏။ (ကမ္မဇ၊ဥတုဇ၊စိတ္တဇ၊အာဟာရဇ)

ဗြဟ္မာ၏အာဟာရ= ပီတိဘင်ခဏ= ပီတိနှင့်ယှဉ်သောအစာ= နာမ်အာဟာရ

ပစ္ဆာဇောတပစ္စည်းအကောက်–

* ကုသိုလ်,အကုသိုလ်ရှေ့၌ ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းရှိ၍ ၎င်းနှင့်ဥပါဒ်သောရုပ်အား၊
* ဗျာမှာ ပဋိသန္ဓေစသည်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ရုပ်အား ကျေးဇူးပြု၏။

◈ ကု,အကုမှာ တိဇ, စတုဧကာယ၊ ဗျာမှာ ဧကဇ၊ ဒွိဇ၊ တိဇ၊ စတုဧကာယ၊

ကရိဏ်း– သုဒ္ဓသန်္ဒိဿပစ္စည်းရေအတိုင်း တပြိုင်နက် (၄)ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္ဆာဇောတပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ပစ္စယဝိဘင်္ဂ-ဗျာ(၃)ချည်	က	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဠဝေါ.ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊
				သမ္မဒါန်	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါအစ. ရေးရေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်၍ ရပ်၏'ဒွိ'သို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊
				ကရိဏ်း:	**ပစ္ဆာဇောတ**၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၄)
၂။		အက	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဠဝေါ.ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊
				သမ္မဒါန်	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါအစ. ရေးရေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်၍ ရပ်၏'ဒွိ'သို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊
				ကရိဏ်း:	**ပစ္ဆာဇောတ**၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၄)
၃။		ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဠဝေါ.ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ(၄)ကြဉ်သော (ပ)ဘွင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော ဝိ ၃၂၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈၊
				သမ္မဒါန်	ပဋိသန္ဓေ.အစရှိသော ရေးရေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်၍ ရပ်၏'ဓွိ'သို့ရောက်သော ကေဇ၊ ဒွိ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊
				ကရိဏ်း:	**ပစ္ဆာဇောတ**၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၄)

ပစ္ဆာဇောတပစ္စည်း ၁။ (က-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၅။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပစ္ဆာဇောတပစ္စယေန ပစ္စယော။**
ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပစ္ဆာဇောတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	က	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဠဝေါ.ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊
			သမ္မဒါန်	ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါအစ. ရေးရေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်၍ ရပ်၏'ဒွိ'သို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊
			ကရိဏ်း:	**ပစ္ဆာဇောတ**၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၄)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(က) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၂။	**ပစ္ဆာဇောတာ ကုသလာ ခန္ဓာ** ပဠဝေါ.ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊	**ပုရေဇောတဿ ဣမဿ ကာယဿ** ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါအစ. ရေးရေးသောစိတ်နှင့် အတူညပါဒ်၍ ရပ်၏'ဒွိ'သို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊

ပစ္ဆာဇောတမျိုး-- ဝိပွယုတ္တ ပါဠိတော် (၄၃၄)၊ အတ္ထိ (၄၃၅)၊ အတ္ထိ (၄၃၈) ကို.ဒွိဟော၊

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတာသဒ္ဒ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏'ဦ'သို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈) ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတာသ ဓမ္မသဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏'ဦ'သို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေနဟူသော- **ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ပစ္ဆာဇာတသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ၂။ (အကု-ဗျာ)

အကု-ဗျာသည် **ကု-ဗျာ** နည်းတူဖြစ်ပြီး၊ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သာထူး၏။

၃။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၅။ အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏။

၃။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ပဋ္ဌဝေါ.ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ(၄)ကြဉ်သော (ပ)ဘွင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော ဝိပါက် ၃၂၊ ကြိယာ ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈၊
			သမ္ပဒါန်:	ပဋ္ဌသန္ဓေ.အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏'ဦ'သို့ရောက်သော ဇကဇ၊ ဒွိ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊
			ကရိဏ်း:	**ပစ္ဆာဇာတ**၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၄)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ပစ္ဆာဇာတာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ** ပဋ္ဌဝေါ.ဖြစ်သောအခါအရူပဝိ(၄)ကြဉ်သော (ပ)ဘွင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော ဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊	**ပုရေဇာတသဟဇာတ ကမ္မသဟဇာတ ကာယသဟ** ပဋ္ဌသန္ဓေအစ. ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏'ဦ'သို့ရောက်သော ဇကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊

? အဗျာကတမေ့မသည် အဗျာကတမေ့မအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒ အဗျာကတော မမ့မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဦ့်သို့ရောက်သော ဇာဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ(၄)ကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ဗာတ္တိံသ(၃၂)၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသ မမ့မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဦ့်သို့ရောက်သော ဇာဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠ်၏အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **ပစ္ဆာဇာတသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* ကု,အကုတို့သည် ဇောကိစ္စဖြစ်သောကြောင့် **ပ-ဇောရှေ.ဒ္ဒ်** ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝိထိတွင် ဝုဒ္ဓော၊ မနောဒ္ဓါရဝိထိတွင် မနောဒ္ဓါဈာဝဇ္ဇန်း ရှိနေသည်။ ဝုဒ္ဓော၊ မနောဒ္ဓါဈာဝဇ္ဇန်းရောက်လာသည့် အခါ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ ဖြစ်ပါသည်။

* **တိဇကာယ**သည် ဗြဟ္မာများ၏သန္တာန်မှာ အာဟာရဇ မရှိသောကြောင့်၊

* **စတုဇကာယ**သည် ကာမသတ္တဝါများ၏ သန္တာန်မှာဖြစ်ပါသည်။

ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ- နောက်မှဖြစ်သောပစ္စည်းနာမ်က ရှေးကဖြစ်နှင့်နေပြီး ဌီအခိုက်မှာတည် နေသောရပ်များအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိနှင့် ကျေးဇူးပြုလိုက်သောအခါမှာ ထိုနာမ်နှင့်ရပ်သည် သမ္ပယုတ်များဖြစ်လေမလားဟု ယုံမှားဘွယ်ရာအတွက် ဖြေရှင်းသောအားဖြင့် **ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ** ပစ္စည်းကို ဟောပါသည်။

ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတ- အတ္ထိ၏သဘောသည် ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် နှစ်ပါးလုံး ထင်ရှားရှိနေဆဲ ဖြစ်နေရမည်။ အနာဂတ်သဘောရှိလတ္တံ့နှင့် မဆိုင်ပါ။ ပစ္စည်းမဖြစ်ပေါ်မီက ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်သောရပ်တို့အား တင်ကြိုပြီး ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း မတတ်နိုင်ပါ။ ထင်ရှား ရှိနေမှသာလျှင် တတ်နိုင်သောကြောင့် **ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတ**ကို ဟောပါသည်။

မကောင်းမှုများ၊ ပယ်ကာရှား၊ သူတော်ကောင်းတရား ပွားစေသော်။
ကောင်းရာသုဂတိ၊ လားရာရှိ ပျော်သည့်စိတ်ဓာတ် ရှိစေသော်။
ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ လွန်ချမ်းသာ၊ မကွေမကွာ ဖြစ်စေသော်။

++

ဦးတင်ဝင်း(ဖိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၇)

၇။ ဗလဝ ဒုဗ္ဘလ နာနာကွဏ်ိက ကမ္မ

ခဏမတ္တ အသီးအခြားခဏမှာဖြစ်သော "စေတနာ"သည် **နာနာကွဏ်ိကကမ္မ** မည်၏။ ရေ၊ မြေ..စသော အထောက်အပံ့ရသော မျိုးစေ့သည် သစ်ပင်ကြီးကို ဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့ နာနာကွဏ်ိကစေတနာသည် ဂတိ၊ ကာလ၊ ဥပဓိ၊ ပယောဂ ဆိုသည့်အကြောင်းအထောက်အပံ့ ရလျှင် (၃၁)ဘုံ၌ အမျိုးမျိုးကြီးကျယ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်ကိုဎင်း၊ နာနာတ္ထကာယ (အမျိုးမျိုးသောရုပ်၊ အထူးထူးသောသဘောရှိသော ခန္ဓာကိုယ်-လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ)၊ နာနာတ္ထသညီ (အမျိုးမျိုးသောနာမ်၊ အထူးထူးသဘောရှိသော အမှတ်သညာစသော ဘဝ-၉ ပါး) ကိုဎင်း၊ ဇလာဗုဇ..စသော ပဋိသန္ဓေ(၄)မျိုးကိုဎင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

(၃၁)ဘုံမှာ သတ္တဝါများဖြစ်ရမူသည် "နာနာကွဏ်ိက ကမ္မ"သတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

နာနာကွဏ်ိက ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာသည် (ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်) ခဏတ္တယ ပြည့်သည်နှင့် နာမ်တရားတို့၏သက်တမ်းအားလျော်စွာ ချုပ်သွားသော်လည်း နောင်အကြောင်း သင့်လျော်သောအခါ ထိုက်သင့်သော အကျိုးကိုဖြစ်စေရန် သတ္တိထူးထားခဲ့ပါသည်။ သတ္တိထူးသည် ပညတ်မဟုတ်၊ ပရမတ္ထတရားတို့၏သတ္တိထူးသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ-၁- ငယ်စဉ်ကသင်ကြားခဲ့သော အတတ်ပညာများသည် ချုပ်ကွယ်နေသော်လည်း နောက်သင်ကြားသော အတတ်ပညာများကို ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဥပမာ-၂- ငွေချေးသည့်ကိစ္စ- ငွေရလျှင်ရခြင်း ချုပ်ပျောက်သွားသော်လည်း ပြန်ဆပ်ရန် အကြွေးရှိနေမှု သတ္တိကျန်နေလျှင် ကြွေးကိုကျေအောင်ဆပ်ပြီးမှသာ တာဝန်ကျေပါမည်။

မိမိပြုလုပ်လိုက်သောကံသည် အနုသယဓာတ်/ဝါသနာဓာတ်များကဲ့သို့ နောက်အကြောင်း ညီညွတ်လျှင် အကျိုးပေးရန် နာနာကွဏ်ိကသတ္တိထူးကိုထားခဲ့ပြီး ချုပ်သွား၏။ အကျိုးပေးပြီးမှသာ ကံကြွေး၊ ဝဋ်ကြွေး ပြေလည်သွားပါသည်။ အဟောသိကံဖြစ်သွားသော ကံများလည်း ရှိပါသည်။

နာနာကွဏ်ိကကမ္မ အကျိုးပေးပုံ

* အချို့နာနာကွဏ်ိကစေတနာသည် (ပစ္စက္ခဘဝ)မှာအကျိုးပေး၏။
* အချို့နာနာကွဏ်ိကစေတနာသည် ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးသည်။
* အချို့နာနာကွဏ်ိကစေတနာသည် တတိယဘဝမှ နိဗ္ဗာန်မရမီကြား အကြောင်းညီညွတ်လျှင် အကျိုးပေးခွင့်ရလျှင် အကျိုးပေး၏။ ကမ္ဘာများစွာ၊ ဘဝများစွာ ခြားသော်လည်း အကျိုးပေးခွင့်ရက ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိ နှစ်မျိုးလုံး အကျိုးပေး၏။

သတ္တဝါတို့ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်းမှ ဖြစ်ပုံ

* မျိုးစေ့အမျိုးမျိုးကြောင့် သစ်ပင်အမျိုးမျိုးပေါက်သကဲ့သို့၊
* ကံအမျိုးမျိုးကြောင့် သတ္တဝါအမျိုးမျိုး၊ ဘုံဘဝအမျိုးမျိုး၊ ဆင်းရဲချမ်းသာခံစားမှု၊ ဘုံဗိမာန်ရော၊ မြေ၊ တော၊ တောင်...စသည်တို့ဖြစ်ကြရ၏။

- ဆင်းရဲလှသောပုဂ္ဂိုလ်များ ရုတ်တရက် ထီပေါက်၍ ချမ်းသာလာမှု၊
- သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်... စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ အသတ်ခံရမှု၊ ထောင်ထဲရောက်မှု.. တို့သည် နာနာကွဏိကကမ္မ၏ အကျိုးပေးဆန်းကြယ်မှုများ ဖြစ်ပါသည်။

စေတနာကိစ္စ(၂)မျိုး

* မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သော သဟဇာတ်တရားတို့ကို စီရင်နှိုးဆော်ခြင်း (သဟဇာတကမ္မ ကိစ္စ)
  - စိတ် ၈၉ မှာရှိသော စေတနာ(၈၉)၊
* နောင်အနာဂတ်၌ အကျိုးဝိပါက်နှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းငှါ မျိုးထားခြင်း၊ (နာနာကွဏိက ကမ္မကိစ္စ) ကု-၂၁၊ အကု-၁၂ မှာရှိသော စေတသိက် **၃၃**(စေတနာ)၊

သတ္တိကျန်လို့အကျိုးပေးခြင်း

* ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် မှာရှိသော စေတနာ(၃၃)သည် နှစ်ကိစ္စစလုံး ဆောင်ရွက်၏။
* ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀ မှာရှိသော စေတနာသည် သဟဇာတကမ္မ ၁ ကိစ္စသာ ဆောင်ရွက်၏။ (သဟဇာတ်တရားများကိုစီရင်/နှိုးဆော်ခြင်း၊)

ဒုဗ္ဗလကာမကုသိုလ် ၈၊ အကုသိုလ် ၁၂ စေတနာ ⟶ ကာမဝိပါက် ၂၃၊ စေတသိက် ၃၃၊
ဗလဝဒုဗ္ဗလ ပဋိဃဝေါကုသိုလ် **၁၃**၊ အကု-၁၂စေတနာ ⟶ ကဋတ္တာရုပ်၊
(အရုပ.ကု-၄, မဂ်-၄ ကြည့်)

ကမ္မပစ္စည်း(၄)မျိုး

* သဟဇာတကမ္မ(သဟဇာတမျိုး)
  စိတ်(၈၉)ရှိ စေတနာ / စိတ်၈၉၊ စေတနာကြည် စေ.၅၁၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊
* အနန္တရကမ္မ(အနန္တရမျိုး) (အနန္တရနှင့် ကမ္မတို့၏ သဘာဂ ဃဋနာ ပြုထား၊)
  မဂ် ၄ ခုရှိစေတနာ / မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄ ခု၊
* ဗလဝနာနာကွဏိက ကမ္မ(ပကတူပနိဿယမျိုး)
  ဗလဝကုသိုလ်၂၁၊ အကု-၁၂ ရှိ စေတနာ / ဝိပါက် ၃၆၊ စေတသိက် ၃၈၊
* ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိက ကမ္မ(ကမ္မမျိုး)
  သီးခြားမျိုးဖြစ်၍ ပကတူပနှင့် မဆိုင်ပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သန်္ဂြာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ဗလဝ ဒုဗ္ဗလ နာနာကွဏ်ိကကမ္မ	ကာမကု, အကု စေတနာ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိက ကမ္မ	ကာမဝိပါက် ၂၃ နာမက္ခန္ဓာ	၂	၁ (ကမ္မ)
၂။		ပဉ္စဝေါ. ကု, အကု စေတနာ **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိက ကမ္မ**	ကဋ္ဌတ္တာရုပ်		

သုဒ္ဓသန်္ဂြာဆိုရိုး။ ။ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသန်္ဂြာဝါရ၌ ကာမဝိပါက် တေဝီသ(၂၃) နာမက္ခန္ဓာအား‌တပ်သော ကာမကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဟုဆိုအပ်သော ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အား‌တပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ ဤတရား‌တို့သည် **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ ပစ္စည်း** တတ်သော‌တရား‌တို့ မည်ကုန်၏။

သန်္ဂြာ ဒွေ။ ပစ္စည်း‌ရေ(၁)ဟူသည်တည်း။ ဒွေ ဟူသော်ကား-

ကုသလော အဗျာကတသ၊ အကုသလော အဗျာကတသ၊ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်း‌ရေ(၁)ဟူသည်ကား- **ကမ္မ** ဟူသည်တည်း။

* ပစ္စည်း‌တရား‌မှာ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာ(နာမ်သက်သက်) ဖြစ်ပါသည်။
* ပစ္စယုပ္ပန် ကာမဝိပါက်နှင့် ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဖြစ်သော‌ကြောင့် အဗျာကတ ရပါသည်။
* **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မသည် မည်သည့်ပစ္စည်းနှင့်မှ မဆက်ဆံ, မသက်ဆိုင်သော‌ကြောင့် ပစ္စည်း‌ရေသည် ကမ္မ (၁)မျိုး‌သာရပါသည်။**

ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ သရုပ်ခွဲ

၁။	ပစ္စည်း (၂၄)ပါးတွင် ကမ္မပစ္စည်း	ကု	ဗျာ	ကတ္တား	၁။ ကာမကုသိုလ် စေတနာ၊ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိက ကမ္မ
					ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ ပဉ္စဝေါ. ကုသိုလ် စေတနာ (၁၃)
				သမ္ဗဒါန်	၁။ ကာမကုသလဝိပါက် ၁၆၊ စေတသိက် ၃၃၊
					၂။ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်၊
				ကရိဏ်း	**ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ** (၁)
၂။		အကု	ဗျာ	ကတ္တား	၁။ အကုသိုလ် စေတနာ၊ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိက ကမ္မ
					ပဉ္စဝေါ. အကုသိုလ် စေတနာ၊ **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ**
				သမ္ဗဒါန်	၁။ အကုသလဝိပါက် ၇၊ စေတသိက် ၁၀၊
					၂။ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်၊
				ကရိဏ်း	**ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မ** (၁)

ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်း ၁။ (ကု–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။**

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ**သတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏

၁။	ကု	ဗျာ	ကတ္တား:	၁။ ကာမကုသိုလ် စေတနာ၊ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိက ကမ္မ
				၂။ **ဗလဝ**ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ ပဋ္ဌာ၀ေါ. ကုသိုလ် စေတနာ
			သမ္မဒါန်	၁။ ကာမကုသလဝိပါက် ၁၆၊ စေ ၃၃(တေတ္တိံသ)၊
				၂။ ကဋတ္တာရုပ်
			ကရိဏ်း	**ဗလဝ**ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ (၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကု)	ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကုသလာ စေတနာ**		**ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ**
	၁။ ကာမကုသိုလ် စေတနာ၊ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိက ကမ္မ၊		၁။ ကာမကုဝိ ၁၆၊ စေတသိက် ၃၃၊
	၂။ **ဗလဝ**ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ ပဋ္ဌ၀ေါ.ကုသိုလ် စေတနာ		၂။ ကဋတ္တာရုပ်

? ကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ** ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတသ်ဒ် ကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား–ကာမကုသလဝိပါက် ၁၆ ခု၊ စေတသိက် ၃၃ အားတပ်သော ကာမကုသိုလ်စေတနာဟုဆိုအပ်သော **ဒုဗ္ဗလ**နာနာကွဏိကကမ္မ၊ ကဋတ္တာရုပ် အားတပ်သော ပဋ္ဌ၀ေါကာရကုသိုလ်စေတနာဟုဆိုအပ်သော **ဗလဝဒုဗ္ဗလ**နာနာကွဏိကကမ္မ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဟူသော **သမ္မဒါန်ပုဒ်**၏အရကား ကာမကုသလဝိပါက် ၁၆ ခု စေတသိက် တေတ္တိံသ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကမ္မပစ္စယေန ဟူသော–ကရိဏ်းပါဠိ၏အရကား– ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မသာ ရ၏။

၂။ (အကု–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၇။ **အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။**

အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ** သတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၂။	အကု	ဗျာ	ကတ္တား:	၁။ အကုသိုလ် စေတနာ၊ ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိက ကမ္မ
				ပဋ္ဌ၀ေါ. အကုသိုလ် စေတနာ၊ **ဗလဝ**ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ
			သမ္မဒါန်	၁။ အကုသလဝိပါက် ၇၊ စေ ၁၀၊
				၂။ ကဋတ္တာရုပ်
			ကရိဏ်း:	**ဗလဝ**ဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိကကမ္မ (၁)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(အကု) ကတ္တား	သမ္ဗန်ဒါန် (ဗျာ)
၁။	**အကုသလာ စေတနာ** ၁။ အကုသိုလ် စေတနာ၊ ဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိက ကမ္မ၊ ၂။ **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ** ပဋ္ဌဝေါ.အကုသိုလ် စေတနာ	**ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ** ၁။ အကုဝိ ၇၊ စေတသိက် ၁၀၊ ၂။ ကဋတ္တာရုပ်

? အကုသိုလ်ဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလော အဗျာကတာသဒ္ဒ် အကုသလော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား-အကုသလ ဝိပါက် ၇ ခု၊ စေတသိက် ၁၀ အား‌တပ်သော အကုသိုလ်စေတနာဟုဆိုအပ်သော **ဒုဗ္ဗလ**နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ ကဋတ္တာရုပ် အား‌တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရအကုသိုလ်စေတနာဟုဆိုအပ်သော **ဗလဝဒုဗ္ဗလ**နာနာက္ခဏိကကမ္မ ပစ္စည်း‌တရား ရ၏။ အဗျာကတာသ ဓမ္မသ ဟူသော **သမ္ဗဒါန်ပုဒ်**၏အရကား အကုသလဝိပါက် ၇ ခု စေတသိက်(၁၀)၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
ကမ္မပစ္စယေန ဟူသော-ကရိဏ်းပါဠိ၏အရကား- **ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မသာ** ရ၏။

နာနာက္ခဏိကကမ္မ (က/အက-ဗျာ) တနည်း‌ကား အကောက်

နံမူနာ- အကုသလဝိပါက် ၇ ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ **အား‌တပ်သော** အကုသိုလ် ဒွါဒသ(၁၂)ရှိ စေတနာ၊

↓ အား‌တပ်သော ↑

စဉ်	ပစ္စည်း(က/အက) ကတ္တား	သမ္ဗန်ဒါန် (ဗျာ)
၁။	အကုသိုလ် ဒွါဒသ(၁၂)ရှိ စေတနာ၊	အကုသလဝိပါက် ၇ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
၂။	တိဟိတ်**ဥက္ကဋ္ဌ** မဟာကုသိုလ် စေတနာ၊	အဟိတ်ကုဝိ ၈၊ မဟာဝိ ၈ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိ.ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
၃။	တိဟိတ်သြမက မဟာကုသိုလ် စေတနာ၊	အဟိတ်ကုဝိ ၈ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိ.၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
၄။	ဒွိဟိတ်သြမက မဟာကုသိုလ် စေတနာ၊	အဟိတ်ကုဝိ ၈ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိ.၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
၅။	**ရူပ**'ပထမ'ဈာန်ကုသိုလ် စေတနာ	'ပ'ဈာန်ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိ.၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
	ရူပ'ဒုတိယ/တတိယ/စတုတ္ထ'ဈာန်ကုသိုလ် စေတနာ	ဒုတိယ/တတိယ/စတုတ္ထ ဈာန်ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
	ရူပ'ပဉ္စမ'ဈာန်ကုသိုလ် စေတနာ	'ပဉ္စမ'ဈာန်ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊

စဉ်	ပစ္စည်း(က္ခု/အာက္ခု) ကတ္တား	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၆။။	'အာကာသာနဉ္စာယတန'ကုသိုလ် စေတနာ	'အာကာသာနဉ္စာယတန'ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊
	ဝိညာ/အာကိ/နေဝသညာ.ကုသိုလ် စေတနာ	ဝိညာ/အာကိ/နေဝသညာ.ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊
၇။။	သောတာပတ္တိမဂ် စေတနာ	သောတာပတ္တိဖိုလ် နာမက္ခန္ဓာ၊
	သကဒါဂါမိ/အနာ/အရဟာတ္တမဂ် စေတနာ	သကဒါဂါမိ/အနာ/အရဟာတ္တဖိုလ် နာမက္ခန္ဓာ၊

အဗျာကတသ ဓမ္မဿဟူသော **သမ္မဒါန်ပုဒ်**၏အရကား- ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ(၃၆)၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ(၃၈)၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရဇ်၊။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော**ကရိတ္ထ်းပါဒ်**၏အရကား- တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရဇ်၊။

ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ

"အကုသလဝိပါက် ၇ ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ **အားတပ်သော** အကုသိုလ် ဒွါဒသ(၁၂)ရိ စေတနာ"တွင် ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေရောဂ်ကောက်ထားခြင်း ဖြစ်၏။ **ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မပေးပါ။** ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည် အကုသိုလ်စေတနာဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုပေးလျှင် အပါယ်ဘုံပဋိသန္ဓေကို ပေးရပါမည်။ သို့သော်လည်း "ဒဿနတိက်" သောတာပတ္တိမဂ်ပယ်ထိုက်သောတရားမှာ မပါဝင်ပါ။ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည် ပဝတ္တိအကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသည်။

တိဟိတ်ကုသိုလ်, ဒွိဟိတ်ကုသိုလ်

ကုသိုလ်ပြုသောအခါ ကံ,ကံ၏အကျိုး ကိုသိသော ကမ္မဿကတာဉာဏ်(သို့မဟုတ်) အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တ ဆင်ခြင်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ် ပါဝင်လျှင် 'တိဟိတ်ကုသိုလ်' မည်၍၊ ဉာဏ်မပါဝင်လျှင် 'ဒွိဟိတ်ကုသိုလ်' မည်၏။

ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်, ဩမကကုသိုလ်

ကုသိုလ်မပြုခင်သော်လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ပြုပြီးနောက်သော်လည်းကောင်း အလောဘ, အဒေါသ စသည့်ကုသိုလ်စိတ်များ ခိုံရုံနေလျှင် အမြတ်စားဖြစ်သော 'ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်' မည်၏။ ကုသိုလ်မပြုခင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြုပြီးခဲ့သော်လည်းကောင်း လောဘ, ဒေါသ စသည့် အကုသိုလ်ခိုံရုံနေလျှင် အညံ့စားဖြစ်သော 'ဩမကကုသိုလ်' မည်၏။

(ဆောင်) ကုသိုလ်ပြုစဉ်၊ ကံကျိုးပြုခင်သို၊ ဉာဏ်ယှဉ်ဘိုက၊ တိဟိတ်ကုသိုလ်၊ ခေါ်ဆိုကြရိုး၊
ကံကျိုးမပြုင်၊ ဉာဏ်မယှဉ်သော်၊ ခေါ်တွင် ဒွိဟိတ်၊ ကုသိုလ်စိတ်တည်း။

ကောင်းကျိုး ပွားရန်၊ ကောင်းသော ကံ၊ မြဲမြံ ပြုရှုပါစေသော်။ ++

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၈)

၈။ ရပ်အာဟာရ

ကဗဒ္ဓိကာရအာဟာရဆိုအပ်သော ဆွမ်း၊ ခဲဘွယ်၊ ဘောဇဉ်တို့၌တည်သော ဗဟိဒ္ဓဩဇာ။ (တစ်နည်း)– အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ရှိသော စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ။ ဆွမ်း၊ ခဲဘွယ်၊ ဘောဇဉ်ဟုဆိုအပ်သော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ရှိသော ဥတုဩဇာသည် အာဟာရဇရုပ်သစ်ကို ဇနကသတ္တိဖြင့် ဖြစ်စေသဖြင့် ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း မည်၏။

ကလာပ်(၂၁)စည်းရှိရာ ဩဇာတစ်ခုသည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူရုပ်များ၊ အခြားကလာပ်အားလုံးရှိရုပ်အားလုံးကို အာဟာရသတ္တိဖြင့် ထောက်ပံ့ခိုင်ခန့်အောင်ပြု၏။

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ရုပ်အာဟာရ	စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ	ကလာပ်တူဩဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်	၁	၃ ဟာ.အ.အ

သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရိုး။ ။**ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ကလာပ်တူ ဩဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် အားတပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ ဤတရားတို့သည် **ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း**တတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

သင်္ချာ ဇကံ။ ပစ္စည်းရေ(၃)ဟူသည်တည်း။

ဇကံ ဟူသော်ကား– အဗျာကတော အဗျာကတသဿ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၃)ဟူသည်ကား– အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရား နှစ်မျိုးလုံး ရုပ်တရားများသာဖြစ်ကြသောကြောင့် **ဗျာ–ဗျာ**။
* ပစ္စည်းရေ(၃)သည်– အာဟာရတွင် ရုပ်အာဟာရ ရ၏။ အတ္ထိ, အဝိဂတတို့တွင်လည်း ရုပ်အာဟာရတ္ထိ၊ ရုပ်အာဟာရအဝိဂတ တို့ရှိ၍ ပစ္စည်းရေ(၃) တပြိုင်နက် ရ၏။

၁။ (ဗျာ–ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၉။ အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ
			သမ္မဒါန်	ကလာပ်တူဩဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်
			ကရိဏ်း	**အာဟာရ**၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၃)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား:	သမ္ဗဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ကဗ္ဗိကာရော အာဟာရော** စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ	**ဣမဿ ကာယဿ၊** ကလာပ်တူညြောကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်

? **အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊**

အဗျာကတော အဗျာကတဿဒ္ဓိ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား:**ပုဒ်၏အရကား– ကလာပ်တူ ညြောကြဉ်သော ကလာပ်တူကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် အားတပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကညြော ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ကလာပ်တူညြောကြဉ်သော ကလာပ်တူကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော–**ကရီဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **ရုပ်အာဟာရသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

တနည်းကားကောက်ပုံ

ဇီဝိတကလာပ်ကစ၍ ကလာပ်(၂၁)စည်းကို– ဥပမာ– စက္ခုဒသကကလာပ်၌ ကလာပ်တူ ညြောကြဉ်သော ကမ္မဇရုပ်(၉)ခု၊ ကလာပ်ပြား(၂၀)သော ရုပ်ကလာပ်(၉)ခုတို့အားတပ်သော စက္ခုဒသကကလာပ်ရှိ ညြောစသည်ကို ကောက်ပါသည်။

ရုပ်အာဟာရ (၂)မျိုး

၁။ ဆွမ်း၊ ခဲဘွယ်၊ ဘောဇဉ်ဟူသော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ တည်သောညြော။
၂။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ရှိသော စတုသမုဋ္ဌာနိကညြော။ (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ ဟာ)

ရုပ်အာဟာရကျေးဇူးပြုပုံ

* **ဗဟိဒ္ဓညြောကျေးဇူးပြုပုံ–** ဗဟိဒ္ဓညြောသည် ပဝတ္တိအခါ၌သာ အဇ္ဈတ္တညြောနှင့် ရောနှောမိကာ ခန္ဓာကိုယ်အာဟာရဇရုပ်ကို ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ (အာဟာရဇကလာပ်အသစ်ကို ဖြစ်စေ၏)
ထိုအာဟာရဇကလာပ်မှတစ်ပါးအခြားသော အာဟာရဇကလာပ်ကို ဥပထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကြွင်းတိဇရုပ်တို့ကိုလည်း ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

* **အဇ္ဈတ္တညြောကျေးဇူးပြုပုံ–** အဇ္ဈတ္တညြောသည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူရုပ်အား ဇနကသတ္တိ+အနုပါလနသတ္တိ(အစဉ်မပြတ် စောင့်ရောက်မှု)ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
ကြွင်းသောရုပ်ကလာပ်တို့အား အနုပါလနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

သြဇာထောက်ပံ့ပုံ-

သြဇာသည် (ဓါတ်ဆီအဖြစ်) တဏှောကိုညီမျှစေပြီး ကြီးပွားအောင် ထောက်ပံ့ပါသည်။ သြဇာ၏အထောက်အပံ့ကိုရ၍ တဏှောသည် အားတက်ပြီး လတ်ဆတ်သော ဥတုဇရုပ်ကို ပေါက်ပွား စေပါသည်။

ထမင်းစသည်၌ရှိသော ဗဟိဒ္ဓသြဇာသည် ပါစကတေဇောချက်ပြီးနောက် ကမ္မဇဝါယောကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံးပျံနှံ့စေ၍ အဋ္ဌတ္တစတုဇသြဇာနှင့် သဘောတူရောနှောမိကာ ဇနကသတ္တိဖြင့် အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

အာဟာရဇရုပ်ဆိုသည်မှာ- ညီမျှသော တဏှောဓာတ်ထက်သန်သည့် သြဇာအကြောင်းခံသော ဥတုဇရုပ်ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်အာဟာရပစ္စည်းမှာ ဖြစ်စေမှု၊ ထောက်ပံ့မှုကိစ္စ-(၂)ပါးရှိသော်လည်း ထောက်ပံ့မှုကိစ္စကသာ ပြဋ္ဌာန်း၏။ အစာစားသည့်အခါ အစာကြောင့် ရုပ်အာဟာရဖြစ်ရုံသာမက တစ်ကိုယ်လုံးမှာရှိသော (ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ စိတ္တဇရုပ်များ)လည်း တောင့်တင်းလန်းဆန်းကြ၍ ကမ္မဇရုပ်စသည့်ရုပ်အစဉ်ကို မပြတ်မဆဲ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားကြပါသည်။

အစာမစားသောသတ္တဝါများ အာဟာရဖြစ်ပုံ-

ကမ္မဇရုပ်အာဟာရအားကြီးသော အချို့နတ်၊ ပြိတ္တာ၊ ငရဲသားတို့ ဗဟိဒ္ဓသြဇာမရှိဘဲ အဋ္ဌတ္တသြဇာက ထောက်ပံ့ထားသဖြင့် ကာလရှည်ကြာစွာ တည်တံ့နိုင်ကြ၏။

အမိဝမ်း၌ရှိသော သူငယ် အမိ၏အာဟာရမရမီနေနိုင်ပုံ-

အမိဝမ်းရှိသူငယ်အား အမိ၏အာဟာရမပြန့်နှံ့မီ တစ်သတ္တဟာ၊ နှစ်သတ္တာဟာ အတွင်း တိဇရုပ်ရှိသြဇာက ထောက်ပံ့ထားပါသည်။ အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ပြီး တစ်သက်လုံးနေနိုင်မှုအတွက် ထိုသြဇာကပင် ထောက်ပံ့ထားပါသည်။ ဥပပတ်ကာမာဝစရနတ်များအား နတ်ဖြစ်စနတ်သြဇာကို မမှီဝဲရမီ တိဇသြဇာကပင် ထောက်ပံ့ထားပါသည်။

ရုပ်အာဟာရသီးခြားဟောပုံ

အာဟာရ(၄)ပါးရှိသည့်အနက် ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဉ်- (၃)ပါးသည် နာမ်အာဟာရဟု ဟောပါသည်။ ကဗဠီကာရအာဟာရကို ရုပ်အာဟာရဟု သီးခြားဟောပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သက်ရှိ,သက်မဲ့ ရုပ်အာဟာရဟူသမျှ၌ တဏှောသည်အားကြီးသောမှီရာဖြစ်၍ တဏှောချယ်လှယ်မှု၊ အုပ်စိုးမှုသည် ပဓာန ဖြစ်၏။

တဏှောသည်လည်း သြဇာဟူသောဓါတ်ဆီကို မှီရစားရမှသာ တည်နိုင်သဖြင့် သြဇာသည် တဏှော၏ မူလဖြစ်၍ ရုပ်အာဟာရကို သီးခြားဟောရပါသည်။

ကိုယ်စိတ် အာဟာရ လွန်ပြည့်ဝ၊ သုခ ပွားရန်ဖြစ်စေသော်။ ++

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၉)

၉။ ရူပဇီဝတိန္ဒြိယပစ္စည်း

၁။ သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်၌ အတိတ်ကံကြောင့် ကမ္မဇရုပ်များဖြစ်ကြရာ ထိုရုပ်များ အသက်ရှည်တည်နေအောင် အစိုးတရစောင့်ရောက်သောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ မိမိနှင့်အတူဖြစ်သော ကမ္မဇကလာပ်များ၏အသက်ရှင်မှု အစဉ်မပြတ် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားစေရန် စောင့်ရောက်မှုကိစ္စအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းတို့သည် **ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ** ပစ္စည်း၏ သတ္တိဖြစ်သည်။

၂။ (တနည်းကားအကောက်)
ဇီဝိတနဝကကလာပ်၌ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သောကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၈ ခု အား‌တပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊
စက္ခုဒသကကလာပ်၌ ။ ။ ။ ၉ ခု ။ ။
သောတဒသကကလာပ်၌ ။ ။ ။ ၉ ခု ။ ။

၃။ **ရုပ်ရှင်၊ ရုပ်သေ**
ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ စောင့်ရောက်အုပ်စိုးမှုရှိနေခြင်းကြောင့် ကမ္မဇရုပ်များသည် အရှင်လိုဖြစ်နေ၍ ရုပ်ရှင်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေရှိနေ၍ ဤကိုယ်ကောင်ကြီးကို အသက်ရှိ၏, ရှင်၏ဟု ထင်မြင်နေကြပါသည်။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ စောင့်ရောက်မှုမရှိသော စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်များကို ရုပ်သေဟုခေါ် ဆိုအပ်ပေသည်။

၄။ **အာဟာရဇနှင့်ကံတို့ကိုစောင့်ရောက်ပုံ** ဥပမာ
အာဟာရဇစသည်ရုပ်များသည် အာဟာရဇစသည်ဖြစ်သောခဏ၌ ထင်ရှား၍ 'အမိ'ထင်ရှားရှိသည်နှင့် တူသည်။ ကမ္မဇရုပ်ထင်ရှားဖြစ်သောခဏ၌ ကံသည်ထင်ရှားမရှိတော့၍ 'ဋ္ဌိကာလ' တစ်လျှောက်လုံး"ဇီဝိတ"က စောင့်ရောက်ထားရသဖြင့် 'နို့ထိန်း၏စောင့်ရောက်မှု'နှင့် တူ၏။

၅။ **ဤန္ဒြေ–၂၂ပါးဟောပုံအစဉ်**

အဖွဲတွင်ဓမ္မကိုပိုင်းခြားသိမှသာ အရိယာဘုံသို့ရောက်နိုင်သဖြင့် အတွင်ဘောမှာအကျုံးဝင်သော **စက္ခုန္ဒြေစသော ၅ ပါး**ကို ရှေးဦးစွာ ဟော၏။ ထို့နောက် **မနိန္ဒြေ**ကို ဟော၏။ ထို့နောက် အတွင်ဘော၌ မိန်းမ,ယောကျ်ားဟုခေါ်ရသည့်အကြောင်းကြောင့် **ဘာဝိန္ဒြေ ၂ ပါး**ကို ဟော၏။ ထို့နောက် **ဇီဝိတိန္ဒြေ**ကို ဟော၏။ ထို့နောက် ဇီဝိတိန္ဒြေမပြတ်ဆဲ သေးသမျှ ဒုက္ခစသည် ဝေဒနာ(၅)ပါး **ဝေဒနိန္ဒြေ**ကို ဟော၏။ ထို့နောက် ဝေဒနာချုပ်အောင် ပွားများရသည့် သဒ္ဓိန္ဒြေစသော **ဤန္ဒြေ ၅** ပါး ကိုဟော၏။ ထို့နောက် အကျင့်၏အချည်းနှီး မဟုတ်ကြောင်းပြ၍ **ပညိန္ဒြေ**အဆင့်ဆင့်ကို ဟော၏။ ထို့နောက် ရှေးဦးစွာ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်သော **အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ**ကို ဟော၏။ ထို့နောက် အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၏ အခြားမဲ့မှာပွားစေအပ်၍ **အညိန္ဒြေ**ကို ဟော၏။ ထို့နောက် အညိန္ဒြေကိုတစ်ဖန်ပွား၍ အရဟတ္တဖိုလ်ရပြီး ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိတော့ကြောင်းကို ပြရန် **အညာတာဝိန္ဒြေ**ကို နောက်ဆုံးဟောတော်မူ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေကို သီးခြားဟောပုံ

ဣန္ဒြေ(၂၂)ပါး- တရားကိုယ်(၁၆) ပါးရှိရာ-

* နာမ်ဣန္ဒြေ(၈)ပါးကို သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊
* ပဿာဒိန္ဒြေ(၅)ပါးကို ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊
* ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေကို "ရူပဓိဝိတိန္ဒြိယ"ဟူ၍ သီးခြားဟောပါသည်။

အကြောင်းမှာ ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေသည် တကွဖြစ်ဖက်ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်များအား ကျေးဇူးပြုရာ၌ နာမ်ဣန္ဒြေများကဲ့သို့ ဥပါဒ်အခိုက်၌ အထင်အရှား ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါ။ ဌီအခိုက် စိတ္တခဏ(၄၉)ချက်မှသာ စောင့်ရောက်မှု၊ အစိုးရမှုနှင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်စေမှုအားဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘဲ သဟဇာတသဘောမရှိသဖြင့် (သဟဇာတိန္ဒြိယ)တွင် မပါနိုင်သောကြောင့် သီးခြားထုတ်ရပါသည်။ ပဿာဒိန္ဒြေကဲ့သို့ မှီရာဝတ္ထု(ပုရေဇာတိန္ဒြိယ)လည်း မပါဝင်ပါ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း(၃)ပါးဖြစ်လာပုံ

ဣန္ဒြိယဝိဘင်း၌ ဣန္ဒြေ(၂၂)ပါးကိုဟောရာ ဇီဝိတိန္ဒြေကို နာမ်ဇီဝိတ, ရုပ်ဇီဝိတ ဟူ၍(၂)ပါးခွဲပါသည်။ နာမ်ဣန္ဒြေ(၈)ပါးကို သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ပဿာဒိန္ဒြေ(၅)ပါးကို ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ဟူ၍ (၃)မျိုးဟောပါသည်။

ထို(၃)မျိုးတွင် ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေဟူသော ဘာဝန္ဒြေ(၂)ပါး မပါ။

ကြာရိုး၌ရှိသောရေသည် ကြာကိုစောင့်သကဲ့သို့ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို စောင့်ရောက်ခြင်း၊ အစိုးရခြင်းလက္ခဏာ ပါလနသတ္တိ ရှိပါသည်။

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်၉ ခု၊	၁	၃ ဣ.အ.အ

သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရိုး။ ။**ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၉ ခု အားတပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ဤတရားတို့သည် **ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း**တတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ ၈ကဲ့။ ပစ္စည်းရေ(၃)ဟူသည်တည်း။

၈ကဲ့ ဟူသော်ကား- အဗျာကတော အဗျာကတသ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၃)ဟူသည်ကား- ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရား နှစ်မျိုးလုံး ရုပ်တရားများသာဖြစ်ကြသောကြောင့် **ဗျာ-ဗျာ**။
* ပစ္စည်းရေ(၃)သည်- ဣန္ဒြိယတွင် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ ရ၏။ အတ္ထိ, အဝိဂတတို့တွင်လည်း ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယအဝိဂတ တို့ရှိ၍ ပစ္စည်းရေ(၃) တပြိုင်နက် ရ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၁။ (ဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၃၀။ **အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသဒ္ဒေန ဓမ္မသဒ္ဒေန ပစ္စယော။**
အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ရူပဒီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ
			သမ္ပဒါန်:	ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်၉ ခု၊
			ကရိဏ်း:	**ဣန္ဒြိယ၊** အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၃)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ရူပဒီဝိတိန္ဒြိယ်** ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ	**ကဋတ္တာရူပါနံ၊** ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်၉ ခု၊

? အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ရူပဒီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

အဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒေန အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏အရကား- ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၉ ခု အားတပ်သော ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသ ဓမ္မသ ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၉ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဌ်၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် **ရူပဒီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

* (ပစ္စည်း ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ ကမ္မဇဧကံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၉ ခုမှာသာကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စည်း ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေယူထားသဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ကြဉ်ရပါသည်။)

တနည်းကားကောက်ပုံ

* ကမ္မဇရုပ်(၉)ခုတို့တွင် ဇီဝိတနဝကကလာပ်၌ ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၈ ခု အားတပ်သော ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ၊
* စက္ခုဒသကကလာပ်၌ ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၉ ခု အားတပ်သော၊ ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ၊
* သောတဒသကကလာပ်၌ / ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၌ ----ရပ်ဒီဝိတိန္ဒြေ၊

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ကုတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေတို့ကို ပဋ္ဌာန်း၌ မဟောရခြင်းအကြောင်း

(ကုတ္ထိလိင်၊ ကုတ္ထိနိမိတ္တစသည့်) မိန်းမ၊ ယောကျ်ားအသွင်စသည်တို့သည် ကုတ္ထိဘာဝရုပ်စသည် ကုတ္ထိဘာဝရုပ်၏အာနုဘော်ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး၊ ဘာဝရုပ်များ၏ စွမ်းရည်နှင့်စီမံမှုတို့ကြောင့် မိန်းမအသွင် စသောသဘောတရားများ ရှိကြပါသည်။

ဘာဝရုပ်များက ၎င်းတို့ကို အစိုးရမှုသဘောရှိ၍ ကုန္ဒြေထိုက်ကြ၏။ ကာမပုဂ္ဂိုလ်များ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်သည်နှင့် ဘာဝရုပ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ကာယဒသက ကလာပ်၊ ဘာဝဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ် ရုပ်များဖြစ်ကြသော်လည်း၊ မိန်းမအသွင်စသည်ဖြင့် မဖြစ်ကြသေးပါ။

ထို့ကြောင့် ဘာဝရုပ်သည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူ- ၉ ခုအားလည်းကောင်း၊ အခြားကလာပ်အားလည်းကောင်း၊ မိန်းမအသွင်စသည်ဖြင့် ထင်ရှားရှိစေ၍ အစိုးမရသဖြင့် ကုန္ဒြေယပစ္စည်းမတပ်ပါ။

(တနည်း၊)

ပဋ္ဌာန်းနည်း၌ အနန္တရစသော ပစ္စည်းများကို ဖြစ်စေမှု ကျေးဇူးပြုသော **ဇနကသတ္တိ**၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းများကဲ့သို့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို တည်တံ့ကြီးပွားစေမှုဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော **ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိ**၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယပစ္စည်းများကဲ့သို့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို အစဉ်မပြတ်စောင့်ရောက်မှုကိစ္စအားဖြင့် ကျေးဇူးပြု သော **အနုပါလနသတ္တိ**ဟု သတ္တိ(၃)မျိုး ရှိပါသည်။ ဘာဝိန္ဒြေ(၂)ပါးသည် သတ္တိ(၃)မျိုးအနက် မည်သည့်သတ္တိနှင့်မျှမပြီးစေနိုင်သဖြင့် **ကုန္ဒြေ မထိုက်**။

(သဗ္ဗာန်နည်း- ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြ၏။)

(ဘာဝရုပ်ဖြစ်ရာ မိန်းမ၊ ယောကျ်ားသန္တာန်၌ မိန်းမအသွင်စသည်တို့၏ဖြစ်မှုသည် ဘာဝရုပ်တို့၏တန်ခိုး၊ ဘာဝရုပ်တို့၏အလိုအတိုင်းသာဖြစ်ရသောကြောင့် ဘာဝရုပ်များသည် ထိုမိန်းမအသွင်စသည်ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြောင်း သုတ္တန်နည်း- ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်ဟော၏။)

ဒြ၊ရ၊ငါးလိ၊ ကုတ်ပု ဇိ၊ မနိ , ဝေ ငါးခု၊ သဒ်, ဝိ, သ, မာ၊ ပဉ္စ လေးဖြာ၊ ဒွိဒွါ ကုန်အစု။
သောတာ မဂ်မှာ အနုညာ၊ ဆုံးမှာ အညာဝိ၊ လောကုတ်အလယ်ခြောက်ခုဝယ် အလယ် အညိ ထိ၊

စိတ်ကို စိုးပိုင်၊ အမြဲနိုင်၊ ကြံ့ခိုင် သန်စွမ်းပါစေသော်။

++

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၁၀)

၁၀။ မိဿက(၃)ပစ္စည်း

ပဌာန်း ကုသလတိုက် ပဥ္စာဝါရဥ် မိဿက (၃)မျိုး ဟောပါသည်။
(၁)သဟဇာတပုရေဇာတမိဿက (၂)ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿက (၃)ပစ္ဆာဇာတဣန္ဒြိယမိဿက

(၁) သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း

သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကသည်-
* ဝတ္ထုပါနေသောကြောင့် သဟဇာတသက်သက်လည်း မဟုတ်၊
* ခန္ဓာပါနေသောကြောင့် ပုရေဇာတသက်သက်လည်း မဟုတ်၊

ဤကဲ့သို့ သဟဇာတသက်သက်၊ ပုရေဇာတသက်သက်လည်းမဟုတ်သောကြောင့် "သဟဇာတံ ပုရေဇာတံ"ဟူ၍ ဝိဘင်္ဂဝါရတွင် နိဂ္ဂဟီတ်ဖြင့် ဟောပါသည်။ (×°)
နှစ်မျိုးတွဲထားသောကြောင့် 'သဟဇာတပုရေဇာတမိဿက'ဟု ခေါ်ပါသည်။

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သင်္ချာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	သဟဇာတ- ပုရေဇာတ- မိဿက	* ပဋ္ဌဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ အကု ၁၂၊ စေ ၅၂ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေး..အတူညပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု	အချင်းချင်း	၂	၃ နိ.အ.အ

သဒ္ဒသင်္ချာဆိုရိုး။ ။**သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း**၏ သဒ္ဒသင်္ချာဝါရဥ် အချင်းချင်း အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဥ်ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၅၂ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် **သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း**တတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ ဒွေ။ ပစ္စည်းရေ(၃)ဟူသည်တည်း။
ဒွေ ဟူသော်ကား- **ကုဗျာ-ကု၊ အကုဗျာ-အကု** ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ(၃)ဟူသည်ကား- နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

* 'ကုသလော ဓမ္မော ခန္ဓော စ'ဆိုသည်မှာ ပထမဓော အခိုက်အတန့်မှာ ရှိပါသည်။ ဒုတိယဓောစသည်တို့၌လည်း ရှိနေပါသည်။ ဤတွင် ခန္ဓာ(၁)ပါးက (၃)ပါးကို၊ (၃)ပါးက (၁)ပါး၊ (၂)ပါးက (၂)ပါးကို ကျေးဇူးပြုသောအခါ **'သဟဇာတ'** ဖြစ်၏။
* 'ဝတ္ထုစ'ဆိုသည်မှာ ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်ပါသည်။ နာမ်ခန္ဓာများက ရှေးဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီသောအခါ **'ဝတ္ထုပုရေဇာတ'** ဖြစ်၏။

သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ကုဗျာ	ကု	ကတ္တား:	* ပဋ္ဌဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဒာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရှေး..အတ္ထုပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊
			သမ္ဗဒါန်:	အချင်းချင်း၊
			ကရိဏ်း:	နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃)
၂။	အကုဗျာ	အကု	ကတ္တား:	* ပဋ္ဌဝေါဖြစ်..အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဒာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရှေး..အတ္ထုပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊
			သမ္ဗဒါန်:	အချင်းချင်း၊
			ကရိဏ်း:	နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃)

* ပစ္စည်း ကု/အကုနှင့် ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ကုဗျာ/အကုဗျာ တို့ရပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအချင်းချင်းနေရာတွင် ကုသိုလ်/အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ အသီးသီး ယူရပါသည်။ ကရိဏ်းတွင် တပြိုင်နက် နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ တို့ရပါသည်။

သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း ၁။ (ကုဗျာ–ကု) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

၄၂၂။ **ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော**။ ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား **သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

၁။	ကုဗျာ	ကု	ကတ္တား:	* ပဋ္ဌဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဒာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရှေး..အတ္ထုပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊
			သမ္ဗဒါန်:	အချင်းချင်း၊
			ကရိဏ်း:	နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃)

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကုဗျာ) ကတ္တား	သမ္ဗဒါန် (ကု)
၁။	**ကုသလော ဓမ္မော ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ** * ကုသိုလ်နာမကွန္ဒာ(၁)ပါး၊ * ရှေးကဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊	**တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ** ကုသိုလ်နာမကွန္ဒာ(၃)ပါး၊ (က့.ခန္ဓာအချင်းချင်း)
၂။	**တယော ခန္ဓာ စ ဝတ္ထု စ**	**ဓမ္မဿ ခန္ဓဿ**
၃။	**ဒွေခန္ဓာ စ ဝတ္ထု စ**	**ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ**

? ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား သဟဇာတပုရေဇာတမိသက သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလာဗျာကတော ကုသလသဿ်ဒ် ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစ ရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။

ကုသလသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ နိဿယပစ္စယေနဟူသော- **ကရိယာ**ပါဠိ၏အရကား- တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၃) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'နိဿယသတ္တိ'**ဟုဆို အပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ခန္ဓာဝါရ

* ကုသလော ဓမ္မော ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ တိဏ္ဏန်း ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်၌

ကုသလော ဓမ္မော စ ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ အရကို ဝေဒနာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ယူ၍	**တိဏ္ဏန်း ခန္ဓာနံ** အရကို သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ ယူ၍	(၁)ဝါရ
သညာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ။	ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ ။	(၁)ဝါရ
သင်္ခါရ၊ ဟဒယဝတ္ထု ။	ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ် ။	(၁)ဝါရ
ဝိညာဉ်၊ ဟဒယဝတ္ထု ။	ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ။	(၁)ဝါရ

(ဧကက=(၄)ဝါရ၊ တိက=(၄)ဝါရ၊ ဒုက=(၆)ဝါရ၌ = ၁၄ ဝါရ

? သဟဇာတပုရေဇာတမိသကပစ္စည်း ကုသလာဗျာကတော ကုသလသဿ်ဒ် ပစ္စည်းတပ်ပုံကို ဝိထိပုံစံနှင့် တကွရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

ဝ ဝ..

ဝထိပုံစ

တိ နု ဒါ၊ ပ စ သံ ကာ ဝု၊ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ရုံ ရုံ ဘွင်---

နု ဒ ဝေ၊ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ရုံ ရုံ ဘွင်---

ဟဒယဝတ္ထု ကု/အကု (အစိတ်အစိတ်၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ)

(ဟ+၄) = ၁→၃၊ ၃→၁၊ ၂→၂

အထက်ပါဝိထိပုံစံဖြင့် ပဋ္ဌဒွါရဝိထိ၊ မနောဒွါရဝိထိကုသိုလ်ဇော(/အကုသိုလ်ဇော)၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ကုသိုလ်ဇော(/အကုသိုလ်ဇော) ဖြစ်ပုံကို ပြ၏။

ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝိထိဖြစ်အံ့- ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒ္ဓါရဝိထိဖြစ်အံ့- မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူညပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုသည် ကုသိုလ်ပထမဇောအား ဝတ္ထုပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။
ဝိထိပုံစံ၌ (**ဟ**ဒယဝတ္ထု)ဟုပြထားသည်။
ကုသိုလ်ပထမဇောအခိုက်အတန့်၌ ခန္ဓာ ၁ ပါးက ၃ ပါးအား၊
ခန္ဓာ ၃ ပါးက ၁ ပါးအား၊
ခန္ဓာ ၂ ပါးက ၂ ပါး အား
သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ (၁×၃၊ ၃×၁၊ ၂×၂ ဟု ဝိထိပုံစံဖြင့် ပြထားသည်။)

ပုရေဇာတသတ္တိနှင့် သဟဇာတသတ္တိအရောအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကိုဟော၏။
ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ကုသလော ဧကော ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ (=ပစ္စည်း) တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ (=ပစ္စုယုပ္ပန်) နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော စသည်ဖြင့် ဟောပါသည်။
* ဒုတိယဇောစသည်လည်း နည်းတူပင်ဖြစ်၏။

သဟဇာတပုရေဇာတမိသကပစ္စည်း ၂။ (အကုဗျာ-အကု)

* အကုဗျာ-အကု တွင်လည်း ကုဗျာ-ကု နည်းတူ၏။ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သာထူး၏။

? သဟဇာတပုရေဇာတမိသကပစ္စည်း"အကုဗျာ-အကု"၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း၊ **အကုသလာဗျာကတော အကုသလဿ၌** အကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မာ ဟူသော **ကတ္တားပုဒ်**၏အရကား အချင်းချင်းအားတတ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂, စေတသိက် ၂၇, အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ, ဝုဋ္ဌော, မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား၏။
အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟူသော**သမ္ပဒါန်ပုဒ်**၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ၁၂, စေတသိက် ၂၇, အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။
နိဿယပစ္စယေနဟူသော**ကရိဏ်းပါဠိ**၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နိဿယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

ခန္ဓာဝါရ

* အကုသလော ဧကော ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်၌
(ဧကက=(၄)ဝါရ၌ တိက=(၄)ဝါရ၌ ဒုက=(၆)ဝါရ၌) = ၁၄ ဝါရ

? ခန္ဓာသက်သက်လည်းမဟုတ်၊ဝတ္ထုသက်သက်လည်းမဟုတ်-ဟူသည်မှာ အဘယ်မိသကပါနည်း၊ ၎င်းမိသကကို ဝိထိနှင့်တကွ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။ (ကောက်ရန်မဟုတ်)။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိဿကပစ္စည်း

* "ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရိုသော ရှေးရှေးသောစိတ်တို့နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦဋ္ဌိသို့ ရောက်သော **တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ**"ဟူ၍ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ရှိပါသည်။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံနေရာတွင် "ပဋ္ဌဝေါကာရတုံဒ္ဓဖြစ်သောအခါ ကု/အကုသိုလ် စေတသိက် အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ"က ပထမဇောစသည် အခိုက်အတန့်မှာရှိသောနာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါးတို့တွင် ၁ ပါးက တိဇ,စတုဇ၊ ၂ ပါးက တိဇ,စတုဇ၊ ၃ ပါးက တိဇ,စတုဇ၊ အစိတ်ခန္ဓာ, အပေါင်းခန္ဓာတို့သည် **ပစ္ဆာဇောတသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

* "ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်တို့နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦဋ္ဌိသို့ ရောက်သော **သြဇာ**"သည်လည်း **တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ရုပ်အာဟာရသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ထို့ကြောင့် 'ပထမဇောစသည်အခိုက်အတန့်မှာရှိသော ကု/အကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးက တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအားကျေးဇူးပြုသောအခါ 'ပစ္ဆာဇောတ' သြဇာက ကျေးဇူးပြုသောအခါ 'ရုပ်အာဟာရ' ဖြစ်ပါသည်။

** **ပစ္စည်း**ဘက်တွင် ကု/အကုသိုလ်နှင့် သြဇာဖြစ်သောကြောင့် **ကုဗျာ၊ အကုဗျာ** တိုရပြီး၊ **ပစ္စယုပ္ပန်**ဘက်တွင် တိဇကာယ၊ စတုဇကာယဟူသော ရုပ်သာရ၍ **ဗျာ** သာရ၏။
** **ပစ္စည်း**ရေ(၂)သည် ပစ္ဆာဇောတနှင့် ရုပ်အာဟာရသည် **အတ္ထိ၊ အဝိဂတ** တွင်သာရှိ၏။

ဝိထိပုံစံ

တီ နု ဒါ၊ ပ စ သံ ကာ ဝု၊ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ရုံ ရုံ ဘွင်---
နု ဒါ မ၊ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ရုံ ရုံ ဘွင်---
→ ကု/အကု (အစိတ်အပေါင်း) } ပစ္ဆာဇောတ
→ တိဇ၊ စတုဇကာယ
→ သြဇာ

* 'ပ'ကုသိုလ်ဇောအခိုက်မှာနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးတို့တွင် ၁ ပါးက တိဇ၊ စတုဇ
၂ ပါးက တိဇ၊ စတုဇ
၃ ပါးက တိဇ၊ စတုဇ
အစိတ်ခန္ဓာ၊ အပေါင်းခန္ဓာ တွေက ပစ္ဆာဇောတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
* ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦဋ္ဌိသို့ရောက်သော သြဇာကလည်း တိဇ၊ စတုဇကာယအား
ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သန်္ဂြာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ပစ္ဆာဇော-တာဟာရ မိဿက	* ပဋ္ဌ.ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အက္ခ.၁၂၊ ကု.၂၁၊ စေ.၅၂ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ * ဝု၊ မ...ရှေးစိတ်နှင့်တူ ဥပါဒ်၍ရုပ်.ဌီ.ရောက်.သြဇာ	* ဝု၊ မ...ရှေးရှေးစိတ်နှင့် ဥပါဒ်၍ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား **ကာလတူတပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော**	၂	၂ အတ္ထိ အဝိဂတ

သုဒ္ဓသန်္ဂြာဆိုရိုး။ ။**ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိဿကပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသန်္ဂြာဝါရဋ္ဌ-
ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်တို့နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော **တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ကာလတူ**တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ၊ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရှိသောရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော **သြဇာ**၊ ဤတရားတို့သည် **ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိဿကပစ္စည်း** တတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ သန်္ဂြာ ဒွေ။ ပစ္စည်းရေ(၂)ဟူသည်တည်း။
ဒွေ ဟူသော်ကား- **ကုဗျာ-ဗျာ၊ အကုဗျာ-ဗျာ** ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ(၂)ဟူသည်ကား- အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိဿကပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	* ပဋ္ဌဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရှေး..အတူဥပါဒ်သော သြဇာ၊
			သမ္မဒါန်	* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစ ရှေး..အတူဥပါဒ်သော တိဇ,စတုဇကာယ
			ကရိဏ်း	အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂)
၂။	အကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	* ပဋ္ဌဝေါဖြစ်..အက္ခ ၁၂၊ စေ ၂၇ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရှေး..အတူဥပါဒ်သော သြဇာ၊
			သမ္မဒါန်	* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစ ရှေး..အတူဥပါဒ်သော တိဇ,စတုဇကာယ
			ကရိဏ်း	အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂)

ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိဿကပစ္စည်း ၁။ (ကုဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

*။ **ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော**။
ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိဿကသတ္တိဖြင့်** ကျေးဇူးပြု၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၁။	ကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	* ပဉ္စဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန်ဒ်၁၊
				* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရိုသော ရှေး..အတ္ထုပါဒ်..သော သဒ္ဒာ၊
			သမ္ပဒါန်:	* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစ ရှေး..အတ္ထုပါဒ်သော တိဇ,စတုဇကာယ
			ကရိဏ်း:	အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂)

အနုဝါဒပါဋိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကုဗျာ) ကတ္တား	သမ္ပဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ပစ္ဆာဇာတ်-အာဟာရံ ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာခန္ဓာ စ** ပဉ္စဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန်ဒ်၁၊	**ဣမဿ ကာယဿ** ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစ ရှေး..အတ္ထုပါဒ်..သော တိဇ,စတုဇကာယ
၂။	**ကဗဠီကာရော အာဟာရော စ** ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရိုသော ရှေး..အတ္ထုပါဒ်.သဒ္ဒာ၊	**ဣမဿ ကာယဿ**

? ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတာသဒ္ဒါ ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်တို့နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဒ္ဒီသို့ရောက်သော **တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ကာလတူ**တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝီသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန်ဒ်၊ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသောရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဒ္ဒီသို့ ရောက်သော **သဒ္ဒာ** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသမ္မဿဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်တို့နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဒ္ဒီသို့ ရောက်သော **တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ** ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အတ္ထိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း** ပါဠိ၏အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အတ္ထိသတ္တိ'** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

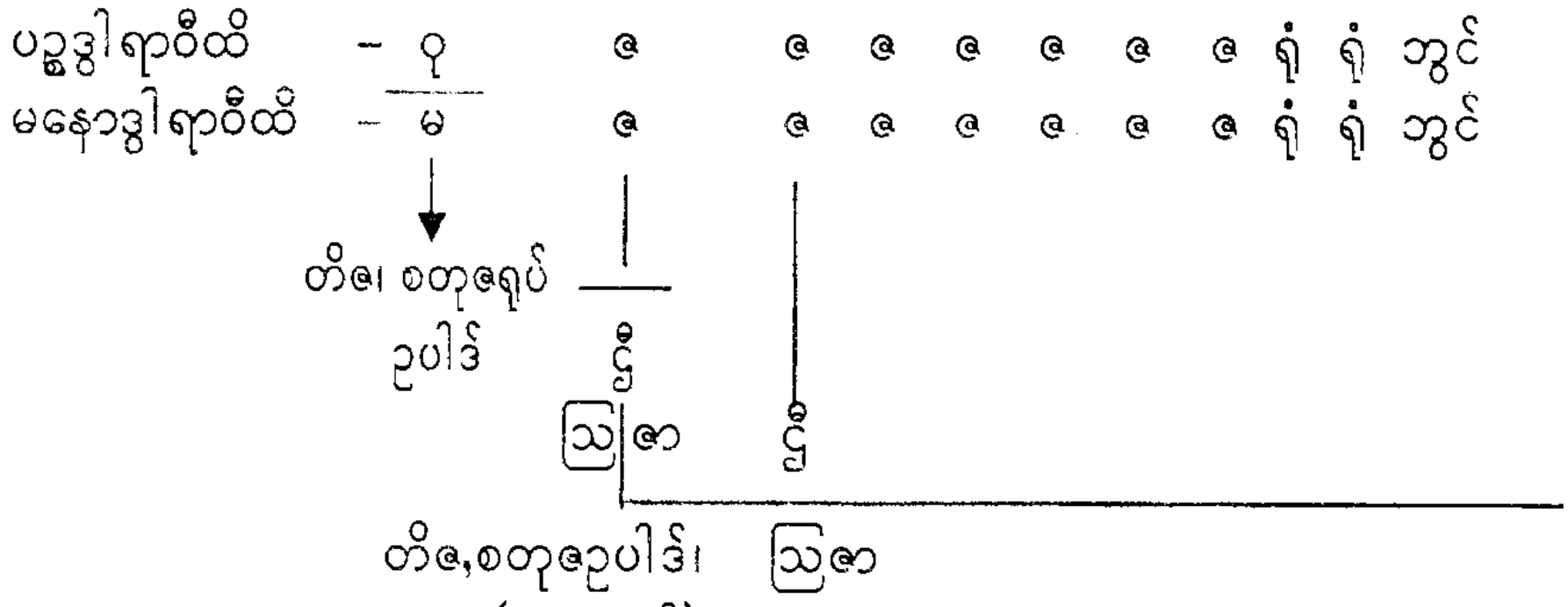
ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကပစ္စည်း ၂။ (အကုဗျာ-ဗျာ)

* အကုဗျာ-ဗျာ တွင်လည်း ကုဗျာ-ဗျာ နည်းတူရ၏။ အက ၁၂၊ စေ ၂၇ သာထူး၏။

? ကုသိုလ်ဓောဝိထိတစ်ခု၌ ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို နားလည်အောင် ဝိထိပုံစံနှင့်တကွရှင်းလင်းရေးသားပြ၍ ကာလတူတပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော ဟူသော စကားရပ်ကို ရှင်းပြပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒုတိယဦး-သုံးခွ)

ဝိထိပုံစံ

ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ကုသိုလ်ဇောဖြစ်ပုံမှာ–

ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝိထိဖြစ်အံ့ → ဝုဒ္ဓေါ၊ ဇော(၇)ကြိမ်

မနောဒ္ဓါရာဝိထိဖြစ်အံ့ → မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော(၇)ကြိမ်ဖြစ်ရာ

ဝုဒ္ဓေါ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဌိတိသို့ ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား နောက်ဖြစ်သောပထမဇောအစရှိသည်တို့က **ပစ္ဆာဇောတသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

အထက်ပါဝိထိပုံစံအရ ပထမဇောက ဝုဒ္ဓေါ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဌိတိသို့ ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ပစ္ဆာဇောတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဒုတိယဇောက ပထမဇောနှင့်ဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဌိတိသို့ရောက်သော တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ပစ္ဆာဇောတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

တတိယဇော စသည်တို့သည်လည်း ထို့အတူ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုတိဇကာယ၊ စတုဇကာယတို့၌ရှိသော သြဇာကလည်း တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား **ရူပ်အာဟာရသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ပစ္ဆာဇောတသတ္တိ၊ ရူပ်အာဟာရသတ္တိတို့ရောပြီးကျေးဇူးပြုပုံကို **ပစ္ဆာဇောတာဟာရ မိဿက** ပစ္စည်းအဖြစ် ဟောတော်မူပါသည်။

* ကုသိုလ်ပထမဇောက တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ပစ္ဆာဇောတသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုသော အခိုက်အတန့် ကာလနှင့်
* သြဇာက တိဇကာယ၊ စတုဇကာယအား ရူပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော အခိုက်အတန့်ကာလတို့

တပြိုင်နက်ဖြစ်ကြသည်ကို **ကာလတူတပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော** ဟုဆိုပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၃။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက

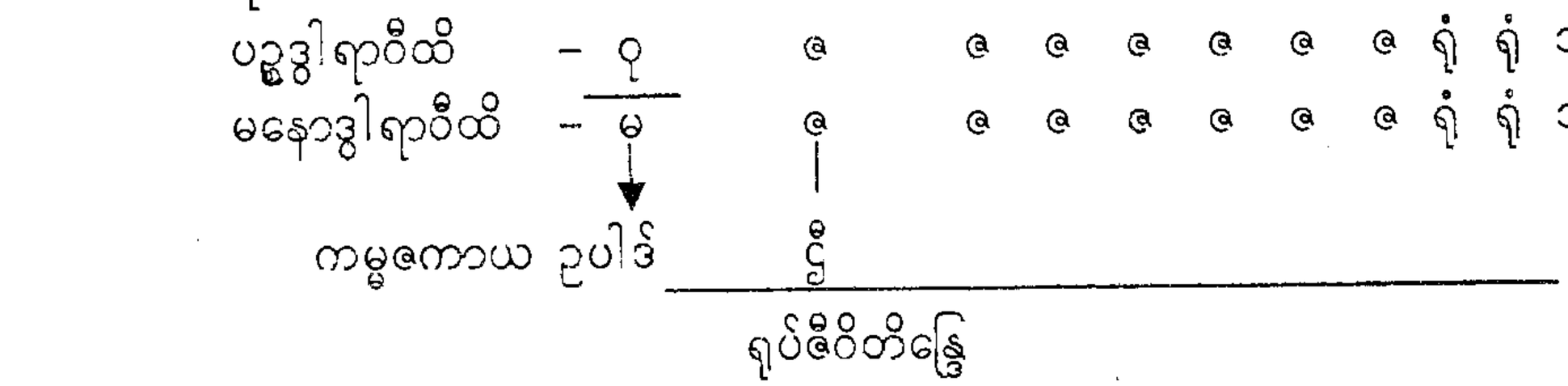
ပစ္ဆာဇာတနှင့် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယကိုရော၍ **ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက**ဟူ၍ ဟောပါသည်။ ပစ္ဆာဇာတ၊ ရပ်အာဟာရ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းများကို အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းများ၌ 'ပစ္ဆာဇာတ်၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ' ဟူ၍ မိသကမုန်းသိအောင် နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် ဟောပါသည်။

သုဒ္ဓသင်္ခါအရ ပထမဇောအခိုက်အတန့်မှာ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊ရှိပါသည်။ ထိုလေးပါးသည် အစိတ်အပေါင်း ဖြစ်၏။ ပစ္စယုပ္ပန်သည် ကမ္မဇ၊ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးသည် ကမ္မဇကို ကျေးဇူးပြုသောအခါ **'ပစ္ဆာဇာတ'** ဖြစ်ပါသည်။ ရပ်ဇီဝိတိန္ဒြေက ကမ္မဇကို ကျေးဇူးပြုသောအခါ **'ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ'** ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပစ္ဆာဇာတနှင့် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယရောပြီး **ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယ** ဟုဟောပါသည်။

? ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဝိထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

ဝီထိပုံစံ

ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ကုသိုလ်/အကုသိုလ် ဇောဖြစ်ပုံမှာ-

ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝီထိဖြစ်အံ့ – ဝုဒ္ဓေါ၊ ဇော(၇) ကြိမ်။
မနောဒ္ဓါရဝီထိဖြစ်အံ့ – မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော(၇) ကြိမ်ဖြစ်ရာ၊

ဝုဒ္ဓေါ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဌီသို့ ရောက်သော ကမ္မဇကာယအား နောက်ဖြစ်သော ပထမဇောအစရှိသော **ကုသိုလ်/အကုသိုလ်** ဇောတို့က **ပစ္ဆာဇာတသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။ (ကု/အကု နေရာတွင် တစ်ခုသာရွေးပါ၊)

အထက်ပါဝီထိပုံစံအရ ပထမဇောက ဝုဒ္ဓေါ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ ရောက်သော ကမ္မဇကာယအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြထားပါသည်။

ဒုတိယဇောက ပထမဇောနှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ကမ္မဇကာယအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

တတိယဇောစသည်လည်း ထို့အတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကမ္မဇကာယ၌ရှိသော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကလည်း ကမ္မဇကာယအား **ရူပဇီဝိတိန္ဒြေသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပစ္ဆာဇာတသတ္တိနှင့် ရူပဇီဝိတိန္ဒြေသတ္တိရောပြီး ကျေးဇူးပြုပုံကို **ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်းအဖြစ်** ဟောတော်မူပါသည်။ (*)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စည်း		ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သန်္ဓာ	ပစ္စည်းရေ
၁။	ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း	* ပဋ္ဌ.ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အက္ခ.၁၂၊ က္ခ.၂၁၊ စေ.၅၂ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ * ဝု၊ မ...ရွေးစိတ်တို့နှင့်တူ ဥ.ဌိ.ရောက်.**ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ**	* ဝု၊ မ...ရွေးရွေးစိတ်တို့နှင့် ဥပါဒ်၍ရုပ်၏ဌိသောရောက်သော **ကမ္မဇကာယအား ကာလတူတပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော**	J	J အတ္ထိ အဝိဂတ

သုဒ္ဓသန်္ဓာဆိုရိုး။ ။**ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း**၏ သုဒ္ဓသန်္ဓာဝါရဌ်-
ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရှိသော ရွေးရွေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌိသို့ရောက်သော **ကမ္မဇကာယအား ကာလတူ**တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော ပဋိသေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဒ်သ၊ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံအစရှိသောရွေးရွေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏**ဌိ**သို့ ရောက်သော **ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ**၊ ဤတရားတို့သည် **ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း** တတ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ သန်္ဓာ ဒွေ။ ပစ္စည်းရေ(၂)ဟူသည်တည်း။
ဒွေ ဟူသော်ကား- **ကုဗျာ-ဗျာ၊ အကုဗျာ-ဗျာ** ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ(၂)ဟူသည်ကား- အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း သရုပ်ခွဲ

၁။	ကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	* ပဋိသေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရွေး..အတူဥပါဒ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ
			သမ္ပဒါန်	* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစ ရွေး..အတူဥပါဒ်သော ကမ္မဇကာယ၊
			ကရိဏ်း	အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂)
၂။	အကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား	* ပဋိသေါဖြစ်..အက္ခ ၁၂၊ စေ ၂၇ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရွေး..အတူဥပါဒ်သော ကမ္မဇကာယ၊
			သမ္ပဒါန်	* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစ ရွေး..အတူဥပါဒ်သော ကမ္မဇကာယ၊
			ကရိဏ်း	အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂)

ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း ၁။ (ကုဗျာ-ဗျာ) (ပါဠိတော်၊ တရား၊ အနက်)

*။ **ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ အဗျာကတသ ဓမ္မသ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော**။
ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား **ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက**သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၁။	ကုဗျာ	ဗျာ	ကတ္တား:	* ပဉ္စဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဒာ၊
			သမ္မဒါန်	* ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရေး..အတ္ထုပါဒ်သော ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ (၂)
			ကရိဏ်း:	အတ္ထိ၊ အဝိဂတ

အနုဝါဒပါဠိတော်

စဉ်	ပစ္စည်း(ကုဗျာ) ကတ္တား:	သမ္မဒါန် (ဗျာ)
၁။	**ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာခန္ဓာ စ ရူပဓိဝိန္ဒြိယဉ္စ** * ပဉ္စဝေါဖြစ်..ကု ၂၁၊ စေ ၃၈ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ၊ * ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရှိသော ရေး..အတ္ထုပါဒ်သော ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ	**ကဋတ္တာရူပါနံ** ဝုဋ္ဌော မနောဒွါ.အစရေး..အတ္ထုပါဒ်သော ကမ္မဇကာယ၊

? ကုသိုလ်အဗျာကတဓမ္မသည် အဗျာကတဓမ္မအား ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိသကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ၊

ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတသဒ္ဒါ ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာဟူသော **ကတ္တား**ပုဒ်၏ အရကား ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရေးရေးသောစိတ်နှင့်အတူဉပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌိသို့ရောက်သော **ကမ္မဇကာယအား ကာလတူ**တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတီသ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသောရေးရေးသော စိတ်နှင့်အတူဉပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌိသို့ ရောက်သော **ရူပဓိဝိတိန္ဒြိယ** ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အဗျာကတသဓမ္မသဟူသော **သမ္မဒါန်**ပုဒ်၏ အရကား- ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရေးရေးသောစိတ်တို့နှင့်အတူဉပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌိသို့ရောက်သော **ကမ္မဇကာယ** ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ အတ္ထိပစ္စယေနဟူသော-**ကရိဏ်း**ပါဠိ၏ အရကား- တစ်ပြိုင်နက်တက်ကောင်းသော အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အတ္ထိသတ္တိ'** ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

? ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း ကုသလာ အဗျာကတော အဗျာကတသဿရ ပစ္စည်းတပ်ပုံကို ဝိထိပုံစံနှင့် တကွရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

(စာနှာ-၂၉၃ မှ ကု/အကုတွင် ကုသိုလ်ဇောကိုရွေး၍ ဖြေပါ။)

ဝိထိပုံစံ မှ...ပြုပုံကို **ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက**ပစ္စည်း**အဖြစ်** ဟောတော်မူပါသည်။ (*)

ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းတရားသည် "ကုသိုလ် နာမကွန္ဓာ + ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ အဗျာကတ" ဖြစ်ပြီး ပစ္စယုပ္ပန်တရားမှာ "ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇကာယ" တည်းဟူသော အဗျာကတတရားဖြစ်သောကြောင့် ကုသိုလ်+အဗျာကတတရား၏ အဗျာကတတရားအား ပစ္ဆာဇာတ+ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း ၂။ (အကုဗျာ–ဗျာ)

* အကုဗျာ–ဗျာ တွင်လည်း ကုဗျာ–ဗျာနှင့် နည်းတူ၏။ အကု ၁၂၊ စေ ၂၇ သာထူး၏။

? ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဝိထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

? အောက်ပါတို့ကိုမှန်ကန်စွာကောက်ပြပါ။

ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယမိသကပစ္စည်း "အကုဗျာ–ဗျာ" ၏ သမ္မဒါန် နှင့် ကရိဏ်း၊

အဗျာကတသဿ ဓမ္မဿ ဟူသော**သမ္မဒါန်ပုဒ်**၏ အရကား ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဦးသို့ရောက်သော **ကမ္မဇကာယ** ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

အတ္ထိပစ္စယေနဟူသော**ကရိဏ်းပါဠ်**၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ(၂) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **'အတ္ထိသတ္တိ'**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

မိသက(၈)ပစ္စည်း

ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ကျမ်းလုံးအတွက် မိသကပစ္စည်း (၈)မျိုး ဟောတော်မူပါသည်။

(၁) သဟာဇာတပုရေဇာတမိသက
(၂) ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိသက
(၃) ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက
} ကုသလတိက် ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂတွင် ဟောပါသည်။

(၄) အာပု၊ ဝတ်ပု မိသက – ဒဿနတိက်၊ အဋ္ဌတ္တာတိက်
(၅) သဟတိ၊ ပုတိ မိသက – ဒဿနတိက်၊
(၆) သဟ–ပစ္ဆာ မိသက – ဥပါဒိဏ္ဏာတိက်၊
(၇) ပစ္ဆာဇာတာဟာရကမ္မဇိန္ဒြိယ မိသက – ဒဿနတိက်၊
(၈) အာပု–ဝတ်ပု သဟ မိသက – သနိဒဿနတိက်၊

* မိသကများ၏ အမည်အားလျော်စွာ နာမ်တရားချည်းသက်သက်ရသောပစ္စည်းချင်း တွဲထားတာကို မတွေ့ရဘဲ ရုပ်တရားနှင့်သာတွဲထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပစ္စည်းများ၏ ကာလအနေအားဖြင့် အတိတ်ကာလဆိုင်ရာပစ္စည်းများ မပါဘဲ **ပစ္စုပ္ပန်**ကာလဆိုင်ရာပစ္စည်းများသာဖြစ်သောကြောင့် **ပစ္စယုပ္ပန်တရား**ကို ကျေးဇူးပြုသည့်အခါ တပြိုင်နက်လည်း ကျေးဇူးပြုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

* မိသက(၈)မျိုးလုံး၏ ပစ္စည်းရေကိုကြည့်လျှင် အတ္ထိ၊ အဝိဂတ အမြဲ ပါဝင်ပါသည်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသည် အကျယ်အားဖြင့် (၉)မျိုးရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့ထဲမှ ရသင့်သည်ကို မိသကပြုလုပ်၍ ဟောထားပါသည်။ ++

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အခန်း(၁၁)

ခန္ဓာဝါရ

ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံသဘော

သုဒ္ဓသဏ်္ဌာမှ ပါဠိတော်ထွက်လာ၏။ ထွက်လာသောပါဠိတော်အားလျော်စွာ အစိပ်အစိပ် အစိပ်အပေါင်း (ကတ္တားပုဒ်ကိုကောက်စဉ်က)ရသင့်သည်ကိုကြည့်၍ ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ရပါသည်။ ရုပ်သက်သက်သော်၎င်း၊ စေတသိက်သက်သက်သော်၎င်း၊ ပစ္စည်းဖြစ်စေ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်စေ နေလျှင် အစိပ်အပေါင်းဟု ယူဆပါ။ 'ကုသလေခန္ဓေ'စသည်ကဲ့သို့ ခန္ဓာ(၄)ပါးလုံးမဟောဘဲ အစိပ်ဖြစ်သော ဧကံခန္ဓံ[၁ ၃ ၂] [၃ ၁ ၂]စသည်ကို ဟောလျှင် အစိပ်အစိပ်ဟုယူဆပါ။

ခန္ဓာဝါရအကျိုး

ခန္ဓာဝါရဖွဲ့နည်းကိုပြခြင်းဖြင့် ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ကျမ်းလုံး၏ ပါဠိတော်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို တိက်,ဒုက် တရားအားလျော်စွာထုတ်မှုဌ် များစွာအထောက်အပံ့ရပါလိမ့်မည်။ ဒုက,ဒုကတိကအစရှိသော အထက်အထက်ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးများဌ် ဒုက်သက်သက်၊ ဒုက်ကိုမူတည်၍ တိက်ကိုမူလီသွတ်၊ တိက်ကိုမူတည်၍ ဒုက်ကိုမူလီသွတ်၊.. .. ဒုက်ကိုမူတည်၍ ဒုက်ကိုပင်မူလီသွတ်ခါ ဟောတော်မူရကား၊ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ပဒအရတရားနေပုံများသည် ဤကုသလတိုက်ကဲ့သို့ တစ်လုံးတစ်စည်းထဲစုပေါင်း၍ မနေဘဲ အစိပ်အစိပ်နေကြ၏။ ထိုသို့ တရားအစိပ်အစိပ်နေရာ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းများဌ် ဤခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံသဘောသွားအတိုင်း အသုံးချရမှု အကျိုးရှိ၏။

ဥပမာ– ဒုကပဋ္ဌာန်း ဟေတုဂေါစ္ဆက၊ ဟေတုဒုက်(ပ၊ ဒု)ဌ် "အလောဘော အဒေါသော– အမောဟော သမ္မယုတ္တကာနဉ္စခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အဒေါသော အလောဘော အမောဟော သမ္မယုတ္တကာနဉ္စခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"စသည်ဖြင့် အသီးသီး ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြသည့်သဘောမျိုးဖြင့် ဟောထားလျက်ရှိပေသည်။ အစိပ်အစိပ် အစိပ်အပေါင်း ယူဆမှုဌ်လည်း ဉာဏ်အမြင်သန့်ရှင်းပါ၏။

နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးတို့တွင် * ၁ ပါး ၁ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ၃ ပါး ၃ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား၊
* ၃ ပါး ၃ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ၁ ပါး ၁ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား၊
* ၂ ပါး ၂ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ၂ ပါး ၂ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား၊
သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

* ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးတို့တွင် ၁ ပါး ၁ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား၊ ၃ ပါး ၃ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား၊ ၂ ပါး ၂ ပါးသော နာမက္ခန္ဓာသည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

သဟဇာတိန္ဒြေယ ခန္ဓာဝါရ

နယ	၁၈	ဒုဒ္ဓ	၆	ဒုဋ္ဌ	၁၀	ဝိဇ္ဇ	၈	ဥဇု	ခန္ဓာဝါရ		မှတ်ချက်
ဧကက	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	၈	၈	ဇီ..... သမ္မယုတ္တခန္ဓာ
ဒုက	✓	॥	॥	॥	॥	॥	॥	॥	၇	၂၈	ကုသလာ ကုန္ဒြိယာ၏အရ **ဇီဝိတ**+စိတ် သမ်=သမ်ခန္ဓာ (✓ ပြထား:သော **ဇီဝိတ**ကို မူတည်၍ ကြွင်း:စုကို မူလီလည့်ခါ သွတ်၍ယူရမည်။) ဇီ+၀၀၊ ဇီ+သဒ္ဒါ .....
		✓	॥	॥	॥	॥	॥	॥	၆		
			✓	॥	॥	॥	॥	॥	၅		
				✓	॥	॥	॥	॥	၄		
					✓	॥	॥	॥	၃		
						✓	॥	॥	၂		
							✓	॥	၁		
တိက	✓	✓	॥	॥	॥	॥	॥	॥	၆	၅၆	ကုသလာ ကုန္ဒြိယာ၏အရ **ဇီဝိတ+စိတ်**+၀၀ သမ်=သမ်ခံ ဇီ+စိတ်ကို မူတည်ပြီး ၀၀စသည်ကို မူလီသွတ်ခါ လည့်သဖြင့် (၆)၀ါရ။ ထို့အတူ **ဇီ+၀၀**ကိုမူတည်၍ သဒ္ဒါစသည် မူလီသွတ်ခါ လည့်သဖြင့် (၅)၀ါရ။ **ဇီ+သဒ္ဒါ**ကိုမူတည်၍ (၄)... * တဖန်... (ဇီဝိတသည် တိကဋ္ဌ အား:လုံး:နှင့်တွဲပြီး၍) **စိတ်+၀၀**ကို မူတည် ကြွင်း သဒ္ဒါစသည် မူလီသွတ်ခါ လည့်သဖြင့် (၃)၀ါရ။.... * (ဇီ,စိတ် ..တွဲပြီး၍) **၀၀+သဒ္ဒါ**ကို မူတည် ကြွင်း ဝိရိယစသည် မူလီသွတ်ခါ. * တိကသည် နောက်ဆုံး **သတိ+၈**ကိုမူတည်၍ ပညာကိုမူလီသွတ် === **၁၆**
	✓	✓	✓	॥	॥	॥	॥	॥	၅		
	✓		✓	✓	॥	॥	॥	॥	၄		
	✓			✓	॥	॥	॥	॥	၃		
	✓				✓	॥	॥	॥	၂		
	✓					✓	॥	॥	၁		
		✓	✓	✓	॥	॥	॥	॥	၄		
		✓		✓	✓	॥	॥	॥	၃		
		✓			✓	॥	॥	॥	၂		
		✓				✓	॥	॥	၁		
			✓	✓	✓	॥	॥	॥	၃		
			✓		✓	✓	॥	॥	၂		
			✓			✓	॥	॥	၁		
				✓	✓	✓	॥	॥	၂		
				✓		✓	॥	॥	၁		
					✓	✓	॥	॥	၁		

နယ	ဓမ္မ	ဝိဒ္ဓိ	ဒိဋ္ဌိ	ဝေဒ	ဣဒ္ဓိ	ဇာ	ညှိ	ခန္ဓာဝါရ	မှတ်ချက်
စတုက္က	✓	✓	✓	။	။	။	။	။	၁	၂၁	* စတုက္ကဒ္ဒလည်း (✓ပြထား၀ော **ဓိ+စိတ်+ဝေ** ကိုမူတည်၍ သဒ္ဒါစသည် မူလိသွတ်ခါလှည့်သဖြင့်(၅) * ထိုနောက် **ဓိ+စိတ်+သဒ္ဒါ** ကိုမူတည်၍ ဝိရိယစသည် မူလိသွတ်ခါလှည့်သဖြင့်(၄) ....**ဓိ+စိတ်+ဇ** ကိုမူတည်၍ ပညာကို မူလိသွတ် (၁) * တဖန်... (ဓိဝိတသည် စတုက္ကဒ္ဒအား၀ုံးနှင့်တွဲပြီး၍) **စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ**ကို မူတည်.
	✓	✓		✓	။	။	။	။	၂		
	✓	✓			✓	။	။	။	၃		
	✓	✓				✓	။	။	၄		
	✓	✓					✓	။	၅		
		✓	✓	✓	။	။	။	။	၂		
		✓	✓		✓	။	။	။	၃		
		✓	✓			✓	။	။	၄		
		✓	✓				✓	။	၅		
			✓	✓	✓	✓	။	။	၄		
			✓	✓	✓		✓	။	၅		
				✓	✓	✓	✓	။	၅		
ပဉ္စက	✓	✓	✓	✓	။	။	။	။	၅	၂၀	* စတုက္ကဒ္ဒလည်း (✓ပြထား၀ော **ဓိ+စိတ်+ဝေ** သဒ္ဒါကိုမူတည်၍ ဝိရိယစသည် မူလိသွတ်ခါလှည့်သဖြင့်(၄) **စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝီရိယ**ကို မူတည်၍ သတိ...သွတ် **ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝီရိယ+သတိ**ကို မူတည်၍ ဓ...သွတ်
	✓	✓	✓	✓	✓	။	။	။	၄		
	✓	✓	✓	✓		✓	။	။	၃		
	✓	✓	✓	✓			✓	။	၄		
		✓	✓	✓	✓	✓	။	။	၄		
		✓	✓	✓	✓		✓	။	၅		
		✓	✓	✓		✓	✓	။	၅		
			✓	✓	✓	✓	✓	။	၅		
ဆက္က	✓	✓	✓	✓	✓	။	။	။	၃	၁၀	(✓ပြထား၀ော **ဓိ+စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝီရိယ** ကိုမူတည်၍ သတိစသည်ကို သွတ်. **စိတ်+ဝေ+သဒ္ဒါ+ဝီရိယ+သတိ**ကိုမူတည်၍ ဓစသည်ကို သွတ်.
	✓	✓	✓	✓		✓	။	။	၄		
	✓	✓	✓	✓	✓		✓	။	၄		
		✓	✓	✓	✓	✓		။	၄		
		✓	✓	✓	✓		✓	။	၄		
			✓	✓	✓	✓	✓	။	၄		
သတ္တက	✓	✓	✓	✓	✓	✓	။	။	၄	၄	ရှေ.(၅)နှင့်သတိကိုမူတည်..၂ ရှေ.(၅)နှင့်ဓ.ကိုမူတည်.. ၁
	✓	✓	✓	✓	✓		✓	။	၄		
		✓	✓	✓	✓	✓	✓	။	၄		
အဋ္ဌက	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	၁	၁	နာမ်ကျွန်ဇွန်းတရားကိုယ်(၈)ပါး

(သြဇာရှိသူများ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများသည် ဘုရားကိုးကွယ်ခြင်းဖြင့် ကောင်းကျိုးများ ရရှိကြောင်း ဟောကြားခြင်း)

ကမ္ဘာပုံစံဖော် ပုဗ္ဗဝိဒေဟဒီပ

| | | |

ပဉ္စာဝိဘင်္ဂဝါရ ခန္ဓာဝါရဇယား (ဗျာ-ဗျာ ပဝတ္တိ,ပဋိကြဉ် **ခန္ဓာဝတ္ထုစသည်...)**

		ဗျာ-ဗျာ						
		ခန္ဓာ ဝတ္ထုလျှင်	ဝတ္ထု ခန္ဓာနှင့်	ရုပ်သက်သေ	ဟဒယဝတ္ထု	သမ္ဘာ	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ
သဟ	သဟဇာတ	၁၅	၁၅	၁၀၅				
ညု	အညမညု	၁၅	၁၅	၉၀				
နိ	သဟာနိ	၁၅	၁၅	၁၀၅				
	ပုရေနိ				၇၅	၁၅		
ပ	ဝတ္ထုပုရေဇာတ				၇၅	၁၅		
ဝိ	ဝိပါက	၁၅						
ဟာ	ရူပ်အာဟာရ						၂၁	
ဣ	ပုရေဇာတိန္ဒြေယ				၇၅			
ဝိ	ပုရေဝိ				၇၅	၁၅		
အတ် အဝိ	သဟဇာတတို့	၁၅	၁၅	၁၀၅				
	ဝတ္ထုပုရေဇာတတို့				၇၅	၁၅		
	ရူပ်အာဟာရတို့						၂၁	
	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေယတို့						၉	

မိဿက

		၂ ဧကဝါရ			ဆဂ္ဂဝါရ ၂			ဗျာဝါရ ၂			ကုဗျာ ၂		အဂုဗျာ ၂	
		ကုဗျာ		အဂုဗျာ			ဗျာ-ဗျာ							
		ဗျာ	ဗျာ	အဂုဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	အဂုဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	အဂုဗျာ	ဗျာ	ဗျာ	အဂုဗျာ	ဗျာ
		၅	=	=	=	=	=	ဝတ္ထုလျှင် ၁	=	=	=	=	=	=
အတ္ထိ အဝိ	သဟပုရေမိဿက										၁၄		၁၄	
	ပစ္ဆာဟာမိဿက											၂၂၅		၂၂၅
	ပစ္ဆာက္ကံမိဿက											၂၂၅		၂၂၅

ပဋ္ဌာန်းဂမ္ဘီ၊ ကျမ်းအဆီကို၊ နွှင်ကြည်ပျပျ၊ ပူဇော်ဆိုရသည့်၊ ပုညကုသိုလ်၊ အဖို့ကိုလျှင်၊ မွေးမိခင်နှင့်၊ ဖခင်ဆရာ၊ ဉာတကာစ၊ သတ္တဝါအများ၊ နတ်တို့အားလည်း၊ ရင်ငြားပါစေ၊ အမျှဝေသည်၊ ကောင်းထွေ သာဓု၊ ခေါ်စေသော်။

++

ဦးတင်ဝင်း(ဒို့ကိုဦး-သုံးခွ)

"နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ"

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ

၁။ ဟေတုပစ္စည်း

ဟေတု = အကြောင်းအရင်း၊ မြစ်မ၊ မူလ-ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား။ ရဲသောက်မြစ်သည် သစ်ပင်ကို စည်ပင် ကြီးပွားစေတတ်သကဲ့သို့ သမ္မယုတ်တရားတို့ကို စည်ပင် ကြီးပွားစေတတ်သော တရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဟေတူ	ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ	၁၂ တစ်ပြိုင်နက်- အကြီး ၄၊ ဟေ ယထာရဟ- လတ် ၄၊ ၆၊ ဣ၊ မဂ်၊
ဟိတ် ၆ ပါး	သမ္မယုတ္တခန္ဓာ (သဟိတ်စိတ် ၇၁၊ မောဒွေမောကြဉ်စေ ၅၂) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	

ပစ္စည်း = ဟိတ် (၆)ပါး

ပစ္စယုပ္ပန် = သဟိတ်စိတ် ၇၁၊ မောဟမူဒွေဠှ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ၅၂၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊

ကရိဏ်း = တပြိုင်နက် - သဟဇာတအကြီး ၄၊ ဟေတု (၅)
ယထာရဟ - အဓိပတိ၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ အညမညဉ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ (၇)

ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရဠှ - သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်**အား တပ်သော** ဟိတ်(၆)ပါး၊ ဣရိတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း တပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၁၂)ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းရေ(၁၂) ဟူသော်ကား- ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမညဉ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

{ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါ- "**အား**" တိုင်အောင်သော ပထမစကားရပ်သည် **ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)**
"**တပ်သော**"မှစ၍ ဒုတိယစကားရပ်သည် **ပစ္စည်း(ကတ္တား)** }

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဟေတုပစ္စည်း အရကောက်

"ဟေတုပစ္စယောတိ" ဟူသောပါဠိဖြင့် **နိဒဿိတဗ္ဗမ္မ**ကို ပြတော်မူ၏။

"ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိဒဿနာကာရ**ကို ပြတော်မူ၏။

"ဟေတူ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဟိတ် ၆ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် သဟိတ်စိတ် ၈၊ သဟိတ်စိတ်တို၊ မောဟမူဒွေဠှ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သဟိတ်စိတ်တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"ဟေတုပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

သဘာဂပစ္စည်းများ ရာနိုင်ရန်

သဟဇယ်ပစ္စည်းတိုင်း၌ * သဟဇာတ်များ(သဟ,နိ,အတ်,အဝိ) တစ်ပြိုင်နက်အဖြစ် ပါဝင်၍၊
* သဟလတ်ပစ္စည်းများ ယထာရဟအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်နိုင်၏။

ထို့ကြောင့် သဟဇာတ်+လတ် **၈** မျိုးသည် **အမြဲသဘာဂ**အဖြင့် ပါဝင်ကြသည်။

သဟဇယ်(၇)ပစ္စည်းတို့တွင် ပစ္စည်းတရားကိုယ်တူညီကြသော(တူသောတရားကိုယ် တစ်ပါးပါးရှိလျှင်) ပစ္စည်းများသာ သဘာဂပစ္စည်း အဖြစ်ပါဝင်ကြပါသည်။
ထို့ကြောင့် သဘာဂပစ္စည်းများ ရာလိုလျှင်-

(က) မူ၊ မူလီပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို တိုက်ဆိုင်ကြည့်မည်။
(ခ) ဟောဆဲမူပစ္စည်းနှင့် မူလီသဘာဂပစ္စည်းတို့ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများ လုံးဝ တူသော်လည်းကောင်း၊ အချို့တူသော်လည်းကောင်း သဘာဂပါဝင်နိုင်၏။

{ မူတွင်ရှိသော တရား**အားလုံး** မူလိတွင်ရှိလျှင် **တစ်ပြိုင်နက်**
မူတွင်ရှိသော တရား**အချို့သာ** မူလိတွင်ရှိလျှင် **ယထာရဟာ** }

ဟေတုပစ္စည်း ➤➤➤ တစ်ပြိုင်နက်, ယထာရဟ ဖြစ်ပုံ (နမူနာ)

* **သဟဇာတိ ၄** (သဟ,နိ,အတ်,အဝိ)နှင့် (ဟောနေဆဲ ပစ္စည်းဖြစ်သည့်) ဟေတု၊ ပေါင်း(၅)ပစ္စည်းတို့သည် တစ်ပြိုင်နက်။
* **သဟလတ် ၄** (ည,ဝိ,သမ်,ဝိပ်)တွင်-
  အညမညနှင့် သမ္မယုတ္တတို့သည် ဟေတုရှိ ရုပ် ၂ ပါးလုံးကို မလိုက်(မရ)နိုင်၍၊ ဝိပါကသည် ဝိပါက်မဟုတ်သော ကု,အကု,ကြိုသမ္မယုတ္တတရားများကို မလိုက်နိုင်၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တသည် သမ္မယုတ္တချင်း မလိုက်နိုင်၍ ယထာရဟပစ္စည်းများ ဖြစ်ရပါသည်။
* **သဟဇယ် ၇** ပစ္စည်းတို့တွင်- ဟေတုပစ္စည်းကြဉ်သော ကြွင်းသဟဇယ်(၆)သည် ဟေတုပစ္စည်း၌ပါသော ဟိတ် ၆ ပါးလုံးမရနိုင်၍၊
  ဟိတ်တစ်ပါးပါးရှိလျှင် ဟေတု၏ ယထာရဟပစ္စည်းများ ဖြစ်ရပါသည်။

သဟဇယ် ၇ ပါး (ပစ္စည်းတရားကိုယ်များ)

ဟေတု	အဓိပတိ	ကမ္မ	အာဟာရ	ဣန္ဒြိယ	ဈာန	မဂ္ဂ
အလောဘ	ဆန္ဒ	ဧတနာ	ဖဿ	ဇီဝိတ	ဝိတက်	ပညာ
အဒေါသ	ဝီရိယ		ဧတနာ	စိတ်	ဝိစာရ	ဝိတက်
အမောဟ	စိတ္တ		ဝိညာဉ်	ဝေဒနာ	ပီတိ	သမ္မာဝါစာ
လောဘ	ပညာ			သဒ္ဓါ	ဝေဒနာ	သမ္မာကမ္မန္တ
ဒေါသ				ဝီရိယ	ဧကဂ္ဂတာ	သမ္မာအာဇီဝ
မောဟ				သတိ		ဝီရိယ
				ဧကဂ္ဂတာ		သတိ
				ပညာ		ဧကဂ္ဂတာ
						ဒိဋ္ဌိ

ပညာရှင်အုပ်စု - ဟော၊ ဓိ၊ ဣ၊ မဂ်၊

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

၁။ **"ဟေတူ ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ..."**ဌ် "ဟေတု သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု မဟောရခြင်းမှာ "ဟေတူ"က ပစ္စည်းတရား၊ "ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ..."ကို ပစ္စယုပ္ပန်တရားယူ၍ သီးသန့် ပိုင်းခြားမှတ်သားစေလို၍ ဟောထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ "ဟေတူ"မပါလျှင် မည်သည့်တရားက ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြောင်း မထင်ရှားပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ "ဟေတူ" မပါဘဲ "ဟေတု သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောခဲ့လျှင် ဟိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောတရားတို့အား ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည့်အနက်ဖြစ်နေ၍ မည်သည့်တရားက ကျေးဇူးပြုသည်ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သားရန် မထင်ရှားပါ။ စက္ခုဝိညာဏ်စသော အဟိတ်သမ္မယုတ်တရားများ ရောပါနိုင်သဖြင့်၊ ဟိတ်(၆)ပါးသည် သဟိတ်ဖြစ်သော သမ္မယုတ္တနာမ်တရားတို့ကိုသာ ကျေးဇူးပြုကြောင်း ထင်ရှားစေရန် "ဟေတူ ဟေတု-သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောရပါသည်။ (ဟေတု ပါရဖြင်း။)

"ဟေတူ တံ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု မဟောရခြင်းမှာ –

"ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"အရ သဟိတ်စိတ် ၇၁၊ မောဒွေဠ်မောကြဉ်သော စေတသိက် ၅၂ ယူရသဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌လည်း ဟိတ်(၆)ပါး ပါဝင်ရမည်ဖြစ်၍၊ "တံ သမ္မယုတ္တကာနံ"ဟုဟောလျှင် "ဇောတူ"က ဟိတ်(၆)ပါးယူထားသဖြင့် "တံ သမ္မယုတ္တကာနံ"၌ ဟိတ်(၆)ပါး မရနိုင်တော့၍ သာမည "တ"သဒ္ဒါဖြင့် မဟောရခြင်းဖြစ် ပါသည်။

အဟိတ်စိတ် မပါစေရန် "ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောရပါသည်။

? 'တံသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ'ဟု အဘယ်ကြောင့် ဟောသနည်း။

? အဘယ်ရုပ်ကို ကောက်ရပါသနည်း။

"တံသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"၌ တ-သဒ္ဒါအရ ဟိတ်တရား၊ ထိုဟိတ်တရားနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ = ထိုနှစ်ပါး ရသဖြင့် "တံသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"အရ စိတ္တဇရုပ်ကို ကောက်ရပါသည်။

"စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"ဟု မဟောရခြင်းမှာ (အဓိပတိပစ္စည်းမှအပ) စိတ္တဇရုပ်သာမက၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုပါ ကောက်ယူလိုသဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။

? "ဟေတူ သဟဇာတာနံ..."ဟူ၍ မဟောဘဲ အဘယ်ကြောင့် "ဟေတူ ဟေတု-သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ"ဟူ၍ ဟောရပါသနည်း။

"ဟေတူ သဟဇာတာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူ၍ဟောလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ ရုပ်(၇)မျိုးလုံး ပါနေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဗာဟိရရုပ်, အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်များအား ကျေးဇူးမပြုနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားစေရန်အတွက် "ဟေတူ ..... နဉ္စ ရူပါနံ"ဟူ၍ ဟောရပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ဟေတုပစ္စည်းသည် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်များကို ကျေးဇူးပြုပါသလား။

? အခြားမည်သည့်ရုပ်များကို ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

? (ရုပ် ၇ မျိုးတို့တွင် အဘယ်ရုပ်များကို ဟေတုပစ္စည်း မတပ်သနည်း။)

ဟေတုပစ္စည်းသည် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်များကို ကျေးဇူးမပြုပါ။
ပဝတ္တိ အခါ၌ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ကံအဟုန်က ပစ်ချသဖြင့် ဘဝသစ်သို့ရောက်စဖြစ်ရာ၊ မိုရာဝတ္ထု မြဲမြံစွာမရှိဘဲ အားနည်းပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့သည် စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကသာ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် စိတ္တဇရုပ် အရာ၌တည်၍ ဘိတ်တရားတို့သည် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။

ပဝတ္တိအခါ စိတ်နှင့်အတူ ကမ္မဇရုပ်များဖြစ်ကြသော်လည်း စိတ်နှင့်ကြောင်းကျိုး မစပ်။ ရေးကံကြောင့်သာ ဖြစ်သဖြင့် ကံနှင့်သာ ကြောင်းကျိုး စပ်သည်။ စိတ်မဖြစ်သော်လည်း ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဥပမာ– နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားနေသော အနာဂါမ်, ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်, စေတသိက်, ဒိဋ္ဌဇရုပ်တို့ မဖြစ်ကြသော်လည်း၊ ကမ္မဇရုပ်တို့ကား မချုပ်ဘဲ ထင်ရှား ရှိကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်နှင့်အတူဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကို ကျေးဇူး မပြုပါ။

? ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား အဘယ်ကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတပ်၍၊
ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့အား အဘယ်ကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းမတပ်သည်ကို ရှင်းလင်းရေးသားပါ။

? ဟေတု ဟောသကဲ့သို့ဟောသော အခြားပစ္စည်းများ၌ ဟောပုံ၊ ဟောရခြင်းအကြောင်း

စျာန, မဂ္ဂ ပစ္စည်းတို့၌

စျာန်ဂါနိ "စျာနသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"
မဂ္ဂင်္ဂါနိ "မဂ္ဂသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ" ဟူ၍
ဟေတုနည်းတူ (၁) စျာနင်္ဂတရား, မဂ္ဂင်္ဂတရားတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်မှာ ပါစေရန်၊
(၂) ပစ္စယုပ္ပန်၌ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ နှင့် အဟိတ်စိတ်တို့ မပါစေရန်၊
ပစ္စယုပ္ပန်မှာ "တံ သမ္မယုတ္တကာနံ"ဟူ၍ သာမည တ–သဒ္ဒါဖြင့် မဟောဘဲ
"စျာနသမ္မယုတ္တကာနံ", "မဂ္ဂသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟူ၍ ဟောပါသည်။

? ဟေတုဟောပုံနှင့် မတူသောပစ္စည်းများဟောပုံနှင့် ဟောရခြင်းအကြောင်း။

ကမ္မ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းတို့၌

"စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"

"အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"

"အရူပိနော ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူ၍ ပစ္စယုပ္ပန်၌ "သမ္ပယုတ္တကာနံ"သာဟောရခြင်းမှာ (ဟေတု၌ အဟိတ်စိတ် မပါစေလိုမူကြောင့် "ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ"ဟောရခြင်းမျိုးကဲ့သို့ မဟုတ်။) စိတ် ၈၉ ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်သော(ကြဉ်ရသောစိတ် မရှိသဖြင့်) ပစ္စယုပ္ပန်ကိုငဲ့၍ ဟောရပါသည်။

"တံ သမ္ပယုတ္တကာနံ"ဟူ၍ မဟောရခြင်းမှာ (ဟေတုကဲ့သို့) ပစ္စယုပ္ပန်၌ တရားကိုယ်ပါစေလို၍ ဖြစ်ပါသည်။ (ကမ္မ၌ စေတနာတစ်ခုသာရှိ၍ မပါနိုင်ပါ။)

? ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဟေတုပစ္စည်း ကရိဏ်းကောက်၌ "တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ၁၂ ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏"ဟု ဆိုရာ (က) တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းများ (ခ) ယထာရဟပစ္စည်းများနှင့် ယထာရဟဖြစ်ပုံ (ဂ) ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏ ဟူသောစကား၏ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ရှင်းလင်း ရေးသားပြပါ။

(က) တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းများ - ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ (၅) ပစ္စည်း။

(ခ) ယထာရဟပစ္စည်းများ - အဓိပတိ၊ အညမည၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ = ၇ ပစ္စည်း

အဓိပတိ	ရမ္မဏသည် ဝီမံသာဓိပတိ(အမောဟ) အတွက်ဖြစ်၏။
ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ	ရမ္မဏသည် ပညာ(အမောဟ) အတွက်ဖြစ်၏။
အညမည၊ သမ္ပယုတ္တ	ရမ္မဏသည် နာမ် အတွက်ဖြစ်၏။
ဝိပါက	ရမ္မဏသည် ဝိပါက်ဆိုင်ရာအတွက်ဖြစ်၏။
ဝိပ္ပယုတ္တ	ရမ္မဏသည် ရုပ်တရားအတွက် ဖြစ်၏။

(ဂ) ဖော်ပြပါ ၁၂ ပစ္စည်းတို့က ထိုက်သင့်သလို ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြသော်လည်း- "ဟေတု ပစ္စယေနပစ္စယော"ဟူသော ကရိဏ်းပါဠိအရ ဟေတုသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံကိုသာ မှတ်ယူရန် ဝိသေသအားဖြင့် ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

—

? အရူပကုသိုလ်, ကိရိယာဒ္ဒိရှိသော ဟိတ်(၃)ပါးတို့သည် စိတ္တဇရုပ်အား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသလော။ အကြောင်းပြ ဖြေဆိုပါ။

အရူပကုသိုလ်, ကိရိယာဒ္ဒိရှိသော ဟိတ်(၃)ပါးတို့သည် ပဋိဓေါကာရဘုံဒ္ဒိဖြစ်သော အခါ စိတ္တဇရုပ်အား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ–
ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်(၁၆)ပါးတွင် အရူပကုသိုလ်၊ ကိရိယာစိတ်များ မပါသောကြောင့် ၎င်းတို့သည် စိတ္တဇရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ရာ ၎င်းတို့ဒ္ဒိရှိသော ဟိတ်(၃)ပါးတို့သည်လည်း စိတ္တဇရုပ်အား ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

? ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုခံရသော တရားတို့ကို ဖော်ပြ၍ ၎င်းတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ခံရသဖြင့် အဘယ်အကျိုးများရရှိပြီး ဟေတုပစ္စည်း၏ကျေးဇူးအပြုကို မခံရကုန်သောတရားတို့မှာ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

ဟေတုပစ္စည်း၏ကျေးဇူးအပြုခံရသော တရားတို့မှာ သဟိတ်စိတ် ၇၁၊ မောဟမူဒွေဒ္ဒိ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ၅၂၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ခံရသဖြင့် ရေကို ကောင်းစွာစုပ်ယူရသောကြောင့် မြဲမြံခိုင်ခဲ့သောအမြစ်ရှိသော သစ်ပင်တို့သည် ပင်စည်၊ အကိုင်း၊ အခက်၊ အသီး၊ အပွင့်တို့ဖြင့် စည်ပင်ပြန့်ပြောကုန်သကဲ့သို့ မြဲမြံ ခိုင်ခန့် စည်ပင်ပြန့်ပြောသော အကျိုးရှိပါသည်။

ကျေးဇူးအပြုကို မခံရသောတရားတို့မှာကား ရေပြင်၌ မျောပါနေသော မှော်သေး၊ မှော်မွှားတို့ကဲ့သို့ မြဲမြံခိုင်ခန့် စည်ပင်ပြန့်ပြောခြင်းကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။

? ပဋ္ဌာန်း၌ဟောသော ရုပ်(၇)မျိုးတို့တွင် အဘယ်ရုပ်များကို ဟေတုပစ္စည်း မတပ်သနည်း။

? ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်နှင့် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့အား ဟေတုပစ္စည်း တပ်ပုံ၊ မတပ်ပုံကို ရှင်းလင်းပြပါ။

? ကမ္မဇရုပ်သည် ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်အားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိရာ မည်သည့် ကမ္မရုပ်ကို ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုနိုင်၍ မည်သည့်ကမ္မဇရုပ်ကို ကျေးဇူးမပြုနိုင်သည်ကိုရှင်းလင်း ရေးသားခဲ့ပါ။

? ဟေတုပစ္စည်းတရားတို့သည် ရုပ်တရားတို့ကိုကျေးဇူးပြုရာ၌ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ-ကမ္မဇရုပ်နှင့် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့ကို ကျေးဇူးပြု–မပြု ဝေဖန်ရေးသားခဲ့ပါ။

၂။ အာရမ္မဏပစ္စည်း

အာရမ္မဏ = စွဲကိုင်အပ်သော အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။ အားနည်းသောယောက်ျားသည် တောင်ဝှေး၊ ကြီးတန်းတို့ကို ဆွဲကိုင်၍သာ ထနိုင်၊ ရပ်နိုင်သကဲ့သို့ အာရမ္မဏိက စိတ်၊ စေတသိက်တို့က ဆွဲကိုင်၍သာ ဖြစ်ရသော အာရုံတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အလုံးစုံသော အာရုံ(၆)ပါး၊ စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ **ပညတ်**၊	ထိုအာရုံ(၆)ပါးကို ထိုက်သင့်သလို အာရုံပြုသော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ (သတ္တဝိညာဏာဓာတ်)	တစ်ပြိုင်နက်- **အာရမ္မဏ** ပဋ္ဌာရုံ(ပြိုင်)၄ အာ,ပု,အတ်,အဝိ သဗ္ဗေဓမ္မာ,ယံယံဓမ္မံ (ပြိုင်,ယထာ) ၈

ပစ္စည်း = အလုံးစုံသော အာရုံ(၆)ပါး၊ စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ထိုအာရုံ(၆)ပါးကို ထိုက်သင့်သလို အာရုံပြုသော စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ (သတ္တဝိညာဏာဓာတ်)
ကရိဏ်း = တစ်ပြိုင်နက် **အာရမ္မဏ**

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ် - စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသအား တပ်သော အလုံးစုံသော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်၊ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်း တပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

ပစ္စည်းရေ ၁-ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁)ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ ဟူသည်တည်း။ (ပစ္စည်းရေ ၁ သည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော ပစ္စည်းရေ ဖြစ်ပါသည်။)

ပညတ် ➤➤➤ ပဋ္ဌာဝါရ်၌ ပညတ် မပါ။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ်၌ ပညတ် ပါသည်။
ပစ္စည်း်၌ ပညတ်၊ ** ပစ္စယုပ္ပန်၌ ပညတ်ကို ဇကန် အာရုံပြုသော စိတ် ၂၁ ထည့်ပေးရပါမည်။ **(ပဋ္ဌာဝါရ်=ခန္ဓသဒ္ဒါ / နိဒ္ဒေသ=ဓမ္မသဒ္ဒါ)**

မနောဓာတ်➤➤➤ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်၌ **ဝိညာဏကာယဒေသနာ**ဖြစ်၍ မနောဓာတ်ကို မပြောပါ။
ဝိညာဏကာယ = ဝိညာဉ် ၆ ပါး
➤➤➤ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ်၌ **ဓာတုဒေသနာ**ဖြစ်၍ မနောဓာတ်ကို ပြောပါသည်။
ဓာတုကာယ = ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါး၊

အာရမ္မဏပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ရူပါယတနံ ။ပ။ ဖော	စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ။ပ။	၄ တစ်ပြိုင်နက်– အာ, ပု, အတ်, အဝိ
ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ ။ပ။ ပ,တေ,ဝါ	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆာသာ.. စေ ၇ ။ပ။	

'အာရမ္မဏပစ္စယောတိ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိဒဿိတပုဒ္ဓမ္မကို** ပြတော်မူ၏။

'ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ–ပစ္စယေန ပစ္စယော' စသော ပါဠိဖြင့် **နိဒဿနာကာရ**ကို ပြတော်မူ၏။

'ရူပါယတနံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆာသာဓာရဏာ စေတသိက်(၇)ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာရမ္မဏပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄) ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(ထိုနည်းတူစွာ ကြင်း သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံများကို သိနိုင်ပါသည်။)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ	**မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ**	၄ တစ်ပြိုင်နက်– အာ, ပု, အတ်, အဝိ
ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ	မနောဓာတ် ၃ ခု၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ ကြဉ်သော အညသမာန်း စေ ၁၀	

'ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနော–ဓာတ် ၃ ခု၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ ကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက်(၁၀)ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာရမ္မဏပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
သပ္ပေ ဓမ္မာ	မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	(ပြိုင်,ယထာ) ၈ အာ၊ ဓိ၊ နီ၊ ဉ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိ
စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်၊ (အာရုံ ၆ ပါး)	မနောဝိညာဏဓာတ် ၇ဖြာ ခု၊ စေ ၅၁	

'သပ္ပေ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ(၆)ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနောဝိညာဏဓာတ် ၇ဖြာ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာရမ္မဏပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ– ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ယံ ယံ ဓမ္မံ (အာရဗ္ဘ)	ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တာ စေတသိကာ ဓမ္မာ,	(ပြိုင်,ယထာ) ၈ အာ၊ ဓိ၊ နီ၊ ဉ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိ
အနိယမအားဖြင့် အာရုံ ၆ ပါး	အနိယမအားဖြင့် အာရမ္မဏိကနာမက္ခန္ဓာ	
တေ တေ ဓမ္မာ	တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ	
နိယမ အားဖြင့် အာရုံ ၆ ပါး	နိယမ အားဖြင့် အာရမ္မဏိက	

* 'ယံ ယံ ဓမ္မံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် အာရုံ ၆ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

* 'အာရဗ္ဘ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကြိယာဝိသေသနကို ပြတော်မူ၏။

* 'ယေ ယေ ဓမ္မာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

* 'ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် 'ယေ ယေ ဓမ္မာ'ဟူသော ကတ္တား၏ ကြိယာကို ပြတော်မူ၏။

* 'စိတ္တာ စေတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်နာမက္ခန္ဓာ သရုပ်ကို ပြတော်မူ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

* 'တေ တေ ဓမ္မာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် နိယမအားဖြင့် 'ယံ ယံ ဓမ္မံ'ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်သားပြီးသော အာရုံ(၆)ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
* 'တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိယမ**အားဖြင့် 'ယေ ယေ ဓမ္မာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အာရုံအကြောင်းကို ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။
* 'အာရုံမဏာပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိယာ**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရုံမဏာ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရုံမဏာသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အာရုံပစ္စည်း တစ်နည်းကား (အရကောက်)

* တဒါရုံ ဇောဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။
* အကုသိုလ် ၁၂၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၈ ခုအား တပ်သော လောကီစိတ် ၈၁၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။
* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခု အားတပ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော စိတ် ၈၇ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။
* မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခု အားတပ်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။

(ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ ဒွိ ကုသိုလ်၊ ကြိယာကို ခွဲပြီးဆိုရပါသည်။)

* ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ ပဋိစ္ဆန္န သဏ္ဌ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ။
* ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ ပဋိစ္ဆန္န သဏ္ဌ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ။
* ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ ပဋိစ္ဆန္န သဏ္ဌ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ။
* ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ ပဋိစ္ဆန္န သဏ္ဌ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ။
* ဣဒ္ဓိဝိဓ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတပ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ပဉ္စမစျာန်၊ သတသဟဿစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။
* ဣဒ္ဓိဝိဓ ကြိယာအဘိညာဉ်အားတပ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာ ပဉ္စမစျာန်၊ သတသဟဿစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

(စေတောပရိယ ၌ စိတ် ၈၉ ခု ပါခဲ့လျှင် ကုသိုလ်အတွက် အရဟတ္တမဂ်, ဖိုလ် ကြဉ်ရပါသည်။)

* စေတောပရိယ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား တပ်သော လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော ခုနစ်ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော သူတပါးတို့၏စိတ် ၈၇ ခု၊ စေ ၅၂ ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* စေတောပရိယ ကြီယာ အဘိညာဉ်အား တပ်သော လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော ခုနစ်ရက်တိုင်အောင် ကာလ သုံးပါး၌ တည်သော သူတပါးတို့၏ စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂ ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

(ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ စသည်၌ ဒီသဘော အတိုင်း ကုသိုလ်မှာ အရဟတ္တမဂ်, ဖိုလ် ကြဉ်၍ ကြီယာမှာ သူ့အတိုင်း ဆိုရပါသည်။)

* ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် ၈၇ ခု၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန် အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။
* ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကြီယာအဘိညာဉ်အားတပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန် အမည်အမျိုးစသောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။

(ယထာကမ္မုပဂ ၌ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် မပါလို့ ကြဉ်စရာမလိုပါဘူး။ ကုသိုလ်နှင့် ကြီယာ ပေါင်းပြီးဆိုနိုင်ပါသည်။)

* ယထာကမ္မုပဂ ကုသိုလ်,ကြီယာအဘိညာဉ်အားတပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

(အနာဂတံသဉ် ပုဗ္ဗေနည်းတူ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှာ အနာဂတ်ဖြစ်သောလို့ ပြောင်းပြီး ဆိုရန်ဖြစ်ပါသည်။)

* အနာဂတံသ ကုသိုလ်-အဘိညာဉ်အားတပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် ၈၇ ခု၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန် အမည်အမျိုးစသောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။

* အနာဂတံသ ကြိယာအာဘိညာဉ်အားတပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ ထို ခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန် အမည်အမျိုးစသောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ဖြ ပါး။

(ပစ္စယနိဒ္ဒေသမှာ **ပညတ်**တွေကိုဟောတော့ ပညတ်ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အာရုံ အာရမ္မဏိကတွေ ပါလာပါသည်။ ထို့ကြောင့်-)

* ရူပါဝစရ ပဌမစျာန်စိတ်သုံးခုအားတပ်သော ကသိဏ်း ဆယ်ပါး၊ အသုဘ ဆယ်ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၏အာရုံဖြစ်သော ဆံအစရှိသော ကာယအစုပညတ်၊ အာနာပါနသတိ၏အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက် ပညတ်၊ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား သုံးပါး၏အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ် ဤ ၂၅ ပါး သော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* ရူပါဝစရ ဒုတိယ စျာန်စိတ် သုံးခု၊ တတိယစျာန်စိတ် သုံးခု၊ စတုတ္ထစျာန်စိတ် သုံးခုအားတပ်သော ကသိဏ်း ဆယ်ပါး၊ အာနာပါနသတိ၏အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက် ပညတ်၊ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား သုံးပါး၏အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ် ဤ(၁၄)ပါးသောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* ရူပါဝစရ ပဉ္စမစျာန်စိတ် သုံးခုအားတပ်သော ကသိဏ်း ဆယ်ပါး၊ အာနာပါနသတိ၏အာရုံ ဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက် ပညတ်၊ ဥပေက္ခာ ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား တပါး၏အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ် ဤ(၁၂)ပါးသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် သုံးခုအားတပ်သော အာကာသသည်ကြဉ်အပ်သော ကသိဏ်း ၉ ပါးတို့တွင် တပါးပါးကိုခွာ၍ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်အားတပ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်အားတပ်သော ရှေးဘဝ အဖျတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊
* ဝိညာဏဉ္စာယတန ကြိယာအားတပ်သော ဤဘဝ အဖျတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန ကြိယာ၊ ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ်သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနာဉ္စာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* အာကိဉ္စညာယတနစိတ် သုံးခုအားတပ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်,ကြိယာ၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘော-ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

* နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်အားတပ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ်တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပါက်အားတပ်သော ရှေးဘဝ အဖျတ်တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* နေဝသညာနာသညာယတန ကြိယာအားတပ်သော ဤဘဝ အဖျတ် သန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတနကြိယာ၊ ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။
* လောကုတ္တရာ စိတ် ရှစ်ခု အားတပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ ဤအာရုံ ၆ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

* မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ – ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၆ ခု၊ စေ ၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။
* အာရမ္မဏပစ္စယေန– ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ– ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(ကရိဏ်းကျတော့ (၈)ခု ပါဘဲ၊ **တပြိုင်နက်ဖြစ်တာက အာရမ္မဏတခုဘဲ** ရပါသည်။ ** အာရမ္မဏနှင့် အားလုံးကုန်ပြိုင်ပြီး ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အပြည့်အစုံ မရနိုင်ပါ။ ထို (၈)သည် ပဥ္စဝါရကပြောခဲ့သည့် အာရမ္မဏမျိုး (၈)ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ္ထာဓိ စသည်တို့ အားလုံးကုန်ဝင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တပြိုင်နက် ယထာရဟ(၈)ပစ္စည်း ရပါသည်။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

★ "စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ"၌ ဟေတုကဲ့သို့ မဟောဘဲ (တ)သဒ္ဒါဖြင့်သာ ဟောပါသည်။
အဋ္ဌကထာကလည်း "တံ" ထို စက္ခုဝိညာဏဓာတ်နှင့် "သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စဓမ္မာနံ" ယှဉ်သော စေတသိက်ခန္ဓာ(၃)ပါးယူ၍ ပြပါသည်။ တ သဒ္ဒါသည် "စက္ခုဝိညာဏဓာတ်" ဟူ၍ ထင်ရှားစွာ သိမြင်နိုင်သောကြောင့် ဟောရပါသည်။

★ ပဉ္စာရုံက မနောဓာတ်(၃)ခုအား ကျေးဇူးပြုရာ၌ တစ်ပေါင်းတည်း ကျေးဇူးမပြု။ တစ်ပါးစီသာ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သဗ္ဗေဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာဒ်ဒ်

သဗ္ဗေဓမ္မာ = ပဉ္စာရုံ (ရုပါရုံစသည်) + ကြွင်း ဥယျမေ့
ဥယျမေ့ = သခ်ိါရ၊ ဝိကာရ(ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း)လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်၊
= ပရမတ္ထတရား (၄)ပါး + ပညတ်
= အကြွင်းမရှိ(အနဝသေသတဗ္ဗ) တရားအားလုံး

? **အာရမ္မဏပစ္စည်းဒ်ဒ် အာရုံ(၆)ပါးလုံး ဟောပြီးသည့်နောက် "ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ"ဟု ဘာကြောင့် ထပ်ဟောရပါသနည်း။**

☆ အာရုံ(၆)ပါးက သတ္တဝိညာဏဓာတ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာဒ်ဒ် တစ်ပေါင်းတည်း ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပေ။ ဆိုင်ရာအာရုံအားလျော်စွာ ဖြစ်ဆဲခဏမှာသာ အသီးသီးကျေးဇူးပြုကြောင်း သိရန်ဟောပါသည်။ (**အဋ္ဌကထာ**)

☆ **မူလဋီကာ**ဆရာကြီးက➤➤➤ အဋ္ဌကထာက "ဖြစ်ဆဲခဏ"ဆိုရာဒ်ဒ် ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင် ဟူသော အလုံးစုံသော ပစ္စုပ္ပန်ခဏကို ယူရမည်ဟု ဆိုပါသည်။

? **"ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"ဒ်ဒ် "ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"၏အရကို မည်သို့ယူရမည်နည်း။**
? **အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဆရာတို့ ဆိုပုံကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြပါ။**

☆ **အဋ္ဌကထာ**က မြစ်ရေများသည် ကာလသုံးပါးလုံး စီးနေသကဲ့သို့၊ တောင်များသည် ကာလသုံးပါးလုံး တည်နေသကဲ့သို့၊ အကြင်အာရုံ ပစ္စည်းတရားများကို အာရုံပြုပြီး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားများသည် ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ကာလ (၃)ပါးကို ယူပါဟု ဆိုပါသည်။

☆ **မူလဋီကာ**က "ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"သည် ပစ္စည်းတရား မဟုတ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားဖြစ်သည်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဟူသမျှ **ပစ္စုပ္ပန်ကာလ**ဒ်ဒ်သာ ဖြစ်ရမည်ဟု ဆိုပါသည်။

? **"ယံ ယံ ဓမ္မာ"ဟူ၍ ဧကဝုစ်ဖြင့် ဟောခဲ့ပြီး "တေ တေ ဓမ္မာ"ဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောပါသနည်း။**

☆ **အဋ္ဌကထာ**က "ယံ ယံ ဓမ္မာ"ဖြင့် ဟောအပ်သော တရားတို့သည် တစ်ပါးစီ ဟောခဲ့သော်လည်း အများဖြစ်ကြောင်း သိရန် ဟောပါသည်။ အာရုံဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးသည် တစ်ပေါင်းတည်းသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ပါးပါးသောတရားသည် လည်းကောင်း၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာစသော တရားတစ်ခုခုသည်လည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းတရား ဖြစ်နိုင်ကြောင်းပြရန် ဟောသည်ဟု ဆိုပါသည်။

★ **မူလဋ္ဌကာက** ရူပါရုံဖြစ်စေ၊ စိတ်,စေတသိက်ဖြစ်စေ တရားတစ်ခုကိုသာ အာရုံပြု၍ "ယံ ယံ"ဟု ဟောပါသည်။ ထို ရူပါရုံစသော အာရုံတရားတို့သည် အများဖြစ်၍ "တေ တေ"ဟု ဟောသည် ဆိုပါသည်။

ယံ ယံ ဓမ္မံ = အာရုံ၊
တေ တေ ဓမ္မာ = ထိုအာရုံ၊
ယေ ယေ ဓမ္မာ = အာရမ္မဏိက (စိတ်, စေတသိက်တရား၊)
အနိယာမ = ရှေးက မယူဘူးသောအနက်၊
နိယာမ = မှတ်အပ်ပြီးသောအနက်၊

? စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိဌ် ပဉ္စဒ္ဒါရဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံဟု ဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြစ်ရာ ထိုစိတ်တို့၏အာရုံကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာအရ ရေးပြပါ။

စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြုကြောင်း "ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေဟု ဆိုအပ်သော မနောဓာတ်(၃)ခုသည် ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြုကြောင်းကို "ရူပါယတနံ (ပ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံဟု ဆိုအပ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ(၆)ပါးကို အာရုံပြုကြောင်းကို "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

? မနောဓာတ်(၃)ခု၏ အာရုံကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသနှင့်ပဉ္စာဝါရတို့တွင် **ဟော – မဟော** အကြောင်းပြဖြေဆို၍ ဟောလျှင် ပါဠိနှင့်တကွ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း တို့ကိုပါ ကောက်ပြပါ။

* မနောဓာတ်(၃)ခု၏ အာရုံကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌သာ ဟောပါသည်။
* ပဉ္စာဝါရတို့တွင် မဟောပါ။

ပဉ္စာဝါရပါဠိတော်သည် **ဝိညာဏကာယဒေသနာ**ဖြစ်၍ မနောဓာတ်ကို မဟောပါ။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ **ဓာတုဒေသနာ**ဖြစ်၍ မနောဓာတ်ကို ဟောပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဟောပုံမှာ- "ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ မနောဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

ကတ္တား = ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
သမ္ပဒါန် = မနောဓာတ်သုံးခု၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက် တစ်ဆယ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။
ကရိဏ်း = တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? "ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ၊ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော" ဟူသော ပါဠိတော်၏ အရကောက်ကို ကောက်ပြပါ။

"ယံ ယ ဓမ္မံ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် အာရုံ(၆)ပါး ပစ္စည်းတရားကို၊
"အာရဗ္ဘ" ဟူသောပါဠ်ဖြင့် **ကြိယာဝိသေသန**ကို၊
"ယေ ယေ ဓမ္မာ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို၊
"ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် "ယေ ယေ ဓမ္မာ"ဟူသော ကတ္တား၏ **ကြိယာဝိသေသန**ကို၊
"စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်နာမက္ခန္ဓာသရုပ်ကို၊
"တေ တေ ဓမ္မာ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် **နိယမ**အားဖြင့် "ယံ ယံ ဓမ္မံ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် မှတ်သားပြီးသော အာရုံ(၆)ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
"တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် နိယမအားဖြင့် "ယေ ယေ ဓမ္မာ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။
"အာရမ္မဏပစ္စယေန"ဟူသော ကရိဏ်းပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

–

–

၃။ အဓိပတိပစ္စည်း

အဓိပတိ = ပြုင်ဘက်မရှိ အကြီးအမှူးအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။ စကြာဝဠာတွေးမင်းသည် လေးကျွန်းစလုံးကို ပြုင်ဘက်မရှိ တစ်ဦးတည်း ကြီးမှူး အုပ်စိုးသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ဘက် တရားတို့အပေါ် အကြီးအမှူး ဦးစီးခေါင်းဆောင်ဖြစ်သောတရားတို့သည် အဓိပတိပစ္စည်း မည်၏။

(က) သဟဇာတဓိပတိ

အတူတကွ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပြီး ပြုင်ဘက်မရှိ အစိုးရအုပ်ချုပ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ပစ္စည်း = သာဓိပတိတရားကိုယ် ၅၂ ရှိ အဓိပတိတရားကိုယ် (၄) ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊

ပစ္စယုပ္ပန် = အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂ ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ် စေတသိက် ၅၁၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် (ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝီမံသ၊)

(ခ,ဂ) အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ

အလိုရှိအပ်သောအာရုံအပေါ်တွင် ပြုင်ဘက်မရှိ အစိုးရအုပ်ချုပ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။ (ပဥ္စဝါရ အာရမ္မဏမျိုးတွင် ဖေါ်ပြပြီး။)

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိယာ) ၁၃
အဓိပတိတရားကိုယ် ၂ ပါး, ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်	ဆန္ဒ (၉) = ကြီးလတ်+ဓိ ဝီရိယ(၁၁) = ကြီးလတ်+မိ် ဂျံ့ မဂ် စိတ္တ (၁၁) = ကြီးလတ်+ဓိ ဟာ ဂျံ့ ဝီမံသ(၁၂) = ကြီးလဟ်+ဟော မိ ဂျံ့ မဂ်

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသချုံဝါရဉ်– သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၂ ပါး, ၄ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ(၁၃)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁၃)ဟူသော်ကား ဟေတု၊ အာဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ–ဟူသည်တည်း။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း) ၃
အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ ဒေါသမူဒွေ၊ မောဟမူဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြွေသောစိတ် ၈၄၊ ဒေါစတုက်, ဝိစိကြွေစေ ၄၇၊ **နိဗ္ဗာန်**၊	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ မဟာကြိုသံစိတ် ၄ ခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခု၊	အာ၊ မိ၊ ဥ

အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသချုံဝါရ်၌– အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် လေးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုအားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေ၊ မောဟမူဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြွေသောစိတ် ၈၄ ခု၊ ဒေါစတုက်, ဝိစိကြွေသော စေတသိက် ၄၇ ခု၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း, အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း တပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

ပစ္စည်းရေ (၃) ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၃)ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပတိပစ္စည်း အရကောက်

အဓိပတိ(၄)ပါးတွင် ဆန္ဒနှင့်ဝီရိယတို့သည် စေတသိက်ဖြစ်ပြီး သာဓိပတိဏော ၅၂ ခုမှာ ယှဉ်ပါသည်။ ဝီမံသ-သည် သာဓိပတိ တိဟိတ်ဏော ၃၄ ခုမှာ ယှဉ်ပါသည်။ စိတ္တ-သည် စိတ်ဖြစ်၍ သာဓိပတိဏော ၅၂ ခုဟု ပဋ္ဌမသရုပ် ခွဲထားရပါမည်။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဆန္ဒာဓိပတိ	**ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ**	ပြိုင်,ယထာ ၉ ကြီး၊ လတ် ဝ
သာဓိပတိဏော ၅၂ ခုခ်ဳရှိသော ဆန္ဒာဓိပတိ	သာဓိပတိဏော ၅၂ ခု၊ ဆန္ဒ,ဝိစိကြွေစေ ၅၀၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊	

'အဓိပတိပစ္စယောတိ'ဟူသောပါဠိဖြင့် **နိဒဿိတဗ္ဗကို** ပြတော်မူ၏။

'ဆန္ဒာဓိပတိ– အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသောပါဠိဖြင့် **နိဒဿနာကာရ** ပြတော်မူ၏။ (ဒိဌိယ,စိတ်,ဝီမံသာတို့၌လည်း နည်းတူ သိနိုင်ပါသည်။)

'ဆန္ဒာဓိပတိ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် သာဓိပတိဧော ၅၂ ခုဌိုသော ဆန္ဒာဓိပတိ ပစ္စည်း တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် သာဓိပတိဧော ၅၂ ခု၊ ဆန္ဒ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသ၊ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဝီရိယာဓိပတိ	ဝီရိယသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ	ပြိုင်,ယထာ ၁၁ ကြိမ်၊ လတ်မိ၊ ဣ၊ မဂ်
သာဓိပတိဧော ၅၂ ခုဌိုသော ဝီရိယာဓိပတိ	သာဓိပတိဧော ၅၂ ခု၊ ဝီရိယ,ဝိစိကြဉ် စေ ၅၀၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊	

'ဝီရိယာဓိပတိ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် သာဓိပတိဧော ၅၂ ခုဌိုသော ဝီရိယာဓိပတိ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝီရိယသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် သာဓိပတိဧော ၅၂ ခု၊ ဝီရိယ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသ၊ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(စေတသိက်ယှဉ်➤➤➤ ပစ္စည်းက ဆန္ဒာဓိပတိဖြစ်ရင် ပစ္စယုပ္ပန်မှာ ဆန္ဒ အမြဲကြဉ်ရပါသည်။ ဆန္ဒ သည် ဆန္ဒနဲ့ မယှဉ်နိုင်ပါ။ မောဟမူဒွေနှင့်လည်း မဆိုင်၍ ဝိစိကိစ္ဆာကို အမြဲကြဉ်ပေးရပါသည်။)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စိတ္တာဓိပတိ	စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ	ပြိုင်,ယထာ ၁၁ ကြီး၊ လတ် ဓိ၊ ဟာ ကျံ၊
သာဓိပတိဏော ၅၂ ခုဠ်ရှိသော စိတ္တာဓိပတိ	ဝိဝိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ၅၁၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊	

'စိတ္တာဓိပတိ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် သာဓိပတိဏော ၅၂ ခုဠ်ရှိသော စိတ္တာဓိပတိပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် ဝိဝိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ဇကပညာသ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဝီမံသာဓိပတိ	ဝီမံသသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ	ပြိုင်,ယထာ ၁၂ ကြီး၊ လတ် ဟော၊ ဓိ၊ ကျံ၊ မဂ်
သာဓိပတိတိဟိတ်ဏော ၃၄ ခုဠ်ရှိသော ဝီမံသာဓိပတိ	သာဓိပတိ တိဟိတ်ဏော ၃၄ ခု၊ ဝီမံသကြဉ်သော စေ ၃၇၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊	

'ဝီမံသာဓိပတိ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် သာဓိပတိတိဟိတ်ဏော ၃၄ ခု ဠ်ရှိသော ဝီမံသာဓိပတိပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝီမံသသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် သာဓိပတိတိဟိတ်ဏော ၃၄ ခု၊ ဝီမံသကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တတိ၁သ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိယာ)
ယံ ယံ ဓမ္မံ (ဂရုံ ကတ္တာ)	**ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တာစေတသိကာ ဓမ္မာ**	(ပြုင်,ယထာ) ၈ အာ၊ ဓိ၊ နှိ၊ ဥ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိ
အနိယမအားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊ ဒေါ ၂၊ မော ၂၊ ဒုက္ခ-ကာကြွေ စိတ် ၈၄ ခု၊ ဒေါ၄,ဝိစိကြွေစေ ၄၇၊ **နိဗ္ဗာန်**၊	အနိယမအားဖြင့်အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈၊ မဟာကု ၈၊ မဟာကြိုဉာဏ် ၄၊ လောကုတ် ၈ ခု၊ ဒေါ ၄,ဝိစိ,အပွကြွေ စေ ၄၅ ခု၊	
တေ တေ ဓမ္မာ	**တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ**	
နိယမအားဖြင့် 'ယံ ယံ ဓမ္မံ'ဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး၊	နိယမဖြင့် ယေ ယေ ဓမ္မာ ဟူသောဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အာရမ္မဏိက	

'ယံ ယံ ဓမ္မံ'ဟူသောပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေ၊ မောဟမူဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြွေသော စိတ် ၈၄ ခု၊ ဒေါစတုက်,ဝိစိကိစ္ဆာကြွေသော စေတသိက် ၄၇ ခု၊ နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဂရုံ ကတ္တာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကိရိယာဝိသောသနကို ပြတော်မူ၏။

'ယေ ယေ ဓမ္မာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ မဟာကိရိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခု၊ ဒေါစတုက်,ဝိစိကိစ္ဆာ,အပွမညာကြွေသော စေတသိက် ၄၅ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ'ဟူသောပါဠိဖြင့် ယေ ယေ ဓမ္မာ ဟူသော ပုဒ်၏ကြိယာကို ပြတော်မူ၏။

'စိတ္တာစေတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသောပါဠိဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် နာမက္ခန္ဓာ သရုပ်ကို ပြတော်မူသည်။

'တေ တေ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် နိယမအားဖြင့် 'ယံ ယံ ဓမ္မံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူ ဒွေ၊ မောဟမူ ဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြွေသော စိတ် ၈၄ ခု၊ ဒေါစတုတ်,ဝိစိကိစ္ဆာ ကြွေသော စေတသိက် ၄၇ ခု၊ နိဗ္ဗာန်ဟူဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး ပစ္စည်း တရားကို ပြတော်မူ၏။

'တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် နိယမအားဖြင့် ယေ ယေ ဓမ္မာ ဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ မဟာကိရိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ လောကုတ္တရာ စိတ် ၈ ခု၊ ဒေါစတုက် ဝိစိကိစ္ဆာ အပွဓညာကြဉ်သော စေတသိက် ၄၅ ခု အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော**ကရိဏီး**ပါဠိဖြင့်တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိသဇ္ဇ၊ ဥပနိသဇ္ဇ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? "ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောသကဲ့သို့ "အဓိပတိ အဓိပတိ-သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု အဘယ်ကြောင့် မဟောပါသနည်း။

အဓိပတိပစ္စည်းများ၏ တစ်ပြိုင်နက်သောခဏမှာ နှစ်ပါး၊ သုံးပါးမဖြစ်နိုင်ကြ၍ ဆန္ဒာဓိပတိစသည် တစ်ခုစီ ဟောရပါသည်။ ဟေတုပစ္စည်းသည် (**မူလဋ္ဌ**)နှင့် ကျေးဇူးပြုမှုကို မစွန့်ဘဲ ဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပေမဲ့၊ အဓိပတိပစ္စည်း၌ (**ဇေဋ္ဌကဋ္ဌ**)အကြီးအမှူးအဖြစ် တစ်ပါးစီသာ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

? "ဆန္ဒာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု အဘယ်ကြောင့် မဟောသနည်း။

မူလဋ္ဌီကာဆရာကြီးက ဆန္ဒာဓိပတိ ပစ္စည်းတရားနှင့်ယှဉ်သောတရားများကိုသာ အလိုရှိသဖြင့် "ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ"ဟု ဟောရသည်ကို ဆိုလိုပါသည်။

သဟဇာတာဓိပတိ၌

တပ်ခိုက် = အဓိပတိကိစ္စတပ်လျှင် တပ်ခိုက်ဟု ခေါ်ပါသည်။
အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ- မဟာကု ၈၊ လောဘမူ ၈၊ ဒေါ ၂၊ မဟာကြို ၈ ပါး ကာမဇော ၂၆ ပါးရှိ ဇောများသည် အဓိပတိပစ္စည်း ရ၏။
မတပ်ခိုက် = အဓိပတိကိစ္စမတပ်သောအခါ မတပ်ခိုက်ဟု ခေါ်ပါသည်။
အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ- မဟာကု ၈၊ လောဘမူ ၈၊ ဒေါ ၂၊ မဟာကြို ၈ ပါး ကာမဇော ၂၆ ပါးရှိ ဇောများသည် အဓိပတိပစ္စည်း မရပါ။
∴ ကာမဇော ၂၆ ရှိ ပစ္စည်းများသည် အဓိပတိပစ္စည်းရ မရ ရှိ၍ **အနေကန်** ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

တပ်နေ = အဓိပတိဇကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိ ၉၊ မဂ် ၄၊ ဖိုလ် ၄ ပါး အပွနာဧော ၂၆ ပါး တို့သည် **ဇကန်** အဓိပတိကိစ္စ တပ်မှဖြစ်နိုင်သည်။ ဇကန် အဓိပတိကိစ္စတပ်မှ ဖြစ်နိုင်၍ "တပ်နေ"ဟု ဆိုရပါသည်။

မတပ်နေ= အဓိပတိတရားကိုယ် ဇကန်မရသော မော ၂၊ အဟိတ်ကြိ ၃၊ ကိဝိပါက် ၃၂ ပါး ပေါင်း ၃၇ ပါးနှင့် ပဋိသန္ဓေ(ဝိပါက်)စိတ်တို့သည် မည်သည့်အခါမှ အဓိပတိကိစ္စ မတပ်နိုင်ကြ၍ "မတပ်နေ"ဟု ဆိုရပါသည်။

သာဓိပတိဧော (ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ) ၅၂ ပါး

လောဘမူ ၈၊ ဒေါသမူ ၂၊ ကုသိုလ် ၂၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်ကြိယာဧော ၁၇၊ ဖိုလ် ၄ ပါး သာဓိပတိဧော ၅၂ ပါး။ **(ဧော ၅၅ မှ ဟသိန့်မော ၂ ကြဉ်ပါ။)**

သာဓိပတိဧော (ဝီမံသာဓိပတိ) ၃၄ ပါး

မဟာကု/ကြိ-ညာဏသမ္ပယုတ် ၈၊ မဟဂ္ဂုတ်ကု/ကြိ ၁၈၊ မဂ်, ဖိုလ် ၈ ပါးတို့သည် သာဓိပတိ**တိဟိတ်**ဧော ၃၄ ပါး၊

သဟဇယ် ၇ ပါး (ပစ္စည်းတရားကိုယ်များ) သဘာဂ(ကရိဏ်း) မှတ်ရန်

ဟေတု	အဓိပတိ	ကမ္မ	အာဟာရ	ဣန္ဒြိယ	ဈာန	မဂ္ဂ
အလောဘ	ဆန္ဒ	စေတနာ	ဖဿ	ဇီဝိတ	ဝိတက်	ပညာ
အဒေါသ	ဝီရိယ		စေတနာ	စိတ်	ဝိစာရ	ဝိတက်
အမောဟ	စိတ္တ		ဝိညာဉ်	ဝေဒနာ	ပီတိ	သမ္မာဝါစာ
လောဘ	ပညာ			သဒ္ဓါ	ဝေဒနာ	သမ္မာကမ္မန္တ
ဒေါသ				ဝီရိယ	ဧကဂ္ဂတာ	သမ္မာအာဇီဝ
မောဟ				သတိ		ဝီရိယ
				ဧကဂ္ဂတာ		သတိ
				ပညာ		ဧကဂ္ဂတာ
						ဒိဋ္ဌိ

ဆန္ဒ – ကြိ: ၄+လတ် ၄+ ဝ = ၉

ဝီရိယ – ကြိ: ၄+လတ် ၄+ ဝ + ကွဲ + ဗဂ္ဂ = ၁၁

စိတ္တ – ကြိ: ၄+လတ် ၄+ ဝ + ကွဲ + ဟာ = ၁၁

ဝီမံသာ = ကြိ: ၄+လတ် ၄+ ဝ + ကွဲ + ဃော + ဗဂ္ဂ = ၁၂

? "ဝိမံသာဓိပတိ ဝိမံသ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်အရကောက်ကို ကောက်ပြ၍ ကရိဏ်းကောက်ကို တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟရပုံကိုလည်း ရှင်းလင်း ရေးပြပါ။

'ဝိမံသာဓိပတိ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် သာဓိပတိတိဟိတ်ဓော ၃၄ ခုဌ်ရှိသော ဝိမံသာဓိပတိပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိမံသသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသောဟူသော **သမ္မဒါန်** ပါဠ်ဖြင့် သာဓိပတိတိဟိတ်ဓော ၃၄ ခု၊ ဝိမံသကြဉ်စေတသိက် ၃၇၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ ၈ ပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်၍ ကျန် ၄ ပစ္စည်းသည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

(ဝိမံသာသည် **ပညာ** ဖြစ်သည်။ ဟေတုဌ် အမောဟ ရှိ၏။ ထို့အတူ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ တို့ဌ်လည်း ပညာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂနှင့် သဟဇာတကြီး-၄ ပစ္စည်းပေါင်း ၈ ပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်၍ သဟဇာတအလတ်-၄ ပစ္စည်းမှာ ယထာရဟ ဖြစ်၏။)

? "ယံ ယံ ဓမ္မာ ဂရုံကတွာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော" ဌ် ကရိဏ်းပါဠ်ကို တစ်နည်းကားဖြင့် ကောက်ပြပါ။

'အဓိပတိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ် ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

တစ်နည်းကား-

(၁) အလုံးစုံသော အာရမ္မဏအဓိပတိပစ္စည်းဖြစ်အံ့- အဓိပတိ၊ အာရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယ ဤ ၃ ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(၂) အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈ ခု အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈ ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းဖြစ်အံ့ - အဓိပတိ၊ အာရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ ၆ ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(၃) အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသော် ၁၇ ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်အံ့ - အဓိပတိ၊ အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ ၈ ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? အဓိပတိပစ္စည်း (က) ဝိမံသာဓိပတိ တိဟိတ်ဇော ၃၄ ခုကို သိရုံသာ ရေတွက်ပြ၍၊ (ခ) ကရိဏ်းပါဠိကို ကောက်ပြပါ။

(က) **သာဓိပတိဇော (ဝီမံသာဓိပတိ) ၃၄ ပါး**

မဟာကုသိုလ်, ကိရိယာညာဏသမ္ပယုတ် **၈** ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်,ကြိယာ **၁၈** ပါး၊ မဂ် **၄** ပါး၊ ဖိုလ် **၄** ပါးအားဖြင့် သာဓိပတိတိဟိတ်ဇော **၃၄** ပါး ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) **ကရိဏ်း**ပါဠိမှာ -"အဓိပတိပစ္စယေန" ဟူသော ကရိဏ်းပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကမ္မဿိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ ၁၂ ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မဿိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ ၈ ပစ္စည်းသည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်၍ ကျန် ၄ ပစ္စည်းသည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါသည်။

? အဓိပတိပစ္စည်း၌ တပ်ခိုက်၊ မတပ်ခိုက်။ တပ်နေ၊ မတပ်နေဆိုသော စကားများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းလင်းရေးသားပြပြီး အဘယ်စိတ်တို့သည် တပ်ခိုက်၊ မတပ်ခိုက်နှင့် တပ်နေ၊ မတပ်နေ ဖြစ်ကြသနည်း။

? "ဝိမံသာဓိပတိ ဝိမံသသမ္ပယုတ္တကာနံမဗွာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော" ဟူသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၏ အရကောက်ကိုကောက်ပြ၍ ကရိဏ်းကောက်၌တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟရုပ်ကို လည်း ရှင်းလင်းရေးပြပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၄။ **အနန္တရပစ္စည်း**၊ ၅။ **သမနန္တရပစ္စည်း**

အနန္တရ – အခြားမရှိသည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။
သမနန္တရ – ကောင်းစွာ အခြားမရှိသည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ခမည်းတော်မင်းကြီး နတ်ရွာစံခြင်းသည် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်း၏ နန်းတက်ခြင်းအား အခြားမရှိ, ဆက်တိုက်ဖြစ်စေသကဲ့သို့ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ သင့်လျော်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ဖြစ်စေသော ရှေးရှေးသောစိတ်,စေတသိက်တို့သည် အနန္တရပစ္စည်း မည်၏။ သမနန္တရပစ္စည်းလည်း မည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊	ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာ၊ (နောက်နောက်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊)	ပဋ္ဌဝိညာဉ်(ပြိုင်-၅) နံ၊သနံ၊ ဥ၊နတ်၊ဝိ * မနောဓာတ်(ပြိုင်-၅) ..။.. * ကု-ကု(ပြိုင်-၆) နံ၊သနံ၊ ဥ၊**သေ**၊နတ်၊ဝိ ကု-ဗျာ(ပြိုင်.ယ-၆) နံ၊သနံ၊ ဥ၊**ကံ**၊နတ်၊ဝိ အကု-အကု(ပြိုင်-၆) =ကု-ကု အကု-ဗျာ(ပြိုင်-၅) နံ၊သနံ၊ ဥ၊နတ်၊ဝိ * ဗျာ-ဗျာ(ပြိုင်.ယ-၆) နံ၊သနံ၊ ဥ၊**သေ**၊နတ်၊ဝိ ဗျာ-ကု(ပြိုင်-၅) = ဗျာ-အကု(ပြိုင်-၅)= * ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ(ပြိုင်.ယ-၇) နံ၊သနံ၊ ဥ၊**သေ၊ကံ**၊နတ်၊ဝိ

ပစ္စည်း = ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး၊

ပစ္စယုပ္ပန် = ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာ၊ နောက်နောက်သော စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ၌– ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ လေးပါး၊ ဤတရားတို့သည် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း တပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၅)ဟူသည်တည်း။ (၅)ဟူသော်ကား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

အနန္တရ(သ မနန္တရ)ပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိယာ)
စက္ခုဝိညာဏာဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ ဓမ္မာ	မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	ပြိုင် ၅ နံ၊သန်၊ ဥ၊နုတ်၊ဝိ
စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာစေ ၇၊	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ-ဟုဆိုအပ်သောမနောဓာတ်၊ ဆန္ဒ,ပီတိ,ဝီရိယကြဉ် အညစေ ၁၀	
မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ ဓမ္မာ	မနောဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	
သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ(မနောဓာတ်) ဆန္ဒ,ပီ,ဝီရိယကြဉ် အညစေ ၁၀	သန္တီရဏစိတ် ၃(မနောဝိညာဏာဓာတ်) ဆန္ဒ,ဝီရိယကြဉ် အညသမာန်းစေ ၁၁ ခု၊	

'စက္ခုဝိညာဏာဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာစေတသိက် ၇ ခု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ ဟုဆိုအပ်သော မနောဓာတ်၊ ဆန္ဒ ပီတိ ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက် ၁၀ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိယာ**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ဒွေ-ဟုဆိုအပ်သော မနောဓာတ်၊ ဆန္ဒ,ပီတိ.ဝီရိယကြဉ်သောအညသမာန်း စေတသိက် ၁၀ ခု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် သန္တီရဏစိတ် ၃ ခုဟု ဆိုအပ်သော မနောဝိညာဏာဓာတ်၊ ဆန္ဒ, ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်းစေတသိက် **၁၁** ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိယာ**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ (၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(ထိုနည်းတူစွာ ကြင်း သော, ဃာ, ဓိ, ကာယဝိညာဏာဓာတု မှာကို သိနိုင်ပါသည်။)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိယာ်း)
ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ**	ပြိုင် ၆
အဆုံးဇောကြဉ် ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်ဇော ဇကဝိသ	နံ၊ သနံ၊ ဉ၊ **သေ**၊ နတ်၊ ဝိ
ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ**	(ပြိုင်,ယထာ) ၆
လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၏ အဆုံးဇော၊ မဂ်လေးခု	တဒါရုံ ဇကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခု၊ ဖိုလ်လေးခု	နံ၊ သနံ၊ ဉ၊ **ကံ**၊ နတ်၊ ဝိ

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ-ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်ဇော ဇကဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ(ဖ)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ အဆုံးဇော၊ မဂ်လေးခု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် တဒါရုံ ဇကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခု၊ ဖိုလ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်,ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ (ဖ)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပုရိမာပုရိမာအကုသလာဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ**	ပြိုင် ၆
အဆုံးဇောကြဉ် ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ	နံ၊ သနံ၊ ဉ၊ **သေ**၊ နတ်၊ ဝိ
ပုရိမာပုရိမာအကုသလာဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ**	ပြိုင် ၅
အကုသိုလ် ဒွါဒသ အဆုံးဇော	တဒါရုံ ဇကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခု၊	နံ၊သနံ၊ ဉ၊ နတ်၊ဝိ

'ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် အဆုံးဓောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ပထမဓောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဉာ (၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် အကုသိုလ် ဒွါဒသ အဆုံးဓော ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခု ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဉာ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာ ဓမ္မာနံ**	(ပြိုင်,ယထာ) ၆ နံ၊ သနံ၊ ဉ၊ **သေ**၊ နတ်၊ ဝိ
ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသောဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကိရိယာစိတ် ၂၀၊	ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွနောက်နောက်သော ဝိပါက်စိတ် ဆယ့်သုံး၊ ကိရိယာ ဝိသ	
ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ**	ပြိုင် ၅ နံ၊သနံ၊ ဉ၊ နတ်၊ ဝိ
ဝုဋ္ဌော=မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	မဟာကုသိုလ် ပထမဇော	
ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ	**ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ**	
ဝုဋ္ဌော=မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပထမဇော	

'ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကိရိယာစိတ် ၂၀ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကိရိယာစိတ် ၂၀ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ယတောရဟတပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဝုဋ္ဌောဓနောဒ္ဓါရဝုဋ္ဌန်း ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် မဟာကုသိုလ် ပထမဇော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် (အာသေဝန၊ ကမ္မ တို့နှင့်မဆိုင်ပါ။) တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ (၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ'ဟူသော ကတ္တားပါဠိဖြင့် ဝုဋ္ဌောဓနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ ပထမဇော ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ(သမနန္တရာ)	ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တာစေတသိကာ ဓမ္မာ	(ပြိုင်,ယထာ) ၇
အနိယမအားဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသောစိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊	အနိယမအားဖြင့် ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂။	နံ၊ သနံ၊ ဉ၊ သော၊ ကံ၊ နတ်၊ ဝိ၊
တေ တေ ဓမ္မာ	တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ	
နိယမအားဖြင့် ယေ...ဖြင့် မှတ်..ရဟန္တာ.စုတိကြဉ် ။	နိယမအားဖြင့် ယေ...ဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ။	

'ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ **ပစ္စည်း**တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရာ'ဟူသောပါဠိဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့အား ပစ္စည်းတရားတို့၏ ကျေးဇူး ပြုရာ **ဌာန ကာလ**ကို ပြတော်မူ၏။

'ယေ ယေ ဓမ္မာ'ဟူသောပါဠိဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ'ဟူသောပါဠိဖြင့် ယေ ယေ ဓမ္မာဟူသောပါဠိ၏ **ကြိယာ**ကို ပြတော်မူ၏။

'စိတ္တာစေတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနန္တရပစ္စယုပ္ပန် နာမက္ခန္ဓာ**သရုပ်**ကို ပြတော်မူ၏။

'တေ တေ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် နိယမအားဖြင့် ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ-ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေး သော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် နိယမအားဖြင့် 'ယေ ယေ ဓမ္မာ'ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အနန္တရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိယား**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အနန္တရ အရကောက် စီစဉ်ချက်များ

က-က ကတ္တားအရတွင် အဆုံးဇောသည် တဒါရုံတည်းဟူသော (ဗျာ)တရားအား ကျေးဇူးပြုခြင်းကြောင့် ကြဉ်ရပါသည်။ သမ္ပဒါန်၌ ပထမဇောအား ဝုဋ္ဌောတည်းဟူသော (ဗျာ)တရားကကျေးဇူးပြု၍ (*ဤနေရာ၌ က-ကုချင်းမဟုတ်၍) ကြဉ်ရသည်။ ဤနည်းတူ က-ဗျာ, အက-အက, အက-ဗျာ တို့၌ ကောက်နိုင်သည်။

ဗျာ-ဗျာ ကတ္တားအရတွင် ရဟန္တာတို့စုတိသည် (သမ္ပဒါန်)နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေ မရှိ၍ ကြဉ်ရသည်။ (အာသေဝနတွင် ဇောတ်တူဇောချင်းသာ အာသေဝန တပ်၏။)

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ဤ အနန္တရမျိုးဌိ ရှေးရှေးစိတ်သည် အကြောင်းပစ္စည်း၊ နောက်နောက်စိတ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ နာမ်တရားတို့ ရှေ့နောက် စဉ်ဆက်အခြားမရှိ ကျေးဇူးပြုခြင်း သဘောသတ္တိသည် **အနန္တရသတ္တိ**ပင်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ စိတ္တက္ခဏမခြားမူ၍သာ ကျေးဇူးပြုသော်လည်း ရုပ်တရားများခြားနားရာ၌ကား ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။(နိရောဓသမာပတ်)။ အကြောင်းကား ရုပ်အစဉ်အဆက်နှင့် နာမ်အစဉ်အဆက်တို့သည် ပင်ကိုယ်ကပင် ခြားနားလျက် ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရားတို့သည် နာမ်တရားတို့၏ အစဉ်အဆက်၌ ဝင်ရောက်ခြားနားခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

(သမ္မ, အာသေ၊ ဝိဂတေ နှင့် နတ္ထိ, အနန်, သမနန် - နာမ်သည် နာမ်အား ခြောက်။)

သမနန္တရ

သမနန္တရသည် အနန္တရနှင့် ပါဠိ တူပါတယ်။ အနန္တရာနေရာတွင် သမနန္တရာဟု ဆိုရုံ ဖြစ်ပါသည်။ အဋ္ဌကထာကလဲ အနန္တရနဲ့လုံးဝတူပြီလို့ မိန့်ဆိုပါသည်။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

3 ပါဠိတော်တွင် "မနောဓာတုယာ"ဟု ဆိုသော်လည်း မနောဓာတ် ၃ ပါးစလုံး မယူရပါ။ ဝီထိအားလျော်စွာ ယူရပါသည်။ စက္ခုဝိညာဏ်၏နောက်မှ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းကိုသာ ယူရပါသည်။ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အရ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းနောက်မှဖြစ်သော သန္တီရဏကိစ္စတပ်သော အဟိတ်ဝိပါက်၊ ထို့နောက် ဝုဋ္ဌောစ္စသော မနောဝိညာဏဓာတ်များကို ဝီထိစဉ်အတိုင်း ယူရပါမည်။

မူလဋီကာဆရာကြီးက အနန္တရ၊ သမနန္တရပစ္စည်းကို ဟောရခြင်းသည် စိတ္တနိယာမ သဘောကို ပြရန်ဟောခြင်းဖြစ် သည်ဟု ဆိုပါသည်။

နောက်စိတ်ကို ဥပါဒ်ခွင့်ပြုရန် ရှေ့စိတ်ချုပ်ခြင်း 'ဘင်' ဖြင့်ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတရားတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်မည်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်၏ချုပ်ခြင်း'ဘင်'သည် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၏'ဥပါဒ်' ဖြစ်ဖို့ရာ အတွက် အနန္တရ၊ သမနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ရှေ့စိတ်က နောက်စိတ်ကို အနန္တရ၊ သမနန္တရ ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုဘက်ဘဝက စုတိ၏'ဘင်'သည် ဒီဘက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေ၏'ဥပါဒ်'ကို အနန္တရ၊ သမနန္တရ ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ရဟန္တာတို့၏ စုတိနောက်မှာ စိတ်, ဓေတသိက်, ရုပ်တို့ မရှိကြ၍ ရဟန္တာတို့၏စုတိသည် ပစ္စည်းတရား မဖြစ်ကြပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? စကျွဝိညာဏ်စိတ်အား (က) အာရမ္မဏသတ္တိ (ခ) အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ ပါဠိတော် ရေးပြပါ။ (ဂ) အနန္တရ ပစ္စည်းပါဠိ၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်နှင့်ကရိဏ်းသတ္တိ ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

(က) အာရမ္မဏသတ္တိ ➤➤➤ "ရူပါယတနံ စကျွဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော"

(ခ) အနန္တရသတ္တိ ➤➤➤ "စကျွဝိညာဏဓာတု တံ သမ္မယုတ္တကာ စ ဓမ္မာ မနောဓာတုယာ တံ သမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"

(ဂ) အနန္တရပစ္စည်း ပါဠိ၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်နှင့် ကရိဏ်းသတ္တိ-

"စကျွဝိညာဏဓာတု တံ သမ္မယုတ္တကာ စ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် စကျွဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ခု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"မနောဓာတုယာ တံ သမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် သမ္မဋ္ဌဆိုင်းဒွေဟု ဆိုအပ်သော မနောဓာတ်၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ ကြဉ်သော အညသမန်း စေတသိက် ၁၀ ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"အနန္တရပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရသတ္တိဟု ဆို အပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကိုပြတော်မူ၏။

? အောက်ပါတို့ကို ပြည့်စုံအောင် ဖြေဆိုပါ။

(က) "ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တာ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"၏ ကရိဏ်းပါဠိ၏ တစ်နည်းကား၏အကောက် ပစ္စည်းရေမျှကိုသာ ဖော်ပြပါ။

(ခ) အနန္တရပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ၏ သမ္မဒါန်။

(က) အနန္တရပစ္စယေနဟူသော ကရိဏ်းပါဠိ၌ တစ်နည်းကားအကောက် ပစ္စည်းရေမှာ

(၁) အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ

(၂) အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **အာသေဝန**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ

(၃) အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ **ကမ္မ**၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ

(ခ) အနန္တရပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ သမ္မဒါန်မှာ -

"ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကိရိယာစိတ် ဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

၆။ သဟဇာတပစ္စည်း

သဟဇာတ= မိမိဖြစ်ပေါ်ဆဲပင်လျှင် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို မိမိနှင့်တကွ တစ်ပေါင်းတည်း ပြုံ့ပုံ့ ဖြစ်ပေါ်စေသည် အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ဥပမာ- **ဆီမီး**သည် ဖြစ်ပေါ်ဆဲ၌ပင်လျှင် အလင်းရောင်ကို အတူတကွ ပြုံ့ပုံ့ ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့ ပစ္စယုပ္ပန် ရုပ်,နာမ်တရားတို့ကို မိမိနှင့်အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး, မဟာဘုတ်လေးပါးစသော တရားတို့သည် သဟဇာတပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အလုံးစုံသောပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး။	အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ,စိတ္တဇရုပ်၊	၁။(ပြုံ့.ယ.၇)ကြီး ညဝိဿံ ၂။(ပြုံ့.၅) ကြီး ည ၃။(ပြုံ့.၆) ကြီး ညဝိပ် ၄။(ပြုံ့.၅) ကြီး ဝိပ် ၅။(ပြုံ့.၄) ကြီး ၆။ကိဉ္စိ.သဟ=ပဋိသန္ဓေအခါပြု ကိဉ္စိ.န.သဟ=ပဝတ္တိအခါ မပြု
အလုံးစုံသော မဟာဘုတ် ၄ ပါး။	အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါရုပ် အားလည်းကောင်း၊	
ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။။	အချင်းချင်း	

ပစ္စည်း = စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၁၊ စတုဇမဟာဘုတ် (၄)ပါး၊ ပဋ္ဌဝေါကာလ ပဋိသန္ဓေ ၁၅ ခု နာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထု။

ပစ္စယုပ္ပန် = စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၁၊ စတုဇရုပ်အားလုံး၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ၁၅ ခု နှင့် ဟဒယဝတ္ထု။

သဟဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခေါဝါရ်- အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ-ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း တပ်သော အလုံးစုံသော မဟာဘုတ်လေးပါး။ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။

ပစ္စည်းရေ (၄)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၄)ဟူ သော်ကား သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

သဟဇာတပစ္စည်း အရုံကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)		ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
၁။	**စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော**	**အညမညံ**	(ပြိုင်,ယထာ) ၇ ကြီး ၄ ည၊ ဝိ၊ သံ၊
	တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ	သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ	
	သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ	တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ	
	နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ	နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ	
၂။	**စတ္တာရော မဟာဘူတာ**	**အညမညံ**	(ပြိုင်) ၅ ကြီး ၄၊ ည၊
	တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော မဟာဘုတ်	သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သော မဟာဘုတ်	
	သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သော မဟာဘုတ်	တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော မဟာဘုတ်	
	နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သော မဟာဘုတ်	နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သော မဟာဘုတ်	
၃။	**ဩက္ကန္တိကွဇော နာမရူပံ**	**အညမညံ**	(ပြိုင်) ၆ ကြီး ၄၊ ည၊ ဝိပ်
	ပဋ္ဌဝေါ-ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊	ပဋ္ဌဝေါ-ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊	
	ဟဒယဝတ္ထု၊	ဟဒယဝတ္ထု၊	
၄။	**စိတ္တာဓေတသိကာ ဓမ္မာ**	**စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ**	(ပြိုင်) ၅ ကြီး ၄၊ ဝိပ်၊
	ပဋ္ဌဝေါဘုံ..အရူပဝိ ၄၊ ဒွေပဋ္ဌ ၁၀၊	စိတ္တဇရုပ်	
	ရဟန္တာစုတိကြဉ်စိတ် ၇၅၊ ဓေ ၅၂		
၅။	**မဟာဘူတာ**	**ဥပါဒါ ရူပါနံ**	(ပြိုင်) ၄ ကြီး ၄
	မဟာဘုတ် ၄ ပါး	ဥပါဒါရုပ် ၂၄ ပါး	
၆။	**ရူပိနော ဓမ္မာ**	**အရူပိနံ ဓမ္မာနံ (ကိဉ္စိ)**	ကိဉ္စိ.=ပဋိသန္ဓေအခါ ပြု ကိဉ္စိ.နှ.=ပဝတ္တိအခါ မပြု
	ဟဒယဝတ္ထု၊	ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ	

၁။ 'စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ အားတပ်သော တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ။ တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာအား တပ်သော သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သောနာမက္ခန္ဓာ။ နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သောနာမက္ခန္ဓာအား တပ်သော နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် သုံး:ပါး:သုံး:ပါး:သောနာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါး:တစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး:နှစ်ပါး:သော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'သဟဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၂။ 'စတ္တာရော မဟာဘူတာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ် အားတပ်သော တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်။ တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အား တပ်သော သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်။ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ် သော နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်၊ တစ်ပါး-တစ်ပါးသော မဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'သဟဇာတ ပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၃။ **သြက္ကန္တိက္ခဏော**'ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အားကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းတရား တို့၏ ဌာန, ကာလကို ပြတော်မူ၏။

'နာမရူပံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော် မူ၏။

'သဟဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၄။ 'စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဒွေပဋိသန္ဓေဉာဏ်တဆယ်၊ ရဟန္တာစုတိကြဉ်သော စိတ် ၇၅ ခု၊ စေတသိက် ၃၂ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'သဟဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၅။ 'မဟာဘူတာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် မဟာဘုတ်လေးပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဥပါဒါရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် ဥပါဒါရုပ် ၂၄ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'သဟဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိတ္ထား**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၆။ 'ရူပိနော ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
'အရူပိနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

❖ **'ကိဉ္စိကာလေ** သဟဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိတ္ထား**ပါဠိဖြင့်-
ပဋိသန္ဓေအခါ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

❖ **'ကိဉ္စိကာလေ နံ** သဟဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိတ္ထား**ပါဠိဖြင့်-
ပဝတ္တိအခါ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး**မပြု**ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

သဟဇာတပစ္စည်း ၆ ချက်

* ပဌမဆုံးအချက်က အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုတယ်။
နောက်ဆုံးအချက်က အပြန်အလှန် ကျေးဇူးမပြုဘူး။
* ပဌမအချက်က - နာမ်တရား ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်တယ်။
ဒုတိယအချက်က - ရုပ်တရား ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်တယ်။
တတိယအချက်က - နာမ် ရုပ် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်တယ်။
ပဉ္စမအချက်က - ရုပ်တရား ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်တယ်။
* စတုတ္ထအချက်က ပစ္စည်း နာမ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် ရုပ် ဖြစ်တယ်။
* ဆဋ္ဌအချက်က ပစ္စည်း ရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် နာမ် ဖြစ်တယ်။

? သဟဇာတ၌ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကျေးဇူးပြုပုံ စီစဉ်ထားမှုကို ပါဠိတော်အစဉ် အတိုင်း ဖော်ပြပါ။

သဟဇာတပစ္စည်း ဟောပုံ ၆ ချက် -
၁။ နာမ်ကနာမ်ကို အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုပုံ၊
၂။ ရုပ်ကရုပ်ကို အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုပုံ၊
၃။ နာမ်နှင့်ရုပ် အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုပုံ၊
၄။ နာမ်ကရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (အပြန်အလှန် ကျေးဇူးမပြု၊)
၅။ ရုပ်ကရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံ၊ (အပြန်အလှန် ကျေးဇူးမပြု၊)
၆။ ရုပ်ကနာမ်ကို ပဋိသန္ဓေအခါသာကျေးဇူးပြုပုံ၊ (ပဝတ္တိအခါ ကျေးဇူးမပြု၊)

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? သဟဇာတပစ္စည်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသ သုဒ္ဓသချိ်ာ၌ ပဉ္စဝေါရနှင့် မတူပုံကိုဖော်ပြ၍၊ ပါဠိတော်၌ မည်သို့ဟောသဖြင့် ကွာခြားရပါသနည်း။

"စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"အရ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄ ခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော စိတ် ၇၅ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ ပဝတ္တိ–ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး ရ၏။

ထို့ကြောင့် သုဒ္ဓသချိ်ာ၌ "အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်းတပ်သော ပဝတ္တိ–ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ လေးပါး ဖြစ်ပါသည်။

ပဉ္စဝေါရ၌ ပါသကဲ့သို့ **ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်**သည် ပစ္စယုပ္ပန်၌ မပါပါ။ ဤသို့ ကွာခြားမှုရှိပါသည်။

? သဟဇာတပစ္စည်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်၌ "ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကိဉ္စိကာလေ နု သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု အဘယ်ကြောင့် ဟောပါသနည်း။

ဩကန္တိကဓမ္မဏောမှာ ဟဒယဝတ္ထုက ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေအား ကျေးဇူးပြုရာတွင် ပဋိသန္ဓေအခါသာရပြီး ပဝတ္တိအခါ မရကြောင်းပြရန် ဟောပါသည်။ ရုပ်သည်နာမ်ကို ကျေးဇူးပြုမှု ဖော်ပြရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။
(**ဩကန္တိကဓမ္မဏော**– ပဉ္စဝေါကာရတုံ ပဋိသန္ဓေခဏ ဖြစ်ပါတယ်။)

? သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သောစသည်ဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ၂ ကြိမ် ဆိုရပါသနည်း။

သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သောစသည်ဖြင့် ၂ ကြိမ် ဆိုရခြင်းမှာ –
ပစ္စည်းက ဝေဒနာ တစ်ပါးနေလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကျန် နာမက္ခန္ဓာ (၃) ပါး၊
ပစ္စည်းက သညာ တစ်ပါးနေလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကျန် နာမက္ခန္ဓာ (၃) ပါး၊
ပစ္စည်းက သင်္ခါရ တစ်ပါးနေလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကျန် နာမက္ခန္ဓာ (၃) ပါး၊
ပစ္စည်းက ဝိညာဉ် တစ်ပါးနေလျှင် ပစ္စယုပ္ပန်က ကျန် နာမက္ခန္ဓာ (၃) ပါး၊
ဟူ၍ လေးမျိုး ဖြစ်နိုင်သဖြင့် အားလုံးနှံ့ပြီးသွားအောင် **ဝိစ္ဆာ**သဘောဖြင့် ဆိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (**ဝိစ္ဆာ** = အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြန့်နှံ့စေရန် စကားအထပ်ထပ် ဆိုခြင်း၊)

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? "သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။" ကရိဏ်း ကောက်ရာ၌ ဝိပါက ပါသင့်/မပါသင့် ဝေဖန်ပါ။

အရကောက်၌ ဝိပါကပါသော်လည်း ဝိပါကပစ္စည်း၏ ပါဠိတော်၌ "ဝိပါကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူ၍သာ ဟောပါသည်။ ပဉ္စာဝါရ ဟောပုံနှင့် မတူပါ။ ပစ္စယုပ္ပန်၌ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်များ မပါသဖြင့် သြက္ကန္တိက္ခဏေအတွက် ကရိဏ်းကောက်ရာ၌ ဝိပါက မရသင့်ပါ။
(ထို့အတူ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ၌လည်း ဝိပါက မရသင့်ပါ။)

? "စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"၌ "စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"၏ အရကောက်ကို အဋ္ဌကထာနည်း၊ ဆရာနည်းတို့ကိုဖော်ပြ၍၊ သာဝသေသဒေသနာ၌ ရသင့်ပုံကို အခြား ပစ္စည်း၌ ဟောသောပါဠိ၌ နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်ပါ။

"စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"၏အရကောက်ကို အဋ္ဌကထာနည်း၌ စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ကောက် ယူ၍၊ ဆရာနည်း၌ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် တို့အား ပဉ္စာဝါရကို ရည်ညွှန်း၍ ကောက်ယူပြ၏။

သာဝသေသဒေသနာ (မကျဉ်းမကျယ်ဟောသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသ)၌ အဋ္ဌကထာနည်း အတိုင်း စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ယူသင့်ပါသည်။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ပါယူလိုလျှင် ဟေတုစသည့်ပစ္စည်းများ၌ ဟောသကဲ့သို့ "တံ သမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"ဟု ဟောရမည်ဖြစ်ပါသည်။ "စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"ဟုဟောသဖြင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် မပါသင့်ပါ။

? "သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေနပစ္စယော"ဟူသော ပါဠိအရ ပစ္စည်းရေနှင့်တကွ သုဒ္ဓသင်္ချာပြုလုပ်ပြပါ။

အခြင်းခြင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌာဝါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ ၆ ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသော်ကား– သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဟူသည်တည်း။

? "စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော" ဟူသော ပါဠိတော်၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းကို ကောက်ပြပြီး၊ "စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"အရ အဋ္ဌကထာနည်း ဆရာနည်း အသီးသီးရေးပြပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

"စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဒ်ဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဏ် ၁၀၊ "ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော စိတ် ၇၅ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဒ်ဖြင့် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"သဟဇာတပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဒ်ဖြင့် သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

"စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပါနံ"အရ **အဋ္ဌကထာ**နည်းအရ စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ယူရပါသည်။ **ဆရာနည်း**တူ **အရကောက်ဆရာ**တော်က ထပ်မံပြုဘွဲ့ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဟု ကောက်ပြရပါသည်။ ဆရာနည်းမှာ ပဉ္စဝေါရကိုရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် (၂)မျိုးလုံးကို ဟောပါသည်။

? "စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေနပစ္စယော" ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏ အရကောက်ကို ပြည့်စုံစွာရေးပါ။

"စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဒ်ဖြင့်-
သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊
တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊
နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအာတပ်သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊
ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"အညမညံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဒ်ဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကု ပြတော်မူ၏။

"သဟဇာတပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဒ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမညံ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

တစ်ပြိုင်နက် = သဟဇာတ၊ အညမညံ၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ
ယထာရဟ = ဝိပါက

? အရကောက်၌ သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာဟု အဘယ်ကြောင့် ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

သုံးပါးသုံးပါးသော နာမကွန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမကွန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမကွန္ဓာဟု ဝိစ္ဆာဖြင့်(၂)ကြိမ် ဆိုပါသည်။ သုံးပါးသုံးပါးသော နာမကွန္ဓာအားတပ်သော တစ်ပါးသော နာမကွန္ဓာဟု မဆိုပါ။ အကြောင်းမှာ– ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် အကုန်လုံးနှံ့ပြီးသွားအောင် ဝိစ္ဆာသဘောဖြင့် ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ဆိုရာ၌ ဝေဒနာကွန္ဓာတစ်ပါးကို ပစ္စည်းယူလျှင် ကျန်သုံးပါးကို ပစ္စယုပ္ပန်၊ သညာကွန္ဓာတစ်ပါးကို ပစ္စည်းယူလျှင် ကျန်သုံးပါးကို ပစ္စယုပ္ပန်၊ သင်္ခါရကွန္ဓာတစ်ပါးကို ပစ္စည်းယူလျှင် ကျန်သုံးပါးကို ပစ္စယုပ္ပန်၊ ဝိညာဏ်ကွန္ဓာ တစ်ပါးကို ပစ္စည်းယူလျှင် ကျန်သုံးပါးကို ပစ္စယုပ္ပန်အစရှိသည်အားဖြင့် ခန္ဓာအားလုံးနှံ့အောင် ယူပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

? အောက်ပါတို့ကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

(က) ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၌ ဟောကြားသော မဟာဘုတ်များနှင့် ဥပါဒါရုပ်များသည် အဘယ်နည်း။ (သဟဇာတရုပ်ဟူသည်အဘယ်နည်း။)

(ခ) ပဝတ္တိအခါ ကမ္မဇရုပ်တို့အား သဟဇာတပစ္စည်း အဘယ်ကြောင့်မတပ်သနည်း။

(က) ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၌ ဟောကြားသော မဟာဘုတ်များနှင့် ဥပါဒါရုပ်များမှာ

၁။ စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊	စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်၊	**စိတ်**
၂။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊	ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရုပ်၊	**ပဋိ**
၃။ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊	ဗာဟိရဥပါဒါရုပ်၊	**ဗ**
၄။ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊	အာဟာရဇဥပါဒါရုပ်၊	**ဟာ**
၅။ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊	ဥတုဇဥပါဒါရုပ်၊	**ဥ**
၆။ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊	အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါရုပ်၊	**ညွ**
၇။ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်၊	ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်၊	**ဝတ်**

(ခ) ပဋ္ဌဓေါကာရဘုံသားတို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား သဟဇာတသတ္တိနှင့် ကျေးဇူးပြုသော်လည်း၊ ပဋိသန္ဓေဌိကာလမှစ၍ ပဝတ္တိအခါ ခဏတိုင်းခဏတိုင်းဖြစ်သည့် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်သည် စိတ်နှင့်မစပ်တော့သဖြင့် သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ခြင်းကြောင့် သဟဇာတပစ္စည်း မတပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

? ယဒယဝတ္ထုရုပ်သည် နာမကွန္ဓာတို့အား ဘယ်အခါသဟဇာတပစ္စည်းတပ်၍ ဘယ်အခါ ပုရေဇာတပစ္စည်း တပ်သနည်း၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော် ကိုထုတ်ပြဖြေဆိုပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၇။ အညမညပစ္စည်း

အညမည = အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဖြစ်စေတတ် ထောက်ပံ့တတ်သည့်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။
အချင်းချင်းမှီ၍ ထောင်ထားသော သစ်သားသုံးချောင်းထောက်ကဲ့သို့ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ထောက်ပံ့နေသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး၊ မဟာဘုတ်လေးပါး၊ ပဋ္ဌဆေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် အညမည ပစ္စည်းမည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အလုံးစုံသောပဝတ္ထိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါး။	အချင်းချင်း၊	၁။(ပြိုင်.ယ.၇)ကြီး ညဲ၊ဝိ၊သံ
မဟာဘုတ် ၄ ပါး။	အချင်းချင်း၊	၂။(ပြိုင်.၅) ကြီး ညဲ
ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	အချင်းချင်း	၃။(ပြိုင်.၆) ကြီး ညဲ၊ ဝိပ်

ပစ္စည်း = စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ စတုဇမဟာဘုတ်လေးပါး၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာနှင့်ဟဒယဝတ္ထု။
ပစ္စယုပ္ပန် = စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ စတုဇမဟာဘုတ်လေးပါး၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာနှင့်ဟဒယဝတ္ထု။

အညမညပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရဋ္ဌ -- အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ အချင်းချင်းအားတပ်သော မဟာဘုတ်လေးပါး။ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။ ဤတရားတို့သည် အညမညပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။
ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသော်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

အညမညပစ္စည်း အရကောက်

သဟဇာတပစ္စည်းအရကောက် ရှေ့ဆုံး(၃)ပိုဒ်တွင် (သဟဇာတ)အစား၊ (အညမည) ပြောင်းထည့်၍ ဆိုရပါသည်။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

"သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ"ကောက်ယူရာ၌ မူလဋီကာဆရာက မည်သို့ ဆိုပါသနည်း။ အဘယ်ကြောင့် ထိုအဆိုပြုချက်အတိုင်း မကောက်ယူပါသနည်း။ ?

ပစ္စည်းတရားက ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်သဖြင့် မူလဋီကာဆရာကြီးက "သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ"အရ ပဋ္ဌာဝါရ ဝိပါကတိတ်၌-"ဧကော ခန္ဓော စ ဝတ္ထုစ တိဏ္ဏာနံ ခန္ဓာနံ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောသကဲ့သို့ ပစ္စည်း 'နာမ်ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု'က ပစ္စယုပ္ပန် 'နာမ်ခန္ဓာ'အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်ဟုဆို၏။ သို့သော်လည်း "ရူပီနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ"ဟု သဟဇာတ၌ ဟောထားသောကြောင့် နာမ် မရှောသည့် ဟဒယဝတ္ထုကသာ နာမ်အားကျေးဇူးပြုသည်ဟု ယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သဟဇာတ ပါဠိတော်

ပစ္စည်းတရား		ပစ္စယုပ္ပန်တရား	
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော		အညမညံ	
စတ္တာရော မဟာဘူတာ	သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ	အညမညံ၂	
စိတ္တ စေတသိကာဓမ္မာ	မဟာဘူတာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ	ဥပါဒါရူပါနံ
အရူပိနော ဓမ္မာ		အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ	ကိဉ္စိကာလေ နု

အညမည ပါဠိတော်

ပစ္စည်းတရား		ပစ္စယုပ္ပန်တရား
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော		အညမည
စတ္တာရော မဟာဘူတာ	သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ	အညမညံ၂

နိဿယ ပါဠိတော်

ပစ္စည်းတရား		ပစ္စယုပ္ပန်တရား	
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော		အညမညံ	
စတ္တာရော မဟာဘူတာ	သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ	အညမညံ၂	
စိတ္တ စေတသိကာဓမ္မာ	မဟာဘူတာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ	ဥပါဒါရူပါနံ
စက္ခာယတန်း . . .(ပ) ကာယာယတန်း		စက္ခုပိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ (ပ) ကာယ၊	
ယံ ရူပံ နိဿာယ		မနောဓာတု စ၊ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန်၊ (×)	
တံ ရူပံ		မနောဓာတုယာစ၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာစ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	

၈။ နိဿယပစ္စည်း

နိဿယ = တည်ရာမှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

– မြေကြီးသည် သစ်ပင်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
– အဝတ်စပိတ်ကားတို့သည် ပန်းချီဆေး၏ မှီရာဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
ပစ္စယုပ္ပန် ရုပ်,နာမ်တရားတို့အား တည်ရာ, မှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး၊ မဟာဘုတ်လေးပါးစသောတရားတို့သည် နိဿယပစ္စည်း မည်၏။

➤➤ နိဿယပစ္စည်းမှာ သဟဇာတနိဿယ၊ ပုရေဇာတနိဿယဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိပါသည်။

သဟဇာတနိဿယ ➤ သဟဇာတအတိုင်း (**သဟဇာတ** အစဦး ၅ ချက်နှင့်တူ၏။)
အတူတကွဖြစ်ပြီး၊ တည်ရာ, မှီရာဖြစ်သောတရား၊ (∴ သဟဇာတနှင့်တူ၊)

ပုရေဇာတနိဿယ ➤➤ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိပါသည်။

ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဆဝတ္ထု	ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄ ခုကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ်	ပဉ္စဝတ္ထု(ပြုင်.၆) နိ,ပု,ဣ် ဝိပ်,အတ်,အဝိ ယံ ရူပံ (ပြုင်.ယ ၈) အာ,ဓိ,နိ,ဉ,ပု ဝိပ်,အတ်,အဝိ

ပစ္စည်း = ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါး(ဆဝတ္ထု)၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော စိတ် ၈၅ ခု၊ စေတသိက် ၃၈ ပညာသ၊ (သတ္တဝိညာဏဓာတ်)
နိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ် – ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ် အားတပ်သော ဆဝတ္ထု။ ဤတရား တို့သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။
ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ(၅)ဟူသော်ကား နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ– ဟူသည်တည်း။

ဝတ္ထုပုရေဏာတနိသယ

စက္ခုဝတ္ထု,သော,ဃာ,ဃာ,ဇိ,ကာယဝတ္ထု,ဟဒယဝတ္ထုဟူသော ဆဝတ္ထုတို့သည် ရှေ့က ဖြစ်နှင့်၍ မှီရာ,တည်ရာအဖြစ် သတ္တဝါတို့အသက်ရှင်ဆဲပဝတ္တိကာလတွင် ဝိညာဏဓာတ် (၇)ပါးတို့အား ဝတ္ထုပုရေဏာတနိသယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
(**ဝတ္ထု** = စိတ်,စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ရာ, အခြေခံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝတ္ထုဟုခေါ်၏။)

ဝတ္ထုပုရေဏာတနိသယ အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စက္ခာယတန်	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မမ္မာန်	(ပြိုင်) ၆ နှံ, ပု, ဣ ဝိပ်, အတ်, အဝိ
မဒ္ဒိမာယုကဖြစ်၍အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု။ မရဏာသန္နအခါစုတိစိတ်မှပြန်၍ ရသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု။	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေ ၇ ခု	
**** သော၊ ဃာ၊ ဇိ၊ 'ကာယာယတန်' ဆိုင်ရာတို့.ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။		

'စက္ခာယတန်'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် မဒ္ဒိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု။ မရဏာသန္နအခါ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသော် ၁၇ ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မမ္မာန်'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'နိသယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော နိသယ၊ ပုရေဏာတ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ- ဤ (၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နိသယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

>>>> (သောတာယတန်'၊ 'ဃာနာယတန်'၊ 'ဇိဝှါယတန်'၊ 'ကာယာယတန်' ဆိုင်ရာတို့.ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သဘာဂ(ကရိယာ)
ယံ ရူပံ	နိသာယ မနောမာတု စ၊ မနောဝိညာဏမာတု စ ဝတ္တာနီ၊	(ပြိုင်.ယ ၈)
'ယံ ရူပံ'ဖြင့်.အနိယမအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေအစရှိသောရွေးရွေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ ...	နိသ.ဝတ္တာနီ-ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ ၄ ကြဉ်သောပဌမဘဝင်အစရှိသော မနောမာတ် ၃၊ မနောဝိညာဏမာတ် ၇၂ စေ ၅၂	အာ, ဓိ, နိ, ဥ, ပု ဝိပ်, အတ်, အဝိ
တံ ရူပံ	မနောမာတုယာ စ မနောဝိညာဏ-မာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တာကာနဉ္စ မမ္မာနံ	
'တံ ရူပံ'ဖြင့်. နိယမအားဖြင့် ယံ ရူပံဖြင့်မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေအစ.. ဟဒယဝတ္ထု။	မနောမာတုယာ စ ဓမ္မာနံဖြင့်... မနောမာတ် ၃၊ အရူပဝိ ၄ ကြဉ်..... မနောဝိညာဏမာတ် ၇၂ စေ ၅၂	

'ယံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **အနိယမအား**ဖြင့်

* ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဌမဘဝင်အစရှိသော မနောမာတ်သုံးခု၊ မနောဝိညာဏမာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရွေးရွေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**၊
* နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော ရွေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။
* မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃ ခု၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ၁၇-ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**၊

ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'နိသာယ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **ကြိယာဝိသေသန**ကို ပြတော်မူ၏။

'မနောမာတု စ၊ မနောဝိညာဏမာတု စ'ဟူသောပါဠိဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဌမဘဝင်အစရှိသော မနောမာတ် သုံးခု၊ မနောဝိညာဏမာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝတ္တာနီ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် မနောမာတ်၊ မနောဝိညာဏမာတ်တို့၏ **ကြိယာ**ကို ပြတော်မူ၏။

'တံ ရုပ်'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိယမ**အားဖြင့် 'ယံ ရုပ်'ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဠိဖြစ်သောအခါ အရုပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌမဘဝင် အစရှိသော မနောဓာတ် သုံးခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ ခု အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလဠဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ချက်၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃ ခု၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရသည် ရှိသော် ၁၇ ချက် မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတုယာ . စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ' ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနောဓာတ် သုံးခု၊ အရုပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော မနော-ဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'နိဿယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ- ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နိဿယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? သဟဇာတနိဿယသည် သဟဇာတနှင့်တူသည်ဟုဆိုလျှင်-
အဘယ်ကြောင့် "ရုပီနော ဓမ္မာ အရုပီနံ ဓမ္မာနံ"ဟု မဟောသနည်း။

သဟဇာတ၌ ပစ္စည်း ရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် နာမ်အတွက် သီးခြားမရှိသဖြင့် "ရုပီနော ဓမ္မာ အရုပီနံ ဓမ္မာနံ"စသည်ကို ပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထုက ပဋိသန္ဓေစိတ်,စေတသိက်ကို ကျေးဇူးပြုကြောင်း "သြက္ကန္တိက္ခဏေ"၌ ပါပြီးသည်ကို ထပ်၍ဟောခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိဿယ၌ "စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ"စသည်ဖြင့် ရုပ်က နာမ်ကို ကျေးဇူးပြုမှုကို ဝတ္ထုပုရေဇာတ၌ဟောလတ္တံ့ဖြစ်၍ "ရုပီနော ဓမ္မာ အရုပီနံ ဓမ္မာနံ"စသည်ဖြင့် မဟောရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

? "ယံ ရုပ် နိဿာယ"သာမညဟောမူအတွက် မည်သည့်ရုပ်ကို ကောက်ယူရပါသနည်း။
အဘယ်ကြောင့်နည်း။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

"ယံ ရူပံ နိသဘယ"၌ ဟဒယဝတ္ထုကို ကောက်ရပါမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေး၌ "စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ'စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌဝတ္ထုကို ယူပြီးဖြစ်၍၊ ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခုသာ ကျန်သဖြင့် ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ ဟောကြောင်း သိရပါသည်။

ဟဒယဝတ္ထု နှင့် နိဿယပစ္စည်း	
သဟဇာတနိဿယပစ္စည်း၌- ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ဖြစ်သည်။	**ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း၌**- ပဝတ္တိအခါမှာ(စုတိတိုင်အောင်) ဖြစ်သည်။
တစ်ဘဝလုံးအတွက် မရ။	တစ်ဘဝလုံးအတွက် မရ။
တစ်ဘဝလုံးအတွက် ဖြစ်သမျှ ဟဒယဝတ္ထု ရ၏။ (နိဿယပစ္စည်း၌ ဟောကြားပါသည်။)	

(**ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယကို** မူလပဋ္ဌာန်းဆရာတော်ကြီး ပို့ချအပ်သော ပဋ္ဌန်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း၌ မဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့် မဖေါ်ပြတော့ပါ။)

? **မမ္မသင်္ဃာဒိကျမ်း၌ ဟဒယဝတ္ထု**ကို မဟောခြင်းကြောင့် ရုပ် ၂၇ ပါးသာရှိသည်ဟူသော ဝါဒကို သင့်/မသင့် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှ ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။

"ယံ ရူပံ နိသယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ'ဟူသော ပဋ္ဌာန်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်အရ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ရှေးရှေးစိတ်တို့နှင့် အတူ ဥပါဒ်သော**ဟဒယဝတ္ထုရုပ်**ကိုမှီကြောင်း ပြဆိုပါသည်။

"ယံ ရူပံ"ဟု သာမညဆိုငြားလည်း၊ "ရူပံ"အရ ဟဒယဝတ္ထုကို ရည်ရွယ်ကြောင်း "ယံ ရူပံ နိသယာတိ ဝတ္ထု ရူပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ"ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုပါသည်။

ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌ ဟဒယဝတ္ထုအတွက် ဟဒယအသံမပါဘဲ ဝတ္ထုဟုသာ သာမညဆိုပါသည်။

* ဆဝါရ၌ "ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ"ဟူ၍လည်းကောင်း၊
* ပဉ္စဝါရ၌ "ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဟူ၍လည်းကောင်း သာမညအားဖြင့် ဟောပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို ဓမ္မသင်္ဃာဒိကျမ်း၌ မဟောငြားသော်လည်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ရုပ် ၂၇ ပါးသာရှိသည်ဟူသော ဝါဒမှာ မသင့်ပါ။ ရုပ် ၂၈ ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။

? ပစ္စယနိဒ္ဒေသ သဟဇာတပစ္စည်း၌ဟောသော်လည်း နိဿယပစ္စည်း၌ မဟောသော ပါဠိကို ထုတ်ပြ၍ အဘယ်ကြောင့် မဟောရကြောင်း ရှင်းပြပါ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ သဟဇာတပစ္စည်း၌ဟောသော်လည်း နိဿယပစ္စည်း၌ မဟောသော ပါဠိမှာ "ရူပီနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နု သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော" ဖြစ်ပါသည်။

မဟောရခြင်းအကြောင်းမှာ —

သဟဇာတပစ္စည်းဟောမှု၌ ပစ္စည်း-ရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်-နာမ်အတွက် သီးခြား မရှိသဖြင့် "ရူပီနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ"အရကို ပဋ္ဌာနဋ္ဌေအခါ ဟဒယဝတ္ထုက ပဋ္ဌာနဋ္ဌေ စိတ်,စေတသိက်ကို ကျေးဇူးပြုကြောင်း၊ သက္ကန္တိက္ခဏော၌ ဟောပြီးသည်ကို ထပ်၍ဟောခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိဿယပစ္စည်းဟောမှု၌ စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာစသည်ဖြင့် ရုပ်ကနာမ်ကို ကျေးဇူးပြုမှုကို ဝတ္ထု ပုရေဇာတနိဿယပိုင်း၌ ဟောလတ္တံ့ဖြစ်၍ "ရူပီနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နု သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော" ဟူ၍ မဟောရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

? မျက်စိကို အမှီပြု၍ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပုံကို နိဿယပစ္စည်း၌ မည်သို့ ဟောပါသနည်း။ ပါဠိကိုထုတ်ပြ၍ ထိုနိဒဿနာကာရပါဌ်အတွက် **ဆိုရိုးကျ ကောက်ပြပါ**။

မျက်စိကို အမှီပြု၍ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပုံကို "စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

"စက္ခာယတနံ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် မဏ္ဍိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်ကာ စက္ခုဝတ္ထု၊ မရဏာသန္နအခါ စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် ၁၇ ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တ-သာဓာရဏစေတသိက်(၇)ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"နိဿယပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နိဿယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

—

—

၉။ ဥပနိဿယပစ္စည်း

ဥပနိဿယ = လွန်ကဲအားကြီးသော မှီရာအကြောင်းအဖြစ်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

မိုးသည် စပါးသီးနှံများ ရှင်သန်ကြီးပွားစေရန် အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ပစ္စယုပ္ပန်တို့အား အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော နာမ်,ရုပ်တရားတို့သည် ဥပနိဿယပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း = ဗလဝဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ အချို့သောပညတ်၊
ပစ္စယုပ္ပန် = စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၁၊

ဥပနိဿယ ၃ မျိုး

(၁) **အာရမ္မဏူပနိဿယ** = အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံတရားသည်ပင် လွန်ကဲအားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဿယမည်၏။
(အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် တူ၏။)

(၂) **အနန္တရူပနိဿယ** = ရှေးရှေးဌာဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်တို့သည် အခြားမဲ့နောက်နောက်ဌာဖြစ်သော စိတ်,စေတသိက်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အနန္တရူပနိဿယ မည်၏။ (အနန္တနှင့်တူ၏။)

(၃) **ပကတူပနိဿယ** = အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယတို့နှင့် မရောနှောဘဲ မိမိ၏ ပင်ကိုယ်ပကတိသဘောအားဖြင့်သာလျှင် အားကြီးသောအကြောင်းသည် ပကတူပနိဿယ မည်၏။ (ပကတ+ဥပနိဿယ)
(**ပကတ**= မိမိအကျိုးပြီးစေနိုင်အောင် ကောင်းစွာပြုပြင်အပ်သော သဒ္ဓါစသောတရားများသည် ပကတ မည်၏။)

* သဒ္ဓါစသောတရားများသည် ကောင်းစွာပြုပြင်အပ်သောကြောင့် ပကတလည်း မည်၏။ ထိုတရားတို့သည်ကြီးသောအကြောင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့် ဥပနိဿယလည်း မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် **ပကတူပနိဿယ** မည်ပါသည်။

* အာရမ္မဏူပနိဿယ ➤➤➤ အာရမ္မဏာဓိပတိ၏ သုဒ္ဓသဒ္ဒါ နှင့်တူပါသည်။
* အနန္တရူပနိဿယ ➤➤➤ အနန္တ၏ သုဒ္ဓသဒ္ဒါ နှင့်တူပါသည်။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိုဏ်း)
ဗလဝ ဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ်၂၈၊ အချို့သောပညတ်။	စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊	ကု-ကု ➤ အာ(ပြုင်.၃) အာ, ဓိ, ဥ ➤ နံ (ပြုင်.၆) နံ,နံ, ဥ,သေ,နတ်,ဝိ ➤ ပကတ္တ ၁ ကု-အကု➤ အာ(ပြုင်.၃) အာ, ဓိ, ဥ ➤ ပကတ္တ ၁ ကု-ဗျာ ➤ အာ(ပြုင်.၃) အာ, ဓိ, ဥ ➤ နံ (ပြုင်.ယ.၆) နံ,နံ, ဥ,**ကံ**,နတ်,ဝိ ➤ ပ (ပြုင်.ယ.၆) နံ,နံ, ဥ,**ကံ**,နတ်,ဝိ
		အကု-အကု ➤ အာ(ပြုင်.၃) အာ, ဓိ, ဥ ➤ နံ (ပြုင်.၆) နံ,နံ, ဥ,သေ,နတ်,ဝိ ➤ ပကတ္တ ၁ အကု-ကု-➤ ပကတ္တ ၁ အကု-ဗျာ ➤ နံ (ပြုင်.၅) နံ,နံ, ဥ,နတ်,ဝိ ➤ပ (ပြုင်.ယ.၂) ဥ,**ကံ**,
		ဗျာ-ဗျာ ➤ အာ(ပြုင်.၃) အာ, ဓိ, ဥ ➤ နံ (ပြုင်.ယ.၆) နံ,နံ, ဥ,သေ,နတ်,ဝိ ➤ ပကတ္တ ၁ ဗျာ-ကု- ➤ အာ(ပြုင်.၃) အာ, ဓိ, ဥ ➤ နံ (ပြုင်.၅) နံ,နံ, ဥ,နတ်,ဝိ ➤ ပကတ္တ ၁ ဗျာ-အကု➤ အာ (ပြုင်.ယ.၈) အာ,ဓိ,နံ,ဥ, ပု,ဝိပ်,အတ်,ဝိ ➤ နံ (ပြုင်.၅) နံ,နံ, ဥ,နတ်,ဝိ ➤ ပကတ္တ ၁

ပကတ္တုပနိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓါသချော်ဝါရ် – စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ အချို့သောပညတ်။ ဤတရားတို့သည် ပကတ္တုပနိဿယတပ်သောပစ္စည်းတို့ မည်ကုန်၏။။

ပစ္စည်းရေ (၁) ဟူသည်တည်း။ (၁)ဟူသော်ကား ပကတ္တုပနိဿယပစ္စည်း တည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း အရင်းကောက်

(၁) ကုသလော ကုသလသော

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဝ(ကရိဏ်း)
အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်အံ့		(ပြုင်.၃)
ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ	
အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရှင်မဟာကဿပ ကု ၂၀၊ စေ ၃၈၊	အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈၊ စေ ၃၃၊	အာ, ဓိ, ဥ
အနန္တရူပနိဿယ ဖြစ်အံ့		(ပြုင်.၆)
အဆုံးဈော ကြဉ်သော ရွှေးရွှေးသော လောကီကု ၁၇၊	ပထမဈောကြဉ် နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊	နံ့,နံ့, ဥ,သေ,နတ်,ဝိ
ပကတူပနိဿယဖြစ်အံ့		
ဗလဝဖြစ်သော အရှင်မဟာကဿပ ကု ၂၀၊ စေ ၃၈၊	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊	ပကတူ ၁

အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်အံ့

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရှင်ဟာတ္ထာမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ် ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈၊ စေတသိက် ၃၃ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဥပနိဿယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏာ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အနန္တရူပနိဿယ ဖြစ်အံ့ –

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် အဆုံးဈော ကြဉ်သော ရွှေးရွှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ပထမဈောကြဉ် နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ဇကဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဥပနိဿယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အနန္တရာ၊ သမနန္တရာ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ (၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အနန္တရူပနိဿယသတ္တိဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပကတ္တုပနိဿယဖြစ်အံ့–

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ(၂၁)၊ စေတသိက် အဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။။

'ဥပနိဿယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။။

(၂) ကု – အကု

အာ ကတ္တား – လေးမြတ်အပ် လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – လေးမြတ်တတ် လောဘမူ ၈၊ စေ ၂၂၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်–၃၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥ

ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေ ၂၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ---

(၃) ကု – ဗျာ

အာ ကတ္တား – လေးမြတ်အပ် အရဟတ္တမဂ်၊ စေ ၃၆၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – လေးမြတ်တတ် မဟာကြိယာသံ ၄၊ စေ ၃၃၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်–၃၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥ

နံ ကတ္တား – လောကီကုသိုလ် ၁၇ အဆုံးဈော၊ မဂ် ၄ ခု၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – တဒါရုံ ၁၁၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိ–၉၊ ဖိုလ် ၄၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်၊ ယထာ–၆၊ နံ၊ နံ၊ ဥ၊ **ကံ**၊ နတ်၊ ဝိဂတ

ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်၊ ယထာ–၆၊ နံ၊ နံ၊ ဥ၊ **ကံ**၊ နတ်၊ ဝိဂတ

(၄) အကု–အကု

အာ ကတ္တား – လေးမြတ်အပ် လောဘမူ ၈၊ စေ ၂၂၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – လေးမြတ်တတ် လောဘမူ ၈၊ စေ ၂၂၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်–၃၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥ

နံ့ ကတ္တား – အဆုံးဧောကြဉ်သော ရှေးရှေးသောအကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – ပထမဧောကြဉ်သော နောက်နောက်သောအကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြုင်–ဖြ၊ နံ့၊နံ့၊ ဉ၊ သေ၊ နတ်၊ ဝိဂတ

ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ကရိဏ်း – ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ---

(၅) အကု–ကု

ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – ကု ၂၁၊ စေ–၃၈၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ကရိဏ်း – ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ---

(၆) အကု–ဗျာ

နံ့ ကတ္တား – အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ အဆုံးဧော၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – တဒါရုံ ၁၁၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိ ၉၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြုင်–၅၊ နံ့၊နံ့၊ ဉ၊ နတ်၊ဝိဂတ

ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြုင်၊ ယထာ–၂၊ ဉ၊ ကံ

(၇) ဗျာ – ဗျာ

အာ ကတ္တား – လေးမြတ်အပ် အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – လေးမြတ်တတ် မဟာကြိုသံ ၄၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၃၆၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြုင်–၃၊ အာ၊ ဓိ၊ ဉ

နံ့ ကတ္တား – ရဟန္တာစုတိကြဉ်သောရှေးရှေးသောစိတ် ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် –ရဟန္တာစုတိနှင့်တကွနောက်နောက်သော ဝိ ၃၆၊ စေ ၃၆၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြုင်၊ ယထာ–၆၊ နံ့၊နံ့၊ ဉ၊ သေ၊ နတ်၊ ဝိဂတ

ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေ–၃၈၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ---

(၈) ဗျာ – ကု

အာ ကတ္တား – လေးမြတ်အပ် အောက်ဖိုလ် ၃ ခု၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – လေးမြတ်တတ် မဟာကြိသံ ၄၊ မဂ် ၄၊ စေ ၃၆၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်–၃၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥ

နံ် ကတ္တား – ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – မဟာကုသိုလ်ပထမဈော ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်–၅၊ နံ်၊နံ်၊ ဥ၊ နတ်၊ ဝိဂတ
ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိ ၃၅၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – ကု ၂၁၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ကရိဏ်း – ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ---

(၉) ဗျာ – အကု

အာ ကတ္တား – လေးမြတ်အပ် ဣဋ္ဌ၊ နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈၊(ဒုက္ခကာဝိကြဉ်)ကိဝိပါပ် ၃၁၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၅၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – လေးမြတ်တတ် လောဘမူ ၈၊ စေ ၂၂၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်၊ ယထာ–၈၊ အာ၊ ဓိ၊ နံ်၊ ဥ၊ ပု၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိ

နံ် ကတ္တား – ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – အကု ၁၂ ပထမဈော ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ကရိဏ်း – ပြိုင်–၅၊ နံ်၊နံ်၊ ဥ၊ နတ်၊ ဝိဂတ
ပ ကတ္တား – ဗလဝဖြစ်သော ကိဝိ ၃၂၊ ကြို ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ ပစ္စည်းတရား၊
သမ္မဒါန် – အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ကရိဏ်း – ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိဖြင့် ---

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဥတုဘောဇနေမိဿ		ပကတ္တုပ–နိဿယသတ္တိ
လျောက်ပတ်မလျောက်ပတ်သော အချမ်း,အပူဟူသော ဥတုဘောဇဉ်		
ပုဂ္ဂလောပိ		
ကလျာဏမိတ္တစသော ပုဂ္ဂိုလ်		
သေနာသနမ္ပိ		
လျောက်ပတ် မလျောက်ပတ်သော ကျောင်းစသော အိပ်ရာနေရာ		

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

'**ဥတုဘောဇနမ္မိ**'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် လျောက်ပတ် မလျောက်ပတ်သော အချမ်း အပူဟူသော ဥတုဘောဇဉ် ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'**ဥပနိဿယပစ္စယေန**'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'**ပုဂ္ဂလောပိ**'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် ကလာဏမိတ္တစသောပုဂ္ဂိုလ် ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'**ဥပနိဿယပစ္စယေန**'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'**သေနာသနမ္မိ**'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် လျောက်ပတ်.မလျောက်ပတ်သော ကျောင်းစသော အိပ်ရာနေရာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'**ဥပနိဿယပစ္စယေန**'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

အနန္တရူပနိဿယ	➤ဇကဝီထိ	ဝီထိ တစ်ခု၏ အစွမ်းဖြင့်ဟောသည်။
အာရမ္မဏူပနိဿယ	နာနာဝီထိ	အထူးထူးသော ဝီထိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောပါသည်။
ပကတူပနိဿယ		

ကေသဉ္စိ ဟောမှု

အနန္တရူပနိဿယ မရမှုအတွက်ဟောပါသည်။ (က-အက, အက-က တို့၌သာ)

သရုပ်	အာရမ္မဏူပနိဿယ	အနန္တရူပနိဿယ	ပကတူပနိဿယ
၁။ က-က	။	။	။
၂။ က-အက	။	× (ကေသဉ္စိ)	။
၃။ က-ဗျာ	။	။	။
၄။ အက-အက	။	။	။
၅။ အက-က	×	× (ကေသဉ္စိ)	။
၆။ အက-ဗျာ	×	။	။
၇။ ဗျာ-ဗျာ	။	။	။
၈။ ဗျာ-က	။	။	။
၉။ ဗျာ-အက	။	။	။

* အနန္တရူပ မရ

* အနန္တရူပ မရ
အနန္တရူပရလျှင် ကာသဉ္စိမဟော

* "ပုဂ္ဂလောပိ၊ သေနာသနပိ" ကို ပကတူပနိဿယ အစွမ်းဖြင့် ဟောပါသည်။ ထိုနှစ်ပါးသည် ကုသိုလ်/အကုသိုလ် ဖြစ်မှုအတွက် အားကြီးသော အကြောင်းများ ဖြစ်ပါသည်။
* "ဥတုဘောဇနမ်ပိ"စသည်၌ "ပိ"သည် သဒ္ဒါအရ တော၊ သစ်ပင်၊ တောင်စသော ပညတ်အားလုံးကိုယူပါဟု **မူလဋီကာက** ပြပါသည်။ **(ပညတ်)**
(အချို့သော ပညတ်၌ ပုဂ္ဂလပညတ်ကိုသာ ယူရပါသည်။)
* "သေနာသနမ်ပိ"ကို ပဉ္စာဝါရ၌လည်းဟောသဖြင့် ပညတ်မဟုတ်။ ပရမတ်ဟု ယူရပါသည်။ **(ပရမတ်)**

? ဥပနိဿယပစ္စည်း (က) အကုသလော အဗျာကတသ၌ အာရမ္မဏူပနိဿယ အဘယ်ကြောင့် မရကြောင်း သိသာအောင်ရှင်းလင်းဖြေဆို၍၊ (ခ) "ကေသဉ္စိ" သဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်ကြောင့် မဟောသနည်း။

(က) အာရမ္မဏူပနိဿယသည် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံတရားသည်ပင် လွန်ကဲအားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်သည်။
အကုသလော--အဗျာကတသ၌ အဗျာတကတရားတို့သည် အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ် **အာရုံမပြုအပ်**သောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဿယ မရပါ။
(ခ) ကေသဉ္စိ သဒ္ဒါဖြင့်ဟောခြင်းသည် အနန္တရူပနိဿယ မရသောအခါတွင် ဟောခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အကုသလော-အဗျာကတသ၌ အာရမ္မဏူပနိဿယ မရသော်လည်း အနန္တရူပရသောကြောင့် ကေသဉ္စိ သဒ္ဒါဖြင့် မဟောပါ။

? ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ "ကုသလော ကုသလဿ"ဟူသော ပါဠိအရကို ပြည့်စုံစွာကောက် ပြပြီး၊ ကေသဉ္စိသဒ္ဒါအရ အဘယ်ပစ္စည်းတရား မရသည်ကို ပြဆိုသနည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ "ကုသလော ကုသလဿ"ဟူသော
(**အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်ခဲ့** စသည်ကို စာမျက်နှာ(၇၄, ၇၅)တွင်ကြည့်နိုင်ပါသည်။)

ကေသဉ္စိသဒ္ဒါအရ "ကုသလော အကုသလဿ"နှင့် "အကုသလော ကုသလဿ" တို့တွင် အနန္တရူပနိဿယ မရသည်ကို ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အကုသလော အဗျာကတသတွင် အာရမ္မဏူပနိဿယ ပစ္စည်းတစ်ခုမရသော်လည်း အနန္တရူပနိဿယနှင့်ပကတူပနိဿယရသဖြင့် ကေသဉ္စိသဒ္ဒါဖြင့် မဟောခြင်းကို ထောက်၍ သိရပါသည်။

? "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။"ဟူသော ပါဠိအရ ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်အံ့-

"ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် အလေးအမြတ်ပြု**အပ်**သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေတသိက် ၃၈၊ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် အလေးအမြတ်ပြု**တတ်**သော လောဘမူစိတ် ၈၊ စေတသိက် ၂၂၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"ဥပနိဿယ ပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ ဤ(၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိဟူ**ဆို**အပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပကတူပနိဿယဖြစ်အံ့

"ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေတသိက် ၃၈၊ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"ဥပနိဿယ ပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? ပကတူပပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသန်ဘာအရ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် ပစ္စည်းရေတို့ကဖော်ပြပါ။

ပကတူပပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓါသန်ဘာဝါရဠ် စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသအားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ အချို့သောပညတ် ဤတရားတို့သည် ပကတူပနိဿယတပ်သော ပစ္စည်းတို့မည်ကုန်၏။

ပစ္စည်းရေ ၁ ဟူသည်တည်း။ ၁ ဟူသော်ကား ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတည်း။

? ဥပနိဿယပစ္စည်း "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံအရကို ဥပနိဿယ (၃)မျိုးအနက် မဟောသော ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ဟောသော ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ကို အမည်မျှဖော်ပြ၍ နောက်ဆုံးတစ်ခုကိုသာ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပြခဲ့ပါ။

မဟောသော ဥပနိဿယပစ္စည်း - အနန္တရူပနိဿယ

ဟောသော ဥပနိဿယပစ္စည်း - အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ

ပကတူပနိဿယဖြစ်အံ့

"ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် ၁၇၊ စေတသိက် ၃၈၊ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် အကုသိုလ် စိတ် ၁၂၊ စေတသိက် ၂၇၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"ဥပနိဿယ ပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းနှင့် တူ၏ဟုဆိုရာ ထိုပစ္စည်းတို့သည် တစ်စုံတစ်ရာအထူးမရှိကြပြီလော၊ ထူး၏ဟုဆိုသော်မည်ကဲ့သို့ထူးကြပါသနည်း။

အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းနှင့် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတို့၏ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှစ်ပါးလုံးသည် တူသော်လည်း **ပစ္စယသတ္တိ** ကွဲပြားကြပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်က အာရမ္မဏူပနိဿယကို အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် ထူးခြားခြင်းကို မပြုမူ၍ ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထူးခြားပုံကား-

အာရမ္မဏာဓိပတိ- အလေးပြုအပ်သည်အဖြစ်မျှ (ဂရုံကတွာ)ဟူသော အနက်သဘောကြောင့် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း မည်၏။

အာရမ္မဏူပနိဿယ- အားကြီးသောအကြောင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း မည်၏။

(အားကြီးသောအကြောင်းဖြစ်ပုံ- အကြင်အာရုံကိုအကြောင်းပြု၍ စိတ်,စေတသိက်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုအာရုံသည် ကိန်းသေမြဲသောအားဖြင့် ထိုစိတ်,စေတသိက်တို့၏ အားကြီးသော အာရုံပင်ဖြစ်ပေသည်။)

ပကတူပနိဿယပစ္စည်း

နိဗ္ဗာန်တရားကကျေးဇူးပြုပုံမှာ-

မျက်မှောက်၌ နိဗ္ဗာန်စံဝင်လိုသည့် ဆန္ဒပြင်းပြသူသည် ဗောဓိပက္ခိယတရားများကို ကျင့်သုံးဆောက်တည်ကြကုန်၏။ အနာဂတ်ဘဝတို့၌ ပွင့်လတ်သော ဘုရားသာသနာဝယ် နိဗ္ဗာန်စံဝင်လိုသည့် အားကြီးသောဆန္ဒရှိသူတို့သည် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်တရားတော်သည် ထိုထိုတရားများဖြစ်ပေါ်ခြင်းငှာ အားကြီးသော ပကတူပနိဿပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၀။ ပုဗ္ဗရောတပစ္စည်း

ပုရေရောတ = ရှေ့မှဖြစ်နှင့်၍ ဖြစ်ဆဲ၊ ရှိဆဲ၊ တည်ဆဲ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ကမ္ဘာဦး၌ နေလတို့သည် အရင်ဖြစ်နှင့်ပြီး အလင်းရောင်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ အာရုံ ၆ ပါးနှင့် ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးတို့သည် အရင်ဖြစ်နှင့်ပြီး၊ မိမိတို့ရှိဆဲ, တည်ဆဲ၌ပင် ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါးအား ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် ပုရေရောတပစ္စည်း မည်၏။

➤➤ ပုရေရောတပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏပုရေရောတ၊ ဝတ္ထုပုရေရောတဟူ၍ ၂-မျိုး ရှိပါသည်။

➤➤ ဝတ္ထုပုရေရောတသည်လည်း ဝတ္ထုပုရေရောတနှင့် ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေရောတနိဿယ ဟူ၍ ၂-မျိုး ရှိပါသည်။

* ဝတ္ထုပုရေရောတ၏ သုဒ္ဓသင်္ခါသည် ဝတ္ထုပုရေရောတနိဿယ နှင့်တူပါသည်။

(က) အာရမ္မဏပုရေရောတ

ပစ္စည်း = ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ

ပစ္စယုပ္ပန် = ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်၊ မနောဓာတ် သုံးပါး၊

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ	ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃ ခု၊	ပဉ္စဝတ္ထု (ပြိုင်.၆) နိ,ပု,ကံ့ ဝိပ်,အတ်,အဝိ ပဉ္စာရုံ (ပြိုင်.၄) အာ,ပု, အတ်,အဝိ ယံ ရူပံ (ပြိုင်.၅) နိ,ပု ဝိပ်,အတ်,အဝိ ကိဉ္စိကာလေပုရေ = ပဝတ္တိအခါ ပြု ကိဉ္စိကာလေန.ပုရေ= ပဋိသန္ဓေအခါ မပြု

အာရမ္မဏပုရေရောတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ၌- ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တစ်ဆယ်၊ မနောဓာတ် သုံးခုအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ။ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပုရေရောတပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၄)ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ (၄)ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ၊ ပုရေရောတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ပါဠိတော်၌
* ပဉ္စဒွါရအတွက် ဝတ္ထုပုရေရောတ၊ အာရမ္မဏပုရေရောတမှ (၆)မျိုးလုံး ဟောပါသည်။
* မနောဒွါရအတွက် ဝတ္ထုပုရေရောတကိုသာ ဟောပါသည်။
(≈ မကျဉ်းမကျယ်ဟောသော **သာဝသေသဒေသနာ**ဖြစ်သောကြောင့်။)

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပုရေဏာတပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စက္ခာယတနံ ။(ပ)။	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	(ပြုင်.၆)
မဒ္ဓိမယုကဖြစ်၍အတီတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု။ မရဏာ..စုတိ. ၁၇ ချက်မြောက် စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်. စက္ခုဝတ္ထု	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တ-သာဓာရဏာစေ ၇ ခု၊	နံ, ပု, ဣံ ဝိပ်, အာတ်, အဝိ
(သော, ဃာ, ဇိ, ကာယတနံ တို့.ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။)		
ရူပါယတနံ	**စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ**	
ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တ-သာဓာရဏာစေ ၇ ခု၊	
(သဒ္ဒ,ဂန္ဓာ,ရသာ,ဖော.နံ တို့.ကို နည်းမှီ၍သိနိုင်ပါသည်။)		(ပြုင်.၄)
ရူပါယတနံ သဒ္ဒါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ	**မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ**	အာ, ပု, အတ်, အဝိ
ပစ္စုပ္ပန် ပဥ္စာရုံ	မနောဓာတ် ၃ ခု၊ ဆန္ဒ,ပီ, ဝိကြဉ်သော အညွ.စေ ၁၀၊	

'စက္ခာယတနံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် မဒ္ဓိမယုကဖြစ်၍ အတီတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု။ မရဏာသန္နအခါ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသော် ၁၇ ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာစေတသိက် ခုနစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရေဏာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော နိသယ၊ ပုရေဏာတ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ –ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဏာတသတ္တိ ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(သော, ဃာ, ဇိ, ကာယတနံ တို့.ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

'ရူပါယတနံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ ပစ္စည်းတရားကိုပြတော်မူ၏။
'စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုပြတော်မူ၏။
'ပုရေဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရုံမဏ္ဍာ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ –ဤ(၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာတသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(သဒ္ဒ၊ဂန္ဓာ၊ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ တို့ကို နည်းမြို့သိုင်းပါသည်။)

'ရူပါယတနံ သဒ္ဒါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနောဓာတ် ၃ ခု၊ ဆန္ဒ,ပီတိ,ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက် ၁၀ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရေဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အာရုံမဏ္ဍာ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာတသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(ခ) **ဝတ္ထုပုရေဇာတ** = ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယနှင့် တူပါသည်။
ပစ္စည်း = ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါး၊ (ဆဝတ္ထု)၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော စိတ် ၈၅ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ (သတ္တဝိညာဏဓာတ်)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ယံ ရူပံ	နိဿာယ မနောဓာတု စ၊ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္ထုန္တိ၊	(ပြိုင်.၅) နိ, ပု, ဝိပ်, အတ်, အဝိ
'ယံ ရူပံ ဖြင့်.အနိယမအား ဖြင့် ပဋိသန္ဓေအစရှိသောရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ ...	နိဿ.ဝတ္ထုန္တိ-ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ ၄ ကြဉ်သောပဌမဈာဝင်အစရှိသော မနောဓာတ် ၃၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂၊ စေ ၅၂
တံ ရူပံ	မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
'တံ ရူပံ ဖြင့်. နိယမအား ဖြင့် ယံ ရူပံ ဖြင့်မှတ်အပ်ပြီးသော ဘဝင်ုပစ္ဆေဒအစ.. ဟဒယဝတ္ထု။	မနောဓာတ် ၃ ခု၊ ဆန္ဒ,ပီ, ဝီကြဉ်သော အည.စေ ၁၀၊

'ယံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **အနိယမ**အားဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော မနောဓာတ်သုံးခု၊ မနော-ဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရွေးရွေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် အားတပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိ အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ၁၇ ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'နိဿယ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကြိယာဝိသေသနကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ'ဟူသောပါဠိဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော မနောဓာတ် သုံးခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝတ္ထုန္တိ'ဟူသောပါဠိဖြင့် မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ ကြိယာဝိသေသန ကို ပြတော်မူ၏။

'တံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိယမ**အားဖြင့် ယံ ရူပံဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ဘဝင်ုပစ္ဆေဒအစရှိသော ရွေးရွေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနောဓာတ် သုံးခု၊ ဆန္ဒ ပီတိ ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက် ၁၀ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရေဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ -ဤ (၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာတသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
တံ ရူပံ	မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ-ကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကိဿကာလေ	ပဝတ္တိအခါ ပြု
'တံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် .. ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ. . . . ဟဒယဝတ္ထု။	အရူပဝိ ၄ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂၊ စေ ၅၂	
	မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ-ကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကိဿကာလေ နံ	ပဋိသန္ဓေအခါ မပြု
	မနော ၃၊ ဆန္ဒ,ပီ,ဝီကြဉ်အညသမာန်း စေ ၁၀၊	

'တံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိယမအား**ဖြင့် ယံ ရူပံဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဠိဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော မနောဓာတ် သုံးခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် အားတပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလဠိဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာသန္နဓော (၅)ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ၁၇ ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

* 'ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် **ပဝတ္တိ**အခါ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် **ကျေးဇူး**ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

* 'ကိဉ္စိကာလေ နု ပုရေဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် **ပဋိသန္ဓေ**အခါ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် **ကျေးဇူး မပြု**ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့ဠိ **"တံ ရူပံ"**ဟောပုံနှင့် ပုရေဇာတပစ္စည်းဠိ "တံ ရူပံ"ဟောပုံ အဘယ်ကြောင့် မတူပါသနည်း။ ရှင်းပြပါ။

နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့ဠိ "တံ ရူပံ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီကြောင်းဟောခြင်းဖြစ်ရာ သံသယဖြစ်ဖွယ်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိ။

မနောဓာတ်သည် ပဝတ္တိအခါသာဖြစ်၍ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။
ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်ကလည်း ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။
ကြွင်းမနော ဝိညာဏဓာတ်ကလည်း ပဝတ္တိအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။
ထို့ကြောင့် အထက်ပါ ပါဠိအတိုင်း သာမန်သာဟောပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပုရေဇာတ်၌-

မနောဓာတ်၏ ပဝတ္တိအခါ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီမှု၌ ပုရေဇာတဖြစ်ကြောင်း သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိသော်လည်း မနောဝိညာဏဓာတ်၏ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီမှုမှာ ပဝတ္တိအခါ၌သာ ပုရေဇာတဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေအခါ ပုရေဇာတ မဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုရန်အတွက် "တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။" "မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ **နာ** ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော"ဟူ၍ သီးခြားခွဲပြီး ဟောတော်မူပါသည်။

(ပုရေသည် ပဝတ္တိသာ ဖြစ်၏။)

? "တံ ရူပံ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေနပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နာ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော" ဟူသော နိဒဿနကာရပါဠိကို ကောက်ပြပါ။

"တံ ရူပံ"ဟူသောပါဠိဖြင့် **အနိယမ**အား ဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသအားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရွေးရွေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ နိရောဓသမာပတ်မှ စသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**၊ မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာ သန္နဇော(၅)ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိ အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရသည်ရှိသော် ၁၇ ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် အရူပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေနပစ္စယော"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် ပဝတ္တိအခါ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကိုပြတော်မူ၏။ "ကိဉ္စိကာလေ နာ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် ပဋိသန္ဓေအခါ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(ပုရေသည် ပဝတ္တိသာ ဖြစ်၏။)

? မနောဝိညာဏဓာတ်အား ဝတ္ထုပုရေဓာတပစ္စည်းတပ်ပုံကို "**ကိဉ္စိကာလေ**"ပါဠိဖြင့် ဟောရာ "ကိဉ္စိကာလေ"ပါဠိအရ ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

မနောဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်သော ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာသည် ပဋိသန္ဓေအခါ သဟဇာတသတ္တိသာ ရ၍၊ ဝတ္ထုပုရေဓာတသတ္တိ မရကြောင်းသိသာရန် "ကိဉ္စိကာလေန ပုရေဓာတပစ္စယေနပစ္စယော"ဟု ဟောပါသည်။

မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ပဝတ္တိအခါ ဝတ္ထုပုရေဓာတသတ္တိရကြောင်း သိသာရန် "ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဓာတ ပစ္စယေနပစ္စယော"ဟု ဟောပါသည်။

? အောက်ပါတို့ကို အပြည့်အစုံ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

(က) "ကိဉ္စိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နာ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"

(ခ) "ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဓာတပစ္စယေနပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နာ ပုရေဓာတပစ္စယေန ပစ္စယော"

(က) ဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်းတရားနှင့် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်

* ပဋိသန္ဓေကာလ၌ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတော်မူ၍၊
* ပဝတ္တိကာလ၌ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုဟန်ကို ပြတော်မူသည်။

(ခ) ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားသည် အရှုပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော မနောဝိညာဏဓာတ ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ အား-

* ပဝတ္တိကာလ၌ ပုရေဓာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၍၊
* ပဋိသန္ဓေအခါ ပုရေဓာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? ပုရေဓာတပစ္စည်း၌ "တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ" တစ်ချက်၊ "မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ" တစ်ချက်ဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် နှစ်ချက်ခွဲ၍ ဟောထားကြောင်း ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

ပုရေဓာတပစ္စည်း၌ - မနောဓာတ်၏ ပဝတ္တိအခါ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီမှု၌ ပုရေဓာတဖြစ်ကြောင်း သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိသော်လည်း မနောဝိညာဏဓာတ်၏ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီမှုမှာ ပဝတ္တိအခါ၌သာ ပုရေဓာတဖြစ်၍၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ပုရေဓာတမဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုရန်အတွက်-

* "တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဓာတပစ္စယေန ပစ္စယော"၊
* "မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဓာတပစ္စယေန ပစ္စယော"

ဟူ၍ (၂) ချက်ခွဲ၍ ဟောတော်ပါသည်။။

၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း

ပစ္ဆာဇာတ = နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

လင်းတယေတို့သည် အစာမစားရသေးပဲ နောင်စားရမည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် အစာဝနေကြ၏။ အစာဝနေခြင်းအား စားရမည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်သည် နောက်မှ ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ ဤရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးအား ကျေးဇူးပြုသော နောက်မှဖြစ်သော စိတ်,စေတသိက်တရားတို့သည် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း မည်၏။

* နောက်နောက်မှဖြစ်ပေါ်သောတရားတို့က ရှေ့ကဖြစ်နှင့်ထားသော ရုပ်တရားတို့ကို ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းတရား။ ∴ နာမ်သည် ရုပ်အား ပစ္ဆာဇာတ(တစ်ပစ္စည်း)ဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌သာ ကျေးဇူးပြုကြောင်း မှတ်သားအပ်ပါသည်။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပဋ္ဌဝေါ.ဖြစ် အရုပ် ၄ ကြဉ် ပထမဘဝင်အစ.နောက်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊	ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေး.အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦသို့ရောက်သော ဓကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊	(ပြုင်.၂) ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ

ပစ္စည်း = ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရုပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင် အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊

ပစ္စယုပ္ပန် = ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦသို့ ရောက်သော ဓကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ၊

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ် – ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦသို့ရောက်သော ဓကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရုပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ ဤတရားတို့သည် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၂) ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ (၂) ဟူသော်ကား ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ဟူသည်တည်း။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပစ္ဆာဇောတာ စိတ္တာဧတသိကာဓမ္မာ	ပုရေဇာတသ ဣမသ ကာယသ	ပြိုင် ၂
ပဋ္ဌဝေါ.ဖြစ် အရူဝိ ၄ ကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသောနောက်ဖြစ်သော စိတ် ၈၅ ခု၊ စေ ၅၂။	ပဋိသန္ဓေအစ၊ ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ဧကဇကာယ၊ ဒွိဇ.၊ တိဇ.၊ စတုဇကာယ	ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ

'ပစ္ဆာဇောတာ စိတ္တာဧတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော စိတ် ၈၅ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စည်း တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရေဇာတသ ဣမသ ကာယသ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ဧကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ – ဤ (၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ကမ္မဇရုပ်

ပဋိသန္ဓေအခိုက် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့ တပြိုင်နက်ဖြစ်တည်ရာ ပဌမဆုံးဥပါဒ်သည့် ခဏငယ်တစ်ချက်၌ ဖြစ်ပေါ်သည့်ရုပ်ဝတ္ထုကို ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်မှစ၍ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်တိုင်း၊ ဌိတိုင်း၊ ဘင်တိုင်း ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဥပါဒ်အခိုက်မှာစဖြစ်ခြင်းသည် ရှေးကံအကြောင်းတစ်ပါးတည်းကြောင့်ဖြစ်၍ **'ဧကဇကာယ'** ဟု ခေါ်၏။ ထို့နောက် ခဏငယ်တိုင်းမှာ အသစ်အသစ်သော ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် ကမ္မဇရုပ်တို့ ဆက်ဖြစ်ရာ စုတိစိတ်မပြန်၍ရသော် (၁၇) ချက်မြောက်သောစိတ်၏ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ကမ္မဇရုပ်သည် နောက်ဆုံးအကြိမ်ဖြစ်ပေါ်ကာ ၎င်းစိတ်၏ ဌီ မှစ၍ ကမ္မဇရုပ်တို့ မဖြစ်တော့ပါ။

ဥတုဇရုပ်

အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်(၈)ပါးအနက် အဇ,အပူဟူသော တေဇောဓာတ်ကို 'ဥတု'ဟု ခေါ်ပါသည်။ ၎င်းဥတုသည် ရုပ်၏ ဌီ သို့ရောက်တိုင်း ဥတုဇရုပ်ကို ဖြစ်စေရာ ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီခဏတွင် ဥတုဇရုပ်စတင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီခဏတွင် ကမ္မဇရုပ်နှင့်ဥတုဇ အကြောင်း(၂)ပါးကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်ကို **'ဌီဇကာယ'**ဟု ခေါ်ပါသည်။ ကမ္မဇရုပ်ထဲ၌ပါသော ဥတုသည် ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇရုပ်တွေ၌ပါသော တေဇောဓာတ်ဟုဆိုအပ်သော ။ဥတုသည် ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်တိုင်း ဥတုဇရုပ်ကလာပ်များကိုဖြစ်စေပါသည်။ သို့ဖြင့် ဥတုဇရုပ်သည် စုတိကိုလွန်၍ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် တည်ရှိနေသမျှ အဆက်ဆက် ဖြစ်နေပါသည်။

စိတ္တဇရုပ်

ပဋိသန္ဓေစိတ်နောင် ပဌမဘဝင်၏ဥပါဒ်အခိုက်မှာ စိတ္တဇရုပ် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ပဌမဘဝင်မှစတင်၍ စိတ်တို့၏ဥပါဒ်တိုင်း၌ စိတ္တဇရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။ စိတ္တဇရုပ်သည် စုတိစိတ်၏ဥပါဒ်ခဏတိုင်အောင်ဖြစ်၍ စုတိနောက် စိတ္တက္ခဏ(၁၆) ချက်ခန့်ကြာမှ ချုပ်၏။ ပဋိသန္ဓေနောင် ပဌမဘဝင်မှစ၍ ခန္ဓာကိုယ်သည် ကမ္မဇ၊ ဥတုဇနှင့်စိတ္တဇ အကြောင်း(၃)ပါးကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာ၍ **'တိဇကာယ'**ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

အာဟာရဇရုပ်

အာဟာရဇရုပ်(၂)မျိုး ရှိပါသည်။ အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ရှိသော ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရတည်းဟူသော အကြောင်း(၄)ပါးကြောင့်ဖြစ်သော အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်(၈)ခုဥ်ပါသော အဋ္ဌတ္တသြဇာ၊ စားမျိုအပ်သောဘောဇဉ်စသည်တို့၌ပါသော အဆီအစေးဟုဆိုအပ်သော ဗဟိဒ္ဓသြဇာတို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို ဗဟိဒ္ဓသြဇာသည် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့၌ပါသော အဋ္ဌတ္တသြဇာနှင့် ပေါင်းမိ၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သောအခါ ခဏတိုင်းဥ် အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်တို့ ဖြစ်စေ၏။ အာဟာရဇရုပ်သည် ပိညာဉ်တည်းဟူသော အထောက်အပံ့ကို ရသဖြင့် စုတိစိတ်၏ဘင်ခဏတိုင်အောင် ဖြစ်သောကြောင့် စုတိစိတ်၏နောက် ခဏငယ်(၅၀)ခန့်လောက်အထိ ကြွင်းကျန်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့သည် အမိစားမျိုသော အာဟာရသြဇာ ပြန့်သည့်အခါမှ စ၍လည်းကောင်း၊ သံသေဒဇ, ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတံတွေးကို မျိုသောအခါမှစ၍လည်းကောင်း၊ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်လာ၏။ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်လာသောအခါ ရှေးကဖြစ်နှင့်သော ရုပ်(၃)မျိုးနှင့် ပေါင်း၍ **'စတုဇကာယ'**ဟု ခေါ်ဆိုရပါသည်။

* ပြဟ္မာကြီးများသည် အာဟာရဇရုပ် မရနိုင်၍ 'တိဇကာယ'ဟု ဆိုပါသည်။

ဧကဧကာယ- ကံတစ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ (ပဋိသန္ဓေ၏ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်သောကမ္မဇရုပ်)

ဒွိဧကာယ- ကံ၊ ဥတု အကြောင်းနှစ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဌီဒ္ဓိရှိသော ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်များ၊

တိဧကာယ- ကံ၊ ဥတု၊ စိတ် အကြောင်း(၃)ပါး ကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ ပထမဘင်၏ ဥပါဒ်၌ ရှိသော ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်များ၊

စတုဧကာယ ကံ၊ ဥတု၊ စိတ်၊ အာဟာရ- အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၊ (ဂဗ္ဘသေယျက)အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် (၂)သတ္တဟာ၊ (၃)သတ္တဟာအဖြစ်၊ အမိစားအပ်သောရသဓာတ်ရည်စိမ့်ဝင်သောအခါ၊ သံသေဒဇ၊ ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် မိမိတံတွေးကိုမျိုသောအခါ၊ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်၏။ အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ပေါ်ချိန်၌ ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ စိတ္တဇ၊ အာဟာရဇဟု ရုပ်(၄)ခုဖြစ်၍ စတုဧကာယ ရ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? ပစ္စယနိဒ္ဒေယ ပဋ္ဌာနာတပစ္စည်း၌ **"ပုရေဇာတသ ဏ္ဍမသ ကာယသ"**ကို အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် ရှင်းပြပါ။

"ပုရေဇာတသ"အရ- ပစ္စည်းနာမ်တရား မဖြစ်မီ ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်တရားက ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်နေပြီး ပစ္စည်းနာမ်တရား ဖြစ်သောအခါ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်တရားက "ဌီ"ခဏတွင် ရှိနေဆဲ၌ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ပြဆိုပါသည်။

"ဏ္ဍမသ ကာယသ"အရ လေးပါး၊ သုံးပါးသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သည့် ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်ဟုဆိုအပ်သော ဤစတုဇ၊ တိဇရုပကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ပါသည်။

တိဇရုပ်သည် ရူပဖြဟ္မာတို့၌ အာဟာရုပ် မရှိသဖြင့် ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်ဟူသော တိဇကာယ ဖြစ်ပါသည်။

စတုဇရုပ်သည် ကာမပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အာဟာဇရုပ်ရှိသဖြင့် ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာဇရုပ်ဟူသော စတုဇကာယ ဖြစ်ပါသည်။

ထို ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်တရားတို့သည် ပစ္စည်းနာမ်တရားတို့ထက် ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်ပြီး "ဌီ"သို့ရောက်မှ ပဋ္ဌာနာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှု ခံရပါသည်။

? ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါအရ ပဥ္စဝါရ၌ ပစ္စည်းရေ(၄)ဟု ရှိခဲ့သော်လည်း၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အဘယ်ကြောင့် ပစ္စည်းရေ (၂) ဖြစ်ရပါသနည်း။

** ပဥ္စဝါရ၌ ပဋ္ဌာနာတအတွက် ပစ္စည်းရေမှာ ပဋ္ဌာနာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဟု (၄)ပစ္စည်း ရှိခဲ့သော်လည်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော် **အတ္ထိ။ အဝိဂတ**ပစ္စည်းတွင် ပဋ္ဌာနာတကို မဟောပါ။ ထို့ကြောင့် ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပဋ္ဌာနာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါတွင် ပဋ္ဌာနာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ (၂)ပစ္စည်းသာ ရရှိပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၁၂။ အာဇာသဝနပစ္စည်း

အာသေဝန = အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲခြင်း၊ ထုံစေခြင်းသဘောဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ရှေးရှေးသော ကျမ်းဂန်သင်ယူမှုသည် နောက်နောက်သော ကျမ်းဂန်သင်ယူမှုအား အထုံရစေ၍ အားကောင်းစေရန်ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ဖြစ်သောဇောတို့အား မိမိနှင့်တူသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း၊ ထုံစေခြင်း၊ အားကောင်းစေခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော ရှေးရှေးသော လောကီဇောတို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အဆုံးဇောကြဉ်သော	ပထမဇော၊ ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော	ပြိုင် ၆
ရှေးရှေးသောလောကီဇော ၄၇	နောက်နောက်သောဇော ၅၁	န,န, ဥ,သေ, နတ်,ဝိ၊

ပစ္စည်း = အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသောလောကီဇော ၄၇၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ပထမဇော၊ ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သောဇော ၅၁၊
ကရိဏ်း = ပြိုင်၊ ယထာရဟ (၆)၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊

အာသေဝနပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌- ပထမဇော,ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သောဇော ဧကာပညာသ အားတပ်သော အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော သတ္တစတ္တာလီသ၊ ဤတရားတို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း တပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသော်ကား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

အနန္တရနှင့်အာသေဝန အထူး

* **အနန္တရ**သည် ပဋိသန္ဓေမှ စုတိအထိ ရှေ့စိတ်က နောက်စိတ်ကို **ဇာတ်ချင်းမတူ** သော်လည်း ကျေးဇူးပြု၏။
* **အာသေဝန**သည် အဖန်ဖန်တလဲလဲမှီဝဲထုံသည့်သဏာဖြစ်၍ ဇောအခိုက် **ဇာတ်ချင်းတူ** မှသာ ကျေးဇူးပြု၏။

ဦးတင်ဝင်း (ခဲ့ကံဦး-သုံးခွ)

အာသေဝနပွဉ်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	(ကရိဏ်း)
ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ	ပြိုင် ၆ နံ၊ သနံ၊ ဉ၊ သေ၊ နတ်၊ ဝိ
အဆုံးဇောကြဉ်သောရွေးရွေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝိသ	
ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ	
အဆုံးဇောကြဉ်သောရွေးရွေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ	
ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကြိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ	
အဆုံးဇောကြဉ်သောရွေးရွေးသော ကိရိယာဇော အဋ္ဌာရသ	ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကိရိယာဇော အဋ္ဌာရသ	

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် အဆုံးဇောကြဉ်သော ရွေးရွေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် ပထမဇော ကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာသေဝနပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာသေဝနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် အဆုံးဇောကြဉ်သော ရွေးရွေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် ပထမဇော ကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာသေဝနပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာသေဝနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူး ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် အဆုံးဇော ကြဉ်သော ရွေးရွေးသော ကိရိယာဇော အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကြိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် ပထမဇော ကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကိရိယာဇော အဋ္ဌာရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာသေဝန ပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာသေဝနသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? **အာသေဝနပစ္စည်း**ဌ်- (က) ကုသိုလ်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်အဗျာကတကို၊ (ခ) ဝိပါက်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသလား။

(က) ကုသိုလ်က ဝိပါက်ကို **ဈာတ်မတူ**သည့်အတွက် အဖန်တလဲလဲမှီဝဲထုံမှု၊ လေ့လာမှု အားရှိအောင် မိမိကုသိုလ်၏သဘောကိုယူစေမှုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ လွန်စွာအားကြီးစေမှု မပြုနိုင်သည့်အတွက် အာသေဝနပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူး မပြုနိုင်ပါ။ ကုသိုလ်၏အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်သည် ထိုရှေ့အခြားမဲ့ဖြစ်သော ကုသိုလ်နှင့် မစပ်။ ရှေးကံနှင့်သာ စပ်၍ အဖန်ဖန်တလဲလဲထုံစေမှု မပြုနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်ပါ။
(ခ) အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်တို့သည် ရှေးကံ၏အကျိုးပေးမျှသာဖြစ်၍ အားထုတ်မှု မရှိ။ ဒုဗ္ဗလ(အားနည်း)သာ ဖြစ်၏။ ကံအဟုန်ပစ်ချမှုသာဖြစ်၍ နောက်ဝိပါက်ကို ထုံစေမှု, အားကြီးစေမှု မပြုနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်ပါ။

? ဘုံ, အာရုံမတူသော ကုသိုလ်၊ ကြိယာတို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း၏သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုနိုင်/မပြုနိုင် ရှင်းပြပါ။

ဘုံ, အာရုံပြားသော်လည်း ဈာတ်ပြားမှုမရှိပါက အာသေဝနပစ္စည်း တပ်နိုင်ပါသည်။ ကာမကုသိုလ်, ကြိယာက ဘုံမတူသော မဟဂ္ဂတ်ကုသိုလ်, ကြိယာကိုလည်းကောင်း၊ သခ်ါရကို အာရုံပြုသော အနုလုံကာမကုသိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန် ကာမကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန် ကာမကုသိုလ်က လောကုတ္တရာကုသိုလ်မဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာသေဝနပစ္စည်း တပ်ပါသည်။

ပဋ္ဌာဝါရ၌ "အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ၊ အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ၊ ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ၊ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောသော ပါဠိတော်ကို ညွှန်းပြပါသည်။

? အာသေဝနပစ္စည်း **ဗျာ-ဗျာ**အတွက် နိဒဿနာကာရပါဠိကိုဟောပြပြီး အရကောက်ကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

အာသေဝနုပစ္စည်း 'ဗျာ-ဗျာ'အတွက် နိဒဿနာကာရပါဠိမှာ - "ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ၊ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနုပစ္စယေန ပစ္စယော"

အရကောက်မှာ "ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာဓမ္မာ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ကိရိယာဇော အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကိရိယာဇော အဋ္ဌာရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"အာသေဝနုပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာသေဝနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? အာသေဝနုပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြ၍၊
(က) ကုသိုလ်က မိမိကြောင့်ဖြစ်သောဝိပါက်ကို၊ (ခ) ကုသိုလ်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်ကို၊ (ဂ) ဝိပါက်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်ကိုအာသေဝနဖြစ်, မဖြစ် အကြောင်းပြ ရှင်းပြပြီး၊ ဘုံ, အာရုံပြားသော်လည်း အာသေဝနဖြစ်သော တရားတို့ကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြပါ။

အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲခြင်း၊ ထုံစေခြင်းသဘောဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား-

ရှေးရှေးသော ကျမ်းဂန်သင်ယူမှုသည် နောက်နောက်သော ကျမ်းဂန်သင်ယူမှုအား အထုံရစေ၍ အားကောင်းစေရန် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော ဇော တို့အား မိမိနှင့်တူသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း၊ ထုံစေခြင်း၊ အားကောင်းစေခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော ရှေးရှေးသော လောကီဇောတို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း မည်၏။
အာသေဝနပစ္စည်း၌ -

(က) **ကုသိုလ်က မိမိကြောင့်ဖြစ်သောဝိပါက်ကို**

ကုသိုလ်က ဝိပါက်ကို ဇာတ်မတူသည့်အတွက် အဖန်တလဲလဲမှီဝဲထုံမှု၊ လေ့လာမှု အားရှိအောင် မိမိကုသိုလ်၏သဘောကို ယူစေမှုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ လွန်စွာအားကြီးစေမှု မပြုနိုင်သည့်အတွက် အာသေဝနပစ္စည်းဖြင့် **ကျေးဇူးမပြုနိုင်**ပါ။

(ခ) **ကုသိုလ်က အခြားမဲ့ဖြစ်သောဝိပါက်ကို**

ကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သောဝိပါက်သည် ထိုရှေ့အခြားမဲ့ဖြစ်သော ကုသိုလ်နှင့် မစပ်။ ရှေးကံနှင့်သာစပ်၍ အဖန်ဖန်ထုံစေမှု မပြုနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း **မတာပ်**ပါ။

(ဂ) **ဝိပါက်က အခြားမဲ့ဖြစ်သောဝိပါက်ကို**

ဝိပါက်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်တို့သည် ရှေးကံ၏အကျိုးပေးမျှသာဖြစ်၍ အားထုတ်မှုမရှိ။ ဒုဗ္ဗလ(အားနည်း)သာ ဖြစ်၏။ ကံအဟုန်ပစ်ချမှုသာဖြစ်၍ နောက်ဝိပါက်ကို ထုံစေမှု,အားကြိုးစေမှု မပြုနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်ပါ။

ဘုံ,အာရုံပြားသော်လည်း **ဇာတ်ခြားမှုမရှိ**ပါက အာသေဝနပစ္စည်း တပ်နိုင်ပါသည်။

* ကာမကုသိုလ်, ကြိုယာက ဘုံမတူသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်, ကြိုယာကို၊

* သခ်ါရကိုအာရုံပြုသော အနုလုံကာမကုသိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန် ကာမကုသိုလ်ကို၊

* နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသော ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန် ကာမကုသိုလ်က လောကုတ္တရာကုသိုလ်မဂ်ကို အာသေဝနပစ္စည်း တပ်ပါသည်။

ပဋ္ဌာဝါရ်၌ "အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ၊ အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ၊ ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ၊ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောသောပါဠိတော်ကို ညွှန်းပြပါသည်။

? "ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု အနန္တရပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့၌ဟောသကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း၌ မဟောသနည်း။ မည်သို့ ဟောပါသနည်း။

အာသေဝနပစ္စည်းသည် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား အဖန်တလဲလဲမှီဝဲထုံမွှဖြင့် အားကြိုးခြင်းသို့ရောက်စေသည့်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဗျာကတတရားတို့၌ ကြိုယာဇောတို့သာ ကြောင့်ကြစိုက်မှု ဗျာပါရဖြင့် အဖန်တလဲလဲမှီဝဲထုံမှု အာသေဝနသတ္တိရှိကြပါသည်။ ဝိပါက်တို့သည် ရှေးကံကြောင့်ဖြစ်လာရသဖြင့် ရှေးရှေးဝိပါက်က နောက်နောက်ဝိပါက်ကို အားအစွမ်းထက်လာအောင် မှီဝဲထုံမှု မပြုနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်းဟောရာဝယ်-- "ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု အနန္တရပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့၌ဟောသကဲ့သို့ မဟောဘဲ **သဝိပါက် မပါကြောင်း**သိရန်အတွက် "ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိုယာဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကြိုယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

? လောကုတ္တရာ မဂ်ဇော ဖိုလ်ဇောတို့၌ အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မရသည်ကို ပြဆိုလျက် ဘုံချင်းမတူသည့် အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ကိုထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၁၃။ ကမ္မပစ္စည်း

ကမ္မ = စိတ်၏အားထုတ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဗျာပါရဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
(နာနာက္ခိဏိကကမ္မ) (အတိတ်) ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ အကုသိုလ် ၁၂ ရှိသော **စေတနာ**	ဝိပါက်စိတ် ၃၆ နာမက္ခန္ဓာ၊ **ကဋတ္တာရုပ်**၊	(ပြိုင်.ယ.၆) နံ်,နံ်, ဥ,ကံ်, နတ်,ဝိဂတ
(သဟဇာတကမ္မ) စိတ် ၌ ၈၉ ရှိသော **စေတနာ**၊	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ.ကမ္မဇရုပ်၊	(ပြိုင်.ယ.၁၀) ကြီး+လတ် ကံ်+ဟာ

(က) **နာနာက္ခိဏိကကမ္မ** = မျိုးစေ့တို့သည် အပင်အသီးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံတို့သည် ကုသိုလ်အကျိုး၊ အကုသိုလ်အကျိုးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် နာနာက္ခိဏိကကမ္မပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း = အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်(ဧကဝိသ)၊ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသင်္ဘ ရှိသော **စေတနာ**

ပစ္စယုပ္ပန် = ဝိပါက်စိတ်ဆယ်ပါး (၃၆) နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊

ကရိဏ်း = ပြိုင်၊ ယထာရဟ (၆)၊ အနုန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊

နာနာက္ခိဏိကကမ္မ = အနန္တရကမ္မ + ဗလဝနာနာက္ခိဏိကကမ္မ
+ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခိဏိကကမ္မ

(ခ) **သဟဇာတကမ္မ** = တပည့်ကြီးတို့သည် မိမိ၏ပညာရေးနှင့် တပည့်ငယ်တို့၏ ပညာရေးကို ပြီးစီးအောင် အားထုတ်သကဲ့သို့၊ **စေတနာ**သည် မိမိကိုလည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ဖက်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း = စိတ် ၌ ၈၉ ရှိသော **စေတနာ**၊
ပစ္စယုပ္ပန် = သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊
ကရိဏ်း = ပြိုင်၊ ယထာရဟ (၁၀)၊ လတ် ၄ + ကြီး ၄၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊

? ကမ္မ(၄)မျိုး ကိုဖော်ပြ၍ အနန္တရကမ္မ၏ သဘောကိုသိသာရုံ အကျဉ်းမျှဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ကဋ္ဌဘာရုပ်

* ဟေတုစသော သဟဇာတမျိုးတို့၌ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုသာ ယူ၏။
* နာနာက္ခဏိကကမ္မ၌ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ် ဟူ၍ **သုံးမျိုး** ယူရပါသည်။

ကမ္မပစ္စည်း အရကောက် – နာနာက္ခဏိက ကမ္မဖြစ်အံ့

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ	**ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ**	(ပြိုင်.ယ.၆)
(အတိတ်) ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ အကုသိုလ် ၁၂ ရှိသော **စေတနာ**	ဝိပါက်စိတ် ၃၆ နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊(ပဋိက်၊ပဝတ်က်၊အသညက်)	နံ၊နံ၊ ဥ၊က်၊ နတ်,ဝိဂတ

'ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ'ဟူသော ကတ္တားပါဠိဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ၈ကဝိသ, အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ဒွါဒသဠိရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ'ဟူသော သမ္ပဒါန်ပါဠိဖြင့် ဝိပါက်စိတ် ၃၆၊ စေတသိက် ၃၈၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ကမ္မပစ္စယေန'ဟူသော ကရိဏ်းပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာဟရတပ်ကောင်း သော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ – ဤ (၆)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် နာနာက္ခဏိက ကမ္မသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

သဟဇာတကမ္မဖြစ်အံ့

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စေတနာ	**သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ**	(ပြိုင်.ယ.၁၀)
စိတ် ၈၉ ဌိရှိသော **စေတနာ**	စိတ် ၈၉၊ စေတနာကြဉ်သော စေ ၅၁၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	ကြီး+လတ် က်+ဟာ

'စေတနာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်ဌိရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက် ၃၈ပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ကမ္မပစ္စယေန'ဟူသော ကရိဏ်းပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာဟရတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ – ဤ(၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတကမ္မသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၁၄။ ဝိပါကပစ္စည်း

ဝိပါက = အားထုတ်ခြင်း လုံ့လဗျာပါရမရှိ ငြိမ်သက်စွာဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ကြိုတ်ချက်ထားသောဆီသည် နူးနူးနပ်နပ်ရှိသကဲ့သို့ အသီးအရွက်၊ သား၊ ငါး တို့ကိုလည်း မိမိနည်းတူ နူးနပ်စေ၏။ ထိုနည်းတူစွာ မိမိကိုယ်တိုင်အားထုတ်ခြင်း ဗျာပါရမရှိ။ ငြိမ်သက်စွာဖြစ်ခြင်းဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော သဟဇာတ နာမ်,ရုပ်တို့အား အားထုတ်ခြင်းမရှိ ငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်စေခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုသော ဝိပါက်စိတ်, စေတသိက်တို့သည် ဝိပါကပစ္စည်း မည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး	အချင်းချင်း	(ပြုင်.၇) ကြီး၄, ည, ဝိ, သံ

ပစ္စည်း = ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ (၃၆)၊ စေတသိက် ၃၈၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ (၃၆)၊ စေတသိက် ၃၈၊
ကရိဏ်း = ပြုင်၊ (၇)၊ ကြီး ၄ ၊ အညမည၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊

ဝိပါကပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရ် – အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဤတရားတို့သည် ဝိပါကပစ္စည်းတပ်သောတရား တို့မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၇)ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ (၇)ဟူသော်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ဝိပါကပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဝိပါကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော	အညမည်	(ပြုင်,ယထာ) ၇ ကြီး ၄ ည၊ ဝိ၊ သံ၊
တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမကွန္ဓာ	သုံး၊ပါး၊သုံး၊ပါး၊သော နာမကွန္ဓာ	
သုံး၊ပါး၊သုံး၊ပါး၊သော နာမကွန္ဓာ	တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမကွန္ဓာ	
နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော နာမကွန္ဓာ	နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော နာမကွန္ဓာ	

'ဝိပါက စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော တစ်ပါးတစ်ပါးသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော သုံးပါးသုံးပါးသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသောဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသောဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသောဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိပါကပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဝိပါကသတ္တိဟုဆိုအပ်သောသတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကိုပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

ကမ္မပစ္စည်းနှင့် ဝိပါကပစ္စည်း အထူး

	ကမ္မပစ္စည်း	ဝိပါကပစ္စည်း
၁။	အကြောင်းပစ္စည်းတရားဖြစ်၏။	အကျိုးပစ္စည်းတရားဖြစ်၏။
၂။	**ကမ္မ** = အလုပ်(ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်)	**ဝိပါက** = ကံကပစ်ချလိုက်သည့်အတိုင်း ဖြစ်ရသောအကျိုးတရား(ကု.ဝိပါက်၊ အကု.ဝိပါက်)
	အားထုတ်မှု လုံ့လဗျာပါရှိ၍ မငြိမ်သက် လှုပ်ရှားမှုသဘော ရှိ၏။	အားထုတ်မှု ဗျာပါရ မရှိ၍ ငြိမ်သက်၏။
၃။	ကမ္မပစ္စည်းသည် မှန်ရှေ့၌ ရပ်နေသူနှင့် တူ၏။ – မှန်ရှေ့၌ ရပ်နေသူ၏ လှုပ်ရှားမှုကြောင့်	ဝိပါကပစ္စည်းသည် မှန်ထဲကအရိပ်နှင့်တူ၏။ – မှန်ထဲက ပုံရိပ်လည်း လိုက်လှုပ်ရှား၏။ – သီးခြားဆောင်ရွက်ခွင့်၊ အားထုတ်ခွင့် မရှိပါ။ ငြိမ်သက်စွာဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြု၏။

? ပစ္စယနိဒေသ ဝိပါကပစ္စည်း၌ ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်များကို ကျေးဇူးပြု မပြု ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ဖြေဆိုပါ။

? ပဥ္စဝေါရနှင် သုဒ္ဓသချော် တူ၊ မတူ၊ ခြားနားမှုရှိက ဖော်ပြပါ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ "ဝိပါကာ စိတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော"ဟုသာ ဟောသဖြင့် ဝိပါက် နာမ်အချင်းချင်းသာ ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကမ္မဇရုပ်များကို ကျေးဇူးမပြုပါ။

ပဥ္စာဝါရ သုဒ္ဓသချိုနှင့် မတူပါ။ ပဥ္စာဝါရ၌ ပစ္စယုပ္ပန် စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်များ ပါရှိသော်လည်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ရုပ် မပါ။ အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးဟူ၍ နာမ်သက်သက်သာ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းရေ၌လည်း နာမ်သက်သက်ရသော အညမညနှင့် သမ္ပယုတ္တ ၂ ခု တိုးလာပြီး ပစ္စည်းရေ (၇) ဖြစ်လာပါသည်။ ပဥ္စာဝါရ၌ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူ၍ တပြိုင်နက်(၅)ပစ္စည်းသာ ရပါသည်။

? **မူလဋီကာဆရာကြီးက** ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဝိပါကပစ္စည်း၌ နာမ်သက်သက်ဟောမှုကို မည်သို့ ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။

မူလဋီကာဆရာကြီးက ဝိပါက်နာမ်သက်သက် ကျေးဇူးပြုမှုသည် ဇကန်ကျေးဇူးပြုမှုဖြစ်သဖြင့် "နယဒဿန" နည်းညွှန်ပြခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ အရူပဘုံများ၌ ကာမ,ရူပဘုံကဲ့သို့ ဝိပါက်များက ရုပ်ကိုကျေးဇူးမပြုသဖြင့် ရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုမှုသည် ဇကန်မဟုတ်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုပါသည်။

? ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဝိပါကပစ္စည်းပါဠိတော်အရ သုဒ္ဓသချိုာ မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်နည်း။ စိတ္တဇရုပ်နှင့်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား အဘယ်ကြောင့် မဟောသနည်း။

ဝိပါကပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသချိုာဝါရ၌ အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး ဤတရားတို့သည် ဝိပါကပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၇)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၇)ဟူ သည်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

မကျဉ်းမကျယ်ပြတော်မူသော **သာဝသေသဒေသနာ**ဖြစ်၍ စိတ္တဇရုပ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား မဟောပါ။

—

—

—

—

၁၅။ **အာဟာရပစ္စည်း**

အာဟာရ = ထောက်ပံ့ခိုင် စေတတ်သည့်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ဒေါက်တိုင်သည် အိမ်အို၊ ကျောင်းအိုတို့အား ထောက်ပံ့သကဲ့သို့ ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်,နာမ်တို့အား ထောက်ပံ့တတ်သော ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အာဟာရတို့သည် အာဟာရပစ္စည်းမည်၏။

* ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အာဟာရ ဟူ၍ ၂ မျိုး ရှိပါသည်။

(က) **ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း**

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဘဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ	ကလာပ်တူဩဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်	(၁) ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့်သာ

ပစ္စည်း = ကဗဠီကာရာအာဟာရ၌တည်သော ဗဟိဒ္ဓဩဇာ၊

ပစ္စယုပ္ပန် = စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်၊

ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌ – ကလာပ်တူဩဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် အားတပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ။
ဤ တရားတို့သည် ရုပ်အာဟာရပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။
ပစ္စည်းရေ (၁)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁)ဟူသော်ကား ရုပ်အာဟာရဟူသည်တည်း။

(ခ) **နာမ်အာဟာရပစ္စည်း**

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဘဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ် ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ်သုံးပါး။	သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	(ပြိုင်.၁၂) ကြီး၊ လတ် မိ,ကံ, ဟာ,ဣ

ပစ္စည်း = ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် ဟူသော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် (၃)ပါး၊
ပစ္စယုပ္ပန် = စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊

နာမ်အာဟာရပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသခ်ိုက်ဝါရဋ္ဌ် - သမ္မယုတ္တာခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ်သုံးပါး။ ဤတရားတို့သည် နာမ်အာဟာရပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၁၂)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁၂)ဟူသော်ကား အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

အာဟာရပစ္စည်း အရကောက် - ရုပ်အာဟာရ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ကဗဠီကာရော အာဟာရော	ဣမဿ ကာယဿ	၁ ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့်သာ
စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာ	ကလာပ်တို့ သြဇာကြဉ်သော ကလာပ်တို့ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်	

'ကဗဠီကာရော အာဟာရော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာပစ္စည်း တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဣမဿ ကာယဿ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် ကလာပ်တို့ သြဇာကြဉ်သော ကလာပ်တို့ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာဟာရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

နာမ်အာဟာရ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အရူပိနော အာဟာရာ	သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ	(ပြိုင်.ယ.၁၂) ကြီး၊ လတ် မိ,ကံ, ဟာ,ကံ့
ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး	စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၁၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	

'အရူပိနော အာဟာရာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ် သုံးပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အာဟာရပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရုဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? "ကဗဠီကာရော အာဟာရော"ဟုဟောရာ မည်သည့်ရပ်ကို ကောက်ယူရမည်နည်း။
မည်သည့်အခါ အာဟာရကိစ္စ ပြီးပါသနည်း။

စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာသည် အာဟာရ မည်ပါသည်။ စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာသည် အလုတ်အလွေးပြု၍မျိုအပ်သည့် ခဲတွယ်ဘောဇဉ်လျှင် တည်ရာရှိသဖြင့် "ကဗဠီကာရာဟာရ" အရ စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာကို ကောက်ယူ ရပါသည်။
အလုတ်အလွေးပြုပြီး မျိုမှသာ အာဟာရကိစ္စ ပြီးစေအပ်ပါသည်။

? ရုပ်အာဟာရအတွက် ပဥ္စာဝါရဋ္ဌကရိဏ်းပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယနိဒ္ဒေသပစ္စည်းရေ တူပါသလား။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

မတူပါ။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတွင် ရုပ်အာဟာရကို မဟောသဖြင့်၊ ပဥ္စာဝါရဋ္ဌ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃)ပစ္စည်း ရသော်လည်း၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသဋ္ဌ အာဟာရ (၁)ပစ္စည်းသာ ရပါသည်။

? (က) အာဟာရ ဆိုရာတွင် မည်သည်ကို အာဟာရဟု ခေါ်သနည်း။
(ခ) "ကဗဠီကာရော အာဟာရော"၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

(က) အာဟာရဆိုရာတွင် စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာသည် အာဟာရ မည်ပါသည်။
စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာသည် အလုတ်အလွေးပြု၍ မျိုအပ်သည့် ခဲတွယ်ဘောဇဉ်သည် တည်ရာဖြစ်သဖြင့် "ကဗဠီကာရော အာဟာရော"အရကို စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာကို ကောက်ယူရပါသည်။ အလုတ်အလွေးပြုပြီးမျိုမှသာ အာဟာရကိစ္စ ပြီးစေအပ်ပါသည်။

(ခ) "ကဗဠီကာရော အာဟာရော"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"ဣမဿ ကာယဿ"ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ကလာပ်တူ သြဇာကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"အာဟာရပစ္စယေန"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် ရုပ်အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? "အရူပိနော အာဟာရာ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော ပါဠိ၏ (က) ကတ္တား၊ (ခ) သမ္မဒါန်၊ (ဂ) ကရိဏ်းတို့ကိုကောက်ပြပြီး တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်း၊ ယထာရဟပစ္စည်းများကို ဖော်ပြပါ။

"အရူပိနော အာဟာရာ"ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် (၃)ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

"သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ"ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

"အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယော"ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂) ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် အာဟာရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

? အရူပိနော အာဟာရာ သမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံအာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယောဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိဒ္ဝိ (က) ကတ္တား၊သမ္မဒါန်၊ကရိဏ်းတို့ကို ကောက်ပြ၍ (ခ) တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းများ ယထာရဟပစ္စည်းများနှင့် ယထာရဟဖြစ်ပုံကိုရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

? ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို ကောက်ပြ၍ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်းသည်မည်သည့်ရုပ်တို့အား မည်သည့်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသနည်း။

? (က) ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ပစ္စည်းရေနှင့်တကွ ရေးပြ၍၊
(တစ်နည်းကားကောက်ပုံအရ) စက္ခုဒသကကလာပ်အတွက် ကောက်ပြခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၁၆။ ကွန်ဒိုယပစ္စည်း

ကွန်ဒိုယ = ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို မိမိသို့အစဉ်လိုက်စေခြင်းဟုဆိုအပ်သော အစိုးရသည် အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

စစ်သူကြီးသည် စစ်တပ်ကိုအစိုးရသကဲ့သို့၊ ဆိုင်ရာ ရုပ်,နာမ်တို့အား အစိုးရသော ရုပ်ကွန်ဒြေ၊ နာမ်ကွန်ဒြေတို့သည် ကွန်ဒိုယပစ္စည်း မည်၏။

ကွန်ဒိုယပစ္စည်းမှာ-
(၁) ဝတ္ထုပုရေဇာတိဒ္ဒိုယပစ္စည်း၊ (၂) ရူပဓိဝိတိဒ္ဒိုယပစ္စည်း၊ (၃) သဟဇာတ်ဒ္ဒိုယပစ္စည်း ဟူ၍ ၃ မျိုး ရှိပါသည်။

ဝတ္ထုပုရေဇာတိဒ္ဒိုယ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
မဒ္ဓိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဋိန္ဒြေ	ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀	ပြိုင်. ၆ - နိ, ပု, ဣ, ဝိပ်, အတ်, အဝိ

ဝတ္ထုပုရေဇာတိဒ္ဒိုယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရဋ္ဌ - ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်အား တပ်သော မဒ္ဓိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဋိန္ဒြေ။ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတိဒ္ဒိုယပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၆) ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသည်ကား နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ရူပဓိဝိတိဒ္ဒိုယ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ၊	ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်(၉)ခု၊	(၁) ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ

ရူပဓိဝိတိဒ္ဒိုယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရဋ္ဌ - ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်(၉)ခုအားတပ်သော ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ၊ ဤတရားတို့သည် ရူပဓိဝိတိဒ္ဒိုယပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၁)ဟူသည်တည်း။
ပစ္စည်းရေ (၁)ဟူသည်ကား ရုပ်ဓိဝိတိန္ဒြေ ဟူသည်တည်း။

—

သဟဇာတိဩဇဋ္ဌိယ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဓိဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဒါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ် (၈) ပါး	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	(ပြိုင်.ယ.၁၄) ကြီး၊ လတ် ဟေ,ဓိ,ဟာ, ဈာ,မဂ်

သဟဇာတိဩဇဋ္ဌိယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခေပဝါရဋ္ဌ – သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဓိဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဒါ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟူဆိုအပ်သော နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ် (၈)ပါး၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတိဩဇဋ္ဌိယပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၁၄)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁၄)ဟူသည်ကား ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ– ဟူသည်တည်း။

ဣန္ဒြေယပစ္စည်းအရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စက္ခုန္ဒြေယ် ။(ပ)။	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မမ္မာနံ	(ပြိုင်. ၆) နိ, ပု, ဣ, ဝိပ်, အတ်, အဝိ
မဒ္ဒိမာယုကဖြစ်၍အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုန္ဒြေ၊ မရဏာသန္နအခါစုတိစိတ်မှပြန်၍ ရသော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော စက္ခုန္ဒြေ	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တ-သာမာရဏဓာစေ ၇ ခု၊	
(သော, ဃာ, ဇိ, ကာယတန် တို့ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။)		
ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယ်	**ကဋတ္တာရူပါနံ**	**ရူပ်ဇီဝိတိန္ဒြေယသတ္တိ**
ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ် ၉ ခု	
အရူပီနော ဣန္ဒြေယာ	**သမ္ပယုတ္တကာနံ စမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ**	(ပြိုင်.ယ.၁၄) ကြီး၊ လတ် ဟေ,ဓိ,ဟာ, ဣ,ဈာ,မဂ်
ဓိဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဒါ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟူဆိုအပ်သောနာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ် ၈ ပါး	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	

'စက္ခုန္ဒြိယံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် မန္ဒိုမာယုကဖြစ်၍ အတိတကဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြုဝင်သော စက္ခုန္ဒြေ၊ မရဏာသန္နအခါ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသော် (၁၇)ချက် မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော စက္ခုန္ဒြေ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဝိညဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဣန္ဒြိယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော နိုသယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ– ဤ (၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(သောတိန္ဒြိယံစသည် ဆိုင်ရာတို့.ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။)

'ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ကဋတ္တာရူပါနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် ကိုးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဣန္ဒြိယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

'အရူပီနော ဣန္ဒြိယာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာ ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ရှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဣန္ဒြိယပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိသယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ – ဤ (၁၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

ဝတ္ထုပုရေဏတိန္ဒြိယ

ဝတ္ထုရုပ် (၅)ပါး ရှေ့ကဖြစ်နှင့်ပြီး ပစ္စယုပ္ပန် ဝိညာဏဓာတ် (၅)ပါးကို ဥပါဒ်မှ ဘင်တိုင်အောင် ကွန်ဒြိယသတ်တိုဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ဟုဆိုရာတွင် "ဘင်တိုင်အောင်"အရ ဘင်ကိုမယူဘဲ **ဌီ**'ကိုသာ ယူရပါသည်။ ဘင်ခဏ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများတို့ ချုပ်နေသဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါ။

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ

ကရိဏ်းပစ္စည်းရေ (၃)ဟု အရကောက်ကျမ်း၌ ပြထားသော်လည်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသည် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို မဟောသဖြင့် ကွန်ဒြိယ (၁)ပစ္စည်းသာ ရပါသည်။

(တစ်နည်းကားကောက်ပုံ– ကမ္မဇကလာပ် ၉ စည်းတို့တွင် ဇီဝိတနဝကကလာပ်၌ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တို့ကမ္မဇရုပ် ၈ ခုအားတပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ..စသည်)

သဟဇာတိန္ဒြိယ

နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ် (၈)ပါး ပစ္စည်းတရားတွင် နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေပါဝင်၍ ဘာဝိန္ဒြေ (၂)ပါးကို မဟောပါ။

(ကလလရေကြည်ဟုဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေတည်စဉ် ကွတ်ထိလိင်စသည် မထင်ရှား၍ မဟောပါ။)

? အောက်ပါတို့၏ ကတ္တားပါဌ်၊ ကရိဏ်းကောက်များကို မှန်ကန်စွာကောက်ပြခဲ့ပါ။

– အရူပိနော ကွန်ဒြိယာ ---။

ကွန်ဒြိယပစ္စည်း (ဝတ္ထုပုရေဏတိန္ဒြိယ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ, သဟဇာတိန္ဒြိယ)

- ပသာဒရုပ် ၅ ပါး၊ပစ္စည်းတရားတို့သည်၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်စိတ် ၁၀ ပါး, သဗ္ဗစိတ္တစေတသိက် ၇ ပါး၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား **ဝတ္ထုပုရေဏတိန္ဒြိယ**ပစ္စယသတ်တိုဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
- ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရားတို့သည်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကမ္မဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား **ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ**ပစ္စယသတ်တိုဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
- နာမ်ကွန်ဒြေတရားကိုယ် ၈ ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်၊ တကွဖြစ်သော စိတ်,စေ,ရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား **သဟဇာတိန္ဒြိယ**ပစ္စယသတ်တိုဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၇။ စျာနုပစ္စည်း

စျာန = အာရုံကို ကပ်၍ရှုခြင်း၊ စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုခြင်းသဘောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

မုဆိုးသည် မိမိပစ်လိုသော သားကောင်ကို စူးစူးစိုက်စိုက်ချိန်ရွယ်ပစ်မှ ထိမှန်သကဲ့သို့ ကသိုဏ်းစသောအာရုံ၊ တေဘူမက ရုပ်,နာမ်သင်္ခါရအာရုံတို့သို့ ကပ်၍ကြံစည်တတ်ကုန်သော ဝိတက်စသောတရားတို့သည် စျာနပစ္စည်းမည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော စျာနင်္တရားကိုယ် ၅ ပါး	ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြဉ် စိတ် ၇၉ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊	(ပြုင်.ယ. ၁၁) လတ်+ကြီး ကွ, စျာ, မဂ်

ပစ္စည်း = ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော စျာနင်္တရားကိုယ် ၅ ပါး

ပစ္စယုပ္ပန် = ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြဉ် စိတ် ၇၉ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊

စျာနပစ္စည်း၏သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌ - သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် အားတပ်သော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟူဆိုအပ်သော စျာနင်္တရားကိုယ် ငါးပါး၊ ဤတရားတို့သည် စျာနပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၁၁)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁၁)ဟူသည်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကွန်ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

စျာနပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စျာနဂ်ါနိ	**စျာနသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ**	(ပြုင်.ယ. ၁၁)
ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူဆိုအပ်သော စျာနင်္တရားကိုယ် ၅ ပါး	ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြဉ် စိတ် ၇၉ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊	လတ်+ကြီး ကွ, စျာ, မဂ်

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သံးခွ)

'စျာနဂါနိ' ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ဝိကက် ဝိစာရ ပီတိ ဒေနာ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော စျာနင်တရားကိုယ် ငါးပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စျာနသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ' တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ' ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တစ်ဆယ် ကြဉ်သော စိတ် ၇၉ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'စျာနုပစ္စယေန' ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ- ဤ (၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် စျာနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြတော်မူ၏။

အဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? အဟိတ်စိတ်များ၌ စျာနင်ရအပ်၊ မရအပ် အဌကထာနှင့် မူလဋ္ဌီကာဆရာတို့ မည်သို့ ဖွင့်ဆိုကြသနည်း။ လိုရင်းမျှဖော်ပြပါ။

အဌကထာက >>> ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်သည် ရူပါရုံစသည်၌ ရှေးရှုကျကာမျှ ဖြစ်၍ ကသိုဏ်းစသည့် အာရုံကိုကပ်၍ရှုခြင်း၊ ကြံခြင်းကဲ့သို့ ဝိတက်၊ ဝိစာရ မရှိသဖြင့် စျာနင်မထိုက်၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တစ်ဆယ်သည် စျာနင်မရ၍ ကြွင်းအဟိတ်စိတ်များ၌လည်း စျာနင် မရအပ်ဟု ဆိုပါသည်။

မူလဋ္ဌီကာက >>> ကြွင်းအဟိတ်စိတ် ၈ ခု၌ စျာနင် ရသင့်ပါသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ ဟောသည့်အတိုင်း ပဌာန်း၌လည်း ယူသင့်ပါသည်ဟု ဆိုပါသည်။

စျာနနှင့်မဂ္ဂအထူး

* စျာန်သည် အာရုံ၌မြဲအောင်,ဖြောင့်အောင် ပြုလုပ်သည့်အပြင် အပွနာသို့ရောက်အောင်လည်း ပြုလုပ်ပါသည်။
* မဂ်သည် သံသရာခရီးလမ်းမှာ စေတနာကံကိုငင်း၊ သံသရာမှလွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ခရီးမှာ ဘာဝနာကံကိုငင်း၊ ဖြောင့်အောင်,ခိုင်မြဲအောင် ပြုလုပ်ပါသည်။ ကမ္မပထ မြောက်အောင် ကြီးပွားစည်ပင်အောင် ဘုံအထူးသို့ရောက်အောင်လည်း ပြုလုပ်ပါသည်။ ဤသို့ထူးကြပါသည်။

၁၈။ မဂ္ဂပစ္ခဉ်း

မဂ္ဂ = အမှန်နှင့်အမှား တစ်ပါးပါးအားဖြင့် ထွက်မြောက်စေတတ်သည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

လော၊ သင်္ဘောတို့သည် စီးနင်းလိုက်ပါသူတို့အား တစ်ဘက်ကမ်းသို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်တတ်သကဲ့သို့ သုဂတိဘဝမှလည်းကောင်း၊ ကောင်းမှုမှလည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂတိ ဘဝမှလည်းကောင်း၊ မကောင်းမှုမှလည်းကောင်း၊ ထွက်မြောက်စေတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော ကုသိုလ်မဂ္ဂင်၊ အကုသိုလ်မဂ္ဂင်တို့သည် မဂ္ဂပစ္ခဉ်းမည်၏။

ပစ္ခဉ်း(ကတ္တား)	ပစ္ခယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတိ ၃၊ ဒီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး၊	သမ္မယုတ္တန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	(ပြိုင်.ယ. ၁၃) လတ်+ကြီး ဟေ,ဓိ, ဣ,စ္ဆာ,မဂ်

ပစ္ခဉ်း = ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတိ ၃၊ ဒီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင် တရားကိုယ်(၉)ပါး၊

ပစ္ခယုပ္ပန် = သဟိတ်စိတ် ၇၁ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊

မဂ္ဂပစ္ခဉ်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရဥ် - သမ္မယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်-ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော 'ပညာ ဝီတက် ဝိရတိ ၃-ခု ဒီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိ'ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး။ ဤတရားတို့သည် မဂ္ဂပစ္ခဉ်းတပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္ခဉ်းရေ (၁၃)ဟူသည်တည်း။ ပစ္ခဉ်းရေ (၁၃) ဟူသော်ကား ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြေယ၊ စ္ဆာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

မဂ္ဂပစ္ခဉ်းအရကောက်

ပစ္ခဉ်း(ကတ္တား)	ပစ္ခယုပ္ပန်(သမ္ဗဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
မဂ္ဂင်္ဂါနိ	မဂ္ဂသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ	(ပြိုင်.ယ. ၁၃)
ပညာ၊ ဝီတက်၊ ဝိရတိ ၃၊ ဒီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး၊	သဟိတ်စိတ် ၇၁၊ စေတသိက် ၅၂၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊	လတ်+ကြီး ဟေ,ဓိ, ဣ,စ္ဆာ,မဂ်

'မဂ္ဂင်္ဂါနိ' ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပညာ ဝိကက် ဝိရတီ ၃-ခု ဒီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိ ဟူဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မဂ္ဂသမ္မယုတ္တကာနံ မမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ' ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သဟိတ်စိတ္တဧရုပ်၊ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဧရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'မဂ္ဂပစ္စယေန' ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကွန်ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ – ဤ (၁၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟူဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

မဂ္ဂ = လမ်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ လမ်းဆိုရာ၌ ဒုဂ္ဂတိခေါ်သောအပါယ်လေးပါးဘုံသို့ ရောက်စေနိုင်သောလမ်းဖြစ်သကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်သို့လည်း ရောက်စေတတ်သောလမ်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

* မဂ္ဂပစ္စည်းသည် ဟေတုပစ္စည်း၏နောက်လိုက်ဖြစ်၍–
အဟိတ်စိတ်များသည် မဂ္ဂင်မထိုက်၊ မဂ္ဂပစ္စည်း မဟုတ်ပါ။

* **အဋ္ဌကထာက** သဟိတ်စိတ်များရှိ သမ္မာမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝ ပေါင်း မဂ္ဂင်(၁၂)ပါးဟု ပြဆိုသည်။ **မူလဋ္ဌီကာကမူ** မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့၏ တရားကိုယ်များသည် အကုသိုလ် စေတနာဖြစ်သဖြင့် မဂ္ဂင်မထိုက် ဆိုပါသည်။

? မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းပါဠိတို့ကို ကောက်ပြပြီး၊ တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်း၊ ယထာရဟပစ္စည်းများကို ဖော်ပြပါ။

တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းများမှာ – သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဖြစ်ပြီး၊
ယထာရဟပစ္စည်းများမှာ – ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ အညမည၊ ဝိပါက၊ ကွန်ဒြိယ၊ စျာန၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ တို့ဖြစ်ပါသည်။

? မဂ္ဂပစ္စည်း၏ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ကို ဖော်ပြပါ။

မဂ္ဂပစ္စည်း၏ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်များမှာ – ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီ –၃၊ ဒီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟူဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၁၉။ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း

သမ္ပယုတ္တ = ဧကုပ္ပါဒစသော သမ္ပယောဂလက္ခဏာတို့ဖြင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ပျားရည်၊ ထောပတ်၊ သကာ၊ ဆီဟူသော စတုမဓူ(အချိုလေးမျိုး)သည် အချင်းချင်း ခွဲခြားမရအောင် ပေါင်းစပ်ယှဉ်တွဲနေသကဲ့သို့ ဧကုပ္ပါဒစသော သမ္ပယောဂလက္ခဏာ တို့ဖြင့် ယှဉ်တွဲလျက် အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုနေသော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းမည်၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ, ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး၊	အချင်းချင်း	(ပြိုင်.ယ. ၇) ကြီး ၄+ ည,ဝိ,သံ

ပစ္စည်း = အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ–ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး၊
ပစ္စယုပ္ပန် = အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ--ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး၊
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ သဒ္ဒသင်္ခေါဝါရဏ် – အချင်းချင်းအား တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ–ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ ဤတရားတို့သည် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၆)ဟူသော်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ **ဝိပါက**၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။ (ပစ္စည်းရေ (၆)က တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။)

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းအရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော	အညမညံ	(ပြိုင်,ယထာ) ၇ ကြီး ၄ ည၊ ဝိ၊ သံ၊
တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ	သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ	
သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ	တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ	
နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ	နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ	

'စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ အားတပ်သော တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအား တပ်သော သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္ဗဒါန်**ပါဠိဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော နာမကွဲန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမကွဲန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမကွဲန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'သမ္မယုတ္တပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သမ္မယုတ္တသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၂၀။ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း

ဝိပွယုတ္တ = သမ္မယောဂလက္ခဏာအားဖြင့် မယှဉ်သောကြောင့် မနှီးနှောသောအားဖြင့် ထူးခြားစွာကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား၊

'ချို့၊ ချဉ်၊ စပ်၊ ဖန်၊ ငံ၊ ခါး'ဟူသော အရသာ (၆)ပါးသည် အတူတကွ ပေါင်းစပ်တည်နေသော်လည်း အရသာချင်း မရောနှောသကဲ့သို့ပင်၊ အတူတကွ ပေါင်းစပ်တည်နေပြီး မရောနှောဘဲ အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုတတ်သော ရုပ်တရားနှင့်နာမ်တရားတို့သည် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းမည်၏။

ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းသည်- (၁) သဟဇာတဝိပွယုတ္တ၊ (၂) ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ၊
(၃) ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ ဟူ၍ သုံးမျိုး ရှိပါသည်။

(၁) သဟဇာတဝိပွယုတ္တ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ပဋိစ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပိ ၄၊ ဒွေပဋိ ၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြွင်းသော ပဝတ္တိ၊ပဋိသန္ဓေနာမကွဲန္ဓာ(၄)ပါး၊	စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	၁။သဟဝိပ်(ပြိုင်.ယ. ၆) ကြီး ၄+ ည၊ ဝိပ် ၂။ပုရေဝိပ်(ပြိုင်.ယ. ၉) အာ၊ ဓိ၊ နံ၊ ဉ၊ ပုံ၊ ဣံ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အဝိ၊
ပဋိစ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမကွဲန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊	အချင်းချင်း	၁။သဟဝိပ်(ပြိုင်.ယ. ၆) ကြီး ၄+ ည၊ ဝိပ် ၂။ပစ္ဆာဝိပ် (ပြိုင်.၂) **ပစ်, ဝိပ်**

(၂) **ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ** = ပစ္ဆာဇာတနှင့်တူ၏။ (နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြု၏။)
(၃) **ပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ** = ဝတ္ထုပုရေဇာတနှင့်တူ၏။
(ရှေးကလည်းဖြစ်၊ မှီရာလည်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြု၏။)

(၁) သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ

ပစ္စည်း = ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်(၄)ခု၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဏ် ၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၊

ပစ္စယုပ္ပန် = စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်

ပစ္စည်း = ပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထု၊

ပစ္စယုပ္ပန် = ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊

သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ သဒ္ဒသချိုဝါရ်- စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဏ် ၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ အချင်းချင်းအား တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၅)ဟူသည် တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၅)ဟူ သော်ကား သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်အံ့ –		
ရူပိနော မဟာ	အရူပိနော ဓမ္မာနံ	(ပြိုင် ၆) ကြီး ၄ + ည, ဝိပ်
ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊	ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ်သ	
ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်အံ့ –		
ဆဝတ္ထု	အရူပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏမာတ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ	(ပြိုင်.ယ. ၉) အာ, ဓိ, နီ, ဥ၊ ပု, ကွံ, ဝိပ်, အတ်, အဝိ၊
အရူပိနော ဓမ္မာ	ရူပိနော ဓမ္မာနံ	
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်အံ့		
ပဋ္ဌဝေါဘုံ၌ အရူဝိ ၄၊ ဒွေပဋ္ဌ ၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ် ၇၅၊ ၅၂	စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	(ပြိုင် ၆) ကြီး ၄ + ည, ဝိပ်
ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်အံ့ –		
ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူဝိ ၄ ကြဉ်သော ပဌမဘဝင် အစရှိသော နောက် ၈၅၊ ၁၂၊	ပဋိသန္ဓေအစ..ရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦသို့ရောက်သော ဇ၊ ဌိ၊ တိ၊ ဘင်တုံကာယ	(ပြိုင်.၂) **ပစ္ဆာဇာတ, ဝိပ္ပယုတ္တ**

သဟဇာတဝိပွယုတ္တ ဖြစ်ခဲ့ –

'**ရူပီနော ဓမ္မာ**'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရပဋ္ဌိသန္ဓေနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုပြစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အရူပီနော ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ်သ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိပွယုတ္တာပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၆) ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် သဟဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်ခဲ့ –

'ရူပီနော ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ဆဝတ္ထုပြစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အရူပီနော ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် အရူပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏာဓာတ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိပွယုတ္တာပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရုံမဏ္ဍာ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ကမ္မနိ္တ်ယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူး ပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

သဟဇာတဝိပွယုတ္တဖြစ်ခဲ့ –

'**အရူပီနော ဓမ္မာ**'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဏ် တစ်ဆယ် ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော စိတ် ၇၅ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ရူပီနော ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စိတ္တရုပ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိပွယုတ္တာပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ယထရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်အံ့ –

'အရူပီနော ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဌ် ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော ပဌမဘဝင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော စိတ် ၈၅၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ရူပီနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရပ်၏ငဋိသို့ ရောက်သော ဓကဓကာယ၊ ဒွိဓကာယ၊ တိဓကာယ၊ စတုဓကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝိပွယုတ္တပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပွယုတ္တ ဤ(၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

(၂) **ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ** = ပစ္ဆာဇာတနှင့်တူ၏။
(နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြု၏။)

(၃) **ပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ** = ဝတ္ထုပုရေဇာတနှင့်တူ၏။
(ရှေးကလည်းဖြစ်၊ မှီရာလည်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြု၏။)

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

? ရူပါရုံစသော ရုပ်တရားတို့က ဝိညာဏဓာတ် နာမ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုမှုကို ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၌သာ ဟောပါသလား။ ဝတ္ထုရုပ်များက နာမ်တရားတို့အားကျေးဇူးပြုမှုကို ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၌ ဟောပါသလား။ ရှင်းပြပါ။

ရူပါရုံစသော အာရုံရုပ်တရားများက ဆိုင်ရာအာရမ္မဏိက နာမ်တရားတို့ကို ကျေးဇူးပြုမှုသည် ဓကန်ဝိပွယုတ္တဖြစ်သဖြင့် သမ္ပယုတ္တများဖြစ်မလားဟု ယုံမှားစရာ မရှိသောကြောင့် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၌ မဟောပါ။

နာမကွန္ဓာလေးပါးဖြစ်သော နာမ်တရားများသည် စကွဒ္ဓသောရုပ်များ၏အတွင်းမှ ထွက်လာသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ဝတ္ထုရုပ် (၆)ပါးနှင့် နာမကွန္ဓာတရားများသည် သမ္ပယုတ္တ ဖြစ်မလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၍ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပွယုတ္တကို ဟောရပါသည်။
(စင်စစ်အမှန်မှာ ဟဒယဝတ္ထုသည်သာ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း "ဝတ္ထု ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော"စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌာဝါရကိုကိုးကားလျက် အဋ္ဌကထာဆရာက မိန့်ဆိုပါသည်။)

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? နိဗ္ဗာန်သည် နာမ်ဟုရောက်ဖြစ်၍ "အရူပိနော ဓမ္မာ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ"အရ ရုပ်တရားတို့ကို ဝိပွယုတ္တာသတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသလော။

နိဗ္ဗာန်သည် ရုပ်တို့ကို ဝိပွယုတ္တာသတ်တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုပါ။ ဓာတုကထာ၌ - သမွယုတ်(၄)ပါး၊ ဝိပွယုတ်(၄)ပါး၊ 'စတုဟိ သမွယောဂေါ၊' 'စတုဟိ ဝိပွယောဂေါ'ဟု ဟောရာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး အချင်းချင်း သမွယုတ်။

နာမ်နှင့်ရုပ်, နာမ်နှင့်နိဗ္ဗာန်တို့သည် ဝိပွယုတ်။

ရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို့သည် သမွယုတ်၊ ဝိပွယုတ် မဟုတ်ဟု ဟောပါသည်။

? သဟဇာတဝိပွယုတ္တာ သုဒ္ဓသင်္ခါရ(၂)ချက်ရှိသော်လည်း အဘယ်ကြောင့် "အရူပိနော ဓမ္မာ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ"အရကောက်ရာ၌ တစ်ချက်သာကောက်ရပါသနည်း။

"အရူပိနော ဓမ္မာ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ"အရ နာမ်ကရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြစ်ရာ သဟဇာတဝိပွယုတ္တာ သုဒ္ဓသင်္ခါရဒုတိယအချက်ဖြစ်သော ပဋိဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာက ဟဒယဝတ္ထုကို ကျေးဇူးပြုမှုသည့် ပထမအချက်ဖြစ်သော ပဋိဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ အရူပဝိပါက် ၄ ခု၊ ဒွေပဋိဝိညာဏ် ၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အဖလုံးစုံသော ပဝတ္တိ,ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးက စိတ္တရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုမှု၌ အပါအဝင်ဖြစ်သဖြင့် ဒုတိယအချက်အား မကောက်ဘဲ ပထမအချက်ကိုသာ ကောက်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

? သဟဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၏ "ရူပိနော ဓမ္မာ"ဟူသော ကတ္တားပါဠိနှင့် ကရိဏ်းပါဠိ၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၏ "အရူပိနော ဓမ္မာ"ဟူသော ကတ္တားပါဠိနှင့် ကရိဏ်းပါဠိတို့ကို ကောက်ပြပါ။

? ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း 'ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ'အရ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းသုံးမျိုးအနက် မဟောသော ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၊ ဟောသောဝိပွယုတ္တာများကိုဖော်ပြ၍ နောက်ဆုံးတစ်ခုကိုသာ ကတ္တား၊ သမွဒါန်၊ ကရိဏ်းကောက်ပြခဲ့ပါ။

(မှတ်ရန်)

* ကရိဏ်းကောက်ရာ၌ သဟကြိုး ၄ ရမှုမှာ-- ဝိပွယုတ္တ သုဒ္ဓသင်္ခါရ(၂)ချက်အနက် ပထမအချက်အရ စိတ္တဇရုပ်အတွက်သာရသည်။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အတွက် မရပါ။ သဟကြိုး၌ 'စိတ္တဇေတသိကာဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ'ဟူ၍ ဟောမှုအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ 'သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ' ဟောမှုအတွက် သဟဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခါရ ဒု-အချက် ဟဒယဝတ္ထုသာ ရ၏။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အာလုံး မရ။

* ဝိပါကပစ္စည်း- ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ နာမ်အချင်းချင်းသာဟောသဖြင့်၊ နာမ်နှင့်ရုပ်ကျေးဇူးပြုသော ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းနှင့် မဆိုင်။ အရကောက်ကျမ်း၌ ပဉ္စဝါရအတိုင်း ထည့်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂၁။ အတ္ထိပစ္စည်း

အတ္ထိ = ထင်ရှားရှိဆဲအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

ဟိမဝန္တာတောင်ကြီးသည် ထင်ရှားရှိနေပြီး တော, တောင်, ရေ, မြေ, သမုဒ္ဒရာတို့အား ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ မိမိထင်ရှားရှိနေဆဲဌိပင် ထင်ရှားရှိနေဆဲသော ပစ္စယုပ္ပန်တရား တို့ကို ထောက်ပံ့တတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် အတ္ထိပစ္စည်း မည်၏။

ပဋ္ဌာဝါရ၌ အတ္ထိ(၉)မျိုးဟောသော်လည်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ မကျဉ်းမကျယ်ဟောသော **သာဝဒေသဒေသနာ** ဖြစ်သဖြင့် သုံးမျိုးသာ ဖြစ်ပါသည်။

(သာဝသေသ = အကြွင်းရှိသည်။)

ဌင်းတို့မှာ - **သဟဇာတတ္ထိ** = (သဟဇာတအတိုင်း၊)

ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ = (ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယအတိုင်း၊)

အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ = (အာရမ္မဏပုရေဇာတအတိုင်း၊)

အညမညနှင့်စပ်၍ အတ္ထိပစ္စည်း ဟောမှု (၂)မျိုး

အတ္ထိပစ္စည်းတွင် အညမညနှင့် နအညမညဟု နှစ်မျိုးသာ ဟောပါသည်။

အညမညအတ္ထိ-

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော = နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။

စတ္တာရော မဟာဘူတာ = မဟာဘုတ်(၄)ပါး ရုပ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။

သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ = ရုပ်၊ နာမ် အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။

နအညမညအတ္ထိ-

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ .. ရူပါနံ = နာမ်ကရုပ် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ (ပဋ္ဌဝေါဘုံ)

မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ = ရုပ်ကရုပ် အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။

စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ = ရုပ်က နာမ် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(တနည်း) အတ္ထိပစ္စည်းသည် အကျဉ်းအားဖြင့် ခဏသုံးပါးသို့ရောက်သည့် နာမ်,ရုပ် တရား ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်ဆဲ ခန္ဓာငါးပါး ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

အတ္ထိပစ္စည်းအရကောက် သဟဇာတတ္ထိ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော	**အညမညံ**	(ပြိုင်,ယထာ) ၇ ကြီး ၄ ည၊ ဝိ၊ သံ၊
တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ သုံး၊ပါး၊သုံး၊ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ	သုံး၊ပါး၊သုံး၊ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ	
စတ္တာရော မဟာဘူတာ	**အညမညံ**	(ပြိုင်) ၅ ကြီး ၄၊ ည၊
တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော မဟာဘုတ် သုံး၊ပါး၊သုံး၊ပါး၊သော မဟာဘုတ် နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော မဟာဘုတ်	သုံး၊ပါး၊သုံး၊ပါး၊သော မဟာဘုတ် တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော မဟာဘုတ် နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော မဟာဘုတ်	
သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရုပ်	**အညမညံ**	(ပြိုင်) ၆ ကြီး ၄၊ ည၊ ဝိပ်
ပဋ္ဌဝေါကာရ- ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ဟဒယဝတ္ထု၊	ပဋ္ဌဝေါကာရ- ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊	
စိတ္တာစေတသိကာ ဓမ္မာ	**စိတ္တာသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ**	(ပြိုင်) ၅ ကြီး ၄၊ ဝိပ်၊
ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ ၄ ၊ ဒွေပဋ္ဌ ၁၀၊ ရဟန္တာစုတိကြဉ်စိတ် ၇၅၊ စေ ၅၂	စိတ္တဇရုပ်	
မဟာဘူတာ	**ဥပါဒါ ရူပါနံ**	(ပြိုင်) ၄ ကြီး ၄
မဟာဘုတ် ၄ ပါး	ဥပါဒါရုပ် ၂၄ ပါး	

၁။ 'စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် သုံးပါး၊သုံးပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ အားတပ်သော တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ။ တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာအား တပ်သော သုံးပါး၊သုံးပါး၊သောနာမက္ခန္ဓာ။ နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သောနာမက္ခန္ဓာအား တပ်သော နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် သုံးပါး၊သုံးပါး၊သောနာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါး၊တစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး၊နှစ်ပါး၊သော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတတ္ထိသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ 'စတ္တာရော မဟာဘူတာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ် အားတပ်သော တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်။ တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အား တပ်သော သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်။ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ် သော နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်၊ တစ်ပါး-တစ်ပါးသော မဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတတ္ထိသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၃။ **ဩက္ကန္တိက္ခဏော**'ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အားကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းတရား တို့၏ ဌာန, ကာလကို ပြတော်မူ၏။

'နာမရူပံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနာမကွန်ရာ, ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'အညမညံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနာမကွန်ရာ, ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော် မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတတ္ထိသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

၄။ 'စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဒွေပဋိသန္ဓေဉာဉ်တဆယ်၊ ရဟန္တာစုတိကြဉ်သောစိတ် ၇၅ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠ်ဖြင့် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **သဟဇာတတ္ထိသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကိုပြတော်မူ၏။

၅။ 'မဟာဘူတာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် မဟာဘုတ်လေးပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဥပါဒါရူပါနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် ဥပါဒါရုပ် ၂၄ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
စက္ခာယတနံ	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	(ပြိုင်) ၆
မဒ္ဓိမာယုကဖြစ်၍အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု။ မရဏာသန္နအခါစုတိစိတ်မှပြန်၍ ရသော်(၁၇)ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု။	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေ ၇ ခု	နံ, ပ, ဉာံ ဝိပ်, အတ်, အဝိ
**** သော၊ ဃာ၊ ဇိ၊ 'ကာယာယတနံ' ဆိုင်ရာတို့ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။		

* 'စက္ခာယတနံ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် မဒ္ဓိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု။ မရဏာသန္နအခါ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရသော် ၁၇ ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော စက္ခုဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ – ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိသတ္တိ** ဟုဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

➢➢➢➢ (သောတာယတနံ'၊ 'ဃာနာယတနံ'၊ 'ဇိဝှါယတနံ'၊ 'ကာယာယတနံ' ဆိုင်ရာတို့ကို နည်းမှီ၍ သိနိုင်ပါသည်။)

အာရမ္မဏာပုရေဇာတတ္ထိ

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ရူပါယတနံ ။ပ။ ဖော	စက္ခုဝိညာဏ မာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ။ပ။	၄ တစ်ပြိုင်နက်- အာ, ပု, အတ်, အဝိ
ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ ။ပ။ ပ,တော,ဝါ	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာ.. စေ ၇ ။ပ။	

* ရူပါယတနံဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
'စက္ခုဝိညာဏမာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။
'အတ္ထိပစ္စယေန' ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏာ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အာရမ္မဏာ-ပုရေဇာတတ္ထိသတ္တိ**ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကိုပြတော်မူ၏။

>>>> (ထိုနည်းတူစွာ ကြင်း သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံမျှားကို နည်းမြို့၍ သိနိုင်ပါသည်။)

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ	မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	၄ တစ်ပြိုင်နက်- အာ, ပု, အတ်, အဝိ
ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ	မနောဓာတ် ၃ ခု၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ ကြဉ်သော အညသမာန်း စေ ၁၀	

* 'ရူပါယတနံ သဒ္ဒါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ' ဟူသော **ကတ္တား**ပါဌ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။
'မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဌ်ဖြင့် မနောဓာတ် (၃)ခု၊ ဆန္ဒ, ပီတိ ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက် ၁၀၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။
'အတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဌ်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏာ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **အာရမ္မဏာ-ပုရေဇာတတ္ထိသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ဗန္ဓါန်)	သဘာဂ(ကရိယာ)
ယံ ရူပံ	နိသာယ မနောဓာတု စ၊ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ၊	(ပြုင်.ယ ၈)
'ယံ ရူပံ'ဖြင့်.အနိယမအား-ဖြင့် ပဋိသန္ဓေအစ .. အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ ...	နိဿ.ဝတ္တန္တိ-ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ ၄ ကြဉ်သောပဌမဘဝင်အစရှိသော မနောဓာတ် ၃၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂၊ စေ ၅၂	အာ, ဓိ, နိ, ဥ, ပ ဝိပ်, အတ်, အဝိ
တံ ရူပံ	မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏ-ဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တာကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ	
'တံ ရူပံ'ဖြင့်. နိယမအား-ဖြင့် ယံ ရူပံဖြင့်မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေအစ.. ဟဒယဝတ္ထု။	မနောဓာတုယာ စ ဓမ္မာနံဖြင့်... မနောဓာတ် ၃၊ အရူပဝိ ၄ ကြဉ်..... မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂၊ စေ ၅၂	

'ယံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **အနိယ**မအားဖြင့်

* ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဌမဘဝင်အစရှိသော မနောဓာတ်သုံးခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရွေးရွေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။
* နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော ရွေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။
* မရဏာသန္နအခါ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃ ခု၊ ဥဒ္ဒေါ၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ၁၇-ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။

ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'နိသာယ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **ကြိယာဝိသေသန**ကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတု စ၊ မနောဝိညာဏဓာတု စ'ဟူသောပါဠိဖြင့် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဌမဘဝင်အစရှိသော မနောဓာတ် သုံးခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'ဝတ္တန္တိ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ **ကြိယာ**ကို ပြတော်မူ၏။

'တံ ရူပံ'ဟူသော ပါဠိဖြင့် **နိယမ**အားဖြင့် 'ယံ ရူပံ'ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဌမဘဝင်

အစရှိသော မနောဓာတ် သုံးခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ၅၂ ခု အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူညပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလဌိတ်ဖြစ်သော **ဟဒယဝတ္ထု**။ မရဏာသန္နအခါ ပဉ္စဝေါကာရဘဝင် ၁၅ ချက်၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေ၊ သန္တီရဏ ၃ ခု၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာသန္နဇော ၅ ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရသည် ရှိသော် ၁၇ ချက် မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ညပါဒ်သော **ဟဒယဝတ္ထု** ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ' ဟူသော **သမ္မဒါန်**ပါဠိဖြင့် မနောဓာတ် သုံးခု၊ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော မနော-ဝိညာဏဓာတ် ၇၂ ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို ပြတော်မူ၏။

'အတ္ထိပစ္စယေန' ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ –ဤ(၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အတ္ထိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုချက်များ

အတ္ထိပစ္စည်း၏ဧနကသတ္တိ၊ ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဟု နှစ်မျိုးရှိရာ ဥပါဒ်အခိုက်၊ ဘင်အခိုက်၌ ပစ္စည်းထင်ရှားရှိသော်လည်း ဖြစ်နေခိုက်၊ ပျက်နေခိုက်ဖြစ်၍ မထင်ရှားဘဲ ဌီအခိုက်၌သာ ပို၍ထင်ရှားသဖြင့် ဧနကသတ္တိရှိသော်လည်း ဥပထမ္ဘကသတ္တိက ပြဋ္ဌာန်းသည်ဟု အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများက ဆိုကြပါသည်။

? အတ္ထိပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို သိနားလည်ပြီး လောဘစသည်ကင်းပျောက်အောင် မည်သို့ဆင်ခြင်သင့်ပါသနည်း။

ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိဆဲ၌ တခုနှင့်တခုဖွဲ့စပ်၍ ကျေးဇူးပြုထားခြင်းကြောင့် အထူးထူးသောနိမိတ်သဏ္ဌာန် ဟန်ပန်ပုံပန်း အဆန်းတကျယ် ဖြစ်နေကြ၏။ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အစဉ်ဖြစ်နေသော သန္တတိ၊ သမူဟ၊ သဏ္ဌာန၊ ပညတ်သုံးပါးတို့၏အစွမ်းဖြင့် နိမိတ်ရှိနေလျှင် "ထိုဝတ္ထုသည် တင့်တယ်၏၊ မင်္ဂလာရှိ၏၊ ကောင်းမြတ်၏၊ ချစ်ခင်ဘွယ် ရှိ၏။" စသည်ဖြင့် **လောဘ**တရားများ ပွားများကြ၏။ မူလဖြစ်သောနိမိတ်မရှိလျှင် လောဘလည်း မရှိနိုင်။ အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပုံကို အထင်အရှားမြင်လျှင် နိမိတ်လည်းမရှိတော့သည့်အတွက် လောဘစသည် တရားများလည်း ကင်းပျောက်နိုင်ပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? အတ္ထိ(၅)မျိုး၏ ကျေးဇူးပြုပုံအရ အတ္တာ၊ ဇီဝ၊ စသောအယူ ကင်းပျောက်အောင် မည်သို့ဆင်ခြင်သင့်ပါသနည်း။

ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ပစ္စုပ္ပန်၌ထင်ရှားမရှိဘဲ အတ္ထိပစ္စည်း၏သတ္တိဖြင့် ဖွဲ့စပ်ကျေးဇူးပြုထားသဖြင့် ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ အစဉ်ဖြစ်သော သန္ဓတိ၊ သမူဟ၊ သက္ကာန၊ ပညတ်သုံးပါးတို့၏အစွမ်းဖြင့် ပုံသက္ကာန်စသော နိမိတ်အမျိုးမျိုးကိုစွဲလျက် ငါ၊ သူတပါး၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမစသည်ဖြင့် အတ္တာ, ဇီဝစသည်အယူများတို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြစ်၏။

(၁) အာရုမ္မဏာပုရေစာတတ္ထိသတ္တိကြောင့် မြင်ခြင်း စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်၏။ အကြောင်းကိုစွဲ၍ အကျိုးတရားဖြစ်မှုသာ ဖြစ်၏။ ငါမြင်တာ မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင် ရပါမည်။

(၂) သဟဇာတတ္ထိသတ္တိကြောင့် ရုပ်နာမ်အစဉ်ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်၏။
ငါဖြစ်နေတာ မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၃) ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ နာမ်တရားတို့ကြောင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တရားတို့တည်နေခြင်း ဖြစ်၏။
ငါတည်နေတာ မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၄) ရုပ်အာဟာရတ္ထိဩဇာကြောင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တရားတို့ အင်အားပြည့်ဝ, ရွင်လန်းလတ်ဆတ်နေကြ၏။ ငါအင်အားပြည့်ဝလတ်ဆတ်နေတာ မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၅) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိကြောင့် ကမ္မဇရုပါတို့မပျက်ပြားဘဲရှည်ကြာစွာ အသက်ရှိသည့်အသွင်ဖြင့် တည်နေနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ ငါတည်နေနိုင်တာမဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။
ဤသို့, အတ္ထိသတ္တိဖြင့် ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို ဆင်ခြင်၍ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ အတ္တာ၊ ဇီဝရှိသည်ဟု ယုံမှားမှုများကင်းပျောက် နိုင်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်သည် အတ္ထိပစ္စည်းမထိုက်ပုံ၊ နတ္ထိပစ္စည်းမထိုက်ပုံ

နိဗ္ဗာန်သည် မဂ်ဖိုလ်စသည်တို့၏ အာရုံအားဖြင့် အသစ်တတရား၊ အမြဲနိစ္စထင်ရှားရှိနေသောတရား ဖြစ်၏။ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်မှကင်းသဖြင့် ကာလဝိမုတ်တရား ဖြစ်၏။
အတ္ထိပစ္စည်းသည် ထင်ရှားရှိဆဲ ကျေးဇူးပြုသည်ဆိုရာ၌ ပစ္စယုပ္ပန်အား ထင်ရှားရှိဆဲသာဖြစ်ပြီး ဖြစ်မှုချုပ်မှုနှင့်ဆက်စပ်နေသော အနိစ္စတရား၊ သစ်တတရား၊ သပ္ပစ္စယတရားသာဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်မှုချုပ်မှုမရှိပဲ အမြဲထာဝရရှိနေသောတရားဖြစ်၍ **အတ္ထိပစ္စည်း မထိုက်ပါ**။

နတ္ထိပစ္စည်းသည် ဖြစ်မှုချုပ်မှုနှင့်စပ်၍ ချုပ်သည့်အခါမှ မရှိသည်ဖြစ်၍ ပစ္စယုပ္ပန်နာမ်တရားကို့ကို ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် အမြဲနိစ္စရှိ၍ ချုပ်မှုမရှိသောတရားဖြစ်သဖြင့် **နတ္ထိပစ္စည်းလည်း မထိုက်ပါ**။

၂၂။ နတ္ထိပစ္စည်း

နတ္ထိ = ထင်ရှားမရှိသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောတရား။

ဆီမီးငြိမ်းခြင်းသည် အမှောင်ဖြစ်စေရန် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ မိမိတည်ရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ခွင့်မရကုန်သော မိမိ၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော စိတ်, စေတသိက်တို့အား ဖြစ်ခွင့်ပေးသည့်အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော၊ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ချုပ်ကုန်ပြီးသော စိတ်, စေတသိက်တရားတို့သည် နတ္ထိပစ္စည်း မည်ကုန်၏။

(သုဒ္ဓသန်ျာ = အနန္တရနှင့် တူ၏။)

နတ္ထိပစ္စည်း အရကောက်

ပစ္စည်း(ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္မဒါန်)	သဘာဂ(ကရိဏ်း)
သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ	**ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ**	(ပြိုင်.ယ. ၇) နံ၊သနံ၊ ဥ၊**သေ၊ကံ**၊ နတ်၊ ဝိဂ
ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသောစိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂	ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂	

'သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ'ဟူသော **ကတ္တား**ပါဠိဖြင့် ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသောစိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

'ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူသော **သမ္ပဒါန်**ပါဠိဖြင့် ရဟန္တာတို့စုတိနှင့် တကွ နောက်နောက်သော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

'နတ္ထိပစ္စယေန'ဟူသော **ကရိဏ်း**ပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ(၇) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နတ္ထိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကိုပြ တော်မူ၏။ (အာသေဝန, ကမ္မက သည် ယထာရဟ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်သည့် အနန္တရ(၅)မျိုးတို့သည် တစ်ပြိုင်နက်။)

အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် နတ္ထိပစ္စည်း အဏူး

အတ္ထိ **ပစ္စည်း** = ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်သောရုပ်,နာမ်တရား၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ဖြစ်ဆဲ ခန္ဓာငါးပါး၊

နတ္ထိ **ပစ္စည်း** = ရှေ့စိတ်ချုပ်ခြင်းဖြင့် နောက်စိတ်ကို ဖြစ်ခွင့်ပေးခြင်း၊
ပစ္စယုပ္ပန် = ထိုထိုအကြောင်းကိုစွဲ၍ ခဏသုံးပါးသို့ရောက်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာငါးပါး၊

**(ပစ္စယုပ္ပန်မှန်သမျှ ပစ္စုပ္ပန်--ဧကန် ရုပ်,နာမ်တို့သာ ဖြစ်သည်။)

* အတ္ထိပစ္စည်းဌိ ပစ္စည်းရော၊ ပစ္စယုပ္ပန်ပါ ရှိနေဆဲ မချုပ်သေးမီ ကျေးဇူးပြု၏။ (ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် မကင်း၊)
* နတ္ထိပစ္စည်းဌိ ပစ္စည်းတရားချုပ်၍ မရှိတော့မှသာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ရခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ (ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ကင်း၏၊)

၂၃။ **ဝိဂတပစ္စည်း**

ဝိဂတ = ကင်းသည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။

နေဝင်ခြင်းသည် လထွက်ခြင်းကို ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ နောက်ဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်တို့အား ကင်းကွာသည်အဖြစ်ကျေးဇူးပြုတတ်သော ရှေ့ဖြစ်သော (ချုပ်ကုန်ပြီးသော) စိတ်, စေတသိက်တို့သည် ဝိဂတပစ္စည်း မည်၏။

(**တစ်နည်း**-- မိမိသဘောကင်းသည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော **နတ္ထိပစ္စည်းတရား**တို့သည်ပင် ဝိဂတပစ္စည်း မည်၏။)

(**သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ = နတ္ထိနှင့် တူ၏။**)

(**ဝိဂတပစ္စည်းအရကောက်သည် နတ္ထိနှင့် တူပါသည်။**) (ဤ(၇) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် **ဝိဂတသတ္တိ**ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြု ဟန်ကို ပြတော်မူ၏။)

* သမနန္တရဝိဂတဆိုသည်မှာ ကောင်းစွာအခြားမဲ့ဌိသာ ကင်းကုန်သော ဖြစ်ပါသည်။
* ပါဠိအရ ဝိဂတပစ္စည်း၏ ကင်းသည့်သဘောဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ပြပါသည်။
* နတ္ထိနှင့် ဝိဂတသည် သဒ္ဒါသာထူးပြီး ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် အနက် မထူး။ (အနည်းငယ်ထူးကြောင်းကို ပဉ္စာဝါရက ပြောခဲ့ပြီး။)

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂၄။ အဝိဂတပစ္စည်း

အဝိဂတ = မကင်းကွာသည်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား၊

သမုဒ္ဒရာသည် မြစ်ချောင်းတို့အား မကင်းကွာသောသဘောဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ဘက်တရားတို့အား မကင်းကွာသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော ရုပ်,နာမ်တရားတို့သည် အဝိဂတပစ္စည်း မည်၏။

(**တစ်နည်း**) ချုပ်ခြင်းသို့ မရောက်သည့်အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော အတ္ထိပစ္စည်းတရားတို့သည်ပင် အဝိဂတပစ္စည်း မည်၏။

(သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ – အတ္ထိနှင့် တူ၏။)

* ပါဠိတော်က အားလုံး အတ္ထိပစ္စည်းအတိုင်း၊
* အဝိဂတပစ္စည်းသည် အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် သဒ္ဒါသာထူးပြီး ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် အနက် မထူး။
  (နဲနဲထူးပုံကို ပဥ္စဝါရ၌ ပြောခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။)

(အဝိဂတပစ္စည်း အရကောက်သည် အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် တူပါသည်။)

အတ္ထိနှင့် အဝိဂတ အထူး

* ပရမတ္ထသဘာဝ ခဏိက ပစ္စုပ္ပန် မဖေါက်မပြန် မိမိသဘောထင်ရှားရှိနေမှုသည် အတ္ထိပစ္စည်း၏ သတ္တိဖြစ်ပါသည်။
* ပရမတ္ထသဘာဝ မကင်းသေး ချုပ်ခြင်းသို့မရောက် သေးသောသဘောသည် အဝိဂတပစ္စည်း၏ သတ္တိဖြစ်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အထွေထွေ မှတ်ရန်

? အောက်ပါပါဠိတော်ကောက်နုတ်ချက်များ၌ မည်သည့်ရုပ်များကို ကောက်ယူရမည်နည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် ရုပ်ကိုသာ ကောက်ပြပါ။

(က) ကုသလာ ကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ။

(ခ) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ကဋတ္တာရူပါနံ။

(ဂ) အရူပိနော အာဟာရာ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

(ဃ) စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ။

(င) ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေဇာတသ ဣမသ ကာယသ။

(က) ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်။
(ခ) ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် (၉)ခု။
(ဂ) စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။
(ဃ) စိတ္တဇရုပ်။
(င) ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦးသို့ ရောက်သော ဇကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယ။

? မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့အား ဘဝတွေပြောင်းသော်လည်း နာမ်တရားသည် တည်မြဲသည်ဟုယူသည့် သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်စေသော သန္ဓတိသညာကိုပယ်ရှား၍၊ အယူမှန် စေရန် ပဋ္ဌာန်း၌ မည်သည့်ပစ္စည်းများဖြင့် ဟောပါသနည်း။ သုဒ္ဓသခ်ိုအရ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တို့ကိုဖော်ပြ၍ ပစ္စည်းရေကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟ ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်စေသော သန္ဓတိသညာဖြင့် နာမ်တရားတို့သည် မြစ်၊ဟု ယူမှုကို ပယ်ရှားရန်အတွက် ပဋ္ဌာန်း၌ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ – ပစ္စည်းများဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

ပစ္စည်းတရားကား "ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ လေးပါး" ဖြစ်၍၊
ပစ္စယုပ္ပန်တရားကား "ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမကွန္ဓာလေးပါး" ဖြစ်ပါသည်။
တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းရေမှာ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅)ပစ္စည်းဖြစ်၍၊
ယထာရဟအားဖြင့် အာသေဝနနှင့် အနန္တရကမ္မ (၂)ပစ္စည်း၊
ပေါင်း (၇) ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

(သုဒ္ဓသခ်ိုာ – **အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသခ်ိုာဝါရ၌** "ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမကွန္ဓာလေးပါး" အားတပ်သော "ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ လေးပါး" ဤတရားတို့သည် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ပစ္စည်းရေ (၅)ဟူသည်တည်း။ (၅)ဟူသော်ကား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

? အောက်ပါ သန်တတရားများသည် အဘယ်သတ္တိပစ္စည်းရေများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနေပါသနည်း။

(က) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော ဟိတ်(၆)ပါးဖြစ်အံ့။

(ခ) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား တပ်သောဟိတ်(၆)ပါးဖြစ်အံ့။

(ဂ) သမ္မယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား တပ်သောဝိပါက်ဟိတ်(၃)ပါး ဖြစ်အံ့။

? အောက်ပါတို့၏အဓိပ္ပါယ်များကို ပေါ်လွင်အောင် ပါဠိနှင့်တကွ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

(က) ကိဉ္စိကာလေ (ခ) ကေသဉ္စိ

? ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို (၂၄)ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဝေဘန်ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်ကြီးဖြစ်၏ ဟူရာဝယ် **ကုသိုလ်စိတ်အကျိုးတရား**တစ်ခုဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ရန် ပစ္စည်းပေါင်းမည်မျှဖြင့် ကျေးဇူးပြု သည်ကို အာစရိယနိသျည်းအရ ပစ္စည်းရေမျှကိုသာဖော်ပြပါ။

? သင်၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်အား ဟေတုပစ္စည်း တပ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့်တကွ ကိုးကားဖြေပါ။

? ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးသည် အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို (၂၄)ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဝေဘန်ဟောကြား တော်မူသောပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးဝယ်၊ **လောဘစေတသိက်** အကျိုးတရားတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ရန် ပစ္စည်းပေါင်းမည်မျှဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို အာစရိယနိသျည်းအရ ပစ္စည်းရေမည်မျှကိုသာ ရေးသားဖော်ပြပါ။

? **မဂ်သည်နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းလော။ နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းတရားကား အဘယ်နည်း။**

နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရားတို့ မပြုပြင် မစီရင်အပ်သော အသင်္ခတတရား ဖြစ်ပါသည်။ မိမိကိုပြီးစေတတ်သော တစုံတခုသောအကြောင်း မရှိသည့် အပစ္စယတရား ဖြစ်ပါသည်။ မဂ်တရားများသည် နိဗ္ဗာန်ကိုပြီးစေတတ်သော အကြောင်း မဟုတ်ပါ။ **နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်သာ** ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်

? နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထတရား။

* နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် အမြဲထင်ရှားရှိသော လောကုတ္တရာတရားဖြစ်၏။
* ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။
* အာရမ္မဏ (အရိယာ)နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဂေါတြဘုဿ၊ ဝေါဒါနဿ၊ မဂ္ဂဿ၊ ဖလဿ၊ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

? လောကမှလွန်မြောက်သောတရား။

ပဒုမ္မာကြာပန်းသည် ရွှံ့နှစ်စသည် မလိမ်းကျံဘဲ ရေပေါ်၌စွင့်စွင့်မြင့်၍ တည်နေသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော လောကမှလွန်မြောက်၍ တည်နေသဖြင့် လောကုတ္တရာတရားဟု ဆိုအပ်ပါသည်။

လောကီတရား = ကီ-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရပ်-၂၈ = ဒုက္ခသစ္စာ (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ)

လောကုတ္တရာ = ကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်

လောကီမဟုတ် လောကုတ္တရာမဟုတ်တရား = နိရောဓသမာပတ် = အဘာဝပညတ်

? နိရောဓသမာပတ်သည် နိဗ္ဗာန် မဟုတ်။

နိရောဓသမာပတ်သည် သမာဓိ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာနှစ်ပါး၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဖြစ်သည်။ လောကီတရားလည်း မဟုတ်၊ လောကုတ္တရာတရားလည်း မဟုတ်ဟု ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကာ မိန့်ဆိုပါသည်။

ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇရုပ်များ ဖြစ်ပျက်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ (ဒုက္ခသစ္စာ)။

ရာဂစသော မီး(၁၁)ပါး ငြိမ်းခြင်းမျှ အဘာဝမတ္ထဆသည်လည်း နိဗ္ဗာန် မဟုတ်ပါ။ မဂ်ဖိုလ်တရားများကဲ့သို့ လောကကိုလွန်မြောက်၍ တည်တတ်သောတရားအထူးသာ **နိဗ္ဗာန်** မည်ပါသည်။

? နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်ပါသလား။

နိဗ္ဗာန်ကို လူသာမာန်တို့ မဆိုထားဘိ စကြာမင်းကြီး ဗြဟ္မာမင်းကြီးများပင် ပင်ကိုပညာမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်ကြပါ။ အရိယာများသာ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် လဝန်း၊ နေဝန်းကြီးကို ထင်ထင်ရှားရှားမြင်နိုင်သကဲ့သို့၊ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါသည်။

ပုထုဇဉ်တို့ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေးဂေါတြဘူစိတ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။ (နိဗ္ဗာနံ ဂေါတြဘုဿ) (သောတာပတ္တိဂ်စိတ် မတိုင်မီ ဖြစ်သောကြောင့် = ပုထုဇဉ်)

? ကလျာဏပုထုဇဉ်များ နိဗ္ဗာန်ကိုမည်သို့သိနိုင်ပါသနည်း။

အကြားအမြင်များပြီး ဆင်ခြင်တတ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်များသည် မှန်းဆသည့် **အနုမာနသိဒ္ဓိ** အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရှိသည်ဟု သိနိုင်ကြပါသည်။

(၁) **သုတမယ အနုမာနသိဒ္ဓ** – တရားတော်ကို နာကြားပြီး စိစစ်ဆင်ခြင်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်များသည် နိဗ္ဗာန်တရား၏ ထင်ရှားသောအဖြစ်ကို သိကြပါသည်။

(၂) **စိန္တာမယ အနုမာနသိဒ္ဓိ** – သုမေဓာပညာရှိသည် ဒုက္ခရှိလျှင် သုခ ရှိရမည်။ ဘဝသုံးပါးသံသရာရှိလျှင် ဘဝသုံးပါးမှ တပါးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ရှိရမည်။ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏမီးသုံးပါးရှိလျှင် ထိုမီးသုံးပါး၏ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်လည်း ထင်ရှားရှိရမည်ဟု ကြံဆ၍သိပါသည်။

(၃) **ဘာဝနာမယ အနုမာနသိဒ္ဓိ** – ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးမှာ စွဲလမ်းကပ်ငြိသော တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာဖြစ်၏။ ဒုက္ခ၊ သမုဒယနှစ်ပါး မရှိရာ အမြဲကင်းနိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်တရားကိုယ်(၈)ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာဖြစ်သည်ဟူ၍ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းသော ယောဂီများသည် သစ္စာသုံးပါးထင်ရှားရှိသကဲ့သို့ နိရောဓသစ္စာလည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိမှုကို ဆင်ခြင်၍ သိနိုင်ပါသည်။

? ရာဂစသည်ကုန်ရာသည် နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ငင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူ၍ငင်း ဟောတော်မူရာဝယ် နိဗ္ဗာန်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ် တူပါသလား ဆရာကြီးများ၏ မိန့်ဆိုချက်ကို လိုရင်းမျှထုတ်ပြပါ။

(၁) နိဗ္ဗာန်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ် မတူပါ။

* နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတန,ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အသင်္ခတတရားထူး ဖြစ်ပါသည်။
* အရဟတ္တဖိုလ်သည် နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး၌ အကျုံးဝင်သော သင်္ခတတရားဖြစ်ပါသည်။

(၂) ရာဂစသည် ကုန်ရာဟု ဟောတော်မူအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို "ရာဂစသည်တို့ကုန်ခြင်းမျှသာ"ဟု တိုက်ရိုက်ယူသောအနက် နိတတ္ထအားဖြင့် မယူရပါ။ "ရာဂစသည်တို့၏ အဆုံးဌဖြစ်သော တရားထူး"ဟု ဆောင်၍ယူသောအနက် (နေယျတ္ထ)အားဖြင့် ယူရန် ဆရာကြီးများ မိန့်ဆိုကြပါသည်။ ရာဂစသောကိလေသာတို့သည် အရဟတ္တမဂ်ဓာဌ်ကုန်ကြပြီး **"အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်ပေါ်လာရသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သည် ရာဂစသောကိလေသာတို့၏ အဆုံးဌဖြစ်သော တရားထူး"** ဖြစ်ပါသည်။

(၃) နိဗ္ဗာန်ကို "ရာဂစသည်ကုန်ခြင်းမျှ"ဟု တိုက်ရိုက် နိကဋ္ဌအားဖြင့် မယူရပါ။ "ရာဂစသည်တို့၏ ကုန်ကြောင်းတရား"ဟူ၍ ဆောင်ယူသောအနက် နေယျတ္ထအားဖြင့် ယူရန် ဆရာကြီးများမိန့်ဆိုကြပါသည်။ မဂ်တရားတို့သည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံအကြောင်းတရားကိုရမှသာ ရာဂစသောကိလေသာကို ပယ်သတ်နိုင်သဖြင့် **"နိဗ္ဗာန်သည် ရာဂစသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်းတရားထူး"** ဖြစ်ပါသည်။

? ပရိနိဗ္ဗာန်သည် နိဗ္ဗာန်လား။

ပရိနိဗ္ဗာန်သည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ပါ။

* နိဗ္ဗာန်သည် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တရားများကဲ့သို့ တရားကိုယ်ရကောင်းသော ပရမတ္ထတရားအစစ် ဖြစ်ပါသည်။ အမြဲထင်ရှားရှိသောတရား ဖြစ်ပါသည်။
* ပရိနိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်တို့၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်း မရှိခြင်းဟူသော ပရမတ္ထမွေ မရကောင်းသော ပညတ်တရား ဖြစ်ပါသည်။

? ဆီမီးငြိမ်းသလို မီး(၁၁)ပါး ငြိမ်းခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်လား။

* ရာဂစသော မီး(၁၁)ပါးတို့ ငြိမ်းခြင်းမျှသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ပါ။
* ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းသည်လည်း ခန္ဓာချုပ်ခြင်းမျှ ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ပါ။

နိဗ္ဗာန်သည် ရဟန္တာတို့၏ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိနောင် ဘဝအသစ်မဖြစ်တော့တဲ့ အပြီးသတ် ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်ရှိပြီးဖြစ်ရာ ဆီမီးငြိမ်းရာ၌ မီးဘယ်သို့ရောက်သွားသည်ဟု ဆိုရန်မရှိ။ မီးငြိမ်းသည်ဟုသာ ဆိုရသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ဘယ်မှာလဲပြောရန် မရှိပါ။ အငြိမ်းဓာတ်သို့ အပြီးသတ်ရောက်ရှိသည်ဟုသာ ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(မိလိန္ဒပဉှ - နိဗ္ဗာန်တည်ရာ အရပ်မရှိ။ ထင်းနှစ်ခု ပွတ်၍ မီးရသကဲ့သို့ ကောင်းစွာကျင့်ခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။)

? နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို သိလွယ်အောင် ဥပမာပေး၍ ရှင်းပြပါ။

ဥပမာအားဖြင့် အသက်အန္တရာယ်၊ စည်းစိမ်အန္တရာယ်၊ သားမယားအန္တရာယ်တို့ ကြုံတွေ့နေရ၍ ပြင်းပြစွာစိုးရိမ် ကြောင့်ကြနေသူအား အန္တရယ်အပေါင်းမှ လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့်ရသည့်အခါ အလွန်ကြီးစွာသော စိတ်သက်သာရာ ရကြပါသည်။ ထို့အတူ ဘုံသုံးပါးတွင် အဖန်ဖန် အို၊ နာ၊ သေဘေးတို့၏ ကင်းကွာရာ ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှန် ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားကို မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ဖြင့် ရအပ် သိမြင်အပ်သောအခါ လွန်စွာစိတ်သက် သာရာရပြီး နိဗ္ဗာန်ကို လွန်စွာရှိသေလေးမြတ် ကြပါသည်။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

? ခန္ဓာ၌ နိဗ္ဗာန်ရှိပါသလား ခန္ဓာကိုရှာ၍ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်ပါမည်လား။

နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာ၌မရှိပါ။ နိဗ္ဗာန်သည် ဗဟိဒ္ဓတရား၊ ခန္ဓဝိမုတ်တရား ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိဒ္ဓ၌ အမြဲတည်ရှိနေသော နိစ္စတရား ဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာ၊ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုမရှိသော ချုပ်ငြိမ်းမှုသဘောဖြစ်၍ ခန္ဓာ၏အဆုံး၌ရှိသော ဗဟိဒ္ဓတရားဖြစ်ရာ ခန္ဓာနှင့်စပ်၍သာ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုရှု၍ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်ပါသည်။ ရုပ်နာမ်များ၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို ဝိပဿနာရှုနေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ထိုရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်မှုများကို မြင်နေရာမှ ဖြစ်ပျက်မှုမရှိ ချုပ်ငြိမ်းနေသော နိဗ္ဗာနအငြိမ်းဓာတ်ကို တွေ့မြင်ရောက်ရှိသွားခြင်းဖြစ်သဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိနေသကဲ့သို့ တင်စား၍ ဟောကြားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဟံသာဝတီ ကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက်ကြီး၏ ပဓာနနာယက
အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဘဒ္ဒန္တဇဝနေ ဆရာတော်ကြီး၏
ပဋ္ဌာန်း ဆုဒေတာင်း ပဏ္ဍိတာလင်္ကာ

သိမ်မွေ့နက်ဝှမ်း၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို၊ ကြိုးပန်းသိကာ၊ ပူဇော်ပါရ၊ ဤပုညကြောင့်၊ ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာ၌၊ ပညာသိပ်သည်း၊ နိဿည်းနှင့်၊ ပစ္စည်းပစ္စယုပ်၊ ကြောင်းကျိုးဟုတ်ကို၊ ထိမ်းချုပ်ပြန်လှန်၊ ပဋ္ဌာန်းဉာဏ်ဖြင့်၊ အမှန်ထိုးထွင်း၊ အရဏ်ချဉ်း၍၊ ပယ်ရှင်းအမိုက်၊ ဝဋ်မှောင်တိုက်ဝယ်၊ လောင်မြိုက်ကိလေ၊ သုတ်သင်ချေလျက်၊ မင်္ဂလာဖိုလ်လှမ်း၊ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ တက်လှမ်းရည်စူး၊ အာရုံမြူးသည်၊ ကြည်နူး ဆန္ဒာဓိပတိ ပစ္စယောပါဘုရား။

ပဋ္ဌာန်းဂမ္ဘီ၊ ကျမ်းအဆိတ်ကို၊ ရွှင်ကြည်ပျပျ၊ ရွတ်ဆိုရသည့်၊ ပုညကုသိုလ်၊ အဖိုးကိုလျှင်၊ မွေးမိခင်နှင့်၊ ဖခင်ဆရာ၊ ဉာတကာစ၊ သတ္တဝါအများ၊ နတ်တို့အားလည်း၊ ရင်ြားပါစေ၊ အမျှဝေသည်၊ ကောင်းထွေ သာဓု၊ ခေါ်စေသော်။

သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု

+

ဦးတင်ဝင်း (ဒုံကွီး-သုံးခွ)

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၃)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၂)
ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ အောက်ပါတို့ကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
(က) ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၌ဟောကြားသော မဟာဘုတ်များနှင့် ဥပါဒါရုပ်များသည် အဘယ်နည်း။
(ခ)ပဝတ္တိအခါ ကမ္မဇရုပ်တို့အား သဟဇာတပစ္စည်း အဘယ်ကြောင့် မတပ်သနည်း။
(ဂ) သဗ္ဗေမမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုဟာ။ပ။ပစ္စယော တိုင်အောင်သောပါဠိတို့ဖြင့် အာရုံအာရမ္မဏိက အဖြစ်သည် ပြီးပြီးပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ယံ ယံ ဓမ္မံ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။
(ဃ) အဓိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ဟူ၍ဟောတော်မမူဘဲ အဘယ်ကြောင့် ဆန္ဒာဓိပတိ စသည်ဖြင့် အသီးသီးဟောတော်မူပါသနည်း။

၂။ ဝီမံသာဓိပတိ- 'ဝီမံသသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၏ အရကောက်ကိုကောက်ပြ၍ ကရိဏ်းကောက်၌ တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟရုပ်ကိုလည်း ရှင်းလင်းရေးပြပါ။

၃။ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟူသောပါဠိအရ ပြည့်စုံစွာကောက်ပြပါ။

၄။(က) 'ဒါနံ ဒတ္တွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ'ဟူ၍ ဟောတော်မူရာဝယ် ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် လျှဒါန်းပြပါ။
(ခ) ၎င်းဒါနတရားကိုပြုရာတွင် ဝိန္ဒာတရားဖြစ်အောင် မည်သို့ပြုမည်နည်း။
(ဂ) ၎င်းဒါနပြုမှုကို ပြုသောသူသည် အဘယ်အခါ၌ အကုသိုလ်ဖြစ်ပါသနည်း။

၅။ ဆဝါရနှင့်ပဥ္စာဝါရတို့ဟောကြားပုံ မည်သို့ထူးခြားကြပါသနည်း၊ အချက်(၅)ချက်မျှ ဖော်ပြပါ။

၆။ အောက်ပါတို့ကို မှတ်ချက်အကျဉ်းမျှရေးသားခဲ့ပါ။
(က) ဝိပါကပစ္စည်း ပါဠိတော်၌ ဝတ္ထုခန္ဓာနံ မရခြင်း။
(ခ) သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ပါဠိတော်၌ ခန္ဓာဝတ္ထုဿ မရခြင်း။
(ဂ) ကမ္မပစ္စည်း ပဋိသန္ဓေအခါ ပါဠိတော်၌နောက်ဆုံးအဖျားသတ်တွင် 'စေတနာ ဝတ္ထုဿ'ဟု ထည့်၍ ဆိုရခြင်း။
(ဃ) ဟေတုပစ္စည်း၏ သမ္မယုတ္တခန္ဓာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
(င) မဂ္ဂပစ္စည်း၏ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ကို ဖော်ပြပါ။

(၃၃)ကြိမ် ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတရားသည် အဘယ်ပစ္စည်း၏ အစိတ်တရားနည်း၊ ၎င်းပစ္စည်းသည် ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ရနိုင်၏ဟူသော ဝါဒကိုရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၂။ (က) အနန္တရူပမျိုးဌ် ကရိဏ်းကောက်ပုံကို နည်းပေးခဲ့ပါ။
(ခ) အနန္တရူပနိသယပစ္စည်း အကု-ဗျာ၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းကို(တနည်းကားမပါ) ကောက်ပြပါ။
(ဂ)အနန္တရုပစ္စည်း ကု--ကု ဌ် ဘုံတူ ဘုံပြားဟောတော်မူပုံကို ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၃။ (က) အာသေဝနပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ နှင့် (ခ) အနန္တရကမ္မပစ္စည်း ကုသလောအဗျာကတသတို့၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်(တနည်းကားမပါ)နှင့် ကရိဏ်းကောက်များကို ဖြေဆိုပါ။

၄။ အောက်ပါတို့ကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
(က) ပဋိသန္ဓေအခါ 'ကဋတ္တာစရူပံ'ဟု ဟောတော်မူရာဝယ် ဟဒယဝတ္ထုသည်လည်း ကဋတ္တာရုပ်ဖြစ်၍ ပြီးကောင်းပါလျက် 'စေတနာ ဝတ္ထုသ'ဟူ၍ အဘယ်ကြောင့်အထူးပြု၍ ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။
(ခ) အာပေါအစရှိသည်တို့လည်း ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြစ်လျက် မဟောမူ၍ အဘယ်ကြောင့် စက္ခုံ အနိစ္စတော ဟူ၍သာ ဟောတော်မူပါသနည်း။
(ဂ) ဝိပါက်သည် ဝိပါက်အား အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်သနည်း။
(ဃ) ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေတို့သည် ဣန္ဒြေငယ်များဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မတပ်ပါသနည်း။

၅။ အောက်ပါတို့ကို မှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။
(က) သဟ-ပုရေ မိဿကပစ္စည်း အကုဗျာ-အကု ၏ ကတ္တား၊သမ္မဒါန်၊ကရိဏ်း။
(ခ) ပစ္ဆာ-ဟာ မိဿကပစ္စည်း ကုဗျာ-ဗျာ ၏ ကတ္တား။
(ဂ) ပစ္ဆာ-ဣံ မိဿကပစ္စည်း အကုဗျာ-ဗျာ ၏ သမ္မဒါန်နှင့်ကရိဏ်း။

၆။ အောက်ပါ ပစ္စည်းတို့၌ ခန္ဓာဝါရ အဘယ်မျှရသနည်း၊ သင်္ချာမျှ ရေးပြပါ။
(က) ဟေတုပစ္စည်း ကုသလော ကုသလာဗျာကတသ
(ခ) သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း ကုသလော အဗျာကတသ
(ဂ) ဈာနပစ္စည်း အကုသလော အဗျာကတသ
(ဃ) ရုပ်အာဟာရ
(င) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၄)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၃)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။(က) အရူပကုသိုလ်၊ ကြိယာဌ်ရှိသော ဟိတ်(၃)ပါးတို့သည် စိတ္တဇရုပ်အား ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသလော၊ အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

(ခ) ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုခံရသော တရားတို့ကိုဖော်ပြ၍ ၎င်းတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုကိုခံရသဖြင့် အဘယ်အကျိုးတရားများရရှိပြီး၊ ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုကိုမခံရကုန်သောတရားတို့မှာ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

၂။ 'ယံ ယံ ဓမ္မံ ဂရုံ ကတွာ------ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော' ဌ် ကရိဏ်းပါဠိကို (တစ်နည်းကား)နှင့်တကွ ကောက်ပြပါ။

၃။ အောက်ပါတို့ကို ပြည့်စုံအောင်ဖြေဆိုပါ။

(က) 'ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ---အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော'၏ ကရိဏ်းပါဠိကို တစ်နည်းကား၏ အကောက်ပစ္စည်းရေမျှကိုသာ ဖော်ပြပါ။

(ခ) အနန္တရပစ္စည်း အဗျာကတောအဗျာကတသဏ္ဌာန်။

၄။ ပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ၏ ကရိဏ်းပါဠိကို ကောက်ပြပြီးလျှင်(တစ်နည်းကား)မှ (က)ဝတ္ထာရမ္မဏနှင့် (ခ)ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတို့၏ ကရိဏ်းပါဠိများကိုလည်း ကောက်ပြပါ။

၅။ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို (၂၄)ပစ္စည်းတို့ဖြင့်ဝေဘန်ဟောကြားတော်မူသောတရားတော်ကြီးဖြစ်၏ဟူရာဝယ် ကုသိုလ်စိတ် အကျိုးတရားတစ်ခုဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ရန် ပစ္စည်းပေါင်းမည်မျှဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို အာစရိယ နိသျည်းအရ ပစ္စည်းရေမျှကိုသာဖော်ပြပါ။

၆။ ဟိတ်(၆)ပါးနှင့်ပတ်သက်၍ သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို အသံဖမ်းပို့ချစဉ်အရ မကျဉ်းမကျယ် ဖြေဆိုပါ။

(၃၄)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ်(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က) သောဘာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိတွင် ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ် ဟုပါရှိရာ ဂေါတြဘူသည် အဘယ်ကိုအာရုံပြုသည်ကို ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေပါ။

(ခ) ဖလသမာပတ္တိဝီထိတွင် အနုလုံ အနုလုံ အနုလုံ အနုလုံ ဖိုလ် ဖိုလ်များစွာ ဟုရှိရာတွင် ဖိုလ်စိတ်ရှေ့၌ကပ်နေသော အနုလုံသည် ဂေါတြဘူကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့်နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုပါသနည်း။

၂။ အောက်ပါတို့၏ ကရိဏ်းသတ္တိများကို ကောက်ပြပြီးလျှင် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ ရုပ်ကိုလည်း ရှင်းပြပါ။ (က) နာမ်အာဟာရပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

(ခ) သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၃။ ပဉ္စာဝါရ- အာရမ္မဏပုရေဇာတ၌ ပစ္စည်းတရားသည် နိပ္ပန္နရုပ်များ ဖြစ်၏၊ ၎င်း နိပ္ပန္နရုပ်သည် ပုရေဇာတဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်များသာမဟုတ်ဘဲ သဟဇာတနိပ္ပန္နရုပ်လည်း ဖြစ်နိုင်သဖြင့်၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတသာမဟုတ်၊ အာရမ္မဏသဟဇာတလည်းဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ဆရာကြီးများ မိန့်ဆိုပုံကို မှတ်သားဖွယ်ရာ ဖြေဆိုပါ။

၄။ အောက်ပါတို့ကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
(က) နိဿယနှင့် ဥပနိဿယအထူး၊ (ခ) အဓိပတိနှင့် ဣန္ဒြိယအထူး၊
(ဂ) စျာနနှင့် မဂ္ဂအထူး၊

၅။(က)သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ မပယ်အပ်သောကိလေသာများကို ပါဠိကိုပါဟော၍ အနုဝါဒဆိုရိုးအရ ဖော်ပြပါ။
(ခ)ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်လည်းဖြစ်နိုင်ပုံကို အဘယ်ပစ္စည်းများကိုထောက်၍ သိနိုင်ပါသနည်း။ (၁) အတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ ပရိယိဋ္ဌမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတိနှင့် (၂) သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ တို့၏ အနုဝါဒအဓိပ္ပါယ်မျှကို ဖော်ပြပါ။

၆။ (က) ပဉ္စာဝါရ၌ မိဿက ဘယ်နှစ်မျိုး ဟောသည်ကို ရေတွက်ပြ၍၊
ငင်းတို့ အသီးသီး ရသောခန္ဓာဝါရများကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။
(ခ) သဟ-ပုရေ မိဿက၏ ပထမ၊ဒုတိယ နှစ်ဝါရကို ဖွဲ့ပြခဲ့ပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၅)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၄)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ ကမ္မဇရုပ်သည် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်အားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိရာ မည်သည့်ကမ္မဇရုပ်ကို ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ မည်သည့်ကမ္မဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်၍ မည်သည့်ကမ္မဇရုပ်ကို ကျေးဇူးမပြုနိုင်သည်ကို ရှင်းလင်းရေးသားခဲ့ပါ။

၂။ "ဝိရိယာဓိပတိ ဝီရိယသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၏ အရကောက်ကိုကောက်ပြပြီး၊ ကရိဏ်းသတ္တိ၌ အဘယ်ပစ္စည်းများသည် တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

၃။ "တံ ရူပံ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နု ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော နိဒ္ဒေသနာကာရပါဠိ ကောက်ပြပါ။

၄။ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ ကုသလောကုသလသဿ ဟူသောပါဠိအရ ပြည့်စုံစွာကောက်ပြပြီး 'ကေသဉ္စိ' သဒ္ဒါအရ အဘယ်ပစ္စည်းတရား မရသည်ကို ပြဆိုသနည်း။

၅။ 'အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံအာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသောပါဠိ၏ (က)ကတ္တား (ခ)သမ္ပဒါန် (ဂ)ကရိဏ်းတို့ကို ကောက်ပြပြီး တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်း၊ ယထာရဟပစ္စည်းများကို ဖော်ပြပါ။

၆။ လောကုတ္တရာ မဂ်ဇော၊ ဖိုလ်ဇောတို့၌ အာသေဝနပစ္စည်းမရသည်ကို ပြဆိုလျက် ဘုံချင်းမတူသည့် အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

(၃၅)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ လောကီစိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်, မပြုနိုင် ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။

၂။ အောက်ပါပစ္စည်းများ၏ ထူးခြားချက်များကို ဖြေဆိုပါ။
(က) ဝိပါက်နှင့် အခြားစိတ်များအထူး၊
(ခ) သမ္မယုတ္တနှင့် ဝိပ္ပယုတ္တ၊

၃။ သင်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်အား ဟေတုပစ္စည်း တပ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့်တကွ ကိုးကားဖြေပါ။

၄။ ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ပါဠိတော်များမှာဟောကြားသည့် ကမ္မပစ္စည်း(၄)မျိုးကို သင်သိသမျှ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

၅။ (က) ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ဆိုရိုးကျဖော်ပြ၍ ရရှိသည့် သဘာဂ ပစ္စည်းရေတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။
(ခ) ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ကျေးဇူးပြုပုံ သဘောသဘာဝကို ဥပမာနှစ်ခုမျှပြ၍ ဖော်ညွှန်းပါ။

၆။ (က) နိဗ္ဗာန်သည် အတ္ထိပစ္စည်းမထိုက်ပုံ နှင့်
(ခ) အတ္ထိပစ္စည်း၌ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ဖွယ်များကို မကျဉ်းမကျယ်ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၆)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၅)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိ၌ ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံ ဟုဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြစ်ရာ ထိုစိတ်တို့၏အာရုံကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်အရ ရေးပြခဲ့ပါ။

၂။ ယဒယဝတ္ထုရုပ်သည် နာမက္ခန္ဓာတို့အား ဘယ်အခါ သဟဇာတပစ္စည်းတပ်၍၊ ဘယ်အခါ ပုရေဇာတပစ္စည်းသနည်း။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြဖြေဆိုပါ။

၃။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌ အဓိပတိလေးပါးကို အဘယ်ကြောင့် ဆန္ဒာဓိပတိ အစရှိသဖြင့် အသီးသီးဟောပါသနည်း။ ထိုသို့ဟောမှုအတွက် ကရိဏီးပစ္စည်းရေ အသီးသီး ရှိရာ ၎င်းတို့ကိုရေးပြခဲ့ပါ။

၄။ "စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏ အရကောက်ကိုပြည့်စုံစွာရေးပြပြီး တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟ ပစ္စည်းများကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၅။ သင်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်အား ဟေတုပစ္စည်းတပ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့်တကွ ကိုးကားဖြေပါ။

၆။ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းနှင့် တူ၏ဟုဆိုရာ ထိုပစ္စည်းတို့သည် တစ်စုံတစ်ရာအထူးမရှိကြပြီလော။ ထူး၏ဟုဆိုသော် မည်ကဲ့သို့ထူးကြပါသနည်း။

(၃၆)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း ကရိဏ်းကောက်များ၌ သာမညအားဖြင့် 'သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာရ၏'ဟု အရကောက်ဆရာတော်ကြီး ကောက်ပြတော်မူခြင်းသည် သင့်-မသင့် ဝေဖန်ပြပါ။

၂။ အောက်ဖော်ပြပါပစ္စည်းများ၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းများကို ကောက်ပြပါ။
(က) မဂ္ဂပစ္စည်း အကုသလော အကုသလဿ၊ (ခ) ဝိပါကပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ ပဋိသန္ဓေအခါ

၃။ လောကုတ္တရာ မဂ်ဇော, ဖိုလ်ဇောတို့၌ အာသေဝနပစ္စည်းမရသည်ကိုပြဆိုလျက် ဘုံချင်းမတူသည့် အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄။ လောကီစိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုနိုင်ကြောင်း ပဉ္စာဝါရ အာရမ္မဏပစ္စည်း ပါဠိတော်မှ ကောက်နှုတ်ဖြေဆိုပါ။

၅။ ပဋ္ဌာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်မိသောသူသည် ယခုဘဝ၌ စျာန်တရား, မဂ်တရား ရနိုင်မည်၊ မရနိုင်မည်ကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။

၆။ သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း ကုသလာဗျာကတော ကုသလဿ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဝိထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းပြ၍ တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်း မည်မျှရပါသနည်း။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၇)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၆)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ 'စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏ အရကောက်ကို ပြည့်စုံစွာရေးပြပါ။

၂။ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌ တပ်ခိုက်၊ မတပ်ခိုက်၊ တပ်နေ၊ မတပ်နေ ဟူသော အသုံးအနှုံးကို သင်မည်သို့နားလည်သနည်း။ ရှင်းလင်းဖော်ပြပါ။

၃။ စက္ခုဝိညာဉ်အား (က)အာရမ္မဏသတ္တိ (ခ)အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်အရရေးပြပြီး၊ (ဂ) အနန္တရပစ္စည်းပါဠိတော်၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း၊ သတ္တိ ကိုလည်းဖြေဆိုပါ။

၄။ အာသေဝနပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ အတွက် နိဒဿနာကာရပါဠိကိုဟောပြပြီး အရကောက်ကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြခဲ့ပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၅။ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးသည် အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို (၂၄)ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဝေဘန်ဟောကြားတော်မူသော ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးဝယ်၊ လောဘစေတသိက် အကျိုးတရားတစ်ခုဖြစ်ပေါ်ဉပါဒ်ရန် ပစ္စည်းပေါင်းမည်မျှဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို အာစရိယနိသျည်း အရ ပစ္စည်းရေမည်မျှကိုသာ ရေးသားဖော်ပြပါ။

၆။ ရုပ်ပွားတော်၏အဆင်းကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသောသူသည် မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်နိုင်မဖြစ်နိုင်အကြောင်းပြဖြေဆို၍ မည်သည့်စိတ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မည်သည့်ပစ္စည်းတပ်ကြောင်း ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ရှင်းလင်းရေးပြပါ။

(၃၇)ကြိမ် ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း အကု-ကု နှင့် အကု-ဗျာ တို့၌ဟောကြားသောပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ မိမိတို့ဆိုင်ရာပယ်သတ်သည့် ကိလေသာနှင့် ကျန်သည့်ကိလေသာ၊ ရဟန္တာပယ်သည့် ကိလေသာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၂။ အောက်ပါတို့ကို အထူးကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
(က) အာရမ္မဏာဓိပတိ-အာရမ္မဏူပနိဿယ (ခ) အဓိပတိ နှင့် ဣန္ဒြိယ
(ဂ) နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်၊

၃။ ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း(၄)ပစ္စည်း၊ ကရိဏ်းကောက်များ၌ သာမညအားဖြင့် 'သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာရဏ၏'ဟု အရကောက်ဆရာတော် ကောက်ပြခြင်း အကြောင်းကို သေချာစွာရှင်းပြပါ။

၄။ အောက်ပါပဋ္ဌာဝါရ ပါဠိတော်များကို ကောက်ပြပါ။
(က) ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ္မိံ ဓမ္မသ္မိံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော နာနာက္ခဏိကာ ကုသလာစေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။
(ခ) အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ္မိံ ဓမ္မသ္မိံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဣမသ္မိံ ကာယသ္မိံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

၅။ ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟေတုပစ္စည်း အကုသလောအကုသလသဒ္ဒါ ခန္ဓာဝါရအဘယ်မျှ ရသနည်း၊ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါ။

၆။ ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂ ကုသလတိက်-မိဿကပစ္စည်းတစ်ခုမှ အကုသိုလ်အဗျာကတ တရားများသည် အဗျာကတတရားအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ပါဠိတော်နှင့်တကွ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပါ ကောက်ပြပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၈)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၇)
ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ သင်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အား ဟေတုပစ္စည်းတပ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသနှင့် ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ပါဠိတော်တို့ကို ကိုးကားဖြေပါ။

၂။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌ အဓိပတိလေးပါးကို အဘယ်ကြောင့် ဆန္ဒာဓိပတိအစရှိသဖြင့် အသီးသီးဟောပါသနည်း။ ဆန္ဒာဓိပတိအတွက် ကရိဏ်းပစ္စည်းရေကိုတွက် ပြခဲ့ပါ။

၃။ ယဒယဝတ္ထုရုပ်သည် နာမက္ခန္ဓာတို့အား ဘယ်အခါသဟဇာတပစ္စည်းတပ်၍ ဘယ်အခါ ပုရေဇာတပစ္စည်းသနည်း။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြဖြေဆိုပါ။

၄။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ ကုသလောကုသလသဿ အရဟပါဠိကို အာရမ္မဏူပနိဿယ အတွက် ပြည့်စုံစွာကောက်ပြပြီး ကေသဉ္စိသဒ္ဒါအရ အဘယ်ပစ္စည်းတရား မရသည်ကို ပြဆိုသနည်း။ အဘယ်ပဒတို့၌ ဟောပါသနည်း။

၅။ လောကုတ္တရာ မဂ်ဇော, ဖိုလ်ဇောတို့၌ အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်းမရသည်ကို ပြဆိုလျက်၊ ဘုံချင်းမတူသည့် အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၆။ 'အရူပိနော အာဟာရာ သမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော'ဟူသောပါဠိ၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို ကောက်ပြပြီး တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟပစ္စည်းများကို ဖော်ပြပါ။

(၃၈)ကြိမ် ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ လောကီစိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်၊ မပြုနိုင် ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကိုကိုးကား၍ ဖြေဆိုပါ။

၂။ မဂ္ဂပစ္စည်း အကုသလောအကုသလသဿ အတွက် ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို ကောက်ပြပါ။

၃။ ပဋ္ဌာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်မိသောသူသည် ယခုဘဝ၌ စျာန်တရား၊ မဂ်တရား ရနိုင်မည်၊ မရနိုင်မည်ကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။

၄။ သမ္မယုတ္တနှင့် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းတို့၏ ထူးခြားချက်များကို ဥပမာများပေး၍ ဖြေဆိုပါ။

၅။ ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ဆိုရိုးကျရေးပြ၍ ရရှိသည့် သဘာဂ ပစ္စည်းရေတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

၆။ သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း ကုသလာဗျာကတော ကုသလဿ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဝိထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းပြ၍ တစ်ပြိုင်ပစ္စည်း မည်မျှရပါသနည်း။ ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၃၉)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၈)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ်(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ ဟေတုပစ္စည်းတရားတို့သည် ရုပ်တရားတို့ကိုကျေးဇူးပြုရာ၌ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်နှင့် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့ကို ကျေးဇူးပြု-မပြု ဝေဖန်ရေးသားခဲ့ပါ။

၂။ ပစ္ဈယနိဒ္ဒေသ သဟဇာတပစ္စည်း၌ဟောသော်လည်း နိဿယပစ္စည်း၌မဟောသော ပါဠိကို ထုတ်ပြ၍ အဘယ်ကြောင့် မဟောရကြောင်းကို ရှင်းပြပါ။

၃။ (က) ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါအရ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် ပစ္စည်းရေတို့ကို ဖော်ပြပါ။
(ခ) 'ဥပနိဿယပစ္စည်း ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ'၏ အရကို ဥပနိဿယသုံးမျိုးအနက်၊ မဟောသော ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ဟောသော ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ကို အမည်မျှဖော်ပြ၍ နောက်ဆုံးတစ်ခုကိုသာ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပြခဲ့ပါ။

၄။ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ 'ယံ ရူပံ ဖြင့် ဟောအပ်သောတရား၊ 'တံ ရူပံ ဖြင့်ဟောအပ်သော တရား တို့ကိုဖော်ပြ၍ 'ကိဉ္စိကာလေ'ဟောရခြင်းအကြောင်းကို ရှင်းပြပါ။

၅။ အာသေဝနပစ္စည်းကျေးဇူးပြုပုံ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြ၍ (၁) ကုသိုလ်က မိမိကြောင့်ဖြစ်သော ဝိပါက်ကို (၂) ကုသိုလ်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်ကို (၃) ဝိပါက်က အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဝိပါက်ကို အာသေဝနဖြစ်-မဖြစ် အကြောင်းပြရှင်းပြီး ဘုံ၊ အာရုံပြားသော်လည်း အာသေဝန ဖြစ်သော တရားတို့ကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြပါ။

၆။(က) ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ပစ္စည်းရေနှင့်တကွ ရေးပြ၍ (တစ်နည်းကား ကောက်ပုံအရ) စက္ခုဒသကကလာပ်အတွက် ကောက်ပြခဲ့ပါ။
(ခ) ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း 'ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ' အရ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသုံးမျိုးအနက် မဟောသော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၊ ဟောသောဝိပ္ပယုတ္တများကိုဖော်ပြ၍ နောက်ဆုံးတစ်ခုကိုသာ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပြခဲ့ပါ။

(၃၉)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ်(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က) အဘိဓမ္မာစာပြန်ပွဲ၌ သန့်ရှင်းကြည်လင်စွာဖြေဆိုခဲ့ပုံကို အမှတ်ရဆင်ခြင်ပြီး ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွားပုံကို ပဉ္စာန်းပဉ္စာဝါရကို ကိုးကား၍ ပါဠို၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်း၊ သတ္တိတို့ကို ထိုတရားအတွက်မျှသာ ကောက်ပြခဲ့ပါ။
(ခ) ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါအရ ရသင့်သောပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် ပစ္စည်းရေတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၂။ 'ခန္ဓာဝတ္ထုဩ ဝတ္ထုခန္ဓာနံ'ဟူ၍ဟောတော်မူရာဝယ် မည်သည့်တရားက မည်သည့်တရားကို မည်သည့်အခါ၌ မည်သို့ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ ဘုံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ရသင့်သမျှ သရုပ်ထုတ်ပြဖြေဆို၍ မည်သည့်ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့၌ ရသည်ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၃။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူများ တရားအားထုတ်၍ သောတာပန်ဖြစ်နိုင်ပါသလား၊ ဣန္ဒြေယ ပစ္စည်းပါဠိတော်ကို ကိုးကားဖြေဆို၍၊ ကုသလော ကုသလဿ အတွက် ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကိုကောက်ပြပြီး သောတာပန်ဖြစ်ရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောတရားတို့ကို ထုတ်နုတ်ပြပါ။

၄။ (က) အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ တို့၏အထူးကို ဥပမာများပေး၍ ရှင်းပြပါ။
(ခ) နာနာက္ခဏိကကမ္မ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာများဖြင့် ရှင်းပြပါ။

၅။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြေယမိဿကပစ္စည်း၏ ပါဠိတော်ကိုထုတ်ပြပြီး၊ ကျေးဇူးပြုပုံကို ဝိထိပုံစံဖြင့် ရှင်းပြပါ။

၆။ အောက်ပါတို့၏ ခန္ဓာဝါရ ရပုံကို ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။
(က) ကမ္မပစ္စည်း (ကုသလော ကုသလဿ) (ခ) ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယပစ္စည်း

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၀)ကြိမ်မြောက်(၁၃၆၉)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(**ပထမပိုင်း**) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က) ဟေတုပစ္စည်း၌ အဘယ်ကြောင့် 'ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူ၍ မဟောဘဲ 'ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ'ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသနည်း။
(ခ) အဓိပတိပစ္စည်း၌ 'ယံ ယံ ဓမ္မံ'ဖြင့် ဟောအပ်သောတရားမျှကိုသာ တိကျစွာကောက်ပြပါ။

၂။ မျက်စိကိုအမှီပြု၍ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပုံကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသနိဿယပစ္စည်း၌ မည်သို့ဟောပါသနည်း။ ပါဠိထုတ်ပြ၍ ထိုနိဒ္ဒေသနာကာရပါဌ်အတွက် ဆိုရိုးကျကောက်ပြပါ။

၃။ အောက်ပါပါဠိတော်ကောက်နုတ်ချက်များ၌ မည်သည့်ရပ်များကိုကောက်ယူရမည်နည်း။ ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်ကိုသာ ကောက်ပြပါ။
(က) ကုသလာ ကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ။
(ခ) ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယံ ကဋတ္တာရူပါနံ။
(ဂ) အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။
(ဃ) စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ။
(င) ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ။

၄။ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့အား ဘဝတွေပြောင်းသော်လည်း နာမ်တရားကတည်မြဲသည်ဟုယူသည့် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်စေသော သန္တတိသညာကိုပယ်ရှား၍ အယူမှန်ရစေရန် ပဋ္ဌာန်း၌ မည်သည့်ပစ္စည်းများဖြင့် ဟောသနည်း။ သုဒ္ဓသန်္ဂဟအရ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တို့ကို ဖော်ပြ၍ ပစ္စည်းရေကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ ခွဲပြပါ။

၅။ နိသယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၌ 'တံ ရူပံ'ဟောပုံနှင့် ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ 'တံ ရူပံ' ဟောပုံ အဘယ်ကြောင့် မတူပါသနည်း။ ရှင်းပြပါ။

၆။ (က) အဟိတ်စိတ်များ၌ စျာနင် ရအပ်-မရအပ် အင်္ဂကထာနှင့် မူလဋ္ဌီကာဆရာတို့က မည်သို့ ဖွင့်ဆိုကြပါသနည်း။ လိုရင်းမျှ ဖော်ပြပါ။

(ခ) ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အတ္ထိ ဘယ်နှစ်မျိုး ဟောပါသနည်း။ တိကျစွာဖော်ပြပါ။ အဘယ်ကြောင့် အားလုံးကုန် မဟောပါသနည်း။

(၄၀)ကြိမ် ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ မင်္ဂဖိုလ်ရရုန် ဝိပဿနာရှုရာဝယ် အဘယ်တရားကိုအာရုံပြု၍ အဘယ်သို့ရှုရပါမည်နည်း။ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်ကို ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

၂။ "မောင်တော်ဘုရား မြန်မြန်ပြန်လာခဲ့ပါ"ဟု အော်ငြောလိုက်သော ဇနပဒကလျာဏီ၏ စကားသံ၌ စွဲယောင်တမ်းတလျက် လှည့်ပြန်ချင်စိတ်ဖြစ်နေသော နန္ဒမင်းသား၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သင့်သောစိတ်အား အမိပတိတပ်ပုံကို ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်ကို ကိုးကားဖြေဆို၍၊ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပြပါ။

၃။(က) 'မဟာဘူတာ စိတ္တာသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ'နှင့် 'အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတာ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ' ဟူသောပုဒ်တို့တွင် မည်သည့်တရားက မည်သည့်တရားကို မည်သည့်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသနည်း။

(ခ) ဝိပါကပစ္စည်း၌ ဝိပါက်စိတ်များ၏ ကျေးဇူးပြုပုံကိုဟောရာ၊ ဝိပါက်စိတ်များနှင့် အခြားစိတ်များ ထူးပုံကို ဖော်ပြပါ။

၄။ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာနှင့်တကွရှင်းပြ၍ ကုသလောအဗျာကတသနှင့် အကုသလော အဗျာကတသတို့၌ ကရိဏ်းပစ္စည်းရေမတူရပုံကို အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းပြပါ။

၅။ (က) ဗလဝဒုဗ္ဗလ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း၏ ကုသလောအဗျာကတသအတွက် ကတ္တားပုဒ် မျှကိုသာ ကောက်ပြပါ။ (တစ်နည်းကားမလို)

(ခ) (၁) ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်တို့၌ အဓိပတိဇကန်၊အနေကန်တရားများကို ဖော်ပြ၍

(၂) အကုသိုလ်အတွက် အဓိပတိဇကန်ရှိပါသလော၊ အင်္ဂကထာ၊ မူလဋ္ဌီကာတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ ရှိလျှင် ဖော်ပြပေးပါ။

(၃) ထိုတရားတို့ကို ပဋ္ဌာန်းပဋ္ဌာဝါရ၌ မည်သည့်ပစ္စည်းတွင် ဟောပါသနည်း၊ အမည်မျှ ဖော်ပြပါ။

၆။(က)နိဗ္ဗာန်သည်မပျက်မစီး အမြဲတည်ရှိသောတရားဖြစ်၍ အတ္ထိပစ္စည်းဖြစ်ပါသလော၊ (သို့မဟုတ်) ရပ်နာမ်တို့မရှိသည်ဖြစ်၍ နတ္ထိပစ္စည်းဖြစ်ပါသလော၊ ရှင်းပြပါ။

(ခ)မင်္ဂသည်နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းလော၊ မင်္ဂသည်နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်း ဟုတ်-မဟုတ် စိစစ်ပြပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၁)ကြိမ်မြောက်(၂၀၀၈)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ

၁။ (က) အရူပကုသိုလ်၊ ကြိယာဌ်ရှိသော ဟိတ်သုံးပါးတို့သည် စိတ္တဇရုပ်အား ဟေတုပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသလော၊ အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။
(ခ) ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုခံရသောတရားတို့ကိုဖေါ်ပြ၍ ၎င်းတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ကျေးဇူးပြုခံရသဖြင့် အဘယ်အကျိုးတရားများရရှိပြီး၊ ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုကို မခံရကုန်သောတရားတို့မှာ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

၂။ အဓိပတိပစ္စည်း (က) ဝီမံသာအဓိပတိ တိဟိတ်ဇော ၃၄ ခုကိုရေတွက်ပြပါ။
(ခ) ကရိဏ်းကိုကောက်ပြပြီး တပြိုက်နက် ယထာရဟရုပ်ကိုလည်းရှင်းပြပါ။

၃။ (က) ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းတွင် အဘယ်တရားကိုသာ ဟောသနည်း။ သုဒ္ဓသခ်ိဳကဲ့ပြုလုပ်ပြပါ။
(ခ) မနောဝိညာဏဓာတ်အား ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းတပ်ပုံကို "ကိဉ္စိကာလေ"ပါဠိဖြင့်ဟောရာ ကိဉ္စိကာလေပါဠိအရ ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

၄။ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ "ရူပီနောဓမ္မာ"ဟူသောကတ္တားပါဠိနှင့် ကရိဏ်းပါဠိ၊ ပစ္ဆာဇာတ-ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ "အရူပီနောဓမ္မာ"ဟူသော ကတ္တားပါဠိနှင့်ကရိဏ်းပါဠိ တို့ကိုကောက်ပြပါ။

ပဉ္စာဝါရ

၅။ လောကီစိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုနိုင် မပြုနိုင် ပဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။

၆။ ဟိတ်(၆)ပါးနှင့်ပတ်သက်၍ သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို အသံဖန်းပို့ချစဉ်အရ မကျဉ်းမကျယ်ဖြေဆိုပါ။

(၄၁)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က) သောတာပတ္တိမဂ္ဂဇိဏ်တွင် "ပရိဂ်ံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်"ဟူရှိရာ ဂေါတြဘူသည် အဘယ်ကိုအာရုံပြုသည်ကို ပါဠိတော်ကိုးကားဖြေဆိုပါ။
(ခ) ဖလသမာပတ္တိဝီထိတွင် " အနုလုံ၊ အနုလုံ၊ အနုလုံ၊ အနုလုံ၊ ဖိုလ်၊ ဖိုလ်များစွာ" ဟူရှိရာတွင် ဖိုလ်စိတ်ရှေ့၌ကပ်နေသောအနုလုံသည် ဂေါတြဘူကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုပါသနည်း။

၂။ အောက်ပါတို့၏ ကရိဏ်းသတ္တိကို ကောက်ပြပြီးလျှင် တပြိုင်နက် ယထာရဟရုပ်ကိုလည်း ရှင်းပြပါ။
(က) နာမ်အဟာရပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ(ပဝတ္တိ)၊ (ခ) သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း ဗျာ-ဗျာ(ပဝတ္တိ)။

၃။ ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂပိဋကတ်မှာဟောကြားသည့် ကမ္မပစ္စည်း(၄)မျိုးကို သင်သိသမျှရှင်းပြပါ။

၄။ အောက်ပါတို့.ကိုမှန်ကန်စွာကောက်ပြပါ။
(က) သဟ-ပုရေမိဿကပစ္စည်း "အကုဗျာ-အကု"၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိယာ်း၊
(ခ) ပစ္ဆာ-ဟာ မိဿကပစ္စည်း "ကုဗျာ-ဗျာ"၏ ကတ္တား၊
(ဂ) ပစ္ဆာ-ကံ မိဿကပစ္စည်း "အကုဗျာ-ဗျာ"၏ သမ္မဒါန်နှင့် ကရိဏ်း၊

၅။ (က) ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ဆိုရိုးကျဖေါ်ပြ၍ ရရှိသည့် သဘာဂပစ္စည်းရေတို့.ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။
(ခ) ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံသဘောသဘာဝကို ဥပမာနှစ်ခုမျှပြ၍ ဖော်ညွှန်းပါ။

၆။ အောက်ပါပစ္စည်းများ၏ ထူးခြားချက်များကို ဖြေဆိုပါ။
(က) ဝိပါက်နှင့် အခြားစိတ်များအထူး၊ (ခ) သမ္မယုတ္တ နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၂)ကြိမ်မြောက်(၂၀၀၉)
ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ**(ပထမပိုင်း)** (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (၈၀)

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ

၁။ စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိဌိ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံဟု ဝီထိအစဉ်ဖြစ်ရာ ထိုစိတ်တို့.၏အာရုံကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာအရ ရေးပြပါ။

၂။ မျက်စိကို အမှီပြု၍ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပုံကို နိဿယပစ္စည်း၌မည်သို့ ဟောပါသနည်း။ ပါဠိကို ထုတ်ပြ၍ ထိုနိဒဿနာကာရပါဌ်အတွက် ဆိုရိုးကျကောက်ပြပါ။

၃။ ဥပနိဿယပစ္စည်း အကုသလောအဗျာကတသည်၌ အာရမ္မဏူပနိဿယ အဘယ်ကြောင့် မရကြောင်း သိသာအောင်ရှင်းလင်းဖြေဆို၍ "ကေသဉ္စိ"သဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်ကြောင့် မဟောသနည်း။

၄။ အောက်ပါတို့.ကို အပြည့်အစုံ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
(က) "ကိဉ္စိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နော သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"
(ခ) "ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိကာလေ နော ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"

၅။ ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ဟေတုပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ ပဝတ္တိအခါ၌ ကရိဏ်းပါဌ်ကိုကောက်ပြပြီး အဘယ်ပစ္စည်းတို့.သည် တပြိုင်နက်ဖြစ်၍ အဘယ်ပစ္စည်းတို့.သည် ယထာရဟဖြစ်သည်ကို အကြောင်းပြချက်နှင့်တကွ ရေးပြပါ။

၆။ (က)ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းမှ ဇာဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယတို့.၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးပြ၍၊
(ခ)ထိုရုပ်အသီးသီးအား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ပစ္စည်းတပ်ပုံကို ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

(၄၂)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများ၏ အနုဝါဒဆိုရိုးကို ရေးပြခဲ့ပါ။
(က) ကုသလာ ခန္ဓာ ကုဒ္ဒိဝိညာဏသ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။
(ခ)အနုလောမံ ဂေါတြဘုသ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂။ ပဋ္ဌနန္တရိယကံ တစ်ပါးပါးကို ကျူးလွန်မိသောသူသည် ယခုဘဝ၌ စျာန်တရား၊ မဂ်တရား ရနိုင်မည်၊ မရနိုင်မည်ကို ပဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ဖြေဆိုပါ။

၃။ အာသေဝနပစ္စည်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုပေါ်လွင်အောင်ရှင်းပြ၍၊ ဇောစိတ်(၅၅)ခုတွင် အဘယ်ဇော စိတ်များသည် အာသေဝနပစ္စည်းမရကြောင်း ပဉ္စာဝါရပါဠိတော်ဖြင့် ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

၄။ အာဟာရပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသအရ ကတ္တားသမ္မဒါန်ကရိဏ်းတို့ကို ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

၅။ မဂ္ဂပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဒ္ဒါ ခန္ဓာဝါရအရ အဘယ်မျှရသနည်း။ ဧကက၊ ဒုကစသည်ရပုံ အရေအတွက်မျှ ဖော်ပြ၍ ဒုကမျှသာ ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ခဲ့ပါ။

၆။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိဿကပစ္စည်း ကုသလာ ဗျာကတော အဗျာကတသအရ ပစ္စည်းတပ်ပုံကို ဝိထိပုံစံနှင့် တကွရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၃)ကြိမ်မြောက်(၁၃၇၂)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဟေတုပစ္စည်း ကရိဏ်းကောက်ရာ၌ "တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟာတတ်ကောင်းသော..
(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏ "ဟုဆိုရာဝယ်
(က) တစ်ပြိုင်နက် ပစ္စည်းများ၊ (ခ) ယထာရဟာပစ္စည်းများနှင့် ယထာရဟာဖြစ်ပုံ၊ (ဂ) ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏ဟူသောစကား၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

၂။ "ယဲယံ ဓမ္မံ ဂရုံကတွာ ... တေသံတေသံ ဓမ္မာနံ" အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယောဌ်
ကရိဏ်းကို တနည်းကားနှင့်တကွ ကောက်ပြပါ။

၃။ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ "ကုသလောကုသညဿ"ဟူသော ပါဠိအရ ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပြီး ကေသဉ်ဿဒ္ဒါအရ အဘယ်ပစ္စည်းတရား မရသည်ကို ပြဆိုသနည်း။

၄။ မနောဓာတ်(၃)ခု၏အာရုံကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသနှင့် ပဉ္စာဝါရတို့တွင် ဟောမဟော အကြောင်းပြ ဖြေဆို၍ဟောလျှင် ပါဠိတော်နှင့်တကွ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန် ကရိဏ်းတို့ကိုပါ ကောက်ပြပါ။

၅။ လောကီစိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်/မပြုနိုင် ပဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ဖြေဆိုပါ။

ဦးတင်ဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၆။ အောက်ပါတို့ကို မှတ်ချက်အကျဉ်းမျှ ရေးသားခဲ့ပါ။
(က)ဝိပါကပစ္စည်း ပါဠိတော်၌ "ဝတ္ထုခန္ဓာနံ" မရခြင်း။ (ခ) သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း ပါဠိတော်၌ "ခန္ဓာဝတ္ထုဿ" မရခြင်း။ (ဂ) ကမ္မပစ္စည်း ပဋိသန္ဓေအခါ ပါဠိတော်၌ နောက်ဆုံးတွင် "စေတနာဝတ္ထုဿ" ထည့်ဆို၍ ရခြင်း။ (ဃ) ဟေတုပစ္စည်း၏ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ (င) မဂ္ဂပစ္စည်း၏ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ကိုဖေါ်ပြပါ။

(၄၃)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က) နိဿယပစ္စည်း ကုသလာအဗျာကတောကုသလဿ၏ ပါဠိတော်၊ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို ရေးပြ၍ ထိုမိဿကပစ္စည်းတပ်ပုံကိုလည်း ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

၂။ အောက်ပါတို့၏ ကရိဏ်းသတ္တိကို ကောက်ပြပြီးလျှင် တပြိုင်နက် ရထာရဟရပုံကိုလည်း ရှင်းလင်းပြပါ။ (က) နာမ်အာဟာရပစ္စည်း၊ ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)
(ခ) သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ဗျာ-ဗျာ (ပဝတ္တိ)

၃။ အောက်ပါပစ္စည်းတို့၌ ခန္ဓာဝါရ အဘယ်မျှရသနည်း။ သမ်္ပာမျှ ရေးပြပါ။
(က) ဟေတုပစ္စည်း "ကုသလောကုသလာအဗျာကတာသ"
(ခ) သဟဇာတာအဓိပတိပစ္စည်း "ကုသလောအဗျာကတာသ"
(ဂ) ဈာနပစ္စည်း "အကုသလောအဗျာကတာသ"၊ (ဃ) ရုပ်အာဟာရ (င) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ

၄။ အောက်ပါတို့ကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
(က) နိဿယနှင့် ဥပနိဿယအထူး၊ (ခ) အဓိပတိနှင့် ဣန္ဒြိယအထူး၊
(ဂ) ဈာနနှင့် မဂ္ဂအထူး

၅။ (က)နိဗ္ဗာန်သည် အတ္ထိပစ္စည်း မထိုက်ပုံနှင့်
(ခ) အတ္ထိပစ္စည်း၌ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ဖွယ်ရာများကို မကျဉ်းမကျယ် ဖြေဆိုပါ။

၆။ ကုသိုလ်ဈေဝိထိတစ်ခု၌ ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကပစ္စည်းဖြင့်ကျေးဇူးပြုပုံကို နားလည်အောင် ဝိထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းရေးသားပြ၍ "ကာလတူတပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော"ဟူသော စကားရပ်ကိုပါ ရှင်းပြပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၄)ကြိမ်မြောက်(၁၃၇၃)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ သောတဝိညာဉ်အား (က)အာရမ္မဏသတ္တိ (ခ)အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်ရေးပြပြီး၊ (ဂ) အနန္တရပစ္စည်းပါဠိတော်၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းသတ္တိကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

၂။ (က) ပဌာန်းဒေသနာဌ္ဌဟောကြားသော မဟာဘုတ်များနှင့် ဥပါဒါရုပ်များသည် အဘယ်နည်း။
(ခ) သဗ္ဗေ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ.....အာရမ္မဏာပစ္စယေန ပစ္စယော တိုင်အောင်သော ပါဠိဖြင့် အာရုံ(၆)ပါးလုံး ဟောပြီးပါလျက် အဘယ်ကြောင့် "ယံ ယံ ဓမ္မံ" အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပါသနည်း။ (ဂ) "အဓိပတိ..အဓိပတိသမွယုတ္တကာနံ"ဟူ၍ ဟောတော်မမူဘဲ အဘယ်ကြောင့် "ဆန္ဒာဓိပတိ"စသည်ဖြင့် အသီးသီး ဟောတော်မူပါသနည်း။

၃။ မျက်စိကိုအမှီပြု၍ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပုံကို နိဿယပစ္စည်း၌ မည်သို့ဟောပါသနည်း။ ဝိဘင်းထုတ်၍ ဆိုရိုးကျကောက်ပြပါ။

၄။ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၌ "တံ ရူပံ"ဟောပုံနှင့် ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ "တံ ရူပံ" ဟောပုံ အဘယ်ကြောင့်မတူပါသနည်း။ ရှင်းပြပါ။

၅။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် ဒါနကုသိုလ်ပြုပြီးနောက် ထိုဒါနကုသိုလ်ကို အကြောင်းခံ၍ အဘယ်အခါ အကုသိုလ်ဖြစ်သည်ကို အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်အောင် ပဌာန်းဒေသနာတော်အရ ဖြေဆိုပါ။

၆။ ပညာကိုအကြောင်းခံ၍ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဖြစ်ပုံကို ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၌ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောသနည်း။ မည်သည့်ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့ ဖြစ်ကြသနည်း။ အဗျာကတဖြစ်ပုံကို ဥပမာတစ်ခုဆောင်၍ ရေးပြပါ။

(၄၄)ကြိမ် ပဌာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ၅ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး+ဖြေ)

၁။ သင်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမွယုတ်စိတ်အား ဟေတုပစ္စည်းတပ်ပုံကို ပဌာန်းပါဠိတော်နှင့်တကွ ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

၂။ လောကုတ္တရာမဂ်ဇော၊ ဖိုလ်ဇောတို့သည် အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်းမရသည်ကို ပြဆိုလျက် ဘုံချင်းမတူသော်လည်း အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၃။ မဂ္ဂပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဿ၌ ခန္ဓာဝါရ အဘယ်မျှရသနည်း။ ဧကကစသည်၌ အဘယ်မျှစီရသနည်း။ ဒုကအတွက် ဆိုရိုးနှင့်တကွ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါ။

၄။ (က) အနန္တရူပမျိုး၌ ကရိဏ်းကောက်ပုံကို နည်းပေးခဲ့ပါ။
(ခ) အာပေါအစရှိသည်တို့သည် ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြစ်လျက် မဟောမူ၍ အဘယ်ကြောင့် "စက္ခုံ အနိစ္စတော"ဟူ၍သာ ဟောတော်မူပါသနည်း။
(ဂ) ကွတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေတို့သည် ကွန္ဒြေငယ်များဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ကွန္ဒြိယပစ္စည်း မတတ်ပါသနည်း။

၅။ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ဟဒယဝတ္ထု၏ ကျေးဇူးပြုပုံကိုဖေါ်ပြ၍ မည်သည့်အခါ မည်သည့်စိတ်တို့က ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီကြောင်း ရှင်းပြပါ။

၆။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိဿကပစ္စည်း၏ ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတသအရ ပစ္စည်းတပ်ပုံကို ဝိထိပုံစံနှင့် တကွ ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၅)ကြိမ်မြောက်(၁၃၇၄)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(**ပထမပိုင်း**) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

မေး(၁) ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဟေတုပစ္စည်း ကရိဏ်းကောက်၌ "တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ၁၂ ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏"ဟုဆိုရာ (က) တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းများ၊ (ခ) ယထာရဟပစ္စည်းများနှင့် ယထာရဟဖြစ်ပုံ (ဂ) "ဃာတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏"ဟူသောစကား၏အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ရှင်းလင်းရေးသားပြပါ။

မေး(၂) "ဝိမံသာဓိပတိ ဝီမံသသမ္မယုတ္တာကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်အရကောက်ကို ကောက်ပြ၍ ကရိဏ်းကောက်ကို တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟရုံကိုလည်း ရှင်းလင်းရေးပြပါ။

မေး(၃) (က) "စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေနပစ္စယော"ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏အရကောက်ကို ပြည့်စုံစွာရေးပါ။ (ခ) အရကောက်၌ သုံးပါးသုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာဟု အဘယ်ကြောင့်ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

မေး(၄) ဝိထိစိတ်အစဉ်၌ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ပြီးနောက် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ် ဖြစ်၏။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ်ဖြစ်ပြီးနောက် သန္တီရဏစိတ် ဖြစ်၏ဟုဆိုရာဝယ် ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ဖြင့်ကို ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

ပဉ္စာဝါရ-

မေး(၅)။ အောက်ပါ ပါဠိတော်များ၏ အနုဝါဒဆိုရိုးကို ရေးပြပါ။

(က) ကုသလာခန္ဓာ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ခ) ဘဝင်္ဂံ အာဝဇ္ဇနာယ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

မေး(၆)။ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းနှင့်တူ၏ဟုဆိုရာ ထိုပစ္စည်းတို့သည် တစ်စုံတစ်ရာအထူး မရှိကြပြီလော။ ထူး၏ဟုဆိုသော်မည်ကဲ့သို့ ထူးကြပါသနည်း။

(၄၅)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(**ဒုတိယပိုင်း**) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

မေး(၁)။ စျာနပစ္စည်း၏ အဗျာကတော အဗျာကတသ(ပဝတ္တိ)အတွက် ပါဠိတော်နှင့်တကွ အရကောက်ကို ရေးပြပါ။ ကရိဏ်းသတ္တိတွင် အဘယ်ပစ္စည်းတို့သည် တပြိုင်နက်၊ အဘယ်ပစ္စည်းတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ယထာရဟ ဖြစ်သည်ကိုလည်းရှင်းလင်းပြပါ။

မေး(၂)။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အကုသလော အကုသလသဿ၌ **ခန္ဓာဝါရ** အဘယ်မျှ ရသနည်း။ ဧကက,ဒုကစသည်ရပုံ အရေအတွက်မျှသာဖေါ်ပြ၍၊ စတုက္ကမျှသာ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ခဲ့ပါ။

မေး(၃)။ (က) အနန္တရပစ္စည်း ကုသလော အဗျာကတသ၊

(ခ) အာသေဝနပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသဿ တို့၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန် (တစ်နည်းကားမပါ)နှင့် ကရိဏ်းကောက်မျှားကို ဖြေဆိုပါ။

မေး(၄)။ ပကတူပနိဿယ ဗလဝနာနာကွဏ်ကိကကမ္မပစ္စည်း၏ အကုသလော အဗျာကတသဿ ပါဠိတော်ဖေါ်ပြ၍ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကိုလည်း ကောက်ပြပါ။

မေး(၅)။ ဝတ္တုပုရေဇာတပစ္စည်း **အဗျာကတော အဗျာကတသဿ**၏ (ကတ္တားပုဒ်မပါ) သမ္မဒါန်နှင့် ကရိဏ်းကိုသာ ကောက်ပြ၍၊ ကရိဏ်းသတ္တိ၌ တပြိုင်နက်ရသောပစ္စည်း၊ ယထာရဟသော ပစ္စည်းနှင့် ယထာရဟရုပ်ကို ရှင်းလင်းရေးပြပါ။

မေး(၆)။ (က) ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ဆိုရိုးကျဖေါ်ပြ၍ ရရှိသည့် သဘာဂပစ္စည်းရေတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (ခ) ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံသဘော သဘာဝကို ဥပမာနှစ်ခုမျှပြ၍ ဖော်ညွှန်းပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၆)ကြိမ်မြောက်(၁၃၇၄)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား အဘယ်ကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတပ်၍၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့အား အဘယ်ကြောင့် ဟေတုပစ္စည်း မတပ်သည်ကို ရှင်းလင်းရေးသားပါ။

၂။ 'ဝီရိယာဓိပတိ၊ ဝီရိယသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ'ကောက်ကို ကောက်ပြပြီး၊ ကရိဏ်းသတ္တိ၌ အဘယ်ပစ္စည်းများသည် တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟဖြစ်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။

၃။ "စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော" ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏ အရကောက်ကို ပြည့်စုံစွာရေးပြပြီး၊ တစ်ပြိုင်နက်၊ ယထာရဟ ပစ္စည်းများကိုလည်းဖေါ်ပြခဲ့ပါ။

၄။ စက္ခဒ္ဒါရဝီထိ၌ ပဉ္စဒ္ဒါရဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံဟု ဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြစ်ရာ ထိုစိတ်တို့၏အာရုံကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာအရ ရေးပြပါ။

၅။ အောက်ပါ ပါဠိတော်များ၏ အနုဝါဒဆိုရိုးကို ရေးပြခဲ့ပါ။
(က) ဒါနံ ဒတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ (ခ) ပဉ်း ဥပနိဿာယ မာနံ ဇပေတိ။

၆။ (က) အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါကို ဆိုရိုးကျဖေါ်ပြ၍ သင်္ခါ၊ သဘာဂ ပစ္စည်းရေတို့ကိုဖေါ်ပြခဲ့ပါ။ (ခ) ယင်းပစ္စည်း အဗျာကတော အကုသလသတ္တိ ကတ္တား၊သမ္မဒါန်တို့ကို ကောက်ပြခဲ့ပါ။

(၄၆)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ အညမညပစ္စည်း ပဋိသန္ဓေအခါ၏ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို ကောက်ပြပါ။

၂။ နာမ် အာဟာရပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဒ္ဒါ ခန္ဓာဝါရ အာဘယ်မျှရသနည်း။ ဒုကအရ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါ။

၃။ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းဌာ ကုသလော အဗျာကတသနှင့် အကုသလော အဗျာကတသ တို့ကို အသီးသီးပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပြီးလျှင် တပြိုင်နက်၊ ယထာရဟပစ္စည်းများကိုလည်း ခွဲခြားပြခဲ့ပါ။

၄။ (က) အာဘယ်လောကုတ္တရာစိတ်များကို အာသေဝနပစ္စည်းတပ်သနည်း။ ပဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။ (ခ) အာသေဝနပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသ၏ အရကောက်ကို (တစ်နည်းကားမပါ)နှင့် ကောက်ပြပါ။

၅။ ကုသိုလ်ဇောဝိထိတစ်ခုဌ် ပစ္ဆာဇောတာဟာရမိသကပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို နားလည်အောင် ဝီထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းရေးသားပြ၍ "ကာလတူတပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော"ဟူသော စကားရပ်ကိုပါ ရှင်းပြပါ။

၆။ (က) နိဗ္ဗာန်သည်မပျက်မစီး အမြဲတည်ရှိသောတရားဖြစ်၍ အတ္ထိပစ္စည်းဖြစ်ပါသလော၊ (သို့မဟုတ်) ရုပ်နာမ်တို့မရှိသည်ဖြစ်၍ နတ္ထိပစ္စည်း ဖြစ်ပါသလော၊ ရှင်းပြပါ။
(ခ)မဂ်သည်နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းလော၊ မဂ်သည်နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်း ဟုတ်-မဟုတ် စိစစ်ပြပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၇)ကြိမ်မြောက်(၁၃၇၄)
ပဥ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က)"ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော နိဒဿနာကာရပါဠိ၏ အရကောက်ကို ပြည့်စုံစွာရေးပြပါ။
(ခ) အထက်(က)ပါ ပါဠိတော်တွင် "ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ"ဟု နှစ်ကြိမ်ဟောခြင်း ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၏စီစစ်ချက်ကို ရှင်းလင်းဖေါ်ပြပါ။

၂။ အဓိပတိပစ္စည်းဌာ 'တပ်ခိုက်၊ မတပ်ခိုက်၊' 'တပ်နေ၊ မတပ်နေ'ဆိုသော စကားများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းလင်းရေးသားပြပြီး၊ အဘယ်စိတ်တို့သည် 'တပ်ခိုက်၊ မတပ်ခိုက်'နှင့် 'တပ်နေ၊ မတပ်နေ' ဖြစ်ကြသနည်း။

၃။ "စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသော နိဒဿနာကာရ ပါဠိ ၏ အရကောက်ကို ပြည့်စုံစွာရေးပြပါ။

၄။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်အား (က) အာရမ္မဏသတ္တိ (ခ) အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံပါဠိတော် ရေးပြပါ။ (ဂ) အနန္တရပစ္စည်းပါဠိ၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်နှင့်ကရိဏ်းသတ္တိကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

၅။ အောက်ပါ ပါဠိတော်များ၏ အနုဝါဒဆိုရိုးကို ရေးပြခဲ့ပါ။
(က) ကုသလာခန္ဓာ ကွဒ္ဓိဝိညာဏသ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။
(ခ) ကိရိယံဝုဋ္ဌာနသ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော၊

၆။ မဂ်,ဖိုလ်ရရန် ဝိပဿနာရှုရာဝယ် အဘယ်တရားကိုအာရုံပြု၍ အဘယ်သို့ရှုရပါမည်နည်း။ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်ကို ကိုးကားဖြေဆိုပါ။

ဦးတင်ဝင်း(ဒုံကွင်း-သုံးခွ)

(၄၇)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ အာဟာရပစ္စည်း အဗျာကတော အဗျာကတသဿရ ကတ္တားသမ္မဒါန်ကရိဏ်းတို့ကို ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

၂။ အဓိပတိပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဿ်၌ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါ။ ထိုခန္ဓာဝါရအရ ကရိဏ်း ကောက်ပုံကိုအရကောက် ဆရာတော်ကြီး၏အာဘောဂကိုလည်း ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၃။ အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော'ပ္ပဟူသော ဝိဓိ ပါဠိတော်၌ ကတ္တား၊ သမ္မဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို တနည်းကားနှင့်တကွ ကောက်ပြပါ။

၄။ အောက်ပါ ပဉ္စာဝါရများကို ကောက်ပြပါ။
(က) ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ နာနာက္ခဏိကာ ကုသလာစေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ ၈ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။
(ခ) အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဣမသ ကာယသ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

၅။ ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရကို ဆိုရိုးကျဖေါ်ပြ၍၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ ကုသလော အဗျာကတသကို အရကောက်ပြပါ။

၆။ သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း ကုသလာဗျာကတော ကုသလသဿ်၌ ပစ္စည်းတပ်ပုံကို ဝိထိပုံစံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၊ (၄၈)ကြိမ်မြောက်(၁၃၇၄)
ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္(ပထမပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)
(ပစ္စယနိဒ္ဒေသ)

၁။ (က) အရူပကုသိုလ်၊ ကြိယာ၌ရှိသော ဟိတ်(၃)ပါးတို့သည် စိတ္တဇရုပ်အား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသလော။ အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။
(ခ) ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးအပြုခံရသောတရားတို့ကိုဖော်ပြ၍ ၎င်းတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ခံရသဖြင့် အဘယ်အကျိုးများရရှိပြီး ဟေတုပစ္စည်း၏ကျေးဇူးအပြုကို မခံရ ကုန်သောတရားတို့မှာ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

၂။ အဓိပတိပစ္စည်း (က) ဝီမံသာဓိပတိ တိဟိတ်ဧော ၃၄-ခုကို သိရုံသာ ရေတွက်ပြ၍၊
(ခ) ကရိဏ်းပါဠိကို ကောက်ပြပါ။

၃။ (က) သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် သဟဇာတနိဿယပစ္စည်းတို့တူသည်ဟုဆိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် "ရူပီနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊" ဟု မဟောပါသနည်း။
(ခ) "စိတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊"၏ ကရိဏ်းပါဠိမျှကိုကောက်ပြပါ။

၄။ (က) အနန္တရပစ္စည်း၌ "ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသောပါဠိတော်၏ ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းတို့ကို (တစ်နည်းကားမပါ)ကောက်ပြပါ။

(ခ) ဝိပါက်စိတ်သည် ဝိပါက်စိတ်အား အာသေဝနပစ္စည်းတပ်ပါသလား၊ အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။

(ပဉ္စာဝါရ)

၅။ အောက်ပါ ပါဠိတော်များ၏ အနုဝါဒဆိုရိုးကို ရေးပြခဲ့ပါ။

(က) အနုလောမံ ဂေါတြဘုသ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (ခ) သဒ္ဓံ ဉပနိဿာယ ဒါနံဒေတိ၊

၆။ နိဗ္ဗာန်ကို မည်သည့်စိတ်များက အာရုံပြုနိုင်သည်ကို ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ-အာရမ္မဏာပစ္စည်း ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ဖြေဆိုပါ။

(၄၈)ကြိမ် ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂ(ဒုတိယပိုင်း) (နှစ်သာရာ ၅ ပုဒ်သာဖြေပါ။) (မေး)

၁။ (က) "မဟာဘူတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ" နှင့် "အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတာ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ"ဟူသောပုဒ်တို့တွင် မည်သည့်တရားက မည်သည့်တရားကို မည်သည့်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသနည်း။

(ခ) ဝိပါကပစ္စည်း၌ ဝိပါက်စိတ်များ၏ကျေးဇူးပြုပုံကိုဟောရာ ဝိပါက်စိတ်နှင့် အခြားစိတ်များ ထူးပုံကို ဖေါ်ပြပါ။

၂။ ဟေတုပစ္စည်း ကု-ကု ၌ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ ခန္ဓာဝါရ မည်မျှရသနည်း။ ဖွဲ့ပြပါ။

၃။ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်, ဥပါဒ် ဌီ ဘင်အားဖြင့် စိတ်ပရမတ္ထတရားများသည် ပရိနိဗ္ဗန္ဓစုတိသို့ မရောက်မချင်း ရှေ့စိတ်ချုပ် နောက်စိတ်ဖြစ်စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေရန် မည်သည့်ပစ္စည်းများက ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ ၎င်းပစ္စည်း ကုသလော ကုသလသဘ်ကို တနည်းကားနှင့်တကွ ပြည့်စုံစွာ ကောက်ပြပါ။

၄။ "အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ပဉ္စာဝါရပါဠိတော်ကို ပြည့်စုံစွာကောက်ပြပါ။

၅။ (က) ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသခ်ိုဟ်ကို ဆိုရိုးကျ ဖေါ်ပြခဲ့ပါ။

(ခ) ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၏ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံသည် မည်ကဲ့သို့ထူးကြပါသနည်း။

၆။ (က) ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီး ကုသလတိက်ရှိ မိဿကပစ္စည်း မည်မျှဟောတော်မူသည်ကို ရေတွက်ပြပါ။ (ခ) ခန္ဓာသက်သက်လည်းမဟုတ်၊ ဝတ္ထုသက်သက်လည်းမဟုတ် ဟူသည်မှာ အဘယ် မိဿကပါနည်း။ ၎င်းမိဿကမှ ကုသိုလ်ဗျာကတတရားသည် ကုသိုလ်တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်း ကောက်ပြပါ။

—

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)

ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ပစ္စည်း ဆုတောင်း တရားတော်
ပဋ္ဌာန်း–မင်္ဂလာမေတ္တာ ဒေသနာတော် အထိမ်းအမှတ်

၁။	ဟေတု ပစ္စယော	ကောင်းသော အကြောင်းတရား၊ ကုသိုလ်များ၊ တိုးပွားကြရပါစေသော်။
၂။	အာရမ္မဏ ပစ္စယော	ကောင်းသော အာရုံ၊ မြတ်တွေ့ကြုံ၊ အစဉ်ဆုံစည်းရပါစေသော်။
၃။	အဓိပတိ ပစ္စယော	ဆန္ဒနှင့်ဇဲ့၊ စိတ်ဉာဏ်တွဲ၊ ကြီးကဲ ဖြစ်ရပါစေသော်။
၄။	အနန္တရ ပစ္စယော	ကုသိုလ်ဘေးမှာ၊ ကုသိုလ်သာ၊ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ရပါစေသော်။
၅။	သမနန္တရ ပစ္စယော	ကောင်းမှုဘေးမှာ၊ ကောင်းမှုသာ၊ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ရပါစေသော်။
၆။	သဟဇာတ ပစ္စယော	အတူတကွ၊ မြတ်ပုည၊ သုခ ပွားရပါစေသော်။
၇။	အညမည ပစ္စယော	လူအချင်းချင်း၊ မေတ္တာနှင်း၊ ချစ်ခြင်း ပွားရပါစေသော်။
၈။	နိဿယ ပစ္စယော	သုံးပါးရတနာ၊ မိုခိုကာ၊ ကြည်သာ ရွှင်ပြ ရစေသော်။
၉။	ဥပနိဿယ ပစ္စယော	လောကဥတ္တရာကိုးလိ၊ တရားမြိ၊ ကုသိုလ်ဆီသို့ သွားစေသော်။
၁၀။	ပုရေဇာတ ပစ္စယော	ရှေ့ကသုိလ်၊ နောက်နောက်ကို၊ မိုခိုကောင်းကျိုး ပေးစေသော်။
၁၁။	ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယော	နောက်ကကုသိုလ်၊ ရှေ့ရှေ့ကို၊ မိုခို ကောင်းကျိုး ပေးစေသော်။
၁၂။	အာသေဝန ပစ္စယော	ပါရမီအစုံစုံ၊ ပွားကြည်ယုံ၊ အထုံ မြဲရပါစေသော်။
၁၃။	ကမ္မ ပစ္စယော	ကောင်းကျိုး ပွားရန်၊ ကောင်းသော ကံ၊ မြဲမြံ ပြုရပါစေသော်။
၁၄။	ဝိပါက ပစ္စယော	ကောင်းမှု တိုးပွား၊ ချမ်းသာမျိုး၊ အကျိုး ကိုယ်မှာ မြဲစေသော်။
၁၅။	အာဟာရ ပစ္စယော	ကိုယ် စိတ် အာဟာရ၊ လွန်ပြည့်ဝ၊ သုခ ပွားရန်ဖြစ်စေသော်။
၁၆။	ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော	စိတ်ကို စိုးပိုင်၊ အမြဲနိုင်၊ ကြံ့ခိုင် သန်စွမ်းပါစေသော်။
၁၇။	ဈာန ပစ္စယော	ဘေးကင်းဘို့ရန်၊ မေတ္တာစျာန်၊ ရှင်သန် အေးချမ်းပါစေသော်။
၁၈။	မဂ္ဂ ပစ္စယော	နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း၊ မဂ္ဂင်လမ်း၊ လျှောက်လှမ်းနိုင်ရပါစေသော်။
၁၉။	သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယော	သူတော်ကောင်းဓာတ်၊ ပေါင်းယှဉ်စပ်၊ သူမြတ်နှင့်သာတွေ့စေသော်။
၂၀။	ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယော	မကောင်းမှုများ၊ ပယ်ကာရှား၊ သူတော်ကောင်းတရား ပွားစေသော်။
၂၁။	အတ္ထိ ပစ္စယော	ကောင်းရာသုဂတိ၊ လားရာရှိ၊ ပျော်သည့်စိတ်ဓာတ် ရှိစေသော်။
၂၂။	နတ္ထိ ပစ္စယော	အပါယ် ဒုဂ္ဂတိ၊ မရောက်ရှိ၊ ဝေးသည့်ကိုယ်သာ ဖြစ်စေသော်။
၂၃။	ဝိဂတ ပစ္စယော	ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ၊ ဝေးကွာရှဲ၊ အမြဲ ချမ်းသာရစေသော်။
၂၄။	အဝိဂတ ပစ္စယော	ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ လွန်ချမ်းသာ၊ မကွေမကွာ ဖြစ်စေသော်။

မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံကြပါစေ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ၊ TwNan

ဦးစာဥဝင်း (ဒိုက်ဦး-သုံးခွ)